DEJINY

SV. ANGELY Z MERICI

A ŇOU ZALOŽENEJ REHOLE

SV. URŠULE

2. sväzok

III. diel

Voľný preklad z nemeckej pôvodiny

TRNAVA

NIHIL OBSTAT.

Mons. Geysa Szücsy,
censor. dioec.

Nr. 4983/1942.

Imprimi potest.

Tyrnaviae, die 30. Junii 1942.

Mons. Josephus Mináriк,
vicarius generalis.

Kníhtlačiareň »Andreja«, úč. spol., fil. v Žiline.

Vyhlásenie.

Vyhlasujeme na základe dekrétu pápeža Urbana VIII. z roku 1634, že všetkým tu uvedeným zázračným a nadprirodzeným zjavom pripisujeme vieru čisto ľudskú a vo všetkom sa podrobujeme úsudku sv. Cirkvi.

OBSAH:

Kapitola:	III. diel	Strana:
I.	Francúzska revolúcia	9
II.	Kanonizácia sv. Angely	45
III.	Reštaurácia vo Francúzsku	73
IV.	Sekularizácia v Nemecku	103
V.	Ďalšie rozširovanie Spoločnosti sv. Uršule v XIX. storočí	139
VI.	Ďalšie rozširovanie Spoločnosti sv. Uršule v XIX. storočí (Pokračovanie)	166
VII.	Ďalšie rozširovanie Spoločnosti sv. Uršule v XIX. storočí (Zakončenie)	202
VIII.	Kultúrny boj	251
IX.	Výchova a vyučovanie v Spoločnosti sv. Uršule	307
X.	Povolanie do Spoločnosti sv. Uršule	365
XI.	Ako sa zomiera v Spoločnosti sv. Uršule	410
	Vznik Rímskej Únie	456
	Rehoľa sv. Uršule na Slovensku	473
	Testament sv. Angely Merici	481
	Spomienky sv. Angely Merici	488

Tretí diel.

Dejiny Spoločnosti sv. Uršule od francúzskej revolúcie až po rok 1892.

I. KAPITOLA.

Francúzska revolúcia.

Všeobecný pohľad na francúzsku revolúciu. — Prísaha na civilnú konštitúciu. — Uršulínky z Laval. — Mučenice z Orange a Valenciennes. — Vyhnané z Angers. — Vernosť v povolaní. — Zázračné zachránenie Mater Angely. — Prívet. — Veľké čnosti.

Až doteraz nám dejiny ukázaly, ako sa vyvíjalo založenie sv. Angely v okolí a rozširovalo podivuhodne rýchle. V nasledujúcom uvidíme Spoločnosť v boji, krvavom boji. Uršulínky sa už osvedčily ako »silné ženy« v námahách apoštolátu, v prácach obetavej misijnej činnosti a predovšetkým v rehoľnom odriekaní a opovrhovaní svetom, teraz sa ukážu, ako hrdinky, ktoré vedia prijať väzenie a smrť, aby verne stály pri svätej Cirkvi a zachovaly svoje panenstvo nepoškvrnené. Ešte raz ovinie krvavý vavrínový veniec meno sv. Uršule, ešte raz ožiari červená aureola mučeníctva striebornú ľaliu panenstva a dokáže svetu, že ešte nevymrel panenský rod čistých neviest Kristových, ktoré sfarbily svoje svadobné rúcho vlastnou krvou a ktorým rana katovho meča vložila na hrdlo drahocennú ozdobu. V strašnom prenasledovaní, ktoré na konci XVIII. storočia privolalo na Cirkev vo Francúzsku časy Nerónove a Diokleciánove, vidíme bojovať dcéry sv. Angely v prvých radoch. Nezaprú svoj pôvod, ich odvaha v utrpení a pohŕdanie smrťou potvrdzujú, že v ich žilách koluje martýrska krv.

Strašná krvavá dráma francúzskej revolúcie je pridobre známa, ako aby sme ju tu museli podrob-

nejšie líčiť. Mnoho rokov uplynulo už odvtedy a hrozný, pekelnými mocnosťami vzbudený príboj, ešte sa nevyzúril, strieka svoju penu ešte až po naše časy. Peklo bolo ako by rozpútané, zlo slávilo triumfy, aké nevidelo od časov víťazstva kríža. »Revolúcia zabila všetko šľachetné a vznešené, pod jej rukami tiekla krv prúdom. Malých a veľkých, deti a starcov, pánov a služobníkov a napokon svojich vlastných synov — všetko obetovala s tou istou zúrivosťou. Ale pred všetkým tým vypovedala vojnu Bohu. Cirkev mala božské slovo, slovo pravdy, revolúcia postavila proti nemu slovo pekla, lož. Nenávisť oproti Bohu vo všetkom a všade je jej charakteristickou známkou. Zločin, aký nachádzame len v nej, dostatočne ukazuje, v akom stupni je dieťaťom temnosti.«[1])

Proti prikázaniam Božím, postavila svoje diabolské zásady: »Svojmu Stvoriteľovi budeš sa rúhať, nebu a jeho Kráľovi zlorečiť — po všetky dni svojho života pracovať ako nerozumné zviera a nepozdvihneš svoj pohľad nad seba — hlavu sociálnej rodiny, kráľa máš usmrtiť — náruživostiam svojho srdca lichotiť a za každú cenu ich upokojovať — násilím si máš privlastniť majetky bližného, predovšetkým kňazov a rehoľných osôb, ktorí nemajú zbrane na svoju obhajobu — luhaj nehanebne — tvoje najnespravodlivejšie a najohavnejšie chúťky nech sú tvojím bohom«; tak znie ich dekalog. Počujeme, ako sám satan hovorí z ich úst. Camille Desmoulins, jeden z ich hlavných zástupcov, káže ich evanjelium takto: »Odstráňte čnosť a na oltári vlasti neobetujte iné kadidlo, ako hriech! Práve to, čo tí hlupáci nazývajú hriechom, to má panovať. Pomstíme sa v krvi pápežov, kráľov, biskupov, kňazov a všetkých, ktorí v Európe milujú čnosť. Keď aspoň dva milióny týchto zpiatočníkov neusmrtíme, sotva môžeme urobiť svet šťastným.« Úplné zničenie kresťanstva, najmä

[1]) Postel: Histoire de Sainte Angele.

katolicizmu, je cieľom revolúcie a na dosiahnutie tohto cieľa pokladá každý prostriedok za dovolený. »Rovná svojmu otcovi diablovi, nazývanému vrahom od počiatku, zabíja telá i duše.« »V 93. roku vraždila svojich synov, v 48. roku svojich bratov, v 71. roku svoju matku. Kedykoľvek sa zjaví, vždy vraždí, vraždí, vraždí, a to nazýva tvorením.«[2]) Taká fúria nemohla, prirodzene, prejsť okolo náboženských rehôľ, ktoré sa venovaly modlitbe, výchove a skutkom milosrdenstva a nehodiť do nich fakľu skazy. Medzi všetkými rehoľnými rodinami, ktoré vtedy prekvitaly vo Francúzsku, bola najpočetnejšia rodina svätej Angely. 9000 uršulínok pracovalo v skoro 350 kláštoroch na výchove omnoho väčšieho počtu ženskej mládeže tohto kráľovstva. Ich chovanky patrily do všetkých spoločenských tried, ich penzionáty boly známe v najvyšších aristokratických kruhoch, v ich školách pri chudobných našlo aj najmenšie dieťa z ľudu láskavé prijatie. Rehoľnice samy si zachovaly prvú horlivosť, spoločný život rozkvital a Regula bola všade v plnej platnosti.

Tu prišiel 6. apríl, Veľký piatok 1792. V tento deň prečítali v zákonodarnom shromaždení návrh zákona, v ktorom boly všetky vyučovacie rehole vyhlásené za nepotrebné, ostatné za opravdivú prekážku verejného blaha. Lecoz márne namietal, že tak olúpi sa 600 tisíc detí o príležitosť naučiť sa čítať a písať. Sarkazmy boly odpoveďou na jeho reč. Veď, pravda, revolúcia sa starala o iné veci, ako o deti! Také maličkosti vzbudzujú len záujem služobníkov Kristových. Za surového víťazného kriku ustanovilo shromaždenie zrušenie všetkých rehôľ a zároveň zakázalo nosenie duchovného rúcha, »z úcty pred sociálnou jednotou a rovnosťou«.

Túto skrivodlivosť chceli ospravedlniť bezočivým tvrdením, že väčšina rehoľníc bola zadržovaná

[2]) Viď »Lettre d'Alexandre Dumas fils«.

v kláštoroch proti svojej vôli ako obeta fanatizmu, povery a lakomstva príbuzných. Chovanie rehoľníc v tomto tvrdom prenasledovaní skvele potvrdilo opak; mnohé obetovaly i život, aby mohly ostať verné svojim sľubom.

Ale prv, ako revolúcia celkom potlačila náboženské rehole, snažila sa ich zneuctiť schizmou. Civilná konštitúcia kléru napadla moc hlavy Cirkvi, áno, hľadela ju v mnohých bodoch zničiť. Rím ju odsúdil, ale revolúcia ju použila ako východisko a zámienku nových prenasledovaní. Nielenže žiadala, aby ju kňazi a rehoľníci uznali a podľa nej sa riadili, ale vymenovala aj biskupov a farárov, ktorí ako votrelci, zabudnuvší na svoju povinnosť, znepokojovali stádo Kristovo, áno často ho aj prenasledovali. Dcéry svätej Angely odoprely schizmatickú prísahu a tým sa začalo ich utrpenie.

Laval, inokedy spokojné a nábožné mestečko, bolo čoskoro zabrané rušiteľmi pokoja provincie. Pod zámienkou, že chcú získať uznanie autority štátneho biskupa, shromaždili sa nešťastníci za divého zúrenia a kriku pred kláštorom uršulínok, vyrazili brány, prenasledovali sestry s vytasenými šabľami až do kaplnky, napokon ich vyhodili z domu, ktorý bol ich vlastníctvom. Uršulínky utiekly k benediktínkam a tam prijaly návštevu štátneho biskupa, ktorý im sľúbil ochranu, keď ho uznajú za pastiera diecézy. Keď mu pevne a rozhodne odpovedaly, že im to svedomie nedovoľuje, bolo zrušenie konventu spečatené.

Takéto príhody sa odohrávaly deň po deň na všetkých miestach Francúzska.[3]) Vernosť rehoľníc po-

[3]) V Blois boly uršulínky pred zrušením svojho konventu dva mesiace bez sv. omše. Prišiel síce každý deň konštitučný duchovný celebrovať v ich kostole, ale ani jedna sestra nebola prítomná na omši odpadlíka. Niekedy ich prekvapil, keď sa modlily ofícium, ale ony okamžite opustily chór a dokončily hóry v dennej sieni.

važovali za ločin, pre ňu ich tieto bezbožné a šialené bandy vyhnaly z ich vlastníctva, ich kláštory a kostoly skonfiškovali, profanovali a zatvárali a ich hroby zneucťovali.[4]) Ale malo byť ešte horšie. Krv mala tiecť, bohato tiecť, všade tiecť.

Revolúcia rozmnožila v mene slobody väzenia a naplnila ich obeťami. Bola to strašná doba hrôzovlády. Zaslúžila si plne toto meno, lebo naozaj hrôza bola kráľom chvíle, zmocňovala sa i katov, ktorí dosť skoro zúrili proti sebe. Pozrime sa do Orange! Tu nájdeme vo väzení 32 rehoľníc z diecézy Avignon, Carpentras, Orange a Cavaillon. 16 z nich sú dcéry sv. Angely. Ich postavenie nedovoľovalo im oddávať sa klamu o svojom konečnom osude, všetky očakávaly smrť a spoločne sa pripravovaly na ňu.

O 5. hodine ráno venovaly hodinu rozjímaniu, potom recitovaly hóry a modlily sa spoločne omšové modlitby. O 7. hodine niečo málo raňajkovaly, o 8. hodine sa modlily litánie ku všetkým svätým a pripravovaly sa na smrť. Každá nahlas vyznávala svoje chyby a pripravovala sa na duchovné sv. prijímanie, ktoré prijímaly ako viaticum. Potom udrela hodina, keď sa musely zjaviť pred tribunálom. Táto hodina mohla každej z nich každý deň priniesť rozsudok smrti. Kým na to čakaly, recitovaly modlitby posledného pomazania a commendatio animae. Obnovovaly krstné a rehoľné sľuby. Plné svätosti a nadšenia volaly: »Áno, Bože, sme rehoľnice, to je naším šťastím, našou radosťou. Ďakujeme Ti, Pane, za milosť nášho povolania!« O. 9. hodine začali povolávať tie, ktoré maly byť toho dňa súdené. Každá načúvala túžobne, či nepočuje svoje meno, všetky oduševňo-

[4]) V Bourg-Argental musely uršulínky vidieť, ako boly kosti ich drahých zomrelých sestier vyhodené na ulicu, kde sa s nimi uličníci hrali a psi roznášali, až napokon šiel tade Peter Lacou, roľník, známy svojou vernosťou vo viere a úctivo posbieral s pomocou dvoch nábožných žien pozostalé kosti a pochoval ich na svätom poli.

vala túžba dokončiť svoju obeť. Jedného dňa volali pred tribunál dve sestry, Agnesu a Johannu de Roussillon, uršulínky z kláštora v Bolene, ale len Agnesa bola odsúdená na smrť. »Ako, moja sestra,« volá Johanna, naplnená bolesťou, »ty chceš ísť bezo mňa na martýrium? Čo si počnem sama na tejto úbohej zemi?« — »Nestrácaj odvahu,« odpovedá sestra, »tvoja obeť nebude nadlho odložená.« A tak to aj bolo. Či sa to nečíta ako stránka z martýrskych aktov prvých kresťanských storočí? Či sa nám nezdá, že počujeme svätého Sixta a sv. Vavrinca?

Reholnice, nad ktorými ešte nebol vynesený rozsudok, sprevádzaly svojimi modlitbami na popravisko sestry, ktoré ich tam predišly. Od revolučného tribunálu viedli tieto nevinné obete na dvor, nazývaný »cirkus«. Tu našly už mnohých iných odsúdených, ktorí očakávali hodinu popravy. V črtách nešťastných obetí smrti zračila sa často tupá ľahostajnosť vedľa zrejmého zúfalstva, trpká pomstychtivosť alebo zriedkavá odvaha. Pri takom pohľade sa rozmietil v srdciach uršulínok ešte raz duch apoštolátu a ony posvätily svoje posledné chvíle duchovnými skutkami lásky. Posilňovaly slabých, vyučovaly nevedomých, nekajúcnych hriešnikov, pohýňaly k ľútosti a všetkým ukazovaly nebeskú vlasť, kde sa už nemusíme báť skrivodlivosti ľudí. V týchto strašných chvíľach nebolo nič zvláštneho, že odsúdení, keď vrhli posledný pohľad na všetko, čo opúšťali, nanovo posilnení slovami týchto svätých priateliek, ktoré im priviedol Boh na ceste k smrti, podľa ich príkladu radi prinášali obeť svojho života v nádeji na večné majetky, ktoré sa nikdy nekupujú pridraho. Len málo zajatých nezískaly tieto apoštolky pre Krista; boly anjelmi strážcami väzenia ,anjelmi útechy na stupňoch popraviska. Keď jedna z našich sestier videla, ako sa istého otca rodiny zmocnilo zúfalstvo pri myšlienke na mnohé deti, ktoré majú byť teraz si-

rotami, modlila sa celú hodinu s rozpätými rukami, aby vyprosila preňho milosť odovzdania a dôvery — a bola vyslyšaná.

Tieto verné panny premenily svoje väzenie na chrám, v ktorom neustále spievaly chválu Božiu a oznamovaly Jeho milosrdenstvo svojim spoluväzňom. Každá hodina mala svoje zvláštne pobožnosti, a tu ich nemohlo nič zdržať, nič rozptýliť, ani očakávanie výroku smrti, ani potupa a výsmech ich strážcov. Keď sa jedného dňa práve začaly modliť, zaznel hlas žalárnika a volal niekoľké pred krvavý tribunál. »Bože môj,« hovorila jedna z nich, »veď sme sa ešte nemodlily Vesper.« — »Pomodlíme sa ho v nebi,« odpovedala iná. O 5. hodine večer dokončily rehoľnice v žalári ofícium a o 6. hodine im oznamoval huk bubnov a spustlý krik ľudu, že ich sestry sú na ceste na popravisko. Sprevádzaly ich modlitbami, ktorými sv. Cirkev sprevádza svoje umierajúce deti na večnosť. O niekoľko chvíľ oznamoval im šialený jasot ľudu, že obeta sa skončila, že ich sestry dosiahly martýrsku korunu. Tu všetky vstaly, zaspievaly Te Deum a Laudate Domine, velebily Boha za milosti, ktoré udelil ich spoločníčkam a volaly: »Chceme ich nasledovať, chceme ísť za nimi, víťazne korunovanými.« Taká živá viera oduševňovala žijúce, že si navzájom blahoželaly, že aj na ne v budúcich dňoch čaká to isté šťastie.

Aby sme tieto šľachetné obete bližšie poznali, pozorujme ich jednotlive. Dňa 6. júla 1794 vystúpily prvé uršulínky na popravisko. Boly to sestry Mária Anna Margaréta Rocher od sv. Anjelov a Magdaléna Melánia Guilhermier, obe profesky z kláštora v Bolene. Revolucionári zrušili konvent uršulínok v Bolene a jeho členky vyhnali do sveta. Ani tak sa však necítili istými pred týmito chudobnými pannami, sliedili po nich, aby ich zavliekli do väzenia a odtiaľ na popravisko. Sestra Rocher, 38-ročná, našla úto-

čište v dome svojho otca, ctihodného 80-ročného starca. Čoskoro zbadala, že ju revolucionári prenasledujú, aby ju, ako niekoľko iných spolusestier, vydali súdu v Orange. Nevediac, čo má v tomto prípade robiť, radila sa so svojím otcom, ktorého vrúcnu nábožnosť dobre poznala. Šľachetný starec mal na tomto svete len svoju dcéru, ktorú mu teraz nebo takmer ešte raz darovalo, aby ho v posledných dňoch života zasypala detinskou láskou. Ale tento otec mal vieru ako patriarchovia. Povedal svojej dcére: »Mohol by som ťa ľahko skryť, aby si unikla úkladom prenasledovateľov. Ale skúmaj sa dobre pred Bohom, či svojím útekom nebudeš vyhýbať úmyslom, ktoré má s tebou Boh. Azda chce tvoju smrť ako obeť, ktorá utíši Jeho hnev. Hovorím ti, ako Mardocheus Estere: »Nepatríš sebe, ale svojmu ľudu.« Tieto veľkodušné slová vzbudily v mladej rehoľnici tenže dojem, aký mala kedysi Ester, keď počúvala svojho zbožného príbuzného. Jej rozhodnutie bolo pevné. Ako doteraz, denne navštevovala kostolík a vykonávala svoje denné pobožnosti. No, čoskoro bola zajatá, odvedená do väzenia a tam, ako prvá zo svojich spolusestier, podala hlavu katovi. Za väznenie zahrňovalo ju nebo mimoriadnymi milosťami, aj deň popravy jej bol zjavený. Večer pred svojou blaženou smrťou sa vrhla na kolená, ponížene prosila svoje sestry za odpustenie pre zlý príklad, lebo vo svojej poníženosti sa obávala, že im ho dala, odporúčala sa do ich modlitieb a uisťovala ich, že budúci deň je posledný deň jej života. A tak tomu aj bolo. Keď jej sudcovia oznámili rozsudok smrti, ďakovala im s tvárou, žiariacou od radosti. »Preukazujete mi oveľa viac dobra, ako zla,« hovorila im. »Som vám povďačná viac, ako svojim rodičom. Tí mi dali len smrteľný život, rozsudok, ktorý ste práve vyniesli, mi prináša život večný.«

Na druhý deň, 7. júla, vystúpily na popravisko

dve iné uršulínky z Bolene, už spomínané sestry, Agnesa de Roussillon a Gertrúda de Lausier, prvá 46, druhá 35-ročná. Šly tak radostne na smrť, že bozkávaly gilotínu a ďakovaly svojim katom. V noci pred popravou sa Gertrúda prebudila takým prekypujúcim pocitom radosti nad veľkým šťastím, ktoré ju očakávalo, že sa nemohla zdržať sĺz. »Som bez seba, ako vo vytržení,« volala. »Som istá, že zajtra umriem a uvidím svojho Boha.« Dňa 8. júla padla hlava Mater Margaréty Bavasre, uršulínky z Pont-Saint-Esprit. — Mnohý čitateľ sa azda pýta: »Čo našli sudcovia na týchto ženách, že ich považovali za nehodné života?« Ich kláštory boly už zrušené, ustúpily násiliu a žily v najväčšej odlúčenosti vo svojich rodinách alebo u dobrých priateľov, ktorí ich prijali pre lásku Kristovu. — Zúčastnime sa na chvíľu výsluchu, ktorý musely podstúpiť, aby toto prejednanie malo zdanie súdneho aktu. Tak sa dozvieme všetko. Predovšetkým sa pýtali každej na jej stav. »Som rehoľnica, uršulínka,« odpovedaly so svätou hrdosťou nevesty Ježiša Krista. »Zložila si prísahu na civilnú konštitúciu kléru?« »Prísaha je proti môjmu svedomiu, nemôžem ju bez urážky Boha vykonať.« — »Máš ešte čas, aby si si to rozmyslela. Len za túto cenu si môžeš zachrániť život.« — »Nemôžem si vykúpiť život cenou svojej viery,« odpovedaly šľachetné panny. A hneď bez každej inej príčiny bol vyslovený rozsudok smrti a ešte v ten deň vykonaný.

13. júla vystúpila na popravisko ctihodná predstavená kláštora v Bolene, Mater Anastázia de Rocard s dvoma laickými sestrami. Jedna, sestra Mária Anna Lambert, bola z komunity v Bolene, druhá, Sestra Františka, z komunity v Carpentras. Večer pred popravou zvolala táto: »Ó drahé moje sestry, aký deň sa nám pripravuje! Zajtra uvidíme nášho Ženícha, zajtra sa nám otvoria brány nebies, vstúpime do večnej blaženosti svätých!«

16. júla, na sviatok Panny Márie Karmelskej, mohla napokon Johanna de Roussillon nasledovať svoju sestru Agnesu. Ona, Sestra Magdaléna Dorothea Justamon, uršulínka z Perne, veľmi túžily obetovať svoj život na nejaký sviatok Panny Márie. Laická sestra Mária Anna Doux a Mater Mária Andrea Lage boly účastné ich šťastného osudu. Poslednú opanoval v predvečer smrti veľký smútok, obávaly sa, že ju Boh neuzná za hodnú mučeníckej koruny, ale v hodine obete ukázala silu oveľa väčšiu, ako bola predchádzajúca skleslosť. Keď viedli tieto »nebeské ženy«, ako hovorí istá zpráva, na popravisko, priblížil sa k nim nejaký roľník, poklonil sa úctivo a prosil, aby sa smel dotknúť lemu ich šiat. Sotvaže vstúpila Johanna de Roussillon na popravisko, sotvaže zaznelo hrozné volanie ľudu, opojeného nevinnou krvou: »Nech žije národ!«, zvolala tiež silným hlasom: »Áno, nech žije národ, ktorý nám tohto krásneho dňa podáva martýrsku palmu!«

26. júla sa zjavila pred tribunálom predstavená uršulínok zo Sisteron, Mater Terézia Consolon. »Kto si?«, pýtal sa jej predseda. »Som dcéra katolíckej Cirkvi,« odpovedala ctihodná žena s ušľachtilým sebavedomím, v ktorom sa vyjadrovalo vedomie cel'ej vznešenosti tohto mena. Jej sprievodkyňa, Sestra Klára Dubac odpovedala na túže otázku: »Som rehoľnica a ostanem ňou celým srdcom a celou dušou až do smrti.« Spolu s nimi spečatila svojou krvou vernosť ku Kristovi a Jeho Cirkvi 70-ročná Mater Katarína de Justamon. Bola štvrtou obeťou tohože mena a tejže rodiny. Aké divadlo! Revolúcia hrdúsi 70-ročné stareny, lebo v nich vidí nebezpečenstvo pre seba — a naozaj ním boly, lenže vo smysle, na ktorý tyrania tých dní sami nepomysleli. Dobre ich však vedely hodnotiť démonské sily, ktorým slúžili za nástroj. Veľké duše modlitby sú vždy nebezpečenstvom pre diabla a jeho úsiliam, a preto

je preňho pravým triumfom, keď môže usmrtiť chudobnú, šedivú rehoľnicu, ktorej čisté, od všetkého odtrhnuté srdce, je oltárom, z ktorého vo dne v noci vystupuje k nebu sladké kadidlo modlitby.

Pádom Robespierra 9. termidora (27. júla 1794), staly sa ďalšie popravy bezúčelnými. Brány väzenia sa otvorily a vrátily pozostalým život a slobodu. Ale nevesty Božie, ktorým už tak zblízka kynula martýrska palma, s bolesťou opustily pochmúrne miestnosti, ktoré boly ich obetovaným sestrám predsieňou nebies. Sotva ich mohli potešiť — ony priniesly Pánovi svoju obeť a túžily po jej skončení.

V severnom Francúzsku smrťou najväčšej obludy francúzskej revolúcie nebolo krviprelievanie ukončené, ba, tam až teraz vypuklo prenasledovanie aspoň tak kruté, ako prenasledovanie v grófstve Venaissin, ktoré sme práve líčili. Uršulínky kláštora vo Valenciennes maly vstúpiť do krvavých šľapají svojich sestier, obetovaných v Orange, a čoskoro rozmnožiť počet mučeníc. Na čele tejto komunity stála žena, ktorá s autoritou úradu predstavenej spojovala v neobyčajnom stupni autoritu, ktorá vyplýva z duchovnej prevahy, výšky charakteru a osobných čností. Mater Klotilda Paillot od sv. Františka Borgiaša — bolo meno tejto všeobecne váženej ženy, ktorá ako dobrá pastierka pásla v dňoch pokoja svoje stádo na požehnanej pastvine sv. Inštitútu, aby ich potom ako druhá Machabejská matka obetovala Pánovi a túto obetu srdca korunovala naposledy obeťou vlastného života.

Ako ostatné francúzske komunity, aj konvent vo Valenciennes bol zrušený. Sestry sa musely rozlúčiť, lebo bolo zakázané každé spoločenské združenie, ktoré neslúžilo revolucionárskym cieľom. Niektoré z nich sa vrátily k svojim rodinám, aby tam v najhlbšej utiahnutosti kajaly za zločiny svojho národa a neustálou modlitbou vyprosovaly ne-

šťastnému Francúzsku zmilovanie. 26 sa uchýlilo do náručia lásky, ktoré otvorily uršulínky z Mons, aby pritiahly svoje nešťastné sestry na svoje srdce a do svojho útulného kláštorského domova. Belgický kláštor v Mons (Bergen), bol kolískou kláštora vo Valenciennes. Nezabudol na to v čase nebezpečenstva, ale otvoril svoje brány úbohým vypovedaným, v ktorých pozdravil zároveň sestry a dcéry. Čoskoro splynuly srdcia týchto dvoch spoločností, takže sa zdaly byť len jednou. Vo svätom závodení usilovaly sa spoločne o rehoľnú dokonalosť a v beznáročnej láske delily sa o práce u milej mládeže. Tak uplynulo 14 mesiacov.

Medzitým bombardovali Rakúšania Valenciennes a po 43-dňovom obliehaní ho dobyli. Bezbožnosť už nemohla prevádzať v tomto meste svoje divé násilnosti. Všetko si vydýchlo, oddalo sa radostnej dôvere, že lupičom a vrahom národa je navždy prekazené hrozné dielo. Uršulínky použily prvého slnečného pohľadu, ktorý zažiaril na krvavočervenom horizonte, aby sa vrátily do svojho drahého kláštoríka, ktorý rakúske húfnice dosť poškodily. Ach, ony si nevšimly temných mrákav, ktoré sa vôkol sťahovaly a ohrožovaly novou búrkou prvý deň mieru. Mater Mária Terézia Castillon, ktorá ostala vo Valenciennes, zastávala opäť úrad prokurátorky a dala previesť na budove najpotrebnejšie opravy, aby tam mohla shromaždiť sestry. Všetky sa ponáhľaly do sv. azylu vyhľadať svoje najmilšie miestečko na tejto zemi, aby tu začaly žiť opäť životom, ktorý im podával toľko šťastia v tomto sv. Inštitúte. Otvorily aj školy pod ochranou Rakúska a chváliac a velebiac Boha po prestátom nebezpečenstve, pracovaly horlivejšie ako inokedy na vinici Pánovej. Bolo to v novembri 1793. O pol roka neskoršie opustili Rakúšania Valenciennes a vtiahly ta opäť víťazné tlupy národného konventu. Nechali obyvateľov dlho v pochyb-

nosti o svojom smýšľaní. Kto mohol, utiekol, aj uršulínky sa chcely vysťahovať po druhý raz do Belgicka, ale Republika to dovolila len jednej novicke. Vládny komisár oznámil konventu, že má dom v 24 hodinách opustiť. Sestry boly i jedným i druhým rozhodnutím veľmi podesené. Emigrácia zakázaná, dom im vzali, čo maly robiť? Predstavená, Mater Klotilda Paillot, im hovorila: »Odvaha, moje dcéry, odvaha! Najkrajšou vlastnosťou nevesty je vernosť a túto nemôžeme Ježišovi Kristovi nikdy lepšie dokázať ako v utrpení. Ľahko mu je slúžiť, keď je cesta ružami posypaná, ale charakteristickou črtou duše, upevnenej v čnosti, je vernosť, s akou sa ho pridržuje v bolesti i v radosti. Som vašou vodkyňou, vezmem všetko na seba. Poďme, nepriateľ sa blíži, buďme pripravené!« Keď Židia zajali Božského Majstra, prehovoril k nim: »Keď mňa hľadáte, nechajte týchto odísť!« Táto dobrá Matka bola naplnená podobným smýšľaním. »Môj Bože, daj mi umrieť, aby som im zachránila život,« modlievala sa a jej duchovné dcéry volaly ako z jedných úst: »Umrieme s našou Matkou, keď to až tak ďaleko príde.« Udeľa hodina rozlúčenia. Slziac kľačaly rehoľnice okolo svojej predstavenej a prosily o požehnanie, aby mohly so silným srdcom kráčať po krížovej ceste, ktorá sa pred nimi otvárala. Po bolestnom objatí sa rozlúčily; niektoré sa vrátily k svojim príbuzným, iné k dobrým priateľom, najviac z nich v tom poslúchlo výslovný rozkaz predstavenej. 13 však povedalo, že nikdy neopustia svoju Matku, ale že vyčkajú udalosti, nech prinesú čokoľvek.

Večer toho istého dňa ponúkli dobroprajní priatelia predstavenej útočište, ale odvážna žena chcela posledná opustiť dom, ktorého vedenie jej bolo sverené. Ešte tohože večera obkľúčili vojaci kláštor a vyhlásili jeho obyvateľky za zajaté. Komisár brutálne rozkázal predstavenej, aby mu povedala, kam

išly ostatné rehoľnice. »Moje sestry odišly,« odpovedala s ušľachtilou dôstojnosťou Mater Klotilda. »To je všetko, čo môžem povedať.« Potom začali pátrať po sestrách v meste, ale väčšina z nich sa mohla zachrániť, vďaka opatrnosti múdrych priateľov. Ostatných 15 odviedli do verejných väzení, kde im ľud prejavoval veľkú účasť a aj sestry, rozptýlené po meste, boly vynachádzavé, aby im všemožne pomáhaly. Ich položenie bolo veľmi smutné. Neistá budúcnosť, zlé zachádzanie, nedostatok najnutnejšieho, všetko sa spojilo, aby ich tiesnilo. Obyčajné duše by boly podľahly. Ale nevesty Božie, horiace horlivosťou, triumfovaly nad pokušením, ktoré tieto bolesti so sebou prinášaly, obetovaly svoje putá Bohu a s Jeho milosťou sa im všetko horké zmenilo v sladkosť. »Tešme sa! Čoskoro ponesieme v rukách palmu mučeníctva,« hovorila Mater Laurencia opäť a opäť k svojim spoločniciam. Boly to prorocké slová. Revolúcia ešte vždy smädila po krvi, preto sa rozhodlo, že budú uršulínky súdiť.

Ale aký je ich zločin? Keď im zatvorili a skonfiškovali kláštor, utiekly do Belgicka a to bol nesmierny zločin »emigrácie«, lebo v tej dobe, »voľnosti a rovnosti«, nebolo dovolené utiecť pred katmi.

No, súdne vyšetrovanie týchto verejných zákerných vrahov netrvalo nikdy dlho. Už pred svojím procesom boly obete zasvätené smrti. V polovici októbra 1794 zavliekli 5 sestier pred tribunál. Hrubým tónom sa ich predseda pýtal na krstné meno a priezvisko. »Vysťahovala si sa?«, znelo ďalej. »Odcestovala som do Mons,« odpovedaly jedna po druhej. To stačilo, priznaly sa k zločinu. Archív apelačného súdu v Douai ešte zachováva takto formulovaný rozsudok:

»Jednohlasne sme podľa svojho svedomia usúdili, že menovaných 5 rehoľníc zaslúžilo smrť pre zločin

emigrácie, preto nariaďujeme, aby rozsudok bol za 24 hodín vykonaný.«

Týchto 5 obetí bolo: Mater Natália Vanot, rodená z Valenciennes, 62-ročná. Jej odvaha je tým podivuhodnejšia, lebo bola od prírody veľmi bojazlivá. Mater Laurencia Prim, naozaj dokonalá uršulínka, vydala ešte pred sudcami skvelé svedectvo horlivosti za duše, keď hlasite prejavila, že sa vrátila do Francúzska len preto, aby vyučovala jedine pravému náboženstvu katolíckej Cirkvi. Aj ona bola z Valenciennes, 42-ročná. Mater Lujza Ducret z Condé, 36-ročná, bola vždy hodnou dcérou sv. Angely svojou obetavou oddanosťou vo vyučovaní mládeže, teraz sa zjavila aj ako hodná dcéra sv. Uršule svojím opovrhovaním smrťou a túžbou po mučeníctve. Z Condé bola aj Mater Mária Uršuľa Bourla, ponížená, skoro ostýchavá fialka vo venci, ktorý bol toho času prinesený Kráľovi Mučeníkov. Mater Augustína Déjardins vyznačovala sa v posledných chvíľach svojím priamym, úprimným a veselým charakterom. Celkom zachvátená plameňmi božskej lásky, vzdychala po šťastí, aby mohla dať svoj život za vieru a vyjadrila toto želanie s celou vrúcnosťou a živosťou, vlastnou jej krásnej duši. Keď bola predvolaná pred sudcov, bežala im v ústrety, volajúc s úsmevom: »Nenamáhajte sa, aby ste ma hľadali. Veď som tu.« »Si veľmi veselá,« odpovedal jeden z komisárov. »Ako by som nebola? Nebojím sa ničoho na tomto svete.« Pohnutý takou veľkodušnosťou, navrhol jej jeden súdny sluha, že ju zachráni, ale panna Kristova nechcela vziať späť obeť, ktorá už ležala na oltári, ponáhľala sa skôr, ako čoskoro uvidíme, s takým nadšením na popravisko, že ju museli poslať späť, lebo ešte neprišiel na ňu rad. Komu sa pritom nevynorí v spomienke obraz sv. Eulálie alebo Agaty?

Keď sa blížila rozhodná chvíľa, vrhlo sa 5 odsúdených na kolená pred krížom, Mater Natália nahlas

odriekala modlitby umierajúcich. »Moja drahá Matka a najmilšie sestry!«, hovorila potom v mene všetkých. »Ponížene vás prosíme, aby ste nám odpustily všetky zlé príklady a všetko, čím sme vás zarmútily alebo urazily. Uisťujem vás, že tiež zabudneme na všetko, čím ste nám nedobrovoľne spôsobily bolesť. Vám však ctihodná Matka, srdečne ďakujeme za všetko dobré, čo ste nám preukázali a prosíme vás naposledy o materinské požehnanie.«

Sotvaže sa skončila táto scéna, hodná nebies, zjavil sa dôstojník a prečítal rozsudok. Mater Laurencia odpovedala radostným výkrikom. »To je prvý stupeň nášho nebeského rebríka.« Brány väzenia sa otvorily a Bohu zasvätené panny kráčaly skromne a pokojne, modliac sa Miserere, na popravisko. Sňali im závoje i rehoľné rúcha, s holými hlavami, len v košeliach a v spodničkách, s rukami sviazanými za chrbtom, vystúpily na popravisko. Nesmierne množstvo ľudu naplňovalo miesto, kde bolo popravisko postavené. Ale miesto divého kriku, ktorý inokedy zaznieval, keď prichádzali odsúdení, panovalo tentoraz mŕtve ticho. Keď videli vyjasnené črty týchto nevinných obetí, zmocnilo sa aj tupých divákov doteraz nepoznané dojatie a z očú väčšiny vyhŕkly slzy. Kat berie do ruky soznam odsúdených a číta prvé meno Mater Natálie, ktorá pevným krokom vystupuje po stupňoch ku gilotíne. Mater Laurencia a Mater Uršuľa ju nasledujú s touže odvahou. Teraz ostávajú ešte Mater Lujza a Mater Augustína. Táto vo svojej ohnivej horlivosti chce sestru predísť, ale kat ju odstrčí, prinúti ju sostúpiť, aby videla padnúť hlavu svojej poslednej spoločnice. O niekoľko chvíľ neskoršie aj ona dokončí svoju obeť a víťazná Spoločnosť sv. Uršule má o päť mučeníc viac.

V tom istom čase bola aj nemocnica vo Valenciennes svedkom dojímavej scény. Pred niekoľkými dňami ta priniesli ťažko chorú Mater Jozefu Uršuľu

Gillart. Keď prišla chvíľa popravy jej sestier, našla jej živá viera silu, ktorá jej fyzicky chýbala, kľakla si na chudobnej posteli, složila ruky a volala: »Ó, Pane, nedovoľ, aby moje sestry šly bezo mňa do neba!« Sotva vykĺzlo posledné slovo z jej úst, klesla verná služobnica Pánova na podušky a vydýchla svoju dušu.

»Ó aké krásne je vaše víťazstvo, vy čisté nevesty Kristove!«, volá na tomto mieste analistka rehole. »Vidím, ako nebo otvára svoje zlaté brány, víťazné zástupy mučeníkov, svätý chór panien, idú vám v ústrety. Vidím, ako duše, ktoré vám ďakujú za svoje zachránenie, sypú na vašu cestu kvetiny, počujem jasavé spevy serafínov, padám na kolená a klaniam sa s vami Bohu, ktorý ozdobuje vaše čelá diadémom nesmrteľnosti.«

Čoskoro nasledovalo svoje veľkodušné sestry šesť iných uršulínok. Tentoraz im otvorila krvavú cestu sama ctihodná Matka Klotilda Paillot a viedla ich k víťazstvu. Ani na chvíľu sa nekláti, ani nechveje, vidí svoje deti umierať, posilňuje ich, pozdvihuje svoj pohľad k nebu a sama potom podáva svoju hlavu sekere s dôstojnosťou a pokojom, mohli by sme povedať, so vznešenosťou, ktorá vtlačila celej jej osobnosti nebeskú ušľachtilosť. List, ktorý z väzenia písala známej dáme, je takým výrečným svedectvom vznešeného smýšľania tejto podivuhodnej ženy, že ho nemôžeme obísť.

»Píšem Vám dnes naposledy. Klotilda je vo väzení. Päť jej spoločníc už nežije. Sú to Matky: Natália, Uršuľa, Laurencia, Lujza a Augustína. Klotilda je istá, že za málo dní sa jej dostane tohto šťastia. Naše Matky okúsily najčistejšiu dušev nú radosť. Nešly, ale letely na popravisko s odvahou, ktorá aj katov uvádzala do podivu. Modlite sa za Klotildu, ale neľutujte ju. V celom svojom živote nebola nikdy taká spokojná, ako teraz, keď

smie svoju krv vyliať za náboženstvo. Azda už nebude žiť, keď dostanete tento list. Buďte uistená, že sa za Vás modlí. Privoláva Vám svoje posledné s Bohom v nádeji, že s Vami bude raz spojená večne. Adieu, viete, kto som.

19. októbra 1794.

Štyri dni pred smrťou písala svojej neteri Mme Domitille Floremprez. Tento list krásne dokazuje, že láska veľkých sŕdc sa nemení ani pred krvavou smrťou. Milovaly v Bohu a preto milujú až do smrti, áno, v smrti, v bráne večnosti až naozaj milujú. Cítia, že svoju lásku vezmú so sebou do neba, kde sa dokončí jej zduchovnenie, ktoré sa už tu na zemi začalo milosťou.

Moja drahá Domitilla!

Píšem Ti vo väzení. Päť mojich spolusestier už vstúpilo pod gilotínu s odvahou a radosťou, ako by nešly na smrť, ale k veľkému víťazstvu. Klotildu a ostatné očakáva to isté šťastie. Túžia po ňom. Už sa nemôžu dočkať chvíle, keď môžu vyliať krv za svoju vieru a povolanie. Boh im dáva mnohé milosti. Mne sa darí dobre. Myslím mnoho na Teba a na našich priateľov; neviem, čo sa s nimi stalo. Modlím sa za všetkých. Zúčastni sa na našom šťastí! Objímam Teba a všetkých Tvojich. Neznepokojuj sa pre môj osud, som najšťastnejšou osobou na svete. Budem Ťa vždy milovať a dúfam, že zakúsiš účinky mojej úprimnej lásky a trvalej spomienky na Teba.

S Bohom navždy!
Klotilda Paillot.

Mater Terézia Castillon a sestry Regis Loire a Felicitas Messine boly ako rodené Belgičianky odkázané na trestný súd v Douai. Ony jediné boly nespokojné s rozhodnutím sudcov. Pred odchodom vrhly sa k nohám svojej predstavenej a ona ich požehnala

so slovami: »Moje drahé dcéry, kiež vás Boh, ktorý vám dal rásť vo všetkých čnostiach, príjme raz do svojho raja.«

Ostatné maly so svojou ctihodnou Matkou šťastie prijať v predvečer svojej smrti sv. prijímanie z rúk kňaza, ktorý bol s nimi uväznený a dosiahol s nimi i víťazstva. S uršulínkami boli predvolaní pred tribunál štyria kňazi. Bolo to 23. októbra o pol 10. predpoludním. Sprievod šiel z väzenia ulicou Cardon cez veľké námestie, kde stála gilotína, na ktorej sa ešte perlila krv piatich prvých uršulínok, k radnici, kde sídlil krvavý súd. Ctihodná Matka Klotilda bola prvá vypočutá. Jej obhajoba bola jasná a výrečná. Rozvinula tento myšlienkový postup: »Ako predstavená urušlínok vo Valenciennes, mala som právo sestrám rozkázať, ony boly povinné poslúchať. Rozkázala som im, aby odišly do Mons a opäť sa vrátily do Valenciennes. Keď sa tu sdružily k spoločnému životu, bolo to len silou poslušnosti, ktorou mi boly zaviazané. Ja sama mám teda vinu na tomto zločine, keď vôbec môže byť o ňom reč. Môžete ma odsúdiť, ale moje sestry sú nevinné. Nemáte práva vyniesť nad nimi rozsudok smrti.« Logika, s akou predstavená preukázala nevinnosť svojich sestier a šľachetná veľkosť duše, ktorou vzala všetko na seba, vzbudily obdiv u všetkých prítomných. Pri pojednávaní povedal jeden dôstojník: »To nie je žena, ktorá takto hovorí, to je muž, a to muž so zriedkavou odvahou.« Ale obhajoba nepomohla, Mater Klotilda bola so svojimi piatimi spoločníčkami odsúdená na smrť. Že v očiach tohto tribunálu bola emigrácia len zámienkou, aby mohol odpravovať rehoľnice, dosvedčuje okolnosť, že Mater Jozefína bola tiež odsúdená, hoci podľa zákona mala by byť prepustená, lebo cestovala do Mons len preto, aby navštívila jednu chorú sestru.

Keď boly odsúdené privedené zpät do väzenia, strávily posledné hodiny života prípravou na smrť.

Popoludní sa zjavil dôstojník Republiky, aby ich odviedol na popravisko. Väzenie sa ozývalo vzlykaním a hlasitým nárekom spoluväznených. Ale Mater Klotilda vravela istému vojakovi eskorty: »Občan, sme vám veľmi zaviazané, lebo tento deň je najkrajším v našom živote. Prosíme Pána, aby vám otvoril oči.« A Mater Školastika pripojila: »Odpúšťame našim sudcom, našim nepriateľom, našim katom.« Tým, ktorí ich sväzovali, vrúcne ďakovaly a bozkávaly ruky: »Veľký Bože, čo je to za náboženstvo, ktoré pôsobí, že sa duša radostne chveje pri pohľade na smrť, ktoré vlieva hrdinským obetiam myšlienku, aby pritisly svoje čisté pery na krvavé ruky svojich katov!?« Te Deum a litánie k Panne Márii boly modlitbou umierajúcich týchto verných panien, alebo skôr prelúdiom novej piesne, ktorá neustále zaznieva v meste Božom.

Čujme ešte niekoľko slov o spoločniciach Mater Klotildy. Mater Jozefína Leroux z Cambrai zachovala si až na stupne popraviska vzácny pokoj, ktorý svet dať nemôže, ale ani ho uchvátiť nemôže. »Naozaj,« volala vo svojej ohnivej túžbe po spojení s Bohom, »ako sa môže niekto obávať opustiť toto zajatie, keď myslí na krásu raja.« Mater Školastika Leroux ukázala sa hodnou takej sestry. Najlepšie to uvidíme z listu, ktorý písala do Mons po prvej poprave uršulínok.

Valenciennes, 20. okt. 1794.
V predvečer sv. Uršule.

Toto Vám píšem vo väzení. Už sedem týždňov nás vláčia po rozmanitých domoch a držia nás v zajatí pre zločin, ktorého sme sa dopustily, keď sme u Vás hľadaly útočište. To je prečin, ktorý nám prinesie česť mučeníctva. Neľutujte nás, ale radšej povedzte: »Ó naše sestry, čo ste urobily, že ste si zaslúžily takú milosť?« Hovorím Vám, drahé priateľky, že zlá, ktoré sme pretrpely od nášho

odchodu od Vás, nedajú sa srovnať s nevýslovnou slasťou mučeníckej slávy, ktorú Božský Ženích pripravuje svojim vyvoleným nevestám. Ako dcéry sv. Uršule a jej spoločníc, položíme o niekoľko dní život za svoju vieru. Naša útecha pri myšlienke na túto veľkú žičlivosť, je nevýslovná, z čoho môžete vidieť silu milosti. Bez tejto zvláštnej pomoci milosti boly by sme všetky podľahly ťarche svojho utrpenia. Päť z nás už gilotína usmrtila: Mater Natáliu, Laurenciu, Uršuľu, Lujzu a Augustínu. Nešly, ale skôr letely na popravisko. Vystúpily naň s úsmevom; jedna, ktorá chcela dostať smrteľný úder pred ostatnými, bola nútená sostúpiť, až na ňu prišiel rad. Nechali im len spodničky a košele. Ruky im sviazali dozadu. Očakávame ten istý osud. Som istá, že tento list už nedostanete pred mojou smrťou, keďže sú nám súdy Božie neznáme, prosím Vás, aby ste nám vždy poskytovaly svoju pomoc v modlitbe. Keď ju už nebudeme potrebovať, pomôžeme tým, ktoré nás prežijú. Mater Terézia a sestry Felicitas a Regis sú vo väzení v Douai. Klotilda, moja sestra, Kordula, dve brigitky a ja sme tu, ostatné ešte nie sú uväznené. Všetci kňazi sú už popravení, to zväčšuje naše mučeníctvo. Tisíc srdečných pozdravov od nás všetkých všetkým našim sestrám. Až do poslednej chvíle budeme im vďačné. Umierajúc, objímame Vás z celého srdca. Odporúčajte nás našim priateľom, pánu farárovi a pánu kanonikovi.

Školastika.

Z listu, ktorý napísala táto sestra istej svojej priateľke, vynímame tieto riadky: »Či nie je sláva mučeníctva najvýš žiadúca, drahá priateľka!? Čo si máme teraz počať na tejto zemi? Každá chvíľka života je pre nás mučeníctvom. Každému hrozí v každej hodine nebezpečenstvo, že zaprie svoju vieru.

Chceli nás na to pri výsluchu viac ráz prinútiť. Kto by chcel za takých okolností žiť? Nie, nie, drahá priateľka, veľmi túžime byť spojené so svojím Božským Ženíchom. Tak často sme mu hovorily: Čo nás odlúči od Tvojej lásky? Kríže, prenasledovania? Nič, nič, vždy chceme Boha milovať, i keby nás to život stálo. Teraz prišla chvíľa, aby sme premenily tieto afekty v skutok. Chceme to Pánovi dokázať, chceme dať smrť za smrť.«

Františka Lacroix a Anna Mária Erraux, obidve rodené v Pont-sur-Sambre, boly brigitky, ale pred rokom sa pridružily k uršulínkam. Jedenásta obeť, ktorú žiadalo Valenciennes zo Spoločnosti sv. Uršule, bola laická sestra Mária Kordula Barrez. Legenda o sv. Uršuli rozpráva, že jedna z jej spoločníc, menom Kordula, sa za vraždenia ostatných skryla, ale hneď oľutovala svoju chybu, opustila loď a sama prosila barbarov o smrteľný úder, ktorý jej mal získať martýrsku korunu. Sestra Kordula Barrez to tak neurobila. Keď odvádzali sestry z väzenia, komisár na ňu zabudol. Sotvaže to dobrá sestra spozorovala, vrhla sa na kolená a v prúde sĺz zaprisahala Boha, aby jej dal účasť na slávnom boji jej spoločníc. Hneď sa otvorila jej väzenská cela a, aby sme použili výrazu zbožnej analistky, »ešte jedna uršulínka opustila, ako lesknúca sa biela labuť, rozbúrené more tohto sveta, aby sa ponorila do oceána večnej blaženosti«.

Obeť týchto 25 uršulínok, ktoré s takou veľkou odvahou a duševnou povznesenosťou vydaly svoj život v boji za náboženstvo, pripojila k dejinám rehole jednu z jej najslávnejších strán, ale aj najbližšie stránky, keď aj nie sú písané martýrskou krvou, svedčia o hrdinskosti dcér sv. Angely. Rozprávajú nám ich tie, ktoré maly česť vyznávať Ježiša Krista v okovách a v putách. Na stá uršulínok odoprelo pred gilotínou s mužnou odhodlanosťou schizmatickú prísahu, keď aj nebolo všetkým dožičené vyliať svo-

ju krv. To je veľmi krásny dôkaz náboženskej horlivosti týchto rehoľníc, ukazuje, aký intenzívny bol ich duchovný život, aké dôkladné ich sebazapieranie. Vlažná rehoľná osoba, ktorá žije len svojim malicherným záujmom, iste sa zakolíše alebo aj padne, keď bude postavená pred takú alternatívu. Milosť mučeníctva, milosť znášať väzenie, putá a vyhnanstvo pre Krista je tak veľká, že vyjmúc zvláštnych prípadov Božského zmilovania, korunuje len život lásky, ktorého vyhňa celkom strávila vlastné ja. Počet uršulínok, ktoré prísahu zložily, je tak mizivo malý, že vôbec neprichádza do úvahy. Ale aj väčšina z týchto málo napravila svoju nevernosť verejným pokáním. V kláštore Angers našlo sa sedem slabých duší, ktorých sa hrôza tak silne zmocnila, že vo svojom zmätku neuvážily dosah takej prísahy. Veď aj dobrí kňazi sa dali v prvej chvíli oklamať, lebo prísaha na civilnú konštitúciu kléru nebola ešte podľa svojho doslovného znenia zradou viery, bola zahalenou apostáziou, ktorá mnohého slabého ducha priviedla k pádu. Tým nechceme celkom ospravedlniť uršulínky, ktoré sa daly tým zviesť, lebo Rím vystríhal svoje deti pred nebezpečenstvom, a stá spolusestier sa ukazovaly povznesené nad toto pokušenie. Okolnosť, že týchto sedem rehoľníc z Angers pokračovalo ako predtým vo svojich duchovných cvičeniach, nakoľko to, pravda, dosvedčuje, ako sa klamaly o závažnosti svojho prečinu. Neskoršie zadosťučinily za pohoršenie úprimným pokáním, a teraz privolávajú všetkým svojim spolusestrám: »Bedlite a modlite sa, aby ste neupadly do pokušenia!«

Ostatné členky konventu v Angers sa vyznačily vernosťou k sv. Cirkvi a ušľachtilým chovaním k prenasledovateľom. Jedna zo sestier prestála boj, ľudskému srdcu najťažší, a jej obeta a víťazstvo stojí azda vyššie, ako obeta a víťazstvo skutočných mučeníc. Sestra Johanna Chasserie, 245. a posledná pro-

feska kláštora, našla medzi uväznenými svoju matku Madame Hondebert. Zdalo sa, že Boh priviedol túto dcéru do väzenia ako anjela útechy pre nešťastnú paniu. Obkľúčila ju nežnou, vrúcnou, mohli by sme povedať oslávenou detinskou láskou, ktorá vyklíči v duši, keď i tieto afekty usmierni do prúdu božskej lásky. Všetky námahy zbožnej sestry smerovaly k tomu, aby pohla svoju matku k odovzdanému prijatiu rozsudku, ktorý čoskoro mala nad ňou vyniesť ľudská skrivodlivosť. Johanna už videla, ako jej slová pôsobily, s vierou pozdvihla ťažko postihnutá žena svoj pohľad k nebu, a čím viac sa zmocňovala jej duše túžba po jeho radostiach, tým menej cítila hrôzu pred smrťou, ktorá ju doteraz mučila. Tu predstúpi pred sestru sudca. »Prisahaj, a zachrániš svoju matku!« Úbohé dieťa, čo urobíš? Najnežnejšie struny srdca sa chvejú, nie, trhajú pod strašným úderom, s akým vnikly tieto slová do jej duše. »Vezmite môj život, dám sto životov za život svojej matky — ale svoju vieru nemôžem dať.« Milosť zvíťazila — sekera gilotíny padla a odrežúc matke hlavu, prešla srdcom dcéry a vykonala dvojnásobnú obetu — anjeli sa v nebi chveli a Boh bol oslávený ako zriedkakedy. Všetky uršulínky z Angers, ktoré nevykonaly prísahu, boly na Kvetnú nedeľu 13. apríla 1794 uväznené. Na Veľký piatok ich jednotlive vyslúchali. Prvú, ktorá sa zjavila pred tribunálom, zasypali so všetkých strán nádavkami a potupovaním. Úbohá Mater mala veľmi slabú hlavu a všetky sestry sa o ňu bály. Keďže však bojovala za Boha, bol Boh s ňou v boji. Odpovedala tak odvážne a priliehavo, že sudcovia stratili rozvahu a nakoniec sa celkom rozzúrili, lebo už nemohli odpovedať.

Otázky revolučného súdu boly skoro všade jednaké: »Ako sa menuješ? — Koľko máš rokov? — Odkiaľ si? — Vykonala si prísahu? — nie? — Chceš ju vykonať?» — »Nie.« Hotové. A súdny výrok znel:

»Nie si hodná bývať na pôde Francúzska, preto si odsúdená na večné vyhnanstvo.«

Na Mater Máriu de Lugré zakričal jeden z komisárov: »Mysli na to, čo ťa čaká! Radím ti vykonať prísahu, ináč ťa odvedú.« »Všetko som uvážila«, odpovedala spokojne uršulínka, »som pripravená zjaviť sa pred svojím najvyšším Sudcom, iného sa nebojím.« Mater Františka Margaréta Besnard mala medzi sudcami príbuzného. Prudko na ňu doliehal, aby poslúchla zákon. Na jej odpoveď hovoril: »Ach, musíme žiť, to je najdôležitejšie!« »Ale musíme aj umrieť,« odpovedala mu služobnica Pánova s podivuhodnou pevnosťou. Tu sa jeho súcit premenil v zúrivosť a zasypal ju urážkami.

Súd sa skončil tým, že všetky uršulínky boly odsúdené k deportácii, spolu s nimi zastihol tento výrok aj mnohé iné rehoľnice. Vcelku 109 rehoľníc sa rozhodla vláda ako väzňov vyviesť z krajiny. Dve uršulínky, Sestra Maturína Morigné a Sestra Mária Laire podľahly utrpeniu vo väzení.

Najbližším cieľom uväznených bol Lorient, odtiaľ mali byť ako zločinci prevezené do niektorej francúzskej kolónie. Cestovaly čiastočne na Loire, čiastočne po suchu na biednych rebrinákoch. Bolesti uväznených boly neopísateľné. Po dlhé hodiny boly vystavené žeravým lúčom slnečným alebo lejaku, nemaly bielizne, ani vreckoviek, vo dne-v noci ich obklopovala najhrubšia soldateska, trocha chleba a vody bolo jediným pokrmom, ktorý im uštedrila »veľkodušná vlasť«. Noci strávily vo väzeniach, zväčša v znesvätených, vyrabovaných kostoloch, často tak na seba natlačené, že sediac na zemi, nemohly si vystrieť nohy. K tomu pristúpila neistota o ich osude. Rozšírila sa zpráva, že kapitán má rozkaz, viesť ich

na »vodnú svadbu«.[5]) potom zasa, že budú zastrelené ako úbohé ženy z Vendée alebo na najbližšom mieste gilotínované. Čo úbohé rehoľnice deň po deň počuly a videly, bolo takého druhu, že sa musely obávať i najhoršieho. Na rozmanitých miestach bol výsluch obnovený. Dúfali, že toľké utrpenie jednu alebo druhú skláti. Sklamali sa. Vo Vannes odpovedala jedna uršulínka súdnemu úradníkovi: »Keby som chcela vykonať prísahu, nebola by som prišla až k vám.« — »Keby si bola vedela, čo ťa čaká!« — »Boh, pre ktorého trpím, mi pomôže.« — »Si naozaj veľmi pyšná.« — »Vysoko si vážiť vieru nie je pýchou.« — Odteraz rozpráva kronika, vzdali sa nádeje, že niektorú získajú.

Viaceré sestry umrely na ceste. Jeden z vládnych úradníkov pristúpil k smrteľnej posteli Sestry Templerie a pýtal sa jej, či si niečo želá. »Nebo, občan«, odpovedala vyznavačka. »Buď taký dobrý a požičaj mi svoj protokol!« Urobil to a zomierajúca opísala svoj rozsudok, chcela ho mať u seba ako pas do neba. »Ach, Bože môj, musím umrieť bez kňaza!«, vzdychala. Ponúkli jej jedného. Pýtala sa, či prisahal. Na kladnú odpoveď ho s opovrhnutím odmietla.

V Loriente preukazovali obyvatelia mnoho lásky, a keďže bol prístup do väzenia každému dovolený, prinášali im rozmanité almužny. Zo svojho väzenia mohly deportované vidieť more, pozorovať príchod a odchod lodí. Ukázali im loď, ktorá ich mala dopraviť na vzdialené ostrovy. Ale Boh, spokojný s ich obeťou, ukončil ich utrpenie. Po sedemmesačnom pobyte v Loriente im bola vrátená sloboda. Dekrét ešte nebol oficiálne uverejnený a obyvatelia Lorientu sa už ponáhľali vyviesť rehoľnice z väzenia. Ich trpez-

[5]) Mnohé, smrti zasvätené obete dopravili revolucionári na lodi s príklopami v dlážke, ktoré sa zrazu otvorily a nešťastnice sa ponorily do vĺn Seiny alebo Loiry. S krutým výsmechom nazývali tento druh smrti »vodnou svadbou«.

livosť, miernosť, radostné znášanie utrpenia budily všeobecný obdiv. I protestanti im otvárali svoje domy, a tak si ich vážili, že pri ich odchode nahlas dosvedčovali, že sa im zdá, že s uršulínkami opúšťa ich rodiny požehnanie nebies. Je teda pravda, že ani blud nemôže odoprieť solídnej čnosti svoje uznanie.

Navštívme ešte niekoľko konventov, aby sme sa povzbudili na vernosti v povolaní a neohrozenej odvahe týchto neviest Božích.

Archív v Boulieu zachováva listinu, ktorá je krásnym svedectvom lásky k povolaniu, ktorá oduševňovala uršulínky tohto konventu. Znie:

Usnesenie kapituly urušlínskeho konventu v Boulieu z 12. februára 1792.

My, podpísané rehoľnice sv. Uršule v Boulieu, sme boly svojou predstavenou v kapitule vyzvané, keď nám prečítala dekrét Národného shromaždenia z 13. februára 1790, aby sme voľne a otvorene povedaly, čo o tom myslíme... Každá jednotlivá na to vyhlásila, že jej najvrelejšou žiadosťou je, ostať v stave, ktorý si slobodne zvolila; že sama myšlienka, že by musely opustiť svoj kláštor, je pre ne hrozná a že, keby to bolo treba, svojou vlastnou krvou by podpísaly svoju naliehavú prosbu, aby smely žiť i umrieť vo vernom zachovávaní Reguly, ktorá je ich úplným šťastím.

Nasledujú podpisy všetkých profesiek.

Konvent v Amiens mal pri vypuknutí revolúcie 75 rehoľníc, penzionát viac ako 100 chovaniek. Revolucionári chceli vedieť, či sú všetky členky spokojné s predstavenou s Mater Alojziou Dufrenne. Žiadali, aby konvent za ich predsedníctva previedol novú voľbu, pri ktorej by maly volebné právo i novicky a laické sestry. Voľba sa konala v kapitulnej sieni a všetky hlasy sa sjednotily na Mater Alojziu Dufrenne. Komisári opustili kláštor celkom zmätení

a neskôr častejšie vyhlásili, že toto »impozantné shromaždenie« malo na nich podmaňujúci dojem. Pravda, táto udalosť nezachránila kláštor pri všeobecnom zrušení, sestry ho musely vyprázdniť, niektoré z nich uvrhli do väzenia a Mater Ignácia bola odtiaľ odovzdaná katovi. Vstúpila na popravisko s odvahou, hodnou slávneho mučeníka, ktorého meno nosila.

V Chateau-Gontier obkľučuje zvedavé množstvo kláštor, keď vyháňajú jeho obyvateľky. Jedna z nich, Mater de Saint-Aubin, je už dlho pripútaná k posteli, v poslednom čase duchom často neprítomná, zdá sa, že už nechápe smutné udalosti, ktoré sa odohrávajú v dome. Ale vo chvíli, keď ju chcú preniesť cez prah klauzúry, chápe to úbohá chorá tak mocne, že opäť nadobúda plného vedomia, áno, na chvíľu aj telesnú silu. Vyskočí, vytrhne sa rukám, ktoré ju chcú zadržať, uteká na kláštorský cintorín, objíma kamenný kríž, ktorý revolucionári ešte nezlomili a volá mŕtvych za svedkov proti násiliu, ktoré na nej páchajú. »Zlatými písmenami chcem sem vyryť svoj sľub. Vezmite moju krv, môj život, usmrťte ma, ale nenúťte ma, aby som opustila svoj kláštor«, to bola jediná odpoveď, ktorú dostali úradníci. Len sľubom na skorý návrat ju mohli pohnúť na to, že vstúpila do voza.

Kláštor v Boulogne-sur-Mer sa tešil na široko-ďaleko svojej povesti. Flandry, Anglicko, Írsko a Škótsko mu posielaly svoje žiačky. I tu žiadali mestskí úradníci novú voľbu. Jednohlasne vyšla z voľby predstavená, ktorá bola už v úrade, Mater Františka Salézia Ghislain de Fromessent. R. 1790 konfiškovali majetok kláštora a »veľký a dobročinný národ« povolil každej rehoľnici malú penziu, »ktorá ich mala zbaviť všetkých pozemských starostí«. Áno, jeden člen tejto lúpežnej komisie uisťoval rehoľnice, že im chce byť ochrancom a otcom. »Máme svojho Otca

v nebesiach«, odpovedala im novicmajsterka Mater Maximína. Keď sa zjavili úradníci a žiadali od sestier prísahu, na civilnú konštitúciu, vyhlásila predstavená s veľkou pevnosťou: »Moje svedomie mi túto prísahu zakazuje.« Všetky ostatné uisťovaly, že dajú prednosť smrti pred takou apostáziou. Magistrát to skúsil potom s každou jednotlivou, ale nadarmo. Všetky ostaly verné. Tu prišlo na myseľ tým pánom skúšať povolanie sestier. Malo sa ukázať, či vstúpily do kláštora dobrovoľne a či niektorá nie je tam zadržovaná proti svojej vôli. Všetky odpovedaly: »Sme najšťastnejšími osobami na svete. Dobrovoľne sme vyhľadaly túto drahú samotu a len násilie nás môže prinútiť, aby sme ju opustily.« Keď úradníci oznámili shromaždeným rehoľniciam rozkaz, aby vyprázdnily svoj kláštorský azyl a vrátily sa do sveta, odpovedaly: »Lepšie by bolo, keby ste postavili popravisko v kláštore a nechali nás tam umrieť, ako vyhodiť nás do sveta.« Neschopní porozumieť takej obeti a oddanosti pre vyššie záujmy, volali republikáni ako zúriví: »Sú celkom sfanatizované!«

29. septembra r. 1793 vyviedli 21 z nich do Abbeville, kde ich uväznili v istom skonfiškovanom kláštore. Ich žalárnikom bol odpadlý kňaz. Urobil najprísnejšie opatrenia, aby zamedzil u rehoľníc návštevu duchovného. Ale Božská Prozreteľnosť použila práve tohto apostatu, aby im priviedla rehoľníka. Bol to Pater Bertulph, ktorý prišiel prestrojený za roľníckeho sluhu predávať väzňom rozmanité potraviny. Mater Maximína ho stretla prvá na schodoch. Jeho ťahy, chovanie, všetko jej bolo na ňom nápadné. Hoci mal na pleciach vrece, prešiel ju pocit úcty, keď sa k nej blížil. Inštinktívne tušila jeho svätý charakter a ustúpila mu s hlbokou poklonou. Nesklamala sa. Sedliak s vrecom bol anjelom útechy. Už pri prvej návšteve sa podarilo P. Bertulphovi

dorozumieť sa s rehoľnicami, nasledujúceho dňa sa uňho spovedaly, áno, mohol im podať aj sv. prijímanie.

Pád Robespierra vyslobodil i tieto rehoľnice z väzenia, ale svoj kláštor v Boulogne už nenašly. Fanatici ho úplne demolovali. Kde nedávno vystupovali a sostupovali anjeli, aby navštevovali nevesty Kristove v ich samote, zúčastnili sa ich modlitieb a podporovali ich v apoštolskej činnosti, tam bola založená cesta. Násilie zabránilo sestrám spoločný život, musely sa rozlúčiť. Niektoré založily v Boulogne školy a otvorily vo svojich domoch azyl verným kňazom. Takýchto príležitostí použily, aby poskytovaly deťom prvé sv. prijímanie. Mater Maximíne sa podarilo zriadiť aj kvitnúci penzionát. Charakteristickou čnosťou tejto vynikajúcej uršulínky bola živá a plamenná viera, ktorá vtlačila všetkým jej skutkom pečať božského a prejavovala sa v rozhodnosti, v istote a v úplne nezničiteľnom pokoji tejto sv. Matky. Za hrôzovlády skrývala kňaza, ktorý u nej celebroval. Jedného rána stál ešte v izbe malý oltár, na ktorom sa týčil svätostánok, keď vstúpil prísažný kňaz, teraz policajný komisár Republiky. Mater Maximína ho prijala s jeho sprievodom a pýtala sa po príčine tak včasnej návštevy. »Ideme sa pozrieť, či tu nebývajú v noci podozrelé osoby.« A spozorujúc oltár, nešťastník vykríkol: »Teda tu sa slúžila omša!« — »Áno«, odpovedala rehoľnica, neprezradzujúc ani najmenšie vnútorné hnutie »tejto noci«. — »Kde je kňaz?« »Odišiel a vzal so sebou Najsvätejšiu Sviatosť«. Policajný komisár otvoril svätostánok, kde našiel krabicu s hostiami. Pýtal sa: »Sú konsekrované?« a jeho tvár zbledla. Zdalo sa, že ho záporná odpoveď uspokojila. Utiahol sa a ohlásil inú návštevu. »Modlime sa za nešťastného kňaza, ešte nestratil vieru«, hovorila Mater Maximína, a nesklamala sa. Po

konkordáte napravil svoje poblúdenie a stal sa farárom v blízkosti Paríža.[6])

Aj na iných miestach otvorily uršulínky školy, keď dosiahly opäť slobodu, a všade boly ich príbytky útočišťom neprísažných kňazov. I keď pád Robespierra vyprázdnil väzenia, trvalo ešte prenasledovanie verných služobníkov Cirkvi stále a každá vonkajšia známka katolíckeho kultu bola čo najprísnejšie zakázaná. Svedomie republikánov nemohlo zniesť pohľad na kríž. V Rouen otvorily školu tri Matky Touzari, rodné sestry, a skrývaly jedného verného kňaza. Istej noci, sotvaže sa skončila svätá obeť, zaklopal niekto prudko na domové dvere — boli to komisári. Duchovný mal práve ešte čas vkĺznuť do svojho úkrytu. Páni urobili domovú prehliadku, pri ktorej prekutali každý kút až do poslednej diery, napokon stojí ich vodca pred úkrytom kňazovým, chce ho otvoriť, ale urobí chybný krok a nebezpečne padne. Sestry pribehnú a pomáhajú mu. On sa usiluje spamätať sa z ľaknutia, zdvorile ďakuje — a stratí všetku chuť pokračovať v prehliadke. Tak chránil Boh často podivuhodne svojich verných služobníkov.

Uršulínky však nemaly iba česť skrývať Spasiteľa v Jeho prenasledovaných kňazoch, často s nebezpečenstvom života, smely ho viac ráz, ako kresťania v dobách prvého prenasledovania, prenášať s miesta na miesto. Mater Augustína Loaisel rozprávala po reštaurácii kláštora v Ploermel svojim spolusestrám často s hlbokým dojatím, ako mala za hrôzovlády šťastie, že smela nosiť sv. Eucharistiu chorým a odsúdeným. »S akou zbožnosťou«, hovorila so slzami dojatia v očiach, »som prijala tento svätý poklad, za-

[6]) Mater Maximína Gruau narodila sa v Paríži 1749. Roku 1768 vstúpila k uršulínkam a 1771 složila sľuby. Jej horlivosti ďakujeme za znovavybudovanie kláštora v Boulogne-sur-Mer po revolúcii. Viedla ho ako predstavená až do roku 1819 a zomrela 1822.

tvorený v schránke, ktorú mi kňaz zavesil na stužku na krk. Akou silnou a nebojacnou som sa cítila, keď som niesla na svojom srdci Boha, ktorého nebesá nemôžu obsiahnuť.«

Veľká a zázračná bola často ochrana, ktorou nebo obklopovalo nevesty Pánove v tejto krvavej dobe. Najnápadnejší by mohol byť tento príklad: Mater Angela Privet, profeska z kláštora v Bourges, bola uväznená so svojimi sestrami, ktoré všetky odoprely prísahu. Keď im vrátili slobodu, utiahla sa do Châlons. Zpráva o poprave kráľa ňou tak otriasla, že myslela len na to, aby smierila hnev Boží nad takými hanebnými skutkami. K tomu složila viacero modlitieb a dala ich v samom Châlons vytlačiť. Mestská rada uverejnila hneď dekrét, ktorým odsúdila autora na popravisko. Rozsudok mal byť vykonaný na hlavnom námestí mesta, len čo sa pôvodcu zmocnia. Mater Angela hneď utiekla, ale márne klopala na dvere najlepších priateľov, všetci ju odmietli zmeravení hrôzou. Keď prišla na polia, obklopujúce mesto, preobliekla sa za pastierku a šla tak nepoznaná dlhší čas po boku svojich prenasledovateľov. Keď tak zaviedla svojich nepriateľov, vrátila sa do otcovského domu. Tam sa však nemohla dobre ukryť, aby špióni nedostali zprávu o jej prítomnosti. Okamžite obkľúčili dom. Mater Angela mala ešte toľko času, že sa ponáhľala na sýpku. Tam sa vrhla na kolená a celkom sa odovzdala do rúk Blahoslavenej Panny. O chvíľu otvorili jej prenasledovatelia dvere sýpky. Z náhleho vnuknutia vkĺzla sa Mater Angela pomedzi vrecia zbožia. Komisári presliedili miestnosť, stúpali po vreciach so zbožím, ich šable sa dotýkaly tej, ktorú hľadali, áno, šliapali po nej, ale boli slepí, nevideli nič. Mater Angela bola zachránená, zachránená svojou nebeskou Matkou, Máriou.

Časy veľkých prenasledovaní sú vždy časy veľkých čností a mimoriadnych milostí. Dejiny uršu-

línok to potvrdzujú na každej stránke, bohužiaľ, môžeme tu uviesť len niekoľko vynikajúcich príkladov.

Mater Loustalet z konventu v Langon odišla po sekularizácii svojho kláštora k rodine do Bordeaux. Tam žila s jednou svojou sestrou celkom utiahnuto v malej izbičke. Jedného dňa ju predvolali pred súd a pýtali sa jej, či čítala písmo Republike podozrivé. Jednoduché zaprenie by ju bolo zachránilo od smrti. Jej príbuzní, priatelia útočili na ňu, aby za takú nepatrnú cenu, ako to nazývali, zaistila si slobodu a všetkým tak drahý život. Ale táto nevesta Kristova už dávno vystúpila na ten vzácny stupeň dokonalosti, kde sme hotoví radšej všetko stratiť i svoj život obetovať, ako uraziť Boha všedným hriechom. »Áno, čítala som to písmo,« povedala pevne a rozhodne a sama si tým vyslovila rozsudok smrti. Okamžite bola odvedená do väzenia a za 24 hodín vystupovala na popravisko s podivuhodným pokojom, ktorý dáva duši pred smrťou nevinnosť a dokonalá láska k Bohu.

Podobnou vzácnou smrťou umrela Mater Angelika Berthelot. Náležala do komunity v Nantes, z ktorej už 11 rehoľníc podľahlo v temnom žalári utrpeniu uväznenia. Mater Angelika pokračovala vo svete v poníženom apoštoláte, ktorý vykonávala ako rehoľná učiteľka v škole chudobných. Shromažďovala okolo seba chudobné deti a vyučovala ich katechizmu. Pre tento zločin bola predvolaná pred súd, kde hneď vyznala, že je na tom vinná a neohrozene vyhlásila, že sa považuje za šťastnú, že môže vyučovať nevedomých a klásť do detských sŕdc základy kresťanskej viery. »Ale, nebuď predsa svojím vlastným nepriateľom,« hovoril jeden sudca, ktorý ju chcel zachrániť. »Zapri, že si vyučovala katechizmus, touto ľahkou lžou si zachrániš život.« — »Boh ma uchovaj, aby som i najmenšou chybou hľadela odvrátiť od seba smrť. Radšej tisíc ráz umrieť, ako poškvrniť

svoje pery lžou.« Na túto odpoveď nasledovalo jej odsúdenie. Jej odvaha nekolísala ani na chvíľu. Keď prišla rozhodná chvíľa, vystúpila spokojne a pevne na stupne popraviska a zaspievala ešte raz svojím zvučným hlasom slohu mariánskej piesne, ktorá končila veršami:

A po trpkej biede života,
daj raz umrieť svojmu dieťaťu
najsvätejšou smrťou.

Mária vyslyšala modlitbu svojej zbožnej služobnice.

Keď bol kláštor v Beaulieu zrušený, boly v jeho noviciáte 2 sestry, ktoré závodily rýdzosťou čnosti so šedivými rehoľnicami. Boly to sestry Klára a Michaela Albert. Násilím vyhnané z požehnaného azylu, o ktorom sa domnievaly, že v ňom našly miesto odpočinku, kde chcely ostať po všetky dni svojho života, vrátily sa smutne k svojej rodine. Tento kresťanský dom skrýval neustále verných kňazov, takže skoro každú noc sa tu slúžila sv. omša. Tieto dve sestry sa celkom zasvätily skutkom lásky, bolo ich možno nájsť všade, kde bolo treba zmierniť bolesť, usušiť slzy. Raz u postele umierajúcich, aby im daly udeliť posledné útechy náboženstva, raz zasa u kolísky novonarodeného dieťaťa, aby mu sprostredkovaly svätý krst a opäť inde, aby obstaraly snúbencovi cirkevné požehnanie. Spasiteľ odmenil svoje verné nevesty milosťou, že smely zaňho trpieť. Neraz zbledly nepriatelia Cirkvi pred týmito pannami, ktorých rozhodné vystupovanie a odvážne slová nútily ich k mlčaniu. Ale prišla hodina temnosti, zlosť sa odvážila jedného dňa vložiť svoju ruku i na týchto anjelov lásky. Zjavili sa súdni sluhovia, aby ich odviedli do väzenia. Ale tentoraz mali ísť odľahlými ulicami, tyrania príliš cítili hanebnosť svojho počínania. Tu pozdvihla Sestra Klára dôstojne hlavu a

rozkázala spokojne, ale energicky: »Chceme ísť ako uväznené stredom mesta. Čo vás pokrýva hanbou, je našou slávou.«

Vo väzení sa modlily a kajaly za nešťastnú vlasť. Čoskoro im Božská Prozreteľnosť poskytla veľkú útechu, použila ich, aby zachovala mestu svätéostatky jeho patrónov, sv. Príma a Feliciána. Jedného dňa sa dozvedely, že sv. ostatky majú byť na druhý deň verejne spálené. Bolesťou zachvely sa duše zbožných panien, vrhly sa na kolená a zaprisahaly Boha, aby zabránil túto svätokrádež. Tu im prebleskla hlavou myšlienka a v najbližšej chvíli bolo ich heroické rozhodnutie pevné. Vyjednávaly so žalárnikom, ktorý bol poriadnym človekom a ktorého len strach zdržoval v jeho úrade a usilovaly sa ho prinútiť, aby ich v noci prepustil na hodinu z väzenia. »Hrám sa so svojím životom, ale dôverujúc vášmu čestnému slovu, otvorím vám brány.«

A tak sa aj stalo. O polnoci opustily tieto 2 sestry tajne väzenie a ponáhľaly sa na miesto, kde sú uložené sv. telá. Viera ich posilňovala, jedna vzala skrinku, obsahujúcu relikvie — bola taká ťažká, že inokdey ju museli niesť dvaja silní mužovia — druhá sa zmocnila skoro tak ťažkej sochy Panny Márie a s týmto vzácnym bremenom kráčaly mestom, ponoreným do hlbokého spánku. Prišly do otcovského domu, zabezpečily sv. veci, boly prítomné ešte na sv. omši, prijímaly a potom sa radostne vrátily do žalára. Keď dosiahly slobody, venovaly sa ako prv apoštolským skutkom lásky a keď Cirkev mala opäť pokoj, nabádaly a dosiahly reštauráciu uršulínskeho kláštora vo svojom rodnom meste.

Na mnohých miestach sa uršulínky daly doslovne vyhodiť zo svojich kláštorov, aby ukázaly celému svetu, že len brutálne násilie ich môže prinútiť opustiť dom, v ktorom ich zdržovala láska k nášmu Pánovi Ježišovi Kristovi. Redon, v diecéze Rennes

dáva na to príklad. Vláda určila rehoľniciam 2. október ako termín na vyprázdnenie budovy. Prichádza 5. október a všetky sú ešte v kláštore, slávnostne vyhlasujú, že ani jedna neprekročí prah, len keď ich na to násilím prinútia. Zjaví sa »20 občanov«, nachádzajú rehoľnice v kaplnke a tam im predkladajú zrušovací dekrét. Nadarmo, všetky sa zdráhajú poslúchať. Tu rozlomia republikáni mrežu v chóre a vyhadzujú ich predo dvere. Sestry hlasite protestujú proti násiliu, ktorého sú obeťou. Chorým dovoľuje vláda ostať v kláštore, ale ony žiadajú, aby ich odniesli, lebo nechcú ani hodinu ostať v tak znesvätenom dome Božom.

Ani vo svete nedali týmto dobrým sestrám pokoj. Mater Klára sa musela skrývať pred úkladmi svojich nepriateľov. Tu dostane zprávu, že ak sa nedostaví, odvedú jej otca na popravisko. Okamžite opúšťa svoj úkryt, ide do väzenia a len 9. termidor ju oslobodzuje od gilotíny.

Mater Alžbeta je zajatá a odsúdená na smrť. V tej chvíli sa zjavujú pred krvavým tribunálom chorí, ktorých ošetrovala. Jedna z nich, ktorá trpela na rakovinu, odhalí vred. »Občania«, volá, »súďte sami, či môžem byť bez tej, ktorá jediná má so mnou súcit.« Pri pohľade na strašnú ranu sudcovia ustrnú a predseda vyhlásil: »Život zasvätený takým službám je hroznejší ako smrť na popravisku.« A uväznená je vrátená slobode a svojim chorým.

To sú uršulínky za francúzskej revolúcie. Bola to ohňová skúška ich čností a ony ju skvele prestály. Svet hľadal za mrežami kláštorov ostýchavé, duševne slabé, životom unavené nešťastné bytosti, rozlámal mreže a pred ním stoja ženy, ktorých energia, sila ducha, nebojacnosť a opovrhovanie smrťou vynucuje obdiv aj ich prenasledovateľov, sudcov a katov. »Čo sú to za ženy?« — zvolal mimovoľne mnohý. Ženy, ktoré prv, ako vystúpily na krvavé

popravisko, bojovaly najťažší boj, boj s vlastným srdcom a víťazne v ňom obstály; ženy, navyknuté bojovať mečom, ktorý priniesol Spasiteľ na svet, ženy, ktorých čelo sv. Cirkev zdobí vencom panenskosti a ruku snubným prsteňom Bohom vyvolených.

II. KAPITOLA.

Kanonizácia sv. Angely.

Márne pokusy zaviesť proces. — Mater Mária Alojzia od sv. Jozefa, jej čnosti. — Vstup do rímskeho kláštora. — Jej život ako rehoľnice. — Jej činnosť ako predstavenej. — Cirkev ju vymenuje za postulátorku procesu svätorečenia sv. Angely. — Beatifikácia, oficium a omša sv. Angely. — Proces o jej čnostiach. — Prenesenie relikvií blahoslavenej Angely v Brescii. — Odpustkové milosti pre celú rehoľu. — Korešpondencia Mater Márie Alojzie. — Proces zázrakov. — Koniec celého procesu. — Príprava na slávnosť v chráme sv. Petra. — Francúzi v Ríme. — Pius VI. zomiera vo vyhnanstve. — Smrť ctihodnej Mater Márie Alojzie. — Jej charakter. — Slávnostné svätorečenie sv. Angely. — Ďalšie pocty, ktoré Cirkev svätici preukázala.

Zakiaľ revolúcia odviala 350 kvitnúcich kláštorov Spoločnosti, keď meno uršulínok bolo v sozname opovrhovaných a divé vlnobitie hroznej búrlivej noci pohltilo francúzsku čiastku Angelinho diela, roztrhlo naraz oslňujúce nebeské svetlo čiernu temnotu, čestná koruna, ktorou Cirkev ozdobila hlavu Matky a zakladateľky uršulínok, vyžarovala útechu a blaženú radosť do sŕdc tak ťažko postihnutých dcér.

V prvej čiastke tohto diela sme ukázali, ako verejná úcta k Angele začala hneď po jej smrti, ako ju Rím mlčky a nepriamo schvaľoval a ako sa preto kult blahoslavenej vždy ďalej rozširoval. Neostali však pri tom, ale vážne mysleli na zavedenie kanonizačného procesu. Už o 20 rokov po jej blaženej smrti dal magistrát Brescie sbierať potrebné listiny. Roku 1568 splnomocnil biskup Bollani notára Giov.

Batt. Nazariho, aby prijal súdne výroky štyroch svedkov, ktorí zomrelú Matku poznali a stýkali sa s ňou. To boli, Marc-Antonio de Romani, Bertolino Boscolo, Giacomo de Chizzola a Agostino de Galle. Úradný protokol bol zapečatený a súdne uložený; Nazari napísal na základe týchto výpovedí prvý životopis Angelin.

V rokoch 1572 a 1581 obrátila sa Brescia na veľkého arcibiskupa milánskeho, sv. Karola Boromejského, s prosbou, aby uskutočnil zavedenie procesu u pápeža Gregora XIII. Keďže však rímska Kúria postupuje v takých veciach so známou obozretnosťou, múdrosťou a zdĺhavosťou a sv. Karol Boromejský už o tri roky umrel, ostala vec ležať. Až roku 1674 sa pokúsili znova oživiť túto vec, uršulínky z Dijon vyslaly totiž deputáciu do Ríma, aby urobila u svätej Stolice potrebné kroky. Ale, hoci bola táto žiadosť roku 1682, 1692 a 1744 obnovená, ostaly želania uršulínok ešte vždy nesplnené.

Nie cirkevné kniežatá a preláti, nie učení a vo vedení rozličných vecí zbehlí mužovia mali viesť tento proces, ale dcéra samej sv. Angely bola Bohom vyvolená, aby svojej rehoľnej Matke zaopatrila česť oltára. Je to zriedkavý, skoro jedinečný prípad, že sv. Cirkev sverila žene úrad postulátora kanonizačného procesu. Dôkladné vedomosti, podrobná znalosť cirkevných zákonov, múdrosť a predovšetkým veľká obratnosť vo vedení a vybavovaní neobyčajne chúlostivých vecí sú nevyhnutne potrebné vlastnosti pre postulátora. Žena, ktorú uvádzame do týchto dejín, mala ich všetky vo vynikajúcom stupni. Boh ju obdaril mnohými prirodzenými darmi a Jeho Božská Prozreteľnosť ju postavila do pomerov, ktoré tak veľmi podporovaly vývoj týchto vlôh, takže sa zdala byť ako stvorená pre vysoko dôležitú vec, ktorá bola jej životnou úlohou. Sláva, ktorá obkľučuje jej meno v reholi a jej osobné zásluhy, sú priveľké, než

aby sme sa na niekoľko chvíľ nezastavili u tohto nádherného zjavu, ktorý imponoval všetkým súčasníkom, vysoké cirkevné kniežatá nevynímajúc.

Iste sa už čitateľ dávno pýtal, kto je táto dáma. Spoločnosť videla v nej jednoduchú, poníženú rehoľnicu Mater Máriu Alojziu od sv. Jozefa, svet ju kedysi obdivoval ako jednu z tých krásnych, duchaplných Benátčaniek, ktoré zvečnil štetec istého Palma vecchio a Tiziana. Keď Natália vyrastala v patricijskom dome Františka Schiantarelliho, neboly, pravda, Benátky už pyšnou kňažnou, ktorá smela hovoriť v rade kráľov, udalosti zlomily ich politickú moc,[7]) ale aj vo vdovskom závoji boly Benátky krásnou kráľovnou mora a tiež mocnou zvodnými pôvabmi, ktorými vždy ešte omamovaly smysel a srdce. Keď sa strieborný lúč mesiaca láme na morskej vlne a chveje sa potom ako bledý reflex na zvetralej fasáde mramorových palácov, obkľučuje pohádkové kúzlo zázračné mesto sv. Marka a závodí poetickým efektom s orientálnou nádherou, ktorá prv obkľučovala leskom svojich farieb skvelý, radostný život lagúnového mesta.

Výchova, ktorú vysoko nadané dieťa dostalo v otcovskom dome, umožnila mu dať na seba pôsobiť dojmom, ktorý vyviera z prírody a umenia, dejín a povestí tak pamätného miesta zeme. Schiantarelli sa staral, aby jeho dieťa dostalo vzdelanie, ktoré sa poskytovalo vtedy dcéram bohatých a na vysokom stupni vzdelania stojacich rodín. Okrem toho sa Natália venovala podrobnému štúdiu cudzích reči a pestovala všetky odvetvia hudby. Dokonale vyhovovala nádejam svojich rodičov, námahám svojich učiteľov. Milé, živé dieťa vyrástlo vo vedychtivé dievča, z ktorého sa vyvinula skvele vzdelaná, vznešená panna, obdarená všetkými prirodzenými pred-

[7]) Natália Schiantarelli narodila sa r. 1718.

nosťami. Pozemské šťastie Natálie sa zdalo zaistené. Ale stačila chvíľka, aby sa ukázalo, že pozemské šťastie je sklenica, ktorá sa rozbije prv, ako sa nazdáme. Jedna benátska banka ohlási úpadok a František Schiantarelli stratí nielen svoje imanie, ale prichádza aj o svoje postavenie, takže ho náhle vytisli z radu vážených občanov a so svojou rodinou je odsúdený na uponižujúcu závislosť a chudobu. Tieto smutné udalosti roztrhajú napokon sväzky rodinného života. Otec podľahol strastiam, už vyrastlé deti sa rozišly, aby si hľadaly zaopatrenie.

Natália veľmi trpela pri zániku domáceho šťastia, ale ako dieťa, tak bohato nadané od prírody a milosti, mala dary, ktorých sa také zmeny tak ľahko nedotýkajú. Jej krása nepotrebovala perál a diamantov, aby žiarila, poklady jej vedomostí nepotrebovaly podstavca vznešeného postavenia, aby obrátila na seba pohľady obdivu a jej čnosť nestratila svoju vôňu, keď bola presadená do nížin údolia, ale až tu oprávdu vzrastala. Keď donna Elena Schiantarelli pochovala svojho manžela a poslala svoje deti do šíreho sveta, nechcela sama strážiť miesto svojho bývalého šťastia, opustila so svojou 17-ročnou dcérou Natáliou Benátky, aby, ako rozpráva stará zpráva, navštívila rozličné krajiny Europy. Myslela azda pani Schiantarelli na to, aby položila hudobného génia svojej dcéry na oltár umenia a obetovala ju publiku, túžiacemu po pôžitku? Nevieme to, ale tajomné obchádzanie tohto bodu v životopise nám vyvoláva takúto myšlienku. Natália naozaj mala vlastnosti, ktoré by jej boly zaistily skvelý výsledok, svet by sa bol akiste čoskoro položil s holdovaním k jej nohám a vplietol vavrín do jej temných vlasov. Ale milosrdná láska Božia mala iné plány s týmto dieťaťom a použila len udalosti, aby ju učinila schopným nástrojom na vyplnenie svojich úmyslov. Neočakávane rýchle zastavil Boh smrťou

matky jej cestovanie. Bol to pre Natáliu tvrdý úder. Od útlej mladosti bola miláčkom matky, ktorá bola celkom očarovaná krásou a ľúbeznosťou svojho dieťaťa; ani nie 18-ročná ostala bez podpory a pomoci vo veľkom svete. Zvodne jej kynul so všetkých strán, Natália nepoznala jeho márnosť a pominuteľnosť jeho radostí zo skúseností, lebo ju ešte nesklamal. No predsa ju vidíme povznesenú nad všetky zaslepujúce sľuby a keď sledujeme charakter panny, ktorá je odteraz samostatnou, cítime mimovoľne, ako sa jej hruď pozdvihuje a zo srdca, naplneného ušľachtilou hrdosťou, vystupujú na jej pery slová: »Pre vyššie veci som stvorená«.

Po smrti matky obrátila Natália svoj pohľad do Ríma, kde boli dvaja jej strýci kňazmi. U nich hľadala potechu a radu vo svojom smutnom a bezmocnom postavení. Títo ctihodní kňazi spoznali hneď veľké nebezpečenstvo, ktorému bola ich neter vystavená a pozvali ju, aby prišla do Ríma. Vo večnom meste pritiahla mladá, jemná a vzdelaná Benátčanka na seba zrak mnohých, ale čoskoro spozorovali, že jej zbožnosť je aspoň taká veľká, ako jej krása a talenty, a keď sa jedného dňa rozšírila zvesť, že všetky tieto dary sú určené na to, aby boly obetované u päty kríža, tu sa všetky ženské kláštory zaujímaly o šľachetnú pannu, každý chcel získať túto perlu. Najviac sa o to usilovaly šľachtické panie od brány de'Specchi. Ale nie Františka, vznešená Rimanka, ale Angela, chudobná panna z Brescie, mala získať túto duchovnú dcéru. Uršulínky jej s radosťou otvorily bránu, »a od prvej chvíle svojho vstupu sa stala Natália predmetom lásky všetkých a slasťou v dome.«[8])

Už na postulantke sa skvely čnosti, ktoré neskôr

[8]) Srovnaj: Brevi cenni sulla vita della Reverenda Madre Maria Luigia di S. Guiseppe, postulatrice della causa di canonizzazione di S. Angela Merici.

obdivovali na rehoľnici. Vyznačovala sa najmä duchom modlitby a sesterskou láskou. Všetko bolo na nej milé, pohyby, hovor, pohľady. S týmto prirodzeným pôvabom, ktorým získavala srdcia všetkých, spojovala takú jemnosť chovania, že už vtedy sa mohlo tušiť, s akým výsledkom bude jedného dňa vyjednávať s osobami vyššieho stavu o dôležitých veciach. Rehoľné rúcho, s ktorým dostala meno Mária Alojzia od sv. Jozefa, neubralo z daru jej obcovania, pôvaby, ktoré každého pútaly, ešte nové tým, že sa jej poníženosť a skromnosť javila ešte markantnejšie a vylievala tak na celú jej bytnosť nebeský pôvab.

V noviciáte bola žiarivým vzorom každej rehoľnej čnosti a staršie Matky si často vymieňaly myšlienky o tejto mladej Sestre, ktorá oprávňovala ku krásnym nádejam. Keď zloženie sľubov spečatilo obetu a urobila ju neodvolateľnou, usilovala sa priamo dopredu, neúnavne zasväcovala všetky svoje sily a schopnosti službe Božského Ženícha a s húževnatou vytrvalosťou šla za cieľom, ktorý jej vytýčila Jeho ruka.

Jej život plynul odteraz v očiach ľudí trojnásobným riečišťom, v očiach Božích bol to však len jeden prúd lásky a oddanosti Jeho najsvätejšej vôli. Najprv a predovšetkým sa Mater Mária Alojzia starala o dielo svojho sebaposvätenia. Dosiahnutie rehoľnej dokonalosti podľa ducha svojho Inštitútu pokladala za najvyšší cieľ svojho života, ktorému musel byť každý iný podriadený.

Na druhom mieste sa namáha zadosťučiniť všetkým povinnostiam, ktoré v komunite vzala na seba v úradoch jej sverených a uvidíme, že aj tu mala vyplniť poslanie, určené božskou Prozreteľnosťou. Napokon zasvätila svoj život činnosti, ktorá siaha ďaleko za hranice jej kláštora a patrí celej reholi, áno, i samej Cirkvi pripravila radostný deň uprostred strašných bolestí, ktoré na ňu vtedy doliehaly

so všetkých strán, tým, že umožnila kanonizáciu svojej svätej rehoľnej Matky. Niekoľkými slovami chceme osvetliť túto trojnásobnú činnosť.

Na diele sebaposvätenia pracovala táto ctihodná Matka s tou istou silou a vytrvalosťou a mohli by sme povedať, že s tým istým praktickým smyslom, ktorý robil jej vonkajšiu činnosť takou úspešnou. Modlitba a umŕtvovanie bolo súhrnom jej duchovného života. Dlhé hodiny kľačiavala pred Najsvätejšou Sviatosťou, nikdy neprejednávala s ľuďmi nejakú vec, aby sa prv nebola poradila s Bohom, aby si nevyprosila Jeho požehnanie.

Ako sv. Katarína Sienská, sv. Terézia, Angela, Coleta a ostatné sv. ženy, ktoré maly vyplniť v Cirkvi veľké poslanie, vedela robiť svojimi úpenlivými prosbami násilie Božskému Srdcu. Získala najprv Boha pre svoje plány, preto nemohla nijaká ľudská sila odporovať ich prevedeniu. Preto vidíme, ako berie na seba s neochvejnou dôverou, s podivuhodnou vytrvalosťou všetky bolesti, ako vzdoruje všetkým prekážkam a protivenstvám, prekonáva všetky ťažkosti, aby previedla podujatie, v ktorom spoznala vôľu Božiu. Túto vytrvalú modlitbu podporovala mimoriadnymi skutkami pokánia, ako to potvrdzujú nástroje, ktoré našli po jej smrti a ktoré majú na sebe stopy častého a dlhoročného používania. Jej poníženosť usilovala sa také neobyčajné cvičenia skryť i pred očima spolusestier, ale je ešte iné umŕtvovanie, ktorého účinky neomylne vystupujú navonok, hoci sa vykonáva len vo vnútri človeka, a práve v tomto bola Mater Alojzia najpodivuhodnejšia. O úplnom zaprení vlastnej vôle svedčila jej dokonalá poslušnosť. Vážila si túto rehoľnú čnosť mimoriadne vysoko a namáhala sa naplniť svoje sestry a družky láskou a horlivosťou pre ňu. Z nej vychádzala jej vernosť v zachovávaní sv. Pravidiel a rehoľných

zvykov. Jej príklad v tomto ohľade bol taký žiarivý, že ešte dnes pôsobí v rímskom kláštore.

Najprv zastávala v reholi úrad predstavenej penzionátu. Chovanky boly väčšinou z rímskej šľachty. Tu mohla Mater Alojzia najlepším spôsobom použiť dary, ktoré jej nebo udelilo a ona to aj urobila. Obdivovali jej prirodzený takt, ktorý vychovávateľke uľahčuje prispôsobiť sa rozličnostiam prirodzenosti, talentov a charakterov. Dobyla si rýchle srdcia všetkých svojich žiačok, pritom nemala však na mysli seba alebo žalostné uspokojenie samolásky, ale použila aj tohto výsledku len ako prostriedku na dosiahnutie vyššieho cieľa. Použila ochoty mladých dievčat, ktorá vychádzala z tejto lásky k ich vychovávateľke, aby ich viedla k cvičeniam nábožného a činného života. Táto posledná okolnosť zasluhuje zvláštnej pozornosti, lebo šlo o výchovu dievčat, ktoré pre svoje budúce životné postavenie zdaly sa byť dišpenzované od zákona práce.

Roku 1754 bola Mater Mária Alojzia zvolená za predstavenú. Tento úrad zastávala s prestávkami 15 rokov, v prestávkach a po poslednom trojročí bola prefektkou domu. V týchto dôležitých úradoch žiarila jej čnosť v plnom lesku. Ale aj prirodzené vlastnosti boly postavené na svieceň a jej požehnaná činnosť potvrdila, ako správne súdily staré skúsené Matky, ktoré už v novicke videly budúcu oporu domu v časných veciach i v kláštorskej observancii. Mater Mária Alojzia sa rozhodla dať svojim sestrám kláštor, ktorý by bol vystavaný a zariadený podľa požiadaviek monastického života. Klement XIII. schválili smelý plán a daroval jej ako základný kameň nového domu Božieho 1000 scudi. S týmto pápežským darom začala dielo v nádeji, že sa Boh postará o ostatné a už v prvých šiestich rokoch svojej superiority podarilo sa jej ekonomickej a poriadateľskej správe zaopatriť prostriedky na dokonče-

nie novostavby. Mnohí dobrodinci podporovali odvážnu ženu a tak vznikol rímsky uršulínky kláštor, ktorého sloh šťastne spojuje eleganciu s monastickou vážnosťou.

Hoci sa táto šľachetná žena s takou láskou starala, aby pripravila nevestám Ježiša Krista útulný dom, predsa sa jej činnosť ešte s mnoho väčšou horlivosťou chápala všetkého, čo sa vzťahovalo na vyzdobenie domu, kde býva sám Božský Ženích vo svätostánku. Tu chcela vidieť nádheru a lesk a jej vynájdivej láske podarilo sa nájsť vždy nové prostriedky a cesty, aby dostala na to potrebné peniaze. Podivuhodná výrečnosť, s akou vedela získať iných pre svoje plány a neúnavná činnosť, s akou sa usilovala dosiahnuť svojho cieľa, boly dobre známe i samému sv. Otcovi.

Keď bol raz kláštor vo veľmi nemilom postavení, lebo mu nevyplácali renty, usilovala sa miesto nich dostať dôchodok zbožného založenia, ktoré už neslúžilo svojmu pôvodnému cieľu. Sv. Otec Pius VI. nechcel ničoho počuť o tejto žiadosti, áno, návrh predstavenej sa mu z duše protivil.[9]) Tu napíše Mater Alojzia Jeho Svätosti lístok. Pápež ho prečíta a obráti sa k niekoľkým prelátom a dvorným pánom, ktorí sú práve prítomní: »Pozrite sa, ako vie táto žena písať a potom jej odoprite niečo, ak máte k tomu srdce.«[10]) Kto pozná charakter Pia VI., ľahko pochopí, že tieto slová obsahovaly chválu, ktorá prekonávala každú inú a dosvedčujú, aká bola energia jej ducha a výrečnosť jej úst, keď šlo o blaho kláštora.

So sv. horlivosťou bedlila táto vynikajúca predstavená nad najvzácnejším pokladom, ktorý bol sverený jej ochrane — nad svätou observanciou. Boh

---

9) Srovnaj: Brevi cenni sulla vita della R. Madre Maria Luigia etc.

10) Ibid.

jej priviedol mnohé veľkodušné duše, ktoré vstupovaly do radov jej duchovných dcér a čoskoro naplňoval krásne kláštorské miestnosti zástup svätých rehoľníc, radosť a najkrajšia sláva Mater Márie Alojzie. Uršulínsky kláštor vždy viac stúpal v úcte u pápežov, ktorí ho zahrňovali dobrodeniami. Vďačnosť vnukla tejto jemnocitnej žene myšlienku, aby postavila týmto vznešeným dobrodincom trvalý pomník. Tri nádherné pomníky v klauzúrnych miestnostiach pripomínajú neskorším generáciám otcovskú lásku Klementa XIII., Benedikta XIV. a Pia VI.

To všetko stačilo by na bohaté vyplnenie života, ale u Mater Márie Alojzie sa stretáme ešte s činnosťou, ktorá, čo sa týka sily a času, ducha a obratnosti, prekonáva všetko, čo sme doteraz spomenuli a ktorá vlastne uzaviera Bohom jej dané povolanie. Neskoršie uvidíme, že Mater Mária Alojzia od svätého Jozefa, bola ako stvorená na oslávenie svätej Angely Merici. Už od noviciátu skláňala sa sv. Matka rehole k tejto svojej nábožnej dcére a takmer hovorila k jej srdcu: »Len preto si tu, aby si oslávila moje meno.«

Keď bola sestra Mária Alojzia ešte novickou, bola v rímskom kláštore francúzska uršulínka menom Mária Bernardína. Táto sa už zaujala o slávu svätej zakladateľky a pobádala k zavedeniu procesu blahorečenia. Ako múdra žena spoznala už v prvých dňoch, ktoré Mária Alojzia strávila v kláštore, jej veľké schopnosti v prejednávaní komplikovaných a dôležitých vecí. Prosila predstavenú, aby jej dala mladú Sestru za pomocníčku pri prácach beatifikačného procesu a odteraz sa Mater Mária Alojzia, poverená poslušnosťou, zúčastňovala na rokovaniach, ktoré sa ho týkaly. Po skorej smrti Mater Márie Bernardíny ho viedla sama ďalej. Jej práce dostaly

oficiálny charakter, keď jej Cirkev sverila úrad postulátora.

Je všeobecne známe, aký namáhavý je úrad postulátora, ako mnoho rozhovorov, písania, nočného bdenia, námah a úsilia všetkého druhu vyžaduje pre rozmanitosť a dôležitosť rokovaní a množstvo zákonných listín. Koľko času, duševných a telesných síl je nevyhnutne treba k informácii sudcov a zaopatreniu potrebného materiálu, aby mohol víťazne vyvrátiť každú námietku. Duchaprítomnosti a neúnavnosti postulátorovej môžeme najviac pripísať, keď sa taký proces rýchle a šťastne skončí, pokiaľ tu máme na mysli len ľudskú stránku tejto vysoko dôležitej cirkevnej veci.

Mater Mária Alojzia usilovala sa získať si predovšetkým znalosti, ktoré taký úrad predpokladá. Potom začala, s dôverou v požehnanie poslušnosti, vyvíjať zo svojej tichej kláštorskej izbičky neuveriteľnú činnosť, ktorej by len zriedka dostačila i žena vo svete, obkľúčená všetkými pomocnými prostriedkami stykov. Dala podnet a dozerala na všetky pátrania nielen v Ríme, ale aj v Brescii a vo Verone a na všetkých ostatných miestach, ktoré zachovávaly nejakú spomienku na Angelu Merici. Archív v Brescii, v ktorom boly uložené akty prvého biskupského procesu, stal sa krátko predtým korisťou plameňov, preto musely byť všetky dokumenty nanovo zaopatrené. Preto zaviedla Mater Mária Alojzia mimo procesu v Ríme ešte 3 iné, 2 v Brescii a jeden vo Verone. Vstúpila do písomného styku s biskupmi, so sv. Kongregáciou rítu, s pápežmi. Jasným pohľadom spoznala, že ide o rehoľnú vec v najširšom smysle slova, že Angela je Matkou všetkých uršulínok. Preto sa maly jej sestry na celom svete zúčastniť jej radostí a bolestí, jej námah a úsilia v tejto dôležitej veci. Čoskoro zahrňovala korešpondencia Mater Márie Alojzie všetky

uršulínske kláštory. Všetkým dcéram Angelinym vliala svoje nadšenie, všetky roznietila, aby sa za toto veľké dielo modlily a tiež obetovaly príspevky na ohromné výdavky procesu.

Prvou úlohou Mater Márie Alojzie bolo, preukázať Kongregácii rítu oprávnenosť úcty zomrelej zakladateľke až doteraz preukazovanej. Urobila to s takou dôkladnou znalosťou vecí a tak presvedčivo, že svätá Kongregácia rítu sa vyslovila v prospech tejto veci a Klement XIII. vydal 21. mája 1768 dekrét, v ktorom slávnostne schválil kult ctihodnej Matke Angele Merici preukazovaný a potvrdil titul »blahoslavená«, ktorý už mala.

To bol prvý triumf, ktorého dobyla horlivosť Mater Márie Alojzie. Jasajúc svätou radosťou oznámila túto správu všetkým uršulínskym kláštorom a usporiadala v kostole rímskeho konventu veľkolepú slávnosť. Sotvaže sa to skončilo, urobila nové kroky k oslave blahoslavenej zakladateľky rehole a už po polroku mohla odovzdať uršulínkam druhý dekrét z 22. decembra 1768, ktorý dovoľoval svetskému a rehoľnému kňazstvu diecézy Brescie a všetkým kláštorom a kolégiám sv. Uršule modliť sa na sviatok blahoslavenej Angely ofícium blahoslavenej Angely sub ritu duplicis maioris. Okrem toho dovoľoval dekrét sv. omšu de communi Virginum ku cti blahoslavenej a preniesol sviatok z 21. marca na 31. mája.

V cirkulári, ktorým sprevádzala Mater Mária Alojzia odovzdanie tohto dekrétu uršulínkam, oznamuje im, že sa už zaoberá s kanonizačným procesom blahoslavenej, a to s jeho prvou čiastkou, totiž súdnym skúšaním jej čností a zázrakov. A nie súc spokojná s tým, čoho už dosiahla, postulátorka neúnavne díva sa už na najbližší proces, ktorý sa mal zaoberať len skúmaním zázrakov. Plná detinskej dôvery, píše: »Je teraz nevyhnutné, aby naša blahoslavená urobila tri zázraky . . .« A naozaj, nebo podporovalo všemožným

spôsobom námahy tejto horlivej ženy. Prv ako uplynuly 3 roky, urobila blahoslavená Angela zázraky, potrebné na svätorečenie. Azda bude niekomu nápadné, že sa žiadaly nové zázraky, keď predsa svätá Angela urobila hneď po svojej smrti a v nasledujúcom čase mnohé zázraky. I akty, sobrané Mater Máriou Alojziou obsahujú mnohé zprávy o zázrakoch. Ale prísna Kongregácia rítu odmietla tieto svedectvá ako nedostatočné.

Prvý zázrak, ktorý sv. Kongregácia uznala, urobila blahoslavená Matka, keď v Brescii slávili slávnosť prenesenia jej sv. ostatkov. Ako je známe, ctihodné ostatky Angeline boly uložené v krypte kostola svätej Afry. Uršulínky v Brescii, ako najstaršie dcéry sv. Matky, chcely pri príležitosti jej blahorečenia význačným spôsobom preukázať svoju lásku a vďačnosť, a preto sa rozhodly, že preukážu sv. telu všemožnú poctu. Roku 1774 daly zhotoviť krásny sarkofág, do ktorého chcely preniesť pozostatky svätice. Preto otvorily hrob služobnice Božej. Tu sa ukázalo, že Boh uchránil telo svojej panenskej nevesty na viacerých miestach pred porušením. Hlava bola ešte potiahnutá kožou ako za života, vlasy nedotknuté, pravé oko trocha otvorené, očná guľa neporušená, len mihalnica trocha soschnutá. Kožou bola pokrytá aj ľavá noha a miestami i hruď. Vnútornosti našli neporušené na svojom mieste. Z ostatných čiastok tela ostala len kostra. Na jednom prste bol ešte snubný prsteň, ktorý ctihodná Matka nosila ako odznak svojho zasnúbenia s Kristom. Na jeho krúžku daly sa čítať slová: »Ježiš Kristus«. Keď uršulínky sväté telo znova obliekly, uložily ho do krásneho sarkofágu a pochovaly opäť do starého hrobu.

Úcta k sv. Angele sa po jej blahorečení tak povzniesla, že pobožnosť veriacich chcela vidieť vzácny poklad jej svätého tela na prístupnejšom a dôstoj-

nejšom mieste. Preto sa rozhodli po dvoch rokoch, že prenesú sv. ostatky Angeline do vrchného kostola.

Keď horlivá postulátorka poslala uršulínkam 23. júla 1777 dekrét zo 16. júla tohože roku, v ktorom sv. Kongregácia vyhlásila, že blahoslavená Angela Merici, zakladateľka Spoločnosti sv. Uršule, mala teologické čnosti, vieru, nádej a lásku a kardinálne čnosti, múdrosť, spravodlivosť, zmužilosť a miernosť v heroickom stupni, oznámila im súčasne, ako bolo telo sv. Matky rehole uršulínkami v Brescii pápežským dovolením z krypty vyzdvihnuté a pochované v hornom kostole sv. Afry na oltári sv. Latina.

Podávame o tom zprávu jednej osobnosti, ktorá sa zúčastnila na tomto slávnostnom prenesení: »4. IV. o 3. hodine popoludní prišiel J. E. najdôstojnejší pán biskup Ján Nani a otvoril prenesenie. Vyzdvihli rakvu a v sprievode 24 fakieľ preniesli ju najprv do drahocenným damaškom potiahnutej izby vedľa kostola. Tam sv. telo zbavili šiat. Nato všetci opustili izbu a biskup zapečatil dvere a určil 8. IV. na pokračovanie v práci. V ustanovený deň sa zjavilo cirkevné knieža opäť o troch hodinách, potom boly sv. kosti v prítomnosti svedkov jedným lekárom umyté a složené, o čom napísali súdne svedectvá. Potom uršulínky znova obliekly telo svojej sv. Matky a položily ho do drahocennej rakvy, ktorú biskup zapečatil. Dvanásteho apríla bol napokon deň slávnostného prenesenia. Biskup dovolil, že chorí a zmrzačení smú navštevovať izbu, v ktorej bola predbežne skriňa s ostatkami. Hneď sa nahrnulo toľko slepých, o barlách chodiacich a iných nevyliečiteľne chorých, že museli povolať vojakov, aby udržovali poriadok. Celá dlhá cesta vedľa kostola bola plná úbožiakov a horný kostol obsadili dámy a páni.

Prenesenie sa dialo pri zatvorených dverách. Štyri uršulínky niesly vzácne bremeno, svätý poklad svojej rehole; sprevádzalo ich 40 mužov s fakľami a

36 kňazov s horiacimi sviecami. Vrchný kostol žiaril v mori svetla. Na oltári, ktorý mal prijať sv. telo, horely 4 sviece, z ktorých každá vážila 40 funtov. Keď pochovávali sv. ostatky, chór spieval »Jesu, corona virginum«. Všetky zvony mesta sa pripojily ku chválospevu a medzitým slávnostne dunely mažiare. Osvetlenie mesta a ohňostroje ukončily slávnosť tohto dňa.

Nábožnosti obyvateľov Brescie to však ešte nestačilo. Chceli ešte viac uctiť svoju blahoslavenú spoluobčianku, sv. ochrankyňu, preto nasledovalo teraz slávnostné tríduum v kostole sv. Afry. Nával ľudu bol nesmierny. Od 9. hodiny predpoludním až do 6. hodiny večer panovala taká tlačenica, že vojenská stráž u kostolných dvier a pri hrobe svätice sotva stačila udržať trocha poriadok. Na tretí deň biskup z Verony celebroval pontifikálnu sv. omšu a po celé tri dni sa tiesnili svetskí a rehoľní kňazi pri hrobe svätice, aby tu priniesli Bohu nekrvavú obetu Jeho Syna ku cti tejto apoštolskej panny. Prvého a tretieho dňa bolo tu 80, druhého dňa až 104 sv. omší.

Angela chcela azda svojim spoluobčanom ukázať, aká príjemná jej je úcta, ktorú jej preukazovali, chcela im poslať z neba pozdrav vďaky, keď sama, takmer bezprostredne, zasiahla do slávnosti a zvýšila ju nápadným a nepodvratným zázrakom? Brescia to prijala ako znak zvláštnej lásky svojej svätej patrónky, pre Cirkev to bol nový popud, aby blahoslavenú čoskoro vpísala do katalogu svojich svätých.

V posledný deň trídua videlo nespočetné množstvo, ktoré naplňovalo kostol sv. Afry, ako sa k hrobu svätice pomalým a ťažkým krokom blížila pani Angela Filippini, vedená svojím manželom, notárom Petrom Ravellim a podopieraná slúžkou. Mnohí z prítomných poznali dobre túto dámu, nielen preto, že jej muž bol z najvážnejších občanov Brescie, ale aj preto, že jej poľutovaniahodný stav vzbudzoval už

po roky všeobecný súcit. Bola postihnutá veľmi zlými kurdejami, jej celé telo pokrývaly tmavé škvrny, vredy a nádory a lekári, najmä svojou skúsenosťou preslávený Dr. Karol Tebaldi, používali už len zmierňujúcich prostriedkov, lebo všetko ostatné považovali za zbytočné. Vylučovanie veľmi zapáchajúceho hnisu bolo v poslednom čase také silné, že okolie sotva mohlo zniesť zápach.

Na radu dobrej priateľky sa odporúčala zbožná dáma blahoslavenej Angele, kým sa v Brescii konaly prípravy k preneseniu jej sv. tela. Za pobožnosti, ktorú konala, sa zápal a bolesť značne zvýšily, ale chorá sa neklátila vo svojej dôvere. Prišiel prvý deň trídua. Bolesti, trhanie a chorobné napätie boly vždy horšie, práve tak aj druhého dňa. Ale radostná dôvera chorej ostala neotrasená. Tu tretieho dňa 15. apríla žiada, aby ju zaviedli do kostola sv. Afry, že sa chce zúčastniť na slávnosti. Nikto sa neodvažoval odporovať tomuto tak rozhodne prednesenému želaniu, sám jej manžel ju zaviedol k oltáru, kde odpočívajú ostatky Angeline. Tu počúva chorá sv. omšu a plná detinnej dôvery prosí svoju nebeskú ochrankyňu o uzdravenie, a keďže necíti už nijakých bolestí a nedajúc sa nikým viesť, ponáhľa sa domov, plná netrpezlivosti uzrieť, čo sa stalo s jej ranami. Najväčšia a najťažšia bola na členku pravej nohy. Angela rýchle rozviaže obväzy, priložené náplasti samy odpadnú — a výkrik radostného prekvapenia oznamuje, že jej noha a celé telo je zdravé. Len pokožka na jazve sa zdá byť trocha mäkkšia a citlivejšia ako ostatné miesta. Pani Angela Ravelli nie je s tým ešte spokojná. Vezme obraz blahoslavenej, priloží ho na nohu a s detinskou prostotou ju prosí, aby dokončila začatý zázrak. Hneď jej je táto milosť dožičená a 67-ročná pani je dokonale uzdravená. Rýchlosťou blesku sa šíri táto zvesť po meste. V celej Brescii

počuť len jasavé výkriky, vďačné modlitby a sväté plesanie.

Aká svätá radosť zaplavila dušu ctihodnej Mater Márie Alojzie, keď videla, ako nebo prejavilo priazeň dielu, ktorému zasvätila život, to môžeme skôr tušiť, ako opísať. Bola to jedna z blažených chvíľ, ktoré prichádzajú občas v živote Bohu oddaných duší, keď činnosť Božia náhle zázračne zasiahne do nich, áno, spojí sa s ňou a vedie ju neočakávane rýchle k výsledku, ktorému platily už po roky modlitby, obete a túžby tohto srdca. Tu duša poznáva, ako nebo takmer potvrdzuje jej námahy, že jej práce a úsilia boly podľa vôle Božej, cíti blízkosť Pána, Jeho moc a milostivá dobrota sa jej dotýkajú a jej čisté oko jasne vidí, že v tejto veci urobil všetko Boh, že bola len perom píšucieho, »veľmi rýchle píšucieho« a prekonaná milostiplným dotknutím Najvyššieho, v najhlbšom pocite svojej ľudskej bezmocnosti zvolá: »Pane, odíď odo mňa, lebo som hriešna.« Teraz je pre Božie diela vhodnejším nástrojom, ako hocikedy inokedy.

M. Mária Alojzia vedela takto využiť všetky výsledky svojej modlitby a tým stávala sa hodnou vždy nového požehnania. Každý úspech v kanonizačnom procese bol vzpruhou pre jej horlivosť, aby ešte odvážnejšie a rozhodnejšie šla v ústrety krásnemu dňu, keď zástupca Kristov ozdobí jej sv. rehoľnú Matku korunou svätých.

Okrem toho usilovala sa svojej reholi, ktorú milovala s tou istou oddanou láskou, ako jeho zakladateľka, získať všetky možné duchovné milosti. Rozliční pápeži už udelili Spoločnosti odpustky, ale väčšinou len na 7 rokov, takže jednotlivé kláštory sa musely po uplynutí tejto doby vždy znova obracať do Ríma s prosbou, aby obsiahly ich udelenie na ďalších sedem rokov. M. Mária Alojzia sa podujala na smelý plán, vymôcť reholi dekrét vo forme breve,

ktorý mal Spoločnosti zaistiť všetky odpustky na večné časy. Kongregácia odpustkov bola najvýš užaslá nad takou myšlienkou a odpovedala žiadateľke, že môže tieto milosti udeliť len pre tri sviatky, totiž pre sviatok sv. Uršule a pre dva iné, ktoré si sama môže vyvoliť. Táto odpoveď nezmenšila odvahu M. Alojzie, ani ju neprinútila, aby sa vzdala svojho projektu. Odporučila ho generálnemu protektorovi rehole a vedela ho tak získať, že sľúbil vymôcť u sv. Otca celú milosť s výnimkou denne privilegovaného oltára, lebo toto privilégium, mimo farských kostolov, udeľovalo sa len vo veľmi zriedkavých prípadoch a zvlášť vynikajúcim mestským kostolom.

Uspokojí sa už teraz M. Mária Alojzia? Nie, položí na stupne samého pápežského trónu pamätný spis a dosiahne všetkého. Čujme teraz, ako oznamuje tento výsledok predstaveným Spoločnosti. Robí to podivuhodnou jednoduchosťou a skromnosťou, že jej vlastné zásluhy úplne ustupujú do pozadia, áno, zdá sa, že vôbec neexistujú: »Podala som konečne pápežovi Memoriale, v ktorom som ho prosila, aby mi všetko povolil, lebo, že za takú milosť budú uršulínky cudzích krajín veľmi zaviazané a budú ich pobádať, aby ešte veľkodušnejšie prispievaly na nesmierne výdavky kanonizačného procesu blahoslavenej Angely. Preto sv. Otec, ktorý sa pri poslednej návšteve nášho kláštora ukázal nám naklonený a zahrnul nás dobrodeniami, povolil všetkým našim prosbám, ako uvidíte z pripojeného dokumentu. Je pre nás veľmi čestný, lebo sú to celkom zvláštne milosti, ktoré doteraz neboly udelené nijakej duchovnej spoločnosti.«

Tenže jednoduchý, hoci určitý a istý tón panuje vo všetkých početných listoch, ktoré písala jednotlivým konventom. Krátko, ale veľmi jasne a zreteľne im podáva zprávu o priebehu procesu, pobáda ich k novej horlivosti, aby sa zaň modlily a podporovaly

ho svojimi príspevkami. Niekedy má pre jednotlivé komunity, ktoré sa o vec viac zaujímaly, zvláštne slová povzbudenia a lásky, podáva ich však vždy tak nežne a jemne, že hneď upomína na dámu, ktorá si získala obdiv najvyšších kruhov. Tak čítame v liste k jednej predstavenej.[11]) »Keď som pobozkala svätému Otcovi nohu, urobila som to ešte raz v mene Vašej komunity a pochválila som ju podľa zásluhy. Sv. Otec ma potom poveril, aby som Vám oznámila, že žehná Vášmu domu, a toto poverenie teraz splňujem s veľkou radosťou. Odovzdávajúc tento príjemný rozkaz, končím atď.« Inokedy končí svoj list jednoduchou, dôvernou rečou spolusestry, nepoužíva pritom úplnej zdvorilostnej formy. »Dobrý večer narýchlo, lebo som zamestnaná nad každé pomyslenie. Používajte ma ako chcete, som a ostanem po celý svoj život, ctihodná Matka najponíženejšou a najposlušnejšou služobnicou, Máriou Alojziou.«

27. januára 1790, v deň smrti blahoslavenej Angely, sa napokon skončil proces zázrakov, pre postulátorku veľmi potešiteľne a čestne. Pius VI. celebroval toho dňa v kostole uršulínok a na to oznámil dekrét o pravosti troch, sv. Kongregáciou skúšaných zázrakov. Prvý, ktorý dekrét udáva, je už opísané uzdravenie donny Angely Filippini Ravelli. Druhý sa stal vo sviatok blahoslavenej Angely 1779 vo veľkej nemocnici v Brescii. Tam ležala Mária d'Acquafredda, ochromená záchvatom porážky, ktorá ju postihla tohože roku 20. februára. Celá pravá strana tela a obe čelusti boly stuhlé a bezcitné, ústa jej mohli otvoriť len pomocou nejakého nástroja, aby jej dali trocha potravy, hovoriť nemohla ani slovo. Tu, na sviatok blahoslavenej Angely, priniesla jedna jej priateľka olej z lampy, horiacej na jej hrobe,

[11]) Tieto listy, písané M. Márii Roze od sv. Kajetána, rod. barónky Prato, sú uschované v archíve uršulínok v Innsbrucku.

a povzbudzujúc chorú k dôveryplnej modlitbe, potrela zuby, jazyk, plece a rameno olejom. Viac už nebolo treba. Chorá radostne zvolala: »Som uzdravená!« — A bola, na úžas všetkých, ktorí poznali jej predošlý stav.

Tretí zázrak, ktorý sv. Kongregácia prijala, sa stal o rok prv vo Verone.

Tam bola v kláštore sv. Jána Evanjelistu chorá rehoľnica Angela Comini, ktorá bola záchvatom porážky ochromená na ľavej strane a na jazyku. Ale ochromenie robilo lekárom menej starostí (ako to súdne dosvedčili), ako veľmi ťažký vred na prsiach, ktorý ju priviedol do nebezpečenstva smrti. Prudká horúčka, ktorá chorú už deväť mesiacov pútala k posteli, ju tak zoslabovala, že už tomu by bola musela podľahnúť.

Niekoľko ráz prijala už sviatosti umierajúcich, keď jej spolusestra, Terézia Fortunáta Gamba, cítila popud, aby povzbudzovala chorú k dôvere k blahoslavenej Angele. V izbe chorých postavila jej relikviu medzi dve horiace sviece a začala so Sestrou Angelou Comini novénu ku cti blahoslavenej. Chorá hneď cítila uľahčenie a nasledujúceho dňa povolily aj bolesti na prsiach. Tu sa chorá zdvihne s ohnivou dôverou a prosí svoju nebeskú pomocničku, aby, keď sa to Bohu páči, nenechala ju ozdravieť pomaly, ale, aby jej v 24 hodinách vrátila úplne zdravie, aby tak bol zázrak zjavnejší. Tak prosila chorá o 11. hodine predpoludním a o 10. hodine predpoludním na druhý deň bola úplne uzdravená. Lekári neváhali vyhlásiť toto uzdravenie za zázrak a potvrdiť svoju výpoveď s prísahou.

Ešte v mnohých iných prípadoch preukázala sa Angela veľkou divotvorkyňou a M. Mária Alojzia mala potechu, že v Ríme, áno, vo svojom vlastnom kláštore mohla zaznačiť také zvláštne prejavy priazne sv. Matky. Roku 1776 ochorela smrteľne na osýp-

ky sotva 6-ročná chovanka penzionátu, Marianna Santi. Reholníca, ktorá ošetrovala maličkú, zasvätila dieťa blahoslavenej Angele a ono hneď vyzdravelo. Malého brata Marianny, Vincenta Santi, privedie zápal až k smrti. Tu sa mu zjaví vo spánku Angela a uzdraví ho. Keď sa chlapec prebudí, volá svojím detským spôsobom: »Už je po chorobe! Blahoslavená uršulínka mi to urobila.« Vďačná rodina obetovala strieborné srdce na hrob blahoslavenej.

Je prirodzené, že Angela zvlášť rada pomáhala svojim duchovným dcéram. V kláštore v Béziers uzdravila S. Rózu, ktorá bola 12 rokov zúrivá, v Sainte-Beuve v Bretónsku, prefektku Máriu Magdalénu de Préan, ktorú prudký zápal pľúc, chrlenie krvi a obličkové bolesti priviedly na kraj hrobu. Náhle sa uzdravila, takže mohla hneď vybavovať veci svojho úradu. V Carpentras konvent s úzkosťou pozeral sa na Sestru Uršuľu de Beauvais, ktorá bola v nebezpečenstve, že stratí zrak. Novéna k blahoslavenej Angele jej vrátila zrak, ktorý jej už ostal až do smrti. V tomže kláštore uzdravila sa toho istého mesiaca Sr. Margarita de Chazelles, ktorú zožierala ťažká horúčka, takže lekári vyhlásili jej stav za beznádejný. V rímskom kláštore bola istá laická sestra postihnutá hroznou kolikou. Položili jej obraz blahoslavenej Angely a ona bola okamžite od bolesti pozbavená. V kláštore uršulínok v Desenzano padol dolu hlavou s vysokého rebríka robotník, ktorý pracoval na prípravách pre tridium blahorečenia svätej zakladateľky rehole. Jedna sestra to videla a zvolala: »Ó, sv. Angela!« Muž vstal neporušený a pokračoval v práci. Ešte viaceré iné podobné zázraky rozprávajú P. Salvatori S. J. a abbé Postel, chceme sa však uspokojiť s uvedenými a spomenúť ešte jeden, ktorý nielen ukazuje, aké mocné je Angelino orodovanie u Boha, ale aj ako naozaj detinne prostá viera robí násilie svätým, áno, samému Bohu.

Chudobná vdova, Katarína Ambrózia Tallarini, mala okrem viacero iných detí osemročného synka, Girolamo, ktorého nohy boly tak slabé a srastené, že mohol stáť len pomocou malej palice a namáhavo urobiť niekoľko krokov, po schodoch nemohlo úbohé dieťa vôbec stúpať. Matka, ktorá si vyrábala chlieb ručnou prácou, bola často celkom bezútešná pri pohľade na toto dieťa. Tu pojala naraz zvláštnu dôveru k našej svätici, ktorú už dlho uctievala. Dňa 20. mája 1777 šla so svojím Girolamom ku hrobu Angely. Obetovala tu sviecu a vrúcne sa modlila za svoje nešťastné dieťa. Naraz ju niečo núti, aby povedala svojmu synovi: »Zanes svoju palicu blahoslavenej a daruj jej ju!« »Matka, ja nemôžem, nohy ma bolia,« odpovedalo dieťa. Katarína sa začala znova ešte vrúcnejšie modliť, potom opakovala tie isté slová, ale Girolamo odpovedal: »Ale, ako pôjdem domov bez palice?« Ustrašená vdova sa znova modlila a potom rozkázala: »Zanes svoju palicu k oltáru!« Tu začalo dieťa plakať a zvolalo: »Nemôžem, matka, nemôžem!« Ale viera a skalopevná dôvera zbožnej ženy sa nekláti. Úctivo, ale rozhodne sa obráti k svätici a hovorí: »Nepôjdem z tohto kostola, nie, dám sa v ňom zavrieť, keď mi neudelíš milosť, o ktorú ťa prosím.« Sotvaže vyslovila tieto slová, prestal chlapec plakať, veselo sa usmieval, vstal, položil svoju palicu na oltár a vybehol z kostola. Girolamo ostal až do konca svojho života uzdravený.

Z týchto a ešte iných zázrakov neprijala sv. Kongregácia ani jedného, dostatočný dôkaz, ako veľmi svedomite postupuje pri ich skúmaní. Na akom spoľahlivom podklade spočíva preto katolícke svätorečenie!

Keďže sv. Cirkev požaduje ku kanonizácii svätého 4 zázraky, bola postulátorka nútená prosiť o dišpenz štvrtého. Mohla v ňom tým skôr dúfať, že zprávy o živote a čnostiach blahoslavenej Matky pochádzaly

od štyroch očitých svedkov. M. Mária Alojzia dostala 11. V. 1790 dekrét, v ktorom Pius VI. »vyhovuje s apoštolskou mocou poníženej prosbe postulátorky, M. Márie Alojzie od sv. Jozefa o dišpenz od 4. zázraku.« Teraz ostávalo ešte vyhlásenie, že sa môže prikročiť k slávnostnej kanonizácii. Pápež nedal naň dlho čakať. Vo sviatok Nanebevzatia Panny Márie tohože roku 1790 vydal dekrét, v ktorom vyplnil všetky želania šľachetnej postulátorky, korunoval všetky jej námahy a práce.

Teraz bol čas na prípravy k nádhernej slávnosti. Cirkev rozvíja pri takých príležitostiach najveľkolepejšiu pompu, chrám sv. Petra sa odieva do sviatočnej ozdoby, ktorá sa zdá byť odleskom nebeskej slávy, v ktorej sa pohybujú svätí. Vyzdobenie ohromnej baziliky sa pri príležitosti tejto kanonicie odhadlo na 100.000 rímskych dolárov. Úlohou postulátorky bolo zohnať túto čiastku. Hoci aj dostávala so všetkých strán veľkolepé almužny a podpory, bolo by predsa nemožné shromaždiť toľko peňazí, keby, ako vždy, nebola mala v pravej chvíli šťastný nápad, ktorý jej obratnosť vedela znamenite využívať.

Súčasne s procesom Angelinho svätorečenia viedli v Ríme ešte 4 procesy, ktoré sa zaoberaly kanonizáciou blahoslaveného Františka Caracciolo, blahoslaveného Benedikta z Filadelfie, blahoslavenej Coletty Boilete, blahoslavenej Hyacinty z Mariscotti. Mater Mária Alojzia pracovala teraz na tom, aby fondy, ktoré boly určené k svätorečeniu týchto rozmanitých blahoslavených, boly spojené v jeden, čo, pravda, veľmi uľahčilo zakrytie veľkých výloh. Preto pracovala postulátorka nielen pre svoj vlastný proces, ale horlila aj za dobrý postup ostatných, takže jej všeobecne vzdávali chválu, že prekonáva všetkých ostatných postulátorov horlivosťou a vytrvalosťou. Ale aj Pius VI. túžil dokončiť dielo a dať

Cirkvi v jej veľkej tiesni nových orodovníkov. Už poveril svojho architekta, aby vyhotovil návrh pre vyzdobenie chrámu sv. Petra a Mater Mária Alojzia sa oddávala blaženej nádeji, že nádherná slávnosť bude budúceho roku 1791.

Ale budúci rok videl namiesto radostných cirkevných slávností krvavé ohavnosti francúzskej revolúcie. Hrozné zprávy, ktoré každý deň prináša z nešťastného Francúzska, zatlačovaly každú inú myšlienku. Zaoberali sa s vyznavačmi a mučeníkmi prítomnosti a zabudlo sa na chvíľu na korunovanie svätých predošlých časov.

A malo byť ešte horšie. Sám Rím sa mal stať divadlom donebavolajúceho bezprávia, najbezbožnejšieho násilia. 13. II. 1798 zabrali Francúzi hlavné mesto kresťanstva a jeho právoplatného suveréna, všeobecnú hlavu katolíckej Cirkvi, šľachetného pápeža Pia VI. prepadli francúzski lupiči a vrahovia a tak nehanebne olúpili, že mu posťahovali ešte i prstene s prstov. To ešte nebolo dosť. Biednici sa odvážili položiť ruku na posvätenú osobu zástupcu Kristovho a vyvlieť ho zo svojho štátu. Je známe, akú odpoveď dal šľachetný trpiteľ, keď mu oznámili rozkaz direktória: »Mám 81 rokov a práve som sa uzdravil z ťažkej choroby. Ani nemôžem opustiť svoje miesto, neprehrešiac sa ťažko. Nechajte ma preto tu zomrieť!« Úbohý pápež! Obklopujú ťa tvoje deti, synovia katolíckej Cirkvi, synovia Francúzska, prvorodenej dcéry Cirkvi. Akú odpoveď ti dajú? — »Všade môžeš tak dobre zomrieť, ako tu. Keď nepôjdeš dobrovoľne, odvlečieme ťa násilím.« — A násilie sa zmocnilo ctihodného starca a vyvlieklo ho v hroznej búrlivej noci, za prudkého lejaku, v biednom voze z jeho krajiny cez ľadový Mont-Genévre do Valence, kde sv. Otec 26. augusta 1799 podľahol svojmu utrpeniu.

Nevýslovná bolesť zavládla v srdciach všetkých

verných katolíkov pri tomto potupnom zachádzaní s ich posvätenou hlavou. Ale vyvolené duše, ktorých duševný život srástol s najvnútornejším bitím srdca Cirkvi, trpely pravé smrteľné úzkosti pri pohľade na také svätokrádežné ohavnosti. V kláštore uršulínok v Ríme krvácalo srdce, ktoré zasvätilo Cirkvi a jej hlave lásku a oddanosť, aká bola pred 300 rokmi v srdci panny, ktorá si určila za životnú úlohu privádzať Cirkvi kresťanské dcéry, ako dobre zriadené vojsko. Angelin duch spočíval na jej dcére, Márii Alojzii. Jej život bol už len tichým martýriom srdca. Ctihodná starena (bola v jednakom veku s Piom VI.), sprevádzala svojimi modlitbami vrchného pastiera, ktorý jej bol osobne tak veľkým dobrodincom, mohli by sme povedať otcovským priateľom. Keď prišla do Ríma zpráva o jeho smrti, zlomila sa po prvé, keď nie duševná, predsa ale fyzická sila tejto energickej ženy. Dňa 20. III. 1801 nebezpečne spadla a to zvýšilo ešte jej bolesti. Len namáhavo sa ešte vliekla, až napokon koncom januára 1802 nemhola už opustiť posteľ. Jej bolestné lôžko stalo sa kazateľnicou, odkiaľ výrečná kázeň dobrého príkladu hovorila k srdciam jej spolusestier. Ešte vždy bola silnou ženou, ako prv v činnosti, tak teraz v utrpení. Predovšetkým bola však dokonalou rehoľnicou. Odovzdanosť, trpezlivosť, poníženosť a poslušnosť ovíjaly okolo jej smrteľnej postele nevädnúci kvetinový veniec, ktorého vôňa posilňovala všetkých, čo sa priblížili k šľachetnej trpiteľke. Až do poslednej chvíle života zamestnávala sa s najväčším dielom svojho života, s kanonizáciou sv. Matky rehole. Obetovala mu 66 rokov neúnavnej práce. Ako mladá rehoľnica mu venovala svoje dary a talenty, ako starena mu zasvätila svoje posledné sily — priviedla ťažké dielo ku koncu, zvíťazila nad nespočetnými prekážkami — ale víťazstvo nemala sláviť. Ctihodná M. Mária Alojzia si iste získala nád-

hernú korunu za námahu o oslávenie sv. Angely. Ale Boh, ktorý sľúbil svojim vyvoleným hojnú, naplnenú mieru odmeny, chcel vložiť do jej diadému posledný drahokam, ušľachtilejší a skvelejší ako všetky ostatné, a preto žiadal obeť jej života pred sviatkom slávnostnej kanonizácie. Bude ho sláviť nie s bojujúcou Cirkvou, ale s víťaznou v nebi. Veľké, veľkodušné »Fiat« malo dokončiť dielo jej svätosti. Takto robí dobrý Boh so svojimi milými svätými, lebo ináč by sa ich život málo podobal životu Jeho Božského Syna na zemi, podobal by sa viac životu osláveného, ako ukrižovaného Spasiteľa.

M. Mária Alojzia priniesla s veľkým srdcom obetu, ktorú od nej Boh žiadal, so svojej smrteľnej postele pozdravila zore tak vrele vytúženého sviatku. Potom však spokojne a oddane zatvorila svoje oči pre tento svet dňa 26. I. 1802 v 84. roku svojho života. Ozaj silné srdce prestalo biť. Nebolo už ženy, ktorá s mužnou odvahou spojovala ušľachtilú nezávislosť smýšľania a pôsobnosť, akú u jej pohlavia zriedka nájdeme, v harmonickom vývoji vedľa jemnejších citov ženskej bytnosti. Najčastejšie sa tieto vlastnosti rozvíjajú ako drsné výhonky emancipovaného charakteru na úkor jemnejších hnutí. Len pod vplyvom milostí rehoľného života sa zmierňuje sila takých povâh a nezlomí sa, v hrudi žijú súčasne city dosť ohnivé, aby oduševňovaly k najsmelejším dielam a dosť nežné, aby sa chvely v záchvevoch nebeského života lásky.

Smrťou M. Márie Alojzie stratila Spoločnosť svätej Uršule jednu zo svojich najkrajších ozdôb. Ale hrob takej rehoľnice nie je nemý, z jeho osamelej hĺbky zaznieva mocné volanie, ktoré vyzýva k činnosti, ku konaniu, k práci v službe Pána. S obdivom pozerali v živote na neúnavnú pracovníčku, obdivom obkľučovali aj mužovia jej rakvu, aby jej čnosti a prevahe priniesli zaslúžené uznanie. A keď napokon

24. V. 1807 prišiel deň, keď delá Anjelského hradu široko-ďaleko rozhlasovaly, že obraz sv. Angely je odhalený na oltári v chráme sv. Petra a že sv. Otec prosil za orodovanie poníženej panny pre seba a svoj ľud, tu každý myslel na neúnavnú postulátorku, ktorej ďakujeme nielen za šťastné vedenie a dokončenie procesu, ale aj za skvelú nádheru, ktorou mohol byť sviatok slávený. Áno, ona vlastne usporiadala túto slávnosť, lebo, ako volá jeden očitý svedok;[12]) »Jej patrí myšlienka, spojiť fondy pre svätorečenie niekoľkých svätých a vytvoriť z nich jediný, ktorým mohly byť kryté veľké výlohy. Od nej vyšla myšlienka, zaistiť pevnejší podklad fondom, ktoré boly podrobené rozmanitým zmenám a urobiť výnosnejšími tie, ktoré vynášaly len malé renty. Ona spojila postulátorov medzi sebou, aby pod vedením skúsených osôb pripravila všetko potrebné na prevedenie. A jej patrí aj česť, že dala tej veci jednotné a jednomyseľné vedenie, ktoré viedlo k vytúženému cieľu popri rozmanitosti náhľadov a záujmov, pri mnohých prekážkach, ktoré vznikajú tam, kde sa rozchádzajú náhľady a mienky. Preto všetkým právom vyšla súčasne so životopisom sv. Angely z príležitosti jej svätorečenia krátka životopisná skica jej postulátorky«.

Sotvaže dokončil Pius VII. slávnostnú kanonizáciu v chráme sv. Petra, ponáhľaly sa uršulínske kláštory osláviť ju vo svojich kostoloch a kaplnkách. Taliansko, Rakúsko, Nemecko závodily v úcte k sv. Matke rehole. Len Francúzsko, ktoré jej dcéry pred 200 rokmi s takou láskou prijalo, ktoré prejavilo tak vrúcne porozumenie pre jej Inštitút, nemalo už ani jedného kostola rehole, ani oltára, na ktorom by uršulínky mohly ozdobiť obraz svojej svätej Matky gloriolou. Vyhnané z miest pokoja, sedely, plačúc pri riekach Babylonu a v tichej komôrke srdca slá-

[12]) P. Salvatori S. J.

vily v smútku a ľútosti sviatok, ktorý ich sestry v šťastnejších krajinách oslávily s jasotom a radosťou. Ale sv. Matka rehole sa dívala toho dňa práve na tieto svoje skúšané deti a keď čoskoro uvidíme, ako vo Francúzsku vznikajú na zrúcaninách starých nové kvitnúce kláštory, tak je to iste požehnanie milostí, ktoré pre ne vyprosila sv. Matka vo svoj čestný deň. Nielen vo Francúzsku, ale aj v iných krajinách, najmä takých, ktoré boly až doteraz Spoločnosti sv. Uršule neprístupnejšie, rozširuje sa od kanonizácie svojej sv. zakladateľky s podivuhodnou rýchlosťou, takže týmto dňom začína sa nové obdobie v jej dejinách.

Ale Cirkev kanonizáciou neskončila oslavu poníženej panny z Brescie. Naše dni videly na stolci Petrovom pápeža, ktorý Angelino meno vyslovoval vždy so zvláštnou láskou, je to veľký Pius IX. Jemu ostalo vyhradené, rozšíriť kult sv. Angely v ďalekom katolíckom svete. 11. júla 1861 vydal dekrét, ktorým zaviedol slávnosť jej sviatku sub ritu duplici minoris pre celú Cirkev, a to »aby Pán ráčil zachovať ženské pohlavie čisté pred bludmi a mravnou hnilobou našej doby.«

Angela je teda veľkou ochrankyňou všetkých kresťanských dievčat podľa želania a vôle hlavy sv. Cirkvi. Má spôsobiť mravnú a duševnú regeneráciu ženského sveta v našej dobe, ktorá sa podľa slov tohože dekrétu »usiluje zo všetkých síl, aby skazila mravy žien, najmä v ich mladých rokoch, aby jed bludu mohol tým hlbšie vniknúť do duše ich detí.«

Ale to ešte nestačí láske Pia IX. k apoštolskej panne z Brescie. Keď navštívi hrob apoštolských kniežat a pozdvihne zrak na ctihodné postavy najslávnejších zakladateľov rehôľ, ktorí obklopujú túto svätyňu ako čestná garda, chce sa stretnúť i s obrazom sv. Angely. Uršulínky sa ponáhľaly vyplniť toto

želanie sv. Otca, ktoré bolo aj ich túžbou a len zo skromnosti sa neodvážily ju uskutočniť. V najkratšej dobe zohnaly 40.000 frankov a 25. júla 1866 vtiahla socha sv. Angely do chrámu sv. Petra a dostala miesto najbližšie ku Confessio. Svätá zakladateľka rehole sa skláňa nežne na tomto obraze k malému dievčaťu a prstom ukazuje na otvorenú knihu, ktorú dieťa drží v ruke. Skupina je vytesaná z parského mramoru, postava svätice je 4 m, 72 cm vysoká, dieťaťa 2 m, 72 cm.

Tak uctila Cirkev jednu zo svojich najponíženejších dcér.

III. KAPITOLA.

Reštaurácia vo Francúzsku.

Rehoľa sama sa reštauruje. — Mater Anna Turpin z Hennebont. — Školy a penzionáty pred znovavybudovaním kláštorov. — Láska uršulínok k svojim starým kláštorom. — Château — Gontier — Ploërmel — Redon. — Mater Alojzia de Locktemberg a Mater Augustína de Clermont-Tonnerre. — Dcéry sv. Angely získajú historicky pamätné miesta. — Pieta, s akou uchovávajú staré spomienky. — Rouen, Saint-Saulve, Brives, Périgueux, Saint-Alyre. — Konvent Saint-Jacques v Paríži. — Jeho archívy. — Nezdarená reštaurácia.

Na konci XVIII. storočia nebolo vo Francúzsku ani jedného uršulínskeho kláštora, dnes má rehoľa na francúzskej pôde vyše 130 domov. Kto ich dal Spoločnosti, keď revolúcia, ktorá nedávno jej dcéry vyháňala, vláčila na popravisko, jej kláštory plienila, búrala, srovnávala so zemou? Nikto jej ich nedal. Nikto nemyslel na to, aby napravil hroznú krivdu, spáchanú na nevestách Kristových. Nikomu nenapadlo, obstarať hmotné prostriedky a znova založiť Angelin Inštitút. Rehoľa sa sama reštaurovala. Francúzsko sa vtedy zamestnávalo inými vecami. S hrôzovládou sa revolúcia hneď neskončila, vstúpila iba do iných koľají, jej koniec prišiel až s koncom samej

republiky, keď Francúzsko, nesmierne nešťastné Francúzsko »vrhlo sa do náručia geniálneho a šťastného vojaka,[13]) aby skrz neho našlo záchranu a spásu. Ale aj cisárstvo staralo sa o iné veci, ako o zakladanie alebo reštaurovanie kláštorov. I keď prenasledovanie Cirkvi za Napoleona prestalo, mier, ktorý s ňou uzavrel, bol iba politickým mierom. Zajatie Pia VII. a zabranie cirkevného štátu čoskoro ukázalo, že nový cisár hľadal vo všetkom len svoje záujmy. Ale sebecké úmysly tohto mocného muža slúžily Prozreteľnosti na podporovanie dobra, aby opäť vládlo právo a mravnosť. Keď sa dosiahlo tohto cieľa a ostala len bezmierna ctižiadosť povýšencova, Boh ho zavrhol. Jedného dňa povedal: »Som len nástrojom v rukách Božích. Keď ma už nebude potrebovať, rozbije ma ako sklenička.« Boh použil i tohto muža, aby znova oživil dielo poníženej panny z Brescie. Napoleonov ostrý pohľad spoznal hneď, že ženy, ktorých vychovávaciu činnosť vyskúšaly storočia, poskytujú najlepšiu záruku pre budúcnosť. Preto vydal r. 1806 v ich prospech dekrét, v ktorom ich uznal nie síce za rehoľnú spoločnosť, ale ako spoločnosť, venujúcu sa vyučovaniu.

Uršulínky, ktoré prežily hrozné dni revolúcie — lebo mnohé podľahly strašnej biede, do ktorej ich vydala »veľkodušná vlasť«, keď ich vyhnala z ich svätých azylov — použily prvých okamihov pokoja, aby shromažďovaly deti a vyučovaly ich pravdám náboženstva. Veľká bola vtedy nevedomosť a mravná spustlosť, ale aj veľký hlad po duchovnom pokrme, preto sa tlačily k týmto verným učiteľkám dievčatá a chlapci, áno, i dorastlí. A ony, opravdivé »Matky« v duchu svojich rehoľných pravidiel veľmi často sa staraly v tejto nešťastnej dobe, hoci samy boly chudobné a žily z almužny, nielen o pokrm ducha,

[13]) Svetové dejiny od Weissa 9/1.

ale aj o pokrm tela. Istý žiak uršulínok postavil neskoršie ako »pán Texier« svojej učiteľke, M. Anne Turpin z Hennebont, krásny pomník, píšuc: »Každý rok naplňovalo jej školu vyše 100 detí, nerátajúc mladíkov, dievčatá a služobníctvo, ktorí pravidelne dochádzali, aby sa naučili katechizmu a pripravili sa na prvé sv. prijímanie. Vyučovanie náboženstva bolo veľmi potrebné tejto generácii, ktorej rodičia často zapreli vieru a poškvrnili sa strašnými zločinmi revolúcie. Aby mohla toľké chovanky dôkladne vyučovať, prijala M. Anna pri vyučovaní katechizmu a čítania pomoc; pri prvom, slepého dievčaťa, Márie Anny, pri druhom, iného mladého dievčaťa, Angeliky Scourzic, niekedy aj pokročilejších žiakov triedy. Keď som sa naučil písať, preukazovala mi dobrá Matka zvláštnu lásku. Dala mi lavicu pred svoju stoličku. Od svojho 9. až do 14. roku som jej smel pomáhať pri vyučovaní katechizmu. Neskoršie som oveľa vedeckejšie vyučoval, ale nikdy som nebol taký hrdý ako vtedy, keď mi moja dobrá učiteľka povedala, že je so mnou spokojná ... M. Anna bola denne od 8. do 11. hodiny predpoludním a od 1. do 4. hodiny popoludní medzi 100 otrhanými, hmyzom pokrytými deťmi, ktoré, hoci boly nevychované, áno, zdivočelé, s veľkým hladom túžily po pokrme pre svoje duše. Ale jej dobrota a horlivosť neobmedzovala sa len na to, aby im ju poskytla. S podivuhodnou dobrotou, nezničiteľnou trpezlivosťou a nežnosťou spojovala táto dobrá Matka najobetavejšiu, najúčinnejšiu lásku. Jej chovanky boly jej deti, mala súcit s ich biedou ako najnežnejšia matka.[14])

[14]) Uršulínky vždy podporovaly chudobné žiačky potravinami a odevom. Každý kláštor robil, čo mu jeho pomery dovoľovaly. V rehoľných análoch z Angers čítame vo vzťahu na dobu pred revolúciou: »V škole chudobných sa denne rozdával chlieb, každé dieťa dostalo svoj diel podľa potreby rodiny, t. j. podľa počtu jej členov.« Môžeme preto povedať, že uršulínky adoptovaly toľko rodín, koľko žiačok maly.

Vo voľných chvíľach ponáhľala sa k dámam du Boitié, de Langle, de Bellechére, k slečnám Briant, de la Forêt a k iným dobročinným rodinám, aby vyprosila potraviny a odev pre najchudobnejšie deti svojej triedy a pre najbiednejších chudobných mesta. Po prvom sv. prijímaní zaopatrila svoje žiačky v najlepších domoch mesta a chlapcom vymohla u dobrých majstrov prijatie za učňov. Keď spozorovala, že svojou dotieravosťou unavovala aj lásku nábožných duší, žiadala málo: zvyšky jedla, staré šaty, trocha ľanu na pradenie. Keď takto získala desať funtov priadze, vložila ju do loterie a získala touto zbožnou ľsťou 100 frankov. Ich použitie jej nerobilo mnoho starostí. Často sa vracala táto dobrá Matka z týchto ciest, žiariac radosťou. »Deti moje, jasajte«, zvolala, »máme chlieb, zemiaky, drevo a plátno.« Svätá žena. »Už mnoho rokov prosím Pána, aby jej v nebi odplatil všetko dobré, ktoré tu urobila. Nech žije spomienka na Teba v srdciach všetkých, ktorí poznali Tvoje srdce! Kiež Tvoje meno prežije generácie, ktoré si vychovala! Bola si hrdinkou lásky, nech je Tvoja pamiatka večná!«[15])

Veľkého arcibiskupa z Bordeaux, kardinála Donneta, nazývala aj žiakom uršulínok, lebo dostával v tejto nešťastnej dobe prvé vyučovanie od M. Jozefy z Bourg — Argental. Píše o tom: »Uršulínky, ktoré boly r. 1793 vyhnané zo svojich kláštorov a vrátily sa do svojich rodín, vyučovaly ma na konci revolučnej búrky katechizmu, čítaniu a písaniu.[16])

Okrem súkromného vyučovania, ktoré rozptýlené

Uršulínky z Quentin podávajú zprávu: »Dvesto detí navštevuje našu školu chudobných. Každá z nás je šťastná, keď ju poslušnosť určí na vyučovanie týchto maličkých. Denne sa rozdeľuje medzi najnúdznejšie chlieb a občas dostanú celý obed. Raz v roku, na začiatku zimy, 80 dostane úplný oblek.« Podobne robia v mnohých iných kláštoroch.

15) Anály IV. 119.

16) Postel: Histoire de Sainte Angele etc.

uršulínky udeľovaly, okrem voľných škôl pre chudobné deti, ktoré otváraly, len čo im to okolnosti dovoľovaly, shromažďovaly si vo svojich príbytkoch okolo seba dievčatá, ktoré celkom vychovávaly.[17]) Tak vznikly rodinné penzionáty, ktoré tvorily podklad kláštorským vychovávacím ústavom, len čo mohly byť zriadené zasa rehoľné domy. Ta bola cesta ešte ďaleká, keď to meriame podľa suchých výpočtov ľudského rozumu. Ale pre srdcia, aké maly tieto ženy, plné ohnivej lásky k svojmu povolaniu a k Inštitútu, ku ktorému z Božej milosti patrily, plné obetavosti, sv. túžby, skončiť svoje dni v dome Spoločnosti — pre také srdcia nebolo nijakej prekážky, nijakej ťažkosti, cez ktorú by sa neboly preniesly, nad ktorou by neboly zvíťazily. Len slobody potrebovaly a letely cez vody skazy a hriechu k sv. arche kláštorského stanu.

Ale kdeže boly vtedy vo Francúzsku tieto sväté

[17]) Ich zriaďovanie a udržovanie bolo často spojené s opravdivým nebezpečenstvom. Aj po Robespierrovej smrti boly často prehliadky v občianskych domoch. Len Republikou uznané inštitúty mohly existovať. Je prirodzené, že bývalé uršulínky, ktoré odoprely schizmatickú prísahu, márne žiadaly o také uznanie. Musely teda starostlivo ukrývať svoju vychovávaciu a vyučovaciu činnosť pred vládnymi špiónmi. Zaujímavý príklad toho nám dáva Rouen. Tam otvorila M. Mária Jozefa Cousin s niekoľkými sestrami penzionát. Chovanky hneď prichádzaly. Jedna z nich neskoršie rozprávala, že svoje stravné platila chlebom, lebo v tej dobe ho bolo ťažko dostať. Aby činnosť tohto ústavu skryly pred nepovolanými, vymohla si jedna rehoľnica povolenie na otvorenie školy šitia. Rozprestrely látky a dámske šaty, na stole ležaly vždy nite, ihly, nožnice atď., slovom trieda sa podobala pracovnej miestnosti krajčírky. Tak klamaly vyšetrovaciu komisiu, ktorá nemohla nič povedať, keď našla niekoľko dievčat pri šití. Ale jedného dňa malo to byť ináč. Ani najmenej nečakaly takú návštevu, a práve rozdeľovaly ceny. Ale úradníci celkom prekvapení neobyčajným pohľadom, ktorý im poskytovalo dobre usporiadané shromaždenie toľkých vyzdobených dievčat, v čele ktorých sedely ctihodné dámy, utiahli sa a neodvážily sa prerušiť slávnostný akt.

stany, tieto svätostánky Božie, tieto príbytky pokoja? Mnohý starý uršulínsky kláštor bol nádherným dielom architektúry, jeho základný kameň kládli kniežatá a na jeho výstavbe pracovala zbožná dobročinnosť generácií. Čo urobila z nich revolúcia? — Kasárne, väzenia, skladištia, továrne na sanitru . . ., keď ich totiž nezborila,[18]) aby smazala aj spomienky, ktoré mohly tieto relikvie vzbudzovať. S kláštorskými kostolmi to nebolo lepšie, ba často horšie: v Beaugency používali Božieho domu uršulínok za tanečnú sálu, v Château-Gontier ho premenili na divadlo, v Tonnerre slúžil za shromažďovaciu miestnosť demokratického klubu. Ba departement v ňom slávil slávnosti rozumu. Nevýslovná bolesť ruvala srdcia rehoľníc, keď musely vidieť, ako necudná dievka, ozdobená rímskou tunikou, na hlave červenou čiapkou, ozdobenou dubovým lístím, nesená štyrmi sansculottmi, sprevádzaná národnou gardou, starostom a inými úradníkmi, bola postavená na oltár, u ktorého sv. stupňov prinášaly kedysi Kráľovi nesmrteľnosti obetu seba samých. Namiesto obláčkov kadidla, ktoré často hlboko symbolicky zahaľovaly svätostánok Boží, šíri sa dusivý čmud ohňa, v ktorom spaľovali predmety, určené na bohoslužbu.

Ale aj tam, kde revolúcia zúrila menej svätokrádežne, našly dcéry sv. Angely domy vylúpené, rozpadnuté — premenené v zrúcaniny. Ale ich láska k miestu, ktoré bolo svedkom šťastnejších dní ich života bola taká veľká, že aj posledný kameň im bol drahší a milší, ako všetky paláce sveta. Preto sa usilovaly dostať zpäť svoje bývalé kláštory. Často sa im to podarilo. Obdivuhodné sú ich námahy za týmto cieľom. V Château-Gontier všetky pokusy o získanie starého kláštora boly daromné. Tu pojala predstavená M. Mária Bazília Le Duc du Verger veľké roz-

[18]) Ako v Elbeuf, v Boulogne-sur Mer.

hodnutie. Pošle jednu zo svojich dcér, M. Anastáziu Bruneau de Salle, do Paríža, aby od samého cisára vyprosila starý dom. Odvažovaly sa na mnoho, lebo budova slúžila vojsku za kasárne, a jeden trakt obsadil Senát, ktorého prefekt všemožne sa usiloval zmariť kroky uršulínok. Ale M. Anastázia bola žena, ktorej odvahu ťažkosti nezlomily, ale skôr zocelily. Sprevádzaná požehnaním poslušnosti, opatrená listom diecézneho biskupa Msgr. de Pidoll na ministra kultu, došla 24. decembra 1806 o 8. hodine večer do Paríža, po ceste 70 míľ. Tam našla dve mocné ochrankyne, ktoré Prozreteľnosť použila, aby vyplnila želania zbožného konventu v Château-Gontier: Madame Lätitiu Bonaparte, cisárovu matku, a jednu dcéru sv. Vincenta z Pauly, všeobecne známu Sestru Pelágiu Nicot. Pred týmto anjelom lásky sa otváraly vtedy v Paríži každé dvere, od chatrče žobrákovej až k palácu cisárovmu. Už prvého večera hovorila Sestra Pelágia M. Anastázii: »Často ošetrujem Mme Lätitiu, bola som ošetrovateľkou jej ťažko chorého syna, princa Luciána. Len čo sa zotavíte po námahách cesty, predstavím Vás Jej Výsosti.« To sa aj stalo. Potom ju zaviedla Sestra Pelágia k ministrovi vojny, aby ho pohla, preložiť kasárne, potom k ministrovi financií, aby zabránil predaj na iné ciele, napokon k ministrovi kultu. Ale tento zmaril nádeje M. Anastázie a vyhlásil, že niet výhľadu, aby dostala kláštor zpät, že sa má postarať o iné miestnosti. Nábožná Matka odpovedá, že v meste nenachádza nič vhodného. »Váš dom patrí Senátu, je len jeden prostriedok, aby ste ho dobrou cestou dostali zpät — protekcia priateľov prefekta,« odpovedal minister. Táto rada bola dobrá, ale ako ju previesť, keď prefekt bol najrozhodnejším odporcom uršulínok. Madame Lätitia pomohla z núdze. Napísala pánom Senátu a cisárovnej — matke nemohli tak ľahko od-

mietnuť prosbu. Uršulínky dostaly svoje právoplatné vlastníctvo.[19])

Ešte raz našly uršulínky v Mme Lätitii protektorku. Ploërmel bol pred revolúciou jeden z najstarších a najkvitnúcejších uršulínskych kláštorov. Jeho obyvateľky ho musely roku 1793, ako všetky ostatné, vyprázdniť. Verné duchu svojej rehole, shromažďovaly roztratené sestry, len čo nastal trocha pokoj, všade okolo seba deti. M. Augustína Loaisel otvorila v Redon penzionát a čoskoro ju obliehala nádejeplná mládež. Ale to nestačilo jej srdcu. Ako pravá uršulínka túžila neustále po tichom šťastí, ktoré sa skrýva za múrami klauzúry. Hľadala prostriedky, aby sebe a svojim sestrám opäť získala starý kláštor.

---

[19]) Mater Anastázia po trojmesačnom pobyte v Paríži vrátila sa zpät do svojho kláštora. Zanechala hlavnému mestu spomienku na krásny príklad čnosti, ktorý svedčil, v akom vysokom stupni má pravého ducha Spoločnosti. S láskavým úsmevom hovorievala Mme Lätitia Sestre Pelágii: »Milujem dobré rehoľnice z Château-Gontier z celého srdca. Ľúbi sa mi ich prostota, verná láska k ich starému kláštoru. To sú pravé rehoľnice. Dávajte mi často zprávy o M. Anastázii a uistite ju, že jej listy mi vždy pripravia radosť.« Aj u Milosrdných sestier zanechala Mater Anastázia ľúbeznú vôňu zbožnosti. Generálna predstavená v liste na Mater Bazíliu vzdala jej čnosti najkrajšiu chválu. Táto odovzdala Sestre, ktorá preukázala domu takú veľkú službu a vyriešila svoje poslanie odvážne, a predsa s rehoľnou skromnosťou, úrad novicmajsterky. Mater Anastázia ho nemala dlho zastávať, bola plodom, zrelým pre nebo. Čoskoro po návrate ukázaly sa na nej príznaky rakoviny. Podrobila sa operácii, aby, ako hovorila, mohla ešte niekoľko rokov pomáhať pri reštaurácii kláštora. Bez jediného vzdychu pretrpela bolestnú operáciu. Cisárovná-matka obdivovala jej duševnú silu a dala jej blahoželať. Ale, bohužiaľ, uzdravenie bolo len zdanlivé, po pätnástich mesiacoch sa choroba ukázala na opačnej strane. Hoci trpela nevýslovné bolesti, ktoré sa každý deň zväčšovaly, pokračovala M. Anastázia vo svojich prácach. Ešte so svojej smrteľnej postele vyučovala novicky, až 5. septembra 1811 podľahla bolestiam, v 44. roku života a v 23. roku svätej profesie.

Čoskoro poznaly bezvýslednosť týchto námah. Mestské úrady chcely uršulínkam prenechať bývalý kláštor karmelitánok, ale patril vojsku, preto potrebovaly dovolenie ministerstva, aby ho mohly odovzdať dcéram sv. Angely. Žiadosť podporuje zasa cisárovná-matka, Mme Lätitia, a na to jej syn, Napoleon I., v októbri 1810 prisúdi kláštor uršulínkam. Dňa 12. marca 1811 sa tam usídlily. Medzi sestrami, ktoré sa so všetkých strán ponáhľaly, aby, verné svojim sľubom, strávily ostatok života vo sv. poslušnosti a v dokonalom zachovávaní rehoľných pravidiel, bola 90-ročná M. Mária Alexia. Modlila sa Nunc dimittis — »teraz, Pane, rada zomriem, lebo vidím, že Tvoje nevesty majú opäť domov, miesto, kde ťa môžu chváliť a Tebe slúžiť.« Naozaj, zdá sa, že Boh zachoval život tejto sv. ženy len preto, aby jej udelil túto poslednú potechu. O rok neskoršie, 10. apríla 1812, umrela tíško v Pánu.

V Redon dostaly uršulínky kláštor prostredníctvom omnoho vznešenejšej ochrankyne, ako bola Mme Lätitia. M. Alžbeta Arnaud, predstavená z čias pred revolúciou, usilovala sa získať starú budovu. Tu počuje, že sa ponúka na predaj, ako bezcenná vec, zázračná socha P. Márie, ktorá bola predtým veľmi uctievaná v kláštore z Hory Kalvárie. Hneď vyplatí žiadanú sumu, postaví sochu na najlepšie miesto v dome, shromaždí sestry a povzbudzuje ich, aby uvily Matke Božej veniec z 1000 Ave a ku každému s dôverou pripojily slová: »Svätá Panna, daly sme Ti príbytok, ráč nám teraz i Ty dať príbytok.« Zakrátko uršulínky mohly sa vrátiť do svojho kláštora. Zázračná socha Máriina prvá vstúpila do sv. azylu, v ktorom ju až dodnes uctievajú ako Matku a Ochrankyňu.

Na všetkých miestach Francúzska usilovaly sa dcéry sv. Angely po uzavretí konkordátu reštaurovať svoje kláštory. Ženy, ktoré sa podujaly na toto

ťažké dielo, boly väčšinou stareny, ktoré už mnohé roky pred revolúciou slúžily Pánu a vyučovaly mládež, potom strádaly vo väzeniach, vzdorovaly smrti, alebo utekaly s miesta na miesto. Prišly, aby vzaly na seba nové strádania, nové obete a aby vo svojej starobe ešte raz podrobily sa poslušnosti. Nie div, že požehnanie nebies prevádzalo takú nesebeckú činnosť. Niekedy sa stalo, že malé komunity za revolúcie celkom vymrely. Vtedy prevzaly reštauráciu susedné kláštory, napríklad: vo Faouët. »Národ« neľudským spôsobom vyhnal 28 rehoľníc tohto domu z ich vlastníctva, ich knihovňu a archív demoloval a spálil, sv. nádoby a paramentá pobral a krásnu budovu s kaplnkou predal za tisíc frankov. Po revolúcii našly už len zrúcaniny, ale štát žiadal za ne 50.000 frankov, keď sa uršulínky z Carhaix rozhodly kúpiť ich. Chudobné sestry, ktoré chcely uskutočniť znovavybudovanie tejto svätyne, maly len 60 frankov, ale neohraničenú dôveru v Boha. Nepozeraly ani dozadu, ani na strany, ale len dopredu, ako pravé Bretónky a dnes má Spoločnosť vo Faouët krásny a požehnane pôsobiaci dom.

Úsiliu a odvahe jedinej z týchto silných žien ďakujú často dva alebo viac kláštorov za svoje znovavybudovanie. V kláštore v Arras bola pri zrušení medzi rehoľnicami mladá sestra. Pochádzala z ušľachtilého rodu Locktemberg de la Mairie, ktorý španielski králi od nepamäti uctievali vyznamenaniami každého druhu. Mater Alojzia vrátila sa po zrušení svojho kláštora do lona svojej rodiny, do Air-sur-la-Lys, aby v tichej utiahnutosti čakala na lepšie dni. Úrady ju vedely nájsť a žiadaly od nej schizmatickú prísahu. Mladá rehoľnica slávnostne vyhlásila pred magistrátom svoju nezmeniteľnú vernosť ku katolíckej Cirkvi a šla potom do vyhnanstva. Na svojej ceste Belgickom zaklopala na bránu kláštora karmelitánok u Antverp. Dcéry sv. Terézie prijaly

utekajúcu uršulínku so sesterskou láskou a táto šťastná, že môže zasa vstúpiť do kláštorského azylu, rozhodla sa, že na Karmeli dočká koniec revolučnej búrky. Tu žila prísnym životom karmelitánky a vykonávala všetky cvičenia kláštora, ktorý ju tak pohostinne prijal.

Ale víťazne postupujúce republikánske vojsko prinútilo Mater Alojziu opustiť aj toto útočište, veď bola v očiach republikánov dvojnásobne nenávidená: ako šľachtičná a rehoľnica. Preplavila sa Rýnom a zamierila, vždy v sprievode vernej laickej Sestry Dominiky, k Westfalsku. Tu ju už vítal na hraniciach malý uršulínsky kláštor »Dorsten«, ktorý ju prijal ako milovanú sestru.

Čoskoro spoznaly jej neobyčajné schopnosti a zásluhy a predstavená neváhala jej sveriť viaceré dôležité úrady. M. Alojzia by bola rada ostala navždy v malom, len 8-člennom konvente, aby sa zúčastnila v ich mnohých prácach, ale núdza v jej vlasti bola ešte väčšia. Shromaždiť opäť sestry z Arrasu a vidieť, ako vzniká zo zrúcanín kláštor, ktorý potvrdil Ľudovít XIV. na bojišti v Cambrai — to sa vznášalo pred jej očima ako posledný cieľ života. Preto použila prvých dní pokoja a vrátila sa do Air-sur-la-Lys. Tam, v dome svojej matky, začala hneď vykonávať ušľachtilé zamestnanie uršulínky. Sila jej slova, spojená s neobyčajnou láskavosťou chovania, pritiahla jej toľko dievčat, že musela prenajať dom a zariadiť v ňom penzionát. Staré spolusestry sa ponáhľaly jej pomáhať. Napoleon uznal nové založenie cisárskym dekrétom a 9. novembra 1807 mohly už sláviť prvú obliečku. Slečna Amata Jozefa Garson de Boyaval, ktorá so skvelým menom svojho slávneho rodu zdedila i bohatstvo a čnosť, bola darovaná kláštoru v Aire a stala sa temer jeho druhou zakladateľkou, lebo M. Alojzia Locktemberg opustila už za rok Aire, aby pracovala na znovavybudovaní

svojho profesného kláštora v Arras. Chcela umrieť len tam, kde v šťastnej hodine zložila svoj sľub Pánovi nebies. V Arras sa ubytovala s viacerými sestrami v hoteli »Bethune«, kde hneď otvorila penzionát. Msgr. de Latour d'Auvergne bol veľmi šťastný, že dcéry sv. Angely sa usídlily v jeho biskupskej rezidencii. Očakával od nich mnoho, to dosvedčujú jeho slová na sviatok sv. Uršule, ktorý slávil s najprednejšími členmi svojho kléru v provizórnej kaplnke v Bethune. »Filozofia všade rozširuje svoje opovážlivé, lživé systémy, preto sa náboženstvo musí viac ako inokedy starať o výchovu. Treba, aby ste proti frivolnej výchove našej doby stavaly zásady rozumu proti výchove, ktorá zanedbáva vzdelanie srdca, zásady čnosti, proti svetskej a beznáboženskej výchove sväté zásady náboženstva. Nech skrze vás, moje dámy, zavládne u nás náboženstvo, kiež sa vám podarí vrátiť nám opäť čnosti, ktoré ono vlieva.«

Postulantky a chovanky sa množily so dňa na deň, stavalo sa neustále, ale M. Alojzia čoskoro nahliadla, že keď chce zaistiť budúcnosť kláštora, musí sa obzrieť po nejakej inej budove. Preto kúpila starý karmelitánsky kláštor. Zariadenie tohto domu vyhovovalo požiadavkám rehoľnej observancie, mohly teraz zachovávať klauzúru v celej prísnosti, čo, bohužiaľ, v dome Bethune nebolo možné. S radosťou pozerala M. Alojzia, ako stavali v hovorni mreže a rozpráva sa, že chopiac sa jednej mreže, radostne zvolala: »S nimi som silná!« Roku 1869 dostal Bethune filiálku v Arras, s ktorou sa ešte stretneme v nemeckom kultúrnom boji.

Tak hľadia tri kvitnúce kláštory s vďačnou úctou na M. Alojziu Locktemberg a dosvedčujú, čo môže žena, ktorá nesená ohnivou láskou k svojmu sv. povolaniu, nepozná inej náruživosti, ako lásku k Bohu a dušiam. M. Alojzia sa narodila k vládnutiu, »ale panovala iba svojou poníženosťou, miernosťou svo-

jich rozkazov, súcitom so slabými a láskou ku všetkým«, ako výstižne poznamenáva jej životopisec.

V predvečer Nanebevstúpenia Pána 1827 odovzdala svoju krásnu dušu Bohu. Skoro v tom istom čase reštaurovala M. Augustína de Clermont kláštor v Amiens. Jej životná cesta je v mnohom podobná životu M. Alojzie Locktemberg. Meno grófov Clermont-Tonnerre je zaznamenané nielen v najstarších šľachtických soznamoch, ale niekoľko ráz aj v katalogu svätých. Najnežnejší kvet tohto slávneho rodu uzavierala pri vypuknutí revolúcie duchovná záhrada sv. Uršule v Amiens. M. Augustína utiekla k matke a obe — otec už nežil — spoločne venovaly sa skutkom kresťanského milosrdenstva. Hoci žily ticho a utiahnuto, odkryli ich bydlisko.[20]) Ich nábožnosť, dobročinnosť a šľachtictvo ich rodu boly zločiny, ktoré zaslúžily väzenie a smrť. Niekoľko mesiacov strádala grófka so svojou dcérou v žalári a keď jej vrátili slobodu, bola jej sila zlomená. Zakrátko stála M. Augustína pri smrteľnej posteli svojej matky a počula jej posledný vzdych. Sotvaže vyplnila povinnosť detinskej lásky u hrobu drahej umrelej, chcela opustiť vlasť, ktorá netrpela oltára, kde by sa prinášala Bohu obeta sv. omše a pochovať sa ďaleko od svojho ľudu v hlbokej samote, aby zabudnutá od celého sveta, kajala za hriechy Francúzska. Zamierila ku kláštoru trapistiek v Harfeld a rozhodla sa tam stráviť ostatok svojho života. Ale Boh, ktorý mal s ňou iné úmysly, odoprel jej telesné sily k tak prísnemu životu. Preto sa vrátila roku 1814 s Bourbonmi nazpät do Francúzska. Tu jej Pán hneď ukázal dielo, ktorému mala venovať svoje ostatné dni. Mme Brunel, bývalá chovanka uršulínok, darovala z vďačnosti svojim starým učiteľkám dom, aby sa mohly opäť ujať činnosti svojho povolania. Viaceré sestry sa už spojily, keď sa vrátila M. Augustí-

[20]) Anály t. III.

na, s radosťou ju pozdravily a zvolily hneď za predstavenú. Zdráhanie ponníženej Matky nič nepomohlo, musela vziať na seba toto bremeno. Jej prvou starosťou bolo, získať starý kláštor, ale nateraz mohla kúpiť len jednu jeho čiastku. Vstúpila doňho za spevu žalmu: »Laetatus sum in his . . .« s 9 sestrami a troma postulantkami a hneď začala všetky kláštorské cvičenia. Väčšina jej spolupracovníčok bola zlomená starobou, utrpením a strádaním každého druhu. Svet považoval za nemožné, že by tieto ženy mohly ešte raz viesť celú prísnosť rehoľného života, spojenú s námahami vyučovacej činnosti. Ale ukázalo sa, že len ich telo zostarlo, ich duša ostala mladá a svieža, ich srdce zachovalo svoju prvú lásku. Včasné vstávanie, ofícium, pôsty a iné kajúcne skutky, to všetko konaly s horlivosťou a M. Augustína im vlievala viac príkladom ako slovom lásku k najpresnejšiemu zachovávaniu Pravidiel. Keď o 10 rokov neskoršie po bolestnej operácii umrela, bola už budúcnosť kláštora zaistená. Vyvíjal sa na tomto solídnom podklade vždy krajšie a plodnejšie.

Na mnohých miestach, kde sa uršulínky musely vzdať toho, že by dostaly zpät svoj bývalý milý kláštorík, dostaly budovy, ku ktorým sa viažu staré historické spomienky. Teraz sú ich vernými strážcami. Tak získala M. Mária Jozefa Cousin v Rouen budovu, ktorej dejiny siahajú až na začiatok XII. storočia. Tu totiž vystaval Filip August, keď sa zmocnil Normandie, slávny zámok Rouen. Vo vojnách s Ligou slúžil za pevnosť a ako taká pevnosť bol rozborený. Tu bola väznená aj kresťanská hrdinka Jeanne d'Arc v jednej zámockej veži. Za Ľudovíta XIII. prešly zrúcaniny, najmä ešte zachovaná veža, v ktorej Panna Orleánska bola raz vyslúchaná pred nástrojmi mučenia, do majetku predsedu parlamentu Faucona de Ris, ktorý roku 1613 predal čiastku parlamentárnemu radcovi de Mathon. Tento

vystaval na mieste, kde stál starý zámok Filipa Augusta dom, ktorý roku 1683 kúpily aj s vežou rehoľnice od najsv. Sviatosti a bývaly tam až do revolúcie. Roku 1793 bol skonfiškovaný a stal sa národným majetkom. 3. Messidora IV. roku (21. júna 1796) ho predala Republika občanovi Guéroultovi, ktorý tam zriadil priadelňu na hodváb. Dňa 22. októbra 1804 prešiel do majetku pána Louvela, od jeho dedičov a veriteľov získala budovu M. Mária Jozefa Cousin, aby tam založila kláštor uršulínok. Čoskoro vznikly nové budovy pre školu a penzionát, jasné, vzdušné miestnosti, krásne chodby a nádherná krížová chodba s dvojnásobným stĺporadím. Dňa 25. novembra 1810 vo výročie založenia rehole, uviedla šľachetná zakladateľka za hlaholu zvonov a za spevu »Te Deum« svoje sestry do nového domu Božieho. M. Mária Jozefa, ktorá poznala túžobné želanie týchto tak dlho vypovedaných rehoľníc po duchovnom odeve, dala tajne zhotoviť toľko habitov, koľko sestier ostalo, takže tieto boly pri vstupe do nového kláštora radostne prekvapené, že sa mohly opäť ozdobiť rúchom neviest Kristových.[21])

---

21) Koncom XIX. storočia utvoril sa v Rouen výbor, ktorý chcel uršulínky vytlačiť z ich vlastníctva, aby zriadil dôstojnú pamiatku Panne Orleánskej. Arcibiskup z Rouen, kardinál de Bonnechose, obhajoval tak rozhodne vec svojich dcér, že sa museli vzdať tohto úmyslu. V liste predsedovi výboru píše: »Tieto ctihodné rehoľnice venujú sa už viac ako 50 rokov výchove vašich dcér, Rouen má mnoho výborných matiek, ktoré im ďakujú za vývoj vzácnych vlastností, ktoré sú šťastím ich manželov a cťou mesta. Pred niekoľkými rokmi boly navštívené hrozným nešťastím, ich dom ľahol popolom a len za cenu veľkých obetí mohly vystavať terajšie budovy. A tieto by sa musely zboriť, keby mal byť prevedený plán mestskej rady.« Na tento energický protest prosil výbor úctivo J. Eminenciu, aby len zámocká veža bola oddelená od klauzúry a stala sa štátnym majetkom, komunita že tým neutrpí škodu. To bolo aj dovolené. Za tohto, pre

V Brives zdedily uršulínky po revolúcii kláštor, ktorého základný kameň posvätil sv. Anton Paduánsky, starý kláštor Cordelierov. Revolúcia ponechala len jedno krídlo nádhernej budovy. Z XIII. storočia pochádzajúci kostol, ktorý slúžil za posledné miesto odpočinku mocnému rodu Turenne, smútil olúpený o všetky ozdoby. Dcéry sv. Angely sa namáhaly vrátiť mu aspoň odlesk bývalej nádhery. Čo sa stalo zo starodávnej zrúcaniny, prezrádzajú čiastočne slová p. Bonnelyeho, farára zo Saint-Sertin: »Kláštor so svojimi nesmiernymi záhradami sa môže teraz považovať za jeden z najkrajších a najlepšie zariadených vychovávacích ústavov. Pritom ostal miestom modlitby, ako v čase, keď tu bývali učeníci sv. Františka a sv. Antona. Požehnanie týchto dvoch svätcov viditeľne spočíva na dome.«

Kláštor vo Valenciennes patrí teraz starému benediktínskemu opátstvu Saint-Saulve, ktoré založil Karol Veľký. Revolúcia poškodila veľkolepú budovu, ale Angeline dcéry ju so svätou úctou, pokiaľ im to prostriedky dovoľovaly, opravily. Hlavná stavba v gréckom slohu tvorí štvorec, každá strana je 68 m dlhá a 11 m široká. Početné okná, vytesané do kameňa, sú okrášlené ozdobnými stĺpami a rezbárske práce korunujú široké štíty. Na pravé krídlo pripojuje sa kostol v slohu XIII. storočia. Tympanon hlavného portálu ukazuje plasticky Pána Ježiša, ako učí 8 blahoslavenstvám. Na laviciach v chóre vidíme symbolicky zobrazené rozmanité čnosti. Sú to vybraní svätí, v ktorých reholnom živote zvlášť vy-

---

kláštor trápneho vyjednávania, navštevoval kardinál často svoje dobré dcéry a hovorieval im: »Modlite sa k Johanne z Arcu. Ona je malou sväticou. Ja sám ju často vzývam, aby pomohla vašej veci k víťazstvu.« Pri tejto príležitosti rozvily aj chovanky uršulínok takú živú činnosť v prospech svojich učiteliek, že mestský prefekt neskoršie povedal: »Nemyslím, že by bolo možné vytisnúť uršulínky z ich vlastníctva, toľko priateľov a ochrancov majú v meste.«

nikala príslušná čnosť. Nad ich 80 soškami sú baldachýny. I kazateľnicu a zábradlie na sväté prijímanie ozdobujú staré skulptúry. Uršulínky obnovily okná. V hlavnej lodi uvádzajú štrnásť scén z verejného života Spasiteľovho. V kaplnke Matky Božej tajomstvá zo života Máriinho, v kaplnke sv. Uršule legendu tejto slávnej mučenice a najvýznačnejšie črty zo života sv. Angely. — Za budovami rozprestierajú sa záhrady a vinice. Celý tento pozemok je ohradený múrom, má 5 hektárov.

V Périgueux dostaly uršulínky prostredníctvom Ľudovíta XVIII. svätyňu, ktorá je ešte omnoho staršia, ako opátstvo v Saint-Saulve. Už v VI. storočí založil tu sv. Cybar kláštor a jeho kostol zasvätil sv. Martinovi. V IX. stor. ho Normanďania spustošili, neskoršie patril regulárnym kanonikom, ktorí v jeho sv. sieňach oslavovali Boha. V XIII. storočí ich nahradili rehoľníci sv. Dominika. Títo hneď vystavali vedľa skromnej kaplnky nádherný gotický kostol. Krvavý čas revolúcie vyhnal dominikánov a zboril ich svätyňu. Roku 1817 získaly zrúcaniny dcéry svätej Angely. Chudobné, ako boly všade po revolúcii, mohly najprv previesť len najnutnejšie opravy, aby inštalovaly konvent a mohly zariadiť školy. Ale čoskoro konvent vzrástol a počet detí, ktoré hľadaly u nábožných učiteliek vyučovanie, sa tak rozmnožil, že musely pomýšľať na rozšírenie budovy. Veľkou pietou zachovaly uršulínky pamiatku starého opátstva a v novostavbách sa prispôsobily ich slohu, pritom však predsa vedely dokonale vyhovieť zvláštnym potrebám svojho Inštitútu. Je to už v podstate ich rehole, ako sme to inde ukázali,[22]) spojovať charakteristické ťahy monastického života s intenzívnou vonkajšou činnosťou. Preto aj rady vidia, keď ich budovy majú dvojaký vzhľad, veselého pôvabu a prísnosti, miernosti a vážnosti. Veď stará kláštorská

[22]) IV. kap. II. diel: Monastický život atď.

stavba aj tak nebola nikdy dokončená. Krížové chodby tiahly sa len na sever a západ, nahromadený stavebný materiál ukazoval, že čakajú na ďalšie stavanie. Postupne vznikly teraz noviciát, celý pre rehoľnice, priestranné hovorne a iné klauzúrne miestnosti. Penzionát bol prestavaný podľa pravidelného plánu: krásne triedy, veľké vzdušné spálne, toaletné miestnosti, šatne, jedno prišlo za druhým. Široké ihrisko s telocvičňou, pavilón pre maličké a uprostred pôvabného lesíka romantická kaplnka pre Mariánske deti.

Kým sa kláštor a škola tak rozširovaly a okrašľovaly, túžily rehoľnice veľmi, aby aj svojmu Božskému Ženíchovi v najsvätejšej Sviatosti pripravily dôstojný príbytok. Zvlášť predstavená M. Jozefa mnoho sa modlila za prostriedky, aby mohla Srdcu Ježišovmu založiť novú svätyňu. Boh vyplnil želania svojich neviest. Priviedol im postulantku, ktorá darovala čiastku svojho imania 100.000 frankov ako základný kameň kostola Srdca Ježišovho. Čoskoro sa našli aj iní veľkodušní dobrodinci a 10. augusta 1874 mohol biskup posvätiť krásny, v slohu starých kostolov opátstiev vystavaný, dom Boží. Znalci jednako chvália budovu i vyzdobenie. Uspokojíme sa tu s naznačením obsahu krásnej maľby na skle, lebo je, pre kostol uršulínok, zasvätený Božskému Srdcu, charakteristická. Predné okno ukazuje Spasiteľa, ako ho stredovek rád zobrazoval, ako Kráľa všetkých časov, na tróne svojej slávy, na jeho hrudi žiari Jeho Božské Srdce. Na vedľajších oknách vidíme ctihodnú Máriu od Vtelenia, ako ohlasuje Kanadčanom pobožnosť k Srdcu Ježišovmu a akt zasvätenia, ktorým sa celá rehoľa postavila pod zvláštnu ochranu Srdca Ježišovho. Na štyroch ostatných oknách sa zjavujú sv. Augustín, Karol Boromejský, sv. Uršuľa a Angela

vo vynikajúcom okamihu svojho života. Pod kostolom založili kryptu, ktorá je zároveň hrobkou.[23])

Ako u väčšiny uršulínskych kláštorov pripojuje sa na jednej strane presbytéria chór rehoľníc, na druhej chovaniek, oba sú oddelené od hlavného kostola mrežami. Krásne predsiene a bohaté vykladanie v prvom, pochádzajú zo starého opátstva v Ligueux. Za stavby kostola značne sa zmenila aj kláštorská záhrada. Postupne vznikly široké aleje, rozsiahle trávniky, pahorok, ktorý korunuje nádherná socha Srdca Ježišovho, malé údolie, krásny dubový lesík, umelé jazero, niekoľko vodometov, malebné akvárium, pôvabná lurdská jaskyňa. Iste sto ráz museli roztrhať skaly, aby to všetko umožnili, najmä umelé vodovody. Pri vykopávaní narazili robotníci na mnoho rakiev, ktoré dosvedčujú, že toto miesto slúžilo v XI. storočí za pohrebište. V mnohých boly ešte úplné kostry, v niektorých našli olovené kríže s jednako dlhými ramenami, na jednej strane s držadlom. Maly nápis A. Ω In. F. Ego sum alpha et omega, initium et finis.

V Auvergne je uršulínsky kláštor, ktorého pamätné miesto veľkými spomienkami Périgueux ešte predstihuje. Je to dom v Clermont-Ferrand. Predmestie Saint-Alyre, kde stojí, je už samo sebou slávne, k svojmu menu sa viažúcimi spomienkami. Tu ležal starý vicus christianorum, kde Austrimon, apoštol Auvergne, spojil prvých Neophytov a vystaval prvé baptistérium. Čoskoro si zvolili kresťania toto miesto, kde našli život milosti, za posledné miesto odpočinku, a keď v prenasledovaní mnohí z nich stali sa mučeníkmi, pochovávali tu kresťania krvavé ostatky hrdinov viery, pritom premenili baptistérium na kostol, nazývaný »Naša milá Pani medzi svätými«. Pomaly

[23]) Prvá bola v nej pochovaná mladá sestra, ktorá umožniła stavbu kostola.

vznikly okolo tohto kostola Matky Božej iné svätyne. Neskoršie, keď v kostole »Našej milej Panej medzi svätými« pochovali ostatky jedného chýrneho z najslávnejších biskupov z Clermont, dostalo miesto svoje meno »Saint-Alyre«. A ako by Boh chcel, aby na tomto požehnanom kuse zeme neustále prekvital duch prvej kresťanskej doby, riadil to tak, že horliví mnísi založili tu kláštor v tom istom čase, keď sv. Benedikt zasial na Monte Cassino prvé semeno svojej slávnej rehole ako mnohí historici udávajú, ešte skôr. Ako mnohé iné kláštory prijali neskoršie regulu sv. Benedikta a po dlhé roky pestovalo teraz benediktínske opátstvo vedu a čnosti na tejto pôde, kropenej krvou 6000 mučeníkov. Ale roku 1793 bezbožné násilie vystrelo ruku aj na toto sväté miesto a premenilo ho v zrúcaniny.

V tomže čase bol zborený aj kláštor uršulínok v Clermont, v ktorom 80 rehoľníc so všetkou horlivosťou cvičilo sa v rehoľných čnostiach a vydržiavalo penzionát, ktorý platil za prvý ženský vychovávací ústav kráľovstva. Vo väzení čakaly všetky na popravu, lebo ani sľub, ani hrozba nevynútila od nich prísahu na civilnú konštitúciu. Pád Robespierrov im zachránil život, otvoril im žaláre, ale nevrátil im už domov ich srdce — kláštor. Roztratené po svete usilovaly sa pôsobiť dobro, nakoľko im to postavenie dovoľovalo. Mnohé podľahly utrpeniu, zármutku, bolesti zlomeného srdca. Už 14 rokov trvalo toto smutné vyhnanstvo, tu cítila jedného dňa Mater Pietra Bravard živšie ako inokedy túžbu po kláštorskej utiahnutosti. Vrhla sa na kolená pred obrazom, ktorý znázorňoval sv. Matku rehole, Angelu, ako uvádza do raja zástup panien. S detinnou dôverou hovorila: »Matka moja, prečo trpíš, že Tvoje dcéry sú tak rozptýlené!? Nevzdychaly už dosť dlho vo svete, neprišiel už čas vrátiť im azyl šťastia a pokoja?« O niekoľko dní po tejto modlitbe dostala M. Pietra správu

od biskupského generálneho vikára, pána Micolona de Guérines, ktorý ju vyzýval, aby sa po druhý raz vytrhla z nežnosti svojich rodičov, lebo v Clermonte je nádej na reštauráciu uršulínskeho kláštora, ku ktorému patrila ako profeska.

Zbožná Matka mala všetky vlastnosti na také ťažké podujatie, odvahu, rozhodnosť, znalosť vecí a predovšetkým dôveru v Boha a poníženosť. Poslúchla vyzvanie a ponáhľala sa do Clermontu. Traja vážení páni, priatelia generálneho vikára, kúpili staré benediktínske opátstvo v Saint-Alyre a odovzdali ho Mater Pietre Bravard s podmienkou, že kláštor, keď mu to finančné postavenie dovolí, vráti kúpnu cenu. Keďže zrúcaniny starého opátstva boly obsadené vojskom, mohla sa tam Mater Pietra ubytovať až 13. januára 1808. Ale aký smutný pohľad poskytovalo toto pamätné miesto, spustošené ničivou rukou moderného vandalizmu. Našli iba jednu izbu, v ktorej by sa mohlo bývať, t. j. izbu, do ktorej vietor nevnikal so všetkých strán.[24]) Tu sa ubytovala ctihodná zakladateľka s jednou laickou sestrou. To je začiatok teraz tak slávneho uršulínskeho kláštora v Clermonte. Naozaj, Božie diela začínajú v poníženosti a chudobe. Mater Pietra a jej spoločníčka maly často sotva denný chlieb. Medzitým sa dozvedely ešte žijúce sestry bývalého konventu o zbožnom podujatí ctih. Matky a po niekoľkých mesiacoch sa shromaždilo 28 uršulínok. Hoci boly v pokročilom veku a azda si zvykly na pohodlie a nezávislosť za toľkých, vo svete prežitých rokov, všetky oduševňovala podivuhodná horlivosť, podrobiť sa znova Pravidlám, poslušnosti a spoločnému životu. Prvým činom týchto dcér sv. Angely bolo otvorenie školy chudobných. 209 detí ju hneď naplnilo. Žiariac radosťou, zvolala ctih. zakladateľka: »Teraz, milé dcé-

[24]) Táto izba je od tej doby izbou predstavenej.

ry, obkľúčené našimi chudobnými deťmi, sme pravými uršulínkami.« A ona sama lámala im prvá chlieb kresťanského učenia.

Potom otvorili penzionát. Nový ústav sa rýchle rozvíjal, mohly myslieť na stavebné rozšírenie. Už dlho prechovávala nábožná zakladateľka želanie, pripraviť Pánovi dôstojný príbytok. »Bože«, hovorila s detinskou prostotou, »Ty si nám dal dom, na nás je teraz, pripraviť Tebe chrám, aby sme Ťa v ňom chválily a mohly spievať hymnu vďaky. Ó vnukni niekoľkým nábožným dušiam myšlienku, aby nám pomohly.« Táto modlitba neminula účinky. Boh vzbudil dobrodincov a už r. 1821 mohol byť posvätený krásny chrám, medzitým vystavaly aj príbytok pre choré, cely, jedáleň a spoločnú sieň.

I tu, ako v Périgueux, za každým rýľom prišli na pozostatky dávnych čias. Pri vykopávaní základov pre nový chór chovaniek prišli robotníci na dva rady kamenných hrobov. V jednom z najhlbších stála vedľa ešte dobre zachovalej lebky malá nádoba s červenou zemou. Môžeme veriť, že táto tak starostlivo uchovávaná pôda, bola zafarbená mučeníckou krvou. Prišli aj na rímsku urnu, v ktorej boly pozostatky celkom malého dieťaťa. Vedľa cintorína, ktorý rehoľnice založily na konci svojho rozsiahleho majetku, vidieť ruiny kostola, ktorý bol zasvätený sv. Georgii, mladej svätici, ktorej život žiaril nevinnosťou a čistotou.

Dcéry sv. Angely obklopily svoj kláštorský príbytok nádhernými parkami. Stráne s vinicami, tienisté aleje, šíre lúky, pretekané tisícami vodných prameňov, milé hájiky, skrývajúce kaplnku, nabádajúcu k pobožnosti, rozveseľujú v príjemnom striedaní veselú mládež. Potok, pretekajúci klauzúrnou časťou záhrady, delí sa na dve vetvy a tvorí ostrov, celkom zarastený orechovými stromami. Tieto osamelé brehy, tieň tohto lesíka, Angeline dcéry rady

vyhľadávaly, aby tu rozjímaly. Ešte jedno miesto zvlášť priťahuje ich zbožnosť. Je to malý pahorok, kde pred nepamätnými časmi synovia sv. Benedikta založili terasu, ktorej arkády a galérie sa zachovaly. Revolucionári okradli toto miesto o jeho najkrajšiu ozdobu, sochu Matky Božej, a veľký žulový kríž, ktorý odtiaľ rozprestieral, ako by na ochranu, svoje mocné ramená nad celou krajinou. Ale keď uršulínky roku 1857 reštaurovaly galériu, arkády, kaplnku a plochú strechu, postavily opäť na starý podklad kríž, celkom podobný tomu, ktorý revolúcia zvalila a do kaplnky na vrcholku vtiahla socha Nepoškvrnenej, z pozláteného bronzu.

Tak vidíme dcéry sv. Angely všade činné tým istým spôsobom. S pietou zachovávajú zvyšky starej minulosti. Obetavo, zabúdajúc na seba, stavajú a tvoria nové vzdelávacie ústavy pre ženskú mládež, zdravé, pohodlné, často priamo pôvabné príbytky pre dievčatá, ktoré hľadajú vzdelanie svojho ducha a srdca ďaleko od huku sveta.

Radi sme podali podrobnejšiu zprávu o viacerých zaujímavých výtvoroch Spoločnosti, ako s kláštorského, tak aj pedagogického hľadiska, a ešte aj neskoršie to urobíme. Dúfame, že tak vykreslíme niekoľko ilustrácií k IV. kapitole »Monastický život v Spoločnosti«. Každý kláštor uršulínok, ktorý ostal verný duchu Inštitútu, takto sa vyvíjal, pravda, podľa miery miestnych pomerov a okruhu pôsobenia, ktorý mu Boh určil. I keď jeden ostáva len pôvabným obrázkom a iný sa predstavuje ako bohatá maľba, predsa sú základné ťahy všade tie isté, tu v miniatúre, tam vo väčšej, áno, v smelej forme.

Azda už mnohý čitateľ sa pýtal, čo sa stalo so starým ctih. konventom v Paríži. Slávil tento kmeňový kláštor po dňoch hrôzy vzkriesenie? Veľký význam, ktorý mal v dome v Saint-Jacques v reholi, nevyhnutne vyžaduje, aby ho dejepisec zvlášť spo-

menul, keď nechce mať vo svojom diele neodpustiteľné medzery. Bohužiaľ, nemôžeme dať o ňom zprávu tak, ako by to vyžadovalo vynikajúce postavenie tohto kláštora. Ešte sa nepodarilo sosbierať dostatočný materiál o jeho osude za revolúcie, a hlavnou príčinou toho je, že jeho ctih. obyvateľky sa nemohly viac spojiť a kláštor znova vybudovať. Pravda, bolo podniknuté v Paríži nové založenie, ale ako uvidíme, nie v duchu, ako mnohé iné, preto nemalo ani ich výsledok, ale malo osud, aký majú obyčajne ľudské diela — rozpadnú sa samy. Ale kým by sme o tom hovorili, venujeme ešte niekoľko riadkov starému, v dejinách Spoločnosti tak slávnemu kláštoru v Saint-Jacques.

Zdá sa, že jeho zánik bol taký slávny, ako jeho založenie a jeho takmer 200-ročné trvanie. Bezpochyby mal na čele ženu, ktorá mala odvahu obhajovať vec spravodlivosti proti každému. To hlasite dosvedčuje úryvok z listu, ktorý poslala v tom čase predstavenej karmelitánok v Compiègne, a v ktorom jej oznámila, ako by sa chovala so svojím konventom, keby sa štátny biskup Gobel odvážil navštíviť jej kláštor. »Keď nás bude chcieť navtšíviť, neotvoríme mu dvere. Keď si vynúti vstup, neuvedieme ho do kostola, nech ide sám, kam chce. Keď bude ako právoplatný biskup žiadať nazrieť do našich kníh, neukážeme mu ich, a keď si to vynúti, vyhlásime mu, že ustupujeme len násiliu a že ho neuznávame za právoplatného biskupa, a potom podpíšeme protest proti jeho chovaniu. Uznávame len nášho starého, právoplatného biskupa.«

To bola mužná reč. Na Fouquier-Tinville urobila taký dojem, že neváhal sa domýšľať o žene, ktorá tak neohrožene vystupovala proti vláde, pred hrôzovládou ktorej sa všetko chvelo, že je vstave urobiť z Compiègne nové Vendée. Keď republikáni vnikli do kláštora karmelitánok, našli totiž medzi inými

i tento list. V ich očiach bol zvlášť závažný a tvoril hlavný bod žaloby, ktorá mala za následok odsúdenie celého konventu. Je známe, s akou odvahou šla predstavená Mater Terézia od sv. Augustína so svojimi 16 duch. dcérami na smrť. »Na ceste ku gilotíne spievaly Salve Regina, aby od seba vzdialily hrôzu smrti, až hlava poslednej padla.[25]) Ako asi súdili krvilačníci tých dní kláštor, ktorý písal také listy, keď už ich prijatie viedlo na popravisko?

Dnes existuje z konventu v Saint-Jacques len niekoľko vzácnych rukopisov, ktoré jedna sestra pri zrušení domu zachránila. Medzi nimi je štvorsväzkové dielo kláštorných dejín. Revolučná búrka ďaleko zaviala tento posledný list nádherného stromu, teraz ho majú uršulínky v Quebec. V archíve parížskeho kláštora boly domáce anály dvojmo písané. Jedny v krásnej väzbe pre užívanie profesiek, druhé horšie viazané pre novicky. Okolnosťami, ktoré tu nemôžeme podrobne opisovať, dostal kláštor v Quebec zprávu o záchrane týchto vzácnych dokumentov a získal za 1820 Fr. exemplár, určený pre profesky.[26])

Keď do prístavu v Quebec vplávala loď, ktorá prinášala tento poklad do Ameriky, odobraly sa uršulínky v sprievode ku kláštornej bráne, aby slávnostne prijaly tento svätý ostatok ctihodného kmeňového kláštora. Právom sú hrdé, že ho majú. V diele »Uršulínky v Quebec« píšu pod titulom »Uršulínky v Paríži«: »Naše srdce sa chveje, keď píšeme tieto slová. Koľko potešiteľných a zároveň bolestných spomienok vzbudzujú v nás. Kláštor v Paríži! Čo je to iného, ako materský dom, prvý konvent rehole, ktorý sa povzniesol k monastickej dokonalosti. Najmä on udelil nášmu kláštoru duchovnú a hmotnú

---

25) Weiss: Svetové dejiny 8/2.

26) Druhý, horšie viazaný exemplár dostal sa slečne Moor, ktorá ho poručila jednému kňazovi vo Versailles.

pomoc, jeho obdivuhodné Konštitúcie a sväté Pravidlá poslúchame, máme jeho vzácne spisy, záznamy a dôležité dokumenty, v ktorých sa tak často zjavuje meno uršulínok v Quebec ako predmet zvláštnej lásky, zvláštnych dobrodení. — Povedať, že my tuná v Kanade máme archívy uršulínok z Paríža, poklady, ku ktorým duchovná spoločnosť sa viaže, ako každý smrteľník ku krvi, ktorá koluje v jeho žilách, to znamená povedať, že strašná búrka zúrila nad týmto veľkolepým Inštitútom a jeho ostatky navždy rozviala.«

Na chvíľu sa zdalo, že tento kláštor, ako mnohé iné, po revolúcii zasa vznikne. Áno, akýsi lesk obkľučoval počínajúce dielo, malo ochrancov a dobrodincov ako málo iných založení, a predsa sa nemohlo udržať. Prečo? — Stojíme tu pred udalosťou, ktorá na prvý pohľad vrhá temný tieň na jasné stránky týchto dejín, avšak, nielenže nezoslabuje intenzitu nebeského lesku, ktorý nám už doteraz žiaril v ústrety, ale skôr ho ešte pozdvihuje. Lepšie oceníme zásluhu toľkých svätých rehoľníc, ktoré tvorily Božie diela v poníženosti a v zabúdaní na seba, keď uvidíme jednu, ktorej čnosť bola slabá, lebo bola sebecká. Každá rehoľa, nech je akokoľvek svätá, má členov, ktorí nielenže nedosiahnu ideále reguly, ale vo svojom živote poskytujú veľmi často jej pravý opak. Ich odstrašujúci príklad jednako potvrdzuje svätosť a dokonalosť Inštitútu, ako to robí čnostný život horlivých členov, »lebo výbornosť nejakej reguly sa prejavuje jednako v čnostiach, tých, ktorí ju zachovávajú, ako v zmätkoch tých, ktorí sa od nej odkláňajú.«[27])

I v Spoločnosti sv. Uršule boly vždy ženy — tie sú však, ako dejiny potvrdzujú, ojedinelými zjavmi proti veľkému počtu svätých služobníc Božích, ktoré

[27]) Prat: P. de Ribadeneyra, str. 495.

má — ktoré, hoci obdarené mnohými prirodzenými prednosťami, oduševnené istou horlivosťou za práce Inštitútu, živené tým istým nebeským chlebom vzácneho učenia čnosti, ktoré poskytujú sväté Pravidlá, zachovaly predsa si svetské smýšľanie a hoci nosily sväté rúcho, boly viac svetské, ako rehoľnice. Sú to tie, ktoré pri diele svojho sebaposvätenia nepracovaly dosť hlboko, ktoré zabudly vybudovať pevný základ, ktorý jediný môže uniesť vysokú stavbu apoštolských čností. Ich pohľad nebol uprený jedine len na to, čo je veľké v očiach Božích, a preto, zaslepené zvodným leskom ľudskej veľkosti, potkly sa a napokon padly. Príklady nábožných spolusestier, láska predstavených, trpezlivosť, s akou Spoločnosť znáša aj nedokonalé členky, pôsobí síce v najviac prípadoch prv či neskôr úprimne obrátenie. Zvlášť však pri blížiacej sa smrti nastáva u nich nápadná zmena, že mimovoľne myslíme na sľub, ktorý dala sv. Angela svojim dcéram, že najmä v poslednom boji predstaví sa im ako matka. Odtiaľ asi pochádza mienka, ktorá sa udržuje v Spoločnosti ako tradícia, že svätá zakladateľka vyprosila, že uršulínka, ktorá umrie v reholi, nebude zatratená. Avšak nie všetky skončia svoj život v Spoločnosti, zvlášť, keď po dlhé roky márnily milosť, ktorá ich volala k poníženosti a k sebazabúdaniu.

Smutný príklad nám poskytuje toto založenie kláštora. Roku 1822 prišla do Paríža Madame Karolína L., pred revolúciou uršulínka v R..., s úmyslom, založiť komunitu podľa Konštitúcií parížskej kongregácie. Zdržovala sa najprv u Dám du Sacré-Coeur, rue de Varennes, lebo bola v bližších vzťahoch s ich generálnou predstavenou Mme Barat. Tam sa soznámila so slečnou Adnis, ktorá jej čoskoro prenechala penzionát, ktorý riadila (rue Meziéres). Mme Karolína tam našla 32 chovaniek. Zpočiatku usilovala sa starostlivo skrývať svoj plán založiť du-

chovný inštitút, ale učiteľky a služobníctvo predsa na to prišli a hneď opustili ústav. Keďže Mme Karolína medzitým získala už niekoľko postulantiek, mohla ich nahradiť a nemusela sa starať o iné svetské sily. Nič v tomto dome nepodobalo sa ešte kláštoru, sama zakladateľka sa síce pokúsila raz obliecť rehoľné rúcho, keďže sa jej však zdalo, že by to mohlo škodiť dobrému postupu diela, radšej ho odložila. Medzitým penzionát prekvital. Mme Karolína vedela sa stýkať s ľuďmi. Priťahovala každého a rýchle si získala srdcia detí a úctu rodičov. Jej podujatie našlo podporcov a ochrancov v Msgr. de Lalendes, v biskupovi Rodez, vo farárovi z L'Abbaye-aux-Bois, vo svätom abé Poiloup. Netrvalo dlho a prenajaté miestnosti boly primalé. Mme Karolína sa rozhodla kúpiť veľký dom s krásnou záhradou, rue Vaugirard, za 200.000 Fr. Ako bola podnikavá, odvážila sa vypožičať celú čiastku na 5% na 10 rokov, čo malo za následok, že musela platiť ročne 10.000 Fr. úrokov. Mohla to urobiť, lebo do penzionátu prichodily chovanky so všetkých strán, podporoval ju veľký počet vážených a vplyvných osobností, ako markíza de Belabre, grófka de Possé, dámy de Saint-Blin, Durosel atď. Dostala mnohé a značné peňažné dary, strieborné nádoby, bielizeň, nábytok, koberce, záclony a drahocenné oltárne nádoby. Nábožný kráľ Karol X. dal z múzea zaniesť 6 veľkých obrazov vysokej ceny do kaplnky nového kláštora. Parížsky arcibiskup Msgr. Quélen potvrdil založenie a osobne prijal viacero skladaní sľubov. Biskupi z Tulle, Rodez, Châlons a viacerí iní poctili často ústav svojou návštevou.

Tak sa vyvíjalo nové založenie navonok so dňa na deň skvelejšie, ale vo vnútri sa ešte vôbec nepodobalo uršulínskemu kláštoru. Hoci počet chórnych sotva stačil, aby obstaraly vyučovanie, takže každá bola v tomto ohľade preťažená, musely sa

ešte deliť o práce laických sestier, lebo prostriedky nedovoľovaly prijať viac laických sestier. Aby mohla zaplatiť dlhy a získať pre nové podujatia peniaze, hnala Mme Karolína sporivosť tak ďaleko, že sotva dala mladým sestrám potrebnú výživu a hoci boly dennou prácou vysilené, musely ešte čiastku noci použiť na zhotovenie prác, ktoré sa predávaly. Preto ich často dišpenzovala od duchovných cvičení. Z toho už vidíme, ako ďaleko sa toto počínanie vzdialilo od ducha Inštitútu, ktorý je duchom lásky a poníženosti a hľadá a podporuje predovšetkým službu Božskej Velebnosti, potom duchovné a telesné blaho členiek rehole a napokon na treťom mieste vonkajšiu činnosť.

Mohli by sme si myslieť, že činnosť Mme Karolíny mala teraz na nejaký čas dostatočnú potravu. Ale nebolo tomu tak. Začala hneď stavať: cely, jedálňu, sakristiu, kostol. Áno, r. 1828 podnikla ešte nové založenie v Auxerre, ktoré ostalo spojené s Parížom ako filiálka. I tu sa jej podarilo získať pre dielo najvznešenejšie osoby. Vypožičala si kapitál 13.000 Fr., dala stavať, opatrila nový penzionát výbornými učiteľskými silami a všetko sľubovalo dobrý postup. Tu prišiel nešťastný rok 1830 so svojimi povestnými júlovými dňami. Mnohé z najvznešenejších osobností opustily Paríž a utiekly pred revolučnou búrkou, ktorá oživila strašné spomienky deväťdesiatich rokov. To zmenšilo počet chovaniek u uršulínok a okradlo Mme Karolínu o viacero pomocných prameňov, na ktoré iste rátala. Nadarmo zdvojnásobila sporivosť. Dom bol zaťažený ešte dlhom 200.000 Fr. a úroky neboly zaplatené. Práce, ktoré podujala, odhadovaly sa na 40.000 Fr. a len 4000 zložila. V Auxerre bola ešte dlžná 13.000 Fr. a ani jedného robotníka nemohla zaplatiť. Keď bola predstavená v najväčších ťažkostiach, rozhodla sa opustiť Paríž, aby získala čas. Dúfala, že nájde nových priateľov, ktorí ju vy-

slobodia z tejto núdze. Prv, ako odcestovala, prinútila mocou svojej autority najstaršiu profesku, Mater Alojziu Gonzagu, aby s ňou uzavrela zdanlivú smluvu, v ktorej tejto sestre odstúpila úrad predstavenej a plnú moc nad hnuteľným a nehnuteľným majetkom. Úbohá sestra musela listinu podpísať.

Čo teraz nasledovalo, dá sa krátko opísať. Sotva Mme Karolína zmizla, zjavili sa súdni úradníci, sestry boly vypočúvané, chovanky vrátené rodičom, školy zatvorené, dom a celé zariadenie v dražbe predané a veritelia, ako sa dalo, uspokojení.

Msgr. de Cosnac, arcibiskup v Sens, pod ktorého jurisdikciou stálo Auxerre, vyhlásil tamojší kláštor nezávislým od materinského kláštora v Paríži. Po zrušení parížskeho kláštora vrátily sa niektoré novicky a postulantky ku svojim rodičom, profesky a viaceré novicky, verné povolaniu, spojily sa so svojimi sestrami v Auxerre. Ako ďakovaly Bohu, že už raz po takej hroznej búrke prišly do pokojného kláštorského azylu. V Auxerre zariadily všetko podľa pôvodnej Reguly, biskup nariadil kanonickú voľbu, z ktorej ako predstavená vyšla Mater Alojzia. Táto mladá rehoľnica bola vychovaná v škole utrpenia a získala skúsenosť a duševnú silu, ktoré ju robily schopnou v každom ohľade na tento úrad. Prvým nariadením biskupa novej predstavenej bol dôrazný rozkaz, aby nikdy neotvorila kláštorskú bránu Mme Karolíne. Čoskoro sa ukázalo, ako múdra bola táto opatrnosť. 2. apríla 1831 zjavila sa Mme Karolína v Auxerre. Mater Alojzia ju prijala v hovorni. Bolo jej nesmierne ťažko odoprieť svojej bývalej predstavenej vstup do domu, ale rozkaz biskupom bol daný. Mme Karolína nepovolila, násilne vnikla do klauzúry. Superior domu, upovedomený o tom, pribehol, a keď sa hodinu márne namáhal vysvetliť nešťastnej žene, že ju kláštor nesmie prijať, boli nútení vyviesť ju násilne. Neuznala svoje poblúdenie. Namiesto aby

sa pre svoje viac-menej zavinené prechmaty ponížila, zaviedla Mme Karolína proces, aby dostala späť, čo nazývala svojím dobrým právom, ale súd rozhodol v prospech kláštora.

Hovorili sme, že júlová revolúcia zmarila reštauráciu parížskeho kláštora. To je do istej miery pravda, ale keď na to presnejšie pozeráme, vidíme, že v celom podujatí chýbal pravý rehoľný duch, duch beznáročnosti, lásky k nízkosti a chudobe, ktorý inde robil dcéry sv. Angely takými silnými v premáhaní najväčších ťažkostí. Bezpochyby bolo pri tomto založení primnoho ľudskej múdrosti a málo dôvery v Boha. Božie diela nezačínajú sa s treskom a skvele, ale nepatrne ako bodka. Kláštory, ktoré sa najkrajšie a najveľkolepejšie vyvíjaly, v začiatkoch podobaly sa zväčša betlehemskej maštali, a ich prvé obyvateľky nasledovaly Máriu a Jozefa v láske k chudobe a núdzi, k skrytosti a nízkosti.

Dnes má Paríž opäť uršulínsky kláštor v rue Belleville, ale patrí novej kongregácii bez klauzúry. O jej založení chceme rozprávať v V. kapitole.

IV. KAPITOLA.

Sekularizácia v Nemecku.

Sekularizácia všeobecne. — Jej nebezpečenstvá. — Kláštory uršulínok v Bavorsku. — Straubing a jeho predstavená Mária Inocencia Alojzia Viechter. — Centrálny kláštor. — Konvent vo Würzburgu a Landshute. — Smutné následky sekularizácie. — Reštaurácia kláštorov vo Würzburgu, Landshute a Straubingu. — Mater Jozefa Liebler. — Sekularizácia v ostatnom Nemecku. — Sliezske kláštory Vratislav a Svidnica. — Štát chce zaviesť do kláštorov uršulínok »zmeny a opravy«. — Uršulínky dostanú zrušený kláštor klarisiek vo Vratislavi. — Pohostinstvo uršulínok k sekularizovaným rehoľniciam iných rádov.

Keď Spoločnosť sv. Uršule vo Francúzsku slávila radostné vzkriesenie, v Nemecku začalo pre ňu nové utrpenie, ktoré vyvíjalo sa tým bolestnejšie, čím bolo

nebezpečnejšie. Vo väzeniach, na popravisku Spoločnosť nesmútila, tu triumfovala, tento boj ju posilňoval, v ňom sa vyvíjala čnosť jej dcér k heroizmu. Ale je iný boj, ktorý zasahuje duchovné rády v ich životnom princípe a vedie ich na pokraj skazy, keď sa totiž podarí znemožniť ich členom vykonávanie rehoľných povinností, keď sú privedené do styku so svetom, takže duch sveta vnikne opäť do sŕdc, ktoré sa zasvätily láske ku krížu, chudobe a nízkosti z lásky k Ježišovi Kristovi. »Elegi abjecta esse in domo Dei propter amorem Domini mei Jesu Christi«, spieva uršulínka v deň svojej profesie, a jej celý život má pokračovať v tejto piesni. Beda, keď udrie hodina, ktorá ju preruší, v ktorej iné hlasy zaznejú v srdci nevesty Božej. Najväčším zlom, ktoré môže zastihnúť rehoľný dom je, keď jednotlivci alebo celé kláštory sú uvedené do pomerov, ktoré sú neustálym pokušením pre povolanie, pre rehoľného ducha a kláštorskú observanciu.

Na začiatku XIX. storočia uvalila sekularizácia v Nemecku toto zlo na mnoho domov Spoločnosti. Angeline dcéry bojovaly proti nemu s vynaložením všetkých síl, to však nemohlo zabrániť, aby niektoré z najviac kvitnúcich kláštorov celkom nezmizly, iné zasa neboly privedené na okraj skazy, všetky však mnoho trpely pod násilným tlakom nepovolanej moci, ktorá zasahovala do najsvätejších, a preto nedotknuteľných práv.

Sekulariračný akt v Nemecku všeobecne bol prevedený rozhodnutím ríšskej rady 5. februára 1803. Toto zrušilo nielen všetky duchovné kniežatstvá,[28]) ale podľa 35. článku boly »všetky majetky ústavov opát-

[28]) Len arcibiskupstvo mohučské ostalo zachované, bolo však prenesené na dóm v Rezne a tým spojená hodnosť kurfirsta ríšskeho kancelára a prímasa nemeckého. Karol von Dalberg, dobromyseľné, ale bezmocné cirkevné knieža, bol poverený týmito hodnosťami.

stiev a kláštorov ponechané k voľnej a plnej dispozícii dotyčných zemských pánov«. Tak dostali kniežatá katolícke i protestantské formálne privilégium okrádať Cirkev a jej inštitúty, čo sa aj stalo s bezohľadnosťou, áno, so stránky mnohých kniežacích úradníkov so surovosťou, ktorá pripomínala surovosť Vandalov. Najďalej zašlo v Nemecku Bavorsko. 400 kláštorov padlo tu za obeť sekularizácii, áno, ani jediný opravdivý kláštor tu neostal. Rehoľníci, vyhnaní zo svojho vlastníctva, boli vydaní napospas hladu, také nízke peniaze im vláda určila, alebo ich napchala do takzvaných centrálnych kláštorov, ktoré sa v ničom nepodobaly kláštorom, ale vo všetkom väzeniam. Nevzali len majetky a kapitále, ale aj cirkevné rúcha, sväté nádoby, kalichy, cibóriá, monštrancie, atď., znesvätili a predali Židom, kostoly zborili alebo premenili na divadlá, skladištia, len tie, ktoré svetská vláda uznala za »potrebné«, smely ostať.

Uršulínky maly v Bavorsku 5 krásnych kláštorov: Kitzingen, Landsberg, Würzburg, Straubing a Landshut. Prvé dva padly sekularizácii celkom za obeť, posledná uršulínka z Kitzingen umrela v kláštore vo Würzburgu, kostol dala vláda protestantom a budovu premenila na školu.[29])

[29]) Uršulínky landsberského kláštora preložila vláda po jeho zrušení 1780 jednoducho do kláštorov iných rádov. Tak prišla Mater Uršuľa od sv. Františka Xaverského do kláštora dcér Navštívenia Panny Márie v Amberg. Vláda ju charakterizuje v jednej zprávе ako zvlášť odbojnú mníšku, akiste preto, že mala odvahu rozhodne vystúpiť proti jej nespravodlivému počínaniu. Biskup po nejakom čase vyžiadal zprávu o tejto uršulínke od predstavenej kláštora Navštívenia. Táto bola veľmi priaznivá, »všetky saleziánky boly Mater Uršuľou priamo nadšené, naplňovala všetky vôňou svätosti, atď.« Po dlhé roky žila táto uršulínka medzi dcérami sv. Františka Salezského a verne zachovávala svoje rehoľné pravidlá, až jej za násilníckej vlády a so zreteľom na sekularizáciu všetkých uršulínskych kláštorov bola vzatá

Keď búrka sekularizácie zúrila nad tichým príbytkom kláštora uršulínok v Straubingu, bola tuná predstavenou veľmi nábožná žena, Mater Inocencia Alojzia Viechter. Už ako 12-ročné dievča počula volanie nebeského Ženícha a vyjadrila svoju vrelú túžbu po rehoľnom odeve vtedajšej predstavenej Mater Róze Maffei v obdivuhodnom, zbožnom a múdrom liste.[30]) Dňa 8. decembra 1762 prijala rehoľné rúcho. Predstavená pri tejto príležitosti písala ordinariátu: »Boh priťahuje k sebe toto nevinné srdce s takou mocnou vnútornou a trvalou silou, že sa nedá ničím zdržať a s celým srdcom a s najväčšou radosťou beží v ústrety svojmu volajúcemu nebeskému Ženíchovi a chce sa vrhnúť do jeho láskyplného náručia s úplným odrieknutím sa sveta.« A o dva roky neskoršie pred profesiou hovorí predstavená: »Soror Mária Inocencia Alojzia od sv. Ignáca skončila svoj noviciát a bohato splnila v nej skladané nádeje. V noviciáte stala sa z chorľavého dieťaťa, ktorému všetci prorokovali smrť, silnou kvitnúcou pannou.« I vo svojom ďalšom živote mala táto zbožná sestra splniť nádeje, skladané v nej. Zdalo sa, že ju Prozreteľnosť priviedla stiesnenému straubinskému kláštoru. Okrem pokladu svojich čností a talentov priniesla na vtedajšie časy aj veľmi značné veno 15.000 Fr., čím bola trocha zastavená najväčšia

---

každá nádej, že bude môcť niekdy žiť v spoločnosti svojich rehoľných sestier. Tu prosila pápeža o potrebné dišpenzy k prestúpeniu do rádu Navštívenia, ktorý jej už tak dlho dopriaval účasť na všetkých svojich duchovných milostiach. Rím jej udelil potrebné dišpenzy a saleziánky ju s radosťou prijaly do svojho konventu, všetky hlasovacie lístky znely takto: »Hlasujem, aby Mater Uršuľa bola prijatá. Boh buď pochválený!« Aj kláštor Navštívenia v Ambergu prepadol čoskoro potom sekularizácii, ale Boh ušetril svojej vernej neveste túto druhú bolesť a vzal si ju k sebe pred zrušením. Saleziánky ju pochovaly v hrobke pod hlavným oltárom.

30) Viď 11. kap. III. dielu.

núdza veľmi chudobného kláštora, ktorého predstavené viac ráz chcely už predať monštrancie.

Roku 1786 zvolil ju konvent za predstavenú, po smrti M. Márie Stanislavy Schorer, ktorej dekan, gróf Nyss, mohol udeliť chválu: »Azda v celej krajine je málo rehoľníc, ktoré by sa jej rovnaly.« A samy sestry dosvedčujú: »Bola najdokonalejším zrkadlom najdokonalejšej predstavenej.« Pán Nyss písal potom ďalej v liste biskupovi, že duch konventu je výborný, za čo sa má ďakovať znamenitému spovedníkovi, exjezuitovi Kellnerovi: »Školy sú pre svoje dobré zariadenie široko známe a často chválené tlačou.«

M. Inocencia Alojzia pôsobila ďalej v duchu svojej predchodkyne v úrade. To dosvedčovala dôvera spolusestier, ktoré ju desať ráz za sebou zvolily za predstavenú. Za jej šiesteho trojročia prepadol kláštor sekularizácii. Vláda síce kláštor nezrušila, ale zakázala každé prijímanie členiek, vzala majetok kláštora, ustanovila zato každej malú penziu a rozhodla, že nabudúce bude dom ako takzvaný centrálny kláštor štátom určeným útočišťom rehoľníc iných konventov. Každý ľahko pochopil, že to v takom »kláštore na vymretí« čoskoro smutno vyzeralo. Najprv bola úplne pochovaná autorita predstavenej, lebo svetská vláda predsedala voľbám a napokon úplne vylúčila biskupskú komisiu a vyhlásila, »že považuje voľbu v tomto zrušenom inštitúte len za voľbu gazdinej v ekonomickom ohľade, a na to netreba biskupského komisára«. Ľahko sa dá pochopiť za takých pomerov, ako veľmi sa musely uvoľniť putá poslušnosti. Veď predstavenej chýbala vyššia autorita, ktorú jej dáva Cirkev potvrdením kánonickej voľby a ktorou sa stáva pre svoje podriadené zástupníčkou Božou, orgánom Božej vôle. Kláštorská chudoba a spoločný život dostaly tiež silný náraz, lebo predstavené nemaly už prostriedkov, aby sa

staraly o všeobecné potreby a malé penzie poukazovaly sa každej zvlášť. Okrem toho mohla predstavená čoskoro oznámiť, »že sekularizovaný, a už len ako inštitút trpený kláštor, dostáva určené skromné výživné len veľmi nepravidelne«. Napokon nešťastie prelomilo aj klauzúru, čo dovŕšilo mieru duchovného zla sekularizáciou uvaleného na kláštor. Predstavená mala dovoliť vstup do klauzúry všetkým osobám, ktoré odmietnuť bolo by sa zdalo nebezpečným. Ale konvent ešte vždy obával sa úplného zrušenia, lebo zôkol-vôkol zrušovali jeden pláštor po druhom. Preto podporovaný prímasom v. Dalbergom, obrátil sa roku 1807 na kráľa s prosbou, aby smel ostať aspoň ako kolégium učiteliek. To im bolo na ten čas dovolené, lebo štát nemohol práve ľahko zariadiť inú školu.

Zakiaľ úbohý kláštor v Straubingu bol tak duchovne zničený, zrušila vláda ostatné konventy celkom. 25. februára 1803 bol vydaný dekrét, ktorý zrušil kláštor vo Würzburgu, aj kláštor v Landshute bol rozmanitým spôsobom znepokojovaný. Práve tento konvent dával vlasti vždy dôkazy najobetavejšieho patriotizmu. Dejiny kláštora rozprávajú dojemné príbehy z rokov vojny a ešte v posledných rokoch boly všetky pomocné pramene konventu vyčerpané pri priechode vojska, pri ubytovaní vojakov a pri všeobecnej núdzi obyvateľov, ktorým uršulínky všemožne pomáhaly. A predsa vláda žiadala ešte od kláštora 21.480 Fl. poplatku. Ale komisia, ktorá mala dať zprávu o finančnom postavení kláštora, sa presvedčila, že rehoľnice maly sotva najnutnejšie existenčné prostriedky, preto uspokojila sa s 1500 Fl. Aby mohly zložiť túto sumu, boly rehoľnice nútené predať strieborné kostolné nádoby a nahradiť ich medenými. Z lásky k vlasti rady priniesly túto obetu.[31]) Ale čo sa im zdalo podľa ich vlastných slov

[31]) Cirkulár č. 2.

neznesiteľným[32]) bolo, miešanie sa vlády do vnútorných vecí rehole, malicherné prehliadky, ktoré sa preto neustále podujímaly a často trvaly celé týždne. Nikto nedal však konventu vysvetlenie o ich cieli. Napokon prišiel deň, ktorý mal osvetliť toto zachádzanie. Dňa 8. nov. 1809 sa zjavila komisia a prečítala shromaždenému konventu dekrét zrušenia kláštora. Osem najschopnejších učiteliek malo ostať v dome a viesť školu ďalej, ale rozkázali im odložiť rehoľné rúcho. Pohrozili im, že ak sa budú zdráhať, odoberú im penziu. Čo maly úbohé sestry robiť? Nemohly prestúpiť do iného kláštora, veď Bavorsko práve všetky sekularizovalo, v Prusku uršulínske kláštory len ťažko sa bránily pred úplným zrušením, v Rakúsku trpely ešte následky jozefínskej sekularizácie, ktorá neprešla bez stopy ani okolo uršulínok, vo Francúzsku bolo všetko zničené, mnohé francúzske uršulínky hľadaly útočište na nemeckej pôde. Vtedajší čas bol veľmi smutný, čas najväčšieho uponíženia pre Cirkev a Angeline dcéry dostaly tiež svoj diel z tohto horkého kalicha utrpenia.

Ostatné uršulínky z Landshutu, najmä staré a chorľavé, boly dopravené do Straubingu, kde v centrálnom kláštore trpely spolu s tamojšími sestrami a ako archívy hovoria, často musely trpieť nedostatkom i z najnutnejšieho.

Medzitým obrali aj učiteľky, ktoré ostaly v Landshute, o útechu, bývať v posvätných miestnostiach kláštora. Dom premenili na vojenskú nemocnicu, zariadenie predali, alebo skôr premrhali.[33]) Každý deň prinášal chorých a ranených vojakov, takže čoskoro ich bolo niekoľko sto. Pravda, v takom dome už nemohly mať školy. Šesť učiteliek dostalo rozkaz, aby odišly so svojimi žiačkami do iného domu, ktorý tiež patril kláštoru. Dve maly ostať a pomáhať pri ošе-

32) Ibid.
33) Cirkulár č. 2.

trovaní chorých. Tieto neskoršie rozprávaly, že musely v záhrade neustále chodiť medzi zranenými. Jedni sa hrali, iní sa bili a ruvali. Jeden Francúz, celkom pokrytý údermi meča, celú noc kričal od bolesti, až napokon umrel. Potom ho jeho kamaráti vyhodili oknom. Podobné a ešte horšie scény sa denne obnovovaly. Kto môže vylíčiť nevýslovnú bolesť, aká opanovala posledné sestry, ktoré boly svedkami toho všetkého, ktoré musely vidieť zúrenie bezbožnej soldatesky v miestnostiach, kde viac ako sto rokov panovalo sväté ticho, prerušované len chválou Bohu, ktorú vysielaly k nebu panenské duše. A hoci ich pri pohľade naplňovala bezmerná horkosť, nachádzaly ešte potechu v tom, že ako poslední ochrancovia tejto drahej svätyne môžu bývať v jej znesvätených sieňach a len so zlomeným srdcom, s očima plnými sĺz prekročily jedného dňa o 7. hodine večer prah, keď aj im úrady vydaly rozkaz, aby kláštor opustily.

Po odchode Francúzov premenila sa budova kláštora na vojenskú kanceláriu. V penzionáte zariadili chlapčenskú školu. Chrám bol olúpený o svoje ozdoby, ani zázračný milostný obraz Matky Božej nebol ušetrený. Jeden vládny úradník vystúpil na oltár a vzal jeho strieborný rám, ktorý potom ponúkali na predaj.

Tak nebolo už v Bavorsku ani jedného uršulínskeho kláštora, a predsa Angeline dcéry tu tak mnoho rokov blahodarne pôsobily. Veď ich vychovávateľská činnosť bola tak uznávaná, že, ako hovoria domáce anály z Landshutu, sám vojvoda odovzdal r. 1787 svoju 5-ročnú dcérušku predstavenej, Mater Márii Terézii Öffelin, aby tam v penzionáte bola vychovávaná. Uršulínky, okradnuté o svoje kláštory, boly vyhnané do sveta, alebo, ako v Straubingu, v samom rehoľnom dome odsúdené na svetský život.

Aké ťažké pokušenia a trpké utrpenia a strádania

každého druhu prinášal každý deň úbohým nevestám Kristovým. Ale na ich česť nech je povedané, že skoro všetky odvážne vytrvaly, pevne rozhodnuté až do smrti verne zachovávať svoje sľuby, pokiaľ to pomery dovoľovaly. Ale o troch sa dozvedáme, že v tomto strašnom utláčaní zakolísaly vo svojom povolaní a prosily o dišpenz ab ordine et habitu, ktorý im prímas Dalberg aj bez váhania udelil s obyčajným dodatkom, že sľuby ostávajú vo svojej sile, že poslušnosť sa vzťahuje na biskupa, a že pod svetským odevom majú nosiť odznak habitu. Keď dejiny rozprávajú o takých smutných príkladoch ľudskej slabosti, robia to nielen preto, aby vydaly svedectvo o pravde, ale aj, že tieto príklady poučujú, hoci nepovznášajú, ale otriasajú dušou. Nemôžeme bez chvenia sa čítať, ako tieto dve rehoľnice, ktoré boly rodnými sestrami, pri svojom vstupe do kláštora prejavovaly horlivosť, ktorá oprávňovala k najkrajším nádejam pre budúcnosť a jasne ukazuje, s akými hojnými milosťami šiel im Pán v ústrety. Pri exámene pred obliečkou a pred profesiou boly obidve upozornené na chudobu domu a na »ťažké časy« pre kláštory, na prenasledovanie a na možnosť sekularizácie podľa rakúskeho vzoru. Odpovedaly krásne a rozhodne biskupskému komisárovi: Dúfajú síce, že Boh také nešťastie nedopustí, keby však predsa bol uvalený tento ťažký kríž, dúfajú od Neho milosť, že ho trpezlivo znesú. Vláda už vtedy zakázala skladanie sľubov pred 24. rokom. Mater. C. mala po dokončení noviciátu iba 19 rokov, ale jej horlivosť bola taká veľká, že jej predstavená vymohla dišpenz a ona s radosťou srdca priniesla r. 1788 Bohu svoj sľub. Spasiteľ bol zaiste k týmto i prirodzenými darmi bohato obdareným sestrám i naďalej rovnako štedrý ako na začiatku ich povolania, veď každý deň v Jeho svätom dome im dával množstvo nebeských milostí. Kedy prestaly prijímať ich do dobrého srdca a pri-

nášať ovocie? Ich pád, iste nie náhly, je trvalým napomenutím pre ich sestry, aby bedlily a modlily sa, aby neprišly o korunu, ktorú maly už skoro v rukách.

Medzitým začali na vyšších miestach ľutovať, že kláštorné školy už neexistujú. Sekularizácia totiž všade prinášala svoje ovocie, a hoci svetské školy spôsobovaly veľké výdavky, nevyhovovaly často požiadavkám obyvateľstva, rozmaznaného beznáročnou oddanosťou rehoľníc.

V apríli 1822 rozhodli sa zástupcovia mesta Landshutu na zvláštnej schôdzke reštaurovať uršulínsky kláštor, a keď roku 1825 nastúpil na bavorský trón Ľudovít I., neváhal vysloviť želanie o obnovení vyučovacích rehôľ. Uršulínky z Landshutu sa ponáhľaly podať kráľovi žiadosť, na ktorú dostaly 2. apríla 1826 kráľovské svolenie na obnovenie konventu a penzionátu.

Ani vo Straubingu nemohli zabudnúť na starú školu uršulínok.

Roku 1828 podal ordinariát vláde zprávu, ako v Straubingu hovoria ešte vždy plní vďačnosti o výbornej škole, ktorú tam uršulínky vydržiavaly až do roku 1803. Od toho času upadla, lebo kláštor nesmel vychovávať novicky. S radosťou a vďačnosťou k Bohu počúvajú hovoriť o obnovení kláštora. Ďalej ordinariát navrhuje, aby sa kráľ postaral o dostatočnú fundáciu, a keďže doterajšia predstavená pre starobu a hluchotu nemôže ďalej viesť úrad, nech povolajú z Würzburgu dve schopné uršulínky, jednu ako predstavenú, druhú ako riaditeľku škôl.

A naozaj, všetko sa zariadilo podľa týchto návrhov. Sama vláda, ktorá ešte pred niekoľkými rokmi tak horlivo zrušovala kláštory, vyprosila vo Würzburgu dve schopné sestry.

Uršulínky vo Würzburgu našly totiž vo svojom

novom pánovi, veľkovojvodovi Ferdinandovi,[34]) mocného protektora, ktorý si priniesol i do Bavorska tradičnú lásku Habsburgovcov k reholi sv. Angely a hneď ju aj prejavoval. Pod jeho ochranou uršulínky vo Würzburgu už o štyri roky po zrušení mohly vojsť do svojho domu. Pokladajú preto toto knieža za svojho druhého zakladateľa, a keď po reštaurácii obliekaly prvú novicku, daly jej z vďačnosti meno veľkovojvodu. Predsa však bojovaly dobré sestry pri tomto novom založení svojho domu s najväčšou núdzou. »Našim Matkám chýbaly často najnevyhnutnejšie životné potreby, ale statočne kráčaly v šľapajách svojich ctihodných predchodkýň. Modlily sa s dôverou a vytrvalosťou, trpely pevne, bojovaly odvážne, veľkodušne prinášaly všemožné obete.[35])

Naozaj ukázaly, že v hodine pokušenia ostaly verné svojmu svätému povolaniu a nič si túžobnejšie neželaly, ako horlivo obrábať časť vinice, sverenej ich ochrane, vyučovať podľa svojich najlepších síl ženskú mládež vo Würzburgu. Ale vtedajšia doba, ktorá chcela vystačiť iba so »svetlom rozumu«, áno, chcela tým »zaplašiť« hustú tmu starej cirkevnej viery, ktorá mala také zaľúbenie vo svojej tolerancii a roztrhaní pút prekonaného otroctva ducha, jasne zablysla svojím falošným svetlom i pred rehoľnicami, keď sa jej podarilo ich vytrhnúť sekularizáciou z kláštorov. Lesk bol podvodný a nikto sa nebude diviť, že sa niektorá žena dala zaslepiť v tom, kde zblúdili mužovia, vyznačujúci sa učenosťou. I niektoré dcéry sv. Angely myslely, že sa musia urobiť dobe isté ústupky, aby sa opäť smierila s inštitúciami, ktoré práve prenasledovala. Vysoko si vážily rehoľný život, ale predsa myslely, že jeho forma potrebuje pretvo-

34) Keď Salzburg pripadol Bavorsku, Napoleon odškodnil veľkovojvodu Ferdinanda z Toscány, druhého syna cisára Leopolda II. Würzburgom.

35) Anály rehole, II. sväzok.

renie, že isté monastické zriadenie, napr. prísna klauzúra, sa prežily. Pri všetkej horlivosti v povolaní, ktorú si tieto sestry zachovaly, bolestne pozorujeme úbytok detinne jednoduchej formy myslenia a ponímania, zbožnej srdečnosti, ktorá charakterizuje dobré staré časy, ktoré nedávno zmizly.

I vynikajúca rehoľnica Mater Mária Jozefa Liebler, ktorú würzburský konvent poslal v sprievode jej sestry, Mater Antónie Liebler, bola jemne ovanutá týmto nešťastným duchom doby. Tým vôbec nechceme zoslabiť veľké zásluhy tejto ženy, ale len poukázať na nebezpečenstvá, ktoré sekularizácia v sebe skrývala. Mater Jozefa vyznačovala sa zriedkavou múdrosťou, rozhodnosťou a tvorivou silou, ktorá odolávala najnamáhavejším prácam, vedela zvíťaziť nad najväčšími prekážkami. »Previedla veľmi ťažkú reštauráciu straubinského kláštora s energiou a obdivuhodnou múdrosťou, hoci jej vysokopostavené a vplyvné osobnosti kládly prekážky. Hoci bol dom veľmi chudobný, podarilo sa tejto ctihodnej predstavenej v najkratšom čase znova vybudovať zborený dom, uviesť v silu rehoľnú disciplínu a dokonale organizovať školu.[36]) Krásna chvála, ktorú udelil straubinský konvent tejto ctihodnej Matke po jej smrti, dostatočne ukazuje, ako mnoho vďačí kláštor jej dlhoročnej správe — bola tam predstavenou 40 rokov. Keď sa na začiatku zdalo, že podceňuje význam klauzúry, nebol to nedostatok rehoľného ducha, ale mylné ponímanie doby. Jej vôľa vždy smerovala k dobrému, áno, k najlepšiemu, len vo svojich náhľadoch o voľbe prostriedkov sa niekedy klamala. Mala správne zásady, ale niekedy sa mýlila v ich používaní. A veru zpočiatku bola vo veľmi chúlostivom a ťažkom postavení. Našla v straubinskom kláštore len sedem chórnych a štyri laické sestry, z ktorých najmladšia mala 50 rokov. »Už

[36]) Cirkulár zo Straubingu, č. 1.

dvadsať rokov nevedie sa spoločná domácnosť«, oznamuje nová predstavená, »ako to aj musí byť v kláštore bez každého vlastníctva. Každá rehoľnica dáva predstavenej svoju penziu, ostatné ukladá každá pre seba, nie pre konvent. To je dôvod, prečo budova, nábytok, bielizeň atď. sú v takom úpadku«. I o spoločných rehoľných cvičeniach už nebolo reči. »Tie ženy žijú celkom nezávisle od seba, jedna druhej si nevšíma. Ale predsa o 5. hodine popoludní sa spoločne modlia štvrť hodiny v oratóriu«, znie iná správa z toho istého času.

Ľahko sa dá pochopiť, že za takých pomerov sa pojmy ľahko zmätú a začína sa znevažovať podstatné a prikladať zveličovaný význam vedľajším veciam. A na to ešte vezmime trocha voľnejšie náhľady, ktoré Mater Jozefa priniesla so sebou z Würzburgu a dostatočne posúdime jej postavenie voči niekoľkým starým Matkám kláštora v Straubingu, a porozumieme tento prejav predstavenej — «keďže terajšia vyučovacia metóda vyžaduje omnoho väčšie námahy v porovnaní s metódou, ktorej sa používalo pri založení našej rehole, a preto sa nedá spojiť s mnohými vedľajšími vecami, bola i naša výchova vo würzburgskom kláštore taká, že sme sa nesmely chovať placho, slabošsky a pobožnostkársky alebo sa ťahať so všetkým. Netrpeli nám nijakého pobožnostkárskeho postoja, ako vešanie hlavy atď. Ako novicky neboly sme zamknuté a zamrežované. Naša nebohá novicmajsterka hovorievala: »Uršulínky ako učiteľky musia by« usadlé, silné, veselé, horlivé, slovom mužovia. Nám vštepovali tieto zásady: nemať k ničomu prítulnosť, nemať vlastného majetku, potlačovať vo všetkom vlastnú vôľu, nečakať odmenu za vyučovanie, vo všetkom hľadať česť Božiu a spásu bližného a prísne sa držať poriadku domu. A tu som sa musela dozvedieť, že veselé, priateľské, usadlé, na poslušnosti založené samostatné chovanie sa pokladá

za svetského ducha a pýchu, ale slabožské prejavy, ovesovanie hlavy, bezmocne závislé a pritom svojhlavé chovanie vyhlasuje za čnosť a kláštorského ducha.«

Tieto slová Mater Jozefy zreteľne ukazujú, ako uviedla sekularizácia dobré sestry do dvoch protivných extrémov. Avšak pri dobrej vôli, ktorú si obe strany zachovaly, nemohlo to dlho tak ísť. Opäť našly pravú strednú cestu, ktorú svätá zakladateľka naznačila svojim dcéram a po ktorej kráčaly toľké stá svätosťou života sa vyznačujúcich uršulínok. Vstúpily na ňu odhodlane a bohaté požehnanie nebies odplatilo prinesené obete. Mater Jozefa mohla sa na konci svojho činného života tešiť najkrajším výsledkom. Kvitnúci penzionát, ktorému sverovaly svoje deti najlepšie rodiny mesta a okolia, áno, do ktorého prichádzaly i chovanky z Württembergu, Francúzska a Rakúska, a školy, ktoré stály na výške doby, boly odmenou jej neúnavnej horlivosti. Predovšetkým ju však tešil dobrý duch, ktorý prenikol všetky sestry a urobil z nich konvent, o ktorom sa zdalo, že má len jedno srdce a jednu dušu. Boh dal svojej neveste dlhý život a dal jej tak príležitosť, povzbudzovať v posledných rokoch svojho života sestry svojou trpezlivosťou a odovzdanosťou práve tak, ako prv svojou činnosťou a neúnavnosťou v službe Pána. V 85. roku života zachovávala ešte s najväčšou vernosťou všetky Pravidlá, zvlášť vykonávala vždy rovnakou presnosťou duchovné cvičenia.[37])

Jej verná pomocníčka a spolupracovníčka, Mater Antónia Liebler, nasledovala ju v úrade predstavenej. Táto dobrá Matka vychovala ako novicmajsterka pre duchovný život skoro všetky sestry, ktoré vstúpily po sekularizácii. Vo všetkom hľadala len česť Božiu, a nič sa jej nezdalo ťažké, čo ju mohlo podporovať. Plná vrúcnej lásky ku všetkým sestrám,

[37]) Rádové anály, V. sväzok.

mala zriedkavý dar, povzbudzovať slabé, tešiť smutné. Veľmi milovala modlitbu. Často opakovala vzdych: »Pane, uponíž ma«, ktorým nám dáva tušiť, že vnútorné poklady čností jej srdca pri najmenšom rovnaly sa krásnym vlastnostiam, ktoré sa javily navonok.[38])

Kým sekularizácia v Bavorsku uvaľovala takú nesmiernu biedu, i v iných nemeckých krajinách priniesla do zbožných azylov neviest Kristových zlo najrozmanitejšieho druhu. Väčšina týchto kláštorov bola už veľmi ťažko postihnutá sedemročnou vojnou a strašne trpela následkami napoleonských vojen. Zdalo sa, že krásny hessenský kláštor vo Fritzlar je obetovaný zániku. Všetky pomocné pramene vyschly, nájomníci kláštora, celkom zničení bremenami vojny, nielenže neplatili poplatky, ale vo svojej núdzi hľadali ešte podporu v kláštore. Pokiaľ to bolo možné, uršulínky im veľkodušne pomáhaly, ale napokon už samy nemohly žiť. Konvent, ktorý mal už len päť členiek, so všetkých strán utlačovaný a prenasledovaný, zaťažený dlhmi, s prázdnym penzionátom, už sa mal rozísť. Ale Boh nedal zaniknúť domu, ktorý bol plodom storočného boja, poslal záchranného anjela v najmladšej z vtedy žijúcich sestier, Mater Augustínu Bardt. 12. decembra 1812 odovzdal jej konvent v kánonickej voľbe správu tohto, podľa ľudského výmeru, zániku obetovaného domu a jej neohraničená dôvera v Boha, spojená s mužnou odvahou, ho nielen zachránila, ale mu vrátila bývalý rozkvet. Hneď po voľbe shromaždila svoje duchovné dcéry, aby sa s nimi poradila o prostriedkoch na obnovenie kláštora. Jej srdce naplnilo sa radosťou, keď videla, ako horlivo všetky vyhlásily, že sú ochotné na každú prácu, na všetko strádanie, len aby pomohly svojej Matke v tomto ťažkom podujatí. V do-

38) Cirkulár zo Straubingu, č. 1.

mácom hospodárstve usilovaly sa o najväčšiu sporivosť a hoci bolo rehoľníc tak málo, samy obrábaly záhrady. Noci používaly na zhotovenie drobných prác a z ich zisku zhotovovaly si habity, lebo už dlho nosily tieto pravé služobnice chudobného Ježiša len handry.[30]) Súčasne otvorila Mater Augustína školy, a pripojila k namáhavým prácam úradu predstavenej ešte námahy učiteľky. S neohraničenou láskou vykonávala všetky práce a takmer sa obetovala za každú jednotlivú členku konventu. Pritom si získala svojím jemným prívetivým chovaním srdcia všetkých.[40]) Čoskoro sa penzionát opäť naplnil a povesť ústavu s roka na rok stúpala. Rozumnosti a múdrej a osvietenej horlivosti tejto ctihodnej predstavenej ďakuje kláštor vo Fritzlar, že bol ušetrený od sekularizácie. Biskupi z Fuldy vyzdvihovali pri najrozličnejších príležitostiach zásluhy tejto ženy, ona však ostala vo svojej poníženosti a zvlášť ju prejavila, keď po 40-ročnom vedení vo veku 80 rokov ešte raz žiarila všetkým ako vzor poslušnosti a podriadenosti.[41])

Boh dožičil, že tento svätý príklad štyri roky rozširoval svoje nežné svetlo, kým bolestné utrpenie stravovalo telo, ktoré prv závodilo v sile s duchom tejto statočnej ženy. V 67. roku svätej profesie v 84. roku života zamenila Mater Augustína Bardt túto zem vyhnanstva s večnou vlasťou. Jej duchovné dcéry však ešte dnes ctia jej pamiatku ako druhej zakladateľky, dobroditeľky v duchovnom i časnom ohľade a drahej, vrúcne milovanej matky.

---

30) Rádové anály, II. sväzok.

40) Ibid.

41) Keď uvádzame predstavené, ktoré tak dlho, bez porušenia spravovaly úrad, bolo to len s pápežským dišpenzom od Pravidla, ktoré nedovoľuje opätovnú voľbu bezprostredne po druhom trojročí. Rím udeľuje tento dišpenz len z vážnych príčin a keď je voľba skoro jednohlasná.

Kláštor v Erfurte prestál v tejto dobe podobné skúšky, i keď ušiel úplnému zrušeniu. Za sedemročnej vojny musel vyplatiť 12.000 dolárov kontribúcie a tým bol dom uvedený do takej biedy, že už ani najväčšia sporivosť nepomohla, aby mohly kryť denné výdavky. Vojny v rokoch 1813 a 1815 priniesly nové výdavky, a okrem toho ubytovanie vojakov. Chudoba kláštora dosiahla najvyššieho stupňa. »Ale založené na skale svätej chudoby«, ako sa uršulínky z Erfurtu pekne vyjadrujú, keď hovoria o tejto tvrdej dobe,[42]) na tej skale, na ktorej rehoľné spoločnosti vždy pevne stoja, pretrval kláštor hrozné búrky a zachoval sa až do dnešných dní.

Vo Westfálsku, ako v iných nemeckých krajinách, staly sa v tejto smutnej dobe všetky kláštory obeťou sekularizácie, len malý kútik boží v Dorsten, kde bývaly Angeline dcéry, ušiel všeobecnému nešťastiu. Kráľovský dekrét z roku 1817 dovolil trvanie kláštora, »aby pokračoval v práci na výchove mládeže«.

Duderstadt, ktorý bol podľa nového delenia ríše pripojený ku kráľovstvu westfálskemu, dostal od svojho nového kráľa Hieronyma zákaz ďalej prijímať novicky. Po návrate z Ruska premenili Francúzi kláštor na nemocnicu. 13. augusta 1813 musely rehoľnice okrem jedného krídla vyprázdniť dom, a tým bola zastavená škola a penzionát zrušený. O desať dní neskoršie žiadali aj posledné krídlo, a uršulínky boly nútené prenajať byt v meste, kde boly jeden a tri-štvrte roka a vydržiavaly školu. Keď Duderstadt po druhý raz pripadol Prusku, smely sa vrátiť do svojho kláštora. Hannoverská vláda nekládla sestrám prekážky, takže po 18-ročnom prerušení mohly 1819. opäť prijať prvú novicku.

Montjoie, v starom vojvodstve jülichskom, zastihol ešte tvrdší úder. Ostaly mu nakoniec len tri

[42]) Ráďové anály, II. sväzok.

sestry. Sklonené ťarchou veku a nevýslovných bolestí a utrpenia, myslely, že sú už odsúdené, aby zažily úplný zánik kláštora. Už 12 rokov nemaly chovaniek, nijakej podpory, ani nádeje, že dostanú nové spoločnice. Ich postavenie bolo so dňa na deň beznádejnejšie a už nastával deň, keď vláda chcela prevziať budovu na iné ciele. Koľko sľubov, koľko sĺz a modlitieb zložily vtedy verné nevesty Kristove na stupne oltára, aby si vyprosily z neba milosť, ktorú im nemohol dožičiť nijaký človek. A neprosily nadarmo. Práve keď očakávaly rozkaz, aby opustily kláštor, nastúpil Msgr. gróf Ferdinand Spiegel na arcibiskupskú stolicu v Kolíne, od revolúcie uprázdnenú. Na svojej ceste šiel cez Montjoie a navštívil rehoľnice, opustené celým svetom. Ako kedysi múdra Abigail, vrhla sa teraz ctihodná predstavená so svojimi troma dcérami na kolená pred pomazaným Pána a vyliala do jeho otcovského srdca horkosť a obavy, ktoré naplňovaly jej dušu, odovzdala seba a budúcnosť kláštora celkom do jeho rúk. A nie nadarmo. Najdôstojnejší pán poslal do Montjoie jednu z najvýbornejších členiek kolínskeho konventu, Mater Máriu Teréziu Scheffer. S ňou vkročila ta nová jar a čoskoro zodpovedalo všetko krásnemu menu kopca, na ktorom sa budova kláštora vypína. Áno, Mater Mária Terézia Schefer mala z Montjoie vyplniť, ako neskoršie uvidíme, poslanie, ktoré ju stavia medzi najslávnejšie členky Spoločnosti.

Severne od Montjoie nachádzame jeho materský kláštor Düren. Jeho dejiny na začiatku tohto storočia podobajú sa dejinám ostatných nemeckých kláštorov. Vojny ho okradly o príjmy, kostol bol zatvorený, penzionát a školy zrušené a sestry musely odložiť rehoľné rúcho. Ale predsa im ostal ich vrelemilovaný kláštorík, smely tam bývať, hoci celkom olúpené o všetky pomocné pramene, takže si musely vyhľadávať denný chlieb šitím. Jedna strán-

ka kroniky domu z tej doby hovorí: »Veľká noc 1794 bola pre nás pravým dňom biedy: nebolo chleba ani peňazí, aby sme si ho kúpily.« Ale aj pre tento dom prešly chmúrne dni a opäť zasvitol milý slnečný lúč. Roku 1804 mohly uršulínky otvoriť kostol a školy, a boly prešťastné, že sú obklopené zasa veselou mládežou, výchove ktorej s novou horlivosťou sa venovaly. Dostavily sa i postulantky, hoci obliečka musela byť až do roku 1814 pri zatvorených dverách.

Tak prestály Angeline dcéry najťažšie skúšky a s podivuhodnou vytrvalosťou ostaly verné Inštitútu i v najtvrdšom utrpení, áno, napäly pre jeho udržanie svoje sily, svoj život. Kláštory v západnom Nemecku zastihly za času sekularizácie iné osudy ako kláštory bavorské, ale iste rovnako tvrdé. Bolo to práve dosť, aby zničily najkrajšie rehoľné domy, ako úplné zrušenie. Bolo by sa to aj stalo, keby ich obyvateľky boly maly menej obetavosti a lásky k povolaniu. Že uršulínske kláštory prestály túto ťažkú skúšku a rozvíjaly sa potom ešte krajšie ako prv, za to ďakujeme odvahe a vytrvalosti vtedajších Matiek.

Musíme sa ešte zmieniť o prusko-sliezskych konventoch, ktoré na prvý pohľad ušly sekularizácii, ale predsa veľmi cítily jej útlak, keď aj iným spôsobom. Zprávy o tom sú tým zaujímavejšie, že ukazujú, čoho bol schopný vtedajší cézaropapizmus.

Sliezsko malo dva uršulínske kláštory, vo Vratislavi a vo Svidnici. Protestantské Prusko si ich po dobytí Sliezska pre ich požehnanú pôsobnosť vážilo rovnako ako katolícke Rakúsko. Zvlášť Fridrich II. bol Angeliným dcéram naklonený. Keď roku 1753 vydal edikt, ktorým určil, že sa kláštoru nesmie viac poručiť ako 500 dolárov, vyňal z toho uršulínky. O štyri roky neskoršie bol svidnický kláštor vo veľkej núdzi. Sedemročná vojna premenila kostol, triedy a záhradnú besiedku v skladište, a ostatné, len trocha voľné miestnosti kláštora, v byty. Dovŕšil to

naliehavý nedostatok potravín a čoskoro boly rehoľnice v neustálom nebezpečenstve, lebo tu Prušiaci, tu zasa Rakúšania chystali sa vniknúť do klauzúry a plieniť tam. Z tejto núdze vyslobodil uršulínky Fridrich II. Keď bol vo Svidnici, navštívil kláštor a dal rozhodný rozkaz, že rehoľnice majú nechať na pokoji. On sám si všímal, kde je klauzúra, vyhýbal sa jej, áno, zdráhal sa do nej vstúpiť. Veľký kráľ, hoci zvyklý na krv a železo, mal srdce pre úzkosť bezbranných žien, ktoré vyučovaním ženskej mládeže preukazovaly jeho mladému štátu také veľké služby. Preto navštívil konvent a odovzdal magistrátu nariadenie, aby dal kláštoru zadarmo potrebné stavebné drevo na opravu škôd, spôsobených obliehaním a rozkázal mu ešte, aby mu vyplatil veľkú peňažitú sumu, ktorú magistrát už dlhší čas zadržiaval na radnici. Keď predstavené po uzavretí mieru skladaly prísahu vernosti novému pánovi, dostaly od kráľovského komisára sľub, že kráľ ručí za ich majetok a že ich nechá nerušene žiť podľa ich náboženských a rehoľných povinností.[43]) Ale aj popri tomto uistení zažily uršulínky smutné dni, keď pruská vláda r. 1810 rozhodla sa sekularizovať kláštory. Kláštorská kronika vo Vratislavi píše: »Už niekoľko rokov predtým hovorilo sa o zrušení kláštora, ale nikto netušil, že sa to stane tak rýchle. Ráno 19. novembra to bolo v novinách, ale nebol tam udaný deň, kedy sa má toto pretvorenie uskutočniť. Pritom bolo poznamenané, že zo zrušenia majú byť vyňaté kláštory uršulínok, milosrdných bratov a alžbetínok.«

No, Mater Agnesa Neumannová dozvedela sa o tejto zpráve v novinách, dala si ich hneď priniesť a starostlivo ich schovala, nikomu o tom nehovoriac. 19. novembra o 4. hodine popoludní zrazu zjavil sa riaditeľ kancelárie, Bürde, ktorého vláda určila za

[43]) Srovnaj: Dejiny kláštora uršulínok vo Svidnici od F. K.

zrušovacieho komisára uršulínok. V prítomnosti kurátora kláštora, rektora alumnátu Sobiecha, oznámili v mene kráľa zrušenie kláštora. Celá Spoločnosť mala od tejto hodiny prestať vykonávať kláštorské cvičenia. Vo všeobecnom zdesení vytiahla Mater Agnesa noviny zo svojej tašky, ukázala ich riaditeľovi a uisťovala ho, že konvent neprijme zrušenia, ktoré sú v úplnej protive so zmieneným článkom v novinách. I keď komisár tvrdil, že na to dostal výslovný rozkaz, i keď je mu to tak nepríjemné, vyplniť svoju povinnosť, nedala sa Mater Agnesa zastrašiť. Debatovala s radou horlivo ďalej, až ju predstavená a rektor Sobiech napomenuli, aby mlčala a odporúčala túto vec milému Bohu.

Riaditeľ Bürde prikázal teraz predstavenej, aby sa starala o to, že majú prestať všetky spoločné modlitby a pobožnosti i zvonenie okrem verejnej bohoslužby. Spísali o tom protokol a rektor Sobiech, predstavená a celý konvent i novicky museli podpísať, že sa poddávajú vôli kráľovej. Ľaknutie rehoľníc bolo neopísateľne veľké. Na druhý deň, 20. novembra, podali rektor Sobiech a predstavená žiadosť na vládu, v ktorej prosili vysvetlenie zrušovacieho aktu, lebo verejné listy výslovne udaly, že uršulínky z láskavosti a milosti kráľa majú byť ušetrené od zrušenia. Tohože dňa sa v kláštore zjavil komorný prokurátor Thielsch a žiadal v mene vlády zástavné listy a hypotéky domu. Predstavená ho prosila, aby sa u vlády zastal uršulínok, a on to slávnostne sľúbil.

26. novembra 1810 druhý raz zjavil sa v kláštore riaditeľ Bürde, tento raz s vyhlásením, ktoré oznámil shromaždenému konventu, že kláštor je vyňatý zo zrušenia. Pripojil aj to, že kláštoru nastávajú »zmeny«, ktoré sú zlepšením. Kronika poznamenáva: »Ako sme mohly zo všetkého poznať, boly tzv. zlepšenia podľa nášho náhľadu horšie, ako samo zrušenie.

Všetka radosť sa premenila v smútok.« Mater Filipína Letocart, temperamentná Francúzka, mohla ho najmenej potlačiť.[44])

Riaditeľ vyčítal asi z jej tváre hlbokú nevôľu, lebo sa vyjadril: »Dnes som to nečakal od Vás. Už naposledy som spozoroval to isté chovanie. Vtedy sa to dalo odpustiť, lebo som vstúpil do kláštora so smutným poverením. Ale v tejto hodine, keď prichádzam ako radostný posol, nezasluhujem si vašej nevôle.« Mater Filipína krátko odpovedala: »Neželáme si v reholnom živote nijakých zmien, sme so starými pomermi úplne spokojné.«

O »zlepšeniach«, ktoré zamýšľala vláda, hovoril aj komorný prokurátor Thielsch, ktorý nasledujúceho dňa zjavil sa v kláštore a vrátil mu zástavné listy a hypotéky. Vyjadril sa pritom, že vláda celkom

---

44) Roku 1797 prišiel jeden francúzsky duchovný, abbé Petitjean k predstavenej Mater Jozefe Beck a oznámil jej, že na drážďanskom dvore je jedna uršulínka zo Salins vo Francúzsku, zahnaná revolúciou zo svojho kláštora v sprievode mladej svetskej francúzskej dámy, ktorá už bola kandidátkou a, že obe si želajú byť prijaté do vratislavského kláštora. Predstavená predniesla túto vec konventu a tento súhlasil, aby boly Francúzky prijaté. V apríli prišly obe do kláštora. Uršulínka, Mater Regína, grófka Girord de Naissi si hneď obliekla rehoľné rúcho a složila už dňa 19. septembra 1763 v kláštore Salins profesiu. Preoblečená za mliekárku utiekla za revolúcie s veľmi vrelým odporúčajúcim listom biskupa z Besançone cez francúzske hranice do Bavorska, kde bola prijatá v landshutskom kláštore. Ale už po dvoch rokoch musela znova utiecť, lebo ta pritiahli Francúzi, až napokon našla isté útočište vo Vratislavi, kde 30. septembra 1809 zomrela. Jej strata bola pre kláštor veľká. Bola veľmi skúsenou vychovávateľkou, obdarenou bohatými znalosťami. Vysoké vzdelanie sa spojovalo s veľkou zbožnosťou. Jej sprievodkyňa, slečna Mária Lujza Letocart, dcéra jedného právnika z Laon, prijala 14. decembra 1797 rehoľné rúcho ako sestra Filipína, i ona preukázala kláštoru v škole veľké služby a vyznamenala sa nábožnosťou.

žasla, ako môže konvent existovať pri takom malom kapitáli.[45])

Revízia imania vo svidnickom kláštore mala podobné výsledky, áno, komisári pritom dokonca zistili »stiesnené postavenie« konventu. Predsa však ohlásili 23. novembra 1810 i tomuto kláštoru zrušovací dekrét. Kronika píše o tomto dni: »O 9. hodine ráno prišli kráľovskí komisári, pán vládny radca Dietrich a policajný inšpektor Töpper s referentom Stohlom do kláštora a žiadali predstavenú. Táto sa hneď zjavila a páni hovorili, že prišli, aby oznámili kráľovský rozkaz, že sa má dostaviť celý konvent. Predstavená uviedla komisára vonkajšou školskou bránou do záhradnej izby, kde sa shromaždil celý konvent. »Pán vládny radca Dietrich nám prečítal kráľovský dekrét o úplnom zrušení tunajšieho uršulínskeho kláštora. Potom predstavená Alojzia Paul, Mater prefekta, grófka Angela Haugwitz, Mater Alexia Gamer ako najstaršia a Mater Augustína musely složiť prísahu, že správne udajú všetok kapitál, domáci nábytok a kostolné nádoby. Hneď popoludní bola prehliadka všetkých predmetov a spisov. 24. novembra popoludní šiel pán komisár ku každej do izby, aby s ňou sám hovoril, aké imanie priniesla, alebo má, alebo či chce odísť. Potom sme sa shromaždily opäť do záhradnej izby, a on nás odovzdal pánu administrátorovi Stohlovi, ktorý složil tiež prísahu, že všetko presne prehliadne a napíše. Predstavenej prísne rozkázal, aby bez jeho vôle a rady ničoho nepodujímala. Potom museli traja domáci sluhovia složiť prísahu, že ani jednu vec neodnesú, a toto malo byť zatajené. Predstavená musela potom udať stav pokladnice a dlhy, tiež aké majú ešte potraviny. 25. novembra o 11. hodine ráno prišiel administrátor popísať cín, mosadz, meď a porcelán. 26. popísali bielizeň a drevený nábytok, 27. prehliadli stav potravín.

[45]) Meer: Dejiny uršulínok v Sliezsku.

Predstavená dostala pokladnicu do rúk s rozkazom, aby zúčtovala administrátorovi, čo vydá. 28. nás prišiel navštíviť pán vládny radca Dietrich a potešil predstavenú, že vec bude dobre pokračovať, lebo včera večer poslal poštou do Vratislavi zprávu o našom kláštore. Uisťoval nás, že tým urobil pre našu budúcnosť to najlepšie. 30. o 11. hodine priniesol pán komisár Dietrich zvesť na naše uspokojenie, že z Vratislavi dostal od pána predsedu zprávu, že o uršulínky bude postarané a povedal, že budú už môcť bývať spolu, ale že musia zmeniť kroj. 2. decembra o pol ôsmej ráno prišiel pán vládny radca Dietrich a priniesol nám radostnú zprávu — nové potvrdenie našej rehole. O pol deviatej sme sa modlily ako vďakočinenie Te Deum. 9. decembra, t. j. na druhú nedeľu adventnú sme spievaly po slávnostnej sv. omši z vďačnosti Te Deum. 11. prišiel obežník z generálneho vikariátu, aby sme udaly, ako sa s nami zachádzalo a čo sa robilo so sv. nádobami.«

Kláštor vo Svidnici zakúsil teda tie isté bolestné navštivenia, ako materský kláštor vo Vratislavi. Kým tento dostal už 26. novembra od komisára zprávu, že je vyňatý zo zrušenia, ako to rozhodná Mater Agnesa Neumann komisárom hneď 19. novembra prečítala zo »Sliezskych novín«, kláštoru vo Svidnici došla táto zpráva už 1. decembra. Pripojujeme o tom pojednávajúcu listinu z kláštorského archívu, ktorá je skvelým čestným svedectvom pre kláštor.

VÝŇATOK

z listu kráľovskej hlavnej zrušovacej komisie ústavov a kláštorov v Sliezsku. Vo Vratislavi 1. decembra 1810.

Zo zprávy Vášho Blahorodia z 24. minulého mesiaca, ktorá sem prišla až 29. minulého mesiaca,

spoznali sme s najživšou účasťou výborné zariadenie kláštora uršulínok vo Svidnici.

Už samo v sebe tak ťažké zamestnanie výchovy máldeže zasluhuje nesporne vďaku, účasť a činnú podporu štátu. Tým viac si toho zasluhuje kláštor uršulínok, ktorý ho vykonáva s takou živou horlivosťou a starostlivosťou, že ho chváli verejné mienenie a Vaše dobrozdanie.

Preto sa tešíme, že môžeme úplne vyhovieť žiadostiam kláštora a nádejam verejnosti tým, že Vaše Blahorodie týmto výslovne splnomocňujeme, aby ste zaistili i pre budúcnosť nezmenené trvanie uršulínskeho kláštora vo Svidnici i s jeho penziónatom, ľudovou a industriálnou školou. A keďže je jasné, že svätá, neustála horlivosť vo výchove mládeže, ťažká a namáhavá starostlivosť, potrebná k tomuto zamestnaniu, môže vyvierať iba z vytrvalosti, z vrúcnych citov rehoľného odriekania a zo sľubov, ktoré, viažuc sa k nekonečnu, denne pobádajú k pokračovaniu v horlivosti, je teda potrebné a užitočné, aby rehoľa uršulínok nielen nezmenene trvala vo svojom kláštorskom zriadení, ale pokiaľ možno, ešte intenzívnejšie sa zosilňovala atď.

Vratislav, 1. dec. 1810.

Pruská kráľovská hlavná komisia na zrušovanie ústavov a kláštorov v Sliezsku.

Massow. G. v. Haugwitz. Sack.

Jeho Blahorodiu kráľovskému vládnemu radcovi,
pánu Dietrichovi
vo Svidnici.

Správnosť tohto výňatku potvrdzuje podpisom a pečaťou

Dietrich,
kráľovský vládny radca.

Svidnica 13.

Tým bolo kláštoru vo Svidnici zaručené nielen ďalšie trvanie, ale bolo mu aj sľúbené, že ostane nedotknutý vo svojom zriadení. Tá istá hlavná komisia vyjadrila sa i svätiacemu biskupovi Schimonskému vo veľmi priateľskom liste z 29. novembra 1810, že uršulínky »môžu pokračovať vo svojom blahodarnom zamestnaní výchovy mládeže a v službe Božej celkom podľa rehoľných Pravidiel, že v tom nebudú mýlené. Okrem toho ešte sľubuje zvláštnu starostlivosť o také ústavy«. Bol to prejav tejto »zvláštnej starostlivosti, keď tá istá hlavná komisia už po piatich dňoch 4. decembra písala svätiacemu biskupovi Schimonskému, že bude iste usrozumený s tým, že mnohé veci v tomto kláštore, napríklad čo sa týka prijímania noviciek, služby Božej, vyučovania v škole, potrebujú zmeny a opravy, primeranej terajším časom, potrebám a stupňu vzdelania, na ktorom národ stojí?«

Ešte 29. novembra uistenie, že nebudú mýlené v rehoľných Pravidlách a 4. decembra už nariadenie a výzva na: »Duchovnú a školskú deputáciu vratislavskej kráľovskej vlády, aby sa poradila o tomto predmete (čo sa týka noviciek atď.) a o všetkom, čo sa môže vo vnútornej organizácii kláštora zlepšiť, s generálnym vikariátom a aby podala o tom hlavnej komisii návrhy na schválenie.

Menovaná duchovná a školská deputácia žiadala už 12. decembra 1810 od generálneho vikariátu »pokiaľ možno presné a dôkladné« vysvetlenie o zriadení kláštora. V osemstránkovej listine, na to sa vzťahujúcej, robí menovaná deputácia to najneuveriteľnejšie, najsmiešnejšie. Žiada generálny vikariát:

1. Aby si vyžiadal od menovaných kláštorov (vo Vratislavi a Svidnici) Regulu so správou, či ju zachovávajú podľa starších predpisov, alebo či sú nejaké odchýlky, a to:
   a) ktoré,

b) odkedy,
c) z ktorých dôvodov.

2. Aby si zaopatril:
   a) presné oznámenie pobožností, ktoré sú povinné vykonávať jednotlive alebo spoločne,
   b) poriadok verejnej bohoslužby v ich kláštorských kostoloch.

1. Aké ranné a večerné pobožnosti konajú, kedy, ako dlho a podľa ktorých kníh?
2. Čo je ich chórová modlitba:
   a) vo všedné dni,
   b) v nedeľu a vo sviatok, kedy ju konajú, či sa ju modlia alebo spievajú, ako dlho trvá a ktoré knihy pritom používajú?
3. Ktoré modlitby sú povinné vykonávať okrem toho?
4. Ako často v roku sú duchovné cvičenia, ako dlho trvajú a v čom pozostávajú?
5. Aké sú modlitby a čítania pri stoloch?
6. Ako často sa obyčajne za týždeň spovedajú a prijímajú a okrem toho, v ktoré zvláštne sviatky?
7. Koľko sv. omší sa obyčajne denne slúži, kedy a koľko z nich je fundacionálnych?
8. Sú okrem nedele a prikázaných sviatkov veľké sv. omše, v ktoré dni?
9. Je pod sv. omšou vždy figurálna hudba a keď je len chorál, v čom pozostáva, v ktorej reči a melódii (!!) sa spieva?
10. Sú okrem sv. omše a oficia vo zvyku ešte iné pobožnosti, ako litánie, ruženec, požehnanie?
11. Aké pobožnosti konajú okrem obyčajnej bohoslužby, ako pobožnosť k sv. Alojzovi, oktávy a ako ich slávia?

Generálny vikariát si musel vyžiadať jeden exemplár zo všetkých kníh, ktoré obyčajne používaly pri privátnych a verejných pobožnostiach, pri stolovom

čítaní a na iné vzdelanie, napríklad Životy svätých pri duchovných cvičeniach.

Čo sa týka personálu týchto kláštorov, má predložiť tieto otázky:

a) Ktorý úrad zastáva každá jednotlivá?
b) Ktoré povinnosti každej z neho vyplývajú?
c) K čomu je každá členka zaviazaná okrem toho špeciálneho zamestnania?
d) Ktoré práce sa vykonávajú spoločne, pri ktorých sa striedajú?
e) Kedy vstávajú, kedy na poludnie a večer jedia, kedy idú na odpočinok?
f) Ktoré hodiny a dni sú určené na zotavenie?
g) Koľko pôstnych dní zachovávajú okrem pôstov Cirkvou všeobecne prikázaných, kedy jedia len pôstne pokrmy?
h) Podľa ktorých prípisov sa riadia pri prijímaní a zachádzaní s novickami? Aké vlastnosti od nich žiadajú? Akú výbavu musia priniesť? Ako dlho trvá svetská skúška a v čom pozostáva? Ako dlho trvá skutočný noviciát? Čím sa novicky zamestnávajú? Aký denný poriadok majú novicky? Ktorých prostriedkov sa používa, aby si získaly žiadaných vlastností, ktorým cvičeniam a skúškam sa musia podrobiť? Ako znejú doslovne sľuby, ktoré majú skladať? Majú hneď po profesii práva ostatných, alebo ostávajú na nejaký čas v klerikáli? V čom to pozostáva? Ako dlho to trvá?
i) Akú observanciu zachovávajú pri prijímaní návštev cudzích osôb v hovorni?
k) Akých prostriedkov používajú na polepšenie chybujúcich, aby zachovaly kláštorský poriadok, pokoj a snášanlivosť?

I na kláštorské školy podobným spôsobom podrobne sa vypytovali. Z 20 otázok sú charakteristické otázky o chovankách.

6. Aký je ich denný poriadok? Čo robia každú hodinu od rána do večera?
7. Ktoré sú ich dni a hodiny zotavenia a čím sa v nich zamestnávajú?
8. Ktoré pobožnosti musia vykonávať, podľa ktorých kníh?
9. Či prestáva vyučovanie, keď rehoľnice majú svoje pobožnosti?
11. Kto má dozor vo voľných hodinách?
14. Kto dozerá v noci v spálňach?
15. Či je postarané o to, aby sa vyhlo škodlivým stykom s osobami okrem kláštora?
16. Kto obstaráva chovankám potreby, ktoré si musia dať priniesť z mesta?
17. Ako často smú chodiť na prechádzku, kto ich sprevádza a kam chodievajú?

Pre generálny vikariát to bola nemalá námaha poslať za 8 dní najpresnejšie a najúplnejšie odpovede na túto kopu otázok, ktoré sme všetky ani neuviedli. Predstavené vyplňovaly všetky tieto otázky so smutnou obavou. Obávaly sa veľkej zmeny, a preto predstavená z Vratislavi vrúcne prosila svätiaceho biskupa Schimonského v liste z 22. dec. 1810, aby podľa možnosti chránil kláštor v jeho svätých Pravidlách a Stanovách, »lebo sme sa profesiou zaviazaly ich zachovávať«. Najprv sa obávala, že novicky budú môcť skladať sľuby len na určitý čas. Prosila, aby to milostivo ráčil odvrátiť, »lebo by z toho nevzniklo nič dobrého, keďže tým čiastočne zmenšila by sa horlivosť a keby sa u nich vyvinula trvalá chorľavosť, boly by neustále v nebezpečenstve, že budú prepustené a tým by sa staly nešťastnými ľuďmi.«

Obavy kláštora vzrástly, keď aj duchovný úrad dal niečo tušiť o zmenách. Keď totiž predstavená prosila arcibiskupa Jána Kristiána o dovolenie, aby tri novicky, Alojzia Chaumontet, Dorothea Stelzer a Jozefa Pompe smely složiť profesiu, dostala odpo-

veď, že toto dovolenie nateraz ešte nemôže byť udelené, lebo konventu nastávajú mnohé zmeny. Predstavená žiadala gen. vikariát o sprostredkovanie. Tento sa obrátil listom z 10. okt. 1811 na arcibiskupa s prosbou, aby dovolil, žeby tie 3 novicky, ktoré už 3 roky žily v reholi, smely složiť sľuby. Ďalej, že konvent pochybuje pre tieto odklady o istote svojho ďalšieho trvania a pri množstve žiačok (500), bude privedený do veľkých ťažkostí, keď nedostane nové sily.

Na to prišla 28. októbra odpoveď od arcibiskupa, že novicky smú byť pripustené k rehoľnej profesii, ale že smú složiť len jednoduché sľuby a len na dva roky. Kláštor uršulínok musí ako alžbetínky, dostať zriadenie, primerané časovým pomerom. Biskup uložil potom generálnemu vikariátu, aby složil pre oba sliezske kláštory stanovy a vypracoval nemeckú modlitebnú knihu. Tento návrh je tým divnejší, že hlavná zrušovacia komisia výslovne vyhlásila v liste z 30. novembra 1910: »Alžbetínky a uršulínky majú vo svojom blahodarnom zamestnaní a službe Božej celkom podľa rehoľných Pravidiel pokračovať.« Menované novicky smely napokon 7. januára 1812 složiť sľuby, ako bolo predpísané, na dva roky.

Zamýšľaná nemecká modlitebná kniha nevznikla, iste preto, že generálny vikariát tomu odporoval. Na opätovnú žiadosť arcibiskupa z 15. septembra 1813, aby bola kniha vyhotovená do posledného novembra tohože roku, odpovedal, že je to nemožné. Kniha by vôbec mohla byť len vtedy složená, keby sa napred určilo, ktoré pobožnosti môžu nabudúce v tomto kláštore ostať, ako často a v ktorom dennom čase majú sa členky na to shromažďovať. Arcibiskup opakoval túto žiadosť 27. septembra 1814 a písal z Berlína generálnemu vikariátu: »Bolo by nám milé, keby sme boli dostali modlitebnú knihu a stanovy. Očakávame, že za 4 týždne sa nám vyhovie.«

To je posledné nariadenie o tejto veci. Nemecká modlitebná kniha nevyšla.

Arcibiskup predložil 19. februára 1811 štátnemu kancelárovi, kniežaťu Hardenbergovi a tiež kráľovskému odboru kultu na potvrdenie návrh, aby sa sľuby skladaly len na 2 roky. Potvrdenie prišlo dňa 9. júna 1811.[46])

A predsa dostala predstavená Mater Augustína Zink 9. októbra 1813 od vlády reskript, v ktorom jej bolo zakázané prijať od duchovných úradov nové nariadenia, ktoré by sa líšily od doterajšieho zriadenia kláštora alebo rehoľných Pravidiel, keď ne-

---

[46]) Toto najvýš smutné ustanovenie ostalo v platnosti až do roku 1852. Toho roku ho zrušil kardinál Melchior Diepenbrock. Aká svätá radosť naplnila verné dcéry sv. Angely pri tejto zprávе, o tom hlasite svedčí odpoveď predstavenej, Mater Uršule Hermannovej, kardinálovi: »Podľa nariadenia Vašej Eminencie z 25. tohto mesiaca, prečítala podpisaná 30. jeho potešujúci obsah kánonicky shromaždenému konventu. Prijaly sme ho všetky ako naozaj radostné posolstvo s radostným srdcom a s vrúcnou vďačnosťou k Bohu.

Nakoľko viem, pred Bohom všetky rehoľnice tohto kláštora složily rehoľné sľuby večné, i keď sme ich pred svetom smely vyslovovať len na určitý čas.

Už niet prekážky, aby sme ich nahlas mohly vyhlásiť za večné a prosíme Vašu Eminenciu, aby milostive ráčila dovoliť, aby sme v najbližšiu nedeľu, na Kvetnú nedeľu, mohly spoločne obnoviť a nahlas vysloviť svoj večný sľub v našom kláštorskom kostole pred komisárom, vymenovaným Vašou Eminenciou, podľa formuly rehoľných Pravidiel. Obe seniorky nášho kláštora, ktoré majú veľkú radosť, že pred ich smrťou je skladanie sľubov obnovené podľa Pravidiel a my, mladšie rehoľnice, ktoré sme musely len z nútenia zamlčať pri prvej profesii pred svetom naše večné vótum, ďakujeme ponížene a z celej duše Vašej Eminencii za obnovenie našich rehoľných Pravidiel v ich najsvätejšej základnej línii a prosíme našu svätú rehoľnú Matku Angelu, aby modlitby vďaky svojich dcér za Vašu Eminenciu predložila u Božieho trónu a podporovala ich.

budú súčasne schválené a aprobované kráľom alebo príslušnými štátnymi úradmi.

Tento reskript vyvolaly »nové ustanovenia«, ktoré generálny vikariát poslal 28. decembra 1811. Tieto »ustanovenia« obsahujú však len to, na čom sa arcibiskup, ako sme práve spomenuli, ushovorili s vládou. Predstavená bola touto vládou vyzvaná, aby poslala tieto »ustanovenia« v origináli a z duchovných nariadení, ktoré sa podstatne líšia od doterajšieho rehoľného zriadenia, aby prijaly a poslúchaly len tie, ktoré budú opatrené aprobáciou štátu.

Tento postup veľmi hlboko zranil arcibiskupa. V liste z 2. septembra 1814 kráľovskému pruskému generálnemu plukovníkovi Köckritzovi, ktorý sa obrátil na biskupa s prosbou o prijatie dvoch kandidátok do kláštora uršulínok, uľavil tento najvýš povoľný biskup svojmu stiesnenému srdcu spôsobom, ktorý dáva cítiť, ako veľmi ho bolely »sviazané ruky«.

Rehoľnice za tejto ťažkej doby skúšky skvele osvedčily svoje kláštorské smýšľanie. Opäť úpenlivo prosily biskupa, »aby ich chránil v ich svätých Pravidlách a Stanovách, ktoré sľubovaly pri profesii«. »Nenahliadame, aké stanovy by maly ešte prísť, keď Vaša arcibiskupská Milosť dala nové nariadenia, nielen čo sa týka disciplinárnych vecí, ale aj vzhľadom na nové sľuby.« Tak otvorene písala predstavená 12. decembra 1813 a 3. mája 1815 obnovuje svoju úpenlivú prosbu, aby mohly ostať nerušené vo svojej rehoľnej podstate, že sa obávajú celkového zrušenia.

Naozaj, rehoľnice boly v najtrápnejšom očakávaní. V marci 1814 vyzval generálny vikariát predstavenú, aby ona a všetky sestry písomne vyjadrily svoje želania po opravách. Tieto listiny maly odovzdať zapečatené komisii, ktorá by ich žiadala v kláštore od shromaždeného konventu. Zakrátko sa zjavila

komisia. Boli to dvaja kanonici Steiner a Pelka. Kronika píše: »Už pod rukou sme sa dozvedely, aké zmeny nám hrozily. Naša rehoľa mala síce ostať, ale maly sme nosiť svetský odev, nemaly sme sa už modliť ruženec a ofícium Matky Božej, klauzúra mala byť veľmi zmiernená. Tieto zprávy nás už po roky znepokojovaly.«

Mater Agnes Neumannová, ktorá už pri hroziacom zrušení kláštora otvorene vystúpila proti riaditeľovi kancelárie Bürdovi, nemohla sa zdržať, aby nevyjadrila úctyplne, ale rozhodne všeobecný pocit smutných obáv. Hovorila komisii, že sa predsa azda nikto neodváži zneuctiť sv. Pravidlá rehole. Pápež Pavol V. vyslovil veľkú kliatbu nad tým, kto by siahol na túto Regulu.

Kanonikovi Steinerovi bolo pritom náhle nevoľno. Dostal malý záchvat porážky. Usilovali sa mu pomôcť a dali ho odviezť do jeho bytu. Tak skončila táto komisia.

Od tej doby obavy v kláštore len rástly. Predstavená sa radila s úctyhodným, veľmi horlivým kanonikom Schoepem, posťažovala sa mu na svoje strasti a prosila o pomoc. Táto nevystala. Kronika vďačne poznamenáva: »Jedna veľmi vieryhodná osoba nám dodatočne znova potvrdila, že obávané zmeny boly naozaj v pláne a že môžeme ďakovať len múdrej obozretnosti a dobrotivosti pána kanonika Schoepeho, že sme ostaly vo svojom starom zriadení. V jednej žiadosti predložil vláde, že zamýšľané zmeny boly by nevýhodnejšie, ako samo zrušenie, že dom nemôže privoliť k takým zmenám, aké myslí, že by boly celkom proti vôli kráľovej. Od toho času nechali uršulínky na pokoji.«

Ale ešte pred »dobou pokoja« pripravila vláda rehoľniciam veľké nepokoje, prinútiac ich na presťahovanie. Doterajšia kláštorská budova sa totiž tak ľúbila policajnému prezidentovi, že si želal zariadiť

tam svoju policajnú kanceláriu a ostatná časť mala byť odstúpená kráľovskému vrchnému provinciálnemu úradu. Vláda preto vyhľadala pre uršulínky jeden zo zrušených kláštorov a 11. júna 1811 oznámila hlavná komisia pre zrušovanie kláštorov generálnemu vikariátu, že kráľ zo »zvláštnej milosti« ráčil prideliť kláštornú budovu ad St. Claram konventu uršulínok. Môžeme si ľahko domyslieť, aké bolestné bolo pre rehoľnice toto rozhodnutie. Koľké drahé spomienky viazaly sa na tieto miestnosti, sto rokov pracovaly na výzdobe kláštora, starokniežatského holsteinského domu.[47]) Ešte dnes môže návštevník kráľovského policajného prezídia obdivovať bohaté ornamenty, ktoré ozdobujú dolnú chodbu a úradovne po oboch stranách. V prvom poschodí možno vidieť v úradovni policajného predsedu krásne maľby na povale, ktoré daly previesť uršulínky. Táto miestnosť im slúžila za kaplnku.

Uršulínky sa mohly potešiť tým, že v ústave svätej Kláry zdedily starú pamätnú svätyňu. Chcely byť odteraz jej vernými strážkyňami. Im pririeknutý kláštor klarisiek založila šľachetná, obetavá vojvodkyňa Anna Sliezska. Táto veľkodušná kňažná, dcéra mocného českého kráľa Přemysla Otakára I., manželka vojvodu Henrika, hrdinu na bojišti v boji s Mongolmi, zbožná nevesta sv. Hedvigy, patrónky Sliezska, začala stavať kláštor r. 1257. Toho istého roku, 14. apríla, prišly už prvé rehoľnice z kláštora klarisiek v Prahe, kde sestra Annina, Agnesa, založila kláštor tejto rehole, a bola jej prvou abatišou. Do dokončenia kláštora sa musely rehoľnice uspokojiť s dreveným kláštorikom v Rytierskej ulici, až 21. septembra 1260 ubytovaly sa v kláštore svätej Kláry, posvätenom biskupom Tomášom. V tejto žily

[47]) Uršulínky kúpily tento dom po smrti (1707) slávnej, zbožnej vojvodkyne Charlotte v. Holstein, ktorá im bola osobne veľmi oddanou priateľkou.

až do r. 1693, keď vtedajšia opátka Brigita Wambowská dala zboriť už veľmi ošarpaný kláštor a dala vystavať terajšiu budovu aj s kostolom. Svätiaci biskup Brunetti ho r. 1701 posvätil. Keď predstavená začala stavbu, mala už 72 rokov a bola už 10 rokov predstavenou. S mnohými starosťami a obeťami dokončila krásnu stavbu.

Sekularizácia roku 1810 zrušila aj tento zbožný, skoro 600 rokov trvajúci kláštor. Neprišiel však do svetských rúk, ale ako sme videli, bol 12. augusta 1811 na sviatok sv. Kláry odovzdaný konventu uršulínok. Pre Angeline dcéry mal kláštor klarisiek ešte inú drahú spomienku. Tu strávila posledné dni svojho života milá a vysoko ctená verná priateľka a dobroditeľka ich domu, vojvodkyňa Charlotta Holstein, ktorej palác musely Angeline dcéry opustiť. Táto slávna žena, dcéra vojvodu Kristiána zo Sliezska a princeznej Anhalt-Dessau, narodila sa 1. decembra 1652. Bola považovaná za najdrahší klenot krajiny a hoci bola vychovaná v palácoch, pokladala svoj vznešný rod len za drahokam, ktorý môže dosiahnuť plnej hodnoty iba v službe spolubližných, najmä chudobných a biednych. Manželstvo s Fridrichom vojvodom z Holsteinu, blízkym príbuzným dánskeho kráľovského domu, jej priviedlo mnohé skúšky, ale jej šľachetné, po plnej pravde smädiace srdce, našlo v katolíckej Cirkvi, do ktorej vznešená žena prestúpila, bohatú náhradu za trpké bolesti, ktoré označovaly jej životnú cestu. V posledných rokoch často bývala v kláštore klarisiek a tamojší kostol uchováva i jej srdce.[48])

[48]) Jej syn Leopold, ktorý sa veľmi podobal svojej matke krásou a ušľachtilosťou ducha, ozdobil jej striebornú urnu týmto nápisom:

Verná urna,
Uzavieraš jedno srdce, zachovaj dve.
Jedno, matkino, tam vložila smrť,

Plné vďačnosti k Bohu, ktorý tak milostivo odvrátil od ich kláštorov úplné zrušenie, nevedely uršulínky svoju vďačnosť lepšie vyjadriť, ako milosrdnou láskou k rehoľniciam, ktorých kláštory prepadly sekularizácii. Veľkodušne prijaly ich toľko, koľko len mohly a usilovaly sa všemožne obľahčiť im tvrdý osud.

Sama opátka kláštora klarisiek, Hedviga Stensch, prosila s piatimi svojimi duchovnými dcérami o šťastie, aby smela skončiť svoje dni v starom kláštore. Predstavená kláštora uršulínok, Mater Augustína Zink, ju prosila, aby ostala v izbe opátky, kde obklopila ctihodnú ženu pozornosťami každého druhu. Keď 2. februára 1815 umrela, pochovaly ju uršulínky vo svojej hrobke. Okrem toho prijaly uršulínky ešte 10 iných rehoľníc (cisterciánky, augustiniánky, dominikánky).

I kláštor vo Svidnici považoval za svoju najsvätejšiu povinnosť prijímať úbohé, utláčané bývalé rehoľnice. Otvoril svoju bránu opátke benediktínskeho kláštora z Liegnitz, Anne Scholastike Gochen s jej 10 duchovnými dcérami, ďalej rehoľniciam z Czarnowanz, Stiegau a františkánkam z Jauer.

Takúto beznáročnú lásku zaznamenávali anjeli v knihe života. Konventy uršulínok vo Vratislavi a Svidnici však skúsily, ako neskôr uvidíme, že poho-

---

druhé, synovo, priložila k matke láska.
Zomrieť od bolesti s oným srdcom,
pod ktorým som začal žiť,
To je život vďačnej lásky.
Tu žijem.
Ale nie,
Neverná urna.
Keď uchovávaš dve srdcia, prečo uzavieraš len jednoť
Ti, ktorí boli rozdelení ako 2 srdcia, sú iba jedným srdcom,
Lebo srdce syna je srdce matky.
Ó moje srdce!
Tu odpočívaj!

stinstvo, ktoré vtedy tak šľachetne ponúkly úbohým nevestám Kristovým, bolo uloženým kapitálom, ktorý im za kultúrneho boja priniesol úroky: Pán im dal tiež nájsť pohostinné príbytky.

V. KAPITOLA.

Ďalšie rozširovanie Spoločnosti sv. Uršule v XIX. storočí.

Životná sila Spoločnosti. — Dve nové kongregácie. — Thildonck. — Farár Lambertz. — Škola. — Stavba kláštora. — Vláda zruší tento malý kláštor. — Nápadná pomoc Bolestnej Matky Božej. — Sestry sa opäť spoja. — Konštitúcie z Bordeaux. — Profesia prvých Matiek. — Nové založenia. — V Anglicku — Londýn, Oxford — Upton. — Kardinál Mikuláš Wiseman. — Uršulínky na Jáve. — Ich činnosť. — Nové misionárky. — Biskup Vrancken. — Kongregácia z Troyes. — Mater Viktória Goublot. — Nový dom Spoločnosti v Paríži.

»Ježiš Kristus neopustí nikdy túto Spoločnosť, kým svet bude stáť, lebo keď ju On založil, kto ju môže zničiť?« Tak hovorila Angela Merici s odvážnou dôverou svätých, pred očami ktorých Boh trhá závoj, zahaľujúci budúcnosť. Toto proroctvo akiste prestálo na konci XVIII. a na začiatku XIX. storočia nádhernú skúšku, ktorá môže byť zárukou jeho ďalšieho a úplného splnenia. Keď ju nemohly zničiť dve také hrozné udalosti, ako francúzska revolúcia a nemecká sekularizácia, ktoré viedly skoro súčasne pravý zničujúci boj proti Spoločnosti svätej Uršule, áno, nemohly ju v jej životnej sile ani tak oslabiť, že by zabránily, alebo len na okamih znemožnily jej nový rozkvet, intenzívnejšiu vnútornú i vonkajšiu činnosť, potom ozaj nevieme, ktorej ľudskej sile by sa to podarilo. Ako horská riava ženie sa medzi divo roztrhanými príkrymi skalnými útesmi, tu sovrená sa prevaľuje, zasa v najrýchlejšom behu sem a tam zmietaná, potom uvoľnená rúti sa vpred, tu rozbíja

svoje vlny a vystrekuje ich k nebu a potom ich ako hrozne krásnu kaskádu metá do hlbín — tak si kliesnila cestu a pretlačovala sa Spoločnosť medzi mocnými udalosťami francúzskej revolúcie a nemeckej sekularizácie a stala sa v tejto divej rokli veľkolepým, vznešene krásnym divadlom Bohu, anjelom a ľuďom. A ako rieka, keď prelomí poslednú skalnú bránu a vstupuje do nížin, hneď sa rozširuje a delí vo viacero vetiev, aby čo možno mnoho zeme obšťastnila úrodnosťou a požehnaním, tak aj Inštitút sv. Angely.

Sotva sa otvorily, ako sme videli, dvere žalárov, sotvaže padly putá, ktoré ukovaly bezbožné zákony, už rehoľa radostne sa dvíha, aby s pravou mladistvou sviežosťou začala opäť svoj beh, áno, aby vyšla k novým výbojom, ktoré maly omnoho zväčšiť jeho bývalé vlastníctvo. Od svojho vzniku nebola Spoločnosť nikdy tak plodná na nové založenia, ako v čase, ktorý nasledoval po týchto bojoch. Vo svojej najväčšej slabosti ukázala sa najsilnejšou. Staré kongregácie nielenže reštaurovaly svoje kláštory, ale usadily sa aj v krajoch, kde rehoľa nebola vôbec, alebo len veľmi málo známa. Ešte viac, vzbudila sa hnacia sila, podobná tej, ktorá pred 200 rokmi dala vypučať toľkým vetvám z mocného kmeňa, zasadeného svätou Angelou. Tieto vetvy vyhnaly ratolesti, ktoré sviežosťou a plodnosťou závodily so starými vetvami. Z kongregácie v Bordeaux a Dijon vyšly nové kongregácie, ktoré v podstate zachovaly staré podania, ale v niektorých bodoch prijaly zmeny a preto sú zvláštnymi údmi na veľkom tele Spoločnosti. Sú to kongregácie z Thildoncu a Troyes.

Dejiny rehole uršulínok dokazujú na každej stránke, pojednávajúcej o novom založení, tú istú pečať diel Božích, t. j. pečať chudoby a poníženosti, ale nikde nenájdeme taký nápadný dôkaz toho, ako pri založení kláštora v Thildoncu. Všetko, čo je

v očiach ľudí bláznovstvom: nízkosť stavu, nevedomosť, chudoba, skrytosť miesta, spojuje sa tu a vytvára základ domu, ktorého preslávený vychovávací ústav má čoskoro viac ako 350 chovaniek a je so svojimi 90—100 rehoľnicami strediskom značného počtu kláštorov. Biskupi a misionári ho vyhľadávajú, aby uviedli jeho sestry do svojich diecéz a zámorských misií.

Zakladateľom tohto diela, vo svojich počiatkoch tak mimoriadne skromného, ale vo výsledkoch opravdu veľkolepého, je jednoduchý vidiecky farár Ján Lambertz. Tento skromný, ponížený kňaz nemal ničoho, čo robí veľkým v očiach ľudí, ani zvláštne talenty, ani vynikajúcu učenosť, ani vzťahy k veľkášom sveta, ani obratnosť a skúsenosť vo vedení rozličných vecí. Dar modlitby a vrúcne spojenie s Bohom boly jeho jedinými prostriedkami, ktorými konal zázračné veci. Bol pravou dušou Jánovou, ako jeho svätý patrón, stýkal sa najdôvernejšie s Ježišom a čerpal z pŕs Spasiteľa lásku, ktorá takmer núti Boha, aby chcel, čo chce Jemu celkom oddaná duša, a vieru, ktorej je všetko sľúbené, lebo len od lásky milovaného očakáva všetko.

Roku 1812 prišiel tento zbožný kňaz, ktorý sa narodil 8. februára 1785 v Hoogstraetene, ako vikár do Thildoncku. Dedina Thildonck, so sotva 1400 obyvateľmi, leží približne dve míle od Löwen a náleží k arcidiecéze mechelnskej. Mladý vikár našiel farnosť v najvýš poľutovaniahodnom stave. Návšteva kostola skoro celkom prestala, nikto si nevážil diecezálnej vrchnosti. Morálny stav zodpovedal tomuto zanedbávaniu náboženskej povinnosti. Deti vyrástly bez bázne Božej, bez výchovy a bez vyučovania. Pán Lambertz spoznal, že len tak sa dá zabrániť hlboko zakorenenému zlu, keď sa zachytí v koreňoch, to znamená, keď sa dobrou školou položí základ novej

generácii. Dlho uvažoval pred Bohom o tomto projekte a keď sa stal r. 1815 farárom, bol už zrelý.

Rozhodol sa s pomocou svojho kooperatéra založiť školu. Bol celkom bez prostriedkov, bez učiteľských síl, bez domu, bez peňazí, všetko dúfal od Božej Prozreteľnosti. Prvú pomoc našiel v mladom dievčati z dediny, Anne Grinderbeckovej. Bola preniknutá živou túžbou zasvätiť sa Bohu, ale za vtedajšej holandskej vlády nemohla dúfať, že sa dostane do kláštora. Ponúkla sa preto svojmu nábožnému farárovi, že ho bude podporovať v jeho podujatí. Tento, plný radosti a vďaky k Bohu, myslel, že už vidí vychádzať zornička lepšej budúcnosti nad svojou chudobnou obcou. Dal dievčaťu obydlie a výživu, a pohol ju, aby vyučovala deti z dediny tak, ako najlepšie vie. Teraz museli obstarať aj školskú izbu, tu sa zasa postaral Boh, pravda, podobne ako kedysi o svojho jediného Syna, keď prišiel na tento svet. Farár a nová učiteľka premenili malú maštaľ fary v školskú izbu. Kým sa toto dialo, prihlásilo sa ešte jedno mladé dievča z dediny, a tiež slúžka pána Lambertza chcela sa zúčastniť na prácach Anny Grinderbeckovej. Očakávanie dobrého farára bolo ďaleko predstihnuté. Určil teda 30. apríl 1818 za začiatok spoločnej činnosti. Toho dňa kľačaly tri chudobné dievčatá v presbytériu farského kostola v Thildoncku. Spoločne sa pomodlily Veni Creator a litánie k všetkým svätým a sľúbily svojmu farárovi, že chcú byť jeho vernými spoločníčkami pri duchovnej reorganizácii obce. Nasledujúci deň otvorily školu. Nikto na svete a najmenej zúčastnené, netušil, akému požehnanému ústavu položili základ.

Deti obojeho pohlavia navštevovaly školu a učily sa náboženstvu a najpotrebnejším elementárnym znalostiam, pričom učiteľky často tvrdo sa namáhaly, lebo ich vlastné vedomosti boly nepatrné a nemaly ani pojmu o metóde. Často musel sám pán farár vy-

učovať. Ale to nikoho neodstrašilo, začiatok bol urobený, o pokračovanie mal sa postarať Boh. Čoskoro prosily iné mladé dievčatá o prijatie do mladého inštitútu, hoci ešte netvoril nijakú vlastnú náboženskú spoločnosť. Až na Vianoce 1819 pokúsila sa zbožná spoločnosť dať si takú formu. Po desaťdňových exercíciách prijaly zvláštny odev, ktorý farár požehnal a rozhodly sa spoločne vykonávať niektoré duchovné cvičenia: polhodiny rozjímania, malé ofícium Najsv. Panny vo flámskej reči a ruženec. Každú sobotu sa k úcte Panny Márie postily a každý pondelok ku cti Sv. Ducha, aby dostaly dobré učiteľky. Za patrónku svojho inštitútu zvolily si sv. Uršuľu s jej 11 tisíc pannami.

Keďže počet sestier, — tak sa členky odteraz vzájomne nazývaly — neustále rástol, bola pre ne fara čoskoro malá. Božia Prozreteľnosť zasa postarala sa o novú rehoľnú rodinu. Farár mohol za veľmi výdatných podmienok získať dom a dosť veľký pozemok. Keďže však dom bol celkom nevhodný pre kláštorskú spoločnosť, rozhodli sa zboriť ho a z takto získaného materiálu získavať nový. Pri tejto príležitosti sestry ukázaly, že to vážne myslia so svojím kláštorským povolaním, a že sa im nijaká obeť nezdá priveľkou za šťastie, aby dostaly príbytok v dome Pána. Naozaj, samy si vybudovaly svoj sv. azyl a azda ani jeden uršulínsky kláštor nevznikol za cenu takej oddanosti zakladateľa a jeho spolupracovníkov. Aby pokiaľ možno obmedzily výdavky, pomáhaly odhodlane pri stavbe. Najprv usporiadaly starý materiál, nanosily tehál, shromažďovaly železo, drevo aj klince, ktoré boly ešte na použitie. Keď bolo tak všetko pripravené a základy vykopané, položil farár základný kameň a zamuroval ho »viac poníženosťou srdca a vrúcnosťou svojich modlitieb«,[49]) ako

[49]) Rádové anály, sväzok V. 498.

maltou. Horlivosti dobrých sestier za celej stavby neubúdalo. Od 5. hodiny ráno až do 8. hodiny večer pracovaly ako nádenníci, vozily piesok, nosily zem, pomáhaly a posluhovaly murárom podľa svojich najlepších síl. Ešte viac, samy vystavaly niekoľko pecí a pálily v nich nové tehly. Tieto tehly prešly až štyri razy ich rukami a spôsobily im toľko rán, koľko len maly prstov. Pán Lambertz sám pracoval ako obyčajný murár, jeho kňazské ruky pomáhaly pri vykopávaní fundamentov, a keď len mu času zvyšovalo v jeho svätom úrade, zamiešal sa medzi robotníkov, aby pomáhal pri budovaní Božieho domu.

Sestry nosily veľmi chudobný odev, ale ich srdce pretekalo čistým šťastím, tým sladkým pokojom, ktorý sľúbil Ježiš a ktorého nemôžu dať všetky radosti a majetky sveta. Radostne niesly ťarchu dňa a horúčosti, súc isté, že tí, čo sejú v slzách, budú s radosťou žať. Vďaka tejto energickej oddanosti, mohol dobrý farár už 27. septembra 1821 uviesť svoju malú rehoľnú rodinu v procesii do nového domu. Súčasne prijaly 10 chovaniek.

Svätému farárovi bolo vždy jasnejšie, že Boh chce založenie nového kláštora, preto začal stavať kostol. Sestry ho tým horlivejšie podporovaly, čím viac smely dúfať, že v tejto malej svätyni budú mať Božského Ženícha vo Sviatosti Jeho lásky. Tak všetko dobre pokračovalo, hoci s námahami a obeťami, ale bez vonkajšieho odporu. Ale, ako môže nejaké dielo naozaj vzrastať, keď sa neovíja okolo dreva kríža? Aj pre zbožnú spoločnosť v Thildonckú udrela hodina skúšky. Farár iste zavčas podal prostredníctvom arcibiskupa z Mechelne holandskému kráľovi žiadosť o štátne uznanie svojho malého inštitútu, ale z nedopatrenia oneskorili podanie žiadosti. Medzitým v auguste precestoval guvernér Brabant Thildonck, a keďže mu bola nová budova nápadná, pýtal sa sedliakov na jej určenie. Títo odpovedali proste a nič

netušiac: »To je kláštor.« O niekoľko dní potom prišiel rozkaz vlády, ktorý nariaďoval zastavenie vyučovania a rozchod personálu, a to bez meškania. Kto môže vylíčiť bolesť, ktorá opanovala srdcia. Trinásť sestier a ich 28 chovaniek naposledy sa shromaždily okolo drahého otca prv, ako by opustily dom, ktorý ich toľko stál. Povzbudzoval ich k odovzdanosti do Božej vôle a povedal medziiným tieto pamätné slová: »Neznepokojujte sa, moje deti, je to Božie dielo, diabol ho nezničí.« Potom sa rozlúčily, ale ich srdcia ostaly vrúcne spojené v láske Ježiša Krista. Horlivý zakladateľ urobil teraz všemožné kroky, aby dostal od vlády uznanie svojej školy. Sestry odporúčaly svoju vec vo vrúcnych modlitbách Bolestnej Matke Božej. A Mária ich nenechala nadarmo volať. Po siedmich mesiacoch trápneho očakávania dostal farár 20. marca oznámenie, že keď sa dve alebo tri učiteľky podrobia v Bruseli skúškam s dobrým výsledkom, smú sa opäť chopiť svojho učiteľského úradu. Podivuhodná shoda! Keď prišiel tento list, slávily I. Vesper sviatku Bolestnej Panny Márie. Farár hneď poslal tri sestry do Bruselu. Složily skúšku s najlepším výsledkom, a už 23. marca mohly sa opäť spojiť pod ochrannou strechou svojho milého kláštorika.

Teraz pomýšľal však farár Lambertz vážne na to, aby vtlačil na svoje dielo pečať cirkevne aprobovanej rehoľnej spoločnosti. Hovoril o tom s generálnym vikárom Sterckom, ktorý spravoval uprázdnené arcibiskupstvo mechelnské. Plný otcovskej žičlivosti voči malej spoločnosti, utvrdil tento farára v jeho úmysle a navrhol mu, aby dal svojim dcéram Pravidlá a Stanovy uršulínok kongregácie z Bordeaux. Všetky sestry pristúpily so svätým oduševnením na tento návrh. Pán Lambertz si zaobstaral knihu Pravidiel a dokonca sa dopytoval na odev dcér sv. Angely. Jedna stará uršulínka z Mecheln, ktorú francúzska

revolúcia vyhnala z jej kláštora, uschovávala ešte ako poklad svoj habit. Požičala ho nábožnému farárovi a iná sekularizovaná uršulínka z Namur mu dala závoj. Podľa tohto vzoru si zhotovily sestry v Thildoncku svoj rehoľný odev. 20. marca 1831 ho zbožný zakladateľ posvätil a sestry ho potom obliekly »Jedinou slávnosťou pritom boly slzy zbožnosti a dojatia, ktoré bohato tiekly z očú otca i dcér.«[50])

Medzitým nastúpil generálny vikár Sterck 8. apríla 1832 na arcibiskupskú stolicu v Mecheln. 1. mája prišiel do Thildoncku, aby prijal prvé sľuby, potvrdil inštitút ako duchovný rád a definitívne odovzdal článkám Konštitúcie urušlínok. Prv než ctihodný prelát prijal sľuby sestier, vysvetlil im najdôležitejšie body z Reguly, a až keď každá jednotlivá ešte raz vyslovila svoju vrúcnu túžbu po profesii, dovolil im priblížiť sa k oltáru, aby uzavrely neodvolateľný sväzok lásky s tým, ktorý im vyšiel v ústrety s toľkou milosťou. Osemnásť sestier složilo svoje sľuby a tri postulantky dostaly závoj noviciek. Za týchto dojemných ceremónií ponížený zakladateľ sa ukryl. Našli ho za oltárom, ako sa ležiac na zemi modlil. Arcibiskup potvrdil potom konventom zvolenú predstavenú Mater Felicitas Toubeau a odovzdal jej originál aprobácie inštitútu.

Tak vznikol uršulínsky kláštor v Thildoncku. Msgr. Sterck v spojení s farárom Lambertzom previedol niektoré zmeny v Konštitúciách. Najhlavnejšie z nich je, že predstavené domov, vyšlých z Thildoncku, ročne raz sa sídu, aby sa spoločne poradily o najdôležitejších veciach rehole za predsedníctva arcibiskupského komisára. Ctihodný zakladateľ dúfal, že tak dosiahne vo všetkých kláštoroch horlivé závodenie v presnom zachovávaní observancie a rov-

50) Rádové anály, sväzok V. 503.

nomerné prevádzanie Pravidiel a zvykov. Tieto konferencie prinášaly až do dneška mnohé vzácne plody. Oprávnene hovoria uršulínky z Thildoncku: »V týchto dňoch cítime celkom mimoriadne, aké pravdivé sú slová: V jednote je sila.«[51]) Videl zbožný zakladateľ do budúcnosti, keď ustanovil tento bod Reguly? Skoro by sme to mohli veriť. Ako ináč by aj mohol pokladať za nevyhnutné také nariadenie pre malý kláštor v odľahlej dedine! Čoskoro prišla príležitosť na nové založenia. Už dva dni po prvej profesii odcestovaly tri sestry do Hoogstraeten, aby založily nový kláštor. Začiatky boly práve tak chudobné ako v Thildoncku.

Ich bydliskom bol už 30 rokov opustený františkánsky kláštor, ktorého naposledy používali za sýpku a kurínec. Prvým jedlom im boly zemiaky. Predstavená Mater Felicitas pritom namiesto stoličky sedela na malom vedre a ostatné sestry na zemi. Ale vložily svoju dôveru v pomoc Pána, otvorily externú školu, potom penzionát a dosiahly výsledku, ktorý prekonával všetko očakávanie.

O dva roky neskoršie, 1833, poslal farár Lambertz svoje dcéry do Haute-Croix, 1834 do Saventhem a Molhem, 1836 do Montaigu a Maeseyck, 1838 do Venray,[52]) 1839 do Hamont, 1841 do Wavre-Notre-Dame,

---

51) Cirkulár č. 1. Keď uršulínky z Thildoncku usadily sa v Uptone pri Londýne, rozkázal im Jeho Eminencia kardinál Wiseman, plne oceňujúc vzácne plody, ktoré toto ročné shromaždenie predstavených prináša, aby nikdy takú schôdzku nevynechaly. Jeho nástupca, kardinál Manning, dal im nielen dovolenie na túto cestu, ale vyhlásil, že si výslovne želá, aby ju každý rok podnikly.

52) Vo Venray usadily sa uršulínky v starom kláštore augustiniánov z XV. storočia. Pri francúzskej invázii boly jeho obyvateľky vyhnané. Zbožné spomienky tohto domu siahajú ešte ďalej. Tu, práve na tomto mieste, kde stojí kláštor, bývala v VIII. storočí bretónska kňažná, sv. Anda Aby zachránila svoju čnosť, musela utiecť pred prenasledujúcimi ju barbarmi, prv však, ako by bola opustila svoje

Sittard a Laeken pri Bruseli, a tak to šlo ďalej. Thildonck mal pri smrti svojho svätého zakladateľa (12. mája 1869) 40 filiálnych kláštorov, najviac v Belgicku a Holandsku, jeden v Anglicku a tri na Jáve.

Všetky tieto kláštory vyvíjajú veľkolepú činnosť. Sám materský kláštor v Thildocku, priestranná krásna budova, v ktorej býva vyše 90 rehoľníc, delí svoje chovanky na tri sekcie, ktoré môžeme pokladať za práve toľko penzionátov. Sú úplne oddelené, majú svoje vlastné triedy, spálne, ihrisko atď. V prvom penzionáte je asi 60 detí, ktoré ešte neboly pri prvom svätom prijímaní. V druhom tiež asi toľko, ktoré sa už zúčastnily na tomto svätom úkone, ale nemajú ešte viac ako 13 rokov. Napokon tretí penzionát má obyčajne 200 chovaniek, ktoré už prekročily 13. rok svojho veku. Pritom sestry nezanedbávajú ani im tak drahú dedinskú školu, ktorou začaly požehnané dielo. Mávajú obyčajne 160 žiačok. Okrem toho väčšina kláštorov kongregácie v Thildoncku vyučuje v nedeľu chudobné ženy a dievčatá katechizmu pod názvom »Spoločnosť sv. Rodiny« a pôsobí neobyčajne mnoho dobrého.

Saventhem má penzionát s asi 200 chovankami, školu chudobných navštevuje 300 detí a vo »Svätej Rodine« je vyše 250 chudobných žien z okolia. Penzionát vo Venray má 140 chovaniek, Holanďanky, Belgičianky, Nemky, Angličianky. Externát navštevuje 100 a školu chudobných 150 žiačok. V Hamont vychovávajú uršulínky 90 chovaniek a dievčenskú školu navštevuje 120 dievčat. Laeken má 120 chovaniek a 250 externistiek. Vo vychovávacích ústavoch v Uden a Maestricht je po 60 chovaniek,

---

milé miesto, prorokovala, že tu bude založený kedysi ústav na vyučovanie mládeže, ktorý dosiahne veľkej vážnosti. Toto proroctvo z VIII. storočia sa vyplnilo v XIX. storočí. Dom vo Venray vyvíjal sa nad všetko očakávanie rýchle a skvele.

v Maestricht ešte 200 žiačok dievčenskej školy a školu chudobných navštevuje 600 detí. V Saint-Tronde venujú uršulínky tiež viac ako 600 deťom svoju materskú starostlivosť, a tak to ide vo všetkých ostatných domoch kongregácie z Thildoncku. Vo všetkých spolu pôsobí viac ako 1200 rehoľníc. A všetko toto požehnanie vyšlo z malej školy, ktorá bola 30. apríla 1818 zriadená vo farskej maštali v Thildoncku. Tri chudobné nevedomé dievčatá a jednoduchý vidiecky farár vytvorili toto dielo, ktoré dnes sprostredkuje tisícom detí zo všetkých spoločenských tried dobrodenie ozaj kresťanskej výchovy a dokonalého vyučovania vo všetkých potrebných znalostiach. Naozaj, také výsledky pri takých prostriedkoch vykazuje len katolícka Cirkev.

Kongregácia z Thildoncku mala česť vztýčiť zástavu sv. Uršule v Anglicku a preniesť ju i ďaleko za more na Sundské ostrovy. Sotvaže blahej pamäti pápež Pius IX. znova zriadil v Anglicku katolícku hierarchiu, už sa preplavilo roku 1851 niekoľko uršulínok zo Sittardu v holandskom Limburgu Kanálom, aby uprostred moderného Babylonu, v samom Londýne, založily kláštory. Vtedy ulice ešte ozývaly sa volaním: »Down with the Pope!« (Dolu s pápežom!) a »No popery!« (Nijakého pápeža!). Rozhorčenie proti katolíkom najvýš vzrástlo, keď títo dosiahli veľkých výsledkov. Uršulínky sa tu zjavily vo svojom chudobnom rehoľnom odeve, nad čím v prvom okamihu aj katolícki kňazi sa zhrozili, obávajúc sa verejných výtržností už beztak nespokojného ľudu. Bolo by im bývalo milšie, keby boly sestry zpočiatku nosily svetský odev. Ale k najväčšej radosti uršulínok povzbudzoval ich kardinál Wiseman, aby sa verejne ukázaly v rehoľnom rúchu. Takto uvidel Londýn v Angeliných dcérach prvé rehoľnice od svojho odpadnutia od Ríma. Malý, nepohodlný dom v nezdravej mestskej štvrti, bol ich prvým príbyt-

kom, šesť stoličiek, stôl a tri postele ich celým zariadením. Keď šly do kostola — nemaly ešte kaplnku, a preto nesmely prechovávať najsvätejšiu Sviatosť — potupovala ich sberba všemožným spôsobom, a keď prišly domov nezriedka našly na svojich dverách napísané veľkými písmenami: »Here lives the pope« (Tu býva pápež). Viac ráz im vybili obloky.

Ako všade, aj vo veľkomeste na Temži začaly uršulinky svoj apoštolát u chudobných a maličkých, verné duchu svojej rehoľnej Matky. Škola, ktorú tu otvorily, mala hneď 300—400 žiačok, Londýn má vedľa zlatých palácov City chatrče biedy, ktorých núdza je krikľavejšia, ako povestný luxus, ktorý vyvíja londýnsky elegantný svet. Ale táto hmotná bieda je len závojom, ktorý zakrýva nesmierne väčšiu duchovnú biedu. Skúsenosti, ktoré tu uršulinky získaly, trhaly im srdce, ale roznecovaly aj ich odvahu až k stupňu, ktorý hraničil s heroizmom. Počúvajme ich samé: »Celkom opustené a osamotené v našom temnom príbytku,[53]) bez najnevyhnutnejších potrieb, okradnuté aj o náš najväčší poklad, Spasiteľa v sviatosti Jeho lásky, predsa sme myslely, že šťastie troch vyznačených učeníkov na hore Tábor nebolo väčšie ako naše. Nemôžeme dosť ďakovať Božej Prozreteľnosti, že nás vyvolila k založeniu prvého kláštora našej rehole vo vlasti našej slávnej patrónky. Ako svätý Pavol, oplývame radosťou, lebo sme boly nájdené hodnými trpieť potupu pre meno Ježišovo.«[54])

Okrem tejto vnútornej útechy maly dobré sestry aj útechu vernej starostlivej lásky dobrého otca. V kardinálovi Wisemanovi dal im Boh vodcu, oporu, tešiteľa, priateľa, že si lepšieho nemohly želať. Hneď po svojej prvej návšteve poveril jedného kňaza z far-

53) Jediný rozhľad, ktorý maly, im ukazoval steny, čierne ako komíny, takže jedna sestra v prvom okamihu myslela, že stojí pred pohoreniskom.

54) Cirkulár, č. 1.

nosti, aby vyhľadal sestrám vhodný príbytok, dom, v ktorom by mohly uschovávať najsv. Sviatosť. Keď ho našli a uršulínky sa tam presťahovaly, prišlo vznešené cirkevné knieža, aby tu slúžilo prvú sv. omšu a zanechalo svojim dcéram jediný a najvyšší poklad, Ježiša vo svätostánku. Nové susedstvo nebolo však menej zle naladené ako staré. »Zapáľte ich dom, vyžeňte ich.« To bol neustále opakovaný refrén. Predsa maly však rehoľnice všetku voľnosť pri vykonávaní svojho apoštolátu. Školu chudobných navštevovalo 500—600 detí, okrem toho otvorily externát, ktorý mal čoskoro 80 žiačok. Práce bolo mnoho, veľmi mnoho, to cítily onedlho všetky. Strádanie každého druhu, nedostatok zdravého vzduchu a nepretržité námahy vyučovania podryly zdravie učiteliek, a hoci im päť nových sestier prinieslo pomoc, jedna po druhej podľahly. Kardinálovi neušlo ich neblahé postavenie, a hoci si veľmi želal, aby ostaly v Londýne, predsa radil predstavenej, aby odišly do Oxfordu a v hlavnom meste obnovily založenie neskôr za priaznivejších podmienok.

Oxford, učené mesto v Anglicku, malo vtedy medzi svojimi 70 tisíc obyvateľmi sotva 200 katolíkov. Jeho slávna univerzita shromažďovala v 24 kolégiách 1200 poslucháčov, ale iba jeden patril k rímskej Cirkvi. A predsa práve v tomto meste všetko upomínalo na krásne časy, keď Anglicko právom nazývali »ostrovom svätých«. Anglikánsky kňaz založil v Oxforde kláštor »Puseyite sisters«. Sú to anglikánske rehoľnice, ktoré sa cvičia v takom prísnom pokání, ako karmelitky, a okrem toho zamestnávajú sa vyučovaním a ošetrovaním chorých. Ich zakladateľ mal byť nástrojom, ktorého Prozreteľnosť použila, aby uviedol uršulínky do Oxfordu. Na jednej ceste do Jeruzalema prišiel k poznaniu pravdy, prestúpil na katolícku vieru, bol potom niekoľko rokov v Ríme, kde prijal posvätenie kňazstva a vrátil sa do svo-

jej vlasti práve v tom čase, keď dcéry sv. Angely boly už v opisanom neblahom postavení. Živo sa o ne zaujímal, a keďže bol v dôverných stykoch s kardinálom Wisemanom, podarilo sa mu získať veľké cirkevné knieža pre svoj projekt, uviesť uršulínky do Oxfordu. Tam prenajal pre ne dom a mohly hneď otvoriť penzionát a externú školu. Zaznamenaniahodné je, že sestry tu neboly nikdy tupené alebo ináč obťažované. Naopak, protestantom sa páčili »nové rehoľnice«. Ich veselé, jednoduché, beznáročné chovanie veľmi sa líšilo od chmurného rigorizmu puseyistiek. To cítily aj anglikánske rehoľnice, začaly uršulínky napodobňovať, dokonca aj v odeve, až na ruženec. Nie na jednu z nich urobilo tiché šťastie, ktoré sa zračilo z čŕt katolíckych rehoľníc, taký dojem, že sama k sebe hovorila: »Tieto ženy musia mať pravdu. Stoj, čo stoj, stanem sa rímskokatolíčkou.« A naozaj, stala sa ňou a našla taký pokoj, ktorý tak dlho márne hľadala aj za cenu veľkých obetí.

Na sviatok sv. Uršule 1856 mohly byť uršulínky vo svojej domácej kaplnke na svätej omši. Svätú obetu prinášal kňaz, ktorý ešte pred rokom náležal k anglikánskemu duchovenstvu. Bola to prvá svätá omša, ktorá bola slávená v Oxforde od časov reformácie, lebo katolícky kostolík, ktorý od nejakého času slúžil za faru, ležal mimo mesta. V tej istej kaplnke sv. Uršule prinášalo Anglicko v máji po prvé nebeskej Kráľovnej hold zvláštnych verejných pobožností. Bohužiaľ, malá svätyňa mohla prijať len málo osôb, ktoré sa ta hrnuly zčiastky z nábožnosti, zčiastky tiež zo zvedavosti.

Nielen kaplnka, ale aj celý príbytok uršulínok bol veľmi obmedzený. Keď otvorily jednu triedu pre chudobné deti, boly nútené zariadiť ju vo svojej malej jedálni a sestry jedly v kuchyni. Rady prinášaly také obete, ich apoštolské srdce nachádzalo v nich svoju slasť, ale Boh im uložil iné skúšky, ktoré pri-

nášaly opravdivú bolesť duše, horké trápenie srdca. Misia uršulínok v Anglicku mala mať v budúcnosti bohaté plody, preto musela sa polievať vodami veľkých strastí. Malý dom bol prenajatý na určitý čas. Po jeho uplynutí nechcel majiteľ obnoviť smluvu a v celom kacírskom meste nenašiel sa nik, kto by chcel prijať katolícke rehoľnice. Viacerí kňazi a priatelia kláštora darmo sa namáhali, aby zohnali sestrám príbytok. Áno, keby boly maly 3—4000 libier šterlingov, bolo by sa čoskoro našlo pre ne miestečko, ale bez peňazí, bez veľa peňazí sa v Anglicku nedá celkom nič robiť. Málo katolíkov v Oxforde muselo vykonať viac, ako im sily dovoľovaly, lebo celé udržovanie misie, vtedy vedenej jezuitmi, spočívalo na nich, nemohli teda uršulínky ďalej podporovať.

Za takýchto okolností nezostávalo im nič iného, ako vrátiť sa aspoň na nejaký čas do Holandska. To prinieslo dobrým sestrám nevýslovnú bolesť. Ich srdcia sa už zakorenily v Anglicku ako v druhej vlasti. Cítily, aká bohatá žatva by tu bola. Semeno, ktoré zasievaly v slzách, skrývalo už plody, ale v pláne Božej Prozreteľnosti bolo, aby na tento čas zastavily svoje práce a opustily pole svojej činnosti. Kardinál Wiseman, ktorý vedel oceniť obetu svojich drahých dcér, prišiel ich potešiť. Tento dobrý otec priniesol útechu, ktorá zmierňovala trpkosť rozlúčky, lebo oznamovala už radosť znovuvidenia. Jeho Eminencia odovzdal uršulínkam obraz, na ktorý vlastnoručne napísal slová: »Až doteraz ste sialy, vrátite sa, aby ste žaly. Bez sĺz niet radosti. N. C. Wiseman.« Toto proroctvo sa malo čoskoro vyplniť.

V júli 1861 preplavily sa uršulínky Kanálom, aby čakaly na lepšie časy v Belgicku, kde im konvent v Saventhem ponúkol pohostinné prijatie, a už na jar 1862 mohly sa vrátiť do Anglicka. Cieľom ich cesty nebol však Oxford,[55]) ktorý opustily, ale opäť

[55]) Roku 1890 založily uršulínky v Oxforde opäť kláštor.

veľký Londýn, len s tým rozdielom, že tentoraz neusadily sa uprostred veľkomesta, ale v Uptone, dve míle od neho vzdialenom, ktorý leží pri historicky pamätnom lese Epping. Tam napokon mala sa mladá vetva Spoločnosti zakoreniť a vzrastať.

Viaceré kláštory rehole, najmä Thildonck, Saventhem, Villefranche a Boulogne-sur-Mer, veľkodušne podporovaly podujatie svojich sestier v Anglicku. Tak sa mohly tieto pomaly zariadiť, keď aj ešte chudobne a stiesnene, lebo na ich dome väzila značná hypotéka 77.000 Fr.[56]) Otvorily školy a penzionát a hneď sa hlásilo viac detí, ako mohly prijať.

Aby vyhovely štátnym požiadavkám, podrobila sa jedna sestra skúške učiteľskej spôsobilosti v Londýne. Preto musela bývať 8 dní v protestantskom kolégiu, kde sa shromažďovaly kandidátky tejto skúšky. Bolo tam vtedy asi 100 anglických dám a 9 sestier, ktoré patrily rozmanitým katolíckym kongregáciám, všetky vo svojom rehoľnom ruchu. Tu sa mohlo vidieť, ako sa za posledných desať rokov veci v Anglicku zmenily. Zachádzali s rehoľnicami úslužne a úctivo, v jedálni im pripravili vlastný stôl a v piatok, keď ostatným prinášali mäso, predložili im ryby. To nebolo už Anglicko r. 1851, ktoré pozdravilo Angeline dcéry hádzaním kameňa a surovým posmechom.

Uršulínky v Uptone dostaly od protestantov tisíc dôkazov úcty a sympatie, neustále im ponúkali svoje služby a nezriedka sa stalo, že ich Prozreteľnosť použila, aby sestrám pomohla z núdze.

Kardinál Wiseman bol uršulínkam po ich návrate tým istým dobrým otcom ako prv. Sotvaže došly do Uptonu, už bol medzi nimi, radil, pomáhal a povzbudzoval. Zaujímal sa o ich školy. Dôkladné vy-

---

56) V Belgicku bol by ich dom stál sotva 15.000 Fr., ale blízkosť Londýna mu dávala takú cenu. V samom Londýne stál vtedy štvorcový meter stavebného miesta 2500 Fr.

učovanie náboženstva je všade potrebné, ale nikde väčšmi, ako v celkom bludárskej krajine. Vznešené cirkevné knieža sa rado presvedčovalo osobne o pokroku chovaniek, v tejto prvej zo všetkých vied. Veľký prelát zúčastnil sa aj na radostných sviatkoch mladého zástupu ba nezavrhol použiť svojho básnického talentu na oslavu slávnej patrónky rehole. Slávny autor Fabioly napísal pre chovanky svojich milých dcér v Uptone malú drámu »Svätá Uršuľa«. V jemnej narážke na nový kláštor vkladá do úst jednej spoločnice bretónskej kráľovskej dcéry slová: »Tiež do Uptonu, do tichej vlasti zalieta moja myseľ, kde sme v hodinách zotavenia poskakovaly ako baránky na zelenom trávniku, v tieni cédrov, čistá a veselá ako ony; to je svet, ku ktorému ma to tiahne späť, nie k pohrávaniu, k márnostiam a starostiam, ktoré sme vtedy ešte nepoznaly.«

Niekoľko rokov po usadení uršulínok z kongregácie v Thildoncku v Anglicku, boly povolané na Sundské ostrovy. Ázia nemala vtedy ešte ani jeden uršulínsky kláštor. Ale Msgr. Vrancken, apoštolský vikár z Batávie, spoznal ako dekan v Sittarde zásluhy týchto horlivých vychovávateliek, a preto sa rozhodol hneď po svojom príchode na Jávu, že tam povolá dcéry sv. Angely. 17. okt. 1855 rozlúčila sa malá kolónia, určená pre túto misiu, s materinským domom a odobrala sa do Rotterdamu, kde čakala na ňu loď, ktorá ju mala odviezť na ďaleký Východ. 21. okt., na sviatok veľkej reh. patrónky Uršule, vstúpilo 7 uršulínok, sprevádzaných tromi kňazmi, na loď a 7. februára 1856 vystúpily na pevninu pobrežia Jávy.

Tieto odvážne misionárky boly: Mater Uršuľa, ktorá viedla malú spoločnosť ako predstavená, z kláštora v Maeseyck, Mater Xavéria z Haute-Croix, Mater Angela, Mater Emanuela, Mater Johanna, Sestra Andrea a Sestra Mária, posledných päť z ko-

munity v Sittarde. Sotvaže prišly na Jávu, žiadal už Boh veľkú obetu. Mater Emanuela, ktorá už v Európe trpela na pľúca, podľahla námahám cesty. Len z diaľky mohla pozdraviť krajinu, ktorá bola cieľom jej najvrúcnejších túžob. Štyri dni po svojom príchode, 11. februára prijala sviatosti zomierajúcich s najvrúcnejšou zbožnosťou a ešte večer tohože dňa zamenila túto zem vyhnanstva s nebeskou vlasťou.

Msgr. Vrancken, otcovsky starostlivý o svoje dcéry, nedovolil hneď otvoriť školy, maly si najprv zvyknúť na tropické podnebie. Medzitým si rehoľnice získaly dôveru najváženejších rodín Batávie a iných miest súostrovia. Keď 1. augusta začaly svoju činnosť, hrnuly sa im chovanky a externé žiačky so všetkých strán. Hoci boly medzi chovankami mnohé katolíčky, predsa veľká väčšina z nich spoznala Boha až u uršlínok. Nábožné učiteľky s radosťou videly, ako mnohé nekatolícke žiačky boly prijaté do lona katolíckej Cirkvi. Už po niekoľkých rokoch prijalo v ich kaplnke 40 detí sv. krst.

R. 1859 založil kláštor v Noordwycku filiálku vo Weltevreden a r. 1863 druhú v Surabaji. P. Van den Elzen zo Spoločnosti Ježišovej vyprosil od biskupa Vranckena sestry pre toto mesto. V predvečer sviatku sv. Terézie prišlo ta päť uršulínok, tri z Batávie, jedna zo Sittardu a jedna z Venray. Čoskoro navštevovalo ich školu 300 detí, pre založenie penzionátu sa pomery nezdaly priaznivými. Tým požehnanejšie pôsobil externát. Aj sem, ako do Batávie, prichádzaly deti bez hocijakej znalosti náboženstva. Uršulínky píšu: »Okrem tucta, môžeme povedať, že až tu všetky spoznaly Boha a náboženstvo.[57]) S radosťou videly učiteľky, že tieto deti pôsobia vo svojich rodinách ako apoštolky. Dobrým príkladom a často celkom naivnými napomínaniami obrátily často

[57]) Cirkulár č. 1.

svojich rodičov a príbuzných. Niekedy sa tiež stalo, že pokrstily malé choré deti, a tak otvorily týmto nevinným tvorom nebesia. Istá žiačka pracovnej školy sa dozvedela o chorobe malého mohamedánskeho dievčaťa. Navštívila ho a ponúkla jeho matke fľaštičku kolínskej vody. Súčasne vytiahla z kabelky inú fľaštičku a povedala mohamedánke: »Sima, pozri, takto sa má malučká občerstviť«, a Johanna pritom pokrstila dieťa, ktoré čoskoro potom umrelo.

Domy uršulínok na Jáve sú pod vedením jezuitov, ktorí tam pôsobia ako misionári. Angeline dcéry v nich nachádzajú pravých otcov, ktorí im vo všetkých veciach pomáhajú, takže si tu mimovoľne spomenieme na oddanosť, s akou pred 200 rokmi pomáhali títo ctihodní otcovia uršulínkam v kanadskej misii. Za takého výborného vedenia mohla táto misia Spoločnosti s radosťou pozerať do budúcnosti, mala poruke všetky podmienky pre rýchly a požehnaný vývoj. Predsa však veľké nebezpečenstvo ohrožovalo tak šťastne začaté dielo. Novozaloženým kláštorom začaly totiž chýbať potrebné sily. Misia nemohla ešte poskytovať tak mnohé ašpirantky, zvlášť keď to maly byť vzdelané ženy, lebo holandská vláda žiadala pre učiteľský úrad štátne vysvedčenie a jej inšpektori stupňovali požiadavky zvlášť v kláštorských školách na najvyššiu mieru. Od európskych kláštorov nemohlo sa žiadať, aby neustále posielaly trom ázijským kláštorom nové členky, najmä keď sa práce v škole práve v tom čase veľmi rozmnožily. Tu sa konvent vo Venray veľkodušne rozhodol, že založí pre túto misiu vlastný noviciát. Mladé sestry vstupujú do neho s rozhodnutím, že venujú svoj život apoštolským prácam na vzdialených Sundských ostrovoch. Keď sa ich povolanie vyskúša ako pravé, a ukážu sa tak obetavé a beznáročné, že sa môže dúfať, že budú ako neúnavné, verné pracovníčky svoje sestry v Ázii podporovať a kedysi pokračovať v ich

diele, potom smú odcestovať na Jávu, aby tam dokonaly svoju obetu v službe náboženstva. Tento noviciát poslal od r. 1857 do 1877 štyridsaťtri rehoľníc na Sundské ostrovy.

To nebránilo však, aby aj iné kláštory neposielaly občas pomoc, lebo okruh pôsobenia v troch domoch na Jáve sa neustále rozširoval a biskupi a misionári, predstavené a sestry neustále klopaly na dvere a srdcia európskych uršulínok a apelovaly na ich veľkodušnosť v službe Božského Ženícha.

Aby sme uviedli niekoľko príkladov, 24. decembra 1877 odplávaly s Mater Cecíliou a Melániou z Venray, Mater Františka z Hamont a dve laické sestry z Maestricht. 31. mája 1878 Mater Angela zo Sittardu a Mater Vincencia z Venray. 29. decembra toho istého roku Mater Beatrix zo Saventhem, Mater Xavéria z Venray a Sestra Rafaela z Geilenkirchen. 4. júna 1879 Mater Hubertína, Bernardína a Luitgardis z Venray a Mater Ignácia z Londerzeel. Kláštory, ktoré posielaly tieto misionárky, volily ich zo svojich najlepších, nábožnosťou a vzdelaním najviac vynikajúcich členiek. Uršulínky z Venray píšu: »V presvedčení, že milý Boh nedá sa svojimi chudobnými služobnicami predstihnúť vo veľkodušnosti, neváhaly sme ani chvíľku určiť pre misie najlepšie sily. A nikdy sme to neľutovaly. Nikdy nám nechýbaly agilné učiteľky. Viac ráz ukázal Boh nápadným spôsobom, aké milé sú mu také obete.«[58]) Chceme uviesť len jeden príklad. R. 1860 komunita rozhodla sa poslať jednu zo svojich najlepších učiteliek do Batávie. Toho istého dňa, keď o 10. hodine predpoludním predstavená priniesla Pánovi túto obeť, dostala poludňajšou poštou list, v ktorom prosila o prijatie do rehole mladá dáma, ktorá složila učiteľskú skúšku spôsobilosti zo štyroch rečí a bola dokonale vzdelaná v hudbe.

[58]) Cirkulár č. 1.

Aké odvážne a obetavé boly jednotlivé sestry pri každom vyzvaní do misií, to môže dokázať táto scéna. R. 1875 musela predstavená z Weltevreden, Mater Otília, odcestovať do Europy, hoci sa tomu vzpierala, lebo ju na to zaviazal vtedajší apoštolský vikár misií Msgr. Claessens pod poslušnosťou. Mala si v Europe znova nadobudnúť silne podryté zdravie, aby potom tým viac a dlhšie mohla pracovať pre misie. Hoci Mater Otília by bola volila radšej smrť ako cestu tým cieľom, nezostávalo jej nič iného, ako sklonit sa pred rozkazom biskupovým. Prišla do Venray na Turíce 1875. Rýchle cítila liečivý vplyv vzduchu vlasti, mohla zasa viac jesť, a tak nadobudla nových síl. Teraz chcela použiť svojho pobytu v Belgicku, aby získala pre svoje milé misie nové pracovníčky. Ale v prvom okamihu sa zdalo, že nemá nijakej nádeje, všade nedostatok učiteľských síl, nikde pravá túžba po vzdialenom východe. To bola bolestná skúška pre srdce dobrej predstavenej z Batávie. Prišiel 18. júl, deň jej menín. Konvent z Venray jej blahoželal a Mater Otília sa snažila usmievať, ale zmarené nádeje tlačily tak bolestne, že jej hneď vyhŕkly z očú horké slzy. Tu nasledovala scéna, o ktorej by sme mohli veriť, že náleží do stredoveku, silného na vieru, scéna veľká vo svojej jednoduchosti, ešte väčšia vo svojej obeti. Vstúpila Mater Margaréta, ktorá mala živú túžbu po misiách, ale na rozkaz predstavenej už o tom nikdy ďalej nehovorila. Tu jej ctihodná Matka pokynie, a ticho jej hovorí: »Mater Margaréta, bola vaša túžba po misiách vážna?« — »Áno, Matka.« — »Veľmi vážna?« — »Áno, Matka.« — »Teda blahoželajte svojej novej predstavenej.« — Mater Margaréta bežala k ctihodnej Mater Otílii, uchopila jej ruku a predstavená z Batávie sovrela do náručia novú duchovnú dcéru. Veľká obeta bola prinesená s veľkým srdcom.

O niekoľko dní neskôr boly rehoľnice v záhrade, v ich strede ctihodná Mater Otília. Teraz jej už bolo ľahšie na srdci. Tu vstúpila do kruhu Mater Filoména, vrhla sa na kolená a s veľkou poníženosťou a vrúcnosťou prosila, aby jej dovolily mať podiel na obeti Mater Margaréty. Prosba je vyslyšaná, Mater Otília hlasite jasá. Boly to dve výborné sestry, ktoré takto získala pre svoje misie. Ale v tento pamätný deň sa mala priniesť ešte tretia obeta. Asi o 4. hodine shromaždil sa konvent k malej rekreácii. Zrazu sa predstavená z Venray obráti na Mater Laurenciu: »Mater Laurencia, ctihodná Matka Otília by vás rada vzala so sebou.« — »Keď to dovolíte, drahá Matka!« — »Nechávam to na vás.« — Tu sa Mater Laurencia obrátila na predstavenú z Batávie a hovorila odhodlane: »Matka, idem s vami.« — Pri tretej obeti sa Boh uspokojil s dobrou vôľou. Rodina Mater Laurencie tak prudko odporovala jej odchodu, že musel vystať.

Veľkodušné podporovanie misie na Sundských ostrovoch európskymi kláštormi umožňuje jej požehnanú činnosť. V januári 1880 navštívil belgické kláštory misionár z Batávie. P. de Bruyn S. J. a vo svojich nadšených rečiach všade ukazoval, aké veľké služby preukazujú uršulínky misii. »Majú úctu, dôveru a lásku rodín. Sú anjelmi strážcami detí, tešiteľkami a radkyňami matiek. Ich misia je celkom misiou lásky«. Ale neporovnateľne viac by mohly vykonať, keby ich bolo viac. Biskup si už želá ďalšie zakladanie kláštorov na Jáve a ostatných ostrovoch Súostrovia a aj Moluky mávajú dcéram sv. Angely a volajú ich, aby pokračovaly v apoštolskom diele veľkého apoštola Indie.

Prv, než sa s touto misiou rozlúčime, musíme ešte venovať spomienku horlivému biskupovi, ktorý tam

uršulínky uviedol. Msgr. Vrancken umrel 17. augusta 1879 v Hasselte. Tento vynikajúci prelát, ktorého meno spája sa so všetkými apoštolskými dielami v Indii, vrátil sa na konci svojho života, keď jeho sily boly úplne vyčerpané, do Europy. Ale aj tu ostal milujúcim otcom svojich duchovných dcér, neprestal ich nosiť vo svojom apoštolskom srdci, mal vrúcnu účasť na všetkých ich skúškach a srdečne sa tešil ich úspechom. Každého roku urobil malú cestu z Hasseltu do Venray, aby videl a požehnal rehoľnice, ktoré maly vstúpiť na loď. Preto si ctí Spoločnosť jeho pamiatku a počíta ho k biskupom, ktorí boli zvláštnymi ochrancami, dobrodincami a priateľmi rehole.

Skoro v tom istom čase, keď vznikla v Belgicku kongregácia v Thildoncku, vo Francúzsku, vyvíjala sa kongregácia v Troyes. Čo sa týka jej pôvodu, opiera sa o starú kongregáciu z Dijonu, ktorý založila ctihodná Matka Františka Xainctonge, sestra slávnej Anny Xainctonge.[59]) Pri vypuknutí francúzskej revolúcie mala táto kongregácia kvitnúci kláštor v Mussy-sur-Seine (vtedy Mussy-l'Évêque). V septembri 1792 ho uršulínky musely opustiť, keď už po celý rok trpely hrozné prenasledovanie pre svoje pridržanie sa právoplatného vrchného pastiera a ortodoxného učenia. Ani jedna sa za tejto ťažkej skúšky nestala nevernou. Zo 44 rehoľníc, ktoré vtedy tvorily konvent, len 19 prežilo revolučnú búrku. Medzi nimi bola duša, ktorú Boh vyvolil na veľké veci. Pred svojou smrťou mala dať Spoločnosti sv. Uršule 20 nových rehoľných domov, v ktorých pracovalo vyše 250 rehoľníc na sebaposvätení a záchrane duší.

---

59) Srovnaj II. diel, 3. kap.

Po uzavretí konkordátu 1801 ponáhľala sa M. Viktória Goublot, to je meno tejto ctihodnej ženy, spojiť svoje bývalé spolusestry. Zároveň obrátila sa na svojho biskupa Msgr. Ľudovíta de la Tour-du-Pin-Montauban, a oznámila mu svoje úmysly a želania. Nábožné cirkevné knieža hneď spoznalo veľký význam smelého podujatia tejto odvážnej ženy a všemožne ju podporovalo. Keďže však Mussy nemalo už od konkordátu biskupa, pozval M. Viktóriu, aby založila svoj kláštor v Troyes, jeho biskupskej rezidencii. On sám kúpil na to dom uprostred mesta, zariadil ho a v septembri 1806 ho odovzdal uršulínkam. Podľa úmyslov Msgr. Tour-du-Pin maly sa uršulínky v niektorých bodoch vrátiť k forme, ktorú dostala Spoločnosť od sv. Karola Boromejského. Bolo to s ohľadu na vtedajšie časové pomery tak veľmi podobné pomerom, na ktoré brala ohľad sv. Angela pri svojom založení. Preto zmiernil klauzúru, v určitých medziach vzal do okruhu ich činnosti aj ošetrovanie chorých a napokon určil, že všetky domy tejto kongregácie majú mať spoločné vrchné vedenie generálnej predstavenej. Táto má sídliť v materskom dome Troyes, kde je aj spoločný noviciát kongregácie.

Požehnanie Božie viditeľne spočívalo na tomto založení. V krátkom čase malo 27 filiálok. Až do r. 1836 ho viedla silná ruka ctih. M. Viktórie, ktorá mala vtedy už 82 rokov. Tento vek jej dával isté právo na pokoj, okrem toho práce generálnej predstavenej so dňa na deň tak sa rozmnožovaly, že ich ťarcha bola pre staručkú rehoľnicu priveľká. Pri voľbe 30. septembra 1836 spojily sa preto všetky hlasy sestier na M. Bazíliu Michaud, ktorá doteraz pôsobila po boku M. Viktórie ako jej verná spolupracovníčka a ako novicmajsterka vychovala všetky členky kongregácie. Mala jednu myseľ a jedno srdce so ctih.

zakladateľkou, že sa mohlo povedať, že M. Viktória pokračuje v správe pod menom M. Bazílie. Ctihodná služobnica Božia žila ešte osem rokov, v tomto čase videla Inštitút neustále vzrastať a rozkvitať. Duchovné dcéry ju obklopovaly vždy väčšou a nežnejšou láskou. 7. júna 1844 povolal Pán svoju nevestu k sebe, aby ozdobil jej čelo korunou večnej odplaty. Nemôžeme tejto ctih. dcére sv. Angely, ktorá má tak veľkú účasť na rozširovaní jej diela, v dejinách rehole postaviť dôstojnejší pomník, ako keď podáme cirkulár, ktorý kláštor v Troyes poslal svojim filiálkam v deň smrti ctih. Matky.

»Dnes 7. júna o trištvrte na 4. hodinu nám vyrvala smrť našu ctih. Matku Viktóriu, rod. Johannu Alžbetu Goublot v 90. roku jej života. Za 63 rokov od svojho vstupu do rehole a za 59 rokov od svojej profesie poučovala všetky najprv najvernejším zachovávaním sv. Pravidiel, potom svojou odvahou v nebezpečenstvách a trpezlivosťou v utrpení, ktoré priniesla revolúcia,[60]) napokon svojimi neúnavnými prácami pri novom založení nášho domu a tým si získala nedotknuteľné právo na našu úctu, lásku, vďačnosť. Za hrôzovlády prestála strašný boj s nepriateľmi náboženstva, ale nič nemohlo otriasť jej vierou. Videla všetky ohavnosti revolúcie, so sv. Pavlom trpela prenasledovanie a väzenie pre meno Ježišovo a ako apoštolovi oplývalo jej srdce radosťou, lebo trpela za vec Božiu.«

---

60) Kláštorské anály zachovávajú nasledujúci príklad jej neohrozenosti: Po páde Robespierra šla M. Viktória do Auxerre, aby vymohla u vládneho úradu podporu pre svoje spolusestry, olúpené revolúciou o najnutnejšie. Istý úradník sa jej u dverí pýtal: »Kde máš kokardu?« — »V taške.« — »Prečo si čierno oblečená?« — »No, preto — celý svet sa teší pádu Robespierrovmu a ja nad ním smútim.« — »Poď, občianka, máš hlavu na pravom mieste. Keď tvoj kláštor niekdy vznikne, budeš generálnou predstavenou.«

»Súc celkom preniknutá duchom nášho Inštitútu, použila prvých pokojných dní, aby sa opäť ujala vyučovania mládeže a uviedla ju opäť na cestu čnosti. Plačom šla, keď rozsievala semeno po zemi, ktorá jej pripomínala vieru a zbožnosť otcov, za časov ktorých boli tak veľmi prenasledovaní služobníci Pána a roztratené nevesty Kristove.«

»Roku 1805 ju povolal Msgr. de la Tour-du-Pin Montauban, biskup z Troyes, aby obnovila Inštitút uršulínok starého domu v Mussy. Toto dielo Prozreteľnosti malo byť odmenou viery, horlivosti a trpezlivosti našej ctih. Matky. Odteraz zabudla na všetko utrpenie, námahy a protivenstvá, ktoré skúsila a tým viac myslela na prostriedky, ako by sa spojila so svojimi bývalými spolusestrami a založila nový noviciát. Súc poslušná tomuto hlasu, podujala dielo v spojení so svojimi spoločníčkami, a keďže jej nechýbala pomoc shora, výsledok prekonal všetko očakávanie. Kiež by deti, ktoré ju do neba predišly a ktoré ju ešte budú nasledovať, boly jej korunou v nebi.«

»Sme jej dcéry, preto sa usilujme, najdrahšie sestry, kráčať v jej šľapajách. Ona vystavala náš dom, vybudovala ho na základe viery. Viera žiarila na nej medzi všetkými čnosťami najkrajšie. Svojou pevnou dôverou, spojenou so stravujúcou horlivosťou za česť Božiu, zvíťazila nad všetkými prekážkami. Opierala sa len o pomoc modlitby, súc pevne presvedčená, že tomu, kto sa modlí, nebude nič chýbať. Keď jej v posledných dvoch rokoch zrak značne zoslabol a ona už nemohla pracovať, neustále sa modlila, a táto modlitba stala sa prameňom milosti a požehnania pre náš Inštitút. Až do konca bola pri plnom používaní svojich duševných schopností. Až 5. júna sme spozorovaly upadnutie jej síl, toho istého dňa ochromila porážka jej pravú stranu. 7. prijala sviatosti umierajúcich a potom požehnala všetky svoje dcéry. Keď sa jej spovedník pýtal, či má strach, od-

povedala: »Mám viac dôvery ako bázne.« Boly to jej posledné slová. Od tej chvíle sme už nepočuly hlasu našej, tak ctenej a vrúcne milovanej Matky. Po 12-hodinovom smrteľnom boji, za ktorého sme sa ani na chvíľku neprestaly modliť, odovzdala naša ctihodná Matka spokojne a tíško svoju dušu Bohu.«

K domom, ktoré založilo Troyes, patrí aj uršulínsky kláštor v Paríži, rue de Belleville. Vojna r. 1870 ohrozila načas jeho existenciu. Uršulínky ostaly za obliehania na svojom mieste. Otvorily nemocnicu pre ranených vojakov, a samy ich ošetrovaly. Táto láska sa im stala ochranou v dňoch nešťastia. Ale neskoršie udalosti komúny prinútily rehoľnice, aby opustily Paríž a hľadaly útočište v materinskom kláštore. Ale predsa nevydaly svoj dom celkom búrke. Komunardi zriadili v ňom nemocnicu, ale jednej laickej sestre sa podarilo, vďaka svetskému odevu, ktorý si preto obliekla, že dostala v dome miesto ako slúžka. Tak mohla predstavená, ktorá ostala v Paríži, chodiť denne do kláštora a zabezpečiť mnohé vzácne predmety, ktoré tam ostaly.

Ale v krvavom boji, ktorým končila občianska vojna, bol kláštor v Belleville už pre svoju polohu vydaný najhoršiemu pustošeniu. Sotvaže zvíťazilo versaillské vojsko, ponáhľala sa predstavená do svojho milého kláštora. Na túto cestu, ktorá inokedy trvala pol hodiny, potrebovala 4, toľko mŕtvol a zrúcanín všetkého druhu pokrývalo ulicu. Medzi 80 posteľami kláštora nenašla predstavená ani jednu, na ktorej by bola mohla stráviť noc. Pokrývky, matrace a podušky, všetko bolo rozhádzané a roztrhané. Predsa našla však v tomto spustošení niečo, čo ju veľmi potešilo — kaplnka ostala nedotknutá. Keď v Paríži nastal poriadok a pokoj, vrátily sa aj uršulínky, aby pokračovaly vo svojej požehnanej misii v penzionáte a škole.

Ďalšie rozširovanie Spoločnosti sv. Uršule v XIX. storočí.

(Pokračovanie.)

Uršulínky vo Waterforde a Sligu. — Misia v Georgetown-Demerara. — Mater Mária Regis O'Brien. — Vnútorné a vonkajšie skúšky misijného kláštora. — Mater Mária Salézia Molony. — Jezuiti zachránia misiu. — Mount-Benedict u Bostonu. — Láska uršulínok k ich pracovnému poľu. Charleston a Columbia. — Valle-Crucis. — Francúzske misionárky v Brown-County. — Katolícky episkopát a uršulínky. — Založenie v Clevelande a Toledo. — St. Louis a z neho vyšlé založenia. — Osudy kláštora New Orleáns na začiatku XIX. storočia. — Mater Michaela Gensoul. — Misia v Galvestone a v San-Antonio. — Misionárky, ich povolanie.

Medzitým, čo sa dve kongregácie v Thildoncku a Troyes rýchle vyvíjaly, rozširovaly sa aj staré mnohými novými založeniami. Írsko nielen rozmnožuje svoje uršulínske kláštory, ale posiela misionárky aj do Spojených štátov severoamerických a do britskej Guyany v Južnej Amerike. Grécko dostáva nový kláštor Spoločnosti a zakladá sa v Taliansku a Nemecku mnoho kláštorov.

V VII. kap. II. diela sme ukázali, ako sa rehoľa dostala na zelený Erin a založila dva krásne kláštory v Corku a Thurles. R. 1816 vošly Angeline dcéry do Waterfordu, mesta, ktoré kedysi nosilo čestný názov »írsky Rím«. Prostredníctvom dcér sv. Angely mala tu Veľká Británia po prvé zasvätiť vrúcnymi pobožnosťami mesiac máj nebeskej Kráľovnej. Uršulínky boly prešťastné, že smú prinášať svojej nebeskej Matke tento hold. Istý páter zo Spoločnosti Ježišovej ich r. 1818 oboznámil s májovými pobožnosťami a ony sa ponáhľaly sláviť ich nielen vo svojej vlastnej kaplnke, ale rozširovaly ich vo všetkých ostatných kláštoroch Írska a v mnohých farských kostoloch. R. 1824 získaly staré panské sídlo na míľu od mesta.

Je to mohutná stavba, ktorá vyniká nad celým okolím. Na vzdialenom horizonte objavuje oko belasú líniu mora. I tu vynaložily dcéry sv. Angely všetko, aby vtlačily zariadeniu a vyzdobeniu klauzúrnej časti rehoľný ráz, ktorý je známkou pravého kláštora. Tiché miestnosti oživuje prísna, ale predsa nie jednotvárna dekorácia, zodpovedajúca všeobecnému charakteru architektúry. Každá cela má meno nejakého svätca alebo anjela. Kam oko pohliadne, stretne sa s dômyselne sostavenými textami zo sv. Písma. V galeriách a na chodbách mnohé oltáre pozývajú okoloidúcich ku zbožnému pozdvihnutiu srdca, ku krátkej modlitbe.

Waterford bol ešte sám malým konventom, keď obetoval tri sestry novému založeniu v Limericku. Hoci toto mesto prijalo uršulínky s nadšením a dcéry z najlepších rodín prosily o prijatie do noviciátu, predsa sa nemohlo myslieť na trvalé založenie. Preto prijal konvent pozvanie biskupa a kňazstva diecézy Rillaloe a presídlil sa do starého, nádherne položeného panského sídla Lefford-House. Ale aj tu chýbaly podmienky, potrebné na zdarný vývoj vychovávacieho ústavu. Uršulínky odišly po niekoľkých rokoch do starého katolíckeho mesta Galway, kde ich práce korunované boly krásnym výsledkom.

Ale neboly ešte na konci svojej púte. Každý novozaložený kláštor Spoločnosti je poznačený pečaťou kríža, a len tam, kde zakladateľky daly vtlačiť túto víťaznú signatúru modlitbou a láskou sebe a svojmu dielu, prekvital a priniesol napokon nebeské ovocie. Dobré sestry, ktoré maly položiť základ kláštoru v Sligu a odtiaľ presadiť rehoľu do Južnej Ameriky, podstúpily tvrdú skúšku štvornásobného presídlenia. Menej silné, menej veriace duše by azda stratily odvahu, áno, azda by aj zblúdily vo svojom poslaní. Ony však došly vo svojej dôveryplnej vytrvalosti ku krásnemu cieľu.

Keď Dr. Brown, ich svätý a učený biskup, bol preložený do omnoho dôležitejšej diecézy Elphin, chcel tam vziať svoje drahé dcéry. Uršulínky vyhovely žiadosti svojho vrchného pastiera, a toto nikdy neoľutovaly. Sligo, najdôležitejšie mesto diecézy Elphin, je hlavným mestom severozápadnej časti Írska. Keď sa ta uršulínky r. 1850 usadily, prevládal tu protestantský živel. Katolícka menšina patrila skoro výhradne nižším triedam ľudu. Čoskoro sa však mnohé veci zmenily, vďaka veľkému vplyvu nového kláštora, jeho priamemu apoštolskému pôsobeniu a apoštolátu dcér, vychovaných v jeho penzionáte. Procesie s Najsvätejšou Sviatosťou, májové pobožnosti, rozmanité náboženské spolky, to všetko zaviedly uršulínky na radosť katolíkov a na nemalé prekvapenie protestantov.

Tri roky po presťahovaní do Sliga, na jar 1847 zaklopal na kláštorskú bránu tohto horlivého konventu apoštolský vikár z Demerary v britskej Guyane, aby si vyprosil niekoľko misionárok. Hoci bol kláštor vo veľkej núdzi a jeho vlastná existencia nebola ešte zaistená, nechcely sestry dať ujsť krásnej príležitosti, vztýčiť zástavu sv. Uršule v tomto diele Južnej Ameriky, a tak môcť prispieť k nádhernému apoštolskému dielu. Šesť rehoľníc malo sprevádzať misijného biskupa, aby založily kláštor uršulínok v Georgetown-Demerara.

Mater Mária Regis O'Brien viedla tieto veľkodušné misionárky. Boh ju obdaril hojnými milosťami a zachoval jej srdce od skazonosných vplyvov sveta. Anna O'Brien vyrastala v tôni svätyne, lebo jej rodičia ju už veľmi skoro odovzdali penzionátu v Sifford-House. Tam rozvíjala sa jej duša vždy krajšie, súc hojne zalievaná Božou milosťou a verne vychovávaná najnežnejšou láskou nábožných vychovávateliek. »Miss O'Brien bola veľmi ušľachtile založená, než aby sa bola s Bohom jednala«, hovorí veľmi krás-

ne jej životopis. Už veľmi zavčasu zasvätila sa Spasiteľovi a v 19. roku dokonala svoju obetu. Zriekla sa skvelej budúcnosti, vytrhla sa nežnosti svojho vrúcne milovaného otca a vstúpila do noviciátu uršulínok. Po profesii celkom a s veľkým výsledkom zasvätila sa prácam Inštitútu. Keď apoštolský vikár z britskej Guyany, Msgr. Hynes, prosil o pracovníčky do vzdialenej misie, obrátily sa pohľady všetkých na Mater Máriu Regis, a hoci mala len 30 rokov, vymenovali ju za predstavenú nového založenia. Odvážne, ako kedysi opustila otcovský dom, rozlúčila sa teraz s milovaným materským kláštorom, aby pomáhala pri rozširovaní hraníc ríše Ježiša Krista.

29. júna, na sviatok apoštolských kniežat Petra a Pavla vystúpil Msgr. Hynes so svojimi uršulínkami po nebezpečnej morskej ceste na pôdu Guyany. Rehoľnice začaly hneď svoje apoštolské práce, Georgetown mal vtedy asi 25.000 obyvateľov, boli to Negri, farební Kreolovia, Angličania, Holanďania, Francúzi, niekoľko tisíc Cooliov a európski kolonisti. Táto rozmanitosť národností prinášala so sebou rozličnosť reči a náboženstva, keďže však táto časť Guyany patrila od r. 1802 Veľkej Británii, prevládala angličtina a protestantizmus. Keď uršulínky otvorily školu, prihlásily sa dve katolícke a dve protestantské deti, na chovanky nemaly vôbec nádeje. Táto skúška bola tým ťažšia, že sestry boly bez všetkých existenčných prostriedkov a nevedely, ako sa majú postarať o výživu svojho malého konventu. No nezúfaly, ale celkom sverily svoje dielo pestúnovi Božského Dieťaťa a daly novému kláštoru jeho meno. Dom v Demerara menoval sa teda »Nový svätý Jozef«, na rozdiel od »Svätého Jozefa« v materskom kláštore v Sligu.

Prvá potecha prišla dcéram sv. Angely z Ríma. Pius IX. schválil a pochválil vo vlastnom reskripte ich podujatie. Roky 1848 a 1849 zlepšily ich postavenie. Najvážnejší protestanti boli tí, čo denne vi-

deli sa takmer nútenými vzdať sa svojich predsudkov a čoskoro triedy kláštorskej školy sa plnily ich deťmi. Prišli aj mnohí dospelí, aby sa u rehoľníc pripravili na prestúpenie do katolíckej Cirkvi, alebo na dôstojné prijatie sviatostí. V nedeľu shromažďovala sa na želanie biskupa u uršulínok kongregácia žien na duchovnú konferenciu. Májové pobožnosti, po prvé slávené v kláštorskej kaplnke, končily obyčajne exercíciami pre dámy, a najskvelejším bodom sviatku sv. Angely bolo generálne sv. prijímanie. Môžeme naozaj hovoriť, že v prvých desiatich rokoch, od r. 1848 do 1858, uršulínky viedly všetky ženy z Georgetownu, že pripravovaly všetky deti, ktoré pristúpily k stolu Pána a všetkých konvertitov, ktorí prestúpili k svätej Cirkvi.

Nie div, že nepriateľ všetkého dobra snažil sa pri takých výsledkoch pripraviť prekážky. A napokon ich tak nahromadil, že dva razy šlo o jestvovanie misie. Najprv napadla tropická klíma, spojená s veľkým strádaním a vysiľujúcimi prácami, zdravie sestier. 9. marca 1851 podľahla prvá z týchto odvážnych misionárok, Mater Mária Salézia Molony. Ako jedinej dcére bohatých rodičov v Dubline dostalo sa jej skvelej výchovy. Rýdze vzdelanie ducha zvyšovalo prirodzené pôvaby mladej dámy, ktorá tiež s veľkým zdarom pestovala krásne umenia. Svet sa blížil k nej s holdovaním a Mária Anna si s ním pohrávala, vyhľadávala rozptýlenia, radosti a spoločnosti, a zabúdala na službu Božiu.

Ale Boh na ňu nezabudol. Mária bedlila nad týmto dieťaťom, ktoré až do 7. roku nosilo farby Matky Božej. Miss Molony počula jedného dňa kázeň o strate milosti a hrôzach pekla. Slovo Božie padlo ako ohnivá iskra do jej srdca, a zapálilo doteraz nepoznanú náruživosť, lásku k obeti. Pevne sa rozhodla, že jej ďalší život bude patriť celkom Bohu. Dvadsaťjedenročná vytrhla sa z nežnosti vrúcne milovaných ro-

dičov a vstúpila k milosrdným sestrám v Dublíne. Po siedmich rokoch zasväcovala sa prácam tohto inštitútu, plná šľachetnosti a oddanosti. Ale jej veľké srdce túžilo po dokonalejšej obeti, chcela svoju slobodu celkom obetovať a klauzúrou odlúčená celkom od sveta, chcela požívať Boha. S dovolením svojich predstavených prestúpila k uršulínkam a složila tu roku 1838 sv. profesiu.

Ale milosť viedla ešte ďalej toto srdce, ktoré sa jej tak bezvýhradne odovzdalo. Keď biskup Hynes prosil o misionárky, chopila sa Mária Salézia s radosťou a neobyčajnou vrúcnosťou príležitosti na novú, ešte väčšiu obeť. V Amerike našla jej láska k Bohu ruže v tŕní nespočetných ťažkostí, ktoré sprevádzaly nové založenie. Trhala ich každú hodinu radostným znášaním všetkých nepríjemností, a čoskoro dokončila veniec, ktorým chcel Ježiš v nebi ozdobiť čelo svojej nevesty. Misia stratila v nej jednu z najschopnejších pracovníčok a potešiť mohla sa len tým, že získala v nej mocnú orodovníčku u trónu Božieho. Onedlho vyrvala smrť malému konventu druhú sestru, a na dovŕšenie nešťastia ochorela predstavená na pľúcnu chorobu, ktorá dávala podnet k najhroznejším obavám.

Kým kláštor tak bolestne skusoval vnútorné navštívenia, nechýbalo mu ani vonkajších skúšok. Výsledky rehoľníc vzbudily žiarlivosť protestantského duchovenstva. Podarilo sa im odlákať škole deti z najlepších rodín. Šľachetnou odpoveďou uršulínok na toto počínanie bolo založenie sirotínca. Nemaly na to nijakého fondu, kláštor bol celkom chudobný a práve utrpel značnú škodu vystúpením toľkých žiačok. Ale biskup a jeho dcéry dôverovali v Božiu Prozreteľnosť. Vo sviatok Navštívenia P. Márie otvorily sirotínec a Msgr. Hynes priviedol sám deväť detí, sobral ich na ulici. Do konca mesiaca vzrástol ich počet na 20. Ich nové adoptívne matky ich vše-

tky nežne milovaly, a hoci bola od toho času v kláštore veľká bieda, týmto »maličkým Prozreteľnosti« nikdy nechýbalo chleba.

Mohli by sme si myslieť, že toto dielo lásky priťahovalo zvláštne požehnanie Božie na nové založenie, ale zdá sa, že tomu bolo naopak, no len pre krátkozraké oko sveta, nie však pre osvietený pohľad Božích detí, ktoré vedia, že Pán vždy udeľuje svoje požehnanie znakom kríža. Kríže prichádzaly so všetkých strán, ale bolo ich aj treba, lebo šlo o veľké dielo záchrany duší.

Keďže choroba ctihodnej predstavenej neustále pokračovala, zvolil konvent za jej nástupníčku Mater Máriu Stanislavu Hearn. Táto čoskoro stála pred smutnou otázkou, či by nebolo lepšie vrátiť sa do materského kláštora, ako obetovať posledné sily ešte zvyšujúcich sestier skoro beznádejnému dielu. Trvanie kláštora veľmi ohrožovala núdza celej misie. Mala len 3—4 kňazov, a ctihodný biskup, zlomený starobou a ešte viac neúspechom svojich námah, pomýšľal na zloženie úradu. Tu poslal Pius IX. do Guyany Msgr. Talbota ako apoštolského delegáta, aby zachránil misiu, blízku zániku. Tento vynikajúci prelát poctil chudobný uršulínsky kláštor za svojej prítomnosti v Georgtowne častejšie svojou návštevou. Naliehal na reholníce, aby ostaly na svojom mieste, a uisťoval ich, že svätá Stolica sa ich ujme so zvláštnou priazňou, nech už Rím s Guyanou naloží hocijako.

Úbohé sestry však predsa bojovaly ešte po dlhé ťažké hodiny. Zdalo sa, že peklo už triumfuje na zrúcaninách tejto misie. Smrť sa opäť vrátila, aby spôsobila najväčšiu ranu, uchvátiac zakladateľku domu, Mater Máriu Regis O'Brien. Pri jej hrobe smútily nielen uršulínky pre stratu materskej priateľky, vrelemilovanej sestry svätého vzoru, nielen deti oplakaly dobrú matku, skúsenú učiteľku, sám biskup vrúcne

ľutoval stratu svojej šľachetnej spolupracovníčky, ktorej veľkodušné srdce poznal lepšie, ako kto iný. Vynaložil všetky prostriedky, aby zachoval jej život tak vzácny pre apoštolské dielo. Duchovné výhody, ktoré tento vrchný pastier chorej zaopatril, boly tak bohaté, že Mater Mária Regis často hovorievala, že ony samy sú už tým stonásobným, ktoré Spasiteľ sľúbil tým, ktorí z lásky k Nemu všetko opustia.

Za svojej dlhej choroby prijímala skoro denne Najsvätejšiu Sviatosť, každú nedeľu a sviatok slúžil biskup v jej izbe svätú omšu, často ju potešil svojou návštevou. Zbožná chorá prosila potom preláta, aby obetoval jej život v spojení s obetou Ježiša Krista na oltári pre vzrast misie. »Keď už nemôžem pre misiu pracovať, chcem za ňu aspoň trpieť a zomrieť«, hovorievala. Táto ctihodná Matka až do poslednej chvíle zachovala si úplné vedomie. Potešená a povzbudená prítomnosťou svojho vysokocteného biskupa, obkľúčená kňazmi a plačúcimi spolusestrami, očakávala smrť s nádejeplnou dôverou kresťanky a s ohnivou túžbou nevesty Božej. Hneď, ako prijala viatikum, keď bola v izbe jej smrti prinášaná nebeskému Otcovi obeta omše svätej, skončila obetu svojho života. Taká krásna smrť mala by pozostalé potešiť, ale strata bola priveľká, postavenie, v ktorom dobrá Matka zanechala sestry, kláštor, školu, áno, celú misiu, tak beznádejná, že nijaká povzbudzujúca myšlienka nemohla pozdvihnúť stiesnené srdcia. Ale prv ako uplynul chmúrny rok 1855, zakúsila už misia v Guyane moc svojej novej orodovnice u trónu Božieho. Lúč radosti sa vynoril na horizonte Demerary, lebo Msgr. Talbot dosiahol, o čo sa tak dlho namáhal. Misia v Guyane bola odovzdaná Spoločnosti Ježišovej.

24. marca 1856 prišli do Demerary prví traja jezuiti. Boli to pátri: P. James Etheridge, Clemens Mária Negri a Alojz Emiliani. Všetci traja začali svoj

apoštolát prinesením obety omše svätej v kaplnke uršulínok. P. Etheridge ako predstavený misie hneď sa informoval o stave kláštora a s naozaj otcovskou láskou zaujímal sa aj o najmenšie podrobnosti. Jeho pozornosti neušlo nič, čo sa týkalo zdravia, zotavenia a potešenia jeho duchovných dcér. Dal im dobrého P. Emiliána za spovedníka a duchovného vodcu, »a tým začaly«, ako hovoria anály, »zavlažovať vyschlú pôdu našich duší prúdy milosti, ktoré nás podľa Božieho zaľúbenia ešte vždy občerstvujú a posilňujú.

Pod vedením jezuitov misia rýchle rozkvitala. Stavaly sa kostoly, sviatosti sa častejšie prijímaly, množstvo hriešnikov bolo vyrvané nerestiam a mnohí protestanti prijatí do svätej Cirkvi. Aj uršulínky maly účasť na tomto požehnaní, pri kláštore vznikol malý kostolík. Na jeho stavbu prispel celý Georgetown, chudobní a bohatí, protestanti a katolíci. Starosta, hoci protestant, sám sbieral príspevky. Školy uršulínok statočne konkurovaly so štátnymi školami, na ktoré vláda vynakladala nesmierne sumy. I pri pletichách fanatických sektárov a moderných voľnomyšlienkárov, i pri malom počte učiteliek a miestností, vyučovaly rehoľnice v prvých 25 rokoch 2167 detí v škole chudobných, 687 v externáte, ďalej vychovaly 172 sirôt a 125 chovaniek. Iste podivuhodné výsledky, keď uvážime, ako ťažko bojoval kláštor i celá misia práve v tom čase o svoju existenciu.

Írsko posielalo misionárky aj do Severnej Ameriky. Slávny kardinál de Cheverus, prvý biskup v Bostone, s bolesťou znášal, že mesto nemalo vychovávacieho ústavu pre dievčatá. Rodičia museli svoje dcéry buď sami vychovávať, alebo ich posielať do protestantských penzionátov, kde sa naplnily predsudkami proti katolíckej Cirkvi, alebo sa dokonca nakazily bludárstvom. Hoci založenie Inštitútu, vedeného rehoľnicami, zdalo sa byť veľmi naliehavým, stavaly sa mu do cesty najväčšie prekážky. Nábožný

biskup ich všetky prekonal a roku 1820 uviedol dcéry sv. Angely do Bostonu, naplneného predsudkami proti všetkému katolíckemu. Prekvapenie, aby sme nepovedali rozhorčenie, mesta bolo veľké, keď na druhý deň verejné noviny oznamovaly príchod katolíckych rehoľníc. »Kazatelia rozmanitých siekt práve bezprestania usilovali sa katolícku Cirkev predstavovať ako konglomerát modloslužobníkov, ako nový Babylon, apokalypsou prekliaty, ako nepriateľku Boha a ľudí, jej učenie ako ošklivú smiešaninu bezbožnosti, nesmyslov a bludov, jej kňazov ako obyčajných podvodníkov, pred ktorými nemôžeme dosť utekať. Tieto všetky nanovo opakované kázne našly vieru a zakorenily sa vo všetkých triedach spoločnosti.«[61])

Svätý život a výrečné slová Msgr. de Cheverusa priviedly vo verejnej mienke istý obrat v prospech katolíkov, ale predsudky tým neboly odstránené. Kým bol tento vynikajúci prelát v Amerike, neodvážil sa, pravda, nikto vystúpiť proti jeho dielu, ale sotvaže sa vrátil do Europy, spoznaly dcéry sv. Angely strašným spôsobom divý fanatizmus obyvateľov Bostonu. Uršulínky na »Mount-Benedict«, tak sa menoval ich kláštor, dosiahly veľmi krásnych výsledkov, ich vplyv na všetky triedy spoločnosti bol taký citeľný, že sa peklo nemohlo na to spokojne pozerať. Mount-Benedickt mal prestať existovať, a tento raz bolo v nevyspytateľných úmysloch Božích, dať zlu moc. Bola to hodina temnosti.

V noci 11. augusta 1834, keď rehoľnice a ich chovanky, boly ponorené v pokojný spánok, zúrivá sberba napadla kláštor a zapálila ho. Desať rehoľníc, ktoré tvorily konvent Mount-Benedict, olúpené tak o svoj dom a všetok svoj majetok, prenasledované ohnivou nenávisťou anglikánskych fanatikov, bolo nútené

---

[61]) Kardinál de Cheverus. Z francúzskeho: Karker.

prijať pohostinstvo uršulínok v Quebec. Po štyroch rokoch na žiadosť Msgr. Fenwicksa vrátily sa do Bostonu, musely však skúsiť, že všetky námahy o obnovenie ich kláštora sú márne. S bolesťou sa rozlúčily s miestom, kde pred 20 rokmi začaly svoju činnosť, kláštory v Quebec, Trois-Rivieres a New-Orleáns ich prijaly ako milé sestry. Teraz na tomto novom pôsobišti venovaly svoje sily tým istým apoštolským prácam a láska, vďačnosť a uznanie odmeňovaly ich námahu. Ale na Boston nemohly zabudnúť.

Niet nič dojímavejšieho nad vernú prítulnosť uršulínok ku všetkým miestam, ktorých deti nazývaly kedysi svojimi. Pole, zúrodňované ich potom a slzami, je im vzácnejším dedičstvom, ako kniežacie panstvá. Ich srdce s ním srástlo, a zdá sa, že je vo svojej vernej láske tým márnotratnejšie, čím viac tŕňov mu priniesla nevďačná pôda.

Najlepšie to môžeme vidieť na Mater Márii Jozefe O'Keeffe. Narodila sa v Írsku a opustila svoju vlasť len preto, aby dala vyššiu hodnotu obeti, ktorú chcela priniesť Bohu v obeti seba samej. Prosila o prijatie u uršulínok v Mount-Benedicte a 10. júna 1833 složila profesiu. Ako učiteľka v penzionáte vykonala »nevýslovne« mnoho dobrého. Boh ju obdaril všetkými vlastnosťami pre dôležitý a ťažký úrad vychovávateľky mládeže. Mala takú duševnú rozvahu, jej hovor a jej celé chovanie svedčily o takej ušľachtilosti a dobrote srdca, že každý pri prvom stretnutí cítil, že má do činenia so ženou vynikajúcich vlastností. Po zrušení Mount-Benedictu prijala sesterské pozvanie urušlínok z Trois-Rivieres a pôsobila tam v penzionáte ešte 30 rokov tým istým šťastným výsledkom. Ale jej šľachetné srdce nikdy nezabudlo na kolísku jej duchovného života, na prvé javisko činnosti, na svoju prvú lásku. »O Boston, in spite of they faults, I love they still.« »Ó Boston, milujem

ťa vždy, i pri tvojej skrivodlivosti«, volávala často. Až do konca svojho života dúfala proti všetkej nádeji, že uvidí Mount-Benedict znova ožiť, a keď jej spolusestry v rekreácii hromadily žartovne prekážky proti jej plánu, hovorievala celkom stiesnene: »Aká ohnivá skúška je to pre mňa!« Často vyhŕkly z jej očú slzy, keď hovorila o deťoch v Bostone, ktoré teraz nemaly nijakej duchovnej pomoci. Ale Boston už nemal dostať Angeline dcéry.

Zato však iný kláštor, založený Írskom, vyvíjal sa tak šťastne, že čoskoro mohol podujať dve nové založenia. Pravda, aj toto šťastie sa pnulo na krvavý kôl kríža. Tentoraz vyslala misionárky »Alma Mater« medzi írskymi kláštormi, sám Cork a slávny biskup England ich r. 1834 uviedol do Charlestonu. Bolo to pre rehoľnice ťažké, založiť na južných Karolínach vychovávací ústav, lebo tento štát, celkom kolonizovaný anglikánmi a hugenotmi, bol katolíckym ustanovizniam rovnako nepriaznivý ako Boston, okrem toho bola krajina bohato zaopatrená školami a ústavmi rozmanitých siekt. Uršulínky zvíťazily nad predsudkami, ako všade, i tu, divadlom čistého, nadprirodzenými zásadami presýteného života, beznáročnou láskou, s akou každému preukazovaly dobro a obdivuhodnými výsledkami vo výchove, ktoré museli uznať aj ich najrozhodnejší odporcovia.

Keď po smrti biskupa Englanda prevzal správu diecézy Msgr. Lynch, želal si, aby bol kláštor preložený do Columbie, lebo videl, že v hlavnom meste Karolín sa bude lepšie vyvíjať. Uršulínky poslúchly vyzvanie 1. septembra 1858 a výsledok ukázal, aká správna bola mienka prelátova. Penzionát predstihol všetky protestantské inštitúty. Tento nečakaný výsledok celkom ohromil nepriateľov katolíckej Cirkvi. Platili uličníkom, aby každú hodinu hádzali do okien kláštora kamenie, sľúbili značnú sumu tomu, kto zrazí hlavu soche Matky Božej, ba dokonca svolali

verejné shromaždenie, aby sa poradili o odstránení rehoľníc. Ale Boh práve tohto shromaždenia použil na obhájenie svojich služobníc. Keď sa nejaká málovýznamná osoba pokúsila hovoriť, vystúpil zrazu na estrádu Maxcy Gregg, generál konfederovaného vojska, a obrátil sa s ohnivou rečou na prítomných. Pod dojmom jeho závažných slov poslucháči za celú hodinu takmer ani nedýchali, a keď napokon apeloval na rytierske smýšľanie, s ktorým slobodní mužovia Columbie vždy ochraňovali bezbranné ženy, vypuklo shromaždenie búrkou potlesku. Prišli sem, aby uršulínky vyhnali a odišli s predsavzatím, že ich budú ochraňovať. Len málo prítomných nedalo sa presvedčiť, ale zmätení neočakávaným obratom veci, potlačili svoju zlosť a zahanbene sa stratili.

Uršulínky mohly vo svojich prácach nerušene pokračovať, až občianska vojna, tak bohatá na hrozné scény, spustošila aj južné Karolíny. V zime 1865 postupovalo severné vojsko proti Columbii. Spustošené a spálené mestá označovaly jeho cestu. 16. februára začala streľba na mesto. Po 24-hodinovom strašnom bombardovaní sa poddalo. O 8. hodine tiahol do mesta komandant severného vojska, generál Viliam Sherman, našiel v ňom iba ženy, deti a starcov. Keďže Columbia bola pokladaná za najistejšie miesto, urobili ju konfederovaní skladišťom svojich bohatstiev. O tom sa vedelo, a preto bola zasvätená spustošeniu a plameňom.

Kláštor uršulínok ležal uprostred mesta. I pri najlepšej vôli bolo by bývalo ťažké zachrániť ho pred plameňmi, ktoré ho obklopovaly so všetkých strán. O to sa však vôbec ani nepokúsili, hoci generál Sherman uistil predstavenú, že kláštor bude ušetrený. Keďže generál poslal okrem toho do kláštora bezpečnostnú stráž, verilo sa jeho sľubom a mnohé dievčatá a ženy hľadaly v ňom útočište pred hrôzami, ktoré naplňovaly ulice.

Prišiel večer. Rehoľnice sa po stolovaní ako obyčajne shromaždily k rekreácii. Tu priniesla jedna sestra zprávu, že myslí, že v meste je požiar. Ponáhľaly sa, aby sa o tom presvedčily. Celý horizont bol v temnej vyhni všetko stravujúceho živlu. Okolo panuje smrteľné ticho. V meste, zasvätenom zániku, nijaký zvon nezazvučí, nezaznie nijaký výkrik o pomoc. Vidno len vojakov s horiacimi fakľami bežať na všetky strany a zakladať oheň. Dôstojníci sa prechádzajú s víťazným výzorom. Len padanie budov a praskanie plameňov prerušuje temné ticho tejto strašnej noci. V každej chvíli prináša vietor tieto plamene bližšie k uršulínskemu kláštoru. Rehoľnice prosily svoju ochrannú stráž, aby uvedomila o nebezpečnostne majora Fitz-Gibbonsa, ktorý sa ponúkol, že bude bedliť nad bezpečnosťou kláštora, ale ani jeden vojak sa nedal na to pohnúť. Niektorí boli mrzutí, iní chladní a ľahostajní, niektorí prejavovali otvorene radosť a oznamovali sestrám, aby od nich nečakaly nejakej pomoci.

Teraz uršulínky spoznaly, že ich dom je tiež zasvätený plameňom i pri všetkom uisťovaní o opaku. Rýchle posbieraly niekoľko kúskov odevu a iné predmety, každá chovanka dostala balíček, potom ich postavily do obvyklého poriadku, aby sa presvedčily, že ani jedno dieťa nechýba. Nebezpečenstvo sa každou chvíľkou blížilo, vojaci obkľučovali dom vždy v užšom kruhu. Tu opustily dom chovanky a mladšie rehoľnice, vedené dôstojným pánom Dr. O'Connellom. Zachovaly poriadok tak presne, ako by šlo o prechádzku, a nie o cestu horiacim mestom okolo soldatesky, opitej víťazstvom. Plní obdivu, volali vojaci na rehoľnice: »Vaše slečny sú tak dobre disciplinované, ako naše vojsko. Robia česť Vášmu inštitútu.« Dr. O'Connell uviedol svoje sverenky na cintorín. O polnoci ta došly posledné rehoľnice. Vojsko začalo pustošiť kláštor. Niektorí dôstojníci otvorili

pianá a začali hrať, ostatní tancovali. Plamene okolitých horiacich domov vždy mocnejšie šľahaly k temnému nebu, osvecovaly tieto scény, vysmievajúce sa každému ľudskému citu. Napokon oheň zasiahol krásnu stavbu. Uršulínky so zaslzeným zrakom pozorovaly vždy rýchlejšie pokračujúce ničenie. O 3. hodine ráno sa zrútil do plameňov kríž, ktorý korunoval kupolu kláštora.

Všeobecné zničenie a horúčosť, ktorú šírilo more plameňov, boly tak veľké, že rehoľnice necítily sa už bezpečné ani medzi hrobmi. Dve sa uchýlily pod jeden céder, a keďže myslely, že sú samy, radily sa, či by nebolo lepšie utiahnuť sa do blízkeho lesíka. Ich rozhovor prerušil zrazu celkom blízky, zrejme dojatý hlas: »Ľutujem vaše postavenie, Sestry«, šeptal istý dôstojník, ktorý ich počúval a vystúpil z krovia. »Zdá sa, že máte s nami súcit«, odpovedaly rehoľnice. »Ó isteže«, povedal vojak. »Ste katolík?« — »Nie, madame.« — »Z ktorého štátu ste?« — »Z Indiany.« — Tu vyjadrily rehoľnice svoje prekvapenie a vďačnosť za jeho účasť. »Bol čas«, hovoril dôstojník, »keď som bol hrdý na to, že patrím k vojsku Spojených štátov, teraz sa za to hanbím.«

Keď prišlo ráno, boly uršulínky so svojimi deťmi ešte na cintoríne, triasly sa hladom a zimou, bez domu, bez ochrannej strechy, bez potravy, bez jedinej postele. Pred mrežou, ktorá obkľučovala Božie pole, shromaždilo sa množstvo ľudí. Na ich tvárach sa striedavo zračily súcit, prekvapenie, zvedavosť. Jeden dobrý muž priblížil sa k sestrám a odovzdal im krásny kríž a plášť, jediné predmety, ktoré im zachránil z plameňov, ostatné sa stalo ich korisťou. Rehoľnice utrpely škodu 150.000 dolárov. Dámy Ringgolds, Bollini a Lynch, ktorých domy boly ušetrené, poslaly im po služobníkoch teplú kávu, ktorú rehoľnice a chovanky vďačne prijaly.

Medzitým zjavil sa generál Sherman na koni, sprevádzaný niekoľkými dôstojníkmi. Generál veselo vyfukoval dym cigarety do čerstvého ranného vzduchu a zdal sa biť neobyčajne dobre naladený a veselý, ako by skazonosné dielo tejto noci bolo najslávnejším vojenským činom jeho oddielov. O niekoľko chvíľ stál pred predstavenou, stisol jej ruku a veselým tónom, ktorý jeho sarkazmus sfarbil ešte jedovatejšie, hovoril so smiechom: »Sestra, však sú chvíle, keď sa môžeme cvičiť v trpezlivosti a kresťanskej odvahe?« — »A vy, pán generál, ste nám tieto chvíle pripravili«, odpovedala nenútene, áno, vesele, predstavená. Vojak a rehoľníčka, obidvaja triumfovali v tejto chvíli nad ľudskou prirodzenosťou, ale akým rozličným spôsobom. Bezcitnosť vojaka nás odpudzuje, ale sebaovládanie Bohu zasvätenej panny nás naplňuje obdivom, heroický akt lásky k nepriateľovi dotkne sa nás neodolateľným kúzlom. »Úprimne ľutujem«, ospravedlňoval sa generál, »že kláštor stal sa korisťou plameňov«, a potom sa obrátil k sestrám a ponúkol im jeden zo zvyšujúcich ešte domov na dočasný pobyt.

Uršulínky sa ubytovaly v treťom a štvrtom poschodí metodistického penzionátu. V prvom a druhom poschodí bývalo už vyše 40 rodín. Pravda, na dlhší pobyt v celkom zničenom meste nemohlo sa myslieť. Biskup Lynch im prepustil svoju, tri míle od mesta vzdialenú vilu »Valle Crucis«, kde si zariadily penzionát. Keď sa Columbia z rumín vzkriesila, vrátily sa ta uršulínky späť a otvorily externé školy. Predstavená, Mater Johanna Baptista, sestra biskupa Lyncha, založila už predtým na vyzvanie Msgr. Verota kláštor v Georgii, a na vyzvanie Msgr. Quinlana v Mobile.

O desať rokov neskoršie ako Írsko, poslalo Francúzsko opäť misionárky do Severnej Ameriky. Boh použil veľmi jednoduchého prostriedku, aby sozná-

mil jedného misijného biskupa s Angelinými dcérami a tým položil základ trom kláštorom: Brown-County, Cleveland a Toledo v štáte Ohio. Roku 1838 Msgr. Purcell, biskup z Cincinnati, cestoval cez Anglicko do Ríma. V Londýne ho prosili, aby vzal so sebou niekoľko anglických chovaniek pre kláštor v Boulogne-sur-Mer. Uršulínky z Boulogne prosily preláta, aby u nich niekoľko dní ostal. Vyhovel im a ubytoval sa u abbé Rappeho, spovedníka kláštora. Biskup veľa rozprával o svojej misii a najmä o nedostatku kňazov. To zasiahlo apoštolské srdce abbé Rappeho. Po dvoch rokoch opustil uršulínky, hoci mu boly veľmi milé, aby priniesol duchovnú pomoc dušiam v Amerike, ktoré jej omnoho viac potrebovaly. O päť rokov neskoršie poslal biskup z Cincinnati jedného zo svojich misionárov, Msgr. Machebeufa, aby apeloval na veľkodušnosť uršulínok a pohol niektoré, stupiť do šľapají ctihodnej Márie od Vtelenia. Misionár nadarmo neapeloval na túto vlastnosť srdca, ktorú si Angeline dcéry, ako bojovníčky pod zástavou mučenice, zvlášť vážily. Hneď veľkodušne rozhodlo sa osem sestier z Beaulieu a tri z Boulogne na cestu do Ameriky. Na sviatok sv. Moniky vystúpily na »Zürich« a po 29 dňoch na pôdu novej zeme, New-York ich neupútal, ponáhľaly sa na javisko svojej misijnej činnosti, k svojmu novému biskupovi. Msgr. Purcell chcel svoje nové spolupracovníčky prijať u stupňov oltára. Uviedol ich do katedrály, a tu, pred svätostánkom, im ďakoval za obetu, ktorú priniesly a blahoželal im k odvahe, s ktorou sa vydaly na takú nebezpečnú cestu — a slzy dojatia a radosti mu vyhŕkly z očú.

Potom uviedol biskup svoje drahé dcéry do Brown-County, veľkého majera, tri míle od Fayetteville, kde doteraz bývaly seminaristi. Tu zariadily sestry všetko tak, ako dobre sa to dalo, kláštor, školu, penzionát. Deti prúdily so všetkých strán, i protestanti sa

hlásili, preto musely pomýšľať na stavbu väčšieho domu. To potešovalo srdcia misionárok, lebo ináč im nechýbalo tvrdých skúšok. Ale ani veľmi tuhá prvá zima, ktorá ich nútila sbierať si zásobu dreva medzi ľadom a snehom, ani nedostatok miesta pre seba, lebo chcely poriadne udržovať penzionát, ani škoda, ktorú im priniesol úpadok istého kupca, u ktorého si uložily značnú sumu, nemohly zlomiť odvahu týchto veľkodušných duší. Pokračovaly vo svojom diele s vytrvalou horlivosťou a neohraničenou dôverou v Boha a bohatá žatva duší odškodnila ich za všetky obete. V malej kláštorskej kaplnke sa odriekli viacerí protestanti svojho bludu a uršulínky videly tiecť slzy dojatia u osôb, ktoré doteraz boly celkom neprístupné jemnejším hnutiam náboženských citov. Také dni odškodnily rehoľnice za všetky obete, lebo srdce uršulínky nepozná väčšej radosti nad získanie duše.

Šťastná samota v Brown-County bola niekedy svedkom náboženských slávností, ktoré si pri všetkom lesku zachovaly patriarchálny ráz, a ktoré sú akousi reminiscenciou obdivuhodného divadla, ktoré sa kedysi odohrávalo v paraguayských lesoch. Roku 1848 pomáhaly uršulínky svojmu biskupovi pri usporiadaní procesie Božieho Tela, bola to prvá v Spojených štátoch. V lese, ktorý obkľučuje kláštor, postavily rehoľnice oltáre a jednoducho a dômyselne ich ozdobily. Najdôstojnejší biskup slúžil svätú omšu v širokej kláštorskej chodbe, lebo kaplnka by nebola mohla pojať veľké množstvo ľudí, ktorí prišli so všetkých strán. Medzi kňazmi, ktorí obkľučovali vrchného pastiera, bol aj P. Smet S. J., slávny, neúnavný misionár Skalistých hôr. Po sv. omši sa začala procesia. Vpredu veje zástava Nepoškvrnenej Panny ako slávna trofej víťazstva, ktoré toho dňa katolicizmus slávi. Nasledujú chovanky v rúchu nevinnosti, zahalené panenským závojom. Potom hudba

z Covingtonu, jej jasavé melódie ozývajú sa echom lesa. Biskup nesie pod baldachýnom žiariacu monštranciu, z nej žehná Ježiš tejto krajine, ktorej teraz udrela hodina spásy, ktorej poslal svojich kňazov ako apoštolov a svoje nevesty ako učiteľky. Za Najsvätejším idú rehoľnice, k nim sa pripojujú farníci zo St. Martin a Fayetteville. Keď prišli k jednému z oltárov, nad ktorým sa klenuly stromy pralesa ako obdivuhodné cibórium, obrátil sa prelát k pobožnému zástupu. Jeho slová prezradzovaly chvenie jeho duše. Bolo to chvenie blaženej slasti, hlbokého dojatia — srdce apoštola, srdce misionára nemohlo tohto dňa zatvoriť v sebe veľké šťastie, muselo vyjasať svoju radosť v nadšenej reči. Procesia tiahne ďalej lesom a pri každom zastavení improvizuje biskup ohnivú reč. Nastane večer, kým pobožný sprievod skončí svoju cestu a sviatostné požehnanie. V kostole v St. Martin ukončí veľkú slávnosť.

Všade na zemi tešia sa uršulínky zvláštnej priazni biskupov, takže so svätou hrdosťou môžu sa pokladať za ich vyznamenané deti,[62]) nikde však nemá príležitosti uplatňovať sa tak mnohonásobne, ako v misiách. Tu majú vzťahy biskupa k jeho dcéram celé kúzlo nebeskej familiarity, ktorá však vôbec nie je na ujmu hlbokej úcte a podriadenej poslušnosti k nástupcovi apoštolov. Jej zvláštny pôvah je práve v úzkom spojení lásky k otcovi s úctou ku kňazovi.

Brown-County zachováva spomienky na takéto dojemné príhody. Biskup sa staral o komunitu nielen všeobecne, ale s opravdivou otcovskou starostlivosťou

---

62) Keby sme sa chceli pokúsiť len celkom povrchne shrnúť všetko, čo urobili vysoké cirkevné kniežatá, kardináli, arcibiskupi a biskupi pre Spoločnosť sv. Uršule od jej založenia, mohli by sme o tom veľmi ľahko napísať novú kapitolu. Sú opravdivými otcami rehole, potvrdzujú to na každej stránke archívy kláštorov, rehoľné anály, kroniky a cirkuláre.

šiel až do jednotlivostí. Dozvedal sa, či jeho dcéry sú dostatočne opatrené potravou a odevom, nemaly veľmi trpieť ani horúčosťou, ani zimou. Keďže sa obával, že z jemného ohľadu by mu mohly zatajiť opravdivý nedostatok, vo svojej dobrotivosti utiekal sa k nevinnej ľsti. Jedného dňa prišiel neočakávane, inkognito. Bol práve čas večere. Ponáhľal sa do refektára rehoľníc, a sám sa presvedčil, aká je ich večera. Môžeme si ľahko predstaviť prekvapenie a radosť sestier.

Po jeho ceste do Europy, pri ktorej ho svätý Otec povýšil na arcibiskupa, prvá jeho návšteva platila dcéram v Brown-County. Nezabudol na ne u stupňov pápežského trónu, priniesol každej ruženec, posvätený Piom IX. a odovzdal predstavenej vzácny obraz sv. Cecílie, ktorý sv. Otec poslal pre kaplnku. Uršulínky pripravily arcibiskupovi pri tejto príležitosti slávnostné prijatie. Okolo arcibiskupského trónu sa shromažďovaly v bielom oblečené chovanky, a za spevu Te Deum, sprevádzaného harmóniom, pokľakly rehoľnice a chovanky jedna za druhou k nohám preláta, aby prijaly jeho požehnanie. Rodičia chovaniek, pozvaní na túto prijímaciu slávnosť, chceli tiež dostať požehnanie, a tak bolo vidieť protestantov padať na kolená pred katolíckym biskupom a skláňať ponížene hlavu, kým on svolával na nich z neba svetlo pravdy.

24. apríla 1853 bol celý konvent v hovorni pred piatimi biskupmi, ktorí prišli spolu, aby svoje »spolupracovníčky« videli a požehnali. Okrem arcibiskupa z Cincinnati boli to Msgr. Rappe, biskup z Clevelandu, Msgr. O'Connor, biskup z Pittsburghu, Msgr. Spalding, biskup z Louisville a Msgr. Jouny, biskup od Erijského jazera. Keď predstavená prosila o požehnanie, všetci pozdvihli súčasne ruky a svolávali z neba najlepšie a najhojnejšie milosti na nevesty Kristove, kľačiace pred nimi.

Medzi práve uvedenými biskupmi sme sa stretli s menom Msgr. Rappe, je to abbé Rappe, ktorý ako spovedník uršulínok v Boulogne-sur Mer, prijal u seba biskupa Purcella a o dva roky neskoršie šiel za ním na misie. Keď sv. Stolica zriadila 1846 v Spojených štátoch viacero nových biskupstiev, bolo jedno zriadené v Clevelande a v Cincinnati premenené na arcibiskupstvo. Abbé Rappe, horlivý spolupracovník Msgr. Purcella, dostal biskupskú stolicu v Clevelande. Jedna z prvých myšlienok nového vrchného pastiera bola, povolať dcéry sv. Angely do svojej biskupskej rezidencie. Obrátil sa na kláštor, ktorý kedysi viedol ako spovedník a tento sa rozhodol poslať opäť niekoľko svojich najlepších sestier do Ameriky. 8. augusta 1850 došly do Clevelandu a otvorily 8. septembra školu, do ktorej mohly hneď prijať vyše 300 detí. Na Vianoce obetoval sa Spasiteľ po prvé v kaplnke, ktorú mu jeho nevesty pripravily, a deň potom mohol už biskup dať dvom postulantkám rehoľné rúcho. Neskoršie sa ukázalo toľko povolaní, že uršulínky v Clevelande nemohly už prijať všetky ašpirantky. Už po štyroch rokoch založily druhý kláštor v Tolede, v meste tej istej diecézy, vzdialenom 130 míľ od biskupskej rezidencie.

Súčasne s týmito založeniami (1849) v štáte Ohio, bol založený kláštor v St. Louis (Missouri) na Mississippi. Tentoraz prišly misionárky z Bratislavy na Slovensku a z Landshut v Bavorsku. Kláštor bojoval s vnútornými i vonkajšími ťažkosťami, ale potom značne prekvital. Už roku 1855 vyšlo z neho nové založenie, Morrisania pri New Yorku. Tento dom, narodený v náručí chudoby, našiel v Europe účasť a podporu na najvyšších miestach. Predovšetkým Jeho Svätosť, blahej pamäti Pius IX. poslal rehoľniciam okrem svojho požehnania »hodnú sumu scudi«. Z Rakúska prišla pomoc od cisárovnej Karolíny, cisárovnej Marianny, arcivojvodkyne Žofie a mno-

ných iných vznešených osôb. No aj pri týchto veľkolepých podporách bola predstavená nútená vypožičať si značnú sumu, aby mohla previesť stavbu penziónatu podľa anglických požiadaviek. Američan hľadá vo vychovávacích ústavoch pre svoje dcéry pohodlný, príjemný, zodpovednou eleganciou vybavený príbytok. Kláštor v Morisanii vedie tiež tri školy v samom New Yorku: Akadémiu,[63]) navštevovanú približne 150 žiačkami a dve farské školy. Jedna z nich má asi 600 detí, leží v Henry Street vedľa kostola sv. Terézie. Tento dom je filiálkou. Štrnásť sestier, ktoré tu vyučujú, strávi prázdniny v materskom kláštore. Druhú, vo farnosti sv. Hieronyma, uršulínky tak vedú, že tam učiteľky každé ráno prichádzajú a po skončenom vyučovaní vracajú do kláštora. V oboch farnostiach, sv. Terézie a sv. Hieronyma, vydržujú urušlínky aj hojne navštevované nedeľné školy.

Roku 1876 prišlo ešte raz vyzvanie horlivým rehoľniciam v Morrisanii. Msgr. Th. F. Hendricken, biskup z Providencie (Rhode-Island), žiadal ctihodnú Matku o niekoľko sestier pre nové založenie. V auguste 1877 odišla malá kolónia do Rhode-Island a dielo tu pod ochranou vrchného pastiera prekvitalo.

Prirodzene, že v kláštore, ktorého vonkajšia činnosť je taká plodná, prekvitá aj duchovný život. Ako na mnohých iných miestach, ďakujú dcéry sv. Angely v Morrisanii za toto požehnanie milosti po Bohu pátrom zo Spoločnosti Ježišovej, ktorí vedú kláštor od jeho založenia.

»Títo ctihodní rehoľníci nás obklopujú svojou otcovskou účasťou, múdrosťou, ich mierne vedenie

63) Akadémiou sa v Amerike menujú vyššie vyučovacie ústavy pre dievčatá, ktoré zodpovedajú našim dievčenským školám.

nás upravuje na ceste dokonalosti«, píšu vďačné uršulínky z Morrisanie.[64])

St. Louis založil v novšom čase dve filiálky: v Prairie du Chien a v Boonville. I tu sa učiteľky po zakončení školského roku vracajú do materského kláštora, aby robily exercície a strávily prázdniny so svojimi sestrami.

Tak vyšiel v niekoľkých desaťročiach celý rad rehoľných a vychovávacích ústavov z jediného kláštora. Neskoršie vznikly podobným spôsobom mnohé kláštory uršulínok v Amerike. Vo väčšine prípadov nebolo treba volať sestry z Europy, konventy už tak zosilnely, že mohly samostatne zakladať nové kláštory.

Prv, než sa rozlúčime s dcérami sv. Angely v Amerike, musíme ešte niekoľko chvíľ pobudnúť pri kláštore v New-Orleáns. Jeho dejiny sú najdojímavejšie. Viac ráz bol blízko zániku, a predsa sa stal matkou troch založení Spoločnosti.

Jeden z nich, na ostrove Kuba, ďakuje za svoj vznik politickým udalostiam. Božia Prozreteľnosť používa často pozoruhodných prostriedkov na dosiahnutie svojho cieľa. Zdá sa, že ničí nejaké dielo, a predsa v tomto zničujúcom procese vyvíja sa len nový životný klíček. Roku 1802 odstúpili Španieli Louisianu Francúzom. Táto zpráva vyvolala v kláštore veľké zdesenie. Je to ľahko pochopiteľné. Rehoľnice boly teraz pod vládou, ktorá práve vo vlastnej krajine všetky Bohu zasvätené osoby prenasledovala, vyháňala, zabíjala. Okrem toho prevládal v kláštore v New-Orleáns španielsky živel, teda k oprávnenej hrôze pred francúzskou vládou pristúpil aj istý nacionálny odpor. Z 19 chórusiek, ktoré vtedy tvorily konvent, chcelo iba šesť vytrvať na svojom mieste aj pred takou perspektívou, ostatné navrhovaly, aby predaly celý majetok kláštora a aby sa presťahovaly

[64]) Anály V.

do Havanny, hlavného mesta Kuby. Keďže tieto maly protekciu španielskeho komisára, markíza de Cascallaro, opustily pod jeho ochranou 29. mája 1803 New-Orleáns a plavily sa na Kubu. Tam ich s radosťou prijal biskup, Msgr. Diaz de Espada y Landa. V ich príchode videl dielo Prozreteľnosti, ktorá má dcéram Kuby priniesť dobrodenie kresťanskej výchovy. To sa aj stalo. V krásnom kláštore, ktorý biskup určulínkam odovzdal, žije ešte dnes horlivý konvent a pod jeho ochranou hojne navštevovaný penzionát.

O šesť mesiacov neskoršie prišla Louisiana do majetku Severoamerickej Únie a niekoľko rehoľníc, ktoré tu ostaly, tri Francúzky, tri Kreolky a dve laické sestry čoskoro sa dozvedely, že protestantská vláda Spojených štátov im chce zabrániť prijímanie noviciek, a že po ich vymretí vyhlási kláštor za štátny majetok. Aby takému nešťastiu vyhly, obrátila sa predstavená, Mater Xavéria Farjon, r. 1804 na Msgr. Johna Carrolla, biskupa v Baltimore, do ktorého ohromnej diecézy bol Orleáns pričlenený odvtedy, čo patril Únii.[65]) Biskup im radil, aby si podaly na prezidenta Tomáša Jeffersona žiadosť, aby dostaly od kongresu uznanie svojho Inštitútu, nie pre seba, ale pre chudobných, službe ktorých sa zasvätily. Prezident odpovedal »svätým dcéram«, — to je jeho výraz, — že im vláda Spojených štátov dáva pevnú záruku, že ich kláštor ostane, »svätý a neporušený«.

---

65) Pius VI. vydal 6. novembra 1789 bulu, ktorou dal Spojeným štátom prvého katolíckeho biskupa. Prv bolo niekoľko rozptýlených kňazov pod jurisdikciou apoštolského vikára v Londýne. Ale Lousiana, kým bola francúzska, závisela na biskupovi v Quebeck, teda jej hlavný pastier bol 800 míľ vzdialený. Za španielskej vlády patrila pod pastiersku palicu biskupa z Havanny, bola teda morom oddelená od svojho ordinária. Aké ťažkosti maly uršulínky v New-Orleáns len z tejto okolnosti, keďže podľa svojich Pravidiel vo všetkom závisia na svojom biskupovi.

Štátny sekretár James Madison písal v tom istom smysle Msgr. Carrollovi a osvedčil najúprimnejšiu účasť pre dielo uršulínok.

Keď bola takto uspokojená, usilovala sa predstavená nájsť náhradu za sestry, ktoré sa odsťahovaly na Kubu. Písala svojim bývalým spolusestrám z Pont-Saint-Esprit, ktoré revolúcia rozohnala, a pozvala ich, aby prišly do Louisiany. Zvlášť prosila Michaelu Gensoul, ktorej zásluhy poznala a vážila si ich. Táto nábožná rehoľnica žila od sekularizácie svojho kláštora v Mont-Pellier, a tam vydržiavala školu, v ktorej vychovala mnoho detí v čnosti a nábožnosti. Chcela hneď poslúchnuť toto volanie a získala aj niekoľko dievčat, ktoré spolu s ňou chcely sa zasvätiť v misiách v Louisiane. Ale biskup sa protivil jej odchodu pre mnohé dobro, ktoré Mater Michaela v Mont Pellier vykonala. Aby prekonala túto prekážku, obrátila sa táto dobrá matka na Pia VII., ktorý bol práve v Savone. Svätý Otec rozhodol v jej prospech. Kardinál di Pietro jej písal 28. apríla 1809: »Jeho Svätosť výslovne dovoľuje, aby ste poslúchli naliehavé pozvanie sestier z Louisiany. Máte byť vodkyňou zbožných ašpirantiek, ktorým ste s Božou pomocou vliali živú túžbu po tak vznešenom povolaní, aby ste ich viedli na tejto nebezpečnej ceste a priviedli ta, kam ich Boh povolal. Jeho Svätosť je presvedčená, že Vaša prítomnosť, Vaša spoločnosť, Vaše osvietenie a Vaše múdre rady im budú veľkou pomocou.«

Po tomto rozhodnutí Mater Gensoul už nemeškala. V decembri 1810 vstúpila na loď so siedmimi postulantkami. Môžeme si predstaviť, aký radostný sviatok slávil New Orleáns pri príchode toľkých sestier. Budúcnosť kláštora bola zachránená.

Ale čoskoro maly mučiť úbohé rehoľnice nové obavy. Náboženský stav Louisiany bol vtedy až príliš smutný. Provincia, ktorá zaujímala skoro celé porie-

čie Mississippi, mala sotva 40 kňazov,[66]) a medzi nimi, bohužiaľ, mnohí zanedbávali povinnosti svojho stavu. Tomu zodpovedala demoralizácia vo verejnom živote, znemravnenie v rodinách kolonistov. Msgr. Carroll snažil sa odpomôcť tomuto zlu tým, že poslal vysokozaslúžilého abbé Viliama Dubourga ako apoštolského administrátora do New Orleánsu. Ale jeho pôsobeniu pripravovali neprekonateľné prekážky práve tí, ktorí ho mali v ňom podporovať. Bol nútený vyhlásiť interdikt nad celou farou i s jedným španielskym mníšskym kláštorom, takže bohoslužba a chórová modlitba boly po viac rokov iba v kostole uršulínok.

Pri tomto stave mohly uršulínky po vyhnaní jezuitov sotva dostať kňaza pre svoje duchovné vedenie. Doterajši spovedník abbé Ollivier, verný francúzsky kňaz, nemohol už ako 80-ročný starec svoj úrad zastávať a náhrady zaňho nebolo. Táto duchovná núdza priviedla rehoľnice do veľkých úzkostí.

Abbé Dubourg, ktorého znechutil nezdar jeho námah pre pozdvihnutie náboženského života v Louisiane, rozhodol sa roku 1815 na cestu do Ríma, poprosiť svätého Otca, žeby ho zbavil ťarchy jeho úradu. Uršulínky použily tejto príležitosti a obrátily sa na pápeža s prosebným listom, v ktorom prosily o dovolenie, vrátiť sa do Francúzska, ak by sa cirkevné veci nezlepšily.

Pius VII. mal srdce pre núdzu úbohých rehoľníc, porozumel im a ponáhľal sa uspokojiť ich v oprávnenej úzkosti svedomia. Odpovedal predstavenej:

»Madame! Váš list z 2. mája bol nám doručený až na konci septembra. Sme veľmi dojatí žičením, ktoré chováte pre naše dobro a pre dobrý prospech našich podujatí, ktoré smerujú len ku cti Božej a k dobru Cirkvi. Čo sa týka nepokoja, ktorému sa

---

[66]) Dnes sa toto územie delí na dve arcibiskupstvá a na 9 biskupstiev.

oddávate pre svoje duchovné vedenie, nebude už dlho trvať, lebo sme zvolili pána Dubourga za biskupa v New Orleáns, už prijal posviacku a vráti sa čo najskôr do svojej diecézy. Môžte sa teda ohľadom svojej budúcnosti celkom uspokojiť a vzdať sa úmyslov, vrátiť sa do Francúzska. Váš pobyt v krajine, kde ste, prinesie náboženstvu viac úžitku. Preto napomíname Vás a Vaše sestry, aby ste s dvojnásobnou horlivosťou pracovaly na kresťanskej výchove svojho pohlavia a vôbec na večnej spáse bližného. Neustále myslíme na celý Váš konvent a prosíme v modlitbách Boha, aby mu udelil bohatú pomoc milosti, ktorú potrebuje. Udeľujeme mu z celého srdca svoje apoštolské požehnanie.

Dané v Castel — Gandolfo, 16. okt. 1815, v 16. roku nášho pontifikátu.

Pius VII.«[67])

Keď sa Msgr. Dubourg vrátil do Ameriky, priviedol so sebou niekoľko horlivých kňazov, pravých apoštolských mužov, neúnavných pracovníkov na vinici Pána. Sprevádzaly ho aj nové uršulínky, ktoré získal pre New Orleáns na svojej ceste Francúzskom. A keď roku 1823 vypomohol ešte Quebec tromi sestrami, mohol kláštor zase spokojne žiť podľa svojho apoštolského povolania. Všetka mládež južnej Louisiany bola tu vychovaná. Veľký biskup Dubourg nazýval svoje uršulínky základňou, na ktorej stoja všetky apoštolské diela jeho rozsiahleho okresu. »Mám v New Orleáns vzácny kláštor, jeho rehoľnice pôsobia nekonečne mnoho dobrého v týchto krajinách,« písal inokedy.[68])

Netrvalo dlho a tohto dobra, ktoré Angeline dcéry udeľovaly s takým radostným srdcom, dostalo sa i západnému štátu Texas. Jeho biskup Odin prosil

---

[67]) Anály, II., originál v archíve uršulínok v New Orleáns.
[68]) Postel: Histoire de Sainte Angele Merici etc. II.

v New Orleáns o sestry a dostal ich pre Galveston a San Antonio. A predsa New Orleáns sám nemal už dosť, aby vyhovel všetkým potrebám. Jeho rehoľnice musely sa dvojnásobne až trojnásobne namáhať, ale ako pravé uršulínky, ktoré žijú len pre rozšírenie ríše Ježiša Krista, urobily to veľmi rady. Inak novým založeniam v Galvestone a v San Antonio prišly na pomoc i francúzske misionárky. Jedna z nich, M. Ambrózia, profeska z Auch, dáva nám bližšie zprávy o konvente v New Orleáns tak zaujímavom pre svoje tvrdé osudy v liste svojej predstavenej v Auch. V liste z 12. marca 1852 píše:

»Kláštor v New-Orleáns je nádherná stavba. Leží na ľavom brehu Mississippi, ktorá mu z rána a za večera posiela jemný vánok, a tým je horúčosť znesiteľnejšia. Jeho veľké, široké sály sú veľmi vzdušné. V celom dome panuje veľký poriadok a čistota, všetko svedčí o jemnom vkuse. Obklopujú ho nádherné parky, o ktoré sa starajú černosi a černošky. Dve černošské rodiny slúžia kláštoru, ich byt je v obvode klauzúry.

Sotva si viete predstaviť, dobrá Matka, aký veľký duchovný nedostatok je v tejto krajine. 25 uršulínok sú jediné rehoľnice v New-Orleáns. Pre svoj malý počet musia odmietnuť mnoho detí. Okrem 75 chovaniek majú tu naše sestry 20 interných sirôt, ktoré sú však od chovaniek celkom oddelené. Tieto slečny, skoro všetky Angličianky z popredných rodín, chovajú sa v kostole veľmi povzbudzujúco, všade zachovávajú prísny poriadok a hlboké mlčanie. Ich toaleta je vždy veľmi strostlivo usporiadaná, v tom nie je ani jedna nedbalá. Idú na chór vždy s odkrytou hlavou a vejárom v ruke pre veľkú horúčosť.[69]) — Všetko sa robí vo veľkom... Vo štvrtok sa na-

[69]) To je v Amerike všeobecne vo zvyku. Aj kňaz pri oltári. takto sa stará o čerstvý vzduch, také ťažké dusno panuje.

kupuje, ale sa nevychádza. Kupci prinášajú tovar do kláštora.«

Ďalej líči Mater Ambrózia duchovnú biedu tohto nešťastného ľudu. »Koľko dobrého by sa dalo vykonať u týchto dobrých ľudí. Istého černocha sa pýtali na jeho náboženstvo. »Plaviť sa po rieke hore a dolu, to je moje náboženstvo.« »Hľa, to je osud týchto nešťastných bytostí. Majú na tomto svete iba práce, trápenie a biedu a na druhom ešte väčšiu ... Ó, ako bolí takýto pohľad, aké horké slzy vynucuje. Keby som chcela poslúchať vnuknutia svojho srdca, zavolala by som k vám: »Prečo neprídete sem, kde je taký veľký nedostatok pracovníkov? Keď opustíte svoju vlasť, príďte sem, tu je mnoho miesta, mnoho práce ...« Ale je to nemožné, viem to dobre. Predsa Vás však prosím, nebráňte aspoň tým, ktoré Boh volá. Boh bude od Vás žiadať všetky duše, ktoré zahynú, lebo ste zakázali svojim dcéram ponáhľať sa im na pomoc. Minulého roku bolo u našich sestier v Galvestone pokrstených 20 detí. Či nemajú také výsledky misionárky potešiť a odškodniť ich za všetky obete? Pri pohľade na také ovocie zabúda sa na všetky námahy, ale na to treba horlivých uršulínok. Modlite sa, aby sme takými boly.«

Keď Mater Ambrózia strávila niekoľko mesiacov v New Orleáns a soznámila sa so spôsobom života, mravmi a vyučovacou metódou americkou, odcestovala do kláštora v Galvestone, ktorý trval iba tri roky. Tu mala poznať vlastný misijný život. Píše do Francúzska: »Ako všetky domy v meste, aj kláštor je z dreva. Je veľmi malý pre naše potreby, 8 nás spí v celkom malej izbe. Pozemok, ktorý patrí kláštoru, prináša len bataty a divé rastliny, medzi ktorými skrývajú sa hady. Naše chovanky ich bez bázne zabíjajú, asi ako európske deti muchy. Kláštor nemá iných príjmov ako poplatky chovaniek, ktoré však sotva dostačujú na ich výživu, lebo viaceré platia

veľmi málo a niektoré celkom nič. Ale, najdrahšia Matka, nechcem Vám hovoriť o našom strádaní. Náš milý Spasiteľ bol v Betleheme omnoho menej zaopatrený. Chudoba, ktorá nás robí podobnými nášmu božskému Vzoru, rozmnožuje naše radosti a uisťujem Vás, že tu nachádzame viac šťastia, ako si pre tento život môžeme želať.

Ale je iné utrpenie, ktoré nás ťažko tlačí, a o tom chcem rozprávať. Od začiatku tohto roku boly sme nútené odmietnuť 30—40 chovaniek a všetky externé, ktoré sa hlásily, pre nedostatok miesta. Skoro všetky tieto deti sú protestantské. Chovanky prichádzajú z veľkej vzdialenosti, najviac zo stredného Texasu. Externé sú z Galvestonu, kde viaceré protestantské inštitúty nám zo všetkých síl konkurujú.

Náš konvent má 9 chórusiek a 3 laické sestry. Každá musí od skorého rána pracovať neskoro do večera za štyri. Keďže už ani v spálni, ani v inej miestnosti nieto miesta, pracujem v záhrade, v malom domčeku z dosák. Drevený kríž, ktorý som si sama urobila, pripomína mi v každú chvíľu, že môj život musí byť ukrižovaný. Malý obraz P. Márie, ktorý pod ním visí, stôl a stolička sú mojím celým zariadením a predsa by som tento kútik nezamenila za palác. Ako rýchle a blažene tu ubiehajú hodiny pred očima a v spoločnosti Toho, ktorý je mojím Otcom, mojím Priateľom, mojím jediným Dobrom.«

Pravda, život takých misionárok bol už sám v sebe kázaním, preto peklo zdvojnásobilo svoje úsilie, aby zamedzilo dobro, ktoré Angeline dcéry pôsobily. Protestantizmus, ktorý sa tu delí na mnohé sekty, choval sa celkom zúrivo k niekoľkým chudobným rehoľniciam, bývajúcim v dome, ktorý bol ozajstnou chatrčou v porvonaní s krásnymi budovami, ktoré stával pre svoje vyučovacie a vychovávacie ústavy. Každá sekta ponáhľala sa postaviť nejaký inštitút proti novému penzionátu uršulínok. Povolali dokonca

učiteľky z Anglicka a inštalovali ich s najväčšou pompou, len aby odvrátili verejnú pozornosť od kláštorskej školy. Ale to všetko nič nepomáhalo, ľud sa nedal oklamať. Obdiv, ktorý sa snažil blud vzbudiť, trval len chvíľu, ako raketa, ktorá vystupuje v tmavej noci, kým mierne svetlo chudobného kláštoríka spokojne žiarilo a rozširovalo okolo seba jemné lúče pravdy a čnosti.

»Je obdivuhodné,« písala M. Ambrózia, vidiac tieto udalosti, »že tento úbohý ľud z Texasu, náboženstva buď protestantského, metodistického alebo presbyteriánskeho, naozaj hladuje po kňazoch a rehoľníkoch. Niet tu miesta, ktoré by už nebolo žiadalo o kláštor alebo kolégium. Protestantskí duchovní sú celkom zúriví. Jeden z nich sa obrátil v dlhom článku v novinách na svojich »verných prívržencov« a volal tak k nim medzi iným: »Predtým náš dobrý ľud myslel, že usporiadané mravy a priazeň ku každému dostačí k jeho spáse, teraz má mimoriadne chúťky po nových učeniach. Zdá sa skoro, ako by sa hanbil za svoje náboženstvo, ktoré je predsa jedine pravé. Miesto, aby ho rozširoval, zatajuje ho, že k nemu patrí. Pozrite sa na týchto katolíkov! Nehanbia sa za svoje náhľady, hlasite ich kážu a všade ohlasujú, aby čo možno najviac ľudí získali pre seba. Pozrite sa na Msgr. Odina, ako ide do Francúzska, a vracia sa späť, sprevádzaný množstvom kňazov a rehoľníc, ktorí útokom dobyjú zem. Títo kňazi a rehoľnice nič nezanedbávajú, preniknú všade. Nebezpečenstvo je veľké, mojou povinnosťou je, aby som Vás proti nemu ozbrojil. Ale neľakajme sa! Nasledujme radšej horlivosť biskupa Odina, jeho kňazov a rehoľníc a pracujme podľa ich príkladu na rozšírení nášho náboženstva.«[70] Či nie je taká chvála z nepriateľských úst najkrajšou apologiou katolicizmu a jeho apoštolov?«

[70]) Anály, II.

San-Antonio, ktorý dostal uršulínky roku 1852, priniesol chrabrým misionárkam tie isté bolesti a radosti. Obyvatelia s obdivom pozerali na ich biedny blokový dom, ako by to bol palác. Sestry boly v ňom však tak utisnuté, že jedna miestnosť im bola jedálňou, rekreačnou a kapitulnou sálou, slovom všetkým mimo spálne. Klauzúrny múr nahradzovaly kmene stromov, ktoré spojoval silný železný drôt, kláštorská brána podobala sa tejto ohrade. Zhotovil ju pán Dubuis, spovedník kláštora a farár zo San-Antonia.

I toto založenie sa rýchlo vyvíjalo, triedy boly tak preplnené, že rehoľnice za veľkej horúčosti boly ako v očistci. I povolania sa ukazovaly medzi domorodými dievčatmi. Vstup jednej z týchto postulantiek ukazuje, aké hlboké porozumenie mali katolíci pre obetu rehoľného stavu. Jedna z misionárok zo San-Antonio[71]) rozpráva: »Na sviatok sv. Štefana o 6. hodine večer sme počuly pri kláštorskej bráne zmätenú smiešaninu rozličných hlasov, shromaždilo sa tu množstvo mužov a žien. Bola to naša postulantka, sprevádzaná celou svojou rodinou, ktorá podľa mojej mienky nie je menšia ako Jakubova. Otvorí sa, postulantka vstupuje, sprevádzaná svojimi najbližšími príbuznými, matkou a otcom, ctihodným starcom, ktorý budí úctu rovnako svojou zbožnosťou, ako bielymi vlasmi. Posadia sa, na chvíľu panuje najhlbšie ticho, srdcia všetkých sú dojaté. Mohlo by sa myslieť, že ide o kondolenčnú návštevu. Napokon otec preruší ticho. Ako starí patriarchovia rozprestiera ruky, žehná svoju dcéru a hlasite prejavuje svoje šťastie, že môže obetovať jedno zo svojich detí Pánovi. Potom sa rozlúčia, slzy bohato tečú, ale nie slzy bolesti, ale najsladšej duševnej radosti.«

Čo sme až doteraz rozprávali, dosvedčuje, že len láska ku krížu a k dušiam môže uršulínku pohnúť,

71) M. Jozefa Brignoles.

aby sa zasvätila misiám. Misionárka berie na seba každý druh nepohodlia, nedostatku a núdze v príbytku, odeve i v strave. Vystavuje svoje zdravie, život vplyvom nezvyklého, často vraždiaceho podnebia, a predsa i to je iba najmenšia čiastka jej obete. Musí roztrhať nežné putá srdca, odlúčiac sa od kláštorskej rodiny, v lone ktorej vyrastala, bola vyučovaná a vychovaná, v ktorej našla duše, ktoré jej porozumely v radosti i bolesti. To je rozlúčka nekonečne bolestnejšia, ako tá, ktorá ju kedysi odlúčila od sveta a rodiny.

Keď čítame v kláštorských análoch zprávy o takých rozlúčkových scénach, cítime, že ich písala trasúca sa ruka. Analistka z Quebec rozpráva o odcestovaní troch sestier, určených pre New Orleáns. »Po večeri sme našly tieto drahé sestry v spoločnej sieni vo svetskom rúchu. Za hlasitého plaču sme ich naposledy objaly. Sprevádzaly sme ich k izbe ctihodnej Matky, kde sa bolestná rozlúčková scéna obnovila, potom sme šly s nimi až k bráne, ktorá nás mala od nich navždy odlúčiť. Odchádzajúc nenašly ani slova na rozlúčku, ale ich slzy a vzlykanie nám povedaly všetko. Ani my sme sa neodvážily povedať ani slovo, z bázne, že zväčšíme ich bolesť.«

Vidíme, že srdcia, ktoré bijú pod drsným rehoľným rúchom, nie sú bezcitné, ale veľkodušné a silné v obeti. Práve tak málo sú duše rehoľníc tupé alebo ľahostajné, ale skôr v najvyššom stupni jemnocitné, lebo sú zvyklé vo všetkom kráčať v stopách božskej čistoty a krásy. Listy misionárok dosvedčujú, aký otvorený smysel maly tieto ženy pre krásu prírody a že aj z jej hrôz zaznieval im hlas, ktorý ich duševne pozdvihoval.

»Často strávim večer na malej galerii, niekoľko dosák je mojou pohovkou. Tu sa ľahko rozjíma. Počujem iba žblnkot vĺn a šumenie jemného vánku v lístí. Ó aké krásne sú noci v Texase. Nie, Vaše nebo

nie je také krásne ako naše. Niekedy si želám, aby ste tu boly všetky so mnou, aby ste mohly obdivovať toto nádherné divadlo: túto čistú, hlbokú modrotu, žiariace hviezdy, more, ktorého vlny mesiac postriebruje... Ó veľa krásy je na našom chudobnom piesočnom ostrove!«[72]

Dobrá sestra mohla podať zprávu o hroznych veciach. 25. júna 1853 píše: »Nieto tu nič nového okrem strašnej búrky, ktorá nás zaniesla skoro do zálivu. Začaly sme Matutínum, keď zrazu nebo, ktoré ešte teraz bolo čisté a jasné, náhle, za sotva 2 minúty, sa zatmilo. Hromy rachotily, zdalo sa, že celé ovzdušie horí, dážď sa lial prúdom, more metalo svoje vlny až k nebu. Búrka zúrila tak strašne, že celkom zničila našu ohradu, vyvrátila najväčšie stromy, roztrepala naše dvere a okná, viaceré lode vyhodila z prístavu a odviala celé domy. Táto strašná búrka zúrila celú hodinu tou istou prudkosťou a až na druhý deň ráno nastalo úplné ticho. Nikto nepamätal, že by bol kedy videl prírodu tak hrozne rozbúrenú. Naozaj, mysleli, že prišiel súdny deň alebo aspoň posledný deň ich života. Drevené stavby sa kolísaly ako člnky na mori. Stalo sa už, že slabšie búrky ako táto, zahnaly celé dediny do prístavu. My, ktoré sme k oceánu najbližšie, boly by sme akiste už prekonaly túto cestu vzduchom, keby sme nemaly za neochvejný základ nášho domu Božiu Prozreteľnosť, ktorá nás chráni pred týmito búrkami nášho ostrova rovnako, ako pred ešte nebezpečnejšími búrkami, ktoré proti nám rozpútava peklo. Nemôže nám však uškodiť, pokojne a radostne sa plavíme v lodičke Božej vôle, pod ochranou Panny Márie do prístavu.«

Ako málo mohly rozpútané sily zakaliť jasné nebo týchto s Bohom spojených duší, tak málo ich zne-

---

72) Mater Ambrózia jednej svojej spolusestre v Auch r. 1852. Srovnaj Anály II.

pokojovaly aj zvieratá pralesa. Istá misionárka[73] odpovedá svojim sestrám v Europe: »V poslednom liste píšete o svojom nádhernom kostolnom speve. To ma teší. Nech obe hemisféry chválospevmi velebia a chvália Boha. I my spievame ... a keď nám deti Božie nepomáhajú ohlasovať chválu Pána, robia to nerozumné tvory. Tu sa možno lepšie ako inde modliť: »Benedícite omnes bestiae et pecora Domino.« Po viac mesiacov ma zobúdzalo — neľakajte sa — každú noc vytie vlkov, ktorí za nočných chvíľ po stách opúšťali lesy a v blízkosti ľudských príbytkov hľadali dobrodružstvá. Či mám hovoriť aj o hadoch? Títo nepriatelia ženy sú u nás ako doma, stretávame sa s nimi všade, v dome i okrem domu, jeden sa dokonca ovinul i na naše taniere. Ich hlavy skvejú sa všetkými farbami, ich uštipnutie je smrteľné.«

Jednoduchý, skoro veselý tón týchto správ by mohol vzbudiť myšlienku, že misionárky sotva sú si vedomé svojej obete. Že tomu tak nie je, potvrdzujú riadky, v ktorých už častejšie spomínaná M. Ambrózia obracia sa na jednu spolusestru, ktorá sa ponúkla, že bude verbovať na misie: »Hej, buďte len kazateľom misií! V prvej prednáške povzbudzujte poslucháčov na pilné štúdium anglickej reči. Potom hovorte o osohu, ktorý prináša duši a telu znášanie všelijakých útrap a zriekanie sa všetkých stvorených vecí. Opakujte svojim poslucháčkam, ako dobre je to, dať sa od rána do večera pražiť z lásky k Pánu Bohu, pracovať a spať sediac alebo ležiac na niekoľkých doskách. Vy nemáte skúsenosti v týchto veciach, ale ja ich mám a môžeté mi na slovo veriť, že je to všetko dobré a drahocenné pre milosť a príroda sa ľahko poddá. Povedzte ďalej svojim budúcim misionárkam, že na misiách nesmú očakávať anjelov. Anjeli sú v nebi, tu sú iba ženy so všetkých štyroch

[73]) Mater Angela Brignoles.

strán svetových, každá takmer zastupuje iný národ. To robí spoločný život, pravdaže, oveľa ťažším, ako je to v otčine. Nebolo by rozumné dačo iného čakať.

Povedzte im tiež, že tie, ktoré prídu spolu, nebudú možno spolu žiť. Môžu byť preložené, ako sa to mne stalo, do iného konventu. Ale keď majú dobrú vôľu všetko obetovať Bohu a s ním, ako s jediným priateľom, sa uspokojiť, vtedy im nebude ničoho chýbať. Úbohá príroda bude trpieť, to je nevyhnutné. Kto to neskúsi, nemôže si ani predstaviť, akého stupňa dosiahne utrpenie. Čo človek cíti, mohol by menovať ozajstnou agóniou, mučeníctvom. Je to veľmi bolestné umieranie, ktoré prenikne i najvnútornejší duševný život. Ale drahá Sestra, túto smrť milujeme nad všetky radosti, ktoré svet poskytnúť a fantázia len vymaľovať môže. Nie, nič nie je žiadúcejšieho nad toto utrpenie. Ako je šťastie rehoľného stavu svetu tajomstvom, tak aj šťastie misionárky chápu iba tie rehoľnice, ktoré majú toto krásne povolanie. Ale ako sú skryté útechy oboch strán, tak sú skryté aj ich kríže, a preto som nútená vám to všetko napísať.

Bolo by mi trápne, keby naše dobré sestry, ktoré k nám prídu, boly sklamané vo svojom očakávaní. Preto ako misijný kazateľ musíte im opakovať vo všetkých tónových stupniciach, že im treba očakávať len všelijaké trápenie, utrpenie, uponíženie a pokúšanie. Preto si treba vec dobre uvážiť, kým je ešte čas a predovšetkým treba sa mnoho modliť, aby len také šly za misionárky, ktoré Boh povolal. Žičím Vám všetkým svojho šťastia. Nemyslím, že by niekto mohol byť šťastnejším, ako som ja.«

To je reč katolíckej misionárky, dcéry sv. Angely, ktorá má v plnosti ducha svojho povolania, ktorá všetky svoje sily, áno i svoj život venuje dielu záchrany duší. Takým rehoľniciam ďakuje Spoločnosť za svoje rozšírenie v Amerike. Dnes majú Spojené štáty už toľko dobre založených kláštorov, že skoro

vôbec nepotrebujú europskej podpory, áno, môžu klásť základy mnohým založeniam. Pri víťaznom prenikaní katolicizmu rozmnožujú sa s roka na rok i kláštory a biskupi radi odovzdávajú dcéram svätej Angely starosť o mladé výhonky na novej vinici.

So zreteľom na vymedzené hranice, musíme americké misie opustiť a vrátiť sa do Európy, kde uršulínky, keď aj v iných pomeroch, no práve tak horlivo pracujú na rozšírení svojho Inštitútu, ako ich transatlantické sestry.

VII. KAPITOLA.

Ďalšie rozširovanie Spoločnosti sv. Uršule v XIX. storočí.

(Zakončenie.)

Nové založenie v Taliansku. — Rímsky uršulínsky kláštor. — Spoločnosť Ježišova a Spoločnosť sv. Uršule. — Uršulínky v Grécku. — Ahrweiler a jeho filiálky. M. Uršuľa Hermannová. — Kláštory Liebenthal, Berlín, Poznaň a Ratibor. — Zriedkavá slávnosť. — M. Uršuľa ucti pamiatku vojvodkyne Anny Sliezskej. — Kongregácie, ktoré vznikly ako pripojenie k Angelinmu dielu. — Ožitie pôvodnej Inštitúcie sv. Angely v Taliansku.

V Taliansku padly viaceré kláštory uršulínok za obeť francúzskej sekularizácie; ale po páde Napoleona vznikol celý rad nových domov: Brescia (1827), Miasino (1831), Cannobio (1837), Desenzano (1841), Milano (1848, Saluzzo (1851), Mantua (1856), Sesto-Calende (1857), Omegna (1858), Galliate (1860) atď.

V Brescii žily uršulínky ešte vždy podľa pôvodných Pravidiel, maly krásny kostol a vlastný dom, v ktorom žily spoločne tie sestry, ktoré nemaly nijakej rodiny, alebo z iného dôvodu nemohly alebo nechcely ostať vo svete. Toto vlastníctvo im bolo pri francúzskej invázii ulúpené, sestry nesmely nosiť ani rehoľné rúcho a nesmely mať shromaždenia. Ale

ony ostaly pevné vo svojom povolaní a žily verne podľa ducha svojich Pravidiel. Vyučovaly ženskú mládež ako predtým. V tomto svätom diele sa vyznamenaly zvlášť dve sestry Mazza, takže Brescia, vďačne uznávajúc ich zásluhy, pomenovala ulicu, v ktorej bola ich škola »Contrada delle due Mazze«.

Keď Brescia roku 1814 pripadla Rakúsku, vzbudilo sa v srdciach jej obyvateľov živé želanie, aby boly dcéry jej sv. Matky a patrónky znova slúčené v kláštore. Ešte žijúce uršulínky a viaceré mladé dievčatá, ktoré sa k nim pripojily, želaly si teraz zriadiť kláštor podľa prísnej klauzúrnej formy. Biskup Gabriel Mária Nava vyhovel ich žiadosti a cisár František I. prepustil im za veľmi nízku cenu starý dom augustiniánok, do ktorého sa uršulínky nasťahovaly koncom decembra 1827.

O 4 roky neskoršie kúpil ctihodný milánsky kňaz Jozef Bonanomi bývalý kláštor vizitantiek v Miasino a odovzdal ho dcéram sv. Angely. Kardinál Jozef Morozzo, biskup v Novare, ku ktorého diecéze patrí Miasino, bol veľmi potešený, že v jeho rozsiahlej provincii bude zase prekvitať taká Božia záhrada. Povolal dve Matky z kláštora Stroncone, voľba padla na Mater Máriu Rafaelu od sv. Františka Salezského, ako predstavenú, a na Mater Máriu Angelu od Ježiška, ako jej asistentku. Slávny kardinál Odescalchi písal pri tejto príležitosti biskupovi v Novare: »Výborné vlastnosti týchto dvoch Matiek, ich dokonalá regularita, dôkladné čnosti i talenty vzbudzujú vo mne nádej, že svoje poslanie dôstojne splnia a zmenia nový kláštor na krásnu záhradu Cirkvi Božej.« Výsledok zodpovedal tomuto očakávaniu. Už 29. septembra 1831 mohla dať nová predstavená závoj noviciek 14 mladým dievčatám, väčšinou z Milána. Kardinál Morozzo sám vykonával ceremónie. V reči, ktorú pri tejto príležitosti mal, pochlúbil sa, že bol spolupracovníkom pri kanonizačnom procese svätej

zakladateľky rehole, priznal čnostiam Angeliným najväčšiu chválu a povzbudzoval nové nevesty Kristove, aby boly vernými nasledovníčkami takej Matky. Na sviatok sv. Uršule sa k nim pripojilo 7 noviciek. Tak mal nový kláštor kvitnúci noviciát, v ktorom však »svätá Matka Chudoba«, vládla ako prvá a niekedy prísna novicmajsterka.

Hmotná bieda kláštora bola najkrajnejšia, dobré sestry nemaly ani najpotrebnejších vecí. Obyčajne boly nútené sadnúť si dve na jednu stoličku, škrupiny z vajec im slúžily za kalamáre a rozohriate tehly im za krutej zimy nahrádzaly kúrenie. Jedlo zodpovedalo takej chudobe. Ale v tejto najväčšej biede si ani jedna sestra nesťažovala, ani jedna neľutovala, že opustila pohodlie otcovského domu. Áno, tieto účinky chudoby im ani nedostačovaly, aby utíšily ich hlad po utrpení, pripojily k nim ešte nočné bdenie a skutky pokánia každého druhu, slovom všetko, čo môže vnuknúť ohnivá láska k Bohu a rovnako ohnivá nenávisť k sebe.

Ale, žiaľbohu, u mnohých sa sily nevyrovnaly horlivosti. V prvých štrnástich rokoch podľahlo už 20 sestier a z nich len 8 dožilo sa 30 rokov. S úsmevom pozdravili títo anjeli smrť, ktorá zlomila ich mladý život a každá si zaslúžila náhrobný nápis: »Consummátus in brévi, explévit tempora multa«. Boly pravými Alojzmi, Stanislavmi a Berchmansmi.

Hoci smrť spôsobila toľké trhliny v mladom konvente, olúpil sa po niekoľkých rokoch (1837) sám o dve najlepšie členky, aby položily základ k novému kláštoru v Cannobio u Lago Magiore. Roku 1848 poslal tento požehnaný kláštor ešte raz dve zo svojich najlepších dcér preč a tentoraz chcel dať kláštor s klauzúrou mestu Milánu, ku ktorému sa poja pre srdce uršulínky mnohé sladké spomienky.[74]) O 8 ro-

[74]) Miláno samo založilo už o 9 rokov neskoršie (1857) kláštor v Sesto-Calende.

kov neskoršie vyplnil to isté poslanie v Mantue. Roku 1856 navštívil biskup tohto mesta Msgr. Ján Corti, Jeho Svätosť Pia IX. Rozprával svätému Otcovi, že niekoľko zbožných dievčat v jeho meste túži utvoriť rehoľnú spoločnosť, ale že sa nemôžu ushodnúť na tom, aké pravidlá by mali prijať. So žiariacim okom odpovedal veľký pápež: »Milujem svätú Angelu Merici.« Tým bola otázka rozriešená, Mantua dostala kláštor uršulínok a Miasino poslalo dve chórne a jednu laickú sestru, aby uviedly rehoľné Pravidlá v platnosť.

Miasino neprestalo v budúcnosti byť školou svätých, to dosvedčujú mnohé životopisné poznámky v análoch. Tu rozpráva sa o takej detinnej jednoduchosti, takej slepej poslušnosti, takom prísnom pokání, o takých mimoriadnych omilosteniach, že sa nám zdá, ako by sme čítali zo starej rádovej kroniky. Matky Mária Alfonza Tinivella (1859), Mária Magdaléna Giussani (1868) a Mária Terézia Rainoldi (1872) zložily heroický sľub sv. Terézie, že budú robiť vo všetkom to najdokonalejšie.

Desenzano, rodisko sv. Angely, dostalo roku 1841 tiež kláštor uršulínok s klauzúrou. Vznikol a udržoval sa vo veľmi skromných pomeroch, a predsa sú jeho obyvateľky prešťastné, že môžu byť ochrankyňami kolísky svojej svätej Matky. »Či neobrábame pôdu, ktorú skropil pot našej sv. Matky? Nedýchame vzduch, ktorý je ešte preplnený ľúbeznou vôňou jej čností? Nenapomínajú nás všade stopy jej svätého príkladu, aby sme ju nasledovaly, aby sme nenosily nehodne meno jej dietok!« Tak volajú vo svätom nadšení uršulínky z Desenzano.[75])

V Saluzzo dostal sa uršulínkam roku 1851 krásny majetok, ktorý až do roku 1848 patril »Dámam od Najsvätejšieho Srdca Ježišovho«. Ešte prv na tomto mieste modlily sa a kajaly dcéry sv. Kláry. Kláštor

[75]) Cirkulár č. 1.

uchováva tiež spomienku na biskupa Ancina, ktorého blahorečenie bolo 9. februára 1890. Tento muž Boží tu často býval a urobil na tomto mieste mnoho zázrakov. Tak hovoria domáce dejiny medzi iným o uschlom mandlovníku, ktorý po jeho požehnaní začal sa zelenať a kvitnúť. Odvtedy uplynuly už storočia, ale strom ešte stojí a prináša dcéram svätej Angely bohaté ovocie.

Saluzzo presadilo rehoľu roku 1858 do Omegny a o dva roky neskoršie olúpil sa ten istý dom o svoju vlastnú zakladateľku, výbornú M. Máriu Angelu od sv. Augustína, aby vyhovela volaniu z Galliate. Galliate malo už pred francúzskou násilnou vládou konvent uršulínok, najstarší vo veľkej diecéze novarskej. Roku 1809 bol zrušený a jeho majetok pripadol pánovi Diana, ktorý kúpil dom od francúzskeho guvernéra. Jeden syn nového majiteľa si túžobne želal, aby mohol túto ctihodnú budovu vrátiť jej pôvodnému určeniu. Po smrti svojho otca šiel za hlasom svojho srdca a predložil svoj plán Msgr. Filipovi Gentili. Biskup s veľkou radosťou pristal na jeho návrh a povolal zo Saluzzo predstavenú kláštora, ktorej veľké zásluhy poznal, aby tu vytvorila to isté dielo, ktoré tam tak šťastne previedla.

Tieto založenia, ktoré tak rýchle po sebe nasledovaly, oprávňovaly k najkrajším nádejam, ale bolo im dožičené iba niekoľko desaťročí pokojného vývoja. Nové kráľovstvo »talianske« siahlo svätokrádežnou rukou na skromný majetok rehoľníc a okrem toho pripravilo Angeliným dcéram všade ťažké ťažkosti vo vykonávaní učiteľského povolania, že všetky talianske uršulínske kláštory boly nielen vystavené najhroznejšej biede, ale boly rušené i vo svojej požehnanej činnosti. Nechceme viesť čitateľa od kláštora ku kláštoru, aby sa presvedčil o hrozne smutnom postavení jeho obyvateliek. Násilné činy talianskej vlády voči bezbranným a bezmocným rehoľni-

ciam sú dosť známe, netreba nám tu uvádzať niečo nového. Len nad osudom rímskeho kláštora nemôžeme mlčky prejsť tak pre význam, ktorý má tento dom v celej reholi, ako aj, aby sme ako v zrkadle ukázali, aký bol osud ostatných komunít v »spojenom Taliansku.«

20. septembra 1870 zabrali Piemontčania Rím. Od tohto dňa bol pápež väzňom Vatikánu, od tohto dňa musel on, právoplatný kráľ Ríma, prizerať sa, ako jeho poddaní, ktorí mu zachovali vernosť, predovšetkým duchovné vojsko Cirkvi, sväté rehoľné rády, sú vo svojich právach ukracované, ako sú utláčané a okrádané. Kláštor uršulínok mal 1. januára 1871 príležitosť poznať smysel pre spravodlivosť u novej vlády. Odobrala kláštoru ročnú rentu 1000 dolárov, za ktorú ďakoval štedrosti Benedikta XIV. To bola pre konvent značná strata, ale vždy len hmotná. Rehoľnice, ktoré milujú chudobu ako matku, ľahko sa potešia nad takým okradnutím. Ale už po štvrťroku dotkla sa svätokrádežná ruka tejto bezbožnej vlády predmetu, ktorého sa nesmie nikto dotknúť beztoho, žeby hlboko nezranil srdce každej uršulínky. Žiadali od predstavenej odovzdanie škôl, aby boly sverené laikom. M. Margaréta Eutizi čo najrozhodnejšie odporovala tejto skrivodlivej požiadavke. Vysvetlila úradníkom, že vyučovanie mládeže je v Inštitúte uršulínok niečím tak podstatným, že môže byť skôr zrušený, ako odcudzený tejto svojej hlavnej úlohe. »Výchova a vyučovanie detí je dušou, životom našej rehole«, hovorila predstavená s pevnosťou, ktorá dodáva presvedčenie, že obhajujeme svätú vec. Tu ironicky odpovedal jeden z úradníkov: »No dobre, nasledujte svoje povolanie, to je spravodlivé. Môžete si na to zariadiť svoje školy v inej časti budovy a tak budete mať radosť, vidieť namiesto jednej školy dve, mestskú školu v contrada Vittoria a kláštorskú školu v contrada dei Greci.«

Rehoľnice sa musely podrobiť. Hneď, hoci boly posledné dni Veľkého týždňa, poslaly mestské školské úrady robotníkov, aby upravili budovu. O niekoľko týždňov neskoršie prišly svetské učiteľky, aby sa ujaly úradu v novozariadenej obecnej škole. V máji otvorily aj uršulínky opäť svoje školy. Použily na to jedáleň chovaniek a niekoľko susedných izieb, musely však na svoju najväčšiu bolesť vidieť, že tieto izby nedostačujú, aby mohly prijať všetky deti, ktoré prv vyučovaly a ktoré sa zasa hlásily.

Ale tým neboly ani zďaleka na konci svojich bolestí. O niekoľko mesiacov neskoršie prišiel rozkaz, aby odstúpily i horné poschodie kláštorskej budovy, noviciát. Muselo sa tak stať. Napokon sviatok Všechsvätých r. 1872 priniesol úradnú zprávu, že kláštor je vládou vyvlastnený. 10. novembra okolo 9. hodiny predpoludním zjavili sa úradníci, aby v mene vlády prevzali právoplatné vlastníctvo rehoľníc. Vnikli do klauzúry, usporiadali formálnu prehliadku a spísali inventár o celom zariadení, obrazoch a maľbách, kostolných paramentoch, bielizni, dokonca aj o habitoch, ktoré rehoľnice nosily. Potom odišli do spoločnej siene, kde predstavená vyslovila slávnostný protest proti takému počínaniu. Komisia o tom písala tento protokol:

»So zreteľom na 10. článok zákona z 19. júna 1873 č. 1402 a na 13. a 14. článok nariadení, potvrdených kráľovským dekrétom z 9. júla 1873 bola podpísaná predstavená tohto kláštora zákonitým spôsobom vyzvaná likvidačnou komisiou duchovných majetkov, aby dala výkaz o celom majetku kláštora, o jeho aktívnom a pasívnom imaní. Na to odpovedám, že takému vyzvaniu nemôžem dobrovoľne vyhovieť. Keďže sa mi v prípade zdráhania hrozí ťažkými trestami, poddávam sa, aby som zabránila väčšiemu nešťastiu a týmto odovzdávam menovanej komisii

žiadaný výkaz. Súčasne však vyhlasujem a uisťujem, že sa to vôbec nedeje dobrovoľne, ale že iba ustupujem násiliu.

Predstavená kláštora uršulínskeho:
M. Margaréta Eutizi.«

Potom zavolali rehoľnice jednotlive, aby im dali podpísať poukážku malej penzie. Prv, ako sa komisia vzdialila, vyhlásila rehoľniciam, aby dom čo najskôr opustily, že je im už vykázaný príbytok v kláštore Vive Sepolte. Tento dom mal však takú nezdravú polohu, že staviteľ i domáci lekár uršulínok vyhlásili a písomne potvrdili, že by tam rehoľnice v najkratšom čase musely prísť o zdravie i o život. Teraz nepozostávalo predstavenej nič iného, ako upovedomiť rodičov chovaniek, aby si vzali svoje deti, súčasne musela zatvoriť externú školu.

Medzitým priatelia uršulínok vynaložili všetko, aby bolo toto osudné rozhodnutie zrušené. Najväčšiu horlivosť rozvinul správca kláštora, ktorý spojoval s oddanou činnosťou presnú znalosť občianskeho práva. Dosiahol, že vec konventu bola predložená súdu prv, ako by bol ustúpil takej nespravodlivosti. Zaiste sv. Jozef inšpiroval tohto neúnavného obhajcu dcér sv. Angely, lebo rehoľnice vložily svoj proces celkom do rúk tohto nebeského advokáta.

Prešly štyri smutné mesiace, v ktorých uršulínky neustále kolísaly medzi strachom a nádejou, napokon 29. septembra 1874 rozhodol súd v ich prospech a potvrdil ďalšie vlastníctvo ich majetku.

V tom istom čase musely aj tri sestry priniesť obetu — prekročiť klauzúru a podrobiť sa štátnym skúškam. Jeho Eminencia kardinál-vikár Patrizzi, superior kláštora, uznal túto odchýlku od rehoľných Pravidiel za nevyhnutnú a dal sestrám na to svoje veľpastierske požehnanie. Vidíme, že v Ríme pred očima zástupcu Kristovho panuje to isté ponímanie Inštitútu, ako sme už mali príležitosť poznať ho i na

iných miestach. Každej uršulínke je klauzúra vznešená a drahá. Vidí v nej pravé rehoľné dobro, za ktoré mnohé z jej matiek neváhaly dať život. Ale posudzujúc veci správne, na základe Konštitúcií, cvičených od noviciátu, usudzuje, že cieľ, pre ktorý sv. Angela založila Spoločnosť, stojí nad všetkými i najsvätejšími rehoľnými Pravidlami, ktoré boly neskoršie pripojené. Svätá Cirkev vie, že každá rehoľa len vtedy vzrastá a prekvitá, keď ostane verná duchu svojho zakladateľa, preto vidíme, že je vždy ochotná udeliť dcéram sv. Angely dišpenzy, ktoré môžu utvrdiť alebo podporovať úspešnú vonkajšiu činnosť. I samy dejiny Spoločnosti nás učia, že práve najhorlivejšie komunity, v ktorých pravidlá čo najprísnejšie sa zachovávajú, počínajú si najveľkodušnejšie, keď ide o to, aby niektoré sestry priniesly obetu klauzúry — prirodzene, so zodpovednou opatrnosťou na pozdvihnutie vlastných škôl, alebo na podporu iných kláštorov. Keď to prinášajú v tomto duchu, a cítia ako obetu, vyhýbajú sa už vopred každému nebezpečenstvu, ktoré by ináč spôsobilo uvoľnenie klauzúry. Vidíme, že pravé dcéry Angeline sú ďaleko od úzkoprsého ponímania, ktoré v zle chápanej dokonalosti, stavia prostriedok nad cieľ; sú však ďaleko aj od každého ľahkého smýšľania, ktoré si všade nachádza dôvody, aby sa pod zámienkou vyššieho dobra oslobodilo od nepríjemného jarma. Pravá uršulínka neváha dať prednosť smrti pred prestúpením klauzúry, ale práve tak málo váha preplaviť sa svetovým morom, keď ide o záchranu jedinej duše.

V kláštore uršulínok v Ríme netrvala radosť dlho. Návštevy likvidačnej komisie neprestávaly. Asi 30 ráz zjavili sa títo páni, aby tú alebo onú čiastku domu raz pod tou, zasa pod inou zámienkou, na ten alebo iný cieľ zabrali. Napokon v máji 1876 prišiel predstavenej od vlády odmeraný rozkaz, aby odstú-

pila ďalších 50 izieb a polovicu záhrady hudobnej akadémii. Tak stratily rehoľnice najkrajšiu čiastku domu. Musely sa pozerať, ako sa tam nasťahovali cudzí ľudia a vládli podľa ľubovôle. V niekoľkých dňoch bolo všetko naruby. Penzionát a škola musely byť opäť, a to po tretí raz zrušené.

Rímske uršulínky hovoria v prvom cirkulári: »Teraz sa zdalo, ako by sme musely aspoň na nejaký čas zastaviť činnosť svojho Inštitútu, ale nie, nikdy a nikdy. Keďže sme smely obývať najmenšiu čiastku svojho domu, rozhodly sme sa vyučovať v hovorni. Naše deti tam prišly, keďže však miestnosť bola pre všetky primalá, musely sme ich počet obmedziť na 20. Tak to šlo za 2 mesiace. Ale ako sme ich len maly za mrežami učiť písať a pracovať? I huk ulice rušil vyučovanie. Myslely sme teda na to, aby sme vyhľadaly miestečko pre naše deti v samej klauzúre, a keďže viaceré sestry vyhlásily, že sú ochotné vyprázdniť na ten cieľ svoje cely, predstavená privolila. Daly sme prelomiť steny ciel a potom sa zariadily triedy. Kardinál Patrizzi nás povzbudzoval a vyžiadal nám od sv. Otca dovolenie, aby sme smely pustiť deti do klauzúry. 6. novembra nás obklopovalo 40 milých malučkých a čoskoro vystúpil ich počet na 60. Keď sme maly opäť svoje deti a smely zasa vyučovať, cítily sme z toho takú radosť, že sme zabudly na všetky ostatné strádania a obete!«

Ozajstné uršulínky, ktoré prijaly v plnosti ducha svätej zakladateľky, môžu im všetko vziať, kým majú svoje deti, považujú sa za najbohatšie! »Hľa, tu naše poklady!« — hovoria Angeline dcéry a ukazujú na svoje žiačky, »po iných netúžime«. Rímske uršulínky daly celej reholi žiarivý príklad vernosti v povinnosti, ktorý až dodnes nepresťáva rozširovať svoje svetlo, lebo ich utláčatelia svoje bezprávie ani nenahliadli, ani nenapravili. Vonkajší lesk nádherného kláštora zmizol, počet sestier sa značne zmen-

šil, ich činnosť je sotva tieňom tej, ktorú kedysi rozvíjaly ich Matky. Ale ich čnosť ostala takou istou, áno, v strastiach vzrástla. Posilňoval ich pohľad na Vatikán, kde zástupca Ježiša Krista znášal neporovnateľne väčšie bezprávie s nebeskou trpezlivosťou, áno, maly radosť, že to nemaly lepšie ako Spasiteľ, ktorý bol v osobe svojho zástupcu okradnutý a zajatý«. »Učeník nie je nad majstra.«

Mnohé a ťažké utrpenia, ktoré prinášaly rehoľniciam tieto utláčania, napadly zdravie sestier. V niekoľkých rokoch sa otvorilo 13 hrobov, aby prijaly tie, ktoré sa staly obeťou bolesti pri pohľade na znesvätenie svätého domu. Medzi nimi bola i ctihodná predstavená, Mater Mária Margaréta Eutizi. 24 rokov niesla táto šľachetná žena ťarchu vrchného vedenia. Pritom prejavovala najmä v posledných rokoch takú veľkosť duše, takú nepremožiteľnú pevnosť a silu, že si získala všeobecný obdiv. Aby uľahčila svojim dcéram kríž, zatvorila táto dobrá Matka vlastné nesmierne utrpenie do svojho srdca, jej perami prešly len slová odovzdanosti do vôle Božej, poklony Jeho najsvätejšiemu riadeniu, útechy a povzbudenia pre jej sestry. Roku 1873, uprostred strastí, ktoré vtedy dosiahly vrcholu, slávila jubilejnú svätú profesiu. Bola to posledná kvapka sladkosti, ktorú tu na zemi okúsila. Až do svojej smrti 6. februára 1876 mala piť už len z kalicha horkosti, ktorý jej bol od zabrania Ríma Piemontanmi denne nalievaný.

Kým by sme sa rozlúčili s rímskym kláštorom uršulínok, musíme ešte spomenúť veľký duchovný poklad milostí, ktorý sprostredkoval celej reholi. Jeho predstavená, ctihodná Mater Mária Kamila od sv. Dominika, dostala od generála jezuitov pre celú Spoločnosť sv. Uršule účasť na všetkých milostiach jezuitskej rehole. Listina o tomto napísaná znie takto:

»Ján Roothaan, generálny predstavený Spoločnosti Ježišovej, osvietenej ctihodnej panej Kamile od svätého Dominika, predstavenej kláštora Bohu zasvätených panien sv. Uršule v Ríme, všetkým ostatným rehoľniciam menovaného kláštora a všetkým ostatným kláštorom tejto rehole, preslávenej v celom katolíckom svete.

Keďže sme mali vždy vo zvyku poskytovať naše zásluhy v Pánovi všetkým, ktorí sa nám preukázali dobrotivými a priaznivými a keďže vieme, že Vaše rehoľné členky zasluhujú v tomto ohľade celkom zvláštne uznanie, považujeme za svoju povinnosť, aby sme im udelili účasť na modlitbách, svätých obetách a všetkých ostatných zbožných skutkoch, ktoré milosťou Pána v našej reholi neustále sa konajú, v mene Otca i Syna i Ducha Svätého. A my ponížene prosíme toho istého Boha a Otca, nášho Pána Ježiša Krista, aby ráčil toto udelenie v nebi potvrdiť a schváliť, a tým, že nahradí našu nedostatočnosť, udeliť ctihodným rehoľniciam Vašej rohole hojnosť svojich darov a nebeských milostí.

Dané v Ríme na Svätodušné sviatky dňa 22. mája 1836.«

Ján Fausseu, S. J., sekretár. Ján Roothaan.

Tento dokument je takmer korunou všetkého, čo Božia dobrota chcela udeliť v duchovných milostiach dcéram poníženej panny z Brescie prostredníctvom synov veľkého sv. Ignáca z Loyoly. V životopise svätej rehoľnej Matky sme sa pokúsili ukázať, ako je ona i jej dielo duchovne príbuzné so zakladateľom Spoločnosti Ježišovej a jeho veľkolepým výtvorom. To uznal i Rím, a to hneď po vzniku oboch rehoľ. Jestvuje hodnoverné podanie, že Pavol III., keď mal podpísať potvrdzovaciu bulu Spoločnosti sv. Uršule, povedal sv. Ignácovi: »Chcem Vám dať sestry«. Odteraz vidíme, ako sa synovia sv. Ignáca

ujímajú so zvláštnou láskou Inštitútu sv. Angely. Uršulínky prvý raz stretly sa s jezuitmi v Parme roku 1595. Ranuccio O., príbuzný Pavla III., povolal Angeline dcéry do svojho vojvodstva a postavil ich pod vedenie Otcov zo Spoločnosti Ježišovej. Keď bola kongregácia vo Francúzsku povýšená na duchovný rád, vidíme opäť jezuitov, ako neváhajú dať svoje Pravidlá za podklad nových Konštitúcií. Prostredníctvom jedného pátra zo Spoločnosti Ježišovej, bol, ako sme videli, monastický spôsob života prenesený do Nemecka. Väčšina kláštorov bola vtedy založená s pomocou jezuitov.[76]) Uršulínky, ktoré najviac vynikaly svätosťou života, maly väčšinou za duchovného vodcu nejakého pátra zo Spoločnosti Ježišovej. Reholnú horlivosť a rozkvet celých komunít pripisujú dejiny bez váhania vedeniu synov sv. Ignáca. V análoch čítame: »Parížsky kláštor, ktorý sa vždy vyznačoval horlivosťou a dokonalou regularitou, ďakuje za to bezpochyby vynikajúcemu vedeniu, ktoré vždy mal. Pátri Saint-Jure, Lallemand, Nouet, ktorí sú v Cirkvi známi ako asketickí spisovatelia, boli duchovnými vodcami týchto horlivých neviest Kristových.«

V jezuitoch našla rehoľa obhajcov proti vonkajším útokom, učiteľov na ceste dokonalosti. P. de la Tour S. J. složil pre prvé novicky parížskeho kláštora tie vzácne duchovné cvičenia na sv. profesiu, ktoré tvoria druhú čiastku direktória. Tento mohol ako rektor kolégia v Clermonte povedať, že sa staral o dom uršulínok ako o svoj vlastný. P. Nouet S. J. neváhal napísať exercície zvlášť pre »svoje sestry uršulínky«. P. Saint-Jure použil rukopisy jednej

[76]) To platilo najmä o Rakúsko-Uhorsku a Nemecku. Ako spovedníci na cisárskom dvore použili často svojho vplyvu v prospech uršulínok, a tejto okolnosti môžeme pripisovať mnohé prejavy priazne, ktorými dom habsburských rehoľnice vyznačil.

dcéry Angelinej pri spísaní známeho dielka o príprave na smrť a osvedčil i pri iných príležitostiach svoju úctu k týmto uršulínkam, z ktorých mnohé viedol. Známe sú slová, ktorými odpovedal jednému priateľovi, ktorý ho zastavil na ulici a pýtal sa ho, kam ide. »Do domu anjelov a uisťujem Vás, že tá, ktorá ich vedie, je Seraf.«[77]) Uverejnené listy P. Surina ukazujú, aké úzke boly jeho duchovné vzťahy k uršulínkam a tiež na akom vysokom stupni dokonalosti boly jeho duchovné dcéry.

V novšej dobe venoval slávny misionár P. František Xaver Weninger svoje pero uršulínkam a napísal vysvetlenie Reguly sv. Augustína na základe ich rehoľných Pravidiel. Kde ide o vysvetlenie alebo preklad Reguly a Konštitúcií, venujú Angeline dcéry svoju dôveru predovšetkým Otcom Spoločnosti Ježišovej. Rehoľná kronika rozpráva, že prvý nemecký preklad Reguly spravil na prosbu predstavenej viedenského kláštora jeden jezuita. Tá istá ctihodná Matka si vyprosila hneď prvý deň po svojom príchode do hlavného mesta od arcibiskupa jedného pátra zo Spoločnosti Ježišovej za spovedníka pre nový konvent. Povolanie prvej postulantky, ktorá v tomto kláštore prijala závoj, rozhodlo slovo jej brata, ktorý patril do Spoločnosti Ježišovej a uistil ju, že Pravidlá uršulínok sú kópiou jezuitských.

V týchto dejinách mohli sme pozorovať, že synovia sv. Ignáca opäť a opäť stavajú pomníky sv. uršulínkam spísaním ich života. Mohli by sme uviesť ešte mnohé veci, keby sme chceli pristúpiť k podrobnostiam, ktoré sa skoro denne tu a tam opakujú, lebo kto môže počítať duchovnú pomoc, ktorú jezuiti poskytujú uršulínkam v exercíciách a tríduách ako duchovní vodcovia a spovedníci. Rehoľa sv. Angely nachádza v reholi sv. Ignáca takú zjavnú podporu,

[77]) Tie slová platily o kláštore uršulínok v Beaugency a o jeho predstavenej M. Magdaléne Tardif. Srovn. anály II. 198.

že to zaznamenávajú i svetskí dejepisci. »Rehoľa uršulínok pre svoju užitočnosť po Europe rýchle sa rozšírila, najmä od tej doby, čo sa mnohé rehoľnice podriadily vedeniu jezuitov«, píše Weiss.[78])

Ale vráťme sa k novým založeniam v XIX. storočí. Z Talianska prechádzame do Grécka. V VII. kapitole 2. dielu sme už videli, ako sa tam rehoľa dostala. Keď roku 1856 dve uršulínky z Montigny, Matky Agáta Vantey a Anna Brisebarre cestovaly na Naxos, aby podporovaly tamojší konvent, pre búrlivé more musely sa zdržať niekoľko dní v Syre. Aké veľké bolo ich prekvapenie, keď tu našly asi 30 uršulínok, ktoré žily celkom podľa pôvodnej Reguly sv. Angely: bývaly vo svojich rodinách a dva razy denne sa shromažďovaly na duchovné cvičenia a na vyučovanie mládeže. Na ich čele stála Sestra Ignácia, anglická konvertitka. Ona, i jej sestry, prijaly francúzske uršulínky s najväčšou láskou a úctou. Táto návšteva bola pre tieto jednoduché nábožné duše ozajstným sviatkom.

O 6 rokov neskoršie dostalo Grécko tretiu rehoľnú rodinu. Zasa jeden ostrov z Kykladu ponúkol dcéram sv. Angely kláštorský domov, jeden z tých ostrovov, ktoré obkľučujú gréckym svetom kedysi tak oslavovaný Delos. Ale ako sú tu historické spomienky veľké, modré nebe a morské vlny tak čarovne sa kolišu okolo tohto pôvabného ostrova, tak sú jeho obyvatelia hmotne biedni a duchovne úbohí. Keď biskup Zaloni roku 1862 vyprosil niekoľko sestier z kláštora v Montigny, aby založil vo svojom rodisku Lutra na ostrove Tinos kláštor Spoločnosti, daroval im otcovský dom. Lákavé vyzvanie, za ktorým by azda šly i menej veľkodušné duše! Nebolo by nijakým ťažkým podujatím prevziať dom na jednom

[78]) Že sv. Ignác uznáva v nebi túto príbuznosť oboch rehôľ, potvrdzuje zázračné povolanie zbožnej Eufémie z Badenu.

z najkrajších ostrovov gréckeho Archipelu, ožiarenom poetickým kúzlom homérskeho básnenia a oslávenom najslávnejšími stránkami starých dejín. Áno, mohli by sme tak súdiť, keby poézia, ktorá ešte vždy zahaľuje malebné ostrovy do svojej mnohofarebnej vône, bola trochu viac ako fatamorgána a nerozplývala sa v najsuchšiu prózu, keď sa k nej priblížime. Ale potom by Angeline dcéry iste neboly bývaly zavolané, aby sa ujaly ženskej mládeže na Tinose. Uršulínky pokladajú tu svoje založenie za misijnú stanicu, a to všetkým právom. V zprávach prvých Matiek tohto domu čítame: »Lutra, malá samota, má celkom orientálny ráz. Leží zastrčená medzi horami v úpätí zrúcanín starej benátskej pevnosti, ktorá za celý rad rokov víťazne odporovala neustálym nápadom Turkov. Domy 56 dedín, ktoré sú na ostrove roztrúsené, sú všetko hlinené chatrče, bez sklených okien, ani jeden nemá drevenú podlahu, vo všetkých izbách pod nohami je len zem. Rovné strechy pokrýva tiež vrstva hliny, ktorá v čase dažďov musí sa neustále valcovať, aby voda neprenikla do biednych stien.«[79])

Otcovský dom biskupov ničím nelíšil sa od práve opísaných budov. Štyri uršulínky, keď sem vošly, mysleli na betlehemskú maštaľku. Ani Ježiško nechýbal. Prišiel v množstve svojich chudobných sestier, takže rehoľnice musely hneď zo začiatku odmietnuť mnoho detí pre nedostatok miesta. To bola pre ne omnoho väčšia bolesť, ako vlastné strádanie, lebo telesná a mravná bieda týchto úbohých malučkých bola priamo strašná.

Po celý rok nemaly rehoľnice ani tej útechy, aby maly Božského väzňa svätostánku u seba v dome. Krásny májový deň roku 1863 priniesol predstavenej M. Františke Salézii list kardinála, prefekta Propagandy, ktorý dovolil uršulínkam mať Najsvätejšiu

79) Cirkulár č. 1.

Sviatosť v malej izbe. Pri tejto zpráve padly dobré sestry na kolená a so slzami radosti v očiach velebily Boha. Potom však ďakovaly vrúcne i sv. Otcovi, že im udelil túto mimoriadnu milosť.

Teraz šlo o to, aby zariadily kaplnku. Predstavená vlastnoručne obložila steny izbičky farebnými papiermi. Postavily tam obyčajný drevený oltár a nad ním zavesily 50 cm vysoký papierový obraz Srdca Ježišovho. 1. júna obetoval istý páter zo Spoločnosti Ježišovej v tejto chudobnej svätyni prvú sv. omšu a potom zanechal sviatostného Ježiša vo svätostánku. Ale nevesty Božie sa dlho netešily, že majú svojho Miláčka u seba. Prišiel neobyčajný dlhý čas dažďov, voda prenikla zlou strechou a premenila v najkratšom čase celý dom i s kaplnkou v jazero. Smutné zvuky zvončeka ohlasovaly, že Božský Majster opúšťa chudobný domček, aby sa ubytoval v dôstojnejšom príbytku. Anjeli, ktorí sprevádzali Najsvätejšieho, rátali vzdychy a sbierali slzy sestier, olúpených opäť o svoje najväčšie dobro.

Čoskoro musely aj samy opustiť nezdravé miestnosti, v novom príbytku pripravily starý holubník, 3 m široký a 2 m dlhý, na prijatie Kráľa nebies a zeme, a tento Kráľ zeme ráčil dva roky bývať v tomto biednom kútiku u svojich neviest. Jediná izba, ktorú maly, bola im jedálňou i hovorňou, spoločnou i kapitulnou sieňou a spálňou, áno, aj chórom, lebo len staré, zle upevnené dvere ich oddeľovaly od kútika, v ktorom stál svätostánok, takže bolo treba len odstrániť tieto dvere, aby premenily izbu pri ofíciu a bohoslužbe na kaplnku. Len kňaz a miništrant mali miesto v tesnej miestnosti, kde sa prinášala najsvätejšia obeta. Tak žily dobré sestry naozaj pred očima Božského Majstra v najvrúcnejšej dôvernosti s Ním, a to ich obšťastňovalo v ich chudobe. Často roztiahly v noci so smiechom dáždniky, aby sa trocha ochránily pred vnikajúcim dažďom, alebo ťahaly svoje

matrace z jedného kúta do druhého, aby našly suché miestečko. Nezriedka ráno videly, že sa šťúr celkom príjemne vedľa nich vyspal.

Napokon sa zdalo, že núdza Jeho neviest pohla srdcom Božského Spasiteľa. Prišlo trochu svetla do tmy ich utrpenia a strádania. Sbierkou dostaly 8000 Fr. a mohly v marci 1865 začať stavbu malého domu. V tom istom čase vstúpilo i jedno mladé dievča z ostrova Malty ako prvá novicka.

1. júna 1866 rehoľnice ubytovaly sa v novej budove a chovanky hneď sa hlásily so všetkých strán. V krátkom čase spálňa s 19 posteľami nestačila, a predsa to pokladali za bláznovstvo, keď ju uršulínky zariaďovaly, lebo každý myslel, že nikdy nebudú mať toľko chovaniek. Roku 1870 dostaly malé dedičstvo, a to im umožnilo stavbu kaplnky, ktorá bola posvätená na sviatok sv. Uršule 1872. Je to prvá svätyňa v Grécku, zasvätená Božskému Srdcu. Desať rokov musely dcéry sv. Angely na Tinose pracovať a trpieť, až napokon dostalo sa im radosti, vidieť o jeden Boží kútik viac.

Mladá vetva Spoločnosti rástla teraz rýchle pod lúčami lásky a milosti, ktoré na ňu vysielalo Srdce Ježišovo. I keď aj naďalej nechýbaly záplavy strastí, nemohly im uškodiť, lebo dielo odpočívalo dobre skryté v ochrannej arche Srdca Ježišovho. A nechýbala ani holubička, oznamujúca záchranu. Vždy prišla neočakávane pomoc, keď sa bieda zdala byť najvyššia. Chýr penzionátu stúpal: Atény, Smyrna, Carihrad, Solúň, Volo, Syra posielaly chovanky. Čoskoro ich bolo vyše 40. Okrem nich potešovalo 20 sirôtok srdcia týchto pravých uršulínok. Komunity v Montigny, Auch, Blois, Ploërmel, Morlaix, Nantes posielaly sestry, aby sa zúčastnily na prácach misionárok v Lutre. Aj mimo rehole získalo toto založenie priateľov. Medzi nimi vyniká jeden z posledných potomkov sv. Ľudovíta. Gróf Chambord poslal malej

kolónii francúzskych uršulínok okrem svojej fotografie peňažnú podporu, ktorú tieto verné rojalistky prijaly s pravým nadšením.

Vlastnú podporu našlo toto založenie už od svojich prvých dní v jezuitoch, ktorí bývajú naproti uršulínkam. Rehoľnice hovoria:[80]) »Nedá sa vôbec opísať, koľko dobra pôsobia títo Otcovia už za stáročia v tejto úbohej krajine. Ľud, ktorý vidí, ako po stáročia obrábajú suchú pôdu, miluje ich a ctí podľa zásluhy. Im treba ďakovať, že sa katolicizmus na týchto ostrovoch udržal, všade, kde ich odstránili, zmizla viera čiastočne alebo úplne. Od nášho príchodu je im sverené duchovné vedenie nášho domu, slúžia nám sv. omšu, spovedajú nás a slávia s nami každý rehoľný a rodinný sviatok. Ako často, keď v našom dome všetko chýba, zazvonia u brány, a brat záhradník stojí vonku s košom, plným zeleniny a ovocia pre naše úbohé sirôtky... Dôstojný páterprovinciál, ktorý sídli na Malte, nám sľúbil pomoc i pre budúcnosť. Môžeme naozaj povedať, že bez nich by bolo nemožné založiť v tejto krajine rehoľný dom. Preto si pokladáme za česť, keď sme prenasledované pre našu, tak oprávnenú lásku a vďačnosť k Spoločnosti Ježišovej.«

Z Grécka nás dejiny vedú do Nemecka, kde mohly uršulínky založiť v XIX. storočí niekoľko vynikajúcich kláštorov. Čitateľ si ešte spomenie,[81]) že konvent v Montjoie, odsúdený na zánik, znova ožil, keď mu prišla na pomoc Mater Terézia Schäfer z Kolína. Jej prvá starosť smerovala k tomu, aby znova otvorila školu a penzionát. A aká veľká bola radosť starých ctihodných Matiek, keď po dlhých 30 rokoch bola zasa prvá profesná slávnosť. Bohužiaľ v stopách radosti kráčalo hneď utrpenie. Epidémia uchvá-

80) Cirkulár č. 1.
81) IV. kapitola, III. diel.

tila dve rehoľnice a päť chovaniek, čím sa značne zmenšila frekvencia penzionátu.

Ako prst Božej Prozreteľnosti zdal sa skúšaným sestrám návrh niekoľkých občanov Ahrweiler (1837). Ponúkli im totiž opustený františkánsky kláštor »Horu Kalváriu« na neobmedzené používanie. Roku 1838 bol kláštor v Montjoie prenesený na Horu Kalváriu, a tu sa neobyčajne rozvinul. Už roku 1848 mohla byť založená filiálka v Cáchach. Roku 1853 prevzaly sestry vyššiu dievčenskú školu v Triere, roku 1857 otvorily na naliehavé prosby mesta Montjoie i tam vyššiu školu, spojenú s penzionátom. Roku 1867 uľahčily priaznivé podmienky mesta Kempen štvrté založenie a v nasledujúcom roku 1868 bol založený piaty kláštor v Bopparde. Všetky tieto domy ostaly v spojení s materinským kláštorom. Láska je pevnou páskou, ktorá ich spojovala a robila ich vonkajšiu činnosť tak požehnanou, áno, veľkolepou.

M. Mária Terézia Schäfer, ktorá bola v rukách Božích nástrojom pre toto plodné dielo, mala mu byť podľa ľudských výpočtov zachovaná veľmi dlho. Ale Boh nepotrebuje človeka, aby dosiahol svojich úmyslov. Roku 1851 povolal svoju vernú služobnicu, iba 52-ročnú, k sebe. Na Horu Kalváriu prišla s desiatimi sestrami, teraz 50 sestier kľačalo okolo jej smrteľnej postele. Venovaly jej v análoch krásnu spomienku: »Nežná a starostlivá Matka, ktorá tu na zemi zanechávaš takú početnú rodinu, heroická nevesta Spasiteľova, ktorá si pre Jeho česť toľko pracovala a trpela, nábožná vychovávateľka mládeže, ktorá si mala také zriedkavé talenty, taký istý takt a takú neúnavnú horlivosť vo vyučovaní, nezabudni na svoje deti vo výši trónu, ktorý si zaujala pre svoje zásluhy. Neodvráť nikdy svoj zrak a srdce od svojho konventu. Buď novou ochrankyňou rehole svätej Uršule.«[82])

[82]) Anály II.

Kým v západnom Prusku zapadla tak krásna hviezda na nebi Cirkvi a rehole, vychádzala v jeho východnej provincii vždy vyššie a žiarivejšie. V kláštore vo Vratislavi bola vtedy predstavenou M. Mária Uršuľa Hermann, ktorej životopis je takmer dejinami sliezskych uršulínskych kláštorov po dobu jedného ľudského života. Aby sme dali tejto žene, veľkej v každom ohľade, v tomto diele miesto, aké jej patrí, musíme priniesť niekoľko poznámok o jej mladosti.

19. augusta pre Prusko tak osudného roku 1807 darovalo nebo zámožnému vratislavskému občanovi, Jozefovi Hermannovi, dcéru, ktorá pri krste dostala meno Hermína Henrietta. Zbožní a rozumní rodičia vychovávali dieťa podľa naozaj kresťanských zásad a mali radosť, keď videli, ako Hermína i jej mladšia sestra Mária vyrastaly v milé dievčatá. Ako úzko boly títo sestry vo svojom detstve spojené a akého boly rovnakého smýšľania, tak ich Boh viedol v budúcnosti po rozmanitých cestách života. Mária dávala príklad svetu ako skromná panna, verná manželka a kresťanská vdova, ale Hermína bola vyvolená, aby na hore dokonalosti, vo svätom rehoľnom stave žiarila ako skvelý vzor neviest Kristových.

Už v dievčenskej ľudovej škole uršulínok vyznačovala sa nad svoje spolužiačky vynikajúcimi darmi ducha, živou túžbou po vede a zriedkavou skromnosťou. Ako chovanka získala si lásku všetkých učiteliek, zvlášť však vychovávateľky M. Alojzie Chaumontet. Táto výborná vychovávateľka spoznala, že Boh má s týmto veľmi nadaným dieťaťom zvláštne úmysly. A nesklamala sa. Sotva 17-ročná prosila Hermína o prijatie do Spoločnosti. Ako postulantka skončila svoje vzdelanie pre učebný odbor a zložila s najlepším výsledkom skúšky, žiadané štátnymi a cirkevnými úradmi. 9. januára 1826 dostala rehoľné rúcho a s ním meno Mária Uršuľa Jozefa od Nepo-

škvrneného Počatia. Jej životopis poznamenáva, že 9. januára bol veľmi drsný, studený zimný deň, ale v srdci mladej nevesty Božej planul taký oheň lásky a horlivosti, že sa zdalo, ako by necítila vonkajšieho chladu. A Sestra Uršuľa vedela udržať v žiari tento plameň svätej lásky Božej po celý svoj život, lebo denne ho živila palivom vytrvalej modlitby a neustáleho umŕtvovania. Už v noviciáte žiaril z jej chovania obraz dooknalej rehoľnice, takže nielen jej spolunovicky, ale aj profesky hľadely na ňu s obdivom, áno s akousi úctou.

Pravda, šťastie, zložiť sľuby hneď po dvoch rokoch noviciátu jej nebolo dožičené, lebo musela podľa rozhodnutia poručníckeho súdu čakať na svoju plnoletosť. Bola to tvrdá skúška pre horlivú novicku, ktorej všetky túžby smerovaly ku dňu, keď mala sláviť svoje mystické zasnúbenie so Synom Najvyššieho. 19. augusta 1828 priniesla napokon obeť seba samej. Pred tvárou ľudí boly to síce len jednoduché sľuby a len na dva roky — lebo vtedy platily ešte nariadenia, vydané za sekularizácie — ale na oltári svojho srdca, pred anjelmi a svätými priniesla Sestra Uršuľa Bohu neodvolateľnú dokonalú obeť seba samej večnými sľubmi.

Čoskoro zhoršil sa zdravotný stav už dlho chorľavej M. Alojzie Chaumontet natoľko, že sa zdalo potrebným, zbaviť ju úradu generálnej vychovávateľky. Nemohly voliť lepšiu nástupníčku ako Sestru Uršuľu, ktorá si už získala lásku a detinnú úctu chovaniek ako učiteľka vyššej triedy a dočasná zástupníčka M. Alojzie. Na tomto novom mieste žiarily čnosti i prirodzené dary tejto poníženej sestry novým leskom. Venovala sa učiteľskej činnosti s ešte väčšou horlivosťou a tak šťastným výsledkom, že učený kanonik Herbert mohol povedať, že jej vyučovaniu nemôžu ani znalci odoprieť pochvalu. Keďže okrem prác svojho úradu podporovala ešte predstavenú

v jej prácach, najmä v korešpondencii, často prebdela čiastku noci, aby vyhovela všetkým. Nikdy však nevynechala, ani neskrátila pre nevyhnutnú prácu svoje duchovné cvičenia. Túto vernosť odplácal jej Boh stále bohatými milosťami a tak jej duša vždy ľahšie stúpala k výškam dokonalosti.

Penzionát ostal až do roku 1840 poľom jej blahodarnej činnosti. Tohto roku stratil konvent 26. mája neočakávane rýchle svoju vysokoctenú predstavenú M. Valburgu Hack. 4. júna bola kánonická voľba novej predstavenej, pri ktorej sa všetky hlasy spojily za M. Uršuľu Hermannovú. — Keby sme chceli vylíčiť veľkolepú činnosť, ktorú rozvinula v tomto úrade po 48 rokov, vyplnilo by to celý sväzok. Preto môžeme sa iba letmo dotknúť najdôležitejších momentov. Ako predstavená musela síce zastaviť svoju požehnanú učiteľskú činnosť,[83]) ale pôsobila teraz iným spôsobom na povznesení škôl. Výsledkom toho bolo, že ako počet chovaniek, tak aj externých žiačok rýchle stúpal, takže predstavená musela znova a znova prevádzať stavebné rozšírenie penzionátu a ľudovej školy. Na srdci jej však neležal iba rozvoj už existujúcich vyučovacích ústavov, ale vytvorila i nové.

V apríli 1851 položila základ dievčenskej školy, ktorú postavila pod ochranu patrónky zeme, svätej Hedvigy, a preto ju nazvala školou svätej Hedvigy. Bola to plodná myšlienka, ktorá priniesla mestu Vratislavi bohaté požehnanie. Všetky školské miestnosti boly prestavbami a novostavbami cieľuprimerane pretvorené, ale M. Uršuľa sa tiež namáhala

---

83) Vtedy nemohol kláštor sám dostať nijakej učiteľskej sily, ktorá by len približne bola mohla nahradiť M. Uršuľu, preto sverili zatiaľ vyučovanie dejepisu učiteľovi náboženstva, kurátovi Görlichovi, a francúzštinu pánu Casparimu. Iste čestné svedectvo pre učiteľku, ktorú mohly nahradiť len mužské sily.

povzniesť i samé výkony vyučovacích ústavov. Jej hlavnou starosťou bolo vzdelanie učiteľských síl. Opätovne obracala sa na francúzske kláštory uršulinok s prosbou, aby prepustily niekoľko sestier vratislavskému kláštoru, žeby sa tým pozdvihlo vyučovanie francúzštiny. Ale M. Uršuľa, skúsená a skúšaná vychovávateľka, nevedela deťom iba prospievať, ale vedela ich aj potešovať. V jej hrudi bilo pre milé deti teplé materinské srdce. Zaviedla na sviatok sv. Hedvigy školskú slávnosť, ktorá mala pripraviť žiačkam milú radosť, ku ktorej by sa v neskorších rokoch rady v spomienkach vracaly.[84])

Ako M. Uršuľa vynakladala všetko, aby rozšírila a podporovala kláštorské školy, tak aj horlivo namáhala sa upraviť dôstojne kláštorský kostol a všemožne pestovať v reholi cirkevný život. Aká horlivosť za dom Boží oduševňovala túto šľachetnú a smyslom pre umenie obdarenú ženu, dokazuje obnovenie kostola. Vo svojej láske k sviatostnému Spasiteľovi nešetrila ničoho, keď šlo o ozdobu Jeho chrámu a dosiahla, o čo sa usilovala. Obnovenie bolo prevedené tak šťastne, že kanonik Neukirch, ktorý v dokončenom kostole prinášal prvú sv. omšu, mohol v reči, ktorú mal pred ňou, povedať:

»A videl som sväté mesto, nový Jeruzalem sostupovať od Boha s neba, ozdobený ako nevestu pre svojho Ženícha.« (Zjav. 21., 2.)

Tieto slová svätého veštca prichodia mimovoľne na myseľ každému, kto túto svätyňu pozoruje. Kam sa oko podíva, žiari mu v ústrety krása a lesk. Gé-

---

84) Slávnosť sa slávila takto: Predpoludním mal duchovný vodca kláštora k shromaždeným učiteľkám a žiačkam reč, potom dievčatá prednášaly básne atď. v materinskej i cudzích rečiach. Potom prijímaly z ruky predstavenej, ako odmenu za svoju usilovnosť, modlitebné knihy, ružence a pod. O 10. hodine všetky žiačky zúčastnily sa na slávnostnej sv. omši vo vonkajšom kostole a popoludní prišly na olovrant a spoločné hry, ktoré usporiadaly a viedly učiteľky.

niovia krásnych umení, maliarstva a staviteľstva vždy slúžili Cirkvi a prijali od nej posviacku a nadšenie. Tu v novom majstrovstve oslávením Boha oslávili sa sami a vo svätom závodení dosiahli výsledku, ktorý uvádza oko v nadšenie a pozdvihuje ducha i srdce. Áno, tu je naozaj dom Boží a brána nebeská, tu už niet ničoho pozemského, nič pošetilého, nič nedôstojného, nič bezvýznamného — všetko je dômyselné, vznešené, veľké a sväté, ako cieľ, ktorému je to venované. Všetko ukazuje na krásu, lesk, slávu, ktorými nebo obkľučuje svojich svätých. Či tieto steny v bohatej farebnej nádhere neznázorňujú rozmanitosť duchovných radostí, ktoré toto miesto má v sebe? Či toto nežné svetlo — nespadá mierne, ako milý pohľad lásky z očú nebeského Otca do rozjímavého ducha? Či tento lesk — nežiari ako jas z krajšieho sveta? Či hlavný oltár nevystupuje ako slávnostná hymna alebo modlitba zbožnej túžby k Tomu, ktorého trónom sa stane?

»Ctihodné Sestry! Poznám radosť, ktorá hýbe Vaším srdcom, poznám city vďaky, s ktorými dnes pozeráte na svoju ctihodnú Matku, ktorá chcela svojim dcéram vyzdobiť predovšetkým miesto, kde najradšej a najdlhšie meškajú. I ja sa teším s ňou a s Vami, že sa jej to tak podarilo. Miesto, kde je nám najlepšie, musí byť i najkrajšie upravené. A kde je Vám lepšie, ako tu? Tu začínate svoje sväté denné dielo v modlitbe k Tomu, z ktorého jediného prúdi požehnanie. Tu končíte v Pánovi svoju dennú prácu a skladáte ju s dôverou ako siatbu pre nebo do otcovského srdca Boha. Sem sa utiekate, keď Vášho srdca zmocnia sa nepokoje a starosti, keď Vášho ducha desia temné pochybnosti, keď na Vás doliehajú pokušenia a tu nachádzate opäť pokoj, ktorý svet dať nemôže. Tu čerpáte z nikdy nevyschnuteľného sedemnásobného prameňa milosti občerstvenie, keď sa unavíte vo svojej životnej ceste. Sem Vás povoláva

Pán neba i zeme, ako hosťov a dáva Vám seba samého vo svätej hostine lásky. Tu slávite svoje svadobné slávnosti, pri ktorých je Ježiš Kristus Ženíchom. Tu povznáša vrúcna modlitba Vášho ducha nad svet a jeho bolesti a dáva Vám tušiť blaženosť, ktorá na Vás čaká v otcovskom dome na otcovskom srdci. A tu dostanete aj požehnanie na poslednú cestu k poslednému miestu a tu, v pokojnom tieni tohto kostola budete kedysi odpočívať po práci tohto života!«

Keď M. Uršuľa tak milovala krásu hmotného chrámu Božieho, ešte omnoho viac milovala krásu duchovného, vnútornú krásu kráľovskej dcéry, nevesty Kristovej. Jej neustálou najmilšou starosťou bolo, pestovať vo svojich dcérach pravého rehoľného ducha. Ak jej to bolo možné, poskytla im šťastie, že mohly robiť exercície pod vedením nejakého pátra zo Spoločnosti Ježišovej. Jej pôsobnosti ďakujú sliezske uršulínske kláštory, že nariadenia o skladaní sľubov, vydané za sekularizácie, boly zrušené a opäť zavedená slávnostná profesia s večnými sľubmi. Pozornosť venovala i dôstojnému sláveniu služby Božej a povznášajúcemu odbavovaniu chórovej modlitby. Slovom, nič z toho, čo sa vzťahovalo na službu Božskej Velebnosti a na zdokonalenie jej duchovných dcér, neušlo tejto predstavenej, celkom naplnenej duchom sv. Angely. Pritom vedelo jej široké srdce uľahčiť bremeno Pánovo a osladiť jeho ťarchu. Vynaložila všetko, aby i dom dostal prívetivo rehoľnú tvárnosť, ktorá srdce súčasne pozdvihuje a rozširuje, lebo ho zároveň ladí k radosti a pobožnosti. Jej smyslu pre krásu podarilo sa dať kláštoru bez urazenia chudoby vkusné zariadenie, ktoré robí na každého príjemný a blahodarný dojem.

Prostriedok, ktorým svoj konvent duchovne najviac pozdvihovala, bol príklad jej vlastného života. S pohľadom, upreným na Boha a večnosť, žila pred

svojimi dcérami navonok síce celkom obyčajným životom, ktorý obkľučovala však žiara duše, preniknutej Bohom. V úprimnej poníženosti dávala vo všetkom Bohu úctu a v nenáročnej láske celkom obetovala sa za svoje sestry. Ako málo dôverovala v sebe a svojmu úsudku, ukazujú slová, ktoré mávala na perách, keď nepredvídaná prekážka prekrížila jej želania a plány. Vtedy detinsky jednoducho hovorievala: »Je mi celkom milé, že sa to tak stalo, lebo teraz jasne vidím, že Boh vzal moju vec do ruky a že ju ovéľa lepšie vyrieši, ako by som to ja bola vstave.«

Táto dôvera v Boha, ktorou M. Uršuľa všetky svoje podujatia stavala na Pána, prinášala ovocie. V jej veľkom srdci sídlila láska k Inštitútu, ktorému z Božej milosti patrila. Táto láska siahala ďaleko cez hranice jej kláštora, ňou objímala všetko, čo sa týkalo blaha alebo bolesti celej rehole a každej jednotlivej komunity. Odtiaľ tá obetavosť, keď šlo o podporovanie iných komunít, odtiaľ nadšená oddanosť, s akou po celý život pracovala na rozšírení Spoločnosti. Potreby vlastného domu, veľké výdavky, ktoré vyžadovaly mnohé stavby, neboly jej nikdy ospravedlnením, keď sa dozvedela o peňažnej núdzi iných kláštorov. Posielala vždy pomoc a keď bola raz jej pokladňa celkom vyčerpaná, vedela pohnúť svoje duchovné dcéry k dobrovoľnému odriekaniu, aby mohla udeliť almužnu, o ktorú ju prosili. Tak prosily raz uršulínky z Hannoveru[85]) o podporu na stavbu kláštora. M. Uršuľa poslala iba nedávno značný peňažný dar sestrám do Lutry (Tinos) a bola teraz trocha v rozpakoch. Predniesla prosbu hannoverských sestier konventu a tento sa rozhodol na návrh jednej

[85]) V tom čase vznikly v Hannoveri tri uršulínske kláštory. Prvý bol založený z Duderstadt, druhý z Dorsten roku 1854 v Haselüne, tretí vznikol roku 1860 ako filiálka Hildesheimu v Hannoveri.

staršej Materky, navždy sa zrieknuť koláča, ktorý sestra podľa starého zvyku dostávala na svoje meniny. Za to mala predstavená poslať almužnu na stavbu kláštora v Hannoveri.

Keď roku 1852 uršulínky v Erfurte maly veľký nedostatok učiteľských síl, prosily konvent vo Vratislavi o pomoc. Mater Uršuľa poslala tam 5 sestier a roku 1860 ich prepustila kláštoru navždy.

Už čoskoro po nastúpení na svoj úrad bola zatiahnutá do vyjednávania medzi arcibiskupom z Vratislavi a kráľovským ministerstvom. Chceli totiž pretvoriť bývalý kláštor benediktínok v Liebenthali na vychovávací ústav pre dievčatá vyšších stavov a na ľudovú školu pre dievčatá.[86])

Založenie kláštora benediktínok siaha až do XIII. storočia. Vdova Jutta z prastarého šľachtického rodu Liebenthal založila ho r. 1278 so svolením zemského kniežaťa vojvodu Henrika Sliezskeho. Vyše 600 rokov modlily sa a pracovaly dcéry svätého Benedikta v tomto tichom dome, ktorý sa stal prameňom nebeského požehnania pre celé okolie. Po dlhom storočí nechýbaly ani ťažké navštívenia. Bieda vojny a mor, ale predovšetkým časté a veľké ohne pustošily opátstvo. Ale ono sa opäť pozdvihlo pod vedením činných a silných opátok a pretrvalo ako strom plný životnej sily, všetky rany osudu. Až sekularizácii na začiatku XIX. storočia bolo vyhradené zničiť staré, slávne opátstvo.

Na sviatok Obetovania Panny Márie r. 1810 predstúpili traja vládni úradníci pred opátku a shromaždený konvent a žiadali majetky, peniaze a iné imanie opátstva, ako obetu pre štát. »Tým sa umožní presné vyplatenie poplatkov Francúzsku. Susedné štáty chopily sa tých istých prostriedkov.« Barbora Friedrich, posledná opátka, bola žena, ktorá doko-

[86]) Srov. Meer, Dejiny uršulínskeho kláštora v Liebenthali.

nále zodpovedala svojej hodnosti, časovými pomerami mimoriadne sťažovanej. Aby odvrátila úplné zrušenie kláštora, zriadila pracovnú školu pre dievčatá a kráľ Friedrich Viliam III. dovolil jej i rehoľniciam so zreteľom na toto »všeobecne užitočné zriadenie« bývať doživotne v kláštore a nosiť rehoľné rúcho.

Ale to nestačilo veľkému srdcu tejto dômyselnej ženy. Myslela i na úbohé rehoľnice ostatných zrušených ženských kláštorov v Sliezsku, vyprosila pre ne tú istú milosť, na veľkú svoju radosť dostala kabinetným nariadením zo 16. marca 1812 od Fridricha Viliama III. rozhodnutie: »Dovoľujem, aby kláštor v Liebenthali bol zariadený pre tieto rehoľnice pod dozorom opátky Barbory Friedrich, ako centrálny kláštor, ale bez nejakých rádových pravidiel, bez nútenia, ktoré by obmedzovalo osobnú a občiansku slobodu jednotlivých.«

Šľachetná opátka mala ešte ďalšie plány. Jej úsilie smerovalo na to, aby dosiahla trvalého zachovania kláštora podľa Reguly sv. Benedikta. Preto podnikla všetky možné kroky, ale smrť ju zastihla pred ukončením posledného vyjednávania s vládou. Ňou klesla do hrobu posledná horlivá obhajovateľka práv tohto starodávneho opátstva. Rehoľnice (exkonventuálky) pokračovaly síce v jej plánoch, ale musely sa čoskoro smieriť s myšlienkou, že znovavybudovanie kláštora podľa Reguly sv. Benedikta nemožno za vtedajších časových pomerov dosiahnuť. Tu sa rehoľnice ukázaly povzneseným i nad malicherné chápanie, ktoré tak rado robí rozdiely medzi poprednosťou rozličných rehoľných rodín. Rozhodly sa odstúpiť svoj kláštor rehoľnej spoločnosti uznanej vládou, aby bol udržaný svojmu svätému účelu.

Na vyšších miestach bolo už dlhšie počuť, že si želajú, aby bol v Liebenthali zriadený Inštitút svätej Uršule a keď napokon roku 1841 samo mesto

navrhlo, aby bol centrálny kláštor odovzdaný uršulínkam, naviazaly sa o tom vážne pojednávania s vratislavským arcibiskupom Jozefom Knauerom. Na želanie prelátovo šla predstavená, Mater Uršuľa Hermannová, do Liebenthalu, aby podľa návodu kráľovskej vlády v Liegnitz, obzrela kláštorské miestnosti a aby podľa toho podala podrobné dobrozdanie o tom, či sa tam môže zriadiť nový Inštitút. Mater Uršuľa videla, že miestnosti úplne dostačia, áno, keď sa účelne zariadia, budú veľmi vhodné pre projektovaný penzionát.

K tomuto starému opátstvu nepoja sa len veľké spomienky, ale jeho krásna, zdravá poloha mu dáva ešte zvláštnu cenu v očiach Spoločnosti, poverenej výchovou. Ale aj pritom založenie v Liebenthali malo ťažkosti, ktoré mohlo odstrániť iba taktné chovanie a predovšetkým beznáročná láska M. Uršule. V centrálnom kláštore žilo vtedy 14 rehoľníc, z nich najstaršia mala vtedy 84 rokov, najmladšia 58 a ktoré náležaly len štyrom rozličným reholiam: K benediktínkam, františkánkam, klariskám a magdalénkam. Všetky maly právo ostať v opátstve až do svojej smrti. Z jemného ohľadu na obeť, ktorú tieto ženy musely preniesť, keď odstúpily kláštor uršulínkam,[87]) uspokojila sa M. Uršuľa s takmer nepoužívaným severným krídlom a doterajšie rehoľnice ponechala

[87]) Hoci sa zpočiatku zdalo, že štát chce uršulínkam prepustiť starú budovu ako dar, museli sa tieto čoskoro presvedčiť, že si ju zaistia len kúpou. M. Uršuľa starala sa o túto vec s najväčšou horlivosťou. R. 1857 kúpil konvent od vlády budovu a 8. júna toho istého roku odovzdala správa štátnych majetkov uršulínkam kláštorský pozemok a budovu. Na druhý deň mesto Liebenthal, ktoré si vedelo dobre oceniť nové založenie, vyjadrilo kláštoru svoju vďačnosť veľmi čestným spôsobom. Do kláštora prišiel starosta Hildebrandt, sprevádzaný niekoľkými úradníkmi a odovzdal predstavenej M. Luitgarde Scholz na bielom hodvábnom vankúši umelecky vyzdobený list čestného občianstva mesta.

v ich príbytkoch. Nariadila sestrám, ktoré poslala do Liebenthalu, aby ich čo najmenej vyrušovaly, ale skôr so sesterskou láskou ich všade podporovaly. Áno, ponechala predstavenej centrálneho kláštora vedenie spoločného hospodárstva a svojim sestrám odovzdala len vedenie penzionátu a školy. Uršulínky porozumely múdrym radám svojej Matky a verne poslúchaly jej príkazy. Tak sa im podarilo v najkratšom čase rozširovať okolo seba pocit všeobecnej spokojnosti a duch láskavej svornosti spojoval tieto rôznorodé prvky.

Uršulínky, neustále podporované materinským kláštorom vo Vratislavi, otvorily postupne penzionát, sirotínec, ľudovú školu a detskú opatrovňu. 20. októbra 1867 zomrela posledná exkonventuálka, benediktínka Electa Bittner ako 88-ročná. Bola vernou priateľkou uršulínok. S úprimnou srdečnou radosťou pozerala na krásny rozvoj nového Inštitútu. Dcéry sv. Angely postavily zbožnej benediktínke vo svojej domácej kronike krásny pomník. Medzi iným čítame tam: »Až do najvyššej staroby zachovala si pani Elena Bittner sviežosť ducha, svoju dôstojnú chôdzu i výzor, vzbudzujúci úctu, takže každý sa tomu až divil. Ale duševný zrak obdivoval ešte viac jej veľké sebaovládanie a sebazapieranie, ktoré si tak osvojila, že ho ani dni staroby nemohly oslabiť. Odtiaľ i jej neustály jemný ohľad a pozornosť ku všetkým až po najmladšiu novicku, jej živá, milá účasť na všetkom, čo vyžadovalo záujem, jej pokoj, poníženosť a trpezlivosť v znášaní všetkého, čo jej spôsobovalo námahu, ťažkosti alebo boj. Odtiaľ všetky čnosti, ktorými sa nám stala vzorom.«

Neuplynulo ešte ani 10 rokov, čo M. Uršuľa poslala svoje dcéry do Liebenthalu a už sa jej naskytla príležitosť uviesť ich do sídla Hohenzollerov. Berlín, stredisko protestantizmu, bol už vtedy v rýchlom, modernom vývoji, ktorý neustále vzrastal a pretvo-

ril ho v moderné európske veľmesto. Medzi niekoľko stami vyučovacích ústavov nemal ani jedinej katolíckej školy, ktorá by poskytovala dievčatám vzdelanie, presahujúce vzdelanie ľudovej školy, takže berlínski katolíci boli nútení sverovať svoje dcéry protestantským ústavom.

Roku 1850 sa snažil pán Leopold Pelldram, prepošt u sv. Hedvigy, odpomôcť tomuto nedostatku založením katolíckej dievčenskej školy. Zprvu vyučovalo na nej 6 učiteľov a 2 učiteľky, ale bolo zrejmé, že rozvoj ústavu by bol len vtedy zaistený, keby bol odovzdaný rehoľniciam. Prepošt Pelldram obrátil sa preto na arcibiskupa vo Vratislavi, Henrika Förstra s prosbou, aby dovolil, žeby niekoľké členky ctihodného konventu uršulínok vo Vratislavi prevzaly začiatkom budúceho letného obdobia katolícku vyššiu dievčenskú školu.

Arcibiskup oznámil tento plán M. Uršuli a povzbudzoval ju, aby neodoprela svojej pomoci dielu, ktoré môže mať veľký význam pre náboženstvo. Horlivá predstavená sotva potrebovala takého povzbudenia, veď nemala väčšej radosti, ako rozširovať okruh pôsobenia Spoločnosti a s vynaložením všetkých síl pracovať na rozmnožení väčšej cti Božej. Preto poslala 29. apríla 1854 do Berlína M. Hildegardis Teichmann, Soror Kamilu Montbach a laickú Sestru Viktorínu Beyer.

I pri srdečnom prijatí, akého sa dostalo týmto dobrým sestrám v novom domove, musely sa hneď zo začiatku spriateliť s myšlienkou, že vo vysoko civilizovanom sídelnom meste budú musieť denne prinášať obete a strádania »misijnej stanice«. O vlastnom kláštore nebolo ani reči, musely si nájsť byt v dome, kde boly školské miestnosti, obývanom úplne protestantmi. Nebolo tu miestečka, kde by rehoľnice po ťažkej práci v triedach mohly načerpať trocha vzduchu. A keď 10. sept. dostavila sa prvá chovanka

zo Štetína, prepustily jej sestry spálňu a sama predstavená sa utiahla do úzkej izbičky, ktorú nazývala »celou«. Cez deň postavily postele ostatných sestier na jej, večer ich preniesly do tried alebo hovorne.

To predstavenú nehatilo, aby už dňa 23. septembra tohto roku neprijala 3 sirôtky, boly to deti akademického učiteľa kreslenia Neua, ktorý skonal so slovami: »Odovzdajte moje deti uršulínkam!« Najstaršia, Anna, mala 10 rokov. Jej lôžko upravily medzi posteľami rehoľníc. Šesťročná Mária spala na pohovke v hovorni a 4-ročná Klára v jej priehradke. Toto obmedzovanie, ktoré si sestry z lásky k deťom uložily, nezdalo sa im nijakou obeťou, bolo im skôr sladkou radosťou duše, že môžu Božskému Priateľovi dietok priviesť v protestantskom Berlíne niekoľko malých miláčkov.

Ale pravá obeť, ktorú prinášaly len s krvácajúcim srdcom, bola v tom, že im nebolo dovolené dať vo svojom tesnom príbytku domov svojmu Spasiteľovi. Len svätá omša bola v ich kaplnke obetovaná — keď sa však chcely klaňať Bohu, skrytému vo Sviatosti, musely obrátiť zrak na viditeľnú kupolu chrámu svätej Hedvigy.

Kým sa uršulínky takto uťahovaly a len na to myslely, aby dobre viedly im sverenú dievčenskú školu, ktorá mala pre berlínskych katolíkov veľký význam, snažil sa prepošt Pelldram, ich neúnavný dobrodinec a priateľ, získať pre ne zvláštny dom, v ktorom by sa mohol zriadiť kláštor a ktorý by mal dostatočné a zdravé miestnosti pre dievčenskú školu. penzionát a sirotínec. Podarilo sa mu získať pre ten cieľ vhodnú budovu neďaleko stredu mesta a uršulínky koncom marca 1855 mohly sa tam presťahovať. Ešte pred týmto sťahovaním prijala M. Hildegardis štvrtú sirôtku. Nespomíname to len preto, aby sme poukázali na obetavú lásku tejto šľachetnej ženy, ale zvlášť preto, že prijatie tohto úbohého die-

ťaťa stiahlo bezpochyby zvláštne požehnanie nebies na nový kláštor, ako to dosvedčia ďalšie zprávy o tomto založení.

Štvrtá sirôtka prišla z Horného Sliezska. Tam na jeseň r. 1854 zúril strašný týfus. Arcibiskup Henrik v dojímavom pastierskom liste obrátil sa na svojich veriacich a vyzval ich, aby podporovali nešťastníkov. Tu písala M. Hildegardis, hoci sama zápasila s trpkou núdzou, svojmu biskupovi: »Keď sme našly miesto pre naše prvé tri malé sirôtky, dúfame, že nájdeme miesto i pre štvrtú, a prosíme, aby ste nám poslali jednu hornosliezsku sirotu.[88])

Pred sťahovaním do nového domu prišla ešte predstavená vratislavského materinského kláštora, M. Uršuľa, do Berlína, aby sa osobne presvedčila o stave nového založenia. Pri tejto príležitosti mala skromná rehoľnica česť, že ju kráľovná Alžbeta prijala na audiencii. Odovzdala vznešenej panej milý dar: »Duchovnú kyticu« kardinála Melchiora z Diepenbrocku, v doskách, ktoré jej duchovné dcéry umelecky vyšívaly, s obrazmi svätých Troch Kráľov a svätej Alžbety.

S veľkou účasťou sledovali všetci dobre smýšľajúci Berlínčania rozvoj mladej záhradky výchovy a vyučovania. Hneď v prvých dňoch dostaly sestry návštevu kniežaťa Boguslava Radzivila. Ako každému katolíckemu podujatiu venovala táto veľkodušná

---

88) Časom vzrástol počet sirôt, o ktoré sa kláštor po celý rok staral, na 52—72. Na ich vydržiavanie boly, pravda, založené zbožné fundácie, ale výdavky vo vydržiavaní sirotínca vždy ďaleko presahovaly príjmy. Často dostala M. Hildegardis radu, aby už neprijímala veľmi chudobné deti. Jej odpoveď čítame v jednom z posledných listov šľachetnému, vždy obetavému dobrodincovi kláštora, arcibiskupovi Henrikovi: »Každý rok som mala najlepší úmysel neprijímať už také deti, ale keď chudobní prišli, myslela som iba na telesnú a duševnú biedu detí a nie na to, že nemáme prostriedkov«.

kniežacia rodina i uršulínkam svoju plnú, účinnú podporu. Ďalej ich navštívil riaditeľ ministerstva kultu Aulike a prednášajúci radca v tom istom ministerstve Dr. Brüggemann. Tento prejavoval veľký záujem o malú školu a zúčastnil sa za dva dni úplného vyučovania. I kráľovský provinciálny školský radca Borrmann ich už v prvých dňoch celkom neočakávane navštívil. Vyslovil sa pritom veľmi uznanlivo o rehoľnej disciplíne a bol presvedčený, že musia mať najlepšie výsledky aj vo vyučovaní. V novom dome poctil rehoľníce svojou návštevou starosta Berlína, prišly rodiny francúzskeho a belgického vyslanca, grófka Adlerberg a mnohé iné vznešené osoby. To všetko potvrdzuje, aký význam prikladá sa tomuto dielu, ale najviac to potvrdzuje veľký záujem pápeža Pia IX. o nové založenie. Už dňa 19. februára 1855 odovzdal prepošt Pelldram rozradostnenej predstavenej pápežský list, v ktorom sv. Otec chválil ich veľkodušnú horlivosť, uisťoval ich o svojich modlitbách a predstavenej, malému konventu i všetkým dievčatám, svereným ich starostlivosti, udelil apoštolské požehnanie. V neskoršom liste z Ríma, datovanom z 18. apríla 1857, nazýva sv. Otec kláštor »vere Margaritha«, opravdivou perlou.

Požehnanie zástupcu Kristovho neostalo neplodné. Už o rok po presťahovaní do nového domu mohla M. Uršuľa napísať o svojom mladom založení arcibiskupovi Henrikovi: »Teraz máme v penzionáte 14 chovaniek, v sirotínci 18 sirôt, štvortriednu vyššiu dievčenskú školu a nateraz iba dvojtriednu vonkajšiu alebo tzv. kláštorskú školu. Počet žiačok je najmä v oboch posledne menovaných triedach veľmi veľký. Triedy sú preplnené. Musela by byť otvorená tretia trieda, ale nemáme na to potrebnej rehoľnej učiteľky, tak musíme úbohé deti odmietať, hoci nás to veľmi bolí.«

Keďže Pán dal mladému ústavu taký požehnaný

rozvoj, usilovaly sa rehoľnice predovšetkým o to, aby pripravily dôstojný príbytok Tomu, ktorý im vo svojej milujúcej Prozreteľnosti tiež pripravil dom. Veľkodušní dobrodinci podporvali láskavými darmi túžby neviest Božích a tak mohly 16. augusta 1859 položiť základný kameň malej kaplnky, ktorá bola už 8. novembra nasledujúceho roku posvätená. Kráľovná Augusta, ktorá od svojej prvej návštevy dňa 16. marca 1859 vždy veľmi milostivo sa o kláštor zaujímala, darovala kostolu okrem vzácnych paramentov krásne maľby na skle. Od toho času neuplynul ani jeden rok beztoho, žeby šľachetná matka zeme nepoctila a nepotešila kláštor uršulínok svojou prítomnosťou a za každou z týchto vysokých návštev nasledovaly kráľovské dobrodenia.

M. Uršuľa, ktorá priniesla značné obete pre toto založenie, s povďačnosťou velebila Pána za rozvoj tohto diela. Čoskoro našla príležitosť uplatniť svoju horlivosť na rozširovaní Inštitútu i pri inom založení. Arcibiskup z Poznane Msgr. Przyluski, si vyprosil kláštor rehole. Z ohľadu na poľské obyvateľstvo v Poznani poslala tam M. Uršuľa dve poľské sestry, ktoré konvent mal, k nim sa pripojily dve Poľky ako postulantky. Tento kláštor bol už o tri týždne po založení nezávislý na materinskom kláštore, z neho vyšiel r. 1868 kláštor v Hnezdne.

Roku 1863 mohla M. Uršuľa založiť nový dom Spoločnosti. Môžeme to považovať za odmenu oddanej lásky, ktorú prejavila v Hornom Sliezsku za týfu. Táto strašná choroba, následok hladu, zmenila roku 1848 vyše 1000 detí v siroty. Všade sa javil súcit. V kláštore uršulínok horlivo zhotovovaly odev a bielizeň pre nešťastné deti. To však šľachetnej predstavenej ešte nestačilo. Jej pravé uršulínske srdce cítilo, že dcéry sv. Angely musia byť predovšetkým duchovnými matkami najopustenejších detí, že nikde nie sú tak na svojom mieste, ako na mieste takého

nešťastia. Preto poslala niekoľko sestier do Horného Sliezska, aby tieto opustené deti sbieraly a opatrovaly. Keď tam uršulínky prišly, choroba ešte neprestala a vyžiadala si hneď z nich niekoľké obete. M. Karolína Grundei a M. Pia Reisner zomrely v Raudene ako mučenice lásky. Boly pochované na tamojšom cintoríne. Vedľa nich našla miesto odpočinku i jedna kandidátka, ktorá oprávňovala k najkrajším nádejam. Ratiborský vojvoda ozdobil hrob týchto hrdiniek kresťanskej lásky dôstojným pomníkom.[89])

M. Uršuľa však poslala znova tri sestry do Horného Sliezska. Viedla ich M. Katarína Sucko. Až roku 1852, po dokončení misie lásky sa vrátily zpät do svojho kláštora.[90])

---

89) Po smrti M. Karolíny obrátil sa kardinál Diepenbrock týmito riadkami na predstavenú vo Vratislavi:

Ctihodná pani predstavená!

Zpráva o smrti M. Karolíny ma naplňuje naozaj najhlbšou bolesťou. Keď som ju minulej jesene videl v Rauden, bola ešte taká silná, veselá a plná dobrej mysle a zastávala svoje tamojšie postavenie so vzornou horlivosťou a veľmi zdarne. Boh ma ťažko skúša, najmä v hornosliezskom navštívení. Koľko verných spolupracovníkov mi tam týfus ulúpil a práve tam, kde ich bolo najviac treba a kde sa dajú menej nahradiť. K týmto, keď i nepriamym obetám a stratám týfom, patrí teraz i Vaša Sestra. Môže nás potešiť len nádej, že Boh príjme milostivo túto veľkú obeť a bude žehnať úbohé siroty, ktorým bude zosnulá vernou orodovnicou. Ona sama je naozaj závideniahodná, keby tu bola závisť dovolená. Zomrieť, ako obeta najsvätejšieho tak verne vyplneného povolania, je naozaj najvyšším cieľom kresťana a jeho najvyššou hodnosťou. Nech jej vzor slúži Sestrám a nám všetkým k radostnému a odvážnemu nesledovaniu. Jej dušu odporúčame Bohu.

S najvrúcnejšou účasťou a srdečným požehnaním

Vám oddaný
Melchior.

90) I konvent uršulínok vo Svidnici ponúkol na výzvu a želanie arcibiskupa Melchiora Diepenbrocka svoju pomoc v tej strašnej núdzi. Matky Antónia, Augustína, Rozália a

Horné Sliezsko s vďačnosťou spomínalo na uršulínky. V mnohých srdciach žila od toho času túžba, aby poznali kláštor ich rehole. Roku 1863 sa toto želanie splnilo. Dr. Heide, mestský farár z Ratiboru, obrátil sa na predstavenú vo Vratislavi s prosbou, aby prevzala vedenie dievčenskej školy, ktorú pred šiestimi rokmi založil. M. Uršuľa predniesla túto vec konventu. Rozhodly sa, že kláštor založia. Za predstavenú nového kláštora bola určená M. Katarína Sucko, ktorá už za týfu dva roky veľmi požehnane pôsobila v tej krajine. Vojvodská rodina v Ratibore prejavovala najväčší záujem o založenie nového kláštora. Vojvodkyňa Amália písala 27. júna 1863 M. Kataríne: »Pokladám za veľké požehnanie pre našu krajinu pre Ratibor, že Vaša rehoľa bola ta povolaná. Akí vďační musíme byť Vašej vysokoctenej predstavenej, že chce tak ochotne priniesť obeť a poslať štyri sestry. Veľmi sa teším tomu, že Vám, milá M. Katarína, sverila vedenie tohto ústavu. Nevzdala som sa nádeje, že Vás opäť raz uvidím v Hornom Sliezsku, a táto nádej sa teraz s Božou pomocou stala skutočnosťou. On iste vyleje na Váš ústav svoje požehnanie a z toho vzíde šťastie a blaho našej mládeže. Budem Vás navštevovať, ako často je to

---

Sestry Monika a Vincencia ponáhľaly sa do nešťastného Horného Sliezska, aby zastupovaly úbohým sirotám matky. Staraly sa o 170 sirôt, ktoré boly zväčša vo veľmi zanedbanom stave a vychovávaly ich v prvých dvoch rokoch bez každej odmeny alebo odškodnenia. Až v posledných dvoch rokoch dostalo sa neohrozeným rehoľniciam odškodnenia, pre každú sestru denne 5 strieborných grošov. Za 4 a pol roka vychovalo 5 rehoľníc z im odovzdaných 175 sirôt asi 100 dobrých ľudí a vyučených ich prepustily. Rozlúčily sa so svojím pôsobišťom Nicolai, keď bolo v ústave len 75 sirôtok a keď sa našly už iné sily, ktoré teraz mohly bez nebezpečenstva smrti pokračovať v ich diele. Vrátily sa do svojho milovaného, tichého kláštora vo Svidnici. Srovnaj dejiny kláštora uršulínok vo Svidnici od F. K.

možné a už ozaj netrpezlivo očakávam Váš príchod do Ratiboru. Vojvoda má radosť so mnou.«

I v Ratibore uršulínky zpočiatku musely sa uspokojiť s tesným najatým bytom. Až 28. apríla 1866 mohol byť položený základný kameň kláštora.[91]) Na jeseň nasledujúceho roku stavba už tak pokročila, že posviacka domu mohla byť určená na 7. september. V tento deň o 5. hodine ráno slúžila sa posledná sv. omša v starom domčeku, ktorý bol už celkom vyprázdnený. O 8. hodine prišiel duchovný správca, arcikňaz Morawe, sprevádzaný viacerými kňazmi, aby odviedol rehoľnice. Sprievod sa pohol. Vpredu kríž, potom žiačky, penzionát, na jeho čele kláštorská zástava s obrazom najsvätejšej Panny, vyšívaná v materinskom kláštore vo Vratislavi. Ďalej mohutný hudobný sbor, konvent uršulínok, sprevádzaný svojimi dobroditeľkami, medzi ktorými bola aj vojvodkyňa Amália Ratiborská, ďalej konvent Milosrdných Sestier, duchovenstvo, mestské úrady a početný zástup ľudu. Za zvukov Te Deum pohol sa slávnostný sprievod k novému kláštoru. Keď ta prišli, zastavili sa najprv v záhrade penzionátu, kde mal slávnostnú reč ratiborský mestský farár na zvlášť zriadenej kazateľnici. Potom arcikňaz Morawe požehnal kaplnku a potom boly slávnostné bohoslužby. Po nich bola posviacka ostatných miestností i kláštorského zvončeka, ktoré jasné zvuky čoskoro ohlasovaly prvý Angelus.

Slávnosť tohto krásneho dňa zvýšila prítomnosť všeobecne ctenej predstavenej z Vratislavi, M. Uršule Hermann. Už aj predtým prehliadla raz práce svojich dcér v Ratibore a teraz ponáhľala sa uviesť ich do nového domova. Meno M. Uršule bolo už vtedy veľmi slávne a známe ďaleko za hranicami Slezska. Od jej prvého zvolenia za predstavenú uplynu-

[91]) Stavbu tohto kláštora umožnil značný dar arcibiskupa Henrika Förstra, 20.000 dolárov.

lo 25 rokov práce a bohato požehnanej činnosti. Táto pamätná jubilejná slávnosť bola čestným dňom nielen pre jubilantku a pre kláštor vo Vratislavi, ale aj pre rehoľu, lebo také ženy sú jeho nesmrteľnou slávou. Na tejto zriedkavej slávnosti zúčastnily sa najširšie kruhy. Svätý Otec Pius IX. poslal vlastnoručne písané blahoželanie, arcibiskup Henrik poctil jubilantku modlitebnou knihou, viazanou v slonovine a vzácnym relikviárom. Jej Veličenstvo kráľovná Augusta poslala obraz, maľovaný na zlatom podklade, ktorý predstavoval Zvestovanie Panny Márie. Vratislavský konvent a kláštory ním založené, Liebenthal, Berlín, Poznaň a Ratibor, podaly svojej ctih. Matke ako prejav najsrdečnejšej lásky a najúprimnejšej vďačnosti ornát, ktorý samy na striebornom tkanive umelecky vyšily.

Ale jedným z najcennejších darov tohto pamätného dňa bola krásna reč, ktorou generálny vikár Neukirch pri cirkevnej slávnosti jubilejný deň najkrajšie oslávil. Podáva taký pekný obraz zásluh ctih. Matky Uršule, že ho tu musíme pripojiť:

»In Te, Domine speravi, non confundar in aeternum!«
»V Teba, Pane, som dúfal, nebudem zahanbený naveky!«

Týmito záverečnými slovami slávnostného Te Deumu oznámila 4. júna 1840 novozvolená predstavená tohto kláštora vtedajšiemu dieceziálnemu biskupovi svoje zvolenie. Jej list znel:

»Zaľúbilo sa Pánovi povolať ma 4. tohto mesiaca voľbou mojich spolusestier za nástupníčku našej milovanej zvečnelej Matky predstavenej, Valburgy Hack. Zaplakala by som pre ťarchu tohto povolania, ale pevne dúfam v Pánovi, ktorý ma povolal, že mi nedá byť zahanbenou. On, ktorý so zaľúbením shliadol na poníženosť Matiek a Sestier tohto konventu, ktoré sa nebály vložiť svoju poslušnosť do rúk mladšej členky, bude aj pre túto poníženosť milostivý.«

A milostivý Boh splnil Vašu nádej, ctihodná pani predstavená, shliadol so zaľúbením na poníženosť Vašich spolusestier, a ako ste vtedy síce s detinskou dôverou, ale nie bez úzkostlivej obavy, tak smiete dnes s radosťou zaspievať: In Te Domine, speravi, non confundar in aeternum.

Je to krásna, zriedkavá a svojím spôsobom jedinečná slávnosť, ktorá nás dnes shromažďuje na tomto svätom mieste. Je to krásny sviatok, krásny svätým súladom, čistou, teplou, nelíčenou radosťou, srdečnou účasťou nielen tohto konventu, ale všetkých, ktorí tento kláštor poznajú, všetkých, ktorí spojujú s menom Uršule Hermann nejakú priateľskú spomienku, nejaké duchovné alebo telesné dobrodenie — a tých je mnoho, veľmi mnoho. Je to zriedkavý sviatok, ktorý dnes slávime, keď sa klaniame milostiplnému milosrdenstvu, ktorým Vám, ctihodná predstavená, Boh pomáhal v 25-ročnom spravovaní ťažkého zodpovedného úradu, takže dnes smiete sa modliť s patriarchom Jakubom: »Ach, Pane, som veľmi nepatrný voči milosrdenstvu a vernosti, ktoré si mi preukázal.« Je to napokon svojím druhom jedinečný sviatok, ktorý dnes slávime, lebo rehoľné Pravidlá predpokladajú striedanie predstavených, a taký prípad sa asi ešte nestal, čo tento kláštor trvá, aby sa v ôsmich voľbách spojily hlasy za tú istú osobu.

Táto okolnosť sama postačí na utvorenie úsudku o tomto kláštore. V tejto okolnosti spočíva dvojnásobné čestné svedectvo: najprv pre konvent, ktorý so zriedkavou poníženosťou, s čistým sebazaprením, s úplným odriekaním sa osobných záujmov obracal svoju svätú starostlivosť len na blaho rehole a myslel, že musí sveriť vedenie kláštora iba najhodnejšej; ale aj čestné svedectvo pre predstavenú, ktorá v opätovnej voľbe spoznala vyššie povolanie, ktoré musela poslúchnuť a nezľaknúť sa tisícich námah,

starostí, prác, ťažkostí a zodpovednosti, ktoré sú nevyhnutne spojené s riadením takého ústavu.

Zbožné dcéry tohto konventu nechcely inú matku ako M. Uršuľu — a M. Uršuľa nechcela sa odťahovať od materinských povinností, i keď boly veľké a ťažké — a tak sa nadväzoval po každej voľbe svätý sväzok materinskej lásky a detinskej úcty vždy pevnejšie a užšie, a tak Boh dožičil, že dnes ozdobuje hlavu našej jubilantky veniec bohatých činov 25-ročného zastávania úradu.

Že táto osemnásobná voľba bola dielom vyššieho riadenia, o tom svedčí bohaté ovocie, ktoré prinášala, o tom svedčí všeobecná dôvera, ktorej sa teší kláštor na široko-ďaleko. O tom svedčí požehnaná priazeň, ktorou svätý Otec Pius tento dom obšťastnil, o tom svedčí potešenie a radosť, s ktorou sa diecezálny biskup díva na tento kláštor ako na ozdobu svojej diecézy, o tom svedčí čestné uznanie, ktoré prejavily niekoľko ráz tomuto kláštoru korunované hlavy,[92]) o tom svedčí kvitnúci stav tohto kláštora vo vnútri i navonok.

Kto vstúpi do týchto kláštorských miestností, stretne sa tu s útulnosťou domova. Duch poriadku poko-

---

92) M. Uršuľa mala česť prijať pruskú kráľovnú Alžbetu, korunného princa Fridricha Viliama a jeho manželku a dedičného veľkovojvodu weimarského, princa Karola Alexandra. V kláštorskom archíve je mnoho listov vysokých knieža-cích osobností, plných srdečnej účasti o rozvoj kláštora. Nechcely, aby na nich v kláštore zabudly, preto poslaly milé pamiatky na svoje návštevy. Niet azda nijakej dôležitej udalosti v kráľovskej rodine, či radosť, či bolesť, na ktorej by sa kláštor nebol zúčastnil najrozmanitejším spôsobom. Aké dôverné musely byť vzájomné vzťahy, vyplýva napr. z toho, že keď si M. Uršuľa dovolila poslať kráľovi Fridrichovi Viliamovi IV. na Štedrý večer známe kláštorské pečivo (caletky), bolo to prijaté s výrazom radosti. Keď korunný princ, s korunnou princeznou Viktóriou navštívili kláštor, prijala táto veľmi blahosklonne pre mladého princa, neskôr cisára Viliama II., pokrývku na kolísku.

ja, radostnej poslušnosti, zbožnej vernosti v povinnostiach, slovom všade nás stretá pravý svätý duch rehoľný a vydáva svedectvo o obozretnom, múdrom vedení predstavenej a o úcte, dôvere a detinnej láske rehoľných členiek.

Aké snaženie tu bolo v posledných 25 rokoch a čo sa tu s pomocou Božou dosiahlo! Žiarivý lesk tejto svätyne, prívetivo dojemné usporiadanie všetkých miestností kláštora — rozšírenie penzionátu — rozmnoženie vzdelávacích ústavov — rozšírenie tejto požehnanej rehole vo všetkých častiach našej provincie, áno, ďaleko za jej hranice — to všetko, ctihodná pani jubilantka, to všetko sú perly do nebeskej koruny, ktorou kedysi ozdobí vašu hlavu Ten, ktorý povedal: »Nechajte malučkých prísť ku mne a nebráňte im, lebo ich je kráľovstvo nebeské!« To už je skvelé vyplnenie Vašej prvej modlitby ako predstavenej: »In te, Domine, speravi, non confundar in aeternum!«

Keď z tých mnohých tisícov, v ktorých detské srdce bol tu zasadený klíček náboženstva a viery, bázne Božej a čností, keď z týchto tisícov len časť ostane uchovaná od skazy sveta — a to môžeme dúfať od Božieho milosrdenstva — vtedy sa radujte, ctihodná pani, tešte sa, ctihodné sestry, lebo budete kedysi u trónu Božieho obkľúčené práve tak početným zástupom, ako sv. Uršuľa, zástupom šťastných, ktoré Vám budú ďakovať, ako svojim učiteľkám, vodkyniam a ochrankyniam!

Keď som spomenul a musel pripomenúť v tento slávny deň všetky tieto milostiplné požehnania, nestalo sa to, aby som preukázal česť ľudskej slabosti. Poznáte slová apoštolove: »Nie ten je niečím, kto sadí, ani ten, kto polieva, ale iba sám Boh, ktorý dáva vzrast.« Poznáte aj iné slová, ktoré povedal Spasiteľ Apoštolom: »A keď sme i všetko urobili, ostávame pred Pánom neužitočnými služobníkmi.«

Stalo sa to skôr, aby som vzdal Bohu česť, stalo sa to na Vaše uspokojenie, ctihodná jubilantka, na Vašu potechu a posilu pre dni, ktoré teraz prídu, dni, o ktorých hovorievame: »Nepáčia sa nám.« Viem dobre, že keď dnes s milostnou Matkou Pána zaspievate Magnificat anima mea Dominum, že s touto najsvätejšou Pannou pripojíte: »Lebo Pán milostivo shliadol na poníženosť svojej slúžky.« Viem, ako hlboko ste si dnes vedomá, že to krásne, dobré a požehnané, čo sa Vám s Božou milosťou podarilo, umožnila len verná, zbožná a svedomitá podpora Vašich spolusestier. Viem, že na ne a na všetky, ktoré Vám radou i skutkom boly napomoci k dosiahnutiu svätého cieľa rehole, že na všetkých dobrodincov a priateľov rehole dnes so zvláštnou vrúcnosťou vo svojich modlitbách spomínate a vyprosujete na nich požehnanie Božie.

Viem však i to, že ako nádherne osvedčily sa slová: »In Te Domnie, speravi, — v Tebe, Pane, som dúfal«, a tak sa na Vás splnily aj iné slová: »Koho Boh miluje, toho navštevuje.« A rozličné a bolestné navštívenia Vám tiež, ctihodná pani, nechýbaly. Veď slzy zbožného žiaľu z posledného navštívenia sa trblietaly ešte dnes ako čerstvé rosné perly na slávnostnom venci tohto dňa. Obzrite sa len do kruhu svojich sestier a dcér — koľko je z tých, ktoré Vás tu pred 25 rokmi poprvé pozdravily ako svoju predstavenú, už dávno sú v pokojnom tieni kláštorskej hrobky! Odporúčam ich Vašej láskyplnej spomienke. Odporúčam Vám aj tie, ktoré anjel Pána ešte ako svieže kvety utrhol pre raj v záhrade Vašich detí. Odporúčam Vašej láskyplnej spomienke zvlášť tie, ktoré boly prvým požehnaním, prvou útechou, prvou radosťou Vášho života. Nemusím Vám ich bližšie označovať, Vaše vďačné srdce ich už dávno pred Bohom vymenovalo.

Neobávam sa, že touto cyprusovou vetvou, ktorú

som práve vplietol do slávnostného venca tohto dňa, zakalím radosť slávnosti. Veď smiete so svätým apoštolom zvolať: »Chválim sa i zármutkom.« Áno, ani pasiflór Vám nechýbalo a často boly v plnom kvete! — najmä vtedy, keď temný anjel smrti rozostrel svoje čierne krídla i nad týmto mestom — svojím smrteľným dychom položil do hrobu stá, áno, tisíce, napokon kráčal i týmito kláštorskými sieňami a vyžiadal si obete z kruhu Vašich sestier a detí.[93]) Ale navštívenia patria k dokonalosti a osláveniu života na zemi, preto ste ich s poníženosťou prijali a ukladali pod kríž svojho Spasiteľa — a krížom ste zvíťazili nad krížom života! A sila kríža Vám, ctihodná pani, pomôže i naďalej zvíťaziť, až Vás nebeský Ženích zavolá slovami: »Veni sponsa! — poď, moja nevesta! — Accipe coronam — príjmi korunu!« A Vy potom s nadšením blahoslavených zajasáte: »In Te, Domine, sperávi, non confundar in aeternum!«

Žehnám Vás, ctihodná jubilantka, Vás i celý konvent. Žehnám Vás všetky v mene našej sv. Cirkvi, za zbožnú vernosť, s akou pracujete na tejto význačnej čiastke vinice Pána. Žehnám Vás v mene biskupa za svedomitú starostlivosť, s ktorou roznecujete túž-

---

93) Roku 1853 bol kláštor ťažko navštívený cholerou. Za 14 dní zomrelo 5 sestier a 10 chovaniek. Tu sa obrátila hlboko skľúčená predstavená na materinské srdce P. Márie, aby od Tej, ktorú Cirkev vzýva ako uzdravenie chorých dosiahla milosti, žeby hrozná smrť už nežiadala ďalšej obete z kruhu jej detí. Rozhodla sa uviesť v kláštore Spolok Srdca Máriinho. Už 6. marca 1853 bol zriadený. Keď nasledujúceho roku slávilo sa prvé výročie spolku, dala M. Uršuľa jednej svojej duchovnej dcére vyšiť ornát, ktorý mal byť upomienkou na Máriinu materinskú pomoc v tej ťažkej dobe. Látku naň vzaly zo svadobného rúcha, na choleru zomrelej novicky, Kláry Kössler. Uprostred ornátu je srdce Máriino, obkľúčené vencom ruží, z ktorých 5 rozkvitnutých pripomína 5 zomrelých sestier, 10 nerozkvitnutých, 10 zomrelých chovaniek.

bu po jednom potrebnom v srdciach dorastajúcej mládeže. Žehnám Vás v mene rodičov, ktorým uľahčujete ťažké a sväté zamestnanie výchovy. Žehnám Vás v mene ľudskej spoločnosti, lebo vzdelávaním generácie, preniknutej bázňou Božou, pôsobíte, že nad ňou vzchádzajú zore šťastnej budúcnosti, veď spása musí vyjsť z rodín a predovšetkým od matiek rodín. Žehnám Vás napokon vo vojom mene za všetku lásku a dobrotu, ktorú ste aj mne preukázali, keď ste mi sňali so srdca veľkú životnú starosť — žehnám Vás požehnaním trikrát svätého Boha, Otca, Syna i Ducha Svätého. Amen.«[94])

Onedlho po tomto krásnom sviatku slávili v kláštore uršulínok vo Vratislavi iný, ktorého nádhernú slávnosť usporiadala sama M. Uršuľa, a ktorý jediný by postačil, aby zjavil zriedkavé poklady ducha a srdca tejto šľachetnej ženy. 24. júna 1865 bolo tomu 600 rokov, čo zomrela zakladateľka kláštora, nábožná vojvodkyňa Anna. Čo len pieta, vďačnosť a nežný cit môžu vykonať, premenila M. Uršuľa v skutok, aby uctila pamiatku veľkodušnej zakladateľky. Pri každej príležitosti prejavila, ako vrúcne je presvedčená o tom, že uršulínky s dedičstvom kláštora prevzaly aj povinnosť vďačnosti klarisiek k šľachetnej kňažnej. Najkrajší pomník postavila M. Uršuľa zbožnej zakladateľke knihou »Vojvodkyňa Anna Sliezska,« ktorú na jej poverenie napísal Augustín Knoblich. Jej najväčšou starosťou bolo, aby pri obnovovaní dala pátrať po hrobe kňažnej. »Kopali vo vonkajšom kostole, zasvätenom sv. Hedvige, neďaleko severnej steny, v blízkosti evanjeliovej strany oltára. Už dlhší čas pracovali na odstraňovaní ruín a obávali sa, že sa nedostanú k žiadanému cieľu, keď náhle narazili na duto znejúce klenutie. Hneď prestali na tomto mieste ďalej kopať, lebo mysleli, že pod tým klenutím je hrob. Začali nanovo prácu vedľa

[94]) Srovnaj, Meer: Rehoľa uršulínok v Sliezsku.

toho a čoskoro boli u žiadúceho konca. Hrob skrýval v drevenej rakve kosti vojvodkyne. S dovolením arcibiskupa Henrika boly vyzdvihnuté, starostlivo očistené, usporiadané, primerane preoblečené a uložené v sklenenej rakve, ktorú dala predstavená na ten cieľ zhotoviť. Hrobka, ktorá bola tiež obnovená, bola opatrená kamennou doskou s kruhmi na dvíhanie.«[95])

V nasledujúcich rokoch vidíme M. Uršuľu činnú vždy tým istým spôsobom. Okruh pôsobenia jej duchovných dcér sa neustále rozširuje pod jej obozretným vedením, filiálky kláštora sa vždy krajšie rozvíjajú. M. Uršuľa je duchovným strediskom všetkých týchto ústavov. Naozaj bohatý život tejto uršulínky, ktorá sa sama považovala za neužitočnú slúžku v dome Pánovom, kým jej skutky hlasite dosvedčovaly, aká veľká bola pred Bohom a pred ľuďmi. Ale aká veľká bola M. Uršuľa doteraz v činnosti a v tvorení, takú silnú ju uvidíme teraz i v utrpení. Neochvejne a so spokojnou dušou tu stála, zakiaľ dielo jej života rútilo sa v ruiny.

Ale prv, ako by sme vylíčili zrušenie nemeckých konventov kultúrnym bojom, musíme ešte podať zprávu o niekoľkých kongregáciách, ktoré vyšly z Inštitútu sv. Angely. Všetky vznikly vo Francúzsku, kde Angeline dcéry rozvily najveľkolepejšiu činnosť a kde spomienka na ich požehnané práce bola v ľude veľmi živá. Ako samy od seba sa opieraly mladé kongregácie, ktoré si určily za cieľ výchovu a vyučovanie, o túto Alma Mater apoštolských ženských rehôľ, alebo sa aspoň ozdobily jej menom.

Pán Guichard, lekár v Périgord, kúpil za revolúcie dom, patriaci kláštoru Aubrac, ktorý založil roku 1031 Adalhard, gróf z Flanderska. Rádoví rytieri sprevádzali z kresťanskej lásky v tej nepokojnej dobe cestujúcich a pútnikov cez hory. V XVII. sto-

---

95) Srovnaj. Meer: Rehoľa uršulínok v Sliezsku.

roči nastúpili na ich miesto regulárni kanonici. Pán Guichard odovzdal dom dvom zbožným dámam, aby v ňom zariadily ženský vychovávací ústav. Medzi prvými chovankami bola trojročná vnučka zakladateľa. Už neopustila dom, ale ako prvá novicka kláštorskej spoločnosti, ktorá sa tam mala utvoriť, prijala závoj s menom Sestra Uršuľa, kým jedna z jej družiek bola nazvaná Sestra Angela. To dostatočne ukazovalo, pod čiu ochranu sa nábožné panny postavily. Malá kongregácia sa nazývala »Uršulínky od Ježiša a Márie«. Prijala pôvodnú Regulu svätej Angely s pripojením jednoduchých rehoľných sľubov a za zvláštny cieľ si určila zakladanie vidieckych škôl. Od sv. Stolice dostaly sestry účasť na všetkých odpustkoch a privilégiách, ktoré má rehoľa uršulínok. Kongregácia má asi 30 kláštorov, ktoré sú pod spoločným vedením.

V diecéze La Rochelle utvoriła sa kongregácia »Uršulínok od Ježiša«. Táto nemá vôbec nijakého vzťahu k reholi sv. Angely. Bola založená 2. júla 1802 ctihodným služobníkom Božím, Alojzom Mária Baudoin, ktorého blahorečenie sa prevádza. Táto rehoľná spoločnosť mala najprv meno »Dcéry Vteleného Slova«. Duchovní veľpastieri, najmä Msgr. Soyer, biskup z Luçon, považovali za vhodné, zmeniť ho v názov »Uršulínky od Ježiša«, aby ľahšie dostali pre Inštitút štátne uznanie. Meno uršulínok malo najlepší ohlas, keď šlo o odporúčanie vychovávateliek mládeže. Táto kongregácia má asi 50 kláštorov, v ktorých asi 1000 rehoľníc pracuje na spáse ženskej mládeže. Dom v Chavagnes-en-Paillers je sídlom generálnej predstavenej. Podobnú, ale menej rozšírenú kongregáciu tvoria »Uršulínky od Božského Srdca Ježišovho« s materinským domom v Pons. Všetky tieto inštitúty sú iba kongregáciami s jednoduchými sľubmi a bez klauzúry.

V diecéze Limoges použil Boh revolúciou sekula-

rizovanej uršulínky, M. Viktórie Gipoulon, na založenie »Sestier od sv. Rocha«, ktoré sa venujú službe v nemocniciach i výchove a vedú asi 100 ústavov. M. Viktória zomrela 4. augusta 1821 v chýre svätosti. Jej veľmi poučný životopis bol vo Francúzsku uverejnený.

Napokon musíme ešte poukázať na to, ako ožil Inštitút sv. Angely znova vo svojej pôvodnej forme. Keď v Brescii vznikol kláštor s klauzúrou, nebolo čoskoro nijakých uršulínok, ktoré by žily podľa zriadenia sv. zakladateľky vo svojich rodinách. Slovo veľkého pápeža Pia IX. malo ich opäť vyvolať k životu. Keď sv. Otec 16. júla 1861 rozšíril slávenie sviatku sv. Angely na celú katolícku Cirkev, hovoril v dekréte, na to sa vzťahujúcom, o inštitúciách svätej Angely, ako o veľmi mocnom prostriedku proti nerestiam vtedajšej doby. Tieto slová zachytily viaceré kresťanské panny. Bola to iskra, ktorá roznietila v ich srdciach túžbu po spôsobe života, ktorý zástupca Kristov takto chváli. Predovšetkým Brescia bola mocne pohnutá. Ožily všetky spomienky na požehnanie, ktoré kedysi Angelino dielo rozširovalo. Zbožná služobnica Božia, grófka Alžbeta Girelli, podporovaná svojimi sestrami, usilovala sa o to, aby Spoločnosť sv. Uršule znova ožila vo svojej pôvodnej forme. Roku 1866 dostal kánonické uznanie od Msgr. Hieronyma Verzéri, biskupa v Brescii a 29. júla toho istého roku prijal prelát profesiu prvých členiek. Bolo to v ten istý deň, keď socha sv. Angely vtiahla do dómu sv. Petra.[96])

V tom istom čase uviedla tento spôsob života zbožná 18-ročná panna, Rozina Pedemonte v Mor-

[96]) A. Girelli, zbožná a vzdelaná, zasvätila svoje pero sláve Angelinej. Od nej pochádza dielo: »Della vita di S. Angela Merici, vergine bresciana, e del sou santo instituto,« ktoré bolo poprvé vydané r. 1871 a od tej doby malo niekoľko vydaní.

nese, malom meste v Piemonte. Pod názvom: »Zbožný spolok dcér od Nepoškvrneného Počatia«, rozšíril sa rýchle v Piemonte, Lombardii, Modene, Toskánsku a v Cirkevnom štáte. Ľud nazýval jeho členky »svetskými uršulínkami«. Kongregácia v Brescii, i posledne menovaná, zaväzujú členky k zachovaniu panenstva, snažia sa ich podľa plánu sv. Angely posvätiť v lone vlastných rodín životom evanjeliovej dokonalosti a vedú ich, aby podľa času i okolnosti pomáhaly bližnému vo všetkých duševných i telesných potrebách.

VIII. KAPITOLA.

Kultúrny boj.

*Začiatok boja. — Odchod uršulínok z Fritzlaru. — Konvent v Duderstadte, v Greenwichu a v Armidale. — **Nové založenie** v Nimwegen. — Iné kláštory, ktoré vznikly následkom kultúrneho boja. — **Zrušenie berlínskeho konventu a sliezskych kláštorov.** — Ich nové založenia. — Frankfurt n/Moh. dostane za kultúrneho boja uršulínky. — Návrat uršulínok do Pruska. — Smrť ctih. M. Uršule Hermann. — Uršulínky v severských misiách.*

Pruský kultúrny boj bol pre katolícku Cirkev prenasledovaním, ktoré významom predstihuje mnohé iné, vedené krutejšími prostriedkami. Nie je tu na mieste bližšie líčiť vývoj tohto veľmi dôležitého boja. I keď jeho pôvod so stanoviska politického zahaľuje čiastočne temnota, predsa jeho následky, obete, ktoré si vyžiadal od katolíckeho ľudu, od kňazstva a rehôľ, sú skutočnosťami, ktoré sa nemusia osvetľovať, lebo samy rozširujú svetlo, vyžarujúce pravdu a spravodlivosť. I dcéry svätej Angely majú účasť na utrpeniach tohto prenasledovania, a my chceme o tom niečo rozprávať jednoduchým, prostým spôsobom.

Už roku 1872 cítily uršulínky znepokojenie a vystupovalo úzkostlivé tušenie hroziaceho nešťastia na

veselom horizonte ich tichých azylov. Ich úzkosť stúpala, keď domy a kostoly jezuitov boly zatvorené a čoskoro potom zastihol ten istý osud redemptoristov, františkánov a i. »Čo bude s nami?« — Tak sa pýtaly dcéry sv. Angely po všetkých pruských kláštoroch. Nemaly o tom dlho ostať v neistote. Ich obetavá činnosť na poli výchovy a vyučovania zachránila ich síce na začiatku XIX. storočia pred sekularizáciou, ale v kultúrnom boji ich už nemala zachrániť: »Radšej nijaké školy, ako také,« volali v zaslepenej namyslenosti bojujúci, a tým bol vyslovený rozsudok i nad uršulinkami.

Rok 1875 priniesol »Májové zákony« a tým napísal do rehoľných análov stránku, plnú bolestných spomienok. Podľa tohto zákona musely všetky duchovné rehole s výnimkou tých, ktoré sa venovaly ošetrovaniu chorých, zmiznúť s nemeckej pôdy. Odteraz zaznamenáva skoro každý deň zrušenie toho alebo onoho kláštora. Prirodzene, čoskoro prišiel rad i na uršulínky. Obyvateľstvo im dávalo najdojímavejšie dôkazy svojej prítulnosti a vďačnosti, urobilo všemožné kroky, aby si mohlo ponechať tieto vychovávateľky, ktoré v tak vysokom stupni tešily sa jeho dôvere. Ale márne!

Vo Fritzlare, ktorého uršulínsky kláštor tešil sa významnej povesti v celom Hessensku, závodili protestanti s katolíkmi, aby vyjadrili lúčiacim sa rehoľniciam svoju bolesť a účasť. Mestský úrad poslal do Berlína žiadosť, v ktorej sa naliehavým spôsobom usiloval vymôcť aspoň odklad odcestovania, ale prišla rozhodne odmietavá odpoveď. Konvent si musel hľadať útočište v cudzine. Uršulínky z Lyonu a Amiensu ponáhľaly sa pozvať k sebe niekoľko sestier. Ešte veľkodušnejším ukázal sa kláštor v Arras, ponúkol celému konventu pohostinnú strechu vo svojej filiálke Bethune. Prijaly to, pravda, s najväčšou vďačnosťou. Medzitým sa M. Františka, výborná

predstavená z Fritzlaru, snažila zaistiť majetok svojho konventu. Predala kláštor grófovi Asseburgovi z Hinnenburgu vo Vestfálsku a dúfala, že ho zachráni pre rehoľu.

Začiatok roku 1877 zmenil rehoľnice na úbohé vyhnankyne. 3. marca musely zatvoriť školy. »Nijaké pero nemôže opísať bolestnú rozlúčku s našimi milými deťmi. Nasledovaly aj iné smutné scény. Obyvatelia mesta použili každej príležitosti, aby nám prejavili svoju účasť a prítulnosť. Takú príležitosť im medzi inými poskytol sviatok našej ctihodnej Matky. Nepriehľadný zástup obkľúčil večer za svitu pochodní kláštor. Spevácky sbor predniesol piesne, v ktorých vyjadril city vďačnosti a bolesti, to isté urobil i jeden z prítomných pánov v dojímavej reči. Starosta odovzdal potom v mene mesta predstavenej adresu, podpísanú nielen katolíkmi, ale aj vynikajúcimi protestantmi. Kresťanské matky vyjadrovaly zvlášť svoju vďačnosť, písaly:

»Veľactihodná pani predstavená!
Ctihodné panie!

Keď všetko obyvateľstvo bolestne zasiahla myšlienka, že má prestať jestvovať kláštor, ktorý bol založený pred 150 rokmi v meste sv. Wigberta, že nás majú opustiť matky našich detí, keď nad tým smútia všetci, tak my, kresťanské matky, trpíme tým najviac. Strácame nielen matky a učiteľky našich detí, ale aj naše matky a vo Vás, veľactihodná pani predstavená, zvláštnu ochrankyňu spolku kresťanských matiek. Naša bolesť nad nastávajúcou rozlúčkou je oprávnená a hlboká. Boh, ktorého cesty sú nevyspytateľné, nechcel nás ušetriť od tejto skúšky. Vo svojom zármutku obraciame zrak na Vás, ctihodná Matka, a posilnení povzbudzujúcim príkladom Vašej dôvery v Boha a heroickej oddanosti, s akou nasledujete svojho Božského Ženícha na krížovej

ceste, prijímame aj my tento horký kalich z ruky Božského Majstra. Veľactihodná pani! Ostáva nám ešte jedna povinnosť, povinnosť vďačnosti. Ráčte prijať, veľactihodná Matka, pre seba i celý konvent výraz našej neohraničenej vďačnosti za dobrodenie výchovy a vyučovania, preukazované našim deťom. Prijmite zvlášť srdečné poďakovanie od spolku kresťanských matiek. Tieto matky si dobre vedely ceniť výhody, ktoré im prinášaly mesačné shromaždenia, ktoré už po tri roky smely vydržiavať vo Vašom krásnom kostole, kde o niekoľko dní má vyhasnúť večné svetlo. Dovoľte, ctihodná pani predstavená, aby sme Vám podaly tento malý prejav svojej večnej vďačnosti. Ostaňte navždy s nami v Srdci Ježiša a Márie, nech milý Boh nás opäť spojí na zemi alebo aspoň v pokoji a mieri nebeskej otčiny, kde už niet nijakého lúčenia ani vyhnanstva.«[97])

»Miesto veľkonočného Aleluja bolo tohto roku počuť iba nárek detí, ktoré prišly, aby sa ešte raz rozlúčily so svojimi milovanými učiteľkami. Vyjadrovaly svoju bolesť básňami a spevmi, prerušovanými neustálym vzlykaním. Naposledy ostala ešte jedna návšteva, najbolestnejšia pre naše srdcia! Večer pred svojím odchodom sme šly spoločne na kláštorský cintorín, s úctou sme pobozkaly pôdu týchto drahých hrobov, ktoré skrývaly pozostatky našich ctihodných a milovaných Matiek a Sestier a naposledy sme ich polievaly svojimi slzami.«[98])

»Napokon prišiel deň nášho odchodu. Bolo to 4. apríla 1877. O 5. hodine ráno volal nás kláštorský zvonček k svätej obeti. Všetky sme pristúpily k stolu Pána. Len Kristus mohol v tomto okamihu posilniť naše duše. Po svätej omši opustil Božský Spasiteľ svätostánok nášho malého kostola, kde udeľoval toľké milosti. Najsvätejšiu Sviatosť preniesli do kate-

---

97) Anály V.
98) Anály V.

drály. Aká bolesť rozrývala vtedy naše srdcia. Výkriky bolesti zaznievaly celým kostolom, ktorý bol plný veriacich, hoci bolo včasne za rána. Lampa pred oltárom bola zhasnutá a množstvo sprevádzalo Najsvätejšiu Sviatosť ku katedrále.[99])

Vtom sa zjavil pán Wie, aby v mene grófa z Asseburgu prevzal kľúče domu.[100])

O 7. hodine otvorila sa brána a rehoľnice musely opustiť drahý domov, pre ktorý ich predchodkyne toľko bojovaly a trpely. Milujúce ruky ozdobily vozy, do ktorých sestry vstúpily, kvetinovými vencami. Pred domom shromaždilo sa nesčíselné množstvo. Keď uzrelo rehoľnice, prejavilo svoju nevoľu a bolesť srdcervúcimi výkrikmi, keď sa tieto ponáhľaly vstúpiť. Ctihodná predstavená, ktorej srdce skoro puklo, keď musela prekročiť prah svojho milovaného kláštora, dávala svojim hlbokoskormúteným dcéram príklad zriedkavej zmužilosti. Modliac sa Te Deum, prvá sa ponáhľala k vozu, ktorý ich mal odviezť. Vo svojej neochvejnej dôvere v Boha, vo svojej zmužilosti v utrpení a v odovzdanosti do vôle Najvyššieho, vyplývajúcej zo živej viery, dúfala proti všetkej nádeji a odnášala si v srdci do vyhnanstva slová, ktoré zakladateľky kláštora vo Fritzlare daly napísať na jeho hlavnú bránu: »Dominus providebit.«

27 vozov sprevádzalo rehoľnice až na stanicu Wabernu. Pred mestom prešly triumfálnou bránou, vystavanou na ich počesť, ktorá mala nápis: »Žite blažene! Do videnia!« Hudobný sbor ich predišiel do

---

99) Anály V.

100) Predaj kláštora grófovi z Asseburgu vyhlásila vláda po odchode rehoľníc v procese, proti nim vedenom, za neplatný. Rehoľnice, sotva prišly do vyhnanstva, musely platiť ťažké výlohy procesu. Majetok kláštora bol potom odovzdaný kráľovskému administrátorovi, ktorý všetko prenajal, príjmy zobral a tzv. »prebytky« poslal kvitanciou predstavenej.

Wabernu a tam predniesol rozlúčkový pozdrav, po ktorom zástupca mesta opäť vyjadril city vďačnosti a živého súcitu. Potom vstúpilo 24 uršulínok, sprevádzaných 7 chovankami, ktoré chcely ísť so svojimi učiteľkami do vyhnanstva, do vozňov. Cesta k pohostinnému kláštoru v Arrase im rýchle ubiehala. Tamojšie uršulínky pripravily svojim vypovedaným sestrám privítanie, ktoré ich malo trocha potešiť vo všetkých bolestiach a ktoré zároveň ukazuje, aký vrúcny je sväzok lásky, ktorý Angeline dcéry všade ovíja, aký živý je duch Pravidiel, ktoré sa snažia smazať všetky rozdiely nacionality. Viac ako inokedy naplňovala Francúzov po nemecko-francúzskej vojne horkosť a nacionálny odpor proti Prusom — ale kláštorské rodiny, duchovné deti jednej matky, ostávajú nedotknuté takými prúdmi, i keď sa ich vlny vysoko vzdúvajú. Za spevu »Benedictus« odviedly francúzske uršulínky svoje nemecké sestry do kaplnky, kde tieto pokľakly pri stupňoch oltára, aby sa v zemi vyhnanstva obetovaly Božskému Väzňovi svätostánku. O niekoľko chvíľ neskoršie zaznelo v chóre »Ecce quam bonum« a všetky Matky a sestry prišly, aby daly novoprichádzajúcim pred zrakom ich spoločného Ženícha Ježiša Krista bozk pokoja. V spoločnom sále zažiarily vypovedaným v ústrety slová: »Blahoslavení, ktorí trpia prenasledovanie pre spravodlivosť.«

Tak našiel konvent z Fritzlaru útulok v kruhu milého sesterského kláštora. Ale len málo pruským komunitám sa dostalo tohto šťastia, čo je ľahko pochopiteľné. Väčšina z nich, a to najpočetnejšie konventy, musely sa starať o miestečko, kde by si mohly založiť nový domov. Tejto okolnosti ďakuje Spoločnosť za celý rad nových kláštorov, z ktorých dejepisne najvýznamnejšie je asi založenie kláštora v Armidale v Austrálii. Až doteraz neboly Angeline dcéry na tomto svetadiele, mal ich tam priviesť nemecký

kultúrny boj. Prozreteľnosť sverila túto úlohu kláštoru v Duderstadte. Podľa zákona o kláštoroch zhabala vládai tento dom a k nemu patriace majetky a uršulínky musely roku 1877 opustiť pokojné miesto, kde dúfaly žiť i umrieť a kde už skoro 200 rokov vzdelávaly a vychovávaly ženskú mládež všetkých spoločenských tried. Dve nasmrť choré sestry musely nechať v nemocnici. Jedna z nich zomrela o 4 týždne neskoršie. Jej smrť bola viac následkom duševného, ako telesného utrpenia. Rozlúčka s jej drahým konventom jej zlomila srdce.

Po dlhom márnom hľadaní našly rehoľnice útočište v Greenwichu. Ubytovaly sa tam v prívetivom dome v blízkosti kostola Našej milej Panej — Hviezdy morskej,[101]) naproti slávnemu parku a hvezdárne. Bohužiaľ, miesta bolo málo, príbytok nedostačoval pre celú komunitu, ktorú sprevádzalo 17 chovaniek. V tejto núdzi vypomohly pohostinné kláštory v Morlaix a Villefranche tým, že prvý prijal 5, druhý 3 sestry. Ostatné sa zariadily, ako sa dalo a myslely len na to, aby čo možno najskôr mohly otvoriť školu. K tomu, pravda, bolo treba veľkej dôvery v Boha, lebo ľudskej múdrosti sa zdalo také podujatie priamo opovážlivé. Len jedna z rehoľníc bola rodenou Angličiankou a hoci i viaceré sa naučily anglickej reči, predsa každý vie, že taká znalosť, nadobudnutá v cudzine, nemá v zemi samej veľkého významu. Ale požehnanie Božie viditeľne spočívalo na diele. So 17 nemeckými chovankami, ktoré sprevádzaly svoje učiteľky do vyhnanstva, otvorily uršulínky už 1. októbra 1877 penzionát a

---

[101]) Na radu jedného sv. jezuitu modlil sa konvent už dlhší čas denne »Ave maris stella«, aby našiel prostriedky na vystavanie kostola. P. Mária vyslyšala modlitbu, ale iným spôsobom. Morská hviezda, ktorú sestry denne pozdravovaly, dala im vo vyhnanstve nájsť domov vo svojej bezprostrednej blízkosti

v krátkom čase odovzdali i Angličania svoje deti s najväčšou dôverou nemeckým rehoľniciam. Dostalo sa im aj veľkého povzbudenia odporúčaním ich bývalého zemského pána, kráľa Juraja V. z Hannoveru, ktorý ich prv tak šľachetne ochraňoval. Jedného dňa, keď sa práve roznášaly noviny, zaznelo náhle na prahu kláštora hlasité jasanie. Niekoľké dámy mávaly novinami a volaly v radostnom vzrušení: »Teraz je už všetko dobre, teraz je Vám pomožené, teraz je Vám cesta otvorená.« V »Tablet« uverejnil totiž vojvoda z Norfolku list hannoverského kráľa, v ktorom odporúčal uršulínky ako výborné učiteľky a prosil vojvodu, aby ich ochraňoval. 3. decembra navštívil rehoľnice vojvoda z Cumberlandu a milostivá blahosklonnosť Jeho kráľovskej Výsosti naplnila všetky radosťou a nádejou. Odteraz dostávaly uršulínky ešte častejšie dôkazy účasti a zvláštnej priazne od tejto vznešenej kráľovskej rodiny.

Nie menšiu radosť spôsobila im vo vyhnanstve verná prítulnosť, láska a vďačnosť ich bývalých hannoverských chovaniek. Niektoré maly šťastný nápad, usporiadať sbierku v prospech ich vypovedaných učiteliek a nežný spôsob, akým dary odovzdaly, urobil ich dvojnásobne cennými. Ale ešte väčšiu radosť spôsobil rehoľniciam list jednej bývalej chovanky. Bola to mladá protestantka. Oznámila svojim učiteľkám, že dojmy naučenia, ktoré u nich dostala, nikdy nezmizly z jej ducha a, že vážne pomýšľa prestúpiť na katolicizmus. Skončila s prosbou, aby smela prísť do Anglicka a tam u svojich drahých duchovných matiek dokončiť prípravu na tak dôležitý krok. Potom chcela, keď ju Boh uzná toho hodnou, deliť sa s nimi o ich vyhnanstvo a práce, lebo má len jedno želanie, zasvätiť celý svoj život službe Božej. Ešte častejšie priniesly listy z domova úbohým vypovedaným potešiteľné zprávy o konverzii bývalej žiačky. Tieto si nedaly brániť vlnami

oceána, ktorý ich teraz oddeľoval od vychovávateliek a ešte vždy hľadaly u nich radu, pomoc a útechu.

I pri všetkom úspechu muselo založenie v Greenwichu bojovať s veľkými ťažkosťami. Tesné miestnosti domu pôsobily škodlivo na zdravie sestier. Zvlášť predstavenú zlomily rozčúlenie a úzkosť vypovedania ,ochorela nevyliečiteľnou chorobou. Zomrela v krátkom čase a dve sestry ju ešte toho istého roku nasledovaly na večný odpočinok. Komunita nemohla v Greenwichu získať väčšiu budovu, a predsa sa muselo pomýšľať na opätné spojenie rozptýlených sestier. Tu sa predstavené rozhodly založiť filiálku v Blackheath, pol hodiny od Greenwichu. Uršulínky z Waterfordu prišly svojim nemeckým sestrám veľkodušne na pomoc. Poslaly im dve chórne a jednu laickú sestru, aby im radily a pomáhaly pri zariadení anglického vychovávacieho ústavu. I ostatné britské kláštory, najmä Upton a Thurles, boly stále hotové na každú pomoc, takže dobré uršulínky z Duderstadtu naozaj skúsily, že pre uršulínky niet vyhnanstva tam, kde sú domy Spoločnosti.

Prvé roky vo vyhnanstve prešly v radostiach a bolestiach, boje vďačne prijaly od Božej Prozreteľnosti. Naraz udrela hodina, v ktorej Boh jasnejšie ukázal svoje úmysly s touto komunitou. Msgr. Eleazar Torregiani, biskup z Armidale, v Novom Južnom Walesi, pozval uršulínky do Austrálie. Napísal im, že zariadený dom je pripravený a že pošle cestovné. Rehoľnice, ktoré sa toľko modlily, aby im Boh otvoril pracovné pole, zodpovedné ich povolaniu, prijaly túto zprávu ako nebeské posolstvo. Predstavená, hoci už v pokročilej starobe, chcela sama viesť svoje dcéry do diaľnych misií a prvá vztýčiť zástavu sv. Uršule v Austrálii. Sprevádzaná 10 sestrami — ostatné ostaly v Greenwichu, aby udržaly školu — vstúpila na sviatok Panny Márie Pomocnice, 24. mája 1882

na »Duchess of Edinburgh«. Bola to plachetná loď, ktorú Msgr. Torregiani zvolil pre malé cestovné výdavky. Kapitán parníka »Austral« sa síce ponúkol, že prevezie uršulínky za tú istú cenu do Sydney, a predstavenej radili, aby prijala návrh, lebo biskup zvolil plachetnú loď len pre malé výdavky, ale ctih. Matka chcela veľké podujatie postaviť celkom pod požehnanie poslušnosti, a ostala presne pri rozhodnutí prelátovom. Keď uršulínky prišly do Austrálie, dozvedely sa, že nádherný parník bol pohltený vlnami, kým ich chudobná loď vplávala šťastne do prístavu. Môžeme si ľahko predstaviť, aké boly city rehoľníc pri tejto zprávе.

Štrnásť týždňov sa kolísala »Duchess of Edinburgh« na vlnách nekonečného oceána. Všetka nádhera mora a všetky hrôzy hlbiny obkľučovaly sestry vo dne v noci, ktoré potom ako na perutiach orla povzniesly k Tomu, ktorý sa vznáša nad vodami. »S akými citmi sa tu recitujú žalmy, veď takmer visíme medzi dvoma nekonečnosťami, nekonečnosťou oceána a nebies«, píše jedna z cestujúcich. »Duša sa celkom stráca v Božej moci a veľkosti, môžeme len žasnúť, klaňať sa a velebiť!« Akým divadlom je toto more, ktoré tu hromadí vlny ako hory, tam otvára bezodné priepasti a opäť ich vyrovnáva v pokojnú hladinu — zrkadlo pre nebeský chrám. Akým strhujúcim divadlom je tropický večer, keď obloha horí tisícimi ohňami! Tu porozumieme krásnym veršom: »Domine, Dominus noster . . . Coeli enarrant gloriam Dei . . .!«

31. augusta 1882 pristály uršulínky v Sydney, »najkrajšom prístave sveta«. »Naozaj«, píšu, »kto ho nevidel, nemôže si predstaviť jeho krásu«. Sestry od sv. Jozefa ich milo prijaly a ešte toho istého dňa ich navštívil a požehnal arcibiskup mesta, Msgr. Vaughan. Po niekoľkých dňoch odpočinku prišiel sám biskup z Armidale, aby ich uviedol do nového do-

mova. Až k stanici New-Castle musely ešte na celú noc použiť parníka, odtiaľ ich viedla lokomotíva, celý deň neustále stúpajúc do hôr, k ich novému domovu. Uršulínky prišly do Armidale o pol 12. hodine v noci. Uzrely krásny, ožiarený dom, a Msgr. Torreggiani, uvádzajúc ich, hovoril: »Toto je vaším vlastníctvom na všetky časy. Už nemá naň nikto práva, nikto vám ho nemôže vziať.« Jasná mesačná noc rozlievala svoje strieborné svetlo nad budovou, obklopenou so všetkých strán záhradami a lúkami. Všetky časti krásnej budovy bolo možno presne rozoznať. Celý majetok, ktorý šľachetný biskup v tej chvíli Angeliným dcéram daroval, stál ho viac ako 100.000 mariek. Nie div, že jedna zo sestier píše, že sa cítily ako v pohádke »Tisíc a jednej noci«.

Biskup povodil svoje nové dcéry po dome a tešil sa pri každom kroku nad výkrikmi ich obdivu. V jedálni boly príbory pripravené. Rehoľnice však chcely predovšetkým Spasiteľovi vo svätostánku prejaviť svoju vďačnosť. Po niekoľkých hodinách odpočinku podal im biskup pri sv. omši anjelský chlieb. Potom predstavil sestry mestskému úradu a iným občanom mesta. Katolícka obec, väčšinou Írčania, prijala rehoľnice s tak vrelým nadšením, ako by k nim boli sostúpili anjeli z neba. Pri bráne kostola, kam rehoľnice v sprievode biskupa šly, stretol ich ctihodný starec, a keby biskup svojím milým spôsobom nebol chytil dobrého starca za ruky, bol by padol pred rehoľnicami na kolená. Ale aj tak složil ruky a hovoril dojatým hlasom: »Túžil som uvidieť vás, teraz môžem umrieť.« Naozaj, o niekoľko týždňov neskoršie umrel a zanechal uršulínkam 500 libier šterlingov. Iný starec, kedysi statočný vojak, teraz vrchný dozorca štátneho väzenia, zvolal: »Buď Boh pochválený, že som sa dožil dňa, po ktorom som túžil 15 rokov!« Také prejavy boly výrazom všeobecnej nálady.

Keďže vláda vtedy odňala katolíckym školám kaž-

dú podporu a učitelia ňou platení museli koncom roku opustiť svoje miesta, prišly dcéry sv. Angely práve vhod. Hneď otvorily vyššiu dievčenskú školu a, hoci ešte nebola zriadená, rodičia prosili, aby tam smeli odviesť svoje dcéry. Tak bola škola otvorená už 19. septembra 1882 so 16 žiačkami. 15. decembra mala 29, na konci najbližšieho štvrťroka 43 a na konci školského roka 70 žiačok. Okrem toho prichádzaly ešte mnohé dievčatá, aby sa naučily hudbe, rečiam, kresleniu a maľbe, takže rehoľnice dávaly do týždňa asi 130 privátnych hodín. V januári odovzdali rehoľniciam ľudovú školu s asi 200 deťmi. Školskou miestnosťou im bola veľmi krásna gotická sieň. V tejto škole otvorilo sa uršulínkam zvlášť vďačné pracovné pole, lebo deti majú priamu myseľ a ochotné srdce. Pravda, pomery boly ťažké. Rodičia, pre nedostatok kňazov a kostolov, zabúdali na náboženstvo, množstvo práce im nedovoľovalo dostatočne bedliť nad deťmi, áno, často ich nútilo vzďaľovať deti zo školy a používať ich k domácim prácam. K tomu počet žiakov nebol stály. Skoro každý týždeň prichádzaly deti nové a iné zasa odchádzaly. A potom, pri Armidale sa rozprestiera nesmierne »Krovie«, ako sa nazýva ešte málo obrábaná zem, na ktorej tu a tam rozptýlene bývajú jednotlivé rodiny osadníkov, ktorých deti vyrastajú bez všetkého vyučovania. Tie privábiť, poučiť a pripraviť ich k prijatiu svätých sviatostí je sladkou úlohou uršulínok. V nedeľu popoludní je veľká školská budova otvorená pre všetkých ľudí, ktorí túžia po vyučovaní. Zjavujú sa tu mnohí, ktorí už majú pevné životné postavenie, ale ešte neprijali sv. sviatosti. Najprv prichádzajú zo zvedavosti, aby raz videli rehoľnice, neskoršie však, že chápu, že musia tiež niečo robiť pre spásu svojej duše. Okrem toho snažia sa učiteľky urobiť vyučovanie čo najviac príjemným a príťažlivým rozprávaním krásnych príbehov zo života svätých, obrazmi a zbožnou ozdobou

kostola, aká zodpovedá rozličným obdobiam cirkevného roka. Keďže v Armidale je veľký nedostatok kňazov, pomáhajú uršulínky radostne soznámiť s Bohom a jeho prikázaniami i úplne nevedomých chlapcov z »Krovia«. Austrálske slnko pôsobí, že rastliny i ľudia rýchle vyrastajú, a 15-roční chlapci prevyšujú už vzrastom rehoľnice. Ale rehoľné rúcho predsa v nich vzbudzuje úctu. Ochotne sa dávajú poučovať o znamení kríža a o Otčenáši. Povoľné ,ako malé deti, hovoria na všetko, čo sa od nich žiada: »Yes, mother, áno, Matka!«

Božia Prozreteľnosť starala sa nápadným spôsobom aj o iné komunity, ktoré Prusko vypovedalo zo svojho územia. Nemôžeme spomenúť všetky, ale nechceme si odoprieť poukázať na to, ako uršulínky skromného kláštorika v Haselüne prišly kultúrnym bojom k nádhernému majetku v Nimwegene. Kláštor v Haselüne, sotva 20 rokov starý, nemal vôbec prostriedkov k založeniu nového kláštora. Ich činnosť v odľahlom mestečku bola tak skromná a tichá, že si rehoľnice na okamih lichotily, že na ne vláda zabudne. Ale čoskoro musely skúsiť opak, lebo ich dom bol jedným z prvých, ktoré postihol zákon o kláštoroch. Kam sa maly úbohé rehoľnice obrátiť bez peňazí. bez nádeje, že budú môcť predať svoj dom v Haselüne? Božské Srdce Ježišovo, Mária a Jozef sú ich útočiskom. Modlily sa a onedlho sa dozvedely, že v Nimwegene je na predaj veľký, krásny majetok, ako stvorený pre ich potreby. Na odpoveď, že nemajú peňazí, navrhli im, že im ho prenechajú na hypotéku. Keďže sa už musely nejako rozhodnúť, odcestovala predstavená, M. Bernardína, sprevádzaná M. Xavériou do Nimwegenu, kde veľkosť, krása a nádherná poloha stavieb predstihly všetko jej očakávanie. Je to celý komplex budov. Najlepšia časť je v gotickom slohu. Je to skôr zámok, ako dom, leží na vrchole jedného z piatich pahorkov, na ktorých

je Nimwegen vystavané. Veľkoleposť konštrukcie pôsobila, že sa pýtali staviteľa, či chce vystavať kláštor alebo palác. »Či staviam pre rehoľníkov alebo pre diabla, to mi je všetko jedno«, odpovedal neveriaci muž. Keď uršulínky neskoršie prezerali budovu, našly, že základný kameň bol položený na sviatok sv. Augustína 1859, že teda dom bol od prvého okamihu pod zvláštnou ochranou ich sv. Otca. Ostatné budovy, ktoré patria k tomuto majetku, tiahnu sa k úpätiu pahorku. S výšky pahorku je nádherný rozhľad. Nemecký veľtok, ktorý sa tu nazýval Waal, prúdi medzi malebnými brehmi k moru, slovom, bolo by ťažko nájsť vhodnejší a krajší kus zeme pre kláštorský vychovávací ústav. A tieto stavby, ktorých prevedenie stálo svojho času 260.000 Fl., kým sám pozemok hodnotili na 50.000 Fl., mohly uršulínky dostať za 37.000 Fl. Kto tu nevidí prst Boží? Z vďačnosti nazvaly uršulínky svoj nový dom »Hrad Panny Márie« a ozdobily jeho priečelie veľkou kamennou sochou Panny Márie.

Keď rehoľnice, sprevádzané väčšinou svojich nemeckých chovaniek, presťahovaly sa, Božia Prozreteľnosť neprestala sa o ne zázračne starať. Učiteľky sa musely podrobiť skúškam podľa holandských zákonov. Už šesť týždňov po svojom príchode dostavilo sa 5 sestier pred skúšobnú komisiu v Arnheme. Boli to väčšinou protestanti a slobodomurári. Priatelia kláštora súdili, že uršulínky môžu hovoriť o šťastí, keď dve obstoja na skúške. Ale Boh to riadil tak, že všetkým piatim bola pririeknutá učiteľská spôsobilosť v nemeckej, francúzskej a anglickej reči. Ale tým ešte neboly všetky ťažkosti odstránené. Pre riaditeľku škôl bolo treba vyššieho vzdelania v holandskej reči. Dve Matky sa pripravovaly na túto skúšku, iste nie ľahkú pre 36 a 40-ročné ženy. Mnohé osoby myslely, že táto skúška je pre Nemky nemožnosťou. Ale tieto dve odvážne uršulínky študovaly podľa svo-

jich najlepších síl, kým sa ich sestry modlily a po 18-mesačnej príprave dostaly obidve na najväčší údiv priateľov dobrej veci vysvedčenie, ktoré ich oprávňovalo k vedeniu škôl.

Obráťme sa teraz na iné kláštory. Uršulinky z Düsseldorfu našly útočište v Roermonde, uršulinky z Cách v Bure pri Namure, z Dürenu v Meersente pri Maestrichtu, uršulinky z Dorstenu vo Weerte, z Hildesheimu v Bauffe atď. Uršulinky z Hory Kalvárie pri Ahrweilere a ich filiálky našly veľmi milé prijatie v diecézach v Tournai, Lutychu a Roermonde. Všade sa odohrávaly pri rozlúčke najdojímavejšie scény. Dary každého druhu vyjadrovaly lásku a vďačnosť obyvateľstva k nim. Slzy chudobných skropily obliehané prahy, odchádzajúci voz sprevádzal hlasitý plač. Na Hore Kalvárii smelo ostať osem uršulínok, aby pokračovaly v učiteľskej činnosti, ale pod svetskou riaditeľkou. Za túto priazeň ďakovaly láskavosti cisára Viliama a cisárovnej Augusty.

Musíme ešte zvlášť spomenúť kláštory uršulínok v Sliezsku, lebo vo svojom úzkom spojení tvoria skoro zvláštnu provinciu v reholi, ktorá nás tým viac zaujíma, keďže ich dušou bola zriedkavá žena, M. Uršuľa Hermann.

9. januára 1876 slávil konvent vo Vratislavi ešte radostný sviatok, kým na horizonte sťahovalo sa už čierne mračno kultúrneho boja. Všetkými ctená predstavená, M. Uršuľa, slávila tohto dňa svoje 50-ročné rehoľné jubileum. Z kláštorov vo Svidnici, Liebenthale, Berlíne, Hnezdne a Ratibore prišly deputácie, aby predniesly spoločnej Matke blahoželanie týchto konventov. Kláštor z Poznane nebol, bohužiaľ, zastúpený, padol už za obeť sekularizácii.[102]) Aj M. Hildegardis, predstavená z Berlína, priniesla na slávnosť

[102]) 16. sept. 1857 opustily uršulínky Poznaň a presťahovaly sa do Krakova, konvent z Hnezdna do Tarnowa.

smutnú zprávu, že jej kláštor bude na Veľkú noc tohto roku zrušený.

M. Hildegardis vynaložila všetko, aby dôležité založenie v Berlíne udržala, ale všetko, čoho mohla dosiahnuť, bolo, že zrušenie sa odložilo na 1. apríl 1877. Tento deň prišiel veľmi rýchle, skôr ako dobrá predstavená našla miestečko pre nové založenie. Musela na tú chvíľu rozdeliť svoje sestry, dcéry, do viacerých uršulínskych kláštorov. Vratislav, Ratibor, Londýn, Gravelines, Blois, Marseille, Bourges, Saventhem, Thildonc, Boulogne-sur-Mer, Brescia a Rím otvorily svoje pohostinné brány. Rozlúčka s berlínskymi katolíkmi bola najvýš bolestná. 18. marca 1877 prišlo do kláštora vyše 100 zástupcov štyroch obcí, sv. Hedvigy, sv. Michala, sv. Šebastiána a sv. Matúša, na ich čele knieža Ferdinand Radziwill, aby odovzdali ďakovnú adresu. Domáca kronika píše: »Priechod týchto mužov cez dvor a dom bol tak slávnostný a vážny, že pripomínal pohreb.« A naozaj, stáli pri hrobe mladého, prekvitajúceho kláštora. Knieža Radziwill odovzdal adresy s niekoľkými, z hĺbky srdca vychádzajúcimi slovami, pričom medziiným povedal: »Keď po zime zneuznania a útlaku vráti sa zasa jar pokoja a slobody učenia, uršulínky sa sem vrátia.«

Večer 25. marca, na Smrtnú nedeľu začaly sa sestry navzájom lúčiť. Hoci sa ťažko lúčily s kláštorom, ktorý práve vtedy s vynaložením všetkých prostriedkov prekonal najväčšie starosti vývoja, a došiel tak ďaleko, že mohol vyhovovať všetkým požiadavkám, predsa ich tešila myšlienka, že ich dom prešiel do majetku obce sv. Hedvigy, ktorá sa starala, aby kostol, škola i sirotínec sa zachovaly svojmu určeniu. Vedenie vyššej dievčenskej školy prevzala slečna Vanda Andersen, ktorá prišla do tohto kláštora ako druhá chovanka. Okrem toho mohlo päť chorľavých sestier, ktorým boly pridané dve zdravé na ošetrovanie, ostať

v blízkosti Berlína na vidieckom sídle grófa Praschma, v Rudove. Za túto priazeň ďakovaly prostredníctvu grófa Stillfrieda Alcantara, vtedy vrchného ceremoniára na cisárskom dvore. Starosť o malú družinu odovzdala M. Hildegardis doterajšej prokurátorke, M. Augustíne Nickel. Výchovy a vyučovania sa rehoľnice musely, na svoju najväčšiu bolesť, načas vzdať.

Medzi vlastnými sliezskymi kláštormi padol kláštor vo Svidnici prvý za obeť kultúrnemu boju. Vláda určila 1. okt. 1877 ako termín pre jeho zrušenie. Magistrát vo Svidnici sa obrátil na ministra s prosebnou žiadosťou, v ktorej naliehavo žiadal, aby konvent ostal vo svojej činnosti aspoň na najďalší termín, zákonom dovolený, ale dostal odmietavú odpoveď s poznámkou, »že vládne kruhy by musely ďalšie námahy magistrátu o ponechanie konventu vo Svidnici pokladať za nedostatok patriotizmu.«[103]) Teraz nastala kláštoru starostiplná, bolestná doba. V lehote, udelenej z milosti, musely sa rehoľnice znova a znova prizerať, áno, konať službu vodkýň, keď svetské komisie prezeraly a skúšaly im tak drahé miestnosti, vybudované v nevýslovných námahách a obetách, ako by sa daly čo najlepšie upotrebiť na iné účely. Ako často ich bolesť a úzkosť vyhnala zo školských miestností do chudobnej cely, pred oltár, aby tam bojovaly a modlily sa za uspokojenie a pokoj, keď musely byť svedkami, ako prichádzajúci učitelia skladali v ich triedach učiteľské skúšky pred skoro celkom protestantskými školskými úradmi. Do tejto tmavej noci utrpenia padol lúč svetla, keď 23. sept. 1877 zjavila sa v kláštore deputácia 18 mužov, aby v mene katolíckeho občianstva Svidnice a okolia vyslovili rehoľniciam svoju vďačnosť. Výbor odo-

103) Srov. Dejiny kláštora uršulínok vo Svidnici od F. K. a od Meera: Dejiny uršulínok v Sliezsku. I v ďalšom našom vypravovaní sa pridržame menovanej knižočky.

vzdal skvostne upravenú adresu a dar vďačnosti. 2800 Mk. Právny zástupca Herold to urobil týmito slovami:

»Veľactihodná pani Predstavená!
Ctihodné Matky a Sestry!

Prišli sme, aby sme Vám vyslovili pred Vaším odchodom slová vďačnosti a uznania za Vašu požehnanú činnosť v mene katolíkov zo Svidnice a okolia.

Hlboko cítime s našimi deťmi stratu, ktorá podľa prísnych predpisov zákona zrušením Vášho rehoľného života a Vašej učiteľskej činnosti zasahuje i nás. Vieme, čo ste za viac ako 150 rokov pre naše mesto vykonaly a vytvorily, a neželáme si, aby naše slová vďačnosti s Vaším odchodom odtiaľto odzneli a prepadli zabudnutiu. Nie, chceme, aby boly trvalým pomníkom našej vďačnosti a našej úcty pre neskoršie generácie, a aby v análoch kláštora bolo napísané, čo hovoria katolíci zo Svidnice a okolia pred Vaším odchodom, ako vďaku a pozdrav na rozlúčku. Preto dovoľte, veľactihodná pani predstavená, aby sme adresu prečítali:

Veľactihodná pani predstavená!
Ctihodné Matky a Sestry!

Zákon a ministerské nariadenie urobily neodvratnou skutočnosťou, že o niekoľko týždňov zastavíte svoju doterajšiu požehnanú činnosť v miestnostiach Vám tak milých a že nás opustíte. Námahy o oddialenie termínu boly daromné. Katolícka obec zo Svidnice a okolia stojí v hlbokom smútku pred touto skutočnosťou. A ako by to mohlo byť ináč?

V miestnostiach Vášho kláštora vyučovaly sa a vychovávaly so zriedkavou vernosťou a s vynaložením všetkých Vašich síl generácie tých, ktoré sú nášmu srdcu najbližšie, naše deti. Púčok šľachetného a dobrého, ktoré milý Boh vložil dieťaťu do srdca, ste ako

najsvätejšie dobro pestovaly a ošetrovaly a svojou láskou a poučovaním položily deťom základ pre mravnú budúcnosť. S rovnakou láskou ste pracovaly pre chudobné i bohaté, nestarajúc sa o pozemské prednosti a vedené iba svojím sľubom, s celou silou pracovať na vzdelaní rozumu a srdca Vám sverených detí.

Na takej práci spočíva požehnanie nebies. A ono jej i bolo vo veľkej hojnosti udelené, ako s vďačnosťou preplneným srdcom uznávame. Ale nielen svojou duševnou činnosťou a prácami ste si u nás založily nesmazateľnú spomienku, ale zanechávate nám i viditeľné dielo svojej tvorby, dom Boží, ktorý ste v miestnostiach svojho kláštora zriadily, v ktorom ste prosily o požehnanie pre svoju činnosť a pre naše deti a spolu s obcou ste si odtiaľ odnášaly útechu v týchto smutných časoch a silu k nádeji v lepšiu budúcnosť.

Taký spoločný život kuje pevné reťaze! Vidiac tieto skutočnosti, ctihodné Matky a Sestry, katolíci zo Svidnice a okolia cítili potrebu zvolať Vám pred Vaším odchodom pozdrav na rozlúčku a vyjadriť vďačnosť za Vaše práce a námahy. Ako vyslanci mesta a okolia prinášame tento pozdrav a vďaku.

Predstupujeme pred Vás so smútkom v srdciach, ale predsa máme s Vami nádej, že naše rozlúčenie nie je navždy, že v našej vlasti opäť nastanú lepšie časy a pomery a že sa vrátite k nám, na svoje pôsobište. Veď je pravda, že po Veľkom piatku príde Veľká noc.

Prijmite uistenie, že si na Vás zachováme vernú spomienku a že nám bude veľkým sviatkom deň, v ktorom Vás nebo opäť k nám privedie a keď sa budú môcť opäť spojiť modlitby obce s Vašimi v Božom dome, ktorý ste vystavaly.

Za terajších časov musíme sa obávať o zachovanie

tohto Božieho domu, ale predsa Vám dnes sľubujeme, že vynaložíme všetku svoju silu na jeho udržanie.

Ako často len vstúpime do kaplnky, vždy chceme prosiť milého Boha, aby ju jej majiteľkám zachoval a po tomto ťažkom navštívení vrátil.

Naše vrelé blahoželania nech Vás sprevádzajú na Vašich ďalších životných cestách! Nech prispejú na uľahčenie tvrdého osudu, ktorý Vás tak nezavinene zastihol a nech prinesú potechu Vašim stiesneným srdciam.

Keď v budúcnosti zalietnete v myšlienkach na miesto, ktoré teraz opúšťate, buďte isté, že spomienka na Vás žije u nás verne a nesmazateľne, že my nikdy nezabudneme na požehnanie, ktoré nám Vaša Bohu oddaná činnosť prinášala. Teraz končíme svoj pozdrav na rozlúčku so želaním: Nech Vás milý Boh poteší a sprevádza a nech Vám všetkým dá dožiť sa dňa, na ktorý vo svojej dobrotivosti určil koniec skúšky, ktorá Vás i nás všetkých zastihla!

Svidnica, september 1877.«

(Nasledujú podpisy 100 najvážnejších katolíkov z mesta a okolia.)

Potom rečník pokračoval: »Čo nám Váš odchod robí takým ťažkým a zaväzuje nás k veľkej vďačnosti, sú predovšetkým naše deti. Vyučovaly a vychovávaly ste ich bez rozdielu stavu a vyznania, s jednakou láskou a starostlivosťou, a viedly ste ich slovom i príkladom k čnosti. Ich slzy sú dôkazom Vašej lásky a toho, že poznajú veľkosť svojej straty.

Prosíme, aby ste na nás i na naše deti aj v cudzej krajine spomínaly a vyprosovaly pre nás požehnanie Božie. Ale aj my budeme na Vás spomínať v krásnom dome Božom, ktorý v inom storočí vystavaly Vaše rehoľné sestry a chránily ich nástupníčky, a Vy, ctihodné Panie, iba nedávno tak krásne a nádherne

obnovily.[104]) Budeme sa tu veľmi často schádzať a sľubujeme Vám, že vynaložíme všetky sily, aby sme zachovali katolíkom vo Svidnici tento klenot. Neprestaneme prosiť Boha, aby Vás po rokoch skúšky priviedol zasa k nám, do Vášho milého kláštora. Ten deň bude pre nás a pre celú Svidnicu ozajstným dňom radosti.«

Predstavená na to odpovedala: »Keď vo veľkom nešťastí, ktoré nás postihlo zákonom o kláštoroch, podľa ktorého je náš konvent zrušený, náš majetok, naše právoplatné vlastníctvo nám vzali, a my sme vyhnané z nášho kláštora, kde sme pod ochranou zákona pokojne žily a pracovaly v prospech štátu a mesta, keď nás v tomto nesmiernom nešťastí môže niečo potešiť, tak je to dojemná účasť všetkých šľachetných priateľov, srdečná účasť dobrých katolíkov, zvlášť však dojemná účasť katolíckej obce svidnickej, ktorá sa chopila všetkého, aby od nás odvrátila hroziace nešťastie, ktorá stojí pri nás i teraz, keď blesk už udrel a zničil náš kláštor. Nech Vám všetkým Boh odplatí, čo ste pre nás, v každom ohľade chudobné rehoľnice, urobili, za potraviny, ktoré ste nám dali na cestu do cudziny. Vždy budeme spomínať na dobrých katolíkov zo Svidnice, dúfame však, že nám Boh urobí cudzinu priateľskejšou ako bola otčina.«

---

104) F. K. hovorí o stavebných reštauráciách uršulínok vo Svidnici: »Sám kláštor v poslednom desaťročí sa tak zmenil, ako to len skromné miestnosti dovoľovaly. Kostol je slohove veľmi krásne obnovený. Je predsieňou neba, miestom pobožnosti a mieru a robí na každého kresťana dojem, vzbudzujúci nábožnosť. Tento dom Boži sa výzdobou vyrovná mníchovským kostolom. Je nádherným pomníkom zbožného konventu, najkrajším dedičstvom, ktoré zanechávate milým katolíkom vo Svidnici. I v samom kláštore sú všetky prístupné miestnosti jednoducho, krásne obnovené, penzionát a škola sú vybavené podľa veľkých požiadavok terajšej doby, tak, že učiteľky i žiaci sú v nich spokojní a šťastní.

Táto rozlúčka bola hlboko dojemná. Ničie oko neostalo suché. Vážni, otužilí mužovia plakali ako ich deti pri rozlúčke so svojimi milovanými učiteľkami. F. K. hovorí vo svojich dejinách kláštora: »V poďakovaní svidnickému kláštoru nebolo nijakej formality, ale nemeckí mužovia zaručili sa svojím slovom a cťou, a záruka bola prijatá ženou, o ktorej vodca deputácie, ešte povznesený a pohnutý vážnosťou tejto hodiny, dosvedčil: »Pani predstavená hovorila ako hrdinská žena.«[105])

Začiatok tohto kláštora bol malý a nepatrný, ale pod zrejmým požehnaním Božím rozvil sa kláštor vo vyučovací, vychovávací a vzdelávací ústav, akými sa naša vlasť okrem kláštorských ústavov tu a na iných miestach nemôže preukázať. Preto cítili všetci, že so zrušením kláštora vyhaslo miesto pobožnosti, bázne Božej a lásky k bližnému, požehnanie pre mesto, a na jeho miesto nastupujú nové bremená, nové a zvýšené dane. Zatvára sa brána, pri ktorej tisíce a milióny chudobných prijaly dobrodenie láskyplnej ruky — brána, pri ktorej každý remeselník a robotník na halier dostal vyplatenú svoju požiadavku.[106])

Svidnický konvent bol kultúrnym bojom viac postihnutý, ako ostatné, lebo stratil nielen pozemok a dom, ale aj všetky kapitále. V neochvejnej dôvere na svoje dobré právo, ktoré predsa len malo nájsť v spravodlivom štáte predovšetkým a celkom zvlášť

---

105) Mesto Svidnica cítilo veľmi skoro, že mu so zrušením kláštora vznikla i veľká hmotná škoda, najmenej 60.000 mariek. Podobne to bolo aj v iných mestách. Starosta z Liebenthalu písal 19. dec. 1878 predstavenej: »Ako hlboká je rana, ktorá nás zastihla zrušením Vášho konventu a ktorá sa nezacelí za dlhý čas, ukazuje sa už teraz pri vypracovaní rozpočtu školskej dane na rok 1879-80, lebo temer všetci živnostníci tohto mesta dostávali prostredníctvom kláštora príjem, ktorý teraz odpadol. a preto odhadovacia komisia ju 75 osobám znížila.«

106) F. K. Dejiny kláštora uršulínok vo Svidnici.

ochranu a najúzkostlivejšiu vážnosť, zameškaly rehoľnice obťažiť kláštor dlhmi, vypovedať hypotéky a predať cenné papiere, áno, konvent sa čo najčestnejšie vyhol vytáčke, aby si obstaral nejaké peniaze pre prípad núdze. Sestry neboly o veci právnicky dobre oboznámené, a tak sa stalo, že s dekrétom zrušenia stály náhle pred hladom alebo žobrotou.[107])

Ale kde je núdza najväčšia, tam je pomoc Božia najbližšia. Jeho Eminencia arcibiskup olomoucky, Fridrich von Fürstenberg, ponúkol konventu v usrozumení so svojou domovou kapitulou, zámok Přestavlky pri Přerove na Morave, ktorý bol doteraz arcibiskupovým letným sídlom. Áno, dokonca vyhlásil, že je ochotný stavebne zariadiť zámok pre prijatie konventu, zariadiť miestnosti pre penzionát a so susednou veľkou záhradou prenechať ho konventu a jeho chovankám na voľné používanie. Podľa výpovede všetkých, čo ich videli, sú Přestavlky veľmi krásne, položené vo veľkom parku, vo veľmi krásnej krajine, sú ako stvorené pre vychovávací a vyučovací ústav. Len s kuchyňou a s hospodárstvom je tu ťažko, lebo sú od Přerova vzdialené na hodinu, od Olomouca na dve hodiny. Táto veľkodušnosť Jeho Eminencie bola prirodzene prijatá najväčšou vďačnosťou.

Súčasne prišlo pozvanie z rozličných miest Česka (z Broumova, Náchoda, Nového Mesta a zo Skalice), na ktoré musela brať predstavená veľký ohľad, lebo všetky tieto mestá ležia blízko sliezskych hraníc, uprostred okruhu činnosti kláštora a mnohým dcéram týchto miest a okolia sa dostalo výchovy a vyučovania. Áno, mohly sa oddať nádeji, že dcéry Sliezska a Kladska budú odteraz spolu vyhľadávať v kláštore v Česku výchovu práve tak, ako to prv robily Češky vo Svidnici. Preto predstavená rozhodla sa založiť v Skalici druhý kláštor. Na jej pod-

107) Ibid.

ujatí spočívalo Božie požehnanie. Našli sa dobrodinci, ktorí umožnili kúpu domu a najnevyhnutnejšie prestavby. 22. októbra 1877 bol tam otvorený nový penzionát s tridsiatimi chovankami. 8. januára 1878 bola posvätená malá, prívetivá kaplnka a s touto slávnosťou bola spojená prvá obliečka.[108])

Do Liebenthalu prišiel 14. septembra 1878 úradný prípis, podľa ktorého musely rehoľnice i chovanky do 1. októbra, teda za 14 dní, vyprázdniť kláštor. Predstavená M. Alfonza nebola prítomná, bola v Hostinnom, kde hľadala a našla útočište pre svoj konvent. Telegraficky jej oznámily bolestnú zprávu. Cirkev slávila v tento deň sviatok Povýšenia sv. Kríža. M. Alfonza prijala tento telegram vo svojej izbe. Keď ho prečítala, klesla k nohám Ukrižovaného a obetovala Mu svoju nevýslovnú bolesť. Potom šla k sestrám, ktoré už doviedla do Hostinného, oznámila im smutnú zprávu a hovorila pritom slová veľkého

---

[108]) Skalica ešte nikdy nevidela takú slávnosť. Z blízka, z ďaleka prúdili sem preto veriaci. F. K. píše: »I kniežacie panstvo z náchodského zámku prišlo, aby sa zúčastnilo na tejto zriedkavej slávnosti. Táto slávnosť urobila na všetkých prítomných veľký dojem, ktorý výreční rečníci, českí i nemeckí, upevnili v srdciach poslucháčov. Áno, kláštor a svet staly sa dnes viac ako inokedy ostrou protivou. Biele svadobné rúcho, vo vlasoch svadobná myrta panenskej nevinnosti, — mladosť, otcovský dom a rodinné šťastie sú veľké obete, ktoré nevesty Kristove kladú svojmu Božskému Ženíchovi na stupne Jeho svätého oltára, aby ich zamenily kajúcim rúchom, závojom a kajúcnym pásom, s ktorým dúfajú vydobyť nádhernú večnú odmenu. Naša hmotárska, pôžitkárska doba už nechápe takú obetavosť, taký heroizmus, takú vieru, preto stratila, bohužiaľ, smysel a porozumenie, preto sa stávajú materializmus a pôžitkárstvo jej trestom, jej záhubou. Nie je pre každého, prinášať také obete, preto ani od nikoho nežiadajú sa alebo nevynucujú, ale iba radia a prinášajú dobrovoľne. Kde je však taká obetavosť, taká mravná veľkosť, prečo brať takým dušiam príležitosť, žiť iba Bohu a spáse svojej duše, prečo okrádať ľudstvo o vzory odriekania a nasledovania nášho Spasiteľa.

trpiteľa Jóba: »Pán Boh dal, Pán Boh vzal, nech je meno Pánovo pochválené!« Nato písala konventu do Liebenthalu, tešila ho a radila ako matka.

Zrušovací dekrét mal dátum z 20. augusta, teda deň, keď pred 33 rokmi prišly prvé uršulínky do Liebenthalu. Rodičia chovaniek boli hneď upovedomení o tomto tvrdom rozhodnutí. Skoro všetci telegraficky odpovedali: »Vziať sebou do Hostinného«. Alebo: »Želám si presťahovanie«, »Vziať so sebou«. Potom až nasledovaly listy, plné srdečnej účasti a všeobecného úžasu nad tými »14 dňami«. Na želanie rodičov presťahovalo sa 42 detí s rehoľnicami do Hostinného.

Počiatky v Hostinnom boly malé, predstavená nazývala nový domov Betlehemom. Ale horlivosť a neúnavná činnosť uršulínok si vytvorila rýchle rozsiahly okruh pôsobenia. Už po siedmich rokoch vyvinul sa z malého Betlehema nádherný »prvý« penzionát uprostred rozsiahleho pôvabného parku, jednoduchá krásna kláštorská budova s milou kaplnkou Božského Srdca, veľký »druhý« penzionát, obkľúčený krásnymi záhradami, pokojný, milý sirotínec a roztomilá detská škôlka. Za tento čas v menovaných ústavoch vyučovalo a vychovávalo sa 500 chovaniek, 54 sirôtiek, 200 externých žiačok a 350 žiakov, chlapcov i dievčat, v detskej škôlke.[109])

Súčasne s kláštorom v Liebenthale bol zrušený

---

[109]) Roku 1878 prevzaly uršulínky v Hostinnom i azyl v Trutnove. Istá vznešená dáma tohto mesta poslala na sviatok sv. Xavéria toho istého roku jedného kňaza predstavenej, aby vyprosil dve sestry pre úbohé deti továrnických robotníkov. Ctihodná Matka videla v tomto pozvaní hlas Boží a privolila. Dve sestry strávily všedné dni medzi chudobnými deťmi a na nedeľu, sviatky a prázdniny sa vracaly do materinského kláštora, kam prišly vlakom za pol hodiny. (A predsa komunita mala iba 43 sestier, 26 chórnych a 17 laických, z ktorých viaceré boly chorľavé a neschopné práce.)

i kláštor vo Vratislavi. M. Uršuľa tušila ťažké navštívenie, ktoré zastihne ju a jej dielo, keď 2. apríla 1875 písala Piovi IX. »ako najlepšiemu otcovi«: »Naše srdce nás núti opakovať Ti, svätý Otče, že trpíme s Tvojimi bolesťami a že naše slzy tečú s Tvojimi, ktoré prelievaš nad útlakom, ktorý skusuje ľudstvo. Sľubujeme Ti, svätý Otče, nech už nebo skrýva pre nás akékoľvek skúšky, že s milosťou nášho Božského Ženícha ostaneme verné svätej Stolici a Cirkvi až do smrti.« Svätý Otec vlastnoručne odpovedal: »Deus vos benedícat et dirigat gressus vestros in semitis suis — Boh nech Vás požehná a riadi Vaše kroky na svojich cestách.«

Toto blahoželanie otca kresťanstva sa splnilo. Boh riadil kroky ctihodnej predstavenej a jej duchovných dcér. S istotou predvídala, že jej kláštor zastihne osud toľkých iných, a preto vo svojej materinskej láske hľadala predovšetkým útulok pre svoj početný konvent. Z francúzskych domov jej prišly najdojímavejšie dôkazy vrúcnej účasti, takže v prípade núdze mohla rozdeliť svoje sestry do sedemnástich kláštorov. To bola iste útecha pre stiesnené srdce predstavenej, ale to nestačilo jej láske k dcéram, viac jej záležalo na tom, aby našla spoločné útočište. I to mala nájsť, ako sa zdalo vo Francúzsku. M. Uršuľa bola upozornená na jednu budovu v Marseille, ktorú kongregácia sestier sv. Tomáša z Villanovi by bola rada predala a ktorá bola veľmi vhodná pre vychovávací ústav. Arcibiskup z Aix, duchovný predstavený menovanej kongregácie, pozval predstavenú, aby prišla do Marseille, aby sa na mieste mohli dohovoriť o veci.

M. Uršuľa oznámila túto vec už po desaťročia vernému priateľovi kláštora, arcibiskupovi Henrikovi. [110]) Tento, bolestne dojatý touto zprávou, zvo-

[110]) Šľachetné cirkevné knieža muselo pre kultúrny boj opustiť Vratislav a bývalo na zámku Johannesberg v Sliezsku.

lal: »Bol by to klinec do mojej rakvy, keby uršulínky musely opustiť Vratislav. Ale časové pomery naliehavo žiadajú, aby sme sa chopili prostriedkov, ktoré Vám v prípade vypovedania zaistia útočište. Považujem túto vec z Marseille za zásah Prozreteľnosti.«

Mater Uršuľa podnikla ďalekú cestu do Marseille, a keďže sa jej krásna budova u Prado, len desať minút od mora, veľmi páčila, rozhodla sa, že ju kúpi. Keď sa vrátila domov, poslala 28. júla 1876 prvé sestry do Marseille, aby začaly zariaďovať nový kláštor. Marseilleský biskup, Karol Philippe, prejavoval vypovedaným uršulínkam ozaj otcovské smýšľanie. Písal arcibiskupovi Henrikovi z Vratislavi: »Viac ráz som už videl nábožné sestry, považujem ich za vyznávačky viery. (Je les considere comme des confesseurs de la foi.) Budem šťastný, keď ich budem môcť obklopiť svojou najsrdečnejšou otcovskou starostlivosťou.«

V materskom kláštore vo Vratislavi rozdával medzitým kultúrny boj hlbšie rany. 3. januára 1878 sa dozvedela M. Uršuľa prostredníctvom mestského školského radcu, že 1. októbra tohto roku majú byť kláštoru vzaté školy a 9. januára dostala hlbokoskľúčená predstavená, ktorá pred 51 rokmi slávila tohto dňa svoju obliečku, prípis od policajného predsedu:

»Pán minister duchovných vecí ustanovil na základe zákona 31. mája 1875, výnosom z 12. decembra 1877, dátum zrušenia tunajšieho kláštora uršulínok konečne na 1. október 1878. Uvedomujúc konvent o tom, upozorňujem ho súčasne, že by bolo treba oznámiť rodičom žiačok očakávané zatvorenie školských ústavov, aby sa mohli ďalej postarať o svoje deti.«

Dobrá Matka nemala toľko síl, aby bolestnú zprávu sama oznámila duchovným dcéram. Poprosila

prokurátora kláštora, svätiaceho biskupa Gleicha, aby k nej prišiel a požiadala ho, aby pripravil jej sestry na túto »najťažšiu obeť«. Tento prijal smutnú úlohu a obrátil sa na shromaždené rehoľnice so slovami: »Ach, je to tak ťažko povedať — slovo mi umiera na perách. Zdá sa, že o vašom kláštore je už rozhodnuté. Ste nevestami Kristovými a musíte preto nasledovať Baránka, kamkoľvek ide. Pokračujte s obvyklou oddanosťou v práci Vášho povolania. Modlite sa s dôverou a odovzdanosťou. Posilní Vás Boh, ktorý dáva k veľkej obeti i potrebnú milosť.«

Mater Uršuľa sa rozhodla na cestu do Berlína, aby osobne prosila ministra kultu o oddialenie termínu zrušenia. Cestu nastúpila 18. januára a už 20. t. m. sa vrátila, lebo nebola k audiencii u ministra pripustená. Preto mu predniesla svoju prosbu 24. januára ešte raz písomne. Prosila o odklad až do Veľkej noci 1879. »Čo ma zvlášť núti k tejto prosbe, je okolnosť, že učebný kurz v našich ústavoch sa končí až na Veľkú noc, aby nemaly škodu naše žiačky, keby sme boly nútené prepustiť ich uprostred školského roku. Okrem toho je i nám samým vzácny každý deň, o ktorý smieme dlhšie bývať na drahej hrude, na ktorej stála naša kolíska a kde sme dúfaly nájsť i svoje posledné miesto odpočinku.«

14. februára došla odmietavá odpoveď. Mater Uršuľa teraz, keď sa pokúsila o všetko, čo bolo možné, tešila svoje sestry povznášajúcimi slovami: »Urobila som, čo bolo mojou povinnosťou. Teraz, Pane, nech sa stane Tvoja vôľa!«

Arcibiskup Henrik bol touto tvrdou ranou, ktorá postihla jeho milovaný kláštor, veľmi bolestne dotknutý. Istému dôvernému priateľovi písal: »Uršulínky boly vždy tak blízke môjmu srdcu. Pozdravujte predstavenú. Rád by som ju pred odchodom ešte raz

uzrel a s ňou rozprával. V takom drsnom ročnom období to nebude čoskoro možné. Azda neskoršie!«

Toto želanie milovaného veľpastiera bolo pre Mater Uršuľa rozkazom. Okrem toho jej vďačné srdce ju nútilo, aby kniežaciemu dobrodincovi ešte raz osobne vyjadrila city najsrdečnejšej vďačnosti a detinskej oddanosti. Preto odcestovala v sprievode niekoľkých sestier 20. marca 1878 do Johannesbergu. Mater Alžbeta Förster, neter najdôstojnejšieho pána arcibiskupa, odovzdala v mene konventu adresu a Mater Uršuľa vyslovila ešte raz najhlbšiu vďaku za všetky dobrodenia kláštoru preukázané s najúprimnejším uistením, že budú v modlitbe na šľachetného dobrodincu vždy vďačne spomínať. Arcibiskup Henrik bolestne pohnutý povedal na to niekoľko z duše plynúcich slov:

»Cirkev Božia kráča veľmi vážnou, krížovou cestou, teraz ideme citeľne s ňou. Zo všetkého ťažkého, čo nás podľa riadenia Najmúdrejšieho zastihlo, najviac ma bolelo to, čo sa tak neočakávane stalo s duchovnými rádmi, a z utrpenia rehoľných osôb ma najviac bolelo utrpenie zbožných uršulínok. Ale práve bolesti majú obrátiť náš zrak na vlastný večný cieľ nášho života. Keby bolo všetko, čo sa týka našej svätej Cirkvi, ostalo v starých pomeroch, bolo by to krásne, ale my by sme nemohli v takej miere ako teraz, keď verne vytrvávame, očakávať to vyššie a najvyššie. Keď sa pýtam svojho rozumu, dostávam odpoveď, že odchádzate ďaleko a že sa na tejto zemi už viac neuvidíme; keď sa pýtam svojho srdca, tak sa mi vnucuje tá túžobná žiadosť, áno, tá nádej, že sa uvidíme. Prijmite, ctihodná Pani predstavená, moju vďaku za to, že ste svoju otčinu, ktorej ste prinášali požehnanie svojou dlhoročnou vernou, obetavou prácou z povinnosti, nechceli popustiť beztoho, žeby ste ešte raz nepozdravili svojho staručkého biskupa v jeho samote. Modlite sa za mňa, prosím

Vás o to! Modlitba, ktorá sa za mňa prináša, mňa podporuje a udržuje — zvlášť zbožná modlitba v kláštoroch. Buďte uistená, že moja slabá modlitba bude Vás i Váš konvent sprevádzať vždy a všade, i do ďalekej cudziny.«

10., 11. a 12. apríla boly v kláštore posledné skúšky. Po veľkonočných prázdninách začal nový školský rok. Hoci maly rehoľnice bolestné presvedčenie, že im nebude dožičené dokončiť ho, predsa plné odvahy a oddanosti k Bohu, začaly svoju obvyklú prácu, až železná nevyhnutnosť zastavila ich horlivosť.

Mater Uršuľa odcestovala medzitým ešte raz do Marseille, aby urobila posledné opatrenia pre prijatie celého konventu. Keďže sa nedostávalo ciel, dala rozdeliť jednu priestrannú sálu bielymi záclonami na malé izbičky, v ktorých bolo dosť miesta pre posteľ, umyvadlo, stoličku a kľakadlo. Zariadila aj jedáleň a spoločnú pracovňu. Keď M. Uršuľa uspokojila svoje starostlivé materinské srdce istotou, že jej milované dcéry nájdu v marseilleskom dome, zaobstaranom jej vernou starostlivosťou, pre časť vyhnanstva útulný dom, vrátila sa začiatkom augusta nazpäť do Vratislavi. Ale nemala už ostať dlho vo svojom drahom kláštore. Už dňa 11. septembra 1878 udrela hodina rozlúčky. Keď bola M. Uršuľa kedysi obdivuhodnou ženou, tak ňou bola v tejto hodine. S naozaj heroickou silou potlačila všetky citové hnutia svojej veľmi nežnej mysle a pevným krokom prekročila prah domu, ktorý jej bol doteraz všetkým a v ktorom viac ako 50 rokov tak požehnane pôsobila. »Pochválen buď Ježiš Kristus!« boly posledné slová, ktoré sestry počuly z úst svojej odchádzajúcej Matky.

Pred svojím odchodom urobila M. Uršuľa s najväčšou obozretnosťou všetky prípravy, potrebné na presťahovanie konventu. V malých skupinách 6—8 osôb odcestovaly rehoľnice cez september do Mar-

seille. Dňa 25. toho mesiaca bola budova kláštora skoro celkom prázdna. Bývalo tam iba 8 sestier, ktoré maly smutnú povinnosť hájiť práva konventu až do poslednej chvíle a ukázať celému svetu, že uršulínky, opúšťajúc svoj kláštor, ustupujú len násiliu. Predstavené určily týmto sestrám na obývanie najodľahlejšiu chodbu s dvojnásobným radom ciel, a preto bola od ostatných miestností kláštora oddelená posbíjanými brvnami. Až na túto jedinú chodbu so 14 celami, z ktorých jedna musela byť oratóriom, druhá kuchyňou, celý dom bol prázdny a pustý, lebo zariadenie bolo zčiastky predané, zčiastky poslané do Marseille, alebo niekde uschované.

1. októbra, v deň určený na zničenie kláštorov, dostavil sa jeden vládny úradník, aby zrušenie vykonal a prevzal správu kláštora. Sestry, ktoré tu ostaly, odovzdaly komisárovi protest, podpísaný všetkými rehoľnicami a žiadosť na vládu o penziu. Pre pozostalé, väčšinou chorľavé sestry, prosily o dovolenie, aby smely ostať v kláštore. Kláštor bol odovzdaný v prítomnosti jeho prokurátora, najdôstojnejšieho pána svätiaceho biskupa Gleicha.

Prirodzene, slávnostný protest konventu proti zrušeniu kláštora ostal nepovšimnutý a žiadosť o penziu bola jednoducho odmietnutá. Na ďalšiu žiadosť, aby 8, ešte v kláštore bývajúcich sestier, mohlo tam ostať trvale, sa nebral tiež zreteľ. Len toľko mohly po opätovných žiadostiach dosiahnuť, že rehoľnice pre svoje slabé zdravie, ďalekú cestu a veľkú zimu mohly vyčkať v jeho miestnostiach miernejšie obdobie. Bola to dlhá, smutná zima, ktorú sestry strávily v im tak drahom, ale teraz pustom dome. V tejto dobe prijaly dojímavé dôkazy účasti a priazne početných priateľov a dobrodincov kláštora. 28. marca priniesol najdôstojnejší pán svätiaci biskup Gleich v úzkostlivom napätí očakávajúcim rehoľniciam zprávu, že musia dom čo najskôr opustiť, lebo z Berlína už vyšlo

o tom nariadenie. 30. marca prišla naozaj do ich rúk úradná listina, ale nebol to ešte udaný termín, kedy majú vyprázdniť kláštor posledné uršulínky. To sa stalo 7. apríla policajným komisárom, ktorý rehoľniciam oznámil, že musia vyprázdniť izby, ktoré obývajú, do 16. apríla do 12. hodiny, a keď budú odporovať, že sa prikročí k násiliu. Tu urobily uršulínky ešte posledný pokus a obrátily sa so žiadosťou bezprostredne na Jeho Veličenstvo cisára a kráľa. Kým prišla odpoveď, muselo použitie násilia vystať, a tak 16. apríl prešiel ešte pokojne. 30. apríla prišlo rozhodnutie z Berlína, že Jeho Veličenstvo cisár odovzdal bezprostrednú žiadosť ministrovi kultu Falkovi, na preskúmanie a vybavenie a o niekoľko dní neskôr prišla štvrtá odmietavá ministrova odpoveď.

Sestry žily medzitým v úzkostlivom strachu a v mnohom strádaní. Od 15. apríla maly periny a svoje cestovné tašky zabalené a ony samy boly celkom pripravené na cestu. Už sa nevarilo. Jedly, čo udeľovala kresťanská láska k bližnému. Tak prišiel 8. máj. Touto vecou poverený policajný komisár oznámil sestrám deň predtým, že v ten deň sa použije násilia, ktorým sa hrozilo. O 12. hodine na poludnie zjavil sa zasa v kláštore, a keďže rehoľnice znova vyhlásily, že ustúpia len násiliu, dotkol sa každej na pleciach, a vtom boly všetky ochotné opustiť kláštor. Ale nebolo to také ľahké, lebo okrem veľkých pánov a dám, ktorí sa počítali k najosvedčenejším priateľom a dobrodincom domu a ktorí sa shromaždili na kláštorských chodbách, shromaždilo sa i na »rytierskom námestí« veľké množstvo ľudí, ktorí, len čo uzreli rehoľnice, vedené policajtom, s plačom a vzlykaním sa k nim tlačili, aby im povedali ešte posledné slovo vďaky, lásky a účasti. S námahou došly sestry napokon k vozom, pripraveným pre ne. Na stanici sa shromaždilo opäť veľké

množstvo ľudí, ktorí ich zahrňovali dôkazmi svojej účasti, prv, ako mohly zaujať miesto vo vozni. Tak odišly posledné uršulínky z Vratislavi po skoro dvestoročnom pôsobení.

Sliezsko malo ešte jeden uršulínsky kláštor v Ratibore. Tento dom zakúsil už 1. novembra 1872 prvý účinok kultúrneho boja, keď mu prišiel rozkaz, aby zastavil svoju činnosť na obecnej škole. Rodičia detí, týmto nariadením postihnutých, podali 11. novembra toho roku žiadosť s mnohými podpismi ministrovi vyučovania Falkovi. Žiadosť veľmi dobre osvetľuje vyučovaciu činnosť uršulínok, a preto nemôžeme si odoprieť z niej niekoľko citátov. Medziiným je tam:

»Nech už majú katolíci i nekatolíci rozmanité hľadisko, nikto sa konkrétnym prípadom nepresvedčí o nebezpečnosti uršulínok, ani jej nedokáže — ale každý bez ťažkosti spozoruje rozdiel medzi dievčatmi pod vedením učiteľov a dievčatmi pod ochranou rehoľníc. Srovnanie, čo sa týka chovania, starostlivosti o telo, čistoty, lásky k poriadku a slušnosti, dopadá pri všetkom uznaní pre našich učiteľov v prospech rehoľníc.«

»Súčasne vyslovujeme svoje presvedčenie, že ani ženskými učiteľskými silami sa nemôžu náležite nahradiť rehoľnice, lebo posledné vykonávajú svoje povolanie ako dvojnásobne svätú povinnosť odriekaním sa všetkého osobného, pozemského prospechu a preto, že sa samy učia poriadku a disciplíne svojimi rehoľnými Pravidlami a regularitou. Toto prísnejšie vyškolenie a zvláštne posvätenie činnosti z povolania tiež vysvetľuje skúsenosť, že uršulínky u 100 a viac detí majú väčšiu autoritu a moc, ako rovnako nadané svetské učiteľky v menších triedach. V každom prípade však poskytujú uršulínky pre prísnu klauzúru a Pravidlá spoľahlivejšiu záruku na uchovanie a pestovanie svojho povolania i mimo školy a na zachovanie bezúhonnejšej povesti, ako svetské

učiteľky, ktorých privátny život môže byť i nebezpečný ich povolaniu, ak nie zároveň ich povesti a ktoré vykonávajú svoje povolanie viac pre živobytie a veľmi často len kým sa nevydajú.«

»A predsa, nezdôrazňujúc tak svoje vlastné náhľady, presvedčenie a skúsenosť, ako skôr úsudky mestských úradov a povolaných odborníkov, pripojujeme podľa doslovného znenia miesta z protokolov školskej deputácie a úradných nariadení, ktoré sa týkajú činnosti tunajších uršulínok, odvolávajúc sa na svedectvo samej školskej deputácie, ktorej členovia svojimi podpismi potvrdili tieto uznanlivé úsudky «

a) Protokol o zasadnutí školskej deputácie z 18. apríla 1867 vyslovuje motívy k uzavretiu smluvy s uršulínkami, a to týmito slovami:

»Rodičia z tried tunajšieho katolíckeho obyvateľstva, ktorí posielajú svoje dievčatá zväčša do mestskej ľudovej školy uršulínok, sú s pridelením svojich detí uršulínkam úplne spokojní. Odstránenie tohto vyučovania mohlo by naopak vyvolať nevoľu, ktorá sa nedá ľahko utíšiť.«

Čo sa okrem toho týka vyučovania uršulínok v oboch najnižších dievčenských triedach, tohoročná školská skúška ukázala nadmieru uspokojivé a prekvapujúce výsledky. Spôsobné, skromné a pritom predsa veselé a živé chovanie malých dievčat, pričom sa prejavily výsledky nielen vyučovania, ale aj výchovy, pôsobilo veľmi príjemným dojmom. Vyučovacia metóda nimi používaná, zvlášť spôsob, ktorým cvičia malé dievčatá v premýšľaní, je výborný a môže byť vzorom mnohým učiteľom.

b) Protokol zasadnutia školskej deputácie z 15. apríla 1868 hovorí napr.: »Posledná skúška v kláštore uršulínok mala mimoriadne uspokojivý výsledok atď.«

c) Úradné nariadenie zo 16. júla 1869 má ďalej

toto miesto: »Tieto (uršulínky) môžu slúžiť ostatným učiteľom za vzor.«

»Čo okresný školský inšpektor vo svojich úradných protokoloch skúšok v shode s miestnou školskou deputáciou opäť a opäť uznával, to je tiež pochválené ako potešiteľný výsledok v istých verejných novinách. (36. č. Všeobecného hornosliezskeho oznamovateľa z 26. marca 1872.) Tam je zpráva, spisovateľ ktorej má síce pseudonym F. O., ale dá sa ľahko poznať. Je to bývalý školský znalec, protestant, predseda mestskej rady, člen mestskej školskej deputácie, ktorý iste zamýšľal dať nestranný úsudok o výkonoch uršulínok. Je tam:

»Deti ukázaly, že boly vyučované starostlivo a dôkladne. Pritom bolo ich chovanie detinsky veselé, čo robilo krásny dojem na dospelých.«

Koniec zprávy znie:

»21. marca predpoludním a popoludní bola skúška päťtriednej kláštorskej školy. Referent ešte raz spomína s radosťou na šesť hodín, prežitých pri tejto skúške. Čoho sa obával, že totiž dievčatá budú vystupovať s akousi kláštorskou neprirodzenosťou a plachosťou, to vôbec nenašiel. Odtiaľ to radostné prekvapenie, keď videl žiačky, ako sa veselo, voľne, milo chovajú. Samo vyučovanie je veľmi dôkladné a ústav má veľmi cenné, dobré učiteľské sily. Deti sa preto hodne naučily. Medzi vyloženými ručnými prácami boly exempláre, ktoré môžeme pokladať za umeleckú prácu. Cťihodnej predstavenej tohto ústavu referent vrele ďakuje za jej milú ochotu a za pôžitok, ktorý mal pri tejto skúške.« F. O.

Kto sa presvedčil, ako my, z vlastného náhľadu o pravdivosti a vernosti tohto úsudku, musí si trpko sťažovať na to, že namiesto vyskúšaných, spoľahlivých a pedagogicky zrelých učiteliek z rehole uršulínok, majú nastúpiť iné učiteľské sily, ktorých schopnosť a vernosť majú sa prv vyskúšať.«

Žiadosť končí prosbou: »Nech Vaša Excelencia ráči nariadiť kráľovskej vláde v Oppeln, aby nariadenie z 25. októbra odvolala.«

Odpoveď, ktorú Berlín vydal na toto vysvetlenie, znie:

Berlín, 3. decembra 1872.
B. 2719.

Na protest z 11. minulého mesiaca odpovedám Vášmu Blahorodiu a ostatným podpísaným, že prednesenými okolnosťami nemôžem byť pohnutý, aby som zrušil nariadenie kráľovskej vlády v Oppeln z 25. októbra toho roku, ktorým je nariadené odstránenie uršulínok z ich učiteľského úradu na tamojšej mestskej ľudovej škole.

Minister duchovných, vyučovacích
a medicinálnych vecí:
Falk.

Bolo teda rozhodnuté. Uršulínky sa musely vzdať vyučovania na ľudovej škole. Ich činnosť sa v budúcnosti obmedzovala na vyššiu dievčenskú školu a penzionát. Prirodzene, netrvalo to dlho a aj v tomto kláštore musely sa rehoľnice smieriť s myšlienkou, že celkom odovzdajú iným svoje pracovné pole a nakoniec samy sa musia rozlúčiť s vlasťou. 21. júna 1878 odovzdal starosta predstavenej nariadenie kráľovskej vlády, podľa ktorého sa musí kláštor rozpustiť najneskôr do 3. júna 1879. I Ratibor skúsil v tomto smutnom postavení lásku ostatných uršulinskych kláštorov. Viaceré francúzske domy ponúkly veľmi srdečne svoje pohostinstvo. Z ostrova Tinos, v gréckom archipele, prišiel veľmi milý list, ktorý pozýval rehoľnice, aby prišly a pracovaly spolu s tamojšími sestrami. I kláštory Šopron, Linec a Bratislava prejavily vrúcnu účasť ťažko postihnutej komunite a ponúkly sa prijať viaceré členky. Predstavená M. Katarína Sucko, prijala s veľkou vďakou

toto posledné pozvanie a rozdelila svoje duchovné dcéry do menovaných kláštorov. Nové založenie nedalo sa uskutočniť, hoci sa o to pokúšala viac ráz.[111])

Tak už nemalo Sliezsko ani jediný kláštor uršulínok, a keď nadišiel rok 1883, nebolo tu ani jednej

---

[111]) Pred svojím zrušením slávil ešte ratiborský konvent 25-ročné rehoľné jubileum svojej prvej predstavenej, M. Kataríny Sucko. A. Meer píše: »Povznášajúca slávnosť sa slávila za celkom mimoriadnych okolností. Do vratislavského materinského kláštora prišla práve bolestná zpráva, že posledných 8 uršulínok musí v desiatich dňoch opustiť toto miesto, pre sliezsku kultúru tak veľmi významné. Ratiborský kláštor dostal už 23. decembra 1878 rozkaz, aby 1. apríla 1879 zastavil svoju činnosť. Všetky ostatné kláštory uršulínok v Sliezsku padly už za obeť kultúrnemu boju. Ratiborskému kláštoru bolo ešte dožičené sláviť túto zriedkavú slávnosť na domácej pôde. Hoci beznáročné rehoľnice zamýšľaly obmedziť túto slávnosť na malý kruh svojej zbožnej kláštorskej spoločnosti a hoci až do posledného okamihu všetko tajily, láska je vynájdivá a vedela prezradiť svetu tento dôležitý pamätný deň, i keď už skoro neskoro.

Len neradi si odopierame hovoriť o srdečnej a peknej gratulácii, ktorú priniesly rehoľnice svojej milovanej ctihodnej Matke. Zvolily pre túto tichú domácu slávnosť sviatok sv. Troch Kráľov a pritom odovzdaly jubilantke krásne vyšívaný obraz domového požehnania. Slzy jubilantky udusily jej slová a pokoj sa jej vrátil, až keď jedna z Matiek prišla k hlboko dojatej predstavenej, volajúc: »Ctihodná Matka, vieme, čo nám majú povedať tieto slzy.«

Cirkevná slávnosť bola 8. januára. Konal ju duchovný radca Schaffer za asistencie farského kňazstva veľmi povznášajúce a pritom odovzdal jubilantke blahoželanie arcibiskupa Henrika, ktorý sa veľmi uznanlivými slovami vyslovil o činnosti jubilantky. »Nasbierali ste si bohaté zásluhy v obetavej práci svojho svätého povolania.«

Jubilantke sa tiež ušlo šťastia, že dostala od sv. Otca Leva XIII. so svojím kláštorom pápežské požehnanie. Početné blahoželania z blízka i z ďaleka sa pripájaly k blahoželaniu z najvyššieho miesta a kultúrny boj im vtlačil zvláštny ráz: Pani vojvodkyňa z Ratibora, veľká dobroditeľka jubilantky, odovzdala krásnu olejovú maľbu svätej Kataríny. Princezná Eliza z Fürstenbergu poslala blahoželanie z Baden-Badenu telegramom. Uršulínske kláštory

dcéry sv. Angely, ktorá by slávila 200-ročné jubileum prichodu prvých uršulínok. Ale vďační katolíci Sliezska nedali sa hatiť osláviť tento sviatok. Bola vydaná zvláštna brošúra »K 200-ročnému jubileu uršulínok v Sliezsku«. Podáva krátke dejiny sliez-

z Vratislavi, Svidnice, Liebenthalu, Berlína, Poznane, prejavily svoju srdečnú účasť z Marseille, Skalice, Hostinného, Rudova, Boulogne, Ríma, Krakova a k nim sa milo pripojily kláštory z Bratislavy, Linza a Šoproňu. Vrúcnu účasť prejavil tiež kláštor benediktínov vo Voldersi v Tyrolsku (exilovaný beuronský kláštor), ktorý slúžil na zbožné úmysly jubilantky sv. omše. Opát Maurus Wolter poslal so srdečnou gratuláciou nádherný obraz sv. Benedikta s jeho dvoma obľúbenými mladíkmi, Maurom a Placidom. Obraz bol zhotovený na Monte Cassino, kam sa uchýlila umelecká škola slávneho kláštora v Beurone.

Ale kde ostáva Ratibor? Neostal vzadu za druhými. Vynechám mnohé prejavy úprimnej úcty a vďačnosti, ktoré jubilantka vo svoj čestný deň dostala a spomínam iba krásny cenný strieborný kríž, ktorý jej dali s dvoma striebornými svietnikmi, »vďační rodičia«. Ako hlboko sa táto vďačnosť vryla do sŕdc rodičov, o tom hlasite svedčily mnohé prejavy pri slávnostnom predstavení, ktoré s radosťou usporiadaly chovanky na česť jubilantky a ktoré všetkých účastníkov najvýš uspokojilo. M. Leopoldína Meer spracovala k tomu dramatickú pohádku Brentanovu: »Gockel Hinkel a Gackeleia«. Veď kláštor svojou vysokou úlohou vychovávať deti, vždy sa usiluje dosiahnuť, čo Bretano kladie za základnú myšlienku svojej milej pohádky:

Urob nás jednoduchými ako holubice,
požehnaj nás detskou vierou.
Daj, nech za každú milosť
detinne prosíme, detinne ďakujeme
a nesieme ich tŕňovými i kvetinovými chodníkmi,
neklátiac sa, radostne, ale predsa
so zbožnou nesmelosťou
milému Otcovi.
Daj, nech nás strážia anjeli
nech sa smejeme ako deti,
nech plačeme ako deti,
nech sme všetky nezdajúc sa ničím.

Živý obraz nám ukázal jubilantku uprostred detí, ako kládla tieto poučenia deťom na srdce.

skych klátšorov a hovorí nakoniec: »Uršulínkam nebolo dožičené sláviť 200-ročné jubileum na sliezskej pôde. Kultúrny boj zničil všetky ich kláštory. Zo strachu pred krvavými tureckými vojnami utiekly pred 200 rokmi do Sliezska, neblahý boj, kultúrny boj, bohatý na slzy, rozkázal slabým rehoľniciam prekročiť hranice Sliezska. To bolo uznanie, ktoré im udelil štát za skoro 200-ročnú činnosť, činnosť, v ktorej boly v Sliezsku vo výchove a vyučovaní ženskej mládeže až do posledných desaťročí jediné. Za túto činnosť radostne prinášaly obetu života a majetku.

Sliezsko za 200 rokov zakúsilo, aké požehnanie priniesly školy uršulínok ženskej mládeži. S najhlbšou bolesťou muselo vidieť, ako boly zatvorené. Odchádzajúcim sestrám až k moru odovzdalo s plnou dôverou svoje deti. Školy, ktoré rehoľnice v cudzine s novými veľkými obetami založily, plnia sa sliezskymi deťmi. Tak ctí a miluje Sliezsko rehoľnice, ktoré, kým im bolo dožičené pôsobiť na sliezskej pôde, nehľadaly nič iného, ako spásu detí a svoju vlastnú.

Sliezsko uršulínkam nikdy nezabudne, i keď sú vzdialené od milovanej vlasti, aký veľký kultúrny čin vykonaly pred 200 rokmi v Sliezsku. Ich jubilejný deň, 14. marec 1883, v ktorý pred 200 rokmi vstúpily do Sliezska, chceme s nimi sláviť, ďakovať Bohu a prosiť Ho, aby bol šľachetným pannám bohatým odplatiteľom a mocným ochrancom pre lepšie časy.

»O čo je nebo vyššie od zeme, tak sú moje cesty vyššie ako vaše myšlienky«, hovorí Pán ústami proroka Izaiáša, a každá stránka dejín potvrdzuje tieto slová. Budúcnosť nikdy nebola splnením ľudských plánov, ale vždy uskutočnením Božích úmyslov. I nemecký kultúrny boj pripojuje o jedno svedectvo tejto pravdy viac do listov dejín. Zamýšľal zrušiť kláštory

a tvoril nové, lebo väčšina založení, ktoré uršulínky v cudzine tak šťastne uskutočnily, ostala i naďalej, aj keď sa rehoľnice smely vrátiť do svojej vlasti. Ale nielen týmto spôsobom »zakladal« tento boj kláštory, ale dal Spoločnosti sv. Uršule dokonca uprostred najprudšej búrky nový dom na nemeckej pôde.

Frankfurt n. M. pri vypuknutí kultúrneho boja mal vyššiu dievčenskú školu, vedenú anglickými pannami. Donútil rehoľnice, aby sa vzdaly svojho diela a na jeseň 1876 sa vrátily do materského domu do Nymphenburgu v Bavorsku.

Aby katolíkom Frankfurtu zachoval jedinú katolícku dievčenskú školu, kúpil mestský farár Münzenberger s veľkými obetami dom. Viaceré obetavé dámy, oduševnené horlivosťou za česť Božiu a spásu nesmrteľných duší, venovaly s radostným srdcom svoje sily a vedomosti na pokračovanie v krásnom diele. Ale čoskoro spoznaly, že jeho trvanie by sa len vtedy zaistilo, keby sa podarilo zachovať ústavu rehoľného ducha, a keďže i viaceré učiteľky cítily povolanie k rehoľnému stavu, duchovní predstavení mysleli na to, aby utvorili komunitu podľa reguly uršulínok. Pravda, na všetkých stranách vznikly ťažkosti, ale tieto sú pre odvážne duše vždy o jeden dôvod viac, aby sa usilovaly o vec s vynaložením všetkých síl. Tak bolo tomu aj tu. Kým vôkol na nemeckej pôde jeden kláštor po druhom pustol a vyprázdňoval sa, písal Frankfurt o uršulínky z Holandska, aby položil základ novému kláštoru.

Pravda, táto fundácia sa previedla podľa časových pomerov neobvyklým spôsobom. Po dlhých a mnohých modlitbách, po zrelej úvahe sa rozhodol kláštor »Jeruzalem« vo Venray poslať do Frankfurtu tri svoje rehoľnice, medzi nimi svoju prefektku M. Amandu.

Pobožné dámy, ktoré medzitým viedly školu, očakávaly príchod uršulínok so svätou netrpezlivosťou. 28. septembra 1879 tam prišly. Dve z dám očakávaly

rehoľnice na stanici, zaviedly ich do ústavu, kde ich ostatní veľmi srdečne uvítali. Vlastné prijatie bolo vo vkusne ozdobenej sále a vo vedľajšej izbe zaznievalo: »Laudate Dominum«. Odtiaľ šly do kaplnky, kde ostala Najsvätejšia Sviatosť i po odchode anglických panien, a denne sa tam prinášala svätá obeta. Slávnostné »Te Deum« prinieslo Bohu vďaku za šťastný príchod uršulínok.

O mesiac neskoršie, na sviatok sv. Uršule, boly dámy, ktoré doteraz pôsobily v ústave, podľa svojej najtúžobnejšej žiadosti, prijaté do rehole.[112]) Líčenie tejto slávnosti prenechám očitej svedkyni, budeme totiž citovať list M. Amandy k jej predstavenej vó Venray:

»Iste si želáte vedieť, ako sme slávili sviatok sv. Uršule, našej slávnej patrónky, preto sa ponáhľam poslať Vám o tom, čo možno najpresnejšiu zprávu. Môžete z nej vidieť, že Boh je zvláštnym spôsobom s nami a môžete Ho velebiť za všetky milosti Jeho svätej Prozreteľnosti. Za exercícií nás prekvapil ctihodný Páter Rektor jezuitov z Blyenbeck a mal štyri prednášky. Na sviatok sv. Uršule o pol šiestej začala sa v našej malej kaplnke svätá omša. Všetko sa dialo tak tajuplne, že sa nám zdalo, ako by sme boly na nejakej slávnosti v katakombách. Po svätej obeti mal pán farár krásnu kázeň o význame aktu, ktorý mal nasledovať. Všetko, čo hovoril, vychádzalo zo srdca, a preto i našlo cestu k srdcu. Po kázni nasledovaly otázky k postulantkám, Veni Creator, litá-

---

112) Jedna z nich, slečna Lujza Gillmeister bola Bohom uvedená do nebeskej svadobnej siene, prv, ako sa mohla splniť jej vrelá túžba po rehoľnom stave. Zomrela v apríli 1879. Verne plniac povinnosť, vytrvala na svojom mieste, dokiaľ jej to jej otrasené sily dovoľovaly. V chorobe bola svojim spoločniciam predmetom poučenia, povzbudenia svojou trpezlivosťou v utrpení, detinskou zbožnosťou a oddanosťou do vôle Božej, ktorá si vyžiadala obetu jej mladého života, ktorý by Mu bola tak rada zasvätila svätými sľubmi.

nie k sv. Uršuli a posviacka čiernych vlnených pásov, ktoré sme samy zhotovily a ktoré dostaly naše drahé sestry ako jediný odznak svojho duchovného stavu, a ktorý teraz nosia pod svojím svetským odevom. Celebrant podal každej pás a hovoril slová, ktoré predpisuje ceremoniál pre odovzdávanie závoja, len namiesto »Prijmi, sestra N. N., tento závoj«, hovoril: »Prijmi tento pás atď.« Naše nové sestry sú hrdé na to, že sa odteraz nazývajú uršulínky. Ceremónie trvaly dve hodiny. Keby ste boli bývali prítomná, boli by ste tak hlboko dojatá ako my. Dve františkánky, predstavená a jedna sestra, poctily našu slávnosť svojou prítomnosťou. Boly hlboko dojaté všetkým, čo videly. Raňajkovaly s nami. Maly sme len slabú polhodinu, do začiatku vyučovania o 8. hodine musela byť každá na svojom mieste. S dušou, prekypujúcou najsladšou radosťou, sme šly do školy. Na poludnie prišiel telegram z Venray. Tisíc ráz vďaka za to, moja najdrahšia Matka! Vaša milá pozornosť nás veľmi potešila. Ďakovala som milému Spasiteľovi, že Vám vnukol túto myšlienku a prosila som Ho pre Vás i celý »Jeruzalem« o hojnosť nebeských milostí. Staršia zo slečien B... je v Ríme a mala udienciu u sv. Otca. Prosila Jeho Svätosť o požehnanie pre nás. Sv. Otec sa vypytoval s veľkým záujmom na túto fundáciu, čo nás, prirodzene, veľmi potešilo. To všetko posilňuje našu odvahu a dôveru a cítime viac ako inokedy, že je Boh s nami. Našou radosťou je, že sa môžeme celkom obetovať za Jeho väčšiu česť a plniť veľmi verne svoje povinnosti.«

Nové uršulínky pôsobily v tichosti v škole ďalej a vžívaly sa pod vedením svojich výborných vodkýň vždy viac do ducha Inštitútu. V decembri 1883 vrátil sa biskup z Limburgu, Msgr. Peter Jozef Blum, z vyhnanstva do svojej diecézy. Precestujúc Frankfurtom, navštívil tam skrytý kláštorík uršulínok.

Verný veľpastier mal pre žiačky a učiteľky slová povzbudenia a uznania. Jeho nástupca sa staral o ústav otcovsky a poctil ho v septembri 1885 svojou návštevou, pri ktorej udeľoval sviatosť birmovania. Počet žiačok dievčenskej školy každoročne sa zväčšoval, a od r. 1885 prijímaly sa aj chovanky. R. 1887 mohly začať so stavbou vlastného domu, a keď nastal v Nemecku v cirkevných pomeroch obrat k lepšiemu, ukázal sa ústav i navonok tým, čím už roky bol vo vnútri, ako kláštor uršulínok.[113])

Pre uršulínky v cudzine boly slová slávneho kardinála Lavigerie prvým lúčom nádeje, oznamujúcim koniec vyhnanstva. Toto vznešené cirkevné knieža navštívilo v Marseille nemecký kláštor uršulínok. Keď sa rozprával s obkľučujúcimi ho rehoľnicami, vravel zrazu prorockým tónom: »Budúceho roku sa vrátite do Nemecka.« M. Uršuľa, staručká predstavená, ktorá nosila v srdci iba jedno želanie, aby mohla uviesť svoje dcéry zpät do otčiny a potom umrieť, bola by veľmi rada verila tomuto proroctvu, ale sa jej zdalo primnoho toho šťastia, a pochybovačne potriasala svojou ctihodnou hlavou. Tu opakoval kardinál s najväčším dôrazom tie isté slová a pripojil: »Bol som v Ríme, a tam som nadobudol presvedčenia, že kultúrny boj sa blíži ku koncu. Kardinál to povedal 20. augusta 1886, a už na jar budúceho roku cirkevno-politické pomery v Prusku zmenily sa tak, že uršulínky mohly vážne pomýšľať na návrat do vlasti.

V júli 1887 poslala M. Uršuľa prvé sestry do Vratislavi a 3. augusta vrátila sa sama do svojho milovaného Sliezska. Ostatné nemecké uršulínky rozlúčily sa s Francúzskom 17. októbra[114]) a 21. októbra

---

113) Teraz má táto komunita 25 rehoľníc, 18 chórnych a 7 laických sestier.

114) Marseille sa len veľmi ťažko lúčila s nemeckými uršulínkami. Sotvaže M. Uršuľa upovedomila marseilleského

prišly šťastne do Vratislavi.[115]) Meniny svojej ctihodnej Matky a predstavenej oslávily v kláštore alžbetínok a potom šly do svojho milého kláštora, kde im bolo pripravené veľmi slávnostné prijatie.[116]) M. Ur-

---

biskupa o svojom pláne, že ak len bude možno, myslí na návrat do Sliezska so svojím konventom, prosilo ju toto cirkevné knieža naliehavo, aby nechala aspoň čiastku nemeckého konventu, ktorý si tak veľmi obľúbil v jeho diecéze. Farské duchovenstvo, priatelia kláštora a najmä rodičia chovaniek žiadali biskupa, aby vymohol na predstavenej, žeby tam ostalo aspoň niekoľko sestier, potrebných na udržanie penzionátu a školy. Biskup prišiel preto 3. mája 1887 do kláštora, aby s M. Uršuľou a konventom porokoval o tejto veci. Predstavená sotva mohla odolať prosbám tohto ctihodného cirkevného kniežaťa, len úvaha, že keď sa chcú znova ujať činnosti vo Vratislavi, treba na to všetkých, najmä mladších síl, dodala jej odvahy, aby, nehľadiac na všetky ťažkosti, vytrvala vo svojom prvom rozhodnutí. Okrem toho musela M. Uršuľa myslieť na udržanie jednej filiálky, ktorú založila roku 1881 za francúzskeho revolučného hnutia, ktoré ohrožovalo existenciu kláštora, na žiadosť biskupa Henrika Förstera vo Frývalde, aby v prípade, že by boly vyhnané z Francúzska, mala útočište pre celú komunitu. Túto fundáciu, ktorá oprávňovala k najkrajším nádejam, chcela M. Uršuľa za každú cenu udržať. To sa jej aj podarilo. Frývaldov s Božou pomocou sa rozvíjal.

115) Uršulínky našly v posvätných sieňach pravú ohavnosť spustošenia, ktorú spôsobili nájomníci. Zpočiatku sa mohly ubytovať iba v čiastke domu, a aj keď 30. septembra 1888 vypršala nájomná smluva, ostaly v kláštore ešte dve školy, ale zabraly postranné krídlo a mohly byť preto celkom oddelené. To sa stalo tak, že zariadili zvláštny vchod z ulice a všetky vchody do vnútra kláštora zamurovali. Tak mohly uršulínky opäť obnoviť klauzúru, ktorú doteraz veľmi bolestne postrádaly, lebo žiaci a žiačky štyroch mestských škôl a celý učiteľský sbor museli chodiť kláštorskou bránou, chodbami a čiastočne i dvorom na miesto svojej činnosti. Až 1. októbra 1888 odovzdali predstavenej kľúč od kláštorskej brány. Celá komunita sa hneď shromaždila v chóre, aby sa Te Deumom poďakovala milému Bohu za túto milosť, potom za spevu »O sanctissima« šly v procesii ku bráne, kde predstavená slávnostne odovzdala kľúč vrátnej.

116) Na Rytierskom námestí pred kláštorom shromaždilo

šuľa uviedla svoje dcéry hneď do školskej činnosti, a ako 80-ročná starena začala s tým istým nadšením a oddanosťou obnovenie kláštora, s ktorou pred viac ako 40 rokmi ako mladá predstavená priložila na to poprvé ruku. Obnovila ho podľa tohože plánu, podľa ktorého ho vtedy vyzdobila a zariadila, iba s tým

---

sa nesmierne množstvo ľudí, ktorí všemožným spôsobom prejavovali svoju radosť nad návratom uršulínok. Portál kláštora bol ozdobený ako slávobrána zástavami a kvetinovými vencami. Predstavená bola prijatá za hlaholu zvonov shromaždeným kňazstvom a uvedená do kostola, bohato ozdobeného kvetmi a vencami. Keď zaujala miesto na kľakadle, pre ňu v presbyteriu pripravenom, mal arcikňaz Boer dojímavú reč, v ktorej prejavil svoju radosť nad návratom uršulínok a spomenul zásluhy, ktoré si získal kláštor najmä pod vedením ctihodnej M. Uršule, vo výchove ženskej mládeže. Skončil želaním, aby sa kláštor čoskoro pozdvihol k bývalému rozkvetu a udelil potom požehnanie s Najsvätejšou Sviatosťou. Nakoniec bolo slávnostné Te Deum, do ktorého oduševnene vpadlo množstvo shromaždených priateľov a dobrodincov domu. Po skončení chválospevu viedli prítomní rehoľnice do ich chóru, ktorý, ako aj kostol, ruky vďačných chovaniek ozdobily čo najkrajšie. Uršulínky pozdravily obraz svojej nebeskej Matky s »Tota pulchra« a ozdobily sochu zlatou korunou, ktorú mala prv. Potom vystúpily do tzv. »opátstva, veľkej, krásne klenutej chodby, kde pre nedostatok inej väčšej miestnosti bola ďalšia prijímacia slávnosť. Nežná pozornosť dobrého riaditeľa, ktorý po odchode uršulínok dostal od magistrátu vedenie ich ľudovej školy, pripravila rehoľniciam najradostnejšie prekvapenie. V krásne usporiadaných radoch, v slávnostnom obleku viedol uršulínkam v ústrety deti, ktoré ich pozdravily radostným spevom, po ktorom bielo odeté dievča predniesło duchaplnú báseň a podalo predstavenej nádhernú kyticu kvetov. K tomuto pozdravu milej mládeže pripojila sa slávnostná reč poslanca rišskeho snemu, pána právneho zástupcu Porscha, ktorý srdečne privítal rehoľnice v mene sliezskych katolíkov a reč duchovného radcu Augusta Meera, ktorý priniesol milostivé pozdravy nového kniežaťa, biskupa Juraja Koppa.

Po skončenej prijímacej slávnosti utiahly sa rehoľnice do vnútorných kláštorských miestností. I tu ich na každom kroku prekvapovaly dojímavé dôkazy prítulnosti ich býva-

rozdielom, že ho, čo možno ešte vhodnejšie upravila, lebo dlhoročná skúsenosť a návšteva toľkých iných uršulínskych kláštorov,[117]) utvrdily ju v náhľade, že kláštor s klauzúrou, najmä keď sa zapodieva výchovou a vyučovaním, nesmie postrádať vybranej náboženskej ozdoby. Nesmierne výlohy tejto renovácie kryla z bohatého dedičstva po svojej nedávno zomrelej sestre, panej Ziegau.

Znovuuvedenie konventu do milého starého domova a jeho obnovenie malo byť posledným dielom plodného života tejto šľachetnej ženy.

Jedného jasného novembrového dňa r. 1888, teda asi rok po návrate z Francúzska, prešla ešte raz neistým krokom svojím milým kláštorom a urobila pritom mnohé nariadenia, ktoré sa jej zdaly potrebnými. O niekoľko dní neskôr prijala návštevu

---

lých žiačok. Chodby a cely boly vkusne ozdobené, kuchyňa, pivnica a komora bohato obstarané, večera pripravená. Dve vážené dámy, bývalé žiačky kláštora, nedaly si vziať, aby neobsluhovaly svoje učiteľky prvý večer pri stole. Láska a dobročinnosť priateľov kláštora nezastavila sa pri tom, čo udelila prvého dňa. Bohaté dary v peniazoch a naturáliách plynuly uršulínkam nielen v prvé dni a týždne, ale po celé mesiace, takže až do doby, keď im škola a penzionát zasa dávaly príjem, žily skoro výhradne z týchto milodarov. Ale nielen obyvatelia mesta Vratislavi závodili takto v uplatňovaní svojej lásky k reholi, ale aj statkári z okolia, medzi nimi i niekoľkí sliezski veľmoži, poslali celé náklady zemiakov, repy, kapusty a iných zásob na zimu. I kamenné uhlie prišlo z grófskych dolov Schaffgotschských. — Takto prejavovaná sympatia potvrdzuje, ako veľmi si váži obyvateľstvo služieb, ktoré mu preukazujú dcéry sv. Angely. Všade v Nemecku, kde sa uršulínky smely vrátiť na svoje pôsobište, boly prijaté s podobným nadšením. Miesto nám nedovoľuje popisovať viaceré prijímacie slávnosti jednotlive, v podstate si boly podobné: ďakovné služby Božie, reči, slávobrány, vkusná ozdoba kláštorských miestností, nežná starostlivosť o prvé potreby atď.

117) Za kultúrneho boja navštívila M. Uršuľa veľmi mnohé kláštory na cestách, ktoré musela robiť pre svoje nové fundácie.

najdôstojnejšieho arcibiskupa Juraja Koppa. Priniesol jej osobne odpoveď na otázku, s ktorou sa obrátila na neho písomne. 2. decembra cítila sa ctih. Matka chorou a lekárska diagnóza hneď skonštatovala zápal pľúc a pohrudnice. Nebezpečenstvo rýchle stúpalo. 4. decembra prijala, obkľúčená rozžialenými, sväté sviatosti zomierajúcich a 8. decembra, na sviatok svojho predikátu, asi o 4. hodine ráno usnula v Pánu tíško, keď večer predtým ešte raz s dojemnou zbožnosťou prijala sväté prijímanie.

Ako bola táto svätá, naozaj veľká žena, jednoduchá a skromná v živote, taká bola i v smrti. Láska a miernosť, trpezlivosť a odovzdanosť, poníženosť a beznáročnosť boly čnosti, ktoré posvätily jej smrteľnú posteľ a ktoré, ako jej duchovné dcéry krásne hovoria, »dôraznejšie hovorily k jej plačúcim deťom, ako by to boly mohly i najkrajšie slová urobiť.« Prejdeme nesčíselné dôkazy účasti, ktoré osirelý konvent pri tejto tvrdej strate zakúsil, spomíname len telegram cisárovnej Augusty, ktorá vyjadrila svoju sústrasť týmito slovami: »Prijmite výraz mojej vrelej účasti nad stratou Vašej drahej predstavenej, ktorej zásluhy som si ozaj vážila!«

Hoci bola zima, bola rakva pokrytá mnohými vencami z čerstvých kvetín,[118]) ale najkrajší veniec okolo obrazu zvečnelej ovíja pamiatka jej čností, ktorú jej duchovné dcéry verne uchovávajú. Pripojujeme ešte zprávu o vonkajšom zjave ctihodnej Matky, aby sme tým doplnili životopisnú skicu, ktorú sme sa pokúsili vykresliť.

M. Uršuľa bola strednej veľkosti, skôr malá, ako veľká. Zo šľachetných rysov jej tváre sa zračila dobrota srdca, ale aj vznešenosť duše. V mladosti venčily jej vysoké čelo čierne vlasy, tmavé, zdu-

[118]) Bývalé chovanky v Marseille poslaly veľký veniec z umeleckých porcelánových a kovových kvetín, ktoré ešte vždy ozdobujú hrob ctihodnej Matky.

chovnelé oči zatieňovaly dlhé mihalnice. Chôdza a držanie bolo plné dôstojnosti a jednoduché, nehľadané pohyby nežných rúk boly nenapodobiteľne pôvabné. Pritom mala veľmi živého, silného ducha, bystrý rozum, živú fantáziu, výbornú pamäť a hlboký cit, ktorý sa prejavoval vo všetkých smeroch, najmä však ako cit náboženský, sympatický a estetický. V zamestnaní a obcovaní bola pokojná a rozvažitá, v zotavení a vôbec zábave príjemná a veselá. Mala silný, ale pritom jemný a milo znejúci hlas, ktorý sa ľahko prispôsoboval rozmanitému zafarbeniu myšlienok. Nebola práve výrečná, ale vedela svoje myšlienky a city vysloviť jasne a určite. Našla pravé slovo k mládeži i stáreži, chudobným i bohatým, vysokým i nízkym, všade našla najvhodnejší tón, takže každý, nech už s ňou prejednával akúkoľvek vec, odišiel od nej uspokojený a poučený. Nenápadne zaplietla do rozhovoru vždy niečo, čo sa vzťahovalo na nadprirodzené a večné a čo svedčilo o hýbadle jej vlastného cítenia a myslenia. Kto videl M. Uršuľu a stýkal sa s ňou, mohol by myslieť, že od detstva pohybovala sa v najvznešenejších spoločenských kruhoch, tak obdivuhodne taktné bolo jej chovanie. Kľúč k tejto hádanke dala sama, keď raz povedala svojim duchovným dcéram. »Pravá zbožnosť učí najjemnejšiemu taktu.« Keď toto hovorila, bola jej poníženosť ďaleko od toho, aby si myslela, že táto pravá zbožnosť a tento jemný takt sa najvýbornejšie spojujú v nej. Tou mierou, ako ťarcha staroby a námah klonila jej slabé telo, stúpala mohutnosť jej silnej, Bohu celkom oddanej duše, stúpal i úctu vzbudzujúci dojem tejto jedinečnej bytosti. To skúsily najmä cudzie osoby, s ktorými sa M. Uršuľa musela vo veciach kláštora stýkať. Keď prišla do Marseille, urobil jej zjav, ktorý dýchal zbožnosťou, miernosťou a blahovôľou a pri všetkej jednoduchosti a skromnosti neopísateľnou vznešenosťou, na Francúzov, vtedy rozhorčených

proti Prusom, že celkom zabudli na to, že žena, ktorú majú pred sebou, je Nemka. Prejavovali jej úctu, lásku a obdiv a tieto pocity preniesli i na celú komunitu, v ktorej bola M. Uršuľa predstavenou. A keď sa táto ctihodná Matka vrátila do Nemecka, zvolal istý vysokopostavený pán, ktorému staručká predstavená musela v záujme kláštora sa pokloniť, pri jej odchode s obdivom a bolestnou ľútosťou: »A také ženy vypovedali sme zo zeme.«

Končíme tento letmý náčrt so želaním, aby čoskoro obratnejšie pero zobrazilo krásne dejiny tohto bohatého života vo zvláštnej knihe.

Nielen konvent vo Vratislavi, ale aj ostatné konventy Spoločnosti ponáhľaly sa využiť prvých priaznivých chvíľ na návrat do vlasti. Keďže však ich založenia v cudzozemsku prinášaly už väčšinou potešiteľné ovocie, snažily sa ich podľa možnosti udržať, takže rehoľa mala teraz miesto zrušených 2, niekedy aj 3 kláštory. Tak tomu bolo napr. v Berlíne. M. Hildegardis, ktorá zprvu nemohla nájsť vhodného miestečka pre nový kláštor, mohla sa r. 1881 zariadiť so svojím konventom v Grulichu v Česku. Medzitým sa nálada v Prusku umiernila a sestry, ktoré ostaly v Rudove, mohly prijať niekoľko chovaniek. Tak vznikol penzionát sv. Jozefa v Rudove. Keď sa mohlo pomýšľať na návrat do Berlína, chcely uršulínky udržať oba ústavy a hoci ich bolo málo (berlínsky konvent mal pri zrušení iba 30 rehoľníc, 20 chórnych a 10 laických sestier), ich podivuhodnej horlivosti sa to podarilo za láskavej podpory vratislavského materinského kláštora. Keďže si Grulich musel podržať svoje učiteľky a aj Rudov ich potreboval pre svoj penzionát, poslala M. Uršuľa, zabúdajúc na núdzu vlastného domu, do Berlína 2 sestry so skúškami, takže konvent sa mohol preukázať pri podávaní vysvedčení potrebným počtom učiteľských síl.

I kláštor vo Svidnici sa snažil udržať dva novo-

založené kláštory v Přestavlkách a v Skalici, ale aj tu bol nastal nedostatok učiteľských síl. Ale Boh, ktorý chcel uršulínkam ukázať, aká milá je mu ich horlivosť za rozširovanie Inštitútu, nápadne pomáhal. Predovšetkým potrebovala Svidnica riaditeľku škôl. Podľa pruského zákona musela sa podrobiť štátnej skúške, tzv. riaditeľskej skúške. Tu sa ponúkly na pomoc dve priateľky domu, slečny Jozefína a Alžbeta Borell du Venray, obidve učiteľky so skúškami, a prvá složila riaditeľskú skúšku. Tak sa prekonala prvá ťažkosť a 16. apríla r. 1888 mohla sa znova otvoriť dievčenská škola. Ale Božia Prozreteľnosť dala ešte viac. Už po štvormesačnej činnosti cítila sl. Jozefína Borell du Venray povolanie k rehoľnému stavu a 1. augusta 1888 prijala v Přestavlkách na Morave závoj.[119])

V novembri toho istého roku dostal konvent novú, silnú predstavenú, ktorej modlitbe sestry pripisujú, že sa prihlásilo mnoho postulantiek, ktoré všetky sľubovaly byť dobrými učiteľkami.

V Liebenthale sa zmocnilo obyvateľstva pravé vzrušenie, keď sa rozšíril chýr, že viaceré uršulínske konventy sa už vrátily do Pruska. Starosta mesta odcestoval v sprievode jedného mestského úradníka do Hostinného, aby usporiadal túto vec. Ale tu stála návratu v ceste veľká prekážka, konvent uzavrel totiž v minulých rokoch s mestom Liebenthal smluvu, podľa ktorej sa uršulínky navždy zaviazaly vyučovať bezplatne mestské dievčatá v ľudovej škole.

Na prvý pohľad sa táto smluva zdá bezvýznamnou, lebo je odôvodnená Pravidlami Spoločnosti, ale v našom prípade sa stala táto okolnosť už pri odchode uršulínok veľkým sporným bodom medzi mestom a vládou, a teraz, so zreteľom na nový pruský zákon, nadobudol ozajstného významu, najprv, pravda, pre

119) Konvent vo Svidnici nemohol pre malý počet rehoľníc zvoliť novicmajsterku, a preto ani otvoriť noviciát.

samé uršulínky. Maly v tom nájsť príležitosť k nezištnej a obetavej oddanosti. Ukazujú ju v obdivuhodnom stupni, preto radi vylíčime celý ten prípad.

Keď vláda vyzvala r. 1877 mesto Liebenthal, aby namiesto uršulínok, ktoré doteraz viedly obecnú ľudovú školu, ustanovila svetských učiteľov a postarala sa pre nich o zodpovedné miestnosti, odpovedalo mestské zastupiteľstvo, že je s doterajšími učiteľkami veľmi spokojné a nežiada iných, že ani mesto, ani konvent nechcú uzavretú smluvu zrušiť. Keď však štát chce iné učiteľské sily a iné miestnosti pre dievčenskú školu, nech sa sám o ne postará. Pri tom aj ostalo. Vláda napokon musela naozaj platiť honorár novoustanoveným učiteľom, pritom však, aby to bolo lacnejšie, stiahla triedy, takže boli ustanovení len jeden učiteľ a jedna učiteľka. Na iné miestnosti nikto nemyslel, zriadily sa v kláštore.

Keď teraz uršulínky uplatňovaly svoje nároky na kláštor, ministerstvo rozhodlo, že budova sa im vráti len vtedy, keď konvent prevezme starosť o dievčenskú školu, vlastne zaplatí na nej pôsobiace učiteľské sily, lebo zákon úplne vylučuje pôsobenie rehoľníc na obecných školách. Napokon nech sa o tom dohovorí konvent s mestom Liebenthalom. A to sa stalo. Konvent uzavrel s mestom novú smluvu, podľa ktorej malo mesto platiť honorár učiteľovi a po jeho preložení prvej učiteľke, uršulínky druhej učiteľke a obidvom dať byt atď. Môžeme si ľahko predstaviť, akú obetu uložil tento záväzok rehoľniciam, už i tak tvrdo postihnutým kultúrnym bojom. Ale ony rady priniesly túto obetu, lebo sa im tým umožnilo venovať svoju materinskú starostlivosť aspoň čiastke liebenthalských dievčat.

Hostinné, ktoré uršulínky z Liebenthalu tak pohostinne prijalo a kde si rehoľnice utvorily krásne pôsobište, nechcelo ich už prepustiť, zvlášť biskup[120])

[120]) Dr. Jozef Ján Hais.

si želal, aby tam ostaly. V liste z 15. februára 1888 píše predstavenej, M. Alfonze Vogel:

»Všetkých nás musí tešiť, že veríte v lepšie časy pre Sliezsko, i ja musím dožičiť dobrým Sliezanom túženej radosti a dobrodenia (návrat uršulínok), lebo nechcem byť sebecký. Ale predsa si musíme túžobne želať, aby ich činnosť v mojej diecéze sa tým nezoslabila, a aby im Boh priviedol tu i tam mnohé sily k tak požehnanej činnosti.«

I ostatné nemecké konventy postupne vrátily sa do milej vlasti a všade ich prijali s tým istým nadšením. Vo Fritzlare boly napr. slávnostne ozdobené všetky ulice, ktorými uršulínky prechádzaly, v dóme boly ďakovné služby Božie a kázeň, miestnosti kláštora boly vkusne ozdobené, komora naplnená a usporiadaná slávnostná hostina, po ktorej mestská hudba vydržiavala nádhernú serenádu. Bohužiaľ, ani sem, ako na iné miesta, nevrátily sa všetky sestry, mnohé našly v cudzej zemi svoj hrob, tak aj zaslúžilá predstavená z Fritzlaru, M. Františka.

Táto ctihodná Matka, ktorá prv zastávala úrad novicmajsterky a asistentky a všade povzbudzovala svoje spolusestry hlbokou poníženosťou a verným zachovávaním Pravidiel, už o dva roky po vypovedaní podľahla žiaľu, ktorý jej spôsobilo zrušenie milovaného kláštora. Smútily za ňou nielen jej nemecké dcéry, ktoré v nej stratily nežnú matku, nielen francúzske sestry, ktoré ju uctievaly ako svätičku a nemecké chovanky, ktoré sprevádzaly svoje učiteľky, alebo šly za nimi, ale vo Fritzlare sa slávila jej pamiatka zádušnou svätou omšou a pohrebnou rečou a na mnohých iných miestach modlitbou a slzami. Istá bývalá chovanka, ktorá navštívila jej hrob v mestskom cintoríne v Bethune a našla ho bez ozdoby, bola tým tak bolestne pohnutá, že pomocou niekoľkých bývalých spolužiačok dala postaviť ctihodnej učiteľke mramorový kríž, na ktorý poznamenaly

aj mená ostatných šesť nemeckých sestier, pochovaných vedľa nej.

Čulosť nemeckých uršulínok tvorí vždy niečo nového. Nikdy nehovoria, že je dosť, keď ide o vzácne dielo záchrany duší, najmä o získanie detských duší. To ukazuje jeden z najmladších nemeckých kláštorov, ktorý uviedol dcéry sv. Angely do severských misií.

V auguste 1888 prišiel biskup z Osnabrücku do tamojšieho kláštora uršulínok a rozprával im o duchovnej biede katolíkov v Eutin. V poslednom čase dostali síce kostolík, takže nemuseli konať obťažnú cestu do Lübecku, keď sa chceli raz alebo dva razy za rok zúčastniť na službách Božích a prijať sviatosti, ale o náboženské vyučovanie detí nebolo postarané ešte vôbec. Farár upozornil biskupa pri jeho poslednej návšteve v Eutin na naliehavú potrebu ústavu prvoprijímajúcich pre dievčatá a teraz pozýval pastier, verne sa starajúci o všetky svoje ovečky, uršulínky, aby ho tam založily a viedly.

Mohol niekto dcéram sv. Angely navrhnúť niečo lepšieho? Shromažďovať chudobných, opustených malučkých a pripravovať ich srdcia na príchod Božského Priateľa dietok, je prednou vecou uršulínok. Už 17. augusta 1888 odcestovaly tri rehoľnice do Eutin. Materský kláštor kúpil tam malý dom a vybavil ho všetkým potrebným. Stojí vedľa fary, zatieňovaný nádhernými lipami. Záhrada, k nemu patriaca, vystupuje do návršia, odkiaľ je krásny rozhľad. Sestry strávia často tam hore pod dvoma štíhlymi jedľami rekreáciu a tešia sa nádhernej panoráme.

Na východe, ako by v kotline, leží mesto. Veža kostola sv. Michala a veža zámockého kostola a kupola oldenburského veľkovojvodského zámku sa vypínajú vysoko nad strechy domov. Keď sa oko obráti na iné svetové strany, blúdi širými diaľkami zvlnenej zeme, pokrytej úrodnými záhradami, poliami a

lúkami. Kopec sa radí ku kopcu, medzi nimi sa zrkadlí belasá hladina Kellerského jazera, a všetko toto lemujú temné lesy, najprv v určitých kontúrach, potom vždy vzdušnejšie, až napokon splývajú s diaľnym horizontom. Ale kým sa oko teší slnečnej krajinke, duša vzdychá pri myšlienke, ako hanobne bol kedysi tento úbohý ľud oklamaný o svoju vieru.

Keď uršulínky prišly, uviedol ich farár Karol Müller do malej školy, zriadenej v jeho obydlí. Mala len sedem detí, štyroch chlapcov a tri dievčatá rozličného veku. Dobré sestry mohly hneď začať prípravné vyučovanie na prijatie sv. sviatostí, lebo práve poslali farárovi dvoch malých povrazolezcov, ktorí mali za päť týždňov prijať sv. prijímanie. Títo 13—14-roční chlapci vedeli len biedne čítať a písať, o znalosti náboženstva nebolo ani reči. Ale plní dobrej vôle, prijímali každé slovo svojich učiteliek s opravdivým hladom a dojímavo sa namáhali naučiť sa katechizmus a modlitby. »Sestra«, hovoril jedného dňa Karol, »ruženec už viem«. »Ja tiež«, vpadol do reči Vavrinec. »Tak!«, odpovedala rehoľnica zadivene, lebo iba včera popoludní ho chlapcov učila. »Áno«, zvolali obidvaja živo, »modlili sme sa ešte tri v posteli.« Odteraz sa modlievaly dobré deti ruženec horlivo už pol hodinu pred sv. omšou. Nedá sa opísať ich šťastie po prvej sv. spovedi a ich túžba po prvom sv. prijímaní. Ako vážne brali prípravu, ukazuje tento príbeh: Karol, od prírody hnevlivý, chcel svojho brata Vavrinca pre nejakú malú urážku udrieť. Rehoľnica, ktorá spozorovala jeho prudký pohyb, ukázala mu kríž na ruženci so slovami: »Karol, Spasiteľ odpustil tým, ktorí Ho pribíjali na kríž, a ty nechceš odpustiť Vavrincovi?« Chlapec ešte zatínal päsť, jeho tvár horela ešte hnevom, ale po krátkom boji, so zrakom obráteným na kríž, podal svojmu bratovi ruku a hovoril: »Vavrinec, nespravím ti nič zlého.« Nastal deň prvého sv. prijímania. Pred po-

četne shromaždenou obcou složili chlapci najprv vyznanie viery a potom prijali, kľačiac medzi svojimi duchovnými učiteľkami, svojho s tak vrúcnou túžbou očakávaného Spasiteľa. O niekoľko dní odtiahli so svojou 17-člennou spoločnosťou, ktorá mala až na jedinú výnimku samých protestantov. Onedlho dostal farár z Eutin list, v ktorom obidvaja chlapci ešte raz ďakovali a oznamovali, že zasa našli príležitosť prijať sv. sviatosti.

22. októbra 1888 priviedol milý Boh uršulínkam tri malé dievčatá, 12—14-ročné. V novembri prišlo ešte jedno dieťa a sv. Mikuláš priviedol piate, celkom chudobné poľské dieťa. Tak vystúpil počet detí v januári na sedem a rehoľnice boly tak šťastné, že mohly tieto prvotiny svojho malého ústavu priviesť na Bielu nedeľu Božskému Priateľovi dietok. Nasledujúceho roku vzrástol počet detí na 18. Viac už nemohol malý dom pojať.

A odkiaľ prichádzajú tieto deti? Čiastočne z celkom protestantského Meklenburska, čiastočne sú to deti zo Šlezviku a Holštýna, skoro všetky z miešaných manželstiev, z miest, ktoré nemajú ani katolíckeho kostola, ani katolíckej školy, kde je najbližší kostol veľmi často na míle vzdialený. Títo katolíci sú nútení posielať svoje deti do protestantských škôl, až dosiahnu veku k prijatiu sv. sviatostí. Potom si želajú buď rodičia sami, alebo ich k tomu nabáda misijný kňaz z najbližšej stanice, aby zaviedli svoje deti do ústavu, kde sa môžu dobre pripraviť na tento dôležitý deň v živote. Keď sú rodičia zámožní, posielajú deti do kotalíckeho penzionátu, menejmajetní a chudobní do ústavu pre prvoprijímajúcich. Pojmy takých, protestantským vplyvom prevráteno vedených detí, sú v náboženskom ohľade celkom nejasné a zmätené, u poľských detí možno často pozorovať pôverčivosť, smiešanú s pobožnosťou. Preto musely uršulínky tak u najväčších, ako aj u naj-

menších začínať vyučovanie prvými a najjednoduchšími základnými pravdami. Majú však sladkú potechu, vidieť, ako dychtive tieto ináč neskazené deti prijímajú spásonosné pravdy, ako rady počúvajú príbehy z biblie, ako sú náklonné k viere. Je to často, ako by videly a chápaly. Ich učiteľky myslia pri takom pozorovaní mimovoľne na krstnú milosť, ktorá ešte účinkuje v dušiach. Kostol so svojou bohoslužbou a ceremóniami pôsobí takým mocným dojmom na tieto deti, že zvlášť vo sviatok nadšene volajú: »Ó ako krásne je v katolíckom kostole!« Pri takých príležitostiach sa im objasní, čo ich rodičia v náboženskom ohľade postrádajú. Jedno dieťa písalo: »Milí rodičia, spovedala som sa. Mohli by ste sa tiež raz spovedať. Ó ako krásne je ozdobený kostol! Ako rada sa v ňom modlím! Mohli by ste tiež raz prísť do tohto kostola!«

K tejto duchovnej chudobe sa druží u väčšiny veľká chudoba hmotná. Jedna z rehoľníc rozpráva: »18. júna 1890 zaklopal niekto medzi 11. a 12. hodinou na školské dvere. Keď som otvorila, stálo predo mnou desaťročné bledé dieťa vo vybledlých šatôčkach, s balíčkom v ruke. »Ako sa voláš?«, pýtala som sa užasle. »Cecília Karzinská.« — »Odkiaľ prichádzaš?« — »Z Holzsee. Moja matka ma priviedla včera na loď za 50 pfg., odtiaľ som šla do Lebensau a potom pešo do Kielu. Tam som šla ku katolíckemu pastorovi, ten ma odviedol k dobrej katolíckej rodine Duperal, tam som spala túto noc. Potom som si sadla na vlak do Eutin.« List misionára z barakov prosil rehoľnice, aby prijaly úbohé dieťa. Rodičia mu poslali malučkú bez haliera. Neskoršie hovorilo dievča, plné vďačnosti k Bohu a svojim duchovným matkám, že deň, keď prišlo k uršulínkam, bol najšťastnejším dňom jeho života.«

Niekedy daktorá dobrá matka sama privedie svoje úbohé dieťa do ústavu a použije tejto príležitosti na

prijatie sviatostí. Pravda, rehoľnice sa v takých prípadoch snažia pôsobiť osožne i na náboženský život dospelých.

Taká je činnosť uršulínok v severských misiách. Malý začiatok, ktorý však oprávňuje ku krásnej nádeji, že sa tento ústav pri ďalšom rozvoji stane pre mnohé z najchudobnejších a najopustenejších detí domom požehnania pre časnosť a večnosť.

IX. KAPITOLA.

Výchova a vyučovanie v Spoločnosti sv. Uršule.

Výchova dievčat pri vystúpení uršulínok. — Postavenie, ktoré zaujíma výchova a vyučovanie v Spoločnosti. — Dôležitosť výchovy. — Vychovávacie prostriedky. — Vychovávacie ústavy. — Prvý penzionát. — Vplyv uršulínok na ústav blahoslaveného Petra Fouriera a Mme de Maintenon. — Mme de Brinon. — Vtedajšia výchova. — Vyučovanie. — Uršulínky a »moderná« škola. — Rozmanité vyučovacie ústavy. — Dievčenské školy. — Vynikajúce žiačky. — Uznanie výsledkov vo vyučovaní. — Vzdelávanie učiteliek. — Učiteľské konferencie. — Školské budovy. — Odmena učiteliek.

Až doteraz sme sledovali dejiny Spoločnosti sv. Uršule vzhľadom na jej vnútorný a vonkajší vývin; teraz je na čase vrhnúť pohľad na činnosť, ktorú vyvinula rehoľa na poli výchovy a vyučovania. Musí nás to predsa veľmi zaujímať, dozvedieť sa, akým spôsobom Spoločnosť vyplnila túto svoju najprednejšiu úlohu. Stojíme tu pred kusom dejín ženskej výchovy, ktorý zaberá časové obdobie troch storočí.

Aká bola výchova dievčat pred vystúpením uršulínok? Na začiatku XVI. storočia panovalo na všetkých odvetviach ľudského života, najmä duševného úsilia, prehlbujúce hnutie, všade sa uplatňoval zápas o pretvorenie. Tak tomu bolo aj vo výchove. Výchova dievčat bola doteraz skoro výhradne rodinnou výchovou. Matka vychovávala dcéru v disciplíne

a zbožnosti, učila ju priasť, tkať, narábať ihlou, všetkému, čo žiadal dvorský mrav od šľachetnej dámy, ktorá sa mala pred ostatnými skvieť dôstojnosťou, pôvabom a čnosťou. Keď nám staré zprávy rozprávajú, ako dcéry šľachetných rodín sa vychovávaly a najmä vyučovaly, vo vedomostiach v tom alebo onom ctihodnom opátstve, nesmieme tu vôbec myslieť na vychovávacie ústavy alebo penzionáty v modernom smysle. Tu nepostupovali podľa určitého systému, neusilovali sa plánovite za určeným cieľom, nedívali sa na výchovu, ako na zamestnanie z povolania, ale venovali sa jej alebo vyhýbali podľa okolnosti a osobnej náklonnosti. Často sa aj kaplán zapodieval vyučovaním dvorskej slečny, ale zväčša ostala matka výhradnou vychovávateľkou a učiteľkou svojich dcér. Taká výchova podľa prirodzeného, Bohom ustanoveného poriadku, mohla prinášať iba dobré ovocie. a stredoveké ženy svojou pravou nábožnosťou, hlbokým citom a všetkými ušľachtilými spoločenskými vlastnosťami sú toho najlepším dôkazom.

Keď výchova šľachtických dcér bola skoro výhradne v rukách matky, bolo to ešte väčšmi u meštianskeho stavu. Pri domácom kozube vyrastaly dievčatá v cudné panny, ktoré sa neskoršie stávaly múdrymi, obozretnými a pracovitými gazdinami. Dievčatá z ľudu, pravda, len v zriedkavých prípadoch učily sa čítať, ale pred vynájdením kníhtlačiarstva, vtedy, keď bola kniha ešte len zriedkavým pokladom, zdalo sa to skôr niečím zbytočným ako potrebným. Zato však vedely čisté, hlboké ženské duše tým lepšie čítať v knihe prírody a života, a to sa učily od rozumnej matky, zbožnej babičky.

Ale prišla doba, ktorá otriasla všetkými starými podaniami, ktorá s náboženstvom napadla aj iné svätá majetky ľudstva a veľmi často niesla do rodiny ducha odboja, áno, aj mravnej skazenosti, a tak bolo treba vzdialiť deti z tejto nezdravej atmosféry. Okrem

toho šly sociálne pomery v ústrety pretvoreniu, ktoré spolu s vychválenými vymoženosťami novej doby vytvorilo vo veľkom i malom pomery, ktoré nútily často rodičov sveriť výchovu svojich detí iným osobám. Pritom nehľadíme vôbec na to, že s klesaním pravého náboženského smýšľania rodičov vždy viac sa strácalo vedomie, že výchova je ich svätou rodičovskou povinnosťou, Bohom im sverenou. Ale aj tam, kde sa nejavily ešte také ťažkosti, nútilo postupujúce a zovšeobecňujúce sa vzdelanie, ktorého požiadavkám rodinná výchova už nemohla postačiť, myslieť na prostriedky, aby sa dievčatám, jednako ako chlapcom, dostalo výchovy, spojenej s vyučovaním, stojacím na výške doby.

A tieto prostriedky ponúkla Cirkev národom vo chvíli, keď sa dostavila ich potreba. Ponúkla im spôsobom jej vlastným prostriedky jednoduché, skromné vo vzniku, praktické v použití, ideálne v pojatí, požehnané a trvalé vo výsledkoch. Cirkev videla od prvého okamihu, že materinská výchova dievčat môže sa nahradiť iba ženami, a to len Bohu zasvätenými pannami. Nemusíme to tu dokazovať, už často sa to rozoberalo a výklad by nás i ďaleko odviedol od vlastného predmetu. Samé výsledky dosť dokazujú a s nimi nás táto kniha oznámi.

Uršulínky sú prvé Bohu zasvätené panny, ktoré vystúpily ako učiteľky a vychovávateľky ženskej mládeže. Ich činnosť na tomto poli nie je nič nahodilého, nezávisí od dobrej vôle jednotlivých, ale je niečím tak podstatným, tak patrí k prirodzenosti ich Inštitútu, že uršulínsky kláštor bez tejto činnosti bol by síce rehoľným domom, ale nebol by už uršulínskym kláštorom. Výrazy, ktorých používajú o tomto bode pápežské buly a Konštitúcie rehole, sú tak jasné a rozhodné, že nemôže byť pochybnosti, že rehoľa videla v tom od začiatku svojho trvania svoju úlohu, svoj cieľ a to šľachetnú úlohu, vznešený cieľ.

V prvej kapitole prvej čiastky Konštitúcií parížskej kongregácie čítame: »Aby sa dalo tomuto dielu (totiž výchove a vyučovaniu) viac pevnosti, svätá Stolica apoštolskými bulami a breve toto zbožné a sväté podujatie zvlášť pochválila, schválila a potvrdila, a v zakladacej bule uršulínskeho kláštora v Paríži a v iných, od toho času vydaných breve, žiadala, že uršulínky okrem troch slávnostných sľubov, ktoré sú spoločné všetkým rehoľným osobám, majú sľubovať, že sa venujú vyučovaniu dievčat a že to budú pokladať za cieľ a najprednejšiu úlohu svojho Inštitútu, takže so zreteľom na to zriadia všetky úrady a zamestnania, že použijú na to všetky sily ducha a tela, a majú veriť, že len týmto prostredníctvom môžu zodpovedať svojmu svätému povolaniu.

Tento štvrtý sľub je tým vznešenejší a záslužnejší, lebo sa vzťahuje na duchovné majetky duší, totiž udržanie v čistote a nevinnosti, rozmnoženie milosti, vzrast v čnostiach. Keďže sa však možno obávať, že pri zachovávaní tohto sľubu môže ľahko nastať nedbalosť, lebo s jednej stránky je jeho vykonávanie namáhavé, s druhej môžu vzniknúť proti nemu rozličné námietky pod krásnymi, keď aj falošnými zámienkami,[121]) preto so zreteľom na tento štvrtý sľub nie je ani jednej uršulínke dovolené vystúpiť z rehole, aby reformovala, alebo založila kláštor nejakej inej duchovnej spoločnosti, nesmú prijať ani opátstvo, priorát, alebo inú správu okrem svojej rehole.[122]) A tie, ktoré vo svojom kláštore alebo mimo neho zastávaly a spravovaly najprednejšie úrady, ako aj tie, ktoré majú právo na titul zakladateľky alebo dobroditeľky kláštora, nesmú preto nikdy žiadať ale-

---

121) Spomeňme si len na žaloby proti Inštitútu, o ktorých hovorí V. kap. II. dielu.

122) Spomeňme si, ako často ponúkali uršulínkam vo vtedajšej dobe také úrady, a srovnajme II. a IV. kap. druhého dielu.

bo o to sa usilovať, aby boly od vyučovania mládeže dišpenzované, ale môžu sa použiť na to podľa miery svojich duševných a telesných síl, ako to predstavená za dobré uzná.«

A v potvrdzovacej bule kongregácie z Bordeaux sa vyjadruje o tom Pavol V. krátko, ale veľmi určite: »Matky sú po dosiahnutom 25. roku svojho veku alebo po 10. roku rehoľného života zaviazané vyučovať bezplatne ženskú mládež samy a s pomocou sestier.« Toto miesto potrebuje vysvetlenie. Keď svätý Otec nezaväzuje uršulínky hneď pri ich vstupe na vyučovanie, ráta v tom čas probácie, ktorý, ako sme prv (4. kap. II. diel) ukázali, veľmi dlho trvá. Ďalej berie ohľad na prípravné štúdiá, ktoré musí robiť každá učiteľka. Napokon sa tým naznačuje, že Cirkev predpokladá pre úrad vychovávateľky istú duševnú zrelosť, ktorú len zriedka môžeme mať v mladých rokoch. Toto rozhodnutie zdá sa byť pre dobu, keď bola bula vydaná, tým dôležitejšie, lebo vtedy nebolo nič zriedkavého, že 12—14-ročné dievčatá vstupovaly do noviciátu. Na to sa vzťahuje podstatne výraz »po dosiahnutom 25. roku svojho veku alebo po 10. roku rehoľného života«. Sestra, ktorá v 12. roku prijala závoj, podľa toho už od svojho 22. roku bola zaviazaná na vyučovanie a pritom svätá Cirkev predpokladala, že 10 rokov rehoľného života priviedlo charakter a ducha k zrelosti, čo sa musí predpokladať u vychovávateľky.[123]) Cirkev však nevyslovuje tým zákaz, použiť v škole mladších učiteľských síl, keď ich predstavené pokladajú za schopné. Áno, ona to dokonca nariaďuje poznámkou »s pomocou sestier«, len si želá, aby tieto mladé učiteľky pôsobily iba ako pomocné učiteľky vedľa starších a za ich skúseného vedenia sa úplne vzdelaly pre túto dôležitú úlohu povolania. Kto nazrel do praktickej školskej

123) Srov. Lettres de la Mere Marie de l' Incarnation par l' abbé Richaudeau I, 268.

služby a vie, ako oveľa viac tu platí skúsenosť ako veda, uzná a bude obdivovať múdrosť tohto nariadenia.

Tento bod pápežskej buly stáva sa svätou povinnosťou pre profesky, ktoré pri skladaní sľubov výslovne vyhlasujú, že chcú žiť podľa nariadení apoštolského breve. Medzi týmito nariadeniami najdôležitejšie sú však tie, ktoré sa vzťahujú na vyučovanie a výchovu. Preto kongregácia z Bordeaux považuje za zbytočné, skladať na to výslovný sľub, lebo sa tento sľub skladá pri slávnostnej profesii »implicite«, podobne ako v reholi sv. Benedikta sľub chudoby a čistoty tým, že títo rehoľníci skladajú len sľub poslušnosti podľa pravidiel a tak (keďže pravidlá predpisujú chudobu a čistotu), sú k nim zaviazaní. Všetky uršulínky, nech už patria ku ktorejkoľvek kongregácii, sú podľa toho rovnako zaviazané venovať sa výchove a vyučovaniu ženskej mládeže a všetky až doteraz s tou istou horlivosťou dokázaly, aká svätá je im táto povinnosť.[124])

Pozrime sa teraz, ako plnia túto povinnosť. Keď čítame predpisy, ktoré dala o tom svojim dcéram zakladateľka Spoločnosti, sv. Angela, tak je nám hneď jasné, že myslela predovšetkým na výchovu mladých dievčat a na vyučovanie v kresťanskej náuke. Vychovať dievčatá v dobré katolícke kresťanky,

---

[124]) Dišputy, ktoré boly o tomto predmete roku 1877, nútia od tej doby každého dejepisca, aby objasnil tento bod. Je to totiž od rozdelenia Spoločnosti v rozmanité kongregácie najspornejší bod, hoci, keď o veci pokojne a so zreteľom na učenie Cirkvi o sľuboch uvažujeme, práve v tom nie je nijaký podstatný rozdiel medzi kongregáciami. Lebo či jedna rehoľnica hovorí: »Sľubujem venovať sa výchove, keď ma k tomu poslušnosť určí,« alebo: »Sľubujem poslušnosť podľa nariadení, ktoré obsahujú pápežské buly, Pravidlá a Stanovy rehole« (keď tieto zaväzujú k výchove), má to jednaký význam a teologovia to v každej dobe vyhlasovali za rovnako záväzné. Uršulínka z parížskej kongregácie nesmie bez pá-

ktoré dôkladne rozumia náukám katolíckeho náboženstva a vedia ich používať v praktickom živote, ktorých život zodpovedá mravnému zákonu Cirkvi — to malo byť úlohou jej duchovných dcér, a to bolo ňou až do dneška. Len taká úloha môže byť úlohou duchovnej rehole v katolíckej Cirkvi, len taká úloha je dosť ušľachtilá, aby bola zamestnaním neviest Kristových. Všetkého ostatného, čo rehoľa vykonala na poli vyučovania, chopila sa len ako prostriedku na dosiahnutie tohto cieľa. Vyučovanie profánnym vedám a umeniu bolo pre Angeline dcéry vždy len sieťou, ktorú tieto múdre rybárky duší rozostieraly, aby čo množno najviac rybičiek vtiahly do lodičky Petrovej, do lodičky Kristovej. Uršulínka by sa stala svojmu povolaniu nevernou, znehodnotila by sa, keby niekedy odvrátila svoj zrak od toho cieľa a uspokojila sa s vyučovacou činnosťou, ktorá by mala za cieľ, iba aby si jej žiačky osvojily čisto ľudské vedomosti a znalosti. I keby dosiahla ako učiteľka na tomto poli najskvelejších výsledkov a nebola by súčasne vychovávateľkou svojich chovaniek vo vyššom a ušľachtilejšom smysle, ako sa to vznášalo pred očami jej svätej rehoľnej Matky, nikdy by nebola uršulínkou.

Stojíme tu pred zásadou, ktorej dôležitosť zdôrazňuje i moderná pedagogika so zreteľom na smutné

---

pežského dišpenzu prestúpiť do inej rehole, ale práve tak to nesmie urobiť profeska inej kongregácie, lebo urobila sľub na buly a Pravidlá Spoločnosti sv. Uršule a nie inej rehole. Vo všetkých kongregáciách sa praktizuje to, čo je uložené v prvom pravidle prvej kapitoly Konštitúcií z Paríža a my tu poukazujeme na to, čo sme hovorili, v 3. kap. II. dielu, že totiž rozdiel medzi jednotlivými kongregáciami je väčšinou v tom, že v jednej je nejaké náboženské cvičenie predpísané Pravidlami, v inej sa zachováva podľa starého zvyku. Mohli by sme rozoberať len jedno, totiž vyjadreniu ktorej Reguly dať prednosť pred inými, čo by, pravda, viedlo k sjednoteniu, osožnému celej rehoľi.

následky, ktoré prináša so sebou nezachovávanie tejto zásady: »Vyučovanie musí byť výchovné. Výchova a vyučovanie nesmú byť oddelené.« — Ponížená panna, ktorá nemala nikdy v ruke učebnicu pedagogiky, žiada od svojich dcér, ktoré posiela ako učiteľky do celého sveta, aby boly predovšetkým vychovávateľky. Vernosti, s ktorou dostály tomuto poučeniu svojej sv. Matky, ďakujú, že sa ich žiačky tak veľmi líšia vo svoj prospech od iných škôl.

Pozrime sa teraz ďalej na vychovávacie prostriedky, ktorých uršulinky používajú. Ako prvý a najdôležitejší stavia sv. zakladateľka dobrý príklad: »Úrad učiteliek spočíva, ako už meno ukazuje, v tom, že vyučujú mladé dievčatá. Majú to robiť predovšetkým svojím dobrým príkladom. Ich život musí byť živým obrazom života, ktorý majú viesť ich žiačky.[125]) Kto uvažuje o moci príkladu, pochopí jeho veľkú dôležitosť vo výchove. Nikde nie je názorné vyučovanie tak veľmi na mieste, ako tu, kde ide o vystríhanie sa zlého a cvičenie sa v dobrom. Detské oči pozerajú veľmi prenikavo, vidia omnoho viac, ako by sme mohli očakávať od vývoja ich súdnosti. Vychovávateľka často márne sa namáha, aby presvedčila svoju chovanku o nejakej mravnej pravde, cvičenie ktorej je prírode ťažké. Keď však dieťa vidí prevedenie v skutkoch, keď vidí obetavosť svojej učiteľky, je premožené, oddá sa cvičeniu čnosti často na celý život.

Jeden príklad z našej doby nech hovorí o neodolateľnosti vplyvu príkladu vychovávateľky. Bolo to v Blois. Rehoľnica, ktorá obyčajne dozerala na chovanky v rekreácii, nemohla raz prísť. Deti sa práve shovárały o tom, kto ju asi nahradí, keď pri vchode dvora zjavila sa Sestra Klára. Vyzerala taká naradostnená a milá, že jej všetky bežały v ústrety. Obyčajne bolo v jej zjave niečo dôstojného, čo deti na

125) Regola di S. Angela.

prvý pohľad zdržovalo, ale v tom okamihu hovorilo z celej jej bytnosti a zo všetkých jej slov toľko veselosti a pôvabu, že chovanky zabudly na začatú hru a tesno ju obklopily. Dve z nich sa musely z príjemnej rekreácie vzdialiť, aby obstaraly niečo v študovni. Tu hovorila jedna z nich, ktorej ďakujeme za túto zprávu. »Ešte som nikdy nevidela Sestru Kláru takú veselú.« — »To je pravda, ale vieš prečo?« — — »Prečo, áno, prečo?« — »Poviem ti to. Lebo dnes musí priniesť obetu. Viem, ako veľmi miluje chórovú modlitbu, najmä večer, a teraz musela miesto nej prísť do našej rekreácie. To jej akiste bolo veľmi ťažké. Ale keď trpí, vždy je veselšia a milšia ako obyčajne.« — »Už neviem, čo som na to povedala,« končí naša zpravodajka, »ale to viem, že som bola veľmi dojatá a spravila som si v srdci predsavzatie, že ostanem v nepríjemných príbehoch prívetivá a milá.«[126])

Príklad čností zbožných učiteliek často tak hlboko sa vryje do detského srdca, že jeho ťahy nemôže sotrieť nijaká búrka života. 20. mája 1875 zomrela v kláštore Morlaix M. Hyacinta L'Héréec. Za mnohé roky viedla penzionát a pri jej smrti dochádzaly so všetkých strán listy jej bývalých chovaniek, ktoré ukazovaly, akú vrúcnu úctu si zachovaly k svojej vychovávateľke a aký živý bol ešte v ich dušiach obraz jej čnostného života i po tak dlhej dobe, lebo niektoré opustily vychovávací ústav už pred 30 rokmi. Jedna z nich píše: »Všetky chovanky dobrej M. Hyacinty by mohly dosvedčiť, aká živá bola jej viera a láska pred svätostánkom. Nikdy sme ju nevidely prejsť okolo chórovej mreže, že by nebola vykonala hlbokú poklonu, hoci by ju jej reumatické bolesti boly mohly od toho dišpenzovať. Často som spozorovala, akú veľkú úctu prejavovala všetkým

[126]) Vie de la Mere Sainte-Claire par M. Abel Gaveau 1881.

veciam, ktoré sa používaly pri službe Božej, alebo náboženských ceremóniách... Svojej predstavenej prejavovala veľkú lásku, úctu a žiarila šťastím, keď ctihodná Matka zjavila sa v penzionáte. Videly sme, s akou vernosťou plnila až do poslednej písmeny jej nariadenia a rady. My deti sme cítily, že ju vo všetkom viedol duch viery a denne sme obdivovaly jej vernosť v povinnosti. Mnohonásobné práce jej nikdy nezabránily, aby bola presne na svojom mieste.«[127])

Iste každý zvolá: »Šťastné deti, ktoré sa stretajú s takou stelesnenou čnosťou!«

Iný vychovávací prostriedok, ktorý uršulínky veľmi používajú, je duch lásky a miernosti. »Sú svojim žiačkam nielen učiteľkami, ktoré ich vyučujú, ale skôr opravdivými matkami, ktoré ich srdečne milujú a nežnou rukou vedú po ceste čnosti.«[128]) I moderná pedagogika stavia zásadu, že učiteľ je zástupcom rodičov, a preto sa musí ako taký deťom ukazovať, keď chcú s úspechom pôsobiť. Spoločnosť sv. Uršule to od začiatku pochopila a prevádzala iba s tým rozdielom, že jej učiteľky sú oveľa viac, ako číre zastupiteľky prirodzených matiek svojich žiačok. Posvätením svojho povolania, požehnaním a poslaním Cirkvi a svojou činnosťou, nesenou vyššími pohnútkami a usilujúcou sa o najvyššie nadprirodzené dobro detí, stávajú sa v opravdivom smysle slova ich duchovnými matkami. Kto pozná vzťahy ľudského života, ktoré majú základ v milosti, porozumie, aký vrúcny a hlboký je nadprirodzený pomer medzi matkou a dieťaťom. Odtiaľ ten ohromný vplyv duchovných vychovávateliek na ich chovanky, ktorý ďaleko presahuje roky, trávené v penzionáte a ktorý najčastejšie ukončí v tomto živote len smrť.

---

127) Abrégé de la vie de Sainte Angele suivi de la notice biographique de deux religieuses Ursulines, Vannes 1877. V poznámke o M. Hyacinte je osem listov podobného obsahu.

128) Konšt. z Bordeaux, 3. diel, 12. kap.

Keď v cirkulároch a análoch čítame, aké obete prinášali bývalé žiačky, aby sa im v neskorších rokoch dostalo šťastia, uzrieť svoje učiteľky, alebo aby svoje vlastné deti sverily tým istým vychovávateľkám, ktoré boly vernými ochrankyňami ich mladosti; keď vidíme pri ročných exercíciách, ktoré skoro vo všetkých uršulínskych kláštoroch sa usporiadajú pre bývalé chovanky, ako dámy, ktorých vlasy už dávno zbelely, stávajú sa zase deťmi medzi veselou mládežou, ktorá teraz zaujíma ich miesta a spolu s nimi obklopujú rehoľnice, aby sa pýtaly na tisíce vecí a nasycujú sa ich materinských slov — to všetko je iba výsledok vrúcneho a nežného pomeru, ktorý v rokoch výchovy ovinul okolo srdc učiteliek a ich žiačok pásku nezničiteľnej lásky.

Ako múdre matky, musia uršulínky, pravda, v istých prípadoch použiť prísnosti, ale verné svojmu vychovávaciemu systému, čakajú s tým tak dlho ako je to možné. Používajú jej až vtedy, keď sú všetky ostatné prostriedky bezvýsledné a aj potom nie s tvrdosťou a náruživým rozčúlením, ale zase s materinskou láskou. Skúsenosť až do dneška potvrdila že rehoľa dobre porozumela ľudskému srdcu a najmä detskému srdcu, keď išla touto cestou. Koľko predčasne zlomených kvietkov opäť vzpriamila, že opäť otvorily svoj kalíšok k nebu. Ako zaznely pod takým miernym dotykom jemné struny detskej duše, na ktoré ešte nikto neudrel. Ako často sa už pod takým vánkom roztopil ľad, ktorý už veľa ráz obkľučoval detské srdce a robil ho vzdorovitým, zatvoreným a nedôverčivým. Aby čím zriedkavejšie musely trestať, smeruje vychovávacia taktika uršulínok ta, aby predchádzala chybám, zabraňovala ich. A práve tu sa zjavujú ako opravdivé duchovné matky svojich svereniek. Keď ich skúsený pohľad preskúmal dieťa, čoskoro jasne vidia ich sklony a náruživosti, ich prirodzené a nadobudnuté chyby charakteru. Hneď

začnú múdro a milo dieťa na ne upozorňovať, ukazujú mu, kam by ho mohly zaviesť zlé náklonnosti, učia ho premáhať ich, pomáhajú mu v tom boji, strážia a podporujú námahy svojho sverenca. To je dôkladný vychovávací postup, ale aj najťažší, najnamáhavejší. Istá uršulínka to sama doznáva: »Presvedčiť mladé dievčatá o nevyhnutnosti sebazaprenia, oddanosti, ducha obetavosti a nakloniť ich vôľu na cvičenie týchto ušľachtilých čností, to je najťažší diel povolania uršulínky. Aby ho verne vyplnila, musí sa opierať o vieru a spomenúť si na slová Božského Majstra: »Čo ste urobili jednému z týchto najmenších, mne ste urobili.« Hoci je výchovávanie spojené s veľkými ťažkosťami, predsa poskytuje aj sladkú útechu.

Aká zmena nastane za jeden rok v penzionáte! Tu ustupuje noc svetlu, nevedomosť poznaniu pravdy, tu sa zakoreňuje po tisícich bojoch čnosť a prináša bohaté ovocie. Vyučovanie roztrhá závoj, ktorý dušiam až doteraz zahaľoval ošklivosť neresti a krásu čnosti. Táto šťastná premena odškodní uršulínku za všetky námahy. Nehovoriac o nevýslovných slastiach, ktoré poskytuje styk s Bohom, nachádza už v týchto čistých radostiach to stonásobne, ktoré Božský Spasiteľ sľúbil tým, čo preňho všetko opustia. Táto útecha sa neskončí s dobou výchovy ich chovaniek. Keď sa vrátily do sveta, udrie často z diaľnej diaľky echo ich čnostného života na kláštorské mreže a poteší srdce matiek... Ale, kto by to chcel popierať, všetky nezodpovedajú oddanej horlivosti svojich vychovávateliek, to však nezmenšuje odmenu uršulínky. Práve vtedy, keď obrába neúrodnú pôdu, obohacuje svoju vlastnú dušu, jej úmysel sa stáva čistejším, láska beznáročnejšou, večná koruna skvelejšou.[129])

---

[129]) Abrégé de la vie de Sainte-Angele etc. Vannes. Préface.

Angeline dcéry používajú ešte iných vychovávacích prostriedkov, o ktorých, pravda, »moderná« pedagogika nechce ničoho vedieť, sú to prostriedky milosti Cirkvi.

Prvé miesto medzi nimi zaujímajú sväté sviatosti. Sú to kanále, ktorými prúdi človekovi Božia milosť. Milosť je človekovi potrebná, nielen aby ho pozdvihla do nadprirodzeného poriadku, ale aby osvietila jeho rozum a posilnila jeho vôľu, aby viedol život, zodpovedajúci tomuto nadprirodzenému poriadku. Keď sa vychovávateľke podarí sprostredkovať svojim chovankám bohatý príliv nebeských milostí, vtedy jej námahy o vzdelanie srdc, zošľachtenie smýšľania a zosilnenie charakteru povedú ku krásnym rezultátom. Dieťa vždy viac vniká do nadprirodzeného života a kým sa jeho prirodzené schopnosti a vlohy denne krajšie rozvíjajú, vzrastá i jeho vyšší duchovný život, rozvíja sa vždy bohatšie a prináša ovocie preňho. Okrem toho z niektorých sviatostí prýštia zvláštne aktuálne milosti, ktoré veľmi podporujú vychovávateľku vo vykoreňovaní chýb a osvojovaní čností u jej chovaniek. Sviatosť pokánia sa často osvedčila ako jediný prostriedok na zahojenie mravných nedostatkov detí. Trvalý dôkaz toho poskytujú v novšej dobe obdivuhodné vychovávacie výsledky Don Bosca. Čo máme však hovoriť o svätom prijímaní, v ktorom dieťa prijíma do svojho srdca nielen milosť, ale aj samého Darcu milosti? Či On, Stvoriteľ a Vykupiteľ ľudí, nevytvorí a nepremení detskú dušu, keď sa s ňou tak úzko spojí. Všetko, čo napísali svätí učitelia o nevýslovných účinkoch svätého prijímania, deje sa i v detskom srdci, keď doňho Spasiteľ vstupuje a deje sa to často v oveľa vyššom stupni ako u dospelých, lebo pôsobnosť Pána nachádza tu menej prekážok. Preto sú uršulínky predpismi svojich svätých Pravidiel zaviazané, privádzať svoje žiačky k dôstojnému a častému

prijímaniu sv. sviatostí, a to nielen pre čas ich výchovy, ale pre celý ich život, lebo dieťa nebies musí sa vychovávať a vytvárať, pokiaľ trvá tento pozemský život.

Nemôžeme si odoprieť, aby sme tu neuviedli, že uršulínky zaviedly dojímavú slávnosť prvého svätého prijímania, ako je teraz všeobecne rozšírená. Prv slávilo každé dieťa samo svoju »prvú Veľkú noc«. Bolo ponechané na rodičov, aby určili čas a veľmi často bol až vstup do životného stavu dňom tohto dôležitého úkonu kresťanského. Príprava často bola málo dôkladná, alebo vôbec nedostatočná, keď sa o to nezaujala pobožná matka alebo horlivý duchovný. M. Františka Bernard, predstavená penzionátu v parížskom kláštore, našla vo svojej vrúcnej pobožnosti k Najsvätejšej Sviatosti popud, aby sa prvé sväté prijímanie detí dialo po zodpovednej príprave spoločne a so zvláštnymi ceremóniami. Jej rehoľné sestry nasledovaly jej príklad a tým preukázaly kresťanskej zbožnosti službu, ktorej hlboké účinky často môžeme pozorovať aj v neskoršom živote. Uršulínky prvé viedly tiež svoje chovanky v tento krásny deň života k eucharistickej hostine v bielom odeve, symbole to nevinnosti.

Denne vodia uršulínky svoje žiačky k oltáru, aby sa zúčastnily na nekrvnej obeti, a tak si privlastňovaly ovocie smrti Kristovej na kríži. Je to opäť prameň nadprirodzenej milosti a sily pre ľudskú dušu. Učia deti stýkať sa s Bohom, modliť sa. Podľa návodu rehoľných Konštitúcií, učia ich nielen ústne sa modliť, ale aj — a to platí najmä o väčších žiačkach — rozjímať. Učia ich premýšľať o pravdách náboženstva a praktizovať na svojom vlastnom živote z toho vyplývajúce dôsledky. Vedú ich k dennému spytovaniu svedomia a pomáhajú im tak dosiahnuť vzácneho sebapoznania, ktoré už pohanskí filozofi označovali za počiatok pravej múdrosti, nehľadiac na blaho-

darné účinky, ktoré má toto cvičenie pre nadprirodzený život. Z toho všetkého vidíme, ako ďaleko sú uršulínky pri pestovaní duchovného života od všetkej zovňajšej prázdnoty, od bezduchej šablóny. To všetko je život, svieži, činný život, aký pulzuje len v katolíckej Cirkvi, účinný, tvorivý život, ktorý vychádza z prameňa života, ktorým je Boh sám. Preto považujú uršulínky za svoju hlavnú povinnosť, aby uvádzaly deti za cirkevného roku do života Cirkvi, preto im otvárajú nielen nové žriedlo milosti, ale aj prameň útechy a nebeskej radosti. Kým si duša zvyká sprevádzať svojho Spasiteľa na ceste Jeho života a utrpenia, spozná, že On je oveľa viac jej sprievodcom na tmavých chodníkoch pozemského putovania. »On, pred ktorým sú hviezdy nebeské prachom, úsmevom, vtlačí prvé rysy božského do rozvíjajúceho sa života kresťanského dieťaťa — a Ten, ktorý vyháša a zapaľuje slnca, dáva vzísť v zahalenej ľudskej duši z lesku a jagotu vianočného stromčeka prvým záblesk om vedomosti o Bohu. On sa stáva človekom veľkým a učí múdrosti, milosti a poslušnosti ... Vo všetkých tienistých údoliach nášho pozemského vyhnanstva stojí tento náš Ideál vedľa nás.«[130]) Práve tým, že uršulínky otvárajú svojim chovankám porozumenie pre katolícku liturgiu, že ich učia, aby rozjímavo slávily tajomstvá nášho spasenia na sviatky Cirkvi, kladú základ životu modlitby, ktorý nikdy nepríde do konfliktu s povinnosťami matky alebo gazdinej, ktorý nebude obťažovať nijakého manžela a ktorý sa dá cvičiť v každom stave.

K týmto nadprirodzeným vychovávacím prostriedkom by sme mohli pripočítať ešte jedno cvičenie, ktoré malo vždy miesto v dennom poriadku penzionátov, vedených uršulínkami. Je to čítanie životov svätých. Tu defilujú cez rok pred deťmi všetky veľké hrdinské postavy, ktorých život nájde obdiv, kým

[130]) Führich: O umení.

budú biť ľudské srdcia, ktoré sa oduševňujú za naozaj vznešené, veľké a ušľachtilé veci. Mladé dievčatá vidia, ako človek v každom stave môže nasledovať Krista a seba posvätiť a keď počujú o čistých čnostiach panien, o hrdinskej odvahe mučeníc, o milosrdnej láske toľkých matrón, tu zaznie v ich ušiach hlas: »Čo mohly tie a oné, prečo by si to nemohla aj ty?« A slabé dieťa sa citi posilnené znova k boju so zlom, na úsilie po dobrom. Spoznáva pri tomto čítaní ideály, ktoré sú hodné, aby ich rozumný človek, dieťa Božie, nasledovaly. Aký vysoký výchovný význam má také čítanie! O koľko iné ovocie prináša, ako čítanie románov! Kým čítanie románov rozčuľuje a ochromuje vyšší duševný život, čítanie životov svätých zoceľuje vôľu, posilňuje charakter, pozdvihuje myseľ. Román, i keby bol najlepší, naplňuje fantáziu prázdnymi preludmi, zapletá srdce do smyselných pút a tiahne ducha do divej hry náruživosti. Uršulínky právom potlačujú toto čítanie a vynakladajú všetko, aby dodaly svojim žiačkam chuti na vážne, ducha a srdce naozaj vzdelávajúce čítanie.

Vo vychovávacích ústavoch uršulínok nachádzame aj rozmanité náboženské kongregácie. Keďže prijatie do nich sa musí vykúpiť výborným chovaním, sú ony vzpruhou horlivosti pre tie, ktoré tam ešte nepatria a v členkách upevňujú a rozmnožujú dobro. Dve z týchto kongregácií pôsobia zvlášť požehnane, sú to »Mariánske deti« a »Apoštolát kresťanských dievčat«, alebo »Spolok sv. Angely«. Prvá sa usiluje predovšetkým o sebaposvätenie mladých dievčat podľa vzoru P. Márie, Matky Božej. Stavia svoje členky pod zvláštnu ochranu nebeskej Kráľovnej a zaväzuje ich, aby nasledovaním jej čností utvorily si srdce podľa srdca Najsvätejšej Panny. »Apoštolát kresťanských dievčat« sa usiluje okrem vlastného zdokonalenia podporovať aj duchovné blaho bližného. »Jeho členky majú použiť vplyvu, ktorý si získajú svojou

privetivosťou, dobrotou a obetavosťou, v rodinách a v spoločnosti na oživenie náboženského smýšľania, na obranu proti pokrokom nevery a nemravnosti a tak podľa príkladu sv. Angely postaviť zbožnú horlivosť pre Cirkev proti bezbožnej horlivosti nepriateľov Božích.«[131]) Obe kongregácie sú potvrdené svätým Otcom a obdarené zvláštnymi duchovnými milosťami. Slávia určité náboženské slávnosti, usporadujú shromaždenie, majú svoje vlastné vedenie. »Apoštolát kresťanských dievčat« v Rakúsku má zvláštny spolkový orgán »Časopis sv. Angely«,[132]) ktorý vedie chovanky uršulínok miesto ich bývalých učiteliek ako anjel rady a útechy v shone sveta. Má aj okrem spolku mnoho priateľov a odberateľov. Týmito náboženskými kongregáciami ostávajú chovanky, i keď opustily penzionát, v živom spojení s kláštorom a so svojimi učiteľkami, lebo aj po odchode z Inštitútu neprestávajú byť členkami kongregácie. Pri spolkových slávnostiach a shromaždeniach zasa sa im otvára kláštorská brána a ich duchovné matky nachádzajú príležitosť, aby pokračovaly a dokončily dielo, začaté na dieťati.

Navštívime teraz ústavy, vedené uršulínkami. Na prvom mieste sú to nesporne penzionáty, lebo umožňujú najhlbšiu a teda najtrvalejšiu pôsobnosť. Podľa času sú to, pravda, na prvom mieste externé školy, lebo tieto otvorila Spoločnosť najprv a až takmer o sto rokov založila prvý penzionát. Bolo to s premenením kongregácie v duchovný rád s prijatím klauzúrneho života. Čitateľ sa iste rád soznámi so

---

131) Srovnaj: Spolkové štatúty »Apoštolátu kresťanských dievčat«.

132) Redaktor »Časopisu sv. Angely« je duchovný správca viedenského uršulínskeho kláštora, Msgr. Anton Schöpfleuthner. Vychádza prvého každý mesiac najmenej na 8 stranách; predplatné na rok 76 kr., s poštovným 90 kr. Časopis sa veľmi odporúča ženskému svetu.

zariadením týchto vychovávacích ústavov, ktoré sú prvými dievčenskými penzionátmi. Keďže sa nám zachovaly staré »predpisy«, ktoré sa zaoberajú so všetkými podrobnosťami domáceho poriadku, disciplíny a vedenia, môžeme o tom podrobne hovoriť.

Penzionát uršulínskeho kláštora je pod vedením vychovávateľky, ktorú vymenuje predstavená. Tento úrad nebol prv ani v jednej kláštorskej spoločnosti. Spoločnosť sv. Uršule ho vytvorila pri organizácii svojho vychovávateľstva. Vychovávateľka býva v ústave, aby vo dne v noci bola ako milujúca a starostlivá matka uprostred svojich detí. V jej rukách je vrchné vedenie, dozor nad učiteľským personálom a všetkými ostatnými sestrami, zamestnanými pri deťoch. Má učiteľky podporovať, viesť a im radiť, ale nemá im brániť v činnosti. »Preto vynaloží všetko, aby chránila pred žiačkami autoritu triednych učiteliek. Bude sa chrániť, aby venovala pozornosť sťažnostiam, ktoré jej azda žiačky predkladajú proti učiteľkám, ale skôr sa bude namáhať vliať im veľkú úctu k nim, lebo len tak môže ich vyučovanie prinášať ovocie. Preto nech nikdy nenapomína učiteľky pred chovankami, nech ani výrazom neprezradí, že neschvaľuje ich postup. Má ich poučiť, keď to uzná za potrebné, v inom čase, a to láskavo a mierne. To nech zachová i voči iným sestrám, ktoré sú poverené dozorom, alebo obsluhujú chovanky.«[133])

Občas navštevuje triedy, je prítomná na vyučovaní, aby sa presvedčila o pokroku detí. Pri tejto príležitosti môže rozdať usilovným malé odmeny. Pred väčšími sviatkami shromažďuje chovanky a poučuje ich, ako sa majú na ne pripravovať, aby boly pre ne dňom milostí a nebeského požehnania. V shode so spovedníkom určí aj čas na prijatie sviatostí.

Ona prijíma chovanky. Pritom sa informuje o ich

[133]) Réglement I., 2. kap.

veku, zdravotnom stave, schopnostiach a vedomostiach, aj o mene, stave a bydlisku rodičov. Dá im prospekt, aby z neho mohly vidieť záväznosť voči ústavu. Keď vstúpi nová chovanka, má o tom upovedomiť predstavenú, aby ju prijala. Na to obidve obetujú pred svätostánkom nové dieťa Božej Velebnosti. Keď je dieťa dostatočne poučené o svojej závislosti od Boha, o povinnosti, aby tomuto najvyššiemu Pánovi slúžilo a Ho poslúchalo, vedú ho jeho nové duchovné matky zase k oltáru, aby slávnostne vyslovilo akt obetovania a podriadenosti Bohu, na čo sa človek zaväzuje, keď začne užívať rozum. Dá sa ľahko pochopiť, že tento zbožný úkon má veľký význam nielen pre nábožensko-mravný život detí, ale aj pre pedagogickú činnosť vychovávateliek, lebo im dôrazne pripomína, aký veľký poklad je sverený ich rukám v dušiach, ktoré sú takto Božím vlastníctvom.

Ďalej musí vychovávateľka podávať rodičom o deťoch zprávu, ako o ich pokroku v štúdiu, tak aj o ich zdravotnom stave. Preto často shovára sa s učiteľkami, aby spoznala schopnosti, pilnosť a chovanie každej chovanky.

So zreteľom na vek, schopnosti a predbežné znalosti rozdeľuje žiačky do tried. Trieda nemá mať viac ako 18, najviac 20 žiačok.[134]) Každá trieda má svoju učebňu, spálňu, malé oratórium. Keď miesto nedovoľuje, aby každé oddelenie malo svoje vlastné oratórium, je v triede krídlový oltár s obrazom patróna triedy, ktorý sa pri modlitbe otvára, pri vyučovaní zatvára. V jedálni má každý kurz svoj vlastný stôl.[135])

Každú triedu maly na starosti dve učiteľky. Tieto vyučovaly nielen hlavným predmetom,[136]) ale vychovávaly aj deti svojho oddelenia. Preto sa striedaly

134) Réglement I., 1. kap.

135) Réglement, I., 1.

136) Ručnú prácu, hudbu a iné vedľajšie predmety vyučovaly pomocné učiteľky.

každý týždeň v dozore mimo vyučovacích hodín. Ráno šly do spálne svojej triedy, dozeraly na vstávanie, česanie, obliekanie atď., pomodlily sa s deťmi rannú modlitbu a zaviedly ich na svätú omšu. V rekreácii sa zúčastnily na hrách a zábavách s veselou, usmievavou tvárou, v prestávkach dozeraly na ne. Dávaly pozor, aby sa chovaly slušne a zdvorilo, aby maly priamy a milý postoj, aby boly navzájom úslužné a všetkým rehoľniciam preukazovaly povinnú úctu. Keď šly na dvor, alebo do záhrady, dávaly pozor, aby každá mala svoju masku, čiapku a rukavice.[137]) Veľmi sa staraly o zdravie chovaniek, keď sa niektorá zle cítila, oznámily to vychovávateľke. Po večernej modlitbe sprevádzaly deti do spálne a ostaly tam, kým prišla sestra, ktorá tam spala.[138]) Dve triedne učiteľky boly navzájom v pomere vrchnej učiteľky a podučiteľky, hlavnej a pomocnej učiteľky. Jedna mala druhú ctiť, mala ich spojovať rovnosť smýšľania a lásky a uľahčovať im jednotný postup vo výchove a vyučovaní. Druhá učiteľka závisela od prvej a táto od vychovávateľky. Učiteľky častejšie rozprávaly o všeobecnom chovaní sa svojej triedy a o chovaní a pokroku jednotlivých žiačok a občas podávaly o tom vychovávateľke zprávu. Prvá učiteľka mala vynaložiť všetko, aby zachránila autoritu druhej, preto ju pozvala, keď navštívila vychovávateľka triedu, aby aj ona mohla predniesť svoj úsudok o deťoch a tieto aby videly, že medzi učiteľkami panuje láska a svornosť.[139])

Prvá učiteľka vyučovala náboženstvu a vzdelávala srdce detí. Učila ich všetkým veciam, ktoré sa týkaly ich večnej spásy, pripravovala ich na dôstojné prijímanie svätých sviatostí, na pobožné počúvanie svä-

137) Popredná dáma v XVII. storočí nevyšla nikdy bez masky.

138) Réglement I., 3.

139) Réglement I., 3.

tej omše, aby si dobre odbavovaly svoje duchovné cvičenia a nábožne slávily cirkevné sviatky. Ukazovala im, ako sa musí bojovať proti náruživostiam a zlým náklonnostiam, viedla ich na poznanie ich hlavnej chyby a na cvičenie zodpovedajúcej čnosti. Na dosiahnutie toho všetkého nestačilo všeobecné vyučovanie, preto častejšie hovorila s jednotlivými a usilovala sa pôsobiť na srdcia materinskou láskou.

V tomto storočí (bolo to XIX.), v ktorom je výchova v ústavoch tak všeobecne rozšírená a v ktorom môžeme srovnávať výsledky niekoľkých storočí, môžeme vyjadriť súhrn všetkých skúseností a všetku teóriu na to sa vzťahujúcou vetou: »Ideál, po ktorom sa má penzionát usilovať, nie je ničím iným, ako nahradiť chovankám čo možno najdokonalejšie otcovský dom, rodinnú výchovu. Čím viac sa nejakému vychovávaciemu ústavu podarí uskutočniť tento ideál, tým je lepší, tým viac spĺňuje cieľ, na ktorý je určený. Naproti tomu čím viac stráca vychovávací ústav tento ideál s očú, tým hlbšie klesá, tým menej možno od neho očakávať dobré ovocie vo výchove chovaniek.[140]) Či nemaly uršulínky pred očami tento ideál, keď zriaďovaly svoj prvý penzionát? Nemohly sa učiť z dobrých výsledkov alebo nezdarov iných, ale zdravé smýšľanie, vrúcne porozumenie ženskej bytosti a povolania, spojené so svetlom shora, priviedlo ich na pravú cestu, takže už ich prvý vychovávací ústav bol naozaj vzorným penzionátom. Aby zachovaly charakter rodinnej výchovy, delia chovanky v malé skupiny, obkľučujú ich vo dne v noci materinskou láskou a starostlivosťou, venujú najväčšiu pozornosť individuálnej výchove a tak dosahujú toho, že s každou chovankou zachádza sa naozaj ako s vyznamenávaným, jediným dieťaťom. Nič neujde ich materinskému pohľadu, zvláštnu pozornosť venujú zdraviu chovaniek, neustále hľadia na slušnosť

140) Dr. A. Stökl, Učebnica pedagogiky.

a milé chovanie. Čistota a poriadok sa majú stať dievčatám druhou prirodzenosťou. Odtiaľ najprísnejší poriadok v penzionáte. Dozerajú naň laické sestry, ktoré obsluhujú v penzionáte. Češú deti, pomáhajú im pri obliekaní, robia im postele, starajú sa o ich bielizeň a šatstvo. Každá spálňa je sverená jednej sestre, ktorá tam aj spí. Za večernej modlitby odostelie postele, usporiada toaletné stolky a v zime zakúri, aby boly izby teplé. Raz alebo dva razy prezerá večer všetky topánky a tie, ktoré potrebujú opravy, nahradzuje inými. Podobne to robí so šatstvom, aby si deti nezvykly nosiť roztrhané veci. Laické sestry, určené na obsluhu chovaniek, majú s nimi zachádzať mierne a zdvorile, nesmú ich karhať, tým menej trestať, ale môžu ich v neprítomnosti učiteľky miernymi slovami upozorniť, alebo lepšie. tejto to potom oznámiť, aby deti napomenula.[141])

Pre dobu, keď uršulínky otvorily penzionáty, má princíp rodinnej výchovy tým väčší význam, lebo je charakteristickou rozlišovacou známkou od doterajšieho kláštorského vychovávacieho systému. Monastický spôsob výchovy, tak by sme mohli nazvať pedagogický postup v starých kláštoroch, smeroval zväčša ta, aby pripravil dievčatá na rehoľný život. Veď dievčatá boly často len preto sverené zbožnej tetke alebo sestre, ktorá nosila závoj, aby povzbudené jej slovom a príkladom, zvolily si ten istý stav. Rodičia a poručníci nemali, bohužiaľ, pri takom počínaní tie najčistejšie úmysly. Mladé dievčatá bývaly v kláštore medzi rehoľnicami a zúčastňovaly sa spôsobu ich života, pravda, s dišpenzami, ktoré ich vek vyžadoval. I v opátstvach, ktoré pri svojej reforme zmenily aj spôsob vyučovania, ako to bolo napríklad

---

141) Réglement zachádza ešte do mnohých podrobností, týkajúcich sa poriadku a čistoty, čo dostatočne ukazuje, aká váha sa kladie na tieto veci tak dôležité pre každú domácnosť.

u rehoľníc sv. Augustína a sv. Štefana v Soissons, predsa ostaly mnohé staré zvyky v platnosti, tak medziiným, účasť chovaniek na chórovej modlitbe. V tej dobe si tak zvykli na to, že sa chovanky zúčastňovaly regulárnych cvičení svojich kláštorských vychovávateliek, že si ťažko bolo predstaviť kláštorský život bez toho.

Uršulínky musely mať teda mnoho nezávislosti a odvahy, aby zlomily tie tradície. Ale Spoločnosť si omnoho vernejšie zachovala ducha sv. zakladateľky, ako by sa mohla na svojej ceste klamať. Nejaký čas trpela v prvom penzionáte účasť chovaniek na chórovej modlitbe, potom ju však zastavila s výslovným vyhlásením: »Keďže nevychovávame dievčatá pre kláštor, nie je potrebné, aby sme ich soznamovaly s ceremóniami chóru a s inými kláštorskými cvičeniami.« Ale do reglementu učiteliek prijaly toto miesto: »Ako pravými a milujúcimi matkami budú im sverené dievčatá na vyučovanie slušných a ušľachtilých mravov, podľa ktorých žijú múdre a čnostné kresťanky vo svete. Nebudú však trpieť ani v chovaní, ani v reči veci, ktoré sú na mieste len v kláštore a ešte viac sa budú chrániť získať ich pre kláštorský život nahováraním alebo nejakým iným spôsobom, lebo je veľmi významné, aby sa dievčatá v takej dôležitej veci rozhodovaly samy a s celou voľnosťou, ktorú im Boh dal.«

Chovanky starých kláštorov sa musely často prispôsobovať aj klauzúrnym predpisom, takže boly za svojej vychovávacej doby celkom od rodiny odlúčené a aj svojich rodičov mohly len zriedka a len v prítomnosti rehoľníc vidieť a s nimi hovoriť. Uršulínky dovoľovaly hneď od začiatku svojim chovankám občasnú návštevu rodičov, a hovorne boly otvorené všetkým príbuzným detí.

Pri takom zriadení stal sa penzionát čoskoro známym. Rehoľná kronika hovorí: »Je málo miest v kra-

jine, ktoré by ta neposielaly svoje deti. Áno, nachádzame tam chovanky zo všetkých európskych krajín. I z východnej Indie a z Ameriky posielajú rodičia svoje dcéry, aby tu boly vychovávané v kresťanskej zbožnosti. Biskupi, spovedníci, matky a otcovia v blízkosti i ďaleko bývajúci, potvrdzujú mnohé dobro, ktoré pôsobí tento Inštitút. »Prvá chovanka, ktorú prijal a tým aj prvá chovanka celej rehole, bola Valence v. Marillac, za ňou nasledujú v registri mená d'Urfé, Vieuxpont, d'Esigny atď. Medzi chovankami, ktoré maly voľné miesta, založené Mme de Sainte-Beuve, vidíme meno mladej kalvínky, Františky d'Aubigné, ktorá tam prestúpila do katolíckej Cirkvi, a s ktorou sa stretneme na nasledujúcich stranách ako s Mme de Maintenon.

Podľa vzoru tohto prvého penzionátu vznikly vo všetkých uršulínskych kláštoroch vychovávacie ústavy a až do francúzskej revolúcie boly jedinými vychovávacími ústavmi pre dievčatá. Od tej doby boly založené mnohé penzionáty ako pod duchovným, tak aj svetským vedením. Sociálne pomery sa zmenily, každý deň kládol na vyučovanie nové požiadavky, vynorily sa systémy vychovávacie najrozličnejšieho druhu, narobily huku a zmizly. Uršulínky ostaly verné svojim pôvodným zásadám, ich pedagogia sa osvedčila až do dneška. Vonkajšie zariadenie penzionátov sa menilo, ale vnútorný duch ostal nedotknutý.

Dielo uršulínok slúžilo za vzor. Mohli by sme uviesť rad kláštorských ústavov pre výchovu a vyučovanie, ktoré sa k nemu viac-menej pripojujú. Chceme spomenúť len dva, jeden veľmi skromný v začiatkoch, ústav bl. Petra Fouriera a druhý, veľmi skvelý, ústav Mme Maintenon.

Keď sv. farár z Mattaincourt položil základ kongregácii augustiniánok de Notre-Dame, poslal dve svoje duchovné dcéry, Alix le Clerc a Angeliku Milly do kláštora uršulínok v Paríži, aby sa tam na-

učily cvičeniam rehoľného života, predovšetkým však, aby sa pripravily na učebný odbor. Ba chvíľu pomýšľalo sa na to, aby bola vznikajúca kongregácia pričlenená k reholi svätej Uršule, ale osvietení duchovní mužovia, ktorí boli v tejto veci požiadaní o radu, vyhlásili, že len sväzok lásky má spojovať dcéry sv. Angely, ktorých apoštolát sa podľa vôle božej vzťahuje najprv na mestá, s dcérami bl. Petra Fouriera, ktoré maly plniť svoje poslanie na vidieku. To však nebránilo, aby bl. Peter pri skladaní svojich Konštitúcií nevzal za vzor Konštitúcie uršulínok, takže augustiniánky de Notre-Dame sa staly a ostaly nasledovničkami a duchovnými sestrami dcér Angelinych.

Pozrime sa teraz, aké vzťahy mal k uršulínkam Saint-Cyr, slávny ústav Ľudovíta XIV. a Mme de Maintenon. Robíme to tým radšej, že chceme objasniť omyl, ktorý podávajú dejepisci o Saint-Cyr a súčasne uctiť pamiatku uršulínky, ktorej meno je veľmi úzko spojené s dielom Mme de Maintenon.

Keď dcéra d'Aubignés, vdova Searrona, stala sa manželkou Ľudovíta XIV., nezabudla na smutný stav schudobnelej nižšej šľachty, ktorý poznala z vlastnej skúsenosti veľmi dobre. Duchaplná žena chápala túto vec nielen s praktického, ale aj z náboženského stanoviska a chcela spojiť s telesným dobrodením neporovnateľne väčšie duchovné dobrodenie. Preto sa rozhodla založiť vychovávací ústav pre 300 dcér schudobnelej šľachty a kráľ privolil, že bude platiť výdavky tohto ústavu. Teraz bolo treba nájsť vychovávateľky, ktoré by vyhovovaly požiadavkám Mme de Maintenon, ktorá chcela mať v Saint-Cyr vzorný penzionát. Jej želanie sa malo splniť. Prozreteľnosť jej priviedla ženu, ktorá prevýšila najsmelšie očakávanie bývalej vychovávateľky kráľovských detí. Bola to Madame de Brinon. Ako dcéra predsedu parlamentu v Rouen, mohla sa pohybovať

v najskvelejších kruhoch vznešenej spoločnosti. Svet jej podával v umelecky cizelovanom zlate šťastie chvíle a kládol jej na hlavu nádherný farebný veniec svojich radostí. Sofizmatá istých francúzskych filozofov zaslepily ducha mladej dámy, ale na nespokojnú túžbu svojho srdca nenašla odpovede. Údelom jej duše bol nepokoj, až jej pokoj kláštora dal všetko: duši nebeské svetlo, citu veľkodušný, šľachetný vzlet, srdcu šťastie svätej lásky.

Ale Mme de Brinon (pod týmto menom poznajú dejiny túto uršulinku) nemala dlho ostať nerušená vo svojej kláštorskej rodine. Dom, do ktorého patrila, musel byť zrušený pre nedostatok existenčných prostriedkov. Taká katastrofa je pre uršulínsky kláštor vždy dvojnásobne smutná, lebo vystavuje často jednotlivé členky tvrdým skúškam, keďže sú konventy navzájom nezávislé. Mme de Brinon to pokladala teda za zvláštne riadenie božie, keď jej Mme de Maintenon ponúkla vedenie ústavu Saint-Cyr. Mohla pritom ostať vernou nielen svojmu štvrtému sľubu, ale aj svojim iným rehoľným povinnostiam, lebo Inštitút vo Saint-Cyr mal dostať zriadenie kláštorskej spoločnosti a Mme de Brinon sa zapodievala myšlienkou, že by sa mohol z neho stať uršulínsky kláštor.

Na svojom novom mieste stala sa Mme de Brinon nielen dušou kráľovského ústavu a najdôvernejšou priateľkou Mme de Maintenon, ale stúpala denne v priazni kráľovej, a dvor ju zato zahrňoval poctami. Ale jej hlboký, široký a skvelý duch a jej ušľachtilý charakter našly ešte cennejšie uznanie vo vzťahoch k Bossuetovi a Leibnitzovi. Obidvaja ju poctili dôvernou korešpondenciou, a posledný neváhal sa radiť s touto vždy jednako skromnou rehoľnicou o svojich pokusoch, ako spojiť nemeckých protestantov. Na výslovné želanie kráľovo sostavila Mme de Brinon štatúty pre Saint-Cyr, a práve v tejto práci ukazuje sa opravdivá úcta a láska, ktorú táto uršu-

línka až do smrti chovala v srdci k Inštitútu, ktorému svojou profesiou patrila. Keď srovnávame stanovy Saint-Cyru s Konštitúciami a réglementom uršulínok, prvý pohľad to ukáže, že tieto boly prameňom pre tamtie.

Mohli by sme sa, pravda, pýtať, prečo sa Saint-Cyr nestal ozajstným uršulínskym kláštorom. Obyčajne sa uvádza, že Ľudovít XIV. odporoval. Ale Mme de Maintenon, ktorá vedela vo všetkom získať kráľa na svoju stranu, bola by ho iste získala i v tomto, keby bola sama chcela pričleniť Saint-Cyr k nejakému už existujúcemu rodu. Veď i génius často platí ľudskej slabosti svoj poplatok. Táto, v mnohom ohľade iste obdivuhodná žena, nevedela sa vzdať pokušenia samolásky, chcela mať slávu zakladateľky nového diela. Táto domýšľavosť tak zaslepila Mme de Maintenon, že modifikácie, ktoré urobila na Pravidlách uršulínok, nadobudly napokon v jej očiach tak veľkého významu, že sa nakoniec pokladala za jedinú pôvodkyňu celej organizácie v Saint-Cyr. Z tejto márnivosti hovorí v listoch a v »Entretiens« vždy tak, že prichádza myšlienka, že Saint-Cyr je celkom jej dielom. Odtiaľ sa dostalo toto mylné chápanie do pera rozličných dejepiscov Saint-Cyru a až v novšej dobe H. de Leymont dokázal, akú veľkú účasť mala Mme de Brinon pri kráľovskom ústave dám svätého Ľudovíta v Saint-Cyr.[142])

Táto uršulínka však nielen že zriadila penzionát najveľkolepejších rozmerov a viedla ho tak, že v krátkom čase mohol byť pokladaný za vzorný ústav, nielen že vzbudzovala obdiv svojimi dôkladnými a širokými vedomosťami, ale bola i veľkým charakterom, hrdinkou čností.

V Paríži vzbudzovala okolo roku 1688 veľkú pozornosť nábožensk fanatička Mme Guyon. Jej uče-

[142]) H. Leymont, Mme de Saint-Beuve atď.

nie bolo zvláštnou formou quietizmu. Pokladala sa za povolanú, »aby ako zázračná matka milostí, dala miliónom nový vnútorný život«. Na všetkých stranách spôsobovala obrátenie, a počet jej obdivovateľov a prívržencov so dňa na deň rástol. Čoskoro sa k nim počítala i Mme de Maintenon. Jej prostredníctvom sa Mme Guyon dostala na dvor, a tu sa oboznámila s Fénelonom, vtedajším duchovným vodcom Mme de Maintenon.

Je známe, že Fénelon sa zpočiatku dal oklamať duchom Guyonovej. To malo za následok, že i Mme de Maintenon snívala už len o najvyššom stupni dokonalosti, alebo beznáročnej láske, ktorá nepozná ani bázne, ani nádeje, a ponúka Bohu bez ďalšej podmienky obetu večnej blaženosti, ktorá chce bývať v pekle, veď Boh je predsa v nej, ktorá pokladá za vhodné, obetovať čistotu, lebo tým sa duša stáva pred Bohom ničomnejšou atď.

Tejto dokonalosti mal, podľa želania Mme de Maintenon, odteraz i Saint-Cyr vychovávať svoje chovanky. Ale tu narazila žena, zvyklá všade víťazne preniknúť so svojimi náhľadmi, zrazu na neočakávanú prekážku. Bola to jej priateľka, Mme de Brinon. Dcéra Angelina sa nedala klamať ani na chvíľu bludmi, ktoré obsahovalo učenie Guyonovej a mala odvahu pomenovať ich tým, čím skutočne boly. Taká nezávislosť úsudku bola v očiach Mme de Maintenon neodpustiteľná, mohla pochádzať len z neznesiteľnej pýchy, a od toho dňa sa Mme de Maintenon, oduševnená chválorečníčka a verná, nežná priateľka Mme de Brinon, premenila v jej rozhorčenú odporkyňu, ktorá preniesla svoj odpor a hanu s osoby na rehoľu uršulínok. Mme de Maintenon poznala charakter Mme de Brinon omnoho lepšie, ako by sa bola mohla oddať nádeji, že ju môže časom prehovoriť, preto sa rozhodla odstrániť ju zo Saint-Cyr.

U dvora sa ešte hovorilo o kráľovskom výnose,

ktorý mal zaistiť Mme de Brinon doživotné vedenie Saint-Cyru, tu 3. decembra 1688 dostala predstavená »lettre de cachet« (kráľovský zatýkač), ktorý jej nariaďoval, aby okamžite a bez rozlúčky opustila Saint-Cyr a odobrala sa do opátstva v Maubuisson. Táto rana nezastihla Mme de Brinon neočakávane. Predvídala ju, keď vstúpila na cestu, ktorú jej ukazovala viera a jej svedomie, ako cestu povinnosti. Zniesla ju silou a poníženosťou svätice.

Sotvaže táto uršulínka opustila Saint-Cyr, usídlil sa tu quietizmus. Guyonová dávala učiteľkám a chovankám konferencie, bola vymenovaná predstavená, ktorá horlila za nové učenie a na pomoc dostala quietistického spovedníka. Teraz sa hovorilo už len o »čistej láske« a o »svätej ľahostajnosti«, sedemročné deti boly vedené k »aktu najdokonalejšieho odovzdávania sa do večného zatratenia«.

Hoci sa Mme de Maintenon dala na chvíľu zaslepiť, k jej cti podotýkame — jej duch, ináč tak jasný, nemohol dlho ostať v klamoch bludu. Povestný spor medzi Bossuetom a Fénelenom prinášal tiež vždy viac svetla do tejto zmätenej veci, až napokon Rím odsúdením mienky biskupa z Cambray, urobil koniec celému quietistickému hnutiu vo Francúzsku.

Teraz pomýšľala Mme de Maintenon vážne na to, aby napravila krivdu, ktorej sa dopustila v Saint-Cyr. Pravidlá, ktoré složila svojho času Mme de Brinon a ktoré boly po jej odchode nahradené inými, vošly opäť v platnosť a vo všetkých iných veciach tiež vrátili sa k ustanoveniam, ktoré zaviedla skúsená a múdra uršulínka.

Toto zadosťučinenie — azda jediné, ktoré si Mme de Brinon vo svojej poníženosti želala, — ešte zažila. Nie však to, aby videla napravenú krivdu, ktorej sa Mme de Maintenon dopustila na jej vlastnej osobe. Prv, ako zakladateľka Saint-Cyru, opäť nadobudla jasnosť a pokoj ducha, ktorý by jej bol

umožnil úplne uznať nevinnosť a právo tak ťažko osočovanej a prenasledovanej priateľky, povolať ju zpäť a tým vyznať svoju vlastnú chybu, povolal Boh svoju vernú služobnicu k sebe, aby jej tam, kde niet premeny, ani klamu, odmenil jej hrdinský boj a utrpenie.

Mme de Brinon našla vo svätej opátke v Maubuisson ozajstnú priateľku, ktorá uznala jej veľké zásluhy a sverila jej reorganizáciu vyučovania v opátstve. Bola to veľká útecha pre toto horlivé uršulínske srdce, ktoré až do svojho posledného úderu chcelo byť činné pre blaho milej mládeže. Jej perami neprešla nikdy sťažnosť na nespravodlivé zachádzanie, ktoré skúsila. K Mme de Maintenon zachovala svoje priateľstvo a k Inštitútu v Saint-Cyr svoju materinskú lásku. Táto šľachetná duša nepoznala osobných urážok, svojou poníženosťou triumfovala nad všetkými útokmi osočovateľov. Dosvedčia to riadky, ktoré uvádzame z jedného jej listu dámam v Saint-Cyr: »Celé šťastie rehoľnice je v bezvýhradnej oddanosti Bohu. Každé rozdelenie srdca robí v našom stave nešťastným. Len Boh a Jeho vôľa nás môžu urobiť šťastnými. Uisťujem Vás, najdrahšie sestry, že troška tejto rovnomyseľnosti mi nielen uľahčilo odlúčenie od Saint-Cyr, ktoré by ma bolo ináč zronilo, ale spôsobilo, že som si zachovala pre Mme de Maintenon tú istú prítulnosť a k Vám všetkým lásku nežnej matky. Jediná myšlienka, že je to Božia vôľa, ktorej som sa usilovala po celý svoj život vo všetkom v poklone podriadiť, dostačila, aby som utíšila rozbúrenie svojej mysle, lebo moja vôľa bola celkom spojená s Božou. Sotva si môžete predstaviť, aká slasť vyplýva i v najtrápnejších chvíľach života z vedomia, že poslúchame Boha a ideme za vedením Jeho Prozreteľnosti. Skúste to vo veľkom i malom, a samy uvidíte, aký bohatý a štedrý je Boh a ako hojne odmení už v tomto živote Vaše obete.

Poznám Vaše dobré srdcia a som presvedčená, že keby ste sa boly dostaly do lepších rúk, ako boly moje, boly by ste urobily podivuhodné pokroky v čnosti. Proste za mňa Boha o odpustenie všetkých chýb, ktorých som sa dopustila vo Vašej prvej výchove. Zabudnite na ne, najdrahšie sestry..., a verte, že som sa vždy namáhala urobiť Vás lepšími ako som sama.«

Keď sme už objasnili postavenie, ktoré zaujala táto uršulínka k vynikajúcemu pedagogickému ústavu, musíme ešte pripomenúť modifikácie, ktorými sa Saint-Cyr vzdialil od pôvodného vychovávacieho plánu uršulínok. Pritom nechceme zabiehať do podrobností, ako napr. že Saint-Cyr si vôbec nevšímal práv rodiny a styk detí s rodičmi za vychovávania skoro úplne prerušil, že po odchode Mme de Brinon zaviedol sparťanský režim, ktorého pravidlá sa síce krásne vynímajú na papieri, ktorý však v krátkom čase chovanky zdecimoval. Kým v kláštore uršulínok v Paríži pri rovnakom počte chovaniek v prvých dvadsiatich rokoch umrely 3—4, v Saint-Cyr podľahlo v tom istom čase viac ako 80 chovaniek prehnane prísnemu spôsobu života. Nechceme srovnávať ani študijný plán, hoci by to vyznelo v prospech uršulínok. Chceme sa pozrieť iba na jeden moment, na ten najpodstatnejší, lebo z toho vyšla sila inštitútu jedného a vratkosť druhého.

Angela Merici akiste nemala ani jednu zo skvelých zovňajších vlastností, ktoré svet obdivoval u Mme de Maintenon, ktoré jej získaly literárnu povesť a umožnily jej postaviť vychovávací systém, ktorý svojou originálnou formou už mnohého sklamal vo svojom vnútornom obsahu. Ale o jedno mala sv. panna z Brescie viac, ako táto geniálna Francúzka: poníženosť. V tejto, pre Angelu tak charakteristickej čnosti, musíme hľadať posledný dôvod toho, že pokladala svoje dielo len za semienko, ktoré, aby vyhovelo

svojmu cieľu, musí sa vytvárať a ďalej rozvíjať podľa potreby miesta a času. Mme de Maintenon, zaslepená svojimi vlastnými prednosťami, domnievala sa, že v zriadení, ktoré dala Saint-Cyru, vytvorila pre všetky časy platný ideál ženského vychovávacieho ústavu. Nikdy sa tam nemalo nič zmeniť. Keďže bol ústav vydržiavaný celkom z kráľovských prostriedkov, bolo jej ľahko dať nariadenia, ktoré znemožňovaly každú odchýlku od pôvodného plánu. Dámam od sv. Ľudovíta na všetky časy zakázalo sa zmeniť čo len písmenko na nejakom pravidle, ktoré je, vraj, »absolútne« najlepšie, a rozšíriť študijný plán, postavený úmyselne na veľmi nízku úroveň, zaviesť nejakú novú knihu, novú ručnú prácu, alebo nový hudobný kúsok ... Dámy od sv. Ľudovíta verne poslúchaly predpisy svojej zakladateľky a výsledok nevystal — Saint-Cyr sa čoskoro podobal múmii.

Keď o sto rokov po jeho založení zúrila búrka francúzskej revolúcie, padol jej Saint-Cyr za obeť rovnako ako ústavy uršulínok. Ale Saint-Cyr bol smetený ako suchý list a zmizol bez stopy, kým životný púčok Spoločnosti sv. Uršule bol síce na chvíľu zaviaty divým živlom, ale nebol olúpený o svoju plodnosť — sotvaže sa zúrenie orkánu utíšilo, vznikly opäť ústavy uršulínok, Saint-Cyr sa však neobnovil nikdy.

Doteraz sme čitateľovi ukázali, v akom duchu ponímaly uršulínky dielo výchovy v prvých zlatých časoch jeho trvania, teraz sme mu ešte dlžní dôkazom, či ešte aj v tomto storočí kráčajú tou istou cestou, alebo či sa časom od nej odchýlily? Nech nám to povedia uršulínky samy. V rodinných oznámeniach, ktoré si posielajú jednotlivé kláštory v obdobných cirkulároch, hovoria často o výchove. Rozprávajú tu jednoducho a nenútene, ako medzi sestrami, o cieli, ktorý pritom sledujú, o prostriedkoch, ktorých pritom používajú, o ťažkostiach, s ktorými sa stretávajú,

o výsledkoch, ktoré s pomocou Božou dosiahnu. Vynímame niekoľko vhodných miest.

V jednom cirkulári kláštora v Saventhem čítame: »Veľký cieľ, ktorý nikdy nestrácame s očú, je morálna a náboženská výchova našich detí. Usilujeme sa vliať im solídnu, pravú zbožnosť, ktorá je vstave tešiť ich a udržať ich v rovnováhe.« A uršulínky z Haute-Croix (Belgicko) píšu v prvom cirkuálri z 26. apríla 1877: »Hoci si náležite všímame požiadavky doby vo všetkom, čo sa týka vyučovania, predsa sme sa až doteraz ubránily prázdnemu honoseniu a pošetilému lesku vo vede a znalostiach. Naším cieľom je predovšetkým vychovať ženy rýdzej čnosti, horlivé kresťanky, dobroditeľky chudobných. Preto obraciame svoj zreteľ najprv na vyučovacie predmety, ktoré majú cenu pre praktický život. Čo sa týka odvetví vedenia, usilujeme sa udržať na výške najlepších penzionátov a uspokojujeme nároky rodičov... Pestujeme zvlášť ručné práce. Veľmi dbáme na to, aby sa naše chovanky naučily dobre šiť a opravovať a mnohé iné, malé síce, ale v usporiadanej domácnosti nezbytné práce, na ktoré sa v dnešnej dobe pri vyučovaní, bohužiaľ, zabúda. Často nám rodičia hovoria, že nám sverujú deti, hoci je k nám ťažké spojenie,[143]) lebo ich vychovávame pre praktický život.«

Nimwegen píše v prvom cirkulári z 28. marca 1883: »Starosť o vzdelanie nám sverených duší je nám nekonečne drahá. Vynakladáme všetko, aby sme ich upevnily v pravej zbožnosti a čnosti, ktoré nemôžu vyvrátiť nebezpečenstvá sveta. Usilujeme sa zvykať ich na jednoduchý, skromný, pracovitý ži-

143) Haute Croix je malá dedinka v Brabant, vzdialená 6 km od železnice. Penzionát má však predsa 160—175 chovaniek zo všetkých provincií Belgicka i z Francúzska a Holandska.

vot... Náš celý vychovávací systém sa zakladá na láske a dôvere. Chceme v našom penzionáte zobraziť kresťanskú rodinu. Preto je v rekreácii chovaniek najmenej 5 učiteliek, nielen aby dozerali na deti, ale aby sa s nimi zabávaly. Vo všedné dni sa hrajú len malučké, v nedeľu a vo sviatok sa majú zúčastniť na hrách, ktoré učiteľky vedú a oživujú, všetky. Väčšie chovanky obyčajne shromažďujú sa okolo rehoľníc v záhrade, alebo rekreačnom sále. Rozprávame o tisícerých veciach, sme veselé, smejeme sa — to je potom čas, keď máme najväčší vplyv na tieto mladé duše. Deti hovoria nenútene o najrozmanitejších veciach, tak ich spoznávame a máme príležitosť utvárať ich úsudok a príjemným spôsobom, že toho samy nespozorujú, môžeme ich poučiť o mnohých veciach, čo sa nedá vo vlastnom vyučovaní. Pre učiteľky, ktoré majú denne 5—6 hodín, je, pravda, únavné, obetovať sa i v rekreácii, oživovať zábavu, zaujímavo rozprávať a robiť zotavenie súčasne príjemným i užitočným — ale úžitok, ktorý z toho plynie našim chovankám, dáva nám zabúdať na všetku únavu a my sa namáhame byť deťmi s deťmi. Naše chovanky tak lipnú k ústavu, že väčšina rodičov prosí, aby sme predĺžily čas ich výchovy a keď opustily penzionát, je ich najväčšou radosťou vrátiť sa tam občas na niekoľko dní alebo týždňov.«

Francúzske uršulínky hovoria tak isto. Kláštor v Annonay píše v prvom cirkulári z 21. decembra 1876: »Predovšetkým hľadíme na to, aby naše vyučovanie bolo preniknuté náboženským duchom, aby bolo vážne a dôkladné a pritom sa prispôsobujeme veku a schopnostiam detí.« A v análoch z Clermont-Ferrand čítame: »Podstatným momentom vo vyučovaní mladých dievčat sa nám zdá, poznávať učiť pravdu a milovať krásno, ale ešte viac sa namáhame zaviesť do ich duše vodu živej viery, preto ich rady podrobne soznamujeme so svätým Evanjeliom, s li-

turgiou a cirkevnými dejinami.«[144]) Predstavená z Bois hovorí: »Nechceme nijaké učené vyučovanie, ale vážne a čisté, primerané veku detí. Usilujeme sa ich uchrániť pred povrchnosťou, ktorá je známkou našej doby a rozširuje sa, bohužiaľ, i v kresťanských rodinách. Preto ukazujeme svojim chovankám prst Boží v dejinných udalostiach, prejavy jeho moci a dobroty vo vesmíre, vládu jeho Prozreteľnosti v podivuhodných stvoreniach prírody... Najviac sa však staráme o to, aby sme vychovaly kresťanky ku cti Božej a sláve svätej Cirkvi, kresťanky, ktoré sú tohto mena hodné, dôkladne vyučené vo viere, verné v plnení svojich povinností, milé a nábožné.«

A ich sestry za Kanálom takto hovoria:[145]) »Kladieme veľkú váhu na štúdium literatúry, lebo nám slúži za prostriedok vzdelať vkus žiačok pre vážne a rýdze čítanie a zoškliviť im fejtóny a romány. Ale nadovšetko leží na srdci všetkým uršulínkam vzdelanie charakteru a srdca. Usilujeme sa, aby sme vychovaly z našich chovaniek dôkladné nábožné duše, horlivé kresťanky, preto je vyučovanie náboženstva na prvom mieste. To je aj želaním Jeho Eminencie kardinála Manninga, ktorý každého roku posiela jedného teologa, aby konštatoval pokroky našich chovaniek v tejto prvej zo všetkých vied.«

Ani talianske kláštory nepoznajú iných zásad. Saluzzo píše:[146]) »Keďže je Ježiš našim jediným učiteľom, nič nám neleží viac na srdci, ako starosť o vzdelanie duší, ktoré sú Mu také drahé. Vynakladáme všetko, aby sme ich naplnily láskou Ježiša Krista, upevnily v pravej zbožnosti a čnosti, aby pevne stály v nebezpečenstvách, ktoré na ne vo svete čakajú. Usilujeme sa obklopiť ich trojnásobnou ochranou

144) Tento penzionát vydáva pre svoje bývalé chovanky časopis L'Echo de Saint-Alyre.

145) Cirkulár z Uptonu, č. 1. z 9. júla 1877.

146) Anály V.

proti nepriateľom: láskou k Božskému Srdcu, k nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie a k našej matke, svätej Cirkvi.«

Preplavme sa Atlantickým oceánom a počúvajme, ako chápu svoju misiu Angeline dcéry v Amerike. Uršulínky z Morrisanie a New Yorku hovoria v prvom cirkulári z 1898: »Všetky naše úsilia smerujú ta, aby sme vychovaly opravdivé kresťanky, oddané dietky katolíckej Cirkvi a užitočné členky ľudskej spoločnosti. Vyučovanie náboženstva je predmetom našej najväčšej starostlivosti; s radosťou vidíme aj to, ako horlive sa naše drahé deti blížia k svätým sviatostiam. Oduševňuje ich nenútená úprimná zbožnosť, svornosť a láska, ktorá medzi nimi vládne, je taká nápadná, že aj cudzí ľudia nám vyslovili o tom už často svoje uznanie. Dobré zdravie našich chovaniek stalo sa príslovečným«. Z Batavia-Weltevreden na Jáve znie ten istý hlas v prvom cirkulári z 27. januára 1878: »Naša prvá starosť smeruje ta, aby sme vychovaly dobré kresťanky, vyučené vo viere, pevné a verné v plnení svojich povinností. Misijni kňazi nám pomáhajú pri tomto dôležitom diele, ktoré je tým ťažšie, čím viac sa prvá výchova zanedbáva... Usilujeme sa vyhovovať pri vyučovaní vysokým požiadavkám našej doby. Prísna štátna inšpekcia a veľké množstvo škôl v našom susedstve nás nútia na najväčšie úsilie...«

Či nemáme dať slovo i uršulínkam z bývalého Rakúska a Nemecka, ktoré sú nám najbližšie? Je to skoro zbytočné, lebo výsledky ich výchovy a vyučovania, s ktorými sa denne stretáme, dávajú skvelé svedectvo o zásadách, ktorými sa rehoľnice riadia. Okrem toho poukazovať na najdôležitejšie výchovné zásady, ktoré má poznať a prakticky používať každá učiteľka, vychovávateľka a matka, je čiastočnou úlohou »Časopisu sv. Angely«. Mnoho dobrého a krásneho priniesol v tejto veci už jeho prvý ročník a

čerpal pritom z pokladu bohatej skúsenosti a dlhoročnej praxe rehole. Ale verne líči napríklad spôsob vychovávania uršulínok, keď v článku »Rozmanité náhľady«[147]) hovorí: »Ako je isté, že výchova a vyučovanie sa nesmú navzájom odlúčiť, lebo posledné je len prostriedkom k prvému, tak je tiež isté, že dievča potrebuje inej výchovy ako chlapec, a preto i jeho vyučovanie musí sa vložiť do iných rúk. Duch a myseľ dievčaťa, od prírody jemnejšie naladené, nachádzajú ozvenu len v duši a mysli vychovávateľky. Len učiteľka môže správne pochopiť to, čo je dievčatám vlastné, a vzdelávať v nich to, čo je naozaj ženské. Pod týmto ženským nerozumiem citovosť a sentimentalitu, na čo mnohé dievčatá ochorejú už v kvete svojho života... Rozumiem pod tým hlbokú a bohatú myseľ, ktorá nebráni žene oceňovať všetky veci podľa ich pravej hodnoty, lebo harmonizuje s čistým rozumom, zároveň silnú myseľ, bez ktorej žena nemôže byť.« A na inom mieste (v 4. č., I. ročníka): »Áno, nech vychovávateľka spriatelí mladé dievčatá s myšlienkou, že ich život nebude bez ťažkých chvíľ, nech zoceľuje nežné mysle pre údery života, pritom však nikdy nesmie podryť veselosť, tak prirodzenú mládeži. Aby sa charakter dievčat utváral týmto spôsobom, to predovšetkým napomáha živý vzor, ktorý musí chovanka vidieť vo svojej učiteľke. Ba i keď má byť vychovávateľka pred dieťaťom skoro ako na piedestále, ešte aj vtedy musí byť schopná vliať mu takú dôveru, aby sa mu umožnilo úzke spojenie s učiteľkou, založené na úcte a detinskej láske, spojenie, ktoré môže trvať ešte aj po skončení výchovy a prinášať svoje požehnané ovocie.«

Azda už mnohý čitateľ sa pýtal, či sa pritom všetkom neuplatňuje istá jednostrannosť. Nepestujú tieto ženy tým, že silne zdôrazňujú nábožensko-

[147]) I. ročník, č. 4.

mravnú výchovu, zbožnosť, i keby bola najpevnejšia, na úkor vyučovania? Hneď si pohovoríme o vyučovaní a potom o výsledkoch vyučovania Spoločnosti sv. Uršule, prv však nech vysvetlí správne stanovisko »časopis sv. Angely«.

»Pravda, v takých ústavoch predovšetkým starajú sa o dôkladné vzdelanie náboženské. Čím viac je to v našich časoch nápadnejšie, tým je to potrebnejšie. Čím viac totiž mizne svetlo viery v rodinách a vo verejnom živote, tým naliehavejšie vystupuje požiadavka, starať sa o dôkladné náboženské vzdelanie žien. Ako by maly túto úlohu vyplniť, správne ukazuje grófka Ida Hahn-Hahn, keď hovorí: »Vzácne dedičstvo našich otcov, vieru a náboženstvo, môžu v našich rodinách chrániť len pobožné ženy. Ako sa však stane žena ochrankyňou viery? Azda tým, že keď pochybovačnosť dvíha v jej okolí hlavu, alebo keď výsmech mieri svoje šípy proti jej vlastnej zbožnosti, je nútená v pocite svojej nevedomosti, placho a nemo obrátiť svoje oči na ručnú prácu? A aké je to tiež smutné, keď neobratným hájením viery dáva zvíťaziť svojmu protivníkovi! Či nie je za takých okolností vystavená nebezpečenstvu, že stroskotá i jej viera?«[148])

Keď naša doba vyžaduje hlbšie náboženské vzdelanie, ako predošlá, jej sociálne pomery to vyžadujú ešte panovitejšie, aby výchova vytlačila zo srdc detí lásku k svetu, t. j. všetko, čo obsahujú pojmy žiadosť očú, žiadosť tela a pýcha života. »Deti, nemilujte svet!« t. j. jeho bohatstvá, pôžitky a márnu česť, to hovorí nielen príklad uršulínky, ktorá sa sama všetkého zriekla a prejavuje opovrhovanie márnosťou sveta, ale aj slová, ktoré často kladie do srdc detí silou vnútorného životného presvedčenia. Boj proti duchu sveta je prvou pedagogickou zásadou uršulínok, odvtedy, čo pápež Pius IX. ráčil im oznámiť

[148]) Časopis sv. Angely, I. ročník.

o tom svoje osobné náhľady. Tento výrok veľkého pápeža, týkajúci sa výchovy, uchovávajú Angeline dcéry s vernou láskou ako sväté dedičstvo a berú ho za smernicu svojej činnosti. Keď pápež Pius IX. pri jednej návšteve v rímskom kláštore uršulínok bol obklopený všetkými sestrami, prehovoril k nim takto: »Vyučujte deti vo svätej láske Božej, učte ich, aby miernily svoje žiadosti, najmä túžbu po zisku, bohatstve a cti, lebo v tom väzí všetko zlo, ktoré teraz vo svete vidíme. Učte ich, aby sa uspokojily s potrebným, a nehľadaly nadbytok. Každý má právo obstarať si, čo je potrebné a rozumné. Vystríham však pred duchom pýchy, ktorý za našich časov vo svete panuje a poháňa ľudí, aby sa neustále usilovali o väčší majetok. Sú mnohí, o ktorých sa zdá, že myslia, že prežijú aspoň dve storočia, a predsa, čo je život? — Smrť príde nečakane a ukáže, že všetko bolo iba dym. Preto sa nelepte k životu, ktorý prejde ako tieň. Učte deti, aby žily podľa ducha Evanjelia; keď sa vrátia do svojich rodín. Učte ich spokojne ísť svetom a nenasledovať jeho zásady. Učte ich uspokojiť sa s tým, čo zodpovedá ich stavu a hodnosti. Čo je okrem toho — prebytok — vedie k nešťastiu. Žehnám Vám všetkým, moje dcéry, keď horlivo pracujete, aby ste vštepily do sŕdc svojich mladých chovaniek pravdy náboženstva a roznietily v ich dušiach teraz, keď sú ešte mladé, svätú lásku Božiu. Jedného dňa sa stretnete s nimi v raji, kde budú Vašimi spoločníčkami, Vašou korunou.«[149])

Doteraz sme pozerali na uršulínky ako na vychovávateľky, pozrime sa na ne ešte ako na učiteľky. I tu sa stretáme s elastičnosťou, ktorá charakterizuje dielo sv. Angely aj v iných veciach. Ako vo výchove, tak aj pri vyučovaní dbaly rehoľnice práv rodičov a potrieb rodiny. Želania, túžby rodičov maly byť meradlom pre spôsob a rozsah znalostí ich chovaniek.

149) Anály V.

Pravidlá vyžadujú aj to, aby si rehoľnice patrične všímaly postavenia, ktoré ich žiačky raz v živote zaujmú. Chudobné maly učiť základným vedomostiam a rozmanitým druhom ručných prác, aby si nimi neskôr mohly vyrábať chlieb. Pre deti vyšších stavov platí predpis: »Vyučovanie nech sa vzťahuje na všetky veci, ktoré sa vyžadujú od vzdelanej dámy jej stavu.«

Prvý vyučovací plán určuje minimum, ktorého sa musí dosiahnuť v každej dievčenskej škole, vedenej uršulínkami. Obsahuje dôkladné vysvetlenie náboženstva, čítanie, písanie, pravopis, počty, listy a jednoduché účtovníctvo, napokon rozmanité užitočné ručné práce. Týmto predmetom sa učily najchudobnejšie deti. Čo sa okrem toho učily deti v penzionátoch, môžeme čiastočne vidieť pre nedostatok iných dokumentov z nekrologu ctihodnej M. Pauly de Pomeren.[150]) Táto ctihodná Matka prišla ako 9-ročná do penzionátu v Paríži a neopustila ho do svojho vstupu do kláštora, teda v ňom získala všetky svoje znalosti. Okrem uvedených elementárnych predmetov učily sa podľa tejto zprávy dejepisu, zemepisu, literatúre a latinčine.

Rozdelenie tried sa riadilo počtom a schopnosťami žiačok. Prevádzala ho riaditeľka na začiatku školského roku. Týchto niekoľko poznámok dostatočne ukazuje, aká vzdialená bola rehoľa od každej šablóny. Riadily sa podľa vecí, systém podrobovaly pomerom, nevnucovaly však pomery do systému.

Časom a v rozmanitých krajinách musela sa rehoľa odchýliť od svojho pôvodného vyučovacieho plánu. Mohla to urobiť tým ľahšie, že nebola svojimi Stanovami viazaná na určitý systém. Vždy a všade si pripomínajú uršulínky slová svojej sv. Matky: »Keď podľa času a potreby je nevyhnutné nariadiť

150) Srovnaj II. diel 5. kap.

niečo nového a previesť rozmanité prispôsobenia, konajte to s veľkou múdrosťou a po náležitej porade.« I keď reglément učiteliek podáva rozmanité predpisy na vyučovanie, končí vždy slovami: »Hoci platí'a táto metóda doteraz za najlepšiu, nemusí ju nijaká učiteľka nasledovať tak, aby nemala možnosť vymeniť ju s inou, ktorá sa jej zdá vhodnejšou.« Sloboda a možnosť prispôsobenia, ktoré sme už tak často pozorovali ako najcharakteristickejšiu známku ducha Angelinho, uplatňuje sa i v škole, a tu celkom zvlášť, a ako v celej reholi, najmä tu je koreňom silného životného vývoja. Preto vidíme Angeline dcéry v rozmanitých dobách a krajinách i v najrozličnejších školách pôsobiť všade s tým istým výsledkom.

Udržujú sa v štátoch, ktoré pokladajú školu za svoj monopol, práve tak ľahko ako v štátoch, ktoré vyhlásily slobodu vyučovania. Rozdiel je len ten, že v posledných rozširujú sa ich ústavy rýchlejšie, lebo ich nezdržujú, často viac bezvýznamné, ako účelné školské zákony. Nehovoríme tu o zákonoch novej doby, nakoľko sa usilovaly smazať konfesionálny charakter školy a zrušiť vplyv Cirkvi. I proti takým zákonom sa vedely uršulínky udržať v okruhu svojho pôsobenia, a predsa sa nestaly nevernými svojim povinnostiam k Bohu, svätej Cirkvi a svojmu rehoľnému povolaniu. Nepomýlily sa vo svojej úlohe. Ako správne chápaly svoje postavenie k »modernému školstvu«, môže čitateľ spoznať zo slov, ktoré povedala istá predstavená na učiteľskej konferencii k svojim duchovným dcéram:

»Právom hovoríme o modernej výchove a modernej škole a pokladáme ju za veľmi odlišnú od starej. Nie je jej pokračovaním a vývojom, ale jej pravým opakom. Nejde tu tak veľmi o viac alebo menej vyučovacích predmetov, o tú alebo onú metódu pri vyučovaní a nacvičovaní látky (z toho by nemohla vzniknúť nijaká skutočná protiva), ale ide v posled-

nej línii o základný náhľad na človeka a na určenie ľudstva, t. j. ide o ducha, ktorý má výchovu oduševňovať a vyučovanie prenikať. Moderný, Kristovi nepriateľský duch, ktorý prechádza štátmi a národmi a ktorého posledným cieľom je odluka ľudskej spoločnosti a jednotlivých ľudí od Boha a jeho Krista, zmocnil sa často výchovy, najmä verejnej, a školy. Táto výchova a škola, zjavne alebo skryte preniknutá moderným, Kristovi nepriateľským duchom, je moderná. Tento duch potrebuje školy, aby si zaistil budúcnosť a získal opravdivú prevahu. Škola je poľom, ktoré musí obrábať, ak chce dosiahnuť trvalé panstvo. Preto sa nemusíme diviť, že vynakladá všetko, aby dostal do rúk školu a že boj proti Cirkvi, ktorý vedie, je vždy a predovšetkým bojom proti kresťanskej, katolíckej škole. Moderná škola pestuje vedu bez akéhokoľvek vzťahu k náboženstvu; áno, nakoľko to okolnosti dovoľujú, kuje z nej zbraň proti náboženstvu. Usiluje sa vychovať mládež bez viery, alebo slabú vo viere, aby padla za istú korisť protikresťanstvu. Moderná škola nevidí v človekovi večné, ale iba časné určenie, nepokladá ho teda za člena veľkej ríše Božej, ale iba za člena ríše, ktorá nepozná iného šťastia a veľkosti, ako pozemskú. Jedno, milé Matky a Sestry, naučme sa od priekopníkov modernej školy, totiž, že výchova a škola sú vecou najvyššieho významu, že sú bodom, kde musíme nasadiť všetko, aby sme dôkladne pomohly ľudskej spoločnosti a zachránily budúcnosť pre česť Božiu a spásu duší. Či nie sme teda šťastné, že naše sväté povolanie nám ukladá túto veľkú prácu, či sa nemáme usilovať, aby sme sa nikdy nechladnúcou horlivosťou namáhaly preukazovať milému Bohu vďačnosť za toto vznešené a ušľachtilé povolanie? Nemuseły by sme sa hanbiť, keby sa naša horlivosť nerovnala aspoň horlivosti nepriateľov Boha a duší?

Ale načo to? Veď viem, že moje milé Sestry ne-

potrebujú povzbudzovania vo svojej horlivosti, že sa neštítia nijakej práce a námahy, keď vidia, že môžu prospieť im sverenej mládeži. Dovoľte mi radšej poznamenať niečo o spôsobe horlivosti. Hovorím, niečo poznamenať, lebo je nemožné rozprávať o tomto predmete len približne tak, aby sme ho vyčerpali. Vychovávať nie je nič iného, ako robiť mládež schopnou na plnenie jej životnej úlohy a určenia. Aby sme mali jasný pojem o výchove, musíme sa pýtať na určenie a životnú úlohu človeka. Odpoveď na túto otázku nám dáva veta, ktorá je predmetom iste dobre známeho prvého rozjímania exercícií. Poznanie, úcta a poklona, láska Božia, plnenie celej vôle Božej je životnou úlohou a určením človeka. Ale plnenie celej vôle Božej neobsahuje iba plnenie povinností, ktoré nie sú všetkým ľuďom spoločné, ale u rozličných sú rozličné a ktoré nazývame povinnosťami stavu. Vychovávať človeka znamená teda, robiť ho schopným poznania, poklony a lásky Božej a plnenia všetkých jeho povinností, ktoré sú preňho zvlášť obsahom vôle Božej. Alebo jasnejšie, učiť ho Boha poznať, uctievať, milovať, naplniť ho takou úctou k Jeho Božskej Velebnosti, že pod jej vplyvom si žiada vo všetkom plniť vôľu Božiu. Ďalej objasniť mu túto vôľu v jednotlivostiach — t. j. nakoľko je zrelý, aby jej porozumel — a dať jeho silám a schopnostiam vývoj, pestovanie, posilu, zošľachtenie a cvičenie, ktoré ho robia schopným na najlepšie plnenie tejto vôle. Z tohto pojmu sa dajú, ako zo všeobecného princípu, odvodiť všetky predpisy pre výchovu, v ňom je ako v jadre obsažená celá úloha vychovávateľky. Milé Matky a Sestry, majte ho teda dobre pred očami, nech on určuje všetky Vaše náhľady o výchove a vyučovaní, lebo ináč budete v neustálom nebezpečenstve, že podľahne moderným náhľadom, ktoré sa udávajú celkom inými pojmami, a nechtiac,

budete slúžiť modernému duchu, ktorý vidí v človekovi len bytosť, určenú pre časnosť...«

Horlivosť za školu ukazujú uršulínky aj v rozmanitosti vyučovacích ústavov, ktoré vedú. Okrem penzionátov otvárajú všade ľudové školy, ktoré majú ročne stá žiačok, časom až tisíce. Kláštor vo Viedni vyučoval už napr. 153.000 detí, vo Vratislavi 100.000 a tak všetky ostatné v pomere k veľkosti mesta, v ktorom sú a k svojmu trvaniu. Práve týmito školami staly sa Angeline dcéry naozaj »Matkami ľudu« a len Boh vie, ako požehnane, ako také, pôsobily, ako mnoho dobrých matiek a gazdín vychovaly, koľkým chudobným dievčatám pomohly k slušnej existencii, koľko opustených detí našlo u nich nielen vyučovanie, ale aj odev, pokrm a teplé materinské srdce.

Okrem týchto ľudových, obecných alebo farských škôl, ako sa podľa rôznosti krajín menujú, nachádzame tu i tam detské záhradky pre malé, ešte školonepovinné deti a školy šitia pre väčšie, škole už odrastlé dievčatá. Uršulínky otvorily aj prvé vyššie vyučovacie ústavy pre dievčatá. »Kde boly pred sto rokmi vyššie dievčenské školy?« Mohly sa pýtať Sliezske ľudové noviny r. 1877 pri vypuknutí kultúrneho boja, a na to odpovedať: »Od dcér sv. Angely sa múdry svet naučil, že sa majú dievčatá vychovávať, a ako sa majú vychovávať:« Táto posledná poznámka má pre dejiny vyučovania v Spoločnosti veľký význam. Ukazuje, ako uršulínky samy kliesnily cestu, ako bez zveličovania vecí, bez zavádzania nemúdrych novôt a nestálych systémov boly v prvej chvíli pripravené, kráčať dopredu na poli vyučovania a dokonca stvoriť nové školy, kde sa ukázaly nové potreby. Zriadily prvé dievčenské penzionáty a o sto rokov neskoršie organizovaly prvé vyššie dievčenské školy.

Týmto menom označovali v Nemecku dievčenské školy, ktoré pri vyučovaní presahovaly cieľ elemen-

tárnych škôl, aby opatrili dcéram vyššej spoločenskej triedy vzdelanie, zodpovedajúce ich stavu. Mnoho ráz sa tieto ústavy dostaly na bludnú cestu, keď prišly do rúk laikov. »Málo sa starajú o výchovu, usilujú sa len o to, aby natlačily mladým dievčatám čo možno najväčšiu zásobu mien a čísel bez jasných pojmov... Disciplína je často len vonkajšia, vyučovacie predmety ostávajú bez vnútorného spojenia a chýba jednotný postup učiteľov a učiteliek pri výchove charakteru detí...[151]) Nie div, že z takých škôl vychádzajú len márnivé panenky!«

Uršulínky používajú v dievčenských školách toho istého vychovávacieho a vyučovacieho systému ako v penzionátoch, a preto, čo bolo už povedané, platí aj tu. Ich vyučovanie zaberá všetky predmety, ktoré prítomnosť od takých ústavov vyžaduje, ale ich vyučovanie neostáva pri zovňajšku, na povrchu, ale prehlbuje sa a tvorí predovšetkým pevný podklad duševný, na ktorom sa môže bezpečne vybudovať stavba širokého vzdelania a často sa môže priviesť do prekvapujúcej výšky. Uršulínky sú presvedčené, že ženy dnešnej doby potrebujú tohto všestranného vzdelania až do istého stupňa, aby mohly splniť svoje povinnosti v rodine podľa vôle Božej. Keď má žena obšťastniť svojho muža, čo jej dá okrem čnosti viac schopnosti, ako dôkladné vzdelanie, ktorým sa stane s mužom jedno i na poli inteligencie. Žena neostáva večne mladá, večne krásna. Tou mierou, akou mizne krása jej mladosti, musí cena jej duševnej bytosti zaistiť trvanie úcty a lásky manžela. Pravda, žena má v rodine iné povinnosti ako muž, predsa však môže, i má, aj ona duševne sa zamestnávať. Tak zošľachtí celú svoju bytosť, bude vstave sledovať aj duchovné práce svojho muža a tak mu bude tým, čomu ju Boh určil, podporou a čiastočne radkyňou za všetkých životných pomerov. Tak zaujme žena

151) Brandenburgský školský časopis 1862.

vznešené miesto, na ktorom sa stane dušou rodiny, ktorá vždy pevnejšie spojuje jej sväzky. Akiste na žene záleží, aby rodinu tak vytvorila, aby ani jeden člen nehľadal svoje radosti mimo nej. Keď má byť žena vzdelaná nielen prakticky, ale aj intelektuálne, aby mohla dobre vychovávať svoje dcéry, tým viac potrebuje tohto vzdelania na výchovu synov. Hoci na týchto má často najväčší vplyv otec, predsa z veľkej čiastky závisí i na matke, či známkou výchovy jej syna je čnosť alebo nerest. V koľkých prípadoch je otec činnosťou svojho povolania tak zaujatý, že aj pri najlepšej vôli sa nemôže dostatočne starať o výchovu svojich synov, nehľadiac na to, ako mnoho zmôže práve materinské srdce u syna, i keď sa tento už zvrhol. Čo by sa muselo stať zo syna, keby mu matka imponovala i svojím duchom?«[152])

To sú náhľady uršulínok o duševnom vzdelaní dievčat z vyšších tried. Čo sa týka vzdelania ich srdca a mysle, usilujú sa pôsobiť tak, aby si tieto mladé dievčatá osvojily čnosti, ktoré sú vstave smieriť svet s náboženstvom, uviesť v súzvuk zbožnosť s nárokmi spoločnosti. »Mladé dievčatá majú byť anjelmi útechy svojich rodičov, rozptyľovať ich smútok, deliť sa s nimi o ich starosti a bolesti. Majú byť anjelmi strážcami svojich mladších súrodencov svojimi jemnými slovami, dobrým príkladom. Napokon majú byť prozreteľnosťou pre chudobných, najmä pre chudobných chorých.«[153])

Moderné dievčenské školy majú okrem tejto všeobecnej úlohy vyučovania ešte zvláštnu, naučiť dievča jemne sa chovať v spoločenskom styku. Uršulínky to už od začiatku pokladaly za časť svojej úlohy, ako to ukazuje už citovaný starý réglement. Ale spôsob, ktorým vykonávajú túto časť výchovy je, pravda,

---

152) Časopis svätej Angely, I. roč., č. 3.
153) Abrégé de la vie de Sainte Angele etc. Vannes.

v príkrej protive k istým moderným ústavom. Práve v tomto bode zaslúži si ich výchova predovšetkým krásny predikát »jednoduchá«. Áno, je jednoduchá, nie však v tom smysle, ako by pestovala a svojim chovankám odporúčala zle používanú jednoduchosť, ktorá je v protive so spoločenskými formami a jemným vzdelaním, alebo je dokonca za našej doby smiešna. Nie, ale v tom smysle, v ktorom je naozaj ušľachtilé chovanie ušľachtilým, naozaj jemné formou, jemnou v prirodzenosti, v skoro neuvedomelom vykonávaní toho, čo vyžaduje slušnosť a ušľachtilé mravy. Preto zvyká Spoločnosť svoje chovanky na vybrané formy obcovania, aby si ich osvojily vo vyššom smysle kresťanskej lásky, ktorá sa cvičí v čnosti, ale nikdy nemyslí na to, aby sa tým skvela, alebo, aby sa tým niekomu páčila, ktorý v nevyhnutnom prípade vie sa nad to i povzniesť, najmä keď ide o vyššie záujmy. Chovanky jednej uršulínky, M. Kláry Boutros v Blois (1880) pochválili, že sa vedely vpraviť do všetkých okolností života, že sa vedely pohybovať vo všetkých spoločenských kruhoch. To je výsledok jednoduchej výchovy.

S dievčenskými školami často sú spojené industrálne a umelecké školy. V prvých sa učia dievčatá, ktoré nechcú navštevovať vlastné dievčenské školy, alebo ich už absolvovaly, všetkým druhom ženských ručných prác od najjednoduchšieho šitia a opravovania, až po najumeleckejšie výšivky. V umeleckých školách, ktoré boly zavedené v posledných rokoch v jednotlivých kláštoroch, všímajú si uršulínky sklony nášho dámskeho sveta na pestovanie umenia, ktoré sa tak hodí k ich povolaniu. Žiačky pestujú teraz tak obľúbené diletantné umenia, ale vedľa toho sa ukazuje i vážnejšie úsilie, čo oprávňuje k nádeji, že z týchto škôl, ktoré sú iba v začiatkoch, časom vyvinú sa ústavy, ktoré dokonale uspokoja nároky dám, hľadajúcich dôkladnejšie vzdelanie a súčasne

ich ochránia pred nebezpečenstvami, ktoré v dnešných dňoch sprevádzajú toto štúdium. Uršulínky majú pred očami vždy ten istý cieľ, spásu nesmrteľných duší. Na prvý pohľad sa síce zdá, že pri takom vyučovaní môžu len veľmi málo výchovne pôsobiť, ale výsledky dokazujú opak. Nehľadiac na to, že čiry styk s čistými dušami očisťuje a posväcuje, že príklad rehoľného odriekania je nemou kázňou, že duch beznáročnej lásky a tichej radosti, ktorý veje miestnosťami rehoľného domu, zasahuje neodolateľnou silou srdce, poskytuje teoretické a často praktické vyučovanie rehoľniciam príležitosť, nielen vštepovať chovankám pravé dojmy o kráse a umení, ale upozorniť ich aj na poblúdenie moderného umenia a predviesť ich duchu ideály, ktoré sú vstave naplniť odporom proti výtvorom umenia, ktoré urážajú estetický a mravný cit. Jestvuje apoštolát umenia, a ten má svoj význam i pre ženy. Nie div, že Angeline dcéry, ako apoštolské ženy, sa k nemu obracajú.

Pokladáme za zbytočné poukázať špeciálne na to, že výchova a vyučovanie v školách, vedených uršulínkami, berie vždy zvláštny zreteľ na povinnosti, ktoré dievčaťu pripadnú neskoršie pri vedení a spravovaní domácnosti. Dnes, keď je tzv. ženská otázka vždy významnejšia, ženská emancipácia vždy častejšia a keď realistické a materialistické časové úsilia panovitejšie, ako hocikedy predtým, vyžadujú, aby sa žena vychovávala pre svoje povolanie, vyhovujú týmto potrebám zakladaním hospodárskych alebo živnostenských škôl, respektíve penzionátov. Kláštor v Königsteine, založený v októbri 1891 uršulínkami z Frankfurtu nad Mohanom, sledoval zvlášť tento cieľ.

Napokon uršulínky zaoberajú sa vzdelávaním učiteliek a vychovávateliek. Sotva načim poukazovať na úžitok, ktorý pôsobia v najširších kruhoch tým, že prenášajú svojho ducha na iné i svetské učiteľky

a vychovávateľky. Mnohé z ich žiačok prevzaly alebo dokonca založily vyššie katolícke dievčenské školy, v ktorých sa vzdeláva mnoho mládeže v kresťanskej zbožnosti a mravnosti. Také vyučovacie ústavy sú napríklad vyššie dievčenské školy slečny Heckenbach z Aachen, slečny Kuttenkeuler v Kolíne, slečny Schöningh v Münster, škola slečny Brühl v Steele, slečny Tillmann v Neuwied, penzionát slečny Westernhagen v Reinbachu, ústav dám Sartorius v Bonne a mnohé iné kvitnúce vyučovacie ústavy.[154])

Mnohé žiačky uršulínok bojujú i perom v duchu svojich učiteliek za pravdu a čnosť, ako napríklad vynikajúca spisovateľka Mária Keiter, rod. Kellner, známa pod pseudonymom M. Herbert, ktorej duchaplné diela s opovrhnutím odmietajú všetku sentimentalitu.[155]) Ďalej Mária, rod. di Sebregondi, ktorá je pravou umelkyňou v novelách, slávna básnička Antónia Jüngst[156]) a E. M. Höfler. Posledná vyvracia v príťažlivých a poučných salónnych spisoch množstvo bludných a protikatolíckych náhľadov. I francúzska spisovateľka Mme de Marcey (mlle L. de G.) vzdelala svoje pero v penzionáte uršulínok v Clermonte Ferrand.

Z toho, čo sme doteraz povedali, mohol čitateľ iste uzatvárať na úspešné vyučovanie uršulínok, chceme ho však ešte aj ináč osvetliť.

Práca vychovávateľky je viac skrytá, tichá. Učiteľka vystupuje na verejnosť, jej rezultáty sa dajú takmer merať. I keď nie je vonkajší výsledok meradlom vždy, predsa skúsení sudcovia veľmi skoro sa presvedčia o vyučovacích výsledkoch nejakej školy. Za takého iste považuje každý najväčšieho katolíckeho nemeckého znalca školstva na konci XIX. storočia a vládneho radcu Dr. L. Kellnera.

---

154) Uvedené dámy sú chovanky z Aachen, Trier atď.
155) Bola chovankou vo Fritzlar.
156) Žiačka uršulínok v Aachen.

Svoj úsudok o uršulínkach vyslovuje takto: »Keď som sa stýkal so sestrami v škole a v penzionáte, mal som bohatú príležitosť uznať ich veľkú horlivosť v povolaní, beznáročnú oddanosť a ich učiteľské schopnosti. Moje povolanie viedlo ma ročne do mnohých škôl, ale návšteva u dobrých uršulínok bola vždy jednou z najviac potešujúcich a povznášajúcich a ešte dnes milo spomínam na duševný styk s učiteľkami a ich triedami.«[157])

Keď kultúrny boj vyhnal uršulínky z Hannoveru, šly do Anglicka, kde ich odporúčal vojvodovi z Norfolku list kráľa Juraja, olúpeného o svoje zeme. V liste píše: »Poznám osobne vychovávací systém uršulínok. Uznávajú ho všeobecne i katolíci i protestanti. Ja sám ich považujem za veľmi schopné učiteľky a mnohé dámy, ktoré ony v Hannoveri vychovaly, sú v tomto ohľade mojej mienky.«[158])

Keď nemecká cisárovná Augusta založila vyučovací a vychovávací ústav, poslala jeho riaditeľku k uršulínkam do Kalvarienbergu, aby ona, i ju sprevádzajúce dvorné dámy, poznaly všetky zriadenia tamojšieho inštitútu, aby mohly nový ústav podľa neho organizovať. Výkonom tejto školy sa dostalo ešte iného uznania. Pruský protestant, tajný a školský radca, po skúškach v inštitúte konaných si žiadal, aby mohol dať svoju dcéru na nejaký čas do Kalvarienbergu, aby sa zúčastnila na vyučovaní a čerpala úžitok zo všetkého, čo uvidí a počuje, najmä z vyučovacej metódy na vykonávanie svojej vlastnej učiteľskej činosti.

Školám uršulínok vo Viedni dostalo sa cti, že ich minister kultu a vyučovania (Stremayer), vyhlásil za vyučovacie ústavy v každom ohľade vzorné.[159])

157) Citát z listu z archívu uršulínskeho kláštora v Innsbrucku.

158) Srovnaj Postel: Vie de Sainte Angele II.

159) Dejiny kláštora uršulínok v Berlíne od A. Meera, str. 47.

Za vysoké uznanie ich činnosti z povolania môžeme pokladať i cisársku ochranu, ktorú tak často prejavovali Angeliným dcéram Habsburgovci, ako sme o tom hovorili v 5. kap. II. dielu. Ale habsburskí cisári neostali iba pritom. Chceli zásluhy, ktoré si uršulínky získaly o školy, uznať vynikajúcim spôsobom a už často ozdobili hruď týchto ponížených učiteliek záslužným zlatým krížom. Také vyznamenania dostaly často kláštory vo Viedni, Celovci, Salzburgu, Kutnej Hore, Šoproni, Trnave, Košiciach atď. Ozaj cisárske dary, ktorými podporoval cisár František Jozef I. stavebné podniky uršulínok, sú dôkazom najvyššej priazne, ktorú prejavoval tento panovník ich snahám.[160])

I pruský kráľovský dvor prejavil niekoľko ráz, ako veľmi si váži pôsobnosť Angeliných dcér v škole. Pri smrti M. Terézie Schäfer[161]) poslala jej kráľovská Výsosť, princezná pruská, svojho komorníka Boosa, aby sprevádzal ctihodné telo k hrobu a pri smrti predstavenej M. Teodory Wagemann (1. júla 1883) vyjadrila cisárovná Augusta vo vlastnoručne písanom liste uršulínkam na Hore Kalvárii svoju bolesť nad takou stratou a pripojila želanie, aby pokračovaly v práci na spáse mládeže v duchu a s vernosťou zosnulej.

---

160) Spomíname len jediný dar, 15.000 Fl., ktorý Jeho Veličenstvo poslal uršulínkam v Košiciach na stavbu nového penzionátu. Akú značnú podporu dostávaly aj iné kláštory, ukazuje toto miesto v análoch kláštora v Celovci: »S pýchou môžeme povedať, že za svoju existenciu ďakujeme našim milostivým cisárom. Od roku 1809 by neboly mohly rehoľnice obstáť, keby neboly našly vo svojom cisárovi Františkovi I. otca a dobrodincu, a veľkodušného ochrancu vo vtedajšom korunnom princovi a neskoršom cisárovi Ferdinandovi I. Podporou týchto panovníkov i Jeho Veličenstva Františka Jozefa I. sa umožnilo kláštoru prijímať nemajetné postulantky, keď maly Inštitútom vyžadované vlastnosti, čo by sa ináč pri chudobe kláštora nebolo mohlo stať.

161) Srovnaj 7. kap., II. dielu.

Rovnako čestným spôsobom uznala táto vznešená žena i vyučovacie výsledky kláštora v Berlíne. Každého roku navštevovala výstavu ručných prác a výkresov, pričom poctila táto materinská kňažná zeme pochvalným uznaním učiteľky i žiačky. Šľachetná cisárovná neostala iba pri slovách. Okrem mnohých prejavov zvláštnej žičlivosti, ktoré zakusoval od nej konvent takmer neustále, chcela i skutkom uznať vychovávaciu a vyučovaciu metódu a sama platila stravné za niektoré chovanky. Táto cisárska milosť sprevádzala za kultúrneho boja jedno z týchto detí aj do Francúzska, kým sa neskončila jeho výchova. Výsledkom sirotínca na poli ručných prác prejavila cisárovná svoje uznanie tým, že dovolila deťom, aby sa učily na jej bielizni šiť a vyšívať. Na výstave muselo byť »A« s korunkou zakryté. Keď dámy z najvyššej aristokracie (ako vojvodkyňa ratiborská, kňažná Hohenlohe, kňažná Hatzfeld, grófky Adlerberg, Chotek, Hohenthal, Oriolla, Dönhof atď), usporiadaly bazár v prospech Inštitútu, nakúpila kráľovná Augusta za 200 dolárov, kráľ Viliam za 500 dolárov. To všetko sú iste dôkazy, ako veľmi si vážil tento panovnícky dom, hoci protestantský, námahy a výsledky Angeliných dcér.

Tie isté vyznamenania dostaly aj iné pruské uršulínske kláštory, najmä ctihodný konvent vo Vratislavi. Jeho vyučovacie výsledky uznaly aj ruské cisárovné. Cisárovná Charlotta, manželka veľkokniežaťa Mikuláša učila sa ako princezná r. 1813 u predstavenej M. Augustíny Zink vyšívať a ako cisárovná si zachovala ku svojej učiteľke zvláštnu náklonnosť. Roku 1818 navštívila tento kláštor ovdovelá ruská cisárovná, Mária Feodorowna, rodená princezná z Würtembergu, v sprievode vtedajšieho pruského korunného princa, neskoršieho kráľa Fridricha Viliama IV. a viac iných kráľovských princov. Cisárovná prejavovala pritom živý záujem o školstvo, podrobne sa do-

pytovala na vyučovaciu metódu a rozprávala sestrám mnoho o ruských školách, ktoré zriadila a ktoré boly pod jej vedením.

Pominieme mnohé iné uznania, o ktorých rozprávajú kláštorské kroniky a ktoré uchovávajú domáce archívy vo forme pochvalných listov, adries atď.[162])

Výsledky uršulínok vo vyučovaní boly vždy také, že vynútily uznanie každého nestranného muža. Preto aj nekatolícke strany v Prusku horlivo sa namáhaly o udržanie Inštitútu, ohrozeného roku 1875. A keď uršulínky predsa musely opustiť svoje pôsobište, nielenže verejne prejavovaly bolesť, ale aj chvála verných pracovníčok na poli školy zaznievala voľne a otvorene. »Uršulínsky kláštor vo Fritzlar má dlhé a slávne dejiny,« hovorily »Veserské noviny« v apríli 1877. »Vznikol roku 1719. Zbožné sestry si získaly mnohé a nesporné zásluhy o školstvo. Vyššia

---

[162]) Spomíname tu len jedinú adresu z novšieho času, o ktorej písaly verejné noviny v septembri 1890. »Výbor najváženejších obyvateľov mesta Stowmarket podal nedávno predstavenej tamojšieho uršulínskeho konventu, ktorý sa presídlil do Oxfordu, krásne upravenú adresu, ako prejav úcty k rehoľniciam a uznanie ich činnosti. Zo 150 podpísaných na adrese je iba 4—5 katolíkov, ostatní patria k anglickej štátnej cirkvi, alebo sektám.« (Katolícke cirkevné noviny, 30. roč. 1890.)

Aký dojem majú inoverci pri návšteve ústavov uršulínok, ukazujú slová holandského ministra vnútra, ktorý roku 1876 poctil svojou prítomnosťou ústav uršulínok vo Venray. Vznešený pán ešte nikdy nevidel vychovávacie ústavy, ktoré by boly pod vedením rehoľníc. Nenašiel dosť slov, aby prejavil svoje uspokojenie. O niekoľko dní neskôr písal predstavenej: »Teraz si viem predstaviť, že vo Vašom živote a zamestnaní je šťastie, za ktorým sa ženie šialene toľko ľudí, a nedosahuje ho.«

Keď protestanti tak hovoria, nikto sa nebude diviť, keď počuje takto hovoriť aj grófa L. de Cissey, známeho svojou horlivosťou za katolicizmus vo Francúzsku. Po návšteve penzionátu v Nizze, písal 15. júna 1878 predstavenej tohože domu: »... Predovšetkým ma uvádzaly v úžas obdivuhodné výsledky vo výchove, ktorých dosahujete. U Vašich chova-

dievčenská škola, spojená s penzionátom, tešila sa široko-ďaleko dobrej povesti. Nebolo tu konfesionálneho rozdielu alebo hádok. Katolícki i protestantskí rodičia vyšších stavov radi sverovali svoje dcéry Inštitútu. Pre mladé dámy provincie patrilo v istej miere k dobrému tónu, aby sa vychovávaly v penzionáte kláštora vo Fritzlar.«

Sliezske ľudové noviny sa pýtajú: »Kde má štát tak mnohostrannú školu, ktorá prijíma chudobné opustené dieťa do detskej škôlky, potom mu poskytuje vyučovanie v 5 až 6-triednej ľudovej škole a okrem tejto vydržuje vyššiu dievčenskú školu s dobrým penzionátom, ktorá nielen zodpovedá rozsiahlym požiadavkám našej doby, ale obstála vždy s vyznamenaním prísne skúšky so strany úradov? Prečo sú

---

niek možno nájsť súčasne silu a miernosť, nežnosť a energiu, neodolateľný pôvab a neochvejnú pevnosť. Týmito vlastnosťami budú mať nesmierny vplyv na duše, slepé pre svetlo pravdy. Som ešte ako spútaný divadlom, ktoré mi poskytovalo toto pevné a mierne vedenie. Žiadate, čo sa zdá nemožným a ľahko to dosiahnete!« a v liste chovankám gróf hovorí: »... Kláštory sv. Uršule majú pravé porozumenie pre ozajstnú, solídnu, milú zbožnosť. Mierna a silná výchova, ktorú tam dostávate, je pravým pokladom. Pripomína mi vzácnu perlu, o ktorej hovorí náš Spasiteľ v Evanjeliu. Pre jej dosiahnutie má sa obetovať všetko a vy, slečny, nemusíte nič iného robiť, ako radovať sa z tohto šťastia a využiť ho.«

Kláštor uršulínok v Nizze bol založený roku 1868. Jeho veľkolepá stavba stojí na vrchu Carabacel, posiatom rozkošnými vilami. Najkrajšie položenú vilu, vtedy majetok ruského princa Soutzo, kúpily uršulínky a rozšírily ju veľkolepou stavbou kláštora a penzionátu. Dnes vývodí kláštor s výšky Carabacelu celému mestu. Jeho poloha je neporovnateľná. Obklopujú ho večne zelené palmové a pomarančové háje, medzi ktorými kvitnú eukalypty, myrty a ruže. Oko sa môže tešiť krásnemu rozhľadu na mesto a prístav s loďami, až na jednej strane modré vlny Stredozemného mora, na druhej pyšné hory ohraničujú horizont. Abbé Postel hovorí: »Penzionát právom zaslúži si názov »Palác kresťanskej výchovy«.

teda obetované zániku tieto krásne ústavy, ktoré nemohol vybudovať v tejto harmónii nijaký minister, nijaký zákon, ani nijaké iné učiteľské sily?«

Je prirodzené, že Spoločnosť sv. Uršule pri takých vyučovacích výsledkoch čo najstarostlivejšie sa stará o vzdelanie svojich učiteľských síl. Robila to vždy. Už sv. Angela obrátila hlavný zreteľ na vzdelanie učiteliek. Preto vložila zvláštnu kapitolu do Reguly. Metóda uršulínok bola rýchle známa, v Miláne mala neočakávaný výsledok, vo Francúzsku rehoľa jej ďakovala z veľkej čiastky za svoje rýchle rozšírenie.

Starosť Spoločnosti o vzdelanie dobrých učiteliek viedla napokon celkom prirodzene k založeniu pedagogického učiteľského kurzu. Zase musíme zaskočiť do kláštora Saint-Jacques v Paríži, keď chceme bližšie poznať tento prvý ženský učiteľský ústav. Úplné vzdelanie učiteliek trvalo podľa vtedajšieho systému najmenej 7 rokov, mohlo sa však podľa dobrozdania predstavených značne predĺžiť. Po celý tento čas učila sa rehoľnica a súčasne vyučovala a teóriou a praxou dosiahla svojho pedagogického vzdelania. Každý deň bolo určených niekoľko hodín na vyučovanie budúcich učiteliek. Znalosti, ktoré si tu získaly, použily hneď v praktických cvičeniach v škole pod vedním skúsenej staršej rehoľnice. Prvé vyučovanie, v ktorom sa tieto ašpirantky učiteľstva cvičily, bolo vysvetľovanie katechizmu v najnižšej triede školy chudobných. V tom sa ukazuje viac pedagogického taktu, ako by sme sa mohli domnievať na prvý pohľad. Ani jeden predmet nemôže vzbudiť v učiteľke pocit vysokej úlohy, dôstojnosti a zodpovednosti učiteľského úradu v tom stupni, ako vyučovanie náboženstva. Tu vlastne zaoberá sa dušami jej sverených detí a ony zasa práve v týchto vyučovacích hodinách sa dívajú s veľkou úctou a vrúcnosťou na tú, ktorá v nich budí myšlienky a city, ktorých svätosť, pravda a krása mocne hýbe už det-

ským srdcom. Keď teda uršulíny chcely svoje mladé rehoľnice živo preniknúť duchom, v ktorom každá pravá dcéra sv. Angely považuje sa za milujúcu matku sebe sverených detí, nemohly ísť lepšou cestou. Pritom pôsobila zvlášť trvale aj okolnosť, že mladú rehoľnicu poslaly najprv k chudobným deťom, čo očistilo jej úmysel a naučilo ju plniť pravidlo, ktoré žiada, aby uršulínka, dívajúc sa na malého tvora, pozdvihla svoj pohľad k Stvoriteľovi, z lásky ktorému venuje svoj čas, svoje znalosti, svoj život službe týchto chudobných malučkých.[163])

Keď sa prekonaly prvé ťažkosti vyučovania katechizmu, prešla rehoľnica — vždy pod vedením staršej skúsenej učiteľky — všetkými ostatnými triedami, najprv tromi externátu, potom štyrmi penzionátu. Po celý tento čas pokračovala však bez prerušenia vo svojom vlastnom duševnom vzdelaní, takže učenie a vyučovanie šlo vždy ruka v ruke. Tento čas prípravy na učebný odbor sa končil obyčajne skúškou. Táto metóda uršulínok uviedla učiteľky hneď do školstva i vychovávateľstva. XVII. storočie sa nezaoberalo s dieťaťom ako s ideálnou abstraktnou bytosťou, ako s akýmsi druhom miniatúrneho človeka, ale ako s nesmrteľnými dušami a stvoreniami z mäsa a krvi. Materinský cit prebudil sa v srdci uršulínky v tom istom čase, keď jej duchu predstavily sa povinnosti vychovávateľky. Preto vo vychovávacom systéme Spoločnosti niet nikde pedantérie, zato však šťastná smiešanina vznešených zásad a zdravý praktický smysel v ich používaní, veci, ktoré vždy boly a ešte sú rozlišujúcou známkou tohto Inštitútu.[164])

I keď táto metóda prinútila rozšíriť učiteľský kurz skoro na dvojnásobný počet rokov, ako by bolo potrebné, keby sa teória odlúčila od praxe, predsa po-

[163]) Konštitúcie z Bordeaux, I. diel, 29.
[164]) Leymont XVIII. 379.

skytovala neporovnateľné prednosti, ktorých sa nemohlo dosiahnuť nijakým iným spôsobom. Môžeme ich shrnúť v slovách: »Uršulínka bola po dokončení tohto pedagogického kurzu skúsenou učiteľkou.«

Spoločnosť ostala pri tejto metóde tak dlho, až ju vonkajšie okolnosti prinútily od nej odstúpiť. Keď štát začal požadovať od rehoľníc štátne skúšky, musela si rehoľa pri vzdelaní svojich učiteliek-kandidátok všímať zákonných požiadaviek pre všetky skúšky a vedela sa i tu čestne uhájiť. Sotvaže rozmanité štáty žiadaly podľa nových školských zákonov skúšky pred vymenovanými komisármi, ako podmienku vykonávania učiteľského úradu, uršulínky sa im podrobily a v najkratšom čase mal každý kláštor toľko vysvedčení učiteľskej spôsobilosti, že mohol nerušene pokračovať vo svojej činnosti. Ale rehoľa neostala pri tom. Pridržala sa zásady, ktorú vyslovila istá jeho vynikajúca rehoľnica:[165]) »Keďže pracujeme pre Boha, musíme v škole viac vykonať, ako tí, ktorí nemajú, ako my, túto nadprirodzenú pohnútku.« Preto venuje veľkú pozornosť ďalšiemu vzdelaniu učiteliek. Nemôžeme tu hovoriť o všetkých prostriedkoch, ktorých Spoločnosť na to používa, chceme spomenúť len jeden, ktorý je azda najplodnejší a svoju účinnosť čerpá práve z toho, že ako sám od seba vyplýva z podstaty rehoľného inštitútu — mienime učiteľské konferencie. Uršulínky ich konaly už od začiatku, lebo Regula ich predpisuje. Získané znalosti sa v nich vždy znova oživujú, podrobnými rozhovormi prehlbujú a s rozličných strán objasňujú. Učiteľky sa v nich soznamujú s novými vymoženosťami na poli ľudského vedenia a znalosti, najmä s vydaniami literárnych pedagogických a beletristických diel. V nich skúsenosti jednotlivých stanú sa spoločným majetkom všetkých. Tieto konferencie

165) M. Klára Boutros, srov. jej životopis od abbé Gaveau.

neobyčajne podporujú jednotný postup v škole a napokon udržujú živé závodenie, radostné úsilie v namáhavom zamestnaní vyučovania mládeže.

Z toho všetkého vidíme, že uršulínky vo svojich pravidlách a predpisoch, v skúsenostiach dlhoročnej praxe a v príkladoch svojich spolusestier nachádzajú poklady pedagogickej múdrosti, ktoré poctivo usilujú sa zveľadiť. Radi by sme pripojili k tejto kapitole ešte životopisné poznámky o vynikajúcich učiteľkách rehole a dobrých chovankách, ale už sme prekročili hranice, vymedzené pre rozsah tohto diela. Pripojíme iba, že uršulínky podľa svojich Pravidiel vyučujú bezplatne. I keď na vyšších ústavoch prijímajú malé školné, je to len preto, aby ľahšie zaokryly veľké výlohy, ktoré v dnešnom čase vyžaduje zaopatrenie vyučovacích prostriedkov. Pre školské budovy, zariadenie tried atď. sa usilujú obstarať peniaze iným spôsobom. Okrem darov šľachetných dobrodincov platia zväčša tieto výdavky z vena sestier. Ale aké sú tieto výdavky? Len vo vratislavskom kláštore činily od roku 1840 až do kultúrneho boja 100.000 Rthr. Podobne je to skoro vo všetkých ostatných kláštoroch; dôkaz, ako veľmi hodnotia uršulínky zodpovedné školské miestnosti a cieľuprimerané vyučovacie prostriedky.

Akú odmenu hľadajú tieto ženy pre seba za svoje obete, za svoje neúnavné práce a námahy? — Istý muž,[166]) ktorý dobre poznal činnosť rehoľníc, odpovedá na túto otázku. Nech sú jeho slová záverom rozpravy o výchove a vyučovaní v Spoločnosti svätej Uršule: »Tuná nechcú nijakej odmeny, ich odmenou je ich práca. Je to práca pre nebo — jej plody zrejú tam hore.«

---

[166]) Generálny vikár Neukirch. Srovnaj Meer: Rád uršulínok v Sliezsku.

Povolanie do Spoločnosti sv. Uršule.

Povolanie na rehoľný stav vo všeobecnosti. — Povolanie do Spoločnosti sv. Uršule zvlášť. — Rozdiely stavu a veku u ašpirantiek. — Čo povedal Spasiteľ o povolaní uršulínok M. Columbe Micollon od Svätého Ducha. Milosť víťazí nad srdcom mnohého dieťaťa sveta. — U postulantiek Spoločnosti často ukazuje sa najprv túžba po Karmeli. — Príklady zvláštneho milostivého riadenia Božieho.

Čo sme doteraz rozprávali v tejto knihe, sú dejiny jedného katolíckeho diela. Božské svetlo ožaruje jeho ušľachtilé čelo. Márne by sme hľadali niečo podobného mimo Cirkvi. Chudoba, nízkosť a skrytosť sú jeho koreňmi, protivenstvá, prenasledovania a všemožné utrpenie zvlažujúcou rosou, s ktorou sa spojuje slnečné svetlo nebeských milostí, aby prinášalo svoje ovocie. Jeho ozdobou, korunou jeho zásluh sú nádherné výtvory kresťanskej charity, bohatá žatva duší, voňavé kvety svätosti. Tu všetko uniká ľudskému výpočtu, problému ľudského dôvtipu, krátkej ceste politiky — všetko sa zdá pretkané Božou Prozreteľnosťou. Ako je Boh pôvodcom tohto diela, tak je aj jeho udržovateľom. Tieto dejiny na každej strane svedčia o vedení Prozreteľnosti, ktorá previedla Spoločnosť sv. Uršule všetkými vnútornými a vonkajšími búrkami, dala jej triumfovať nad všetkými prekážkami a priamo smerovať k jej vznešenému cieľu. Ale najnápadnejšie je toto »vianie Božieho Ducha« v povolaní jednotlivých členiek. Ony tvoria Spoločnosť, od nich najviac závisí jej vzrast a rozvoj. Mohli by sme sa pýtať: Kto privádza reholi toľko síl, že sa môže neustále udržovať a vykonávať svoju úlohu? Kde sa nachádzajú neustále ženy, ktoré spojujú s prirodzenými darmi, ktoré vyžaduje činnosť Inštitútu, vznešené smýšľanie a ušľachtilosť srdca, ktorá ich robí dôstojnými nasledovníčkami svojich predchodkýň?

Keby sme chceli dostatočne odpovedať na také otázky, museli by sme sostúpiť do tajomnej dielne Božej milosti v ľudskom srdci. Komu je to však dovolené? No, predsa vystupuje tu tak mnoho na povrch, že aj najzvedavejší pohľad sa uspokojí a hlbšie smýšľanie ľahko bude odvodzovať ďalšie konzekvencie. Viďte pannu, »ktorá v lesku krásy odvracia sa od všetkých radostí, aby s pohľadom hore obráteným dýchala len nebeský vzduch... Jedného rána vstane a hovorí svojmu otcovi a matke: »Žite šťastne, všetko prešlo. Chcem zomrieť, chcem zomrieť Vám a všetkým. Nebudem už ani manželkou, ani matkou, nebudem už ani Vašou dcérou. Patrím len Bohu.« Nič ju nezastaví. Statim relictis retibus et patre, secuta est eum!«

»A už sa zjavuje ozdobená pre obeť, plná pôvabu so žiarivým pohľadom, milým úsmevom, s ohnivou túžbou, skvejúc sa nevinnosťou a pôvabom, — majstrovské dielo stvorenia. Ide k oltáru plná odvahy a radosti. Ale nie, ona nejde, ale beží, letí ako vojak na útok, sotva zadržujúc vnútorné pohnutie, aby sklonila hlavu pod tento závoj, ktorý sa jej stane pre ostatok života bremenom, ale pre večnosť korunou.«

»Už sa stalo. S radosťou, obetavosťou a ušľachtilým sebazabudnutím, ktoré je mladosti vlastné, s čistým a nepremožiteľným nadšením, ktoré už nemôže nič pozemského uhasiť alebo vyvážiť, rozlúčila sa so svetom. Ale kto je tento neviditeľný milovník, ktorý, hoci zomrel pred XIX. storočiami na dreve potupy a hanby, priťahuje k sebe mladosť, krásu a lásku? Ktorý sa ukazuje dušiam v kráse a ľúbeznosti, ktorej nemôžu odporovať. Ktorý sa ich zrazu zmocní a urobí ich svojím vlastníctvom. Ktorý berie živé telo z nášho tela a sýti sa najčistejšou krvou z našej krvi? Je to človek? — Nie, to je Boh. To je to veľké tajomstvo, v ktorom väzí kľúč tohto vzne-

šeného, ale bolestného divadla. Len Boh môže slávit také triumfy a zaslúžiť si takú oddanosť. Tento Ježiš, ktorého božstvo po všetky dni sa potupuje a zapiera, to dokazuje po všetky dni, mimo tisíc iných dôkazov, týmito zázrakmi nezištnosti a odvahy, ktoré nazývame milosťou povolania. Mladé a nevinné srdcia sa mu darujú za to, že On sám sa nám daroval, a táto obeta, ktorá nás križuje, je iba odpoveďou milujúceho človeka na lásku Boha, ktorý sa dal ukrižovať za nás.«[167])

Tak vysvetlil istý slávny muž kláštorské povolanie. To je ten celý román, ktorý je príčinou vážneho kroku cez kláštorskú bránu. Svet, ako sa vyslovuje v modernej beletristike, nemôže dať ani jednej rehoľnici závoj bez románovej prísady. Nuž, nech má raz pravdu. Doznávame, že milostný pomer, snúbenecký pomer predchádza každý vstup do kláštora. Ježiš sa blíži k panne s milostným uchádzaním a dobrovoľný skutok je odpoveďou na túto lásku, je svolením, ktorým odpovedá nebeskému priateľovi. Tak sa nadviaže sväzok najsvätejší a najvznešenejší, aký existuje, ktorého tieňom je zemský manželský sväzok, lebo, keď ho apoštol nazýva veľkým ako sviatosť, stáva sa to len so zreteľom na Krista a jeho Cirkev, lebo ho pokladá za obraz a podobenstvo spojenia Krista s Cirkvou vo všeobecnosti a s každou svätou dušou zvlášť.

Milostné povolanie Pánovo príde ku kresťanskej panne rozmanitými cestami. Často je to len pohľad, slovo, ktoré jej všetko povie, ktoré ju púta neodolateľnou, čarovnou silou. Ale ešte častejšie si vybojuje nebeský Ženích svoju vyvolenú v tuhom boji. Pozemská a nebeská sláva zápasia v úbohom ľudskom srdci, a len po trpkom boji vyjde z neho táto víťazne. Záznamy, ktoré uršulínky pietne venujú pa-

167) Montalambert: Mnísi V.

miatke zomrelých spolusestier, podávajú o tom zprávy, ktoré práve tak prekvapujú, ako poučujú.

Doteraz sme hovorili o kláštorskom povolaní vo všeobecnosti, teraz musíme povedať niečo o povolaní uršulínky zvlášť. Ako každá rehoľa má charakter sebe vlastný, tak má i svoje zvláštne povolania, ktorými sa privádzajú členky zvlášť spôsobilé na dosiahnutie špeciálneho cieľa tejto rehoľnej spoločnosti. Svätá zakladateľka rehole, Angela Merici, vôbec si nevšímala pri prijatí prvých členiek rozdielov stavu a veku. Podľa tohto príkladu konala Spoločnosť až do dneška. Nijaká postulantka nie jej je primalá, veď vie, že kráľ si vyvolil za nevestu Sulamit, pastierku; ani privznešená nie je ani jedna, lebo pred šľachtictvom nevesty Božej, ktoré udeľuje svojim dcéram, bledne lesk kráľovskej koruny. Pyšné meno Bourbonov sa skrývalo, ako sme videli,[168]) v kláštore uršulínok v Ríme pod závojom M. Márie Lujzy. Krv škótskych kráľov prúdila v žilách M. Márie d'Insenche od Anjelov, profesky z Corbigny, ktorá umrela v chýre svätosti ako predstavená v Saint-Pierre-le-Moutier r. 1681.[169]) Jej mladšia sestra prijala s ňou spolu závoj novicky ako Sr.

168) Srovnaj: VII. kap., II. dielu.

169) Viď »Denník, čiže život blahoslavených rehoľníc zo Spoločnosti sv. Uršule,« preložený do nemčiny istým kňazom Spoločnosti Ježišovej 1700. Slávny dom v Petit (d' Insenche), ktorého vojenská sláva sa vyrovnala jeho kráľovskému pôvodu, ostal verný katolíckej viere svojich predkov, keď do Škótska vnikal kalvinizmus. Keď cisárstvo nadobudlo všade prevahy, opustila táto šľachetná rodina svoju domovinu a trvalo sa usadila vo Francúzsku. Biskup z Autun, Msgr. de Bagny si M. Máriu od Anjelov tak vážil, že trvalo celý rok, kým privolil, aby odišla do Saint-Pierre-le-Moutier. Keď to konečne dovolil, písal dobrej Matke medzi iným: »Musíte tomu veriť, ako článku viery, že ma v celom živote nič tak veľmi nebolelo, ako Váš odchod z mojej diecézy. Uisťujem Vás, že Vás nevytvorím zo svojho srdca, tak hlboko ste tam vrytá...« Viď Kronika II. 403.

Františka od sv. Karola. V spomenutom denníku je o nej poznámka z 9. januára, ktorá upomína na sv. Stanislava Kostku. Píše tam: »Tento malý seraf tak horel pri modlitbe svätou vrúcnosťou lásky, že bola nútená rozopnúť si šaty, aby ochladila plameň svojho srdca. Vo svojich vytrženiach volala: »Ó Bože, kto môže pochopiť sladkosť, ktorou naplňuješ tých, ktorí Ti slúžia. Keby ma viera nepoučovala o inom, musela by som pochybovať, či blaženosť Tvojich vyvolených môže byť v nebi väčšia!« Každý videl, hovorí už spomenutý autor, že slabá nádoba jej tela nemohla dlho odporovať prudkosti takej lásky, že život tohto srdca sa musel spáliť vlastnými plameňmi. A tak sa aj stalo. Ešte pred dokončením noviciátu prišli anjeli pre túto serafskú sestru, aby ju vradili do svojho nebeského sboru. Sväté dieťa Božie vedelo o svojom blízkom odchode. Niekoľko dní pred svojou blaženou smrťou prosila Sestra Františka svoju predstavenú o niekoľko vavrínových vetiev, aby si z nich mohla upliesť veniec, ktorý mal v rakve zdobiť jej čelo.

Vedľa kráľovskej dcéry sa zjavuje v registroch Spoločnosti meno mnohej chudobnej slúžky, ktorá v ušľachtilosti smýšľania a svätosti života závodila s onou a ktorou sa preto rehoľa rovnako chváli. V 5. kap. III. dielu sme ukázali, ako Boh použil niekoľko prostých vidieckych dievčat, aby položil základ kvitnúcej kongregácii v Thildocku. Kronika rehole zaznamenáva viacero podobných príkladov. Slávny kláštor Clermont-Ferrand[170]) ďakuje za svoje prvé založenie (1621) trom chudobným slúžkam, ktoré nevedely ani čítať, ani písať. Zbožné, prostučké duše obrátily na seba slová jednej pôstnej kázne o smutnej nevedomosti mládeže svojho pohlavia, a keďže sa vtedy v celom kráľovstve mnoho hovorilo o nových rehoľniciach, ktoré pod zástavou sv. Uršule

[170]) Srovnaj 3. kap. III. dielu.

venovaly sa výchove dievčat, rozhodly sa vo svojom rodnom meste Clermonte založiť kláštor uršulínok. S veľkou horlivosťou začaly hneď život evanjeliovej dokonalosti. Keďže však nahliadly, že treba i ľudských vedomostí na vykonávanie ich nového povolania, daly sa tromi malými žiačkami učiť čítať i písať. V. Postel hovorí: »Zdá sa nám, že vidíme, ako svätí anjeli plní obdivu, skláňajú sa nad týmito učiteľkami a žiačkami, ktorých námahy maly za účel len spásu nespočetného množstva detí, ktoré maly v budúcnosti u nich a ich nasledovníčok nájsť vyučovanie a výchovu.« Tri malé učiteľky odmenil Boh povolaním na rehoľný stav, a ponížené žiačky s pomocou Božou učily sa tak ľahko, že mohly už po šiestich mesiacoch otvoriť školu.

V Saugues (Languedoc) uviedly Inštitút sv. Angely do rodného mesta štyri chudobné a nevedomé slúžky, a maly pritom taký úspech, že sa k nim pripojilo viac dcér najvážnejších rodín, medzi nimi dve slečny de Langlade, ktoré sa nehanbily podriadiť sa ako predstavenej Ysabeau Chassfeire, ktorá im prv v otcovskom dome posluhovala ako slúžka. Medzi kňažnou a slúžkou zjavujú sa všetky ostatné stavy a stupne vzdelania. Občianske rodiny, od skromných jednoduchých ľudí, ktorí si dennou prácou obstarávajú svoje časné zaopatrenie, až k pyšným patricijským rodom, ktoré sa mohly merať s kniežatmi, dávaly svoje dcéry Spoločnosti. Tu uvedieme iba meno »Fugger«, ktorí svojho času ako ozajstní kráľovskí obchodníci, boli hodní, aby ich cisári poctili svojím priateľstvom. Z toho slávneho rodu pochádzajú tri grófky Fugger, ktoré prijaly závoj v Landshute a ich matka, Regina Fugger, bohato obdarovala kláštor a sama v posledné dni svojho života utiahla sa k uršulínkam a po svojej smrti bola pochovaná v ich hrobke ako jedna z ich najväčších dobroditeliek.

V Spoločnosti sv. Uršule stretáme sa však nielen s najväčšími extrémami sociálneho života, ale vidíme tu i postulantky najrozličnejšieho veku. Rehoľa podáva závoj útlym deťom, ale ani stareny neodmieta, keď majú pravé úsilie, pamätajúc, že Hospodár posiela robotníkov do svojej vinice v každej hodine dňa. V prvom noviciáte v Bordeaux sme videli 10-ročnú postulantku,[171]) Mater M. Jozefa de la Troche Savonnieres, verná sprievodkyňa ctihodnej Matky Márie od Vtelenia, vstúpila ako dvanásťročná do kláštora uršulínok v Tours. V tomže čase vstúpila do tohto kláštora v takom istom mladistvom veku Izabella de la Baume de Blanc de la Valliere ako Sestra Angelika od Nepoškvrneného Počatia. Malá novicka bola tak čarovne krásna, že si jej družky ticho šepkaly, že anjeli sostupujú a naddvihujú jej závoj, aby videli na jej tvári odlesk Stvoriteľa. Istý dejepisec pripojuje: »Podobala sa najkrajším obrazom svätej Panny, ako ju vyobrazuje sväté umenie.[172])

---

171) Sestra Margaréta de Berty, srovnaj 4. kap. II. dielu.

172) Srovnaj: Casgrain: Dejiny Matky Márie od Vtelenia. Sestra Angelika, žiačka ctihodnej Márie od Vtelenia bola svätou rehoľnicou, ktorej život a smrť sú v úzkom vzťahu k vojvodkyni de la Valliere. Táto žena, ktorej život spája dva najkrajšie póly ľudskej hriešnosti a božskej milosti, bola neterou M. Angeliky. Čnostná tetka obetovala nebu za obrátenie tohto strateného dieťaťa nespočetné slzy, modlitby a skutky pokánia. Zdalo sa, že krása je dedičstvom tejto šľachtickej rodiny, ale aj jej nešťastím. V jari svojho života, v prvom rozkvete mladosti prišla vojvodkyňa na jeden z najskvelejších dvorov sveta. Obklopená všetkými nebezpečenstvami tejto oslňujúcej spoločnosti, opojnými radosťami a zaslepená kráľovskou priazňou, nemala dosť síl vyhnúť tomuto nebezpečnému úskaliu. Jej slabá lodička, riadená neskúsenou rukou, stroskotala smutne a mladá duša klesla do vírivej priepasti. Dlhé roky sa modlila M. Angelika spolu so svojimi spolusestrami, aby toto bohato obdarené srdce vyslobodila z kráľovských pút, ktoré ho tak potupne pútaly. Svätá tetka sa ponúkla Bohu za smiernu obeť a bola hotová

V avignonskom kláštore dostala M. Johanna od Ježiša-Márie závoj v 12. roku, keď si najprv vybojovala povolanie v najťažšom boji so svetom, telom

---

trpieť celý svoj život, aby dosiahla obrátenie svojej netere. Márne. Roky plynuly a tomuto veľkému pohoršeniu nebolo ešte konca. Pani de la Valliere nahliadla síce svoj hriešny život, ale nemohla sa odhodlať na obrátenie. Napokon chcela M. Angelika použiť na záchranu tejto nešťastnej duše posledného prostriedku, ktorý jej vnukla jej hrdinská, bezná-ročná láska. »Bože môj!« zvolala, »obetujem Ti svoj život za spásu tohto nešťasného dieťaťa. Áno, svoľujem, aby si mi vzal život, keď jej dožičíš také obrátenie, že sa celkom odriekne sveta a zasvätí sa Ti v kláštore.« Toľko šľachetnosti muselo pohnúť srdcom Božím. Prijal obetu. Vojvodkyňa, ktorej vôľa vždy kolísala medzi povinnosťou a srdcom, sa tak pevne rozhodla, že Bossuet pri pohľade na takú zmenu, zahanbene zvolal: »Ja hovorím, ona koná. Mne patria reči, jej skutky. Keď uvažujem o týchto veciach, cítim v sebe želanie mlčať a skryť sa. Bojím sa, že každým svojím slovom vynášam svoje odsúdenie.« Priateľky M. Angeliky sa ponáhľaly oznámiť jej túto šťastnú zmenu i rozhodnutie jej netere, že opustí svet. »Nech je Boh pochválený,« zvolala, »ale to sa stane až po mojej smrti.« A naozaj 3 mesiace po jej smrti poskytovala kaplnka karmelitánov v Paríži jedno z najdojímavejších divadiel, ktoré kedy zem poskytla anjelom. Vojvodkyňa de la Valliere, odteraz Sestra Lujza od Božieho milosrdenstva, bola 29-ročná, keď pred celým dvorom Ľudovíta XIV. prosila kráľovnú za odpustenie a potom sa dala pochovať do kláštorského ticha. Kráľovná sama chcela rozprestrieť úmrtnú plachtu nad mladou kajúcnicou, ktorej duša, podľa výpovede Bossueta, mohla dýchať už len nebeské ovzdušie.

Dejepisec sa na tomto mieste pýta: Prečo sú v XVII. storočí, keď bolo všetko veľké, ešte i zločiny; také časté obrátenia najväčších hriešnikov? Ozajstným dôvodom azda je, že okrem hlbokej viery, ktorú nič nemohlo vykoreniť, mnohý veľký hriešnik mal vo svojej rodine niekoho, kto za kláštorskými múrami neprestajne pozdvihoval k nebesiam svoje čisté ruky a prosil za vinníka. Tak utvorily modlitby a obete M. Angeliky neviditeľnú reťaz, ktorá ovinula srdce i dušu jej netere, aby zadržala nešťastnicu pred sráznymi priepasťami a priviedla konečne k brehom večnosti.

a krvou.[173]) U brány kláštora v Clermonte žiada si šesťročné dieťa predstavenú. Ona prichádza, dieťa sa vrhá na kolená a prosí o rehoľné rúcho. Ctihodná Matka mieni, že je azda ešte primalé. Tu sľubuje Agneška prostosrdečne, že najprv chce narásť, a potom že opäť príde, len nech jej podržia jedno miesto. Naozaj, vyvolené dieťa prišlo zasa, a keď s pomocou Márie, svojej nebeskej Matky prekonalo tvrdošijný odpor rodičov, sotva 13-ročné bolo oblečené.[174]) V domácich análoch kláštora v Blois čítame o viac ako 20 novickách, ktoré prijaly závoj v 12—14 rokoch.

Prvá novicka kláštora vo Vratislavi, Sestra Uršuľa Frömel, bola prijatá v 14. roku. Vysoko zaslúžená predstavená kláštora v Brunecku v Tirolsku, M. Alojzia Kofler, prišla do noviciátu 11-ročná,[175]) a v Straubingu prosila 1759 ako 12-ročná chovanka Mária Jozefa Fiechter tak dojemne o rehoľné rúcho, že nemohly odporovať jej naliehavým prosbám. Zachoval sa nám list, ktorý zbožné dieťa písalo o tom predstavenej, a my ho tu udávame, lebo veľmi krásne ukazuje, ako Duch Svätý ožarujú svojím božským svetlom nevinnú dušu a dáva detinskej jednoduchosti porozumenie pre nebeské veci, ktoré ostávajú veľmi často skryté pred múdrymi tohto sveta.[176])

Madame tres Révérende et tres Digne Mere Superieure!

Vaša Ctihodnosť by ma mohla v prvej chvíli celkom oprávnene obviňovať z privoľného pokračovania, zvlášť keď sa bez predchádzajúceho dovolenia odvažujem obťažovať Vás svojimi niekoľkými riadkami. Hoci sa preto azda zdám tak trestuhodná, predsa dúfam od Vašej materinskej dobrotivosti nielen láska-

[173]) Viď už citovaný denník, 12. marca.

[174]) Viď už citovaný denník, 17. marca.

[175]) Zomrela 1855 vo veku 72 rokov. Bola predstavenou kláštora vo veľmi ťažkých dobách 40 rokov. Srovnaj Anály V. 128.

[176]) Srovnaj 4. kapitolu III. dielu.

vé odpustenie, ale, a to zvlášť najvýš vytúžené a žiadúce fiat na prosbu, ktorá vyviera z vnútra môjho srdca a ktorú predkladám Vašej Ctihodnosti ako svojej najvernejšej Matke celkom úprimne, súčasne však so všetkou patričnou podriadenosťou a detinnou miernosťou.

Prv však, kým sa na to odvážim, chcem na lepšie vysvetlenie len krátko pripojiť, že už po dlhší čas pozorujem v sebe vnútorné, veľmi silné pobádanie, aby som otvorila svoje srdce Božej milosti, ktorá ma tak dobrotivo volá. Keďže som však v duchovných poučeniach, mne tak často udeľovaných, vždy počula, že táto tak vzácna milosť má svoje určité hodiny a čas, keď duše celkom milo, ale zároveň mocne k sebe priťahuje, zdá sa mi, že je to u mňa teraz tak, že jej teda musím otvoriť a v budúcnosti úplne vylúčiť zo srdca svet so všetkými jeho bláznivými podvodmi.

Teda rozhodnutie je po zrelej úvahe s Bohom naveky, bez ľútosti už urobené. Som hotová a ochotná poslúchať a vzdať sa všetkých vecí i seba samej.

Preto prosím čo najvrúcnejšie Vašu Ctihodnosť, aby mi udelením rúcha svätej rehole otvorila vstup do najvýš šťastnej školy čnosti, noviciátu, kde so svojim svätým Alojzom budem radostne hovoriť, že tu je miesto môjho odpočinku, že tu chcem bývať, v ostatné dni svojho života. Dúfam však celkom s dôverou, že Vaša Dôstojnosť nebude brať v úvahu nedospelosť môjho veku, ale ohnivé túžby môjho srdca, ktoré všetky smerujú ta, aby moje vrúcne želanie čo najskôr sa uskutočnilo a ja tým stala sa hodnou niesť od svojej mladosti sladké bremeno Ježiša Krista. Želám však ešte svojim milovaným staručkým príbuzným, (ktorí ma vždy viedli ku čnosti a zbožnosti) útechu, aby ma mohli ešte vidieť pred svojím odchodom z tohto sveta v láske Kristovej ako duchovnú

svadobníčku u ozdobeného svätého oltára, lebo ma podľa svojej túžby vychovávali vždy pre nebo.

Pre všetky tieto príčiny dúfam, že mi Vaša Ctihodnosť čo najskôr udelí dovolenie vyplniť moju vrelú túžbu. Zatiaľ však chcem využiť každú chvíľu svojho života užitočne, aby som sa tak vnútorne ozdobila na svoju svadobnú slávnosť, žeby som sa mohla predstaviť najčistejším očiam svojho Božského Ženícha ako jeho hodná nevesta, aby som bola milovaná Tým, s ktorým túžim žiť po celý čas svojho života.

Vašej Dôstojnosti najponiženejšia a najmenšia služobnica a nehodná dcéra.

Mária Jozefa Fichter, kandidátka.

Straubing, v mojom milovanom uršulínskom kláštore na Všechsvätých 1759.

P. S. Všetci svätí Boží potvrdzujú prosbu a predkladajú ju milostivému vyslyšaniu Vašej Ctihodnosti.

Keď 29. sept. 1831 mala byť prvá obliečka v novozaloženom kláštore v Miasino, prišla v predvečer tohto požehnaného dňa slečna Mária Casati do kláštora. 13-ročné dievča, ozdobené najkrajšími darmi prírody a milosti, bolo jedinou nádejou a radosťou svojich vážených rodičov. Ale bohato nadané dieťa uprelo už svoj pohľad pevne na nebo, nenašlo na zemi nič, čo by mohlo milovať. Mária sa vrhla k nohám kardinálovi Jozefovi Morozzovi, ktorý mal na druhý deň dať závoj 14 prvým postulantkám nového kláštora a zaprisahala ho, aby ju prijal do počtu týchto neviest Božích, ktorým závidela ich šťastie. Kardinál bol prekvapený. V tichu obdivoval hrdinskú odvahu dieťaťa, ale chcel sa aj presvedčiť, či nie je toto rozhodnutie len chvíľkovým nadšením, ale pravým povolaním Božím. Vážnym, skoro prísnym tónom predstavil prositeľke jej mladosť a obeť, ktorú ukladá svojim rodičom. »Eminencia«, odpove-

dala Mária, »keby nejaké knieža tejto zeme žiadalo o moju ruku, predstierali by moju mladosť pod zámienkou odmietavej odpovede a nezvolil by môj otec, hrdý na také spojenie, bez námahy, odlúčeniu sa so mnou? A predsa, čo sú velikáši tohto sveta v porovnaní s veľkosťou Toho, ktorý si ma dnes vyvolil za nevestu. Otcovská pýcha ani v najsmelších želaniach nikdy nemyslela na kráľa nebeského!« Tieto slová, ktoré hovorila Mária s presvedčením a pevnosťou, ďaleko presahujúcou jej vek, vzbudily obdiv všetkých prítomných. Otec, hoci zronený bolesťou, ktorú mu spôsobilo toto dcérino rozhodnutie, sklonil sa pred Božou vôľou, požehnal svoje dieťa a priniesol Pánovi v obeť to najdrahšie, čo mal.[177])

Ale keď sa Spoločnosť sv. Uršule teší, že môže Spasiteľovi privádzať mladistvé nevesty, ktoré vo

---

177) Mária Casati dostala v kláštore meno Agnesa od najsvätejšieho Srdca P. Márie. Sotva dosiahla 30. roku života, poslali ju do Milána, aby viedla tamojší kláštor. Všade kam prišla, zanechala povesť svätosti. Zomrela 6. okt. 1875 vo veku 57 rokov.

Abbé Richaudeau hovorí vo svojej knihe: »Les Ursulines de Blois etc.,« hovoriac o takých mladistvých povolaniach: »Kto by sa bez pohnutia pozeral na tieto 12 až 14-ročné dievčatá, ktoré spojujú s energiou vôle a včasnou zrelosťou rozumu všetky ostatné prirodzené vlastnosti v takom stupni, aký dnes považujeme pre taký útly vek za nemožný? Kto neobdivuje ich rehoľné čnosti, ich lásku k chudobe, svätú krutosť, s akou prenasledujú seba, ich túžbu po skrytosti a nízkosti? — A predsa vo svete by sa mohly skvieť, áno, ako jeho modla byť uctievané... Nie je to dôkazom toho, že rozum a úsudok detí, najmä mladých dievčat, sa predtým skôr rozvíjal ako teraz? Vyučovali ich menej veciam a nezaťažovali ich pamäť ani zďaleka tak, ako dnes, ale tým viac cvičili ich v premýšľaní. A to vzdelalo ich úsudok. Vyučovali ich dôkladne náboženstvu, to rozšírilo ich srdcia, naplnilo ich veľkodušnosťou, vôli dalo silu a vytrvalosť, zocelilo charakter.« Kým v dnešných dňoch dievčatá väčšinou sú až do 18. roku deťmi, alebo skôr žiačkami, bola vtedy ich výchova v 12.—14. roku dokončená a väčšina z nich bola dosť zrelá, aby sa rozhodla pre životný stav.

svätej Cirkvi pokračujú v obeti, ktorou svätá Agneška, Eulália atď., povzbudzovaly a potešovaly v prvých kresťanských časoch svojich bratov vo viere a vylúdily svetu zvolanie úžasného obdivu, taktiež neváhala otvoriť svoje sväté azyly tým, ktoré prišly až neskoršie, po búrkach života, často zranené a pokryté jazvami, ale aj nezriedka pre mnohé námahy a skúšky, ozdobené mimoriadnou duševnou krásou.

Keď sa rytiersky Champlain [178]) r. 1620 vracal s európskej cesty do Kanady, šla po jeho boku mladá dáma takej žiarivej krásy, že sa domorodci vrhali pred ňou na zem a klaňali sa jej ako božstvu. Bola to jeho manželka Elena Boullé. Hoci sa narodila a bola vychovaná v blude, mala Elena také zriedkavé dary ducha a srdca, že Champlain si vyvolil pôvabné, sotva 12-ročné dieťa za manželku, pevne presvedčený, že mu bude ľahko nakloniť ju na prestúpenie do materinskej Cirkvi. Také ľahké to, pravda, nebolo a statočný rytier musel podstúpiť mnohý boj, kým presvedčil tvrdú hlavičku svojej panej o pravde. Keď sa to však napokon podarilo a Elena sa po dvoch ro-

178) Champlain viedol prvých francúzskych kolonistov do Kanady, objavenej roku 1535 Cartierom. Istý Kanaďan minulého storočia, H. R. Casgrain, hovorí: »Bol veľkým zriedkavým charakterom a keď ostrosť ducha, vznešenosť náhľadov, hlboké poznávanie ľudí a vecí, čestné, poctivé smýšľanie, nenáročnosť, odvaha, duševná sila v nešťastí a nezmeniteľná vytrvalosť označujú dokonalého človeka, tak bol Champlain taký. Nezanechal na zemi krv a slzy — zo semena, ktoré rozsieval, vzišla láska a vďačnosť celého národa. Zriedka sa stretáme v dejinách s charakterom podobnej plastiky, a keď ho srovnáme s inými, ktorí mali to isté povolanie, ostáva mu vždy sláva, že je vzorom a obrazom takých velikášov. Medzi kniežatmi našich dejín ani jeden nevyvinul viac odvahy a húževnatejšej vytrvalosti ako on. Tento zbožný muž veril, že plní vôľu Božiu, keď s krížom na prsiach opúšťal drahú francúzsku pôdu a hroby svojich otcov. Pre našu budúcnosť znáš 1 bremeno 35-ročnej práce. Koľko strastí a námah musel znášať, ako často ho vyčerpaného, len svieže pramene viery pozdvihly! Mohla ho však na-

koch verejne zriekla bludu, bola nielen celou dušou a celým srdcom katolíčkou, ale túlila sa s dvojnásobne vrúcnou láskou k tomu, ktorého považovala za záchrancu svojej duše. Rozhodla sa nasledovať Champlaina všade, aj do temných pralesov na brehu rieky sv. Vavrinca.

Modlitba a skutky milosrdenstva k úbohým divochom sú dennou prácou pani Chaplain cez štyri roky, ktoré prežíva v tých osamelých krajinách, kým jej manžel sa usiluje preskúmať zem na všetkých stranách. Preniká vždy ďalej do amerického kontinentu, alebo sprevádza misionárov na stá míľ ďaleko k pohanským kmeňom. Čo sa asi odohrávalo v duši mladej dámy, keď sa jej pátravý pohľad usiloval preniknúť prales a jej ucho načúvalo temnému hučaniu oceána — keď mlčanie a samota, ktoré sa ešte vtedy prestieraly nad týmito širými krajinami, hovorily k nej majestátnou rečou tejto veľkolepej prírody? — Jej ďalší život nám prezradzuje účinky týchto vznešených úvah na jej dušu. Dáva nám tušiť, ako jej duch kráčal v stopách Najvyššie-

---

plňovať aj veľká dôvera, keď so svojej smrteľnej postele videl krúžok odvážnych mužov, ktorých nazýval »deťmi« a oni ho nazývali »otcom«, lebo vytrvalosť jeho diela bola zaistená. Veď im zanechal ako dedičstvo najistejšiu záruku úspechu: prísnosť mravov a úctu k čnostiam, čomu ich učil slovom i príkladom. Obdivuhodná disciplína a poriadok vyznačovaly túto malú spoločnosť. »Naša pevnosť,« hovorí súčasník, »je ako akadémia: Mnohí prichádzajú do našej samoty, aby tu žili zbožnejšie, lepšie a nezávislejšie ako doma. Len raz za rok je tu reč o vydieračstve, podvodoch, vraždách, nevernosti a nepriateľstve, keď totiž prídu z Francúzska noviny.« Podľa Champlainovho vzoru viedli všetci povzbudzujúci život a pristupovali aj pravidelne k svätým sviatostiam. Vo vnútri sa pevnosť podobala viac kláštoru ako posádke. Pri každom jedle sa čítalo. Na poludnie z nejakého dejepisného diela, večer legendy. Voľné hodinky okoreňovali veselosťou. Každý večer shromažďoval patriarcha svoje deti a odbavil si s nimi večernú modlitbu a spytovanie svedomia.«

ho, ako Boh denne viac odhaľoval závoj, aby jej ukázal svoju prítomnosť vo veľkých i malých veciach. Keď sa Mme Chaplain vrátila do Paríža, aby ešte raz videla matku, ktorá medzitým tiež konvertovala, priťahoval ju v celom veľkom meste už len jeden dom, kláštor uršulínok v Saint-Jacques. Oznámila svojmu manželovi želanie svojho srdca, ale chrabrý Champlain nemohol ani pomyslieť na úplné odlúčenie sa od svojej dobrej manželky. Aby jej však ukázal, ako veľmi si cení jej veľkoduševné smýšľanie voči Bohu, sľúbil jej, že v budúcnosti ju bude považovať len za svoju sestru.[179]) Pani Champlain urobila teraz sľub, že ak svojho manžela prežije, vstúpi do Spoločnosti sv. Uršule. Champlain zomrel roku 1635. Elena nemohla síce nasledovať hneď túžbu svojho srdca, uplynuly ešte roky, ale nezabudla na svoj sľub, 16. novembra 1645 vstúpila do noviciátu a nazývala sa Sestra Helena od sv. Augustína. Vtedy sa biskup z Meaux, Msgr. Dominik Ségnier, zaoberal myšlienkou založiť k ľahšiemu potlačovaniu kalvinizmu vo svojej biskupskej rezidencii kláštor uršulínok. Preto sa obrátil na kláštor v Paríži. Keďže pani Champlain, hoci pri svojom vstupe do rehole prepustila svoje bývalé služobníctvo bohato obdarené a darovala veľké sumy misiám v Kanade, predsa mala ešte značné imanie, rozhodol sa konvent v Paríži poslať ju v sprievode troch profesiek ako zakladateľku do Meaux, kde složila aj sľuby a r. 1654 blažene v Pánu zomrela.[180])

Roku 1725 sa predstavila predstavenej z Linz, M.

---

179) Srovnaj: Kronika II., 411.

180) Keď roku 1681 zaujal Bossuet biskupskú stolicu v Meaux, podporoval uršulínsky kláštor všemožným spôsobom. Verejne uznával mnohé dobro, ktoré rehoľnice spôsobily. Rád ich navštevoval a povzbudzoval ich v prácach. Často im tento veľký rečník vydržiaval konferencie, ktoré sú uložené v jeho sobraných spisoch.

Augustíne Gavrian, slečna Katarína Techtl, ktorá mala už 54 rokov. Márne ju ctihodná Matka upozorňovala na ťažkosti poslušnosti a spoločného života, ašpirantka so slzami opakovala svoje prosby a keď múdra predstavená ešte vždy váhala, vyhlásila celkom rozhodne, že jej spása závisí od vstupu do rehole, lebo vraj veľmi uctievaný obraz P. Márie jej hovoril celkom zreteľne slová: »Keď chceš zachrániť svoju dušu, choď k uršulínkam, prijmú ťa.« Zarazená týmto vyhlásením, radila sa M. Augustína s istým pátrom zo Spoločnosti Ježišovej, ktorý jej povedal, aby povolila horlivej ašpirantke. Slečna Trechtl však nebola spokojná s tým, že si sama vydobyla toto šťastie, chcela to dožičiť aj svojej vernej slúžke, ktorá už po mnohé roky u nej slúžila. Obe maly v ten istý deň obliečku, slečna Trechtl ako Sestra Mária od Ježiša ukrižovaného, jej slúžka ako Mária Róza. V noviciáte povzbudzovaly svoje sestry svojou slepou poslušnosťou, detinskou jednoduchosťou, neporovnateľnou poníženosťou. Po troch rokoch Sestra Róza zomrela. Keď jej smrť oznámili Sestre Márii, táto odpovedala, že už o tom vie, len aby po pohrebe nezatvárali hrobku, lebo pôjde čoskoro za ňou. O tri dni neskoršie splnila sa táto predpoveď.

V Digne sa namáhala slečna Arbaud po francúzskej revolúcii o založenie uršulínskeho kláštora. Pochádzala z veľmi váženej rodiny a za hrôzovlády sa zasvätila službe nespravodlivo prenasledovaných, najmä kňazov. Keď sa jej spomenuté založenie podarilo, prosila ponížene o prijatie, hoci mala už 60 rokov. Bola prijatá. Sestra Jozefa čoskoro skončila svoju obeť, složila sľuby na smrteľnej posteli a zomrela, spievajúc Nunc dimittis. (1831.)

Roku 1868 zaklopala na bránu kláštora uršulínok v Columbii na Južných Karolínach vdova generála Abbot Brisbane. Po boku svojho manžela požívala všetko, čo radostného a šťastného môže poskytnúť

svet, a tiež ako vdove poskytovalo jej postavenie a bohatstvo všetko, čo môže dieťa sveta zaslepiť a upútať. Ale 60-ročná dáma spoznala, ako sama hovorila, že tieto veci sú na vážkach večnosti veľmi ľahkým tovarom. Chcela ešte v posledných dňoch svojho života vydobyť poklad, ktorého váha môže obstáť skúšku na váhe večnosti. Preto prijala závoj uršulínok ako Sestra Mária Borgia a dokončila svoju obeť už dva roky po profesii smrťou, ktorá bola tak povzbudzujúca ako jej krátky rehoľný život.

Pri obliehaní Paríža r. 1870 stratil život markíz Tancred de Ladeveze. Jeho manželka Alexandrína nasledovala po boku svojho manžela sv. Františku Rímsku, Františku Chantal a iné sväté ženy. Po smrti toho, ktorý jej bol na zemi všetkým, obrátila svoj pohľad na uršulínsky kláštor Sainte-Marie-d'en-Haut v Grenoble. 12. mája 1872 prijala rehoľné rúcho a meno Mária od Vtelenia. O dva roky neskoršie zložila sľuby v prítomnosti dvoch biskupov. Kláštor mal veľké nádeje v tejto zbožnej, vysoko vzdelanej a skúsenej žene, ale už po 14 mesiacoch po profesii bola jej koruna dokončená. 7. júla 1876 skonala Sestra Mária de Ladeveze od Vtelenia v 56. roku života v náručí svojej rodnej sestry, ktorá sa v reholi stala jej duchovnou matkou.

V týchto dejinách sme už ukázali na príkladoch, ako sa celé rodiny zasvätily Pánovi.[181]) Predtým to nebolo nič zriedkavého, ale ani v novšej dobe nechýbajú celkom tieto povzbudzujúce skutočnosti.

Roku 1826 prijala mladá vdova, Lady Anne Querck, rodená Hyan, závoj u uršulínok v Limerick ako Sestra Uršuľa. Bola matkou 4 detí a dožila sa radosti, že všetky videla v duchovnom stave. Syn Jozef stal sa jezuitom, dve staršie dcéry Mary-Anna a Eliza, šly za svojou matkou do noviciátu v Lime-

[181]) 7. kapitola II. diel.

rick. Jej najmladšia dcéra chcela priniesť ešte väčšiu obeť a opustiť matku, sestry a vlasť. Zasvätila sa Pánovi v kláštore uršulínok v Bostone, kde našla medzi rehoľnicami dve sestry svojej matky a sesternicu.

Uvádzali sme najvyššie protivy, aké môžu byť, čo sa týka veku a spoločenského postavenia. Musíme však poznamenať, že ich zástupkyne sú vždy len výnimkami medzi postulantkami v reholi. Omnoho väčší počet patrí k iným triedam.

Jedného dňa ráčil Spasiteľ oznámiť svoje božské úmysly o povolaní do Spoločnosti sv. Uršule istej svätej uršulínke. M. Columba Micolon od Svätého Ducha, ktorá vo svojich, často po celé dni trvajúcich extázach, čo najdôvernejšie zabávala sa so svojím nebeským Ženíchom, pýtala sa Ho jedného dňa: »Pane, prečo posielaš toľké bohaté a vznešené dámy ku karmelitánkam, kým u uršulínok sa také len zriedka hlásia, aspoň v kláštoroch, ktoré som na Tvoj rozkaz založila. Každý sa ponáhľa podporovať karmelitánky, kým chudobné uršulínky sa zdajú celkom opustené. Pane, viem to zo skúsenosti.« Ježiš odpovedal: »Dcéra moja, uršulínky majú byť, ako otcovia mojej spoločnosti, obrazom môjho činného života. Nevyvolil som za apoštolov kráľov a veľkých pánov, ale chudobných rybárov. Keď do vašich kláštorov neposielam vynikajúce osoby, vedz, že by im to nebolo prospešné, lebo už na začiatku by všetko rušily. Žiadaly by privilégiá a dišpenzy, ktoré sa predsa majú udeľovať v prípade núdze.« — »Ale, Pane,« pokračovala M. Columba, »dovoľ, aby som sa Ťa spýtala, odkiaľ je to, že sa hlásia väčšinou len mladé dievčatá, ktoré patria zväčša do stredného stavu, pritom je ich povolanie také jemné a nežné, že ich nemôžeme ani dosť hýčkať a pestovať, musíme zachádzať s nimi s najväčšou miernosťou, aby sme ich neodstrašily. Karmelitánky naproti tomu podrobujú

i staršie dámy prísnym skúškam a veľký počet ich to vydrží?« — »Dcéra moja, treba, aby k vám vstupovaly mladé dievčatá, aby už včasne prijaly do seba ducha Inštitútu, ktorý je duchom poníženosti, umŕtvovania a lásky, aby sa učily slúžiť sebe i deťom. Mladé devy sú ohybné a ľahšie sa dávajú viesť ako dámy, ktoré už ako panie rozkazovaly iným. Na tvoju pochybnosť, že ich musíš hýčkať, odpovedám, že som to so svojimi apoštolmi ináč nerobil. Sú sladšie slová, ako tie, s ktorými som Petrovi odovzdal kľúče Cirkvi? — Keďže tvoj Inštitút má také mnohé vzťahy k môjmu životu a životu apoštolov, nesmieš sa diviť, keď sa osoby, ktoré k tomu povolávam, podobajú mojim apoštolom. Tvoj Inštitút navonok neukazuje nijakú prísnosť pokánia, ktorú obyčajne obdivujú svetskí ľudia, preto je potrebné, aby sa jeho členky od mladosti cvičily v duchu podrobenosti, aby sebe samým dokonale odumrely a boly schopné na službu bližnému.« Ctihodná Matka kládla ešte mnohé iné otázky. Chcela vedieť aj to, prečo k uršulínkam tak zriedka vstupujú vdovy. Ježiš jej na to odpovedal, že v jej reholi chce vidieť ľaliové kvety v plnom rozkvete, lebo je pod ochranou takého veľkého zástupu mladistvých mučeníc. Uisťoval ju, že táto rehoľa je mu veľmi milá a že ju nežne miluje. »Poteš sa«, hovoril Spasiteľ napokon, »a zapamätaj si, že niektoré rehole svojou vonkajšou prísnosťou stoja v očiach sveta vyššie ako v mojich, pre svoj vnútorný život. U uršulínok však predstihuje vnútorný život vonkajšiu prísnosť, čo sa mi neobyčajne páči.[182])

Hlas Pána zastihuje svojich vyvolených všade a nezriedka zaznie v uchu dieťaťa sveta, kým sa ono vrhá do víru zemských radostí.

V Paríži žila okolo roku 1635 slečna Mária de

182) Kronika III. 251.

Sainte-Beuve,[183]) ktorej oslňujúca krása spravila ju nielen bôžkom iných, ale aj seba samej. Sotvaže si Mária uvedomila, akými darmi ju príroda tak márnotratne ozdobila, pojala k sebe samej, podľa trochu drastického, ale vždy veľmi priliehavého výrazu staršieho autora[184]) také zaľúbenie, ako »malý Lucifer«. Nebolo pre ňu už nič dôležitejšieho, ako pestovanie svojej krásy, ktorá pravda, tak žiarila, že slečna Mária de Sainte-Beuve počítala svojich obdivovateľov na tisíce a nikto neváhal označiť ju za najkrajšie dievča Paríža. Istý mladý šľachtic, ktorého meno dejiny nezaznamenaly, bol pohľadom na ňu tak očarovaný, že si zaumienil za každú cenu získať jej srdce a ruku. Prvého sa mu čoskoro podarilo a posledné by sa mu bolo tiež podarilo, keby otec mladého muža nebol tomu spojeniu čo najrozhodnejšie odporoval. Keďže za takých okolností nebolo na svadbu pomyslenia, usilovala sa Mme de Sainte-Beuve svoju dcéru z Paríža na nejaký čas vzdialiť. Mária vtedy asi 18-ročná, zvolila, že pôjde do penzionátu uršulínok v Saint-Denis. I pri svojej neohraničenej márnivosti zachovala si čistú myseľ a nikto jej nemohol vyčítať ani najmenšie urazenie slušnosti. Svojou prirodzenou dobrotou srdca a radostnou veselou povahou ľahko si získavala lásku svojho okolia. V kláštore boly však nemálo prekvapené, keď spozorovaly jej márnivé počínanie. Po celý deň nerobila nič iného, ako že pestovala svoju krásu. Poznala všetky umenia kozmetiky, bola opatrená všetkými prostriedkami k okrášľovaniu, od líčidiel, púdrov, esencií a olejov a zamestnávala sa iba sebakrášlením. Aby vzdialila od seba každý prievan a každý prášok, ktorý by sa mohol dotknúť jej nežnej pleti, nosila neustále i k stolu masku, z toho istého dôvodu

183) Sesternica Mme de Sainte-Beuve, zakladateľky kláštora uršulínok v Paríži.

184) Viď Denník atď., z 28. nov.

neodvážila sa priblížiť k ohňu a jesť mäso, ale cirkevných pôstov si vôbec nevšímala. Nebolo nič obťažného a nepríjemného, čo by nebola rada vzala na seba, keď v tom videla prostriedok na zvýšenie svojej krásy. »Bola by som i blato jedla,« hovorila neskoršie ako rehoľnica, »keby ma bol niekto uistil, že sa tým môžem stať krajšou.«

Uršulínky sa právom musely obávať, že jej príklad bude mať veľmi zlý vplyv na chovanky, preto ju chcely čo najrýchlejšie vzdialiť. Ale Mme de Sainte-Beuve si vedela získať parížskeho arcibiskupa a tento prelát, pod ktorého právomocou bol kláštor v Saint-Denis, rozkázal rehoľniciam, aby slečnu vo svojom ústave podržaly. Rehoľnice sa teraz usilovaly primať ju aspoň na to, aby s chovankami, ktoré si slečnu de Sainte-Beuve nevýslovne obľúbily, nehovorila už o svetských márnostiach, čo ona hneď sľúbila a verne zachovala. Ďalej sa usilovaly pohnúť ju, aby sa zúčastnila vyučovania náboženstva. Učiteľky spozorovaly na svoju radosť, ako pozorne sledovala katechizmus a po každom slove uvažovala. To im dodalo horlivosti, aby pracovaly na dôkladnom obrátení tohto dieťaťa sveta, a Boh odmenil ich námahy nad všetko očakávanie.

Dôkladné vysvetľovanie kresťanského učenia, ktoré denne počúvala, rozptýlilo temnosti jej ducha. — V jej duši, obkľúčenej nocou, svital deň. Spoznala, že pôvab je podvodný a krása prázdna a že na žene možno chváliť len bázeň Pána. Denne viac sa jej ošklivil svet a vlastný život. V tomto vnútornom hnutí, ktoré však nijako neprejavila, klíčilo povolanie na rehoľný stav. Strašný boj rozpútal sa v tomto mladom srdci, ale ona ho tak dobre ukrývala v sebe, že jej okolie nemalo o tom ani tušenia. Nastal jubilejný rok 1640. Mária vykonala generálnu svätú spoveď. Na sviatok sv. Ignáca neobyčajne zbožne prijímala a strávila potom 7 hodín vo vnútornej

modlitbe. Keď povstala, bola pevne rozhodnutá, zasvätiť Bohu svoj život v nejakej prísnej reholi. Nebola ešte rozhodnutá, kam má zamieriť svoje kroky. Prvý, komu oznámila svoj úmysel a prosila o radu, bol jej brat, doktor a kráľovský profesor na Sorbone. Tento jej radil, aby dlho nehľadala a ostala tam, kde je. Mária prosila teraz v Saint-Denis o prijatie, a keďže nikto nepochyboval o jej úprimnom obrátení, vyhovelo sa jej. Ale pred svojím vstupom mala ešte prestáť prudkú búrku. Keď matka počula o zmene smýšľania svojej dcéry, stratila rozvahu. Prv vynaložila všetko, aby vzdialila svoje dieťa z blízkosti toho, ktorý ho mohol uvrhnúť do skazy a teraz ponáhľala sa do Saint-Denis v sprievode tohto šľachtica, ktorý Máriu tak náruživo miloval. Sotva mladý muž uzrel tú, ktorú chcel za každú cenu získať, vrhol sa jej k nohám a zaprisahal ju, aby mu venovala svoju lásku. Mária, hoci prv tohto muža aspoň tak náruživo milovala ako on ju, ostala celkom pokojná. Jej chovanie bolo plné dôstojnosti, jej slová chladné. Márne plakala a prosila matka, márne sa šľachtic usiloval opriasť ju všetkými možnými dôvodmi a sľubmi, milosť zvíťazila dokonale v tomto srdci nad prírodou. Mária sa vrátila do kláštora ako víťaz.

Keď sa v deň svojej obliečky posledný raz zjavila v svetskej ozdobe, tvrdili všetci, čo ju videli, že nie je možné predstaviť si krajšiu ženskú bytnosť. Krása bola obetou, ktorú táto duša položila na oltár. Od tohto dňa myslela Sestra Mária od ukrižovaného Ježiša len na to, aby zničila na sebe tento dar prírody. Jej kajúci život trval len 6 rokov, ale po tento čas dosiahla takého stupňa svätosti, že po jej smrti uctievali jej veci ako relikvie. V penzionáte bývala istá vznešená slečna, ktorá už dvanásť rokov trpela hroznými bolesťami. Celé jej telo bolo pokryté vredami, ktoré lekári vyhlásili za nevyliečiteľné. Táto

slečna si vyžiadala košeľu, v ktorej Sestra Mária od ukrižovaného Ježiša zomrela. Obliekla si ju neopranú s pevnou dôverou, že Boh jej pre zásluhy svojej vernej služobnice navráti vytúžené zdravie. To sa aj stalo. Všetci, ktorí chorú poznali, považovali to za zázrak.[185])

Barón Anton Choiseul mal dcéru, ktorá sa so svojím márnivým svetským smýšľaním mohla merať s najľahkomyseľnejšími dámami svojej doby. Pri každej slávnosti žiarila nielen prirodzeným pôvodom, ale aj eleganciou a bohatstvom toalety, najvyberanejšou a najduchaplnejšou konverzáciou, najjemnejšími spôsobmi obcovania. Usilovala sa páčiť a páčila sa, keď sa zjavila. Keďže jej otec bol hugenot, bola vychovaná v bludnom učení Kalvínovom, ako hovorí jej životopisec, skôr v klaňaní sa svojmu vlastnému »ja«. Mala už 23 rokov, a predsa odmietala i najskvelejšie partie z bázne, »že nájde pána tam, kde chcela nájsť len otroka«. Tu raz počula výrečné slová P. Jaquinota, S. J. Kázeň ju presvedčila o pravdivosti katolicizmu. Nasledovalo obrátenie, kto-

185) Sestra Mária od ukrižovaného Ježiša zomrela 28. nov. 1646, 26-ročná. Jej neprestajnému boju sa podarilo s pomocou Božou očistiť srdce od každej ľudskej náklonnosti. Preto už nič nemohlo narušiť jej spojenie s Bohom. Po celé hodiny kľačala nepohnute, ako mramorová socha, na stupňoch oltára. Vojvodkyňa de Luynes, ktorá po smrti svojho manžela so svojou dcérou Annou-Máriou utiahla sa do kláštora uršulínok v Saint-Denis, bola celkom uchvátená, keď pozorovala Sestru Máriu pri modlitbe. Celé hodiny strávila pozorovaním ohnivej pobožnosti, ktorá sa zrkadlila na jej tvári. Ako ďaleko prišla Sestra Mária v opovrhovaní svojej krásy, dosvedčuje medziiným tá okolnosť, že si tak málo všímala fistuly, že jej museli previesť na tvári veľmi bolestnú operáciu, ktorú pokojne a bez pohnutia pretrpela. Lekár sa ešte po rokoch pýtal, čo sa stalo z krásneho, mramorového obličaja, ktorý nemal nijakého citu pre jeho nôž. Keď jej oznámili, že môže dostať rakovinu, ak ranu zanedbá, nemohla skryť radosť, ktorú jej spôsobovala myšlienka, že jej tvár sa môže zohyzdiť touto strašnou chorobou.

ré menovaný páter srovnáva s obrátením sv. Magdalény. Mladá barónka nielen odriekla sa bludu, ale tak dokonale sa oddala milosti, že sa rozhodla celkom zrieknuť sa sveta, ktorého bola miláčkom. Vstúpila do noviciátu uršulínok v Paríži a ešte vo svetských šatách dokazovala, ako zmenila svoje zásady. Deň po svojom vstupe šla z vlastnej vôle do kuchyne umývať nádoby. Keďže bola takej práci celkom nezvyklá, vyliala kotol vrelej vody na svoje zamatové šaty a pritom si popálila nohy. Ale ona premohla bolesť, smiala sa len svojej neobratnosti a pokračovala v práci. Až keď spozorovali, že nemôže dobre chodiť a predstavení jej rozkázali vyzuť topánky a pančuchy, videli, že mala kožu celkom stiahnutú. Ďalší život Sestry Kataríny od sv. Pavla zodpovedal tomuto začiatku. Javilo sa v ňom najdokonalejšie opovrhovanie všetkého toho, čo prv milovala a si vážila.[186])

Jej obeť ukončila už o 4 roky po profesii blažená smrť. Mnohé osobnosti od dvora prišly sa pomodliť ku chudobnej rakve tej, ktorá ešte nedávno bola skvelou hviezdou jeho slávností. Mŕtvola v poníženom rehoľnom odeve držala strašnú kázeň deťom sveta. Niekedy milosť celkom viditeľne sa namáha, aby si získala srdce. Uplatňuje sa tu v jednej duši prehojná miera lásky Božej, ktorá stiahla večné Slovo z Otcovho lona do jasličiek, z jasiel na kríž a s kríža do svätostánku. Príkladom toho je povolanie M. Karolíny od Matky Božej z domu Cous. Jej otec odovzdal ju 14-ročnú ctihodnej M. Františke Bermond, ktorá bola vtedy predstavenou v Lyone. Nová chovanka bola dieťaťom, ktoré všetkými nitkami svojej bytosti liplo na svete. Jej mladé srdce bolo už spútané po-

186) Keď jej kláštorský lekár predpísal v jednej chorobe jemnejšie jedlo, hovorila: »Pomyslite si, pane, s kým máte do činenia. Také delikatesy predpíšte svetským dámam, a s rehoľnicami zachádzajte podľa ich stavu.« Srov. Kronika II.

zemskou láskou. I pritom však už vtedy cítila Karolína vnútorné puto k ukláštorskému životu, ktorému ale neustále odporovala. Ale láska Božia, ktorá si vyvolila toto srdce, aby ho urobila zvláštnou nádobou milosti, začala k nej hovoriť ešte naliehavejším spôsobom.

Karolína sa pripravovala na svoje prvé sväté prijímanie, ktoré mala prijať na sviatok Narodenia Panny Márie. Tu, zavčas rána, keď ešte nikto nebol v dome, počula hlas, volajúci k nej: »Vstaň, ponáhľaj sa, čaká na teba šťastie!« Zdalo sa jej, ako by to bol hlas jej milovanej zomrelej matky, ale v tme nemohla nikoho vidieť. Rýchle sa obliekla a šla za neviditeľnou mocou, ktorá ju viedla až do poslednej triedy vedľa kostola. Z tejto vychádzala taká záplava svetla, že ostala zdesene stáť a myslela, že celý kostol je v plameni. Ale neviditeľná bytosť ju povzbudzovala, aby šla bez bázne ďalej. Vstúpila do izby a uzrela v nej drahocenný trón, ktorý sa vznášal na ľahkých obláčkoch. Na tróne sedela Kráľovná nebies oblečená do bieleho talárového rúcha, cezeň mala jasno červenú, bohato lemovanú tuniku, široký zlatý plášť jej splýval s pliec a kráľovská koruna ozdobovala jej hlavu. Na kolenách jej sedelo Božské Dieťa, jeho ramienka boly obnažené a bolo zahalené jemným závojom. Karolína celkom uchvátená nádherným pohľadom, bežala hneď k Márii s úmyslom, že objíme a bozká jej nohy. Ale v tej chvíli obláčik sa pozdvihol a nebeský trón s Blahoslavenou Pannou sa vznášal hore, tak, že ho Karolína nemohla už dosiahnuť. Celkom zahanbená a uponížená vrhla sa na kolená a vyznala svoju nehodnosť. Ale Ježiško sa na ňu usmieval, vzťahoval svoje rúčky k nej a začínal byť v lone svojej Božskej Matky tak nepokojný a žiadal si, aby mohol dolu, že sa zdalo, že Mária ho sotva môže zadržať. Nevýslovná radosť naplnila pri tomto pohľade dušu Karolíny, ale

aj veľká bolesť, keď videla, že najsvätejšia Panna jej svojej dieťa nechce dať. Tu sa prosebne obrátila k Matke Božej a žiadala, aby jej buď svoje Božské Dieťa podala, alebo aby ju k nemu zdvihla. Ale Mária jej dala porozumieť, že tohto šťastia bude požívať, keď daruje jej Božskému Synovi tú lásku, ktorú až doteraz venovala tvoru. V srdci dievčaťa vznikol prudký boj, zdalo sa jej nemožné, vzdať sa tej pozemskej lásky, ale keď sa znova pozrela na Božské Dieťa, bola jej túžba po jeho láskaní tak veľká, že sa rozhodla vzdať sa pozemskej lásky a zasvätiť sa celkom Ježiškovi. Hneď sa trón spustil tak nízko, že Ježiško mohol položiť svoje rúčky na jej hlavu, ale rýchle ich zase stiahol späť, ako by sa bol pichol alebo popálil. Karolína porozumela, že sú tomu na vine jej svetské ozdoby vlasov a rozhodla sa zrieknuť sa všetkej márnosti. V tej chvíli vyliala na ňu P. Mária ako by nebeskú rosu, ktorá bola potravou jej Božského Dieťaťa a Karolína cítila, že tým uhasily sa všetky jej pozemské a smyselné túžby. Teraz videla vedľa seba i svätého anjela strážcu, ktorý ju rýchle zaviedol do spálne, kde sa práve dávalo znamenie na vstávanie.

Od tohto dňa pozoroval každý na mladom dievčati nápadnú zmenu. S veľkou vrúcnosťou prijala prvé sväté prijímanie a pritom sľúbila Matke Božej nielen jej Božského Syna nadovšetko milovať, ale zvoliť si ho i za svojho ženícha, keď ju učiní hodnou takej milosti.

Už častejšie citovaný denník hovorí zo 14. júla: »Kto by mohol myslieť, že tak mimoriadne omilostené srdce sa bude ešte klátiť?« Pán Cous prišiel do kláštora, aby odviedol svoju dcéru, ktorú chcel vydať. Karolína hneď cítila najstrašnejšie pokušenie proti svojmu povolaniu. Ponáhľala sa do kostola, vrhla sa s prúdom sĺz pred svätostánok a zreteľne počula hlas, hovoriaci jej: »Ostaň, kde si!« Ale —

ó slabosť ľudského srdca — pokušiteľ sa opäť blíži, tentoraz pod rúškom dobra a úbohé dieťa podlieha. Pod zámienkou, že bude rok-dva svoje povolanie skúšať, vrátila sa Karolína do otcovského domu. Zábavy, plesy, spoločnosti maly prednosť pred pobožnosťami, ktorým už nemohla prísť na chuť, a keď uzrela toho, ktorého láska ju prv pútala, cítila, že stará náruživosť sa prebudila v jej srdci. Odpustí Ježiš takú nevernosť? Bude ešte uznávať za svoju nevestu tú, ktorá tak mrzko pohŕdla Jeho láskou? — Karolína kľačala jedného dňa po svätej omši celkom sama v bočnej kaplnke kostola. V jej srdci sa mocne búrilo, Boh a svet, nebeská a pozemská láska bojovaly tvrdý boj. S plačom pozdvihla svoj zrak, ako by hľadala pomoc. Tu uzrela Ježiša ako krásneho, 19 až 20-ročného mládenca, obkľúčeného jasne žiariacimi lúčami. Jeho čelo ovíjala tŕňová koruna, ale vychádzala z nej taká žiara, že sa podobala kráľovskému diadému. Plný lásky klonil sa k nej, cítila, že jej srdce sa znovu premenilo, a sľúbila, že sa odriekne sveta a že len Jeho sa bude pridržať. Tentoraz dostála slovu, ale nie bez veľkého odporu svojej prirodzenosti. Myšlienka na klauzúru bola jej neznesiteľná. Milovala prírodu. Krásna vila jej otca, šíre záhrady, ktoré ju obkľučovaly, boly jej radosťou v letných mesiacoch. Znova sa tam zdržovala a prechádzala sa so svojimi sestrami v nádherných sadoch. Tu bola zrazu vnútorne uchvátená, stiahla rukavičky, sňala závoj s obličaja a hneď stratila vedomie. Pred jej duševným zrakom sa vynorila omnoho krajšia záhrada, štyri rieky ju obkľučovaly. Uprostred nej padaly vodné lúče nádhernej fontány do zlatých mušiel, okolo stály stromy, ktoré niesly súčasne kvety i ovocie, kvetiny vydychovaly balzamovú vôňu, spev zriedkavých vtákov sa spájal so žblnkotom vodometov v obdivuhodnú harmóniu — Karolína myslela, že vidí raj, ale keď všetko bližšie

pozrela, poznala v cestách medzi stromami pôdorys kláštora.

Jej sestry, ktoré myslely, že upadla do mdloby, použily všetky možné prostriedky, aby ju opäť priviedly k sebe. »Ach, moje sestry, prečo mi robíte násilie?«, hovorila Karolína, keď vyšla z extázy. Od tej chvíle zmizol jej odpor proti klauzúre, túžila po šťastnej samote, ktorej úchvatný obraz videla. Už ju nič nemohlo zdržať. Vstúpila 18-ročná k uršulínkam do Mâcon a s radosťou srdca prijala sväté rehoľné rúcho.[187])

Dom Claudius Martin, syn ctihodnej Márie od Vtelenia, rozpráva nám o mimoriadnom povolaní, ktoré, ako sám hovorí, ukazuje, akou mocou premáha milosť i najsvetskejšie srdce a aká je sila modlitby, ktorá dobýva takých skvelých víťazstiev.

Mária od Vtelenia mala neter, dcéru sestry, u ktorej strávila čiastku svojho vdovstva. »Ona prvá vzala do náručia dieťa, keď uzrelo svetlo sveta a obetovala ho milému Bohu. Cítila sa vrúcne priťahovaná k dievčaťu, ktoré často hýčkala na svojich kolenách a ktorému dávala prvé poučenia o náboženstve.

187) Ďalší život tejto ctihodnej Matky bolo neustále vystupovanie na Kalváriu. Všetky vnútorné a vonkajšie skúšky, ktoré sú len mysliteľné, spojily sa, aby ju urobily podobnou jej Božskému Ženíchovi. Pritom neprestávaly ani mimoriadne prejavy priazne. Vždy viac sa skláňal k nej Milúčik jej duše, potešoval ju, povzbudzoval a poučoval. Raz, keď jej utrpenie bolo neobyčajne veľké, pýtal sa jej Ježiš: »Dcéra, čo ti mám za to dať?« — »Nič, môj Pane a Bože!«, odpovedala nevesta, smädiaca po utrpení. »Nič iného, ako Tvoj kríž, Tvoje tŕnie a klince.« Tu Spasiteľ sňal so svojej hlavy tŕňovú korunu a vložil ju na jej hlavu. Prenikla ju nevýslovná bolesť, ale zároveň roznietilo sa jej srdce novou túžbou po kríži. Uzavrela s Ježišom smluvu, že jej ďalším príbytkom bude hora Kalvária, pokrmom horkosť, cťou kríž, životom podobnosť s Jeho smrťou. Keď bola predstavenou, ziavil sa jej jedného dňa po svätom prijímaní Spasiteľ, celkom pokrytý ranami a krvou, ako by bol práve

Sotva 16-ročná, stala sa jednou z najbohatších dedičiek Touraine a vyhodená do sveta, poznala čoskoro mam a márnosť života. Jej oslňujúca krása, veľké prednosti ducha a výborná výchova, robily ju svetu viac nebezpečnou, ako bol svet pre ňu. Bola obkľúčená horlivými nápadníkmi, ale ani jednému sa nepodarilo upútať jej srdce. Istý vznešený pán z dvora Ľudovíta XIII., zahorel k nej slepou náruživosťou a rozhodol sa, že ju získa za každú cenu. Keď videl, že matka, ktorá už rok bola vdovou, nechce privoliť, použil násilia. Jedného dňa, keď mladá dáma, sprevádzaná slúžkou, šla na sv. omšu, stretla v inokedy pokojnej ulici skupinu mladých ľudí, ktorí ju husto obkľúčili a tlačili k vozu, stojacemu vedľa nich. Chcela pokojne prejsť, ale v tej chvíli otvorily sa dvierka voza a silné rameno ju pozdvihlo poloomdletú do voza, ktorý bleskorýchle odišiel, hoci slúžka volala o pomoc. Môžeme si predstaviť zúfalstvo nešťastnej matky, keď počula o unesení svojej dcéry. Hneď prosila o pomoc spravodlivosť a zaprisahala

---

bičovaný. Vyjavil jej, že tak Ho mučili v niektorých rehoľných domoch šiestimi najčastejšími chybami. Prvou je túžba, akou sa usilujú po čestných úradoch, druhou je donášanie, ktorým sa ruší láska a svornosť, treťou partikulárnosť a nezriadené priateľstvá, štvrtou je voľnosť, akou sa dopriava sloboda srdcu a smyslu, piatou je vzájomné upodozrievanie, zvlášť ak ho odkrývame druhým, šiestou, keď predstavení nemajú čistý úmysel, nehľadajú výhradne česť Božiu a úžitok poddaných, ale samých seba, svoju vážnosť a svoje vlastné potešenie. Potom Spasiteľ smutne pripojil: »Dcéra moja, keď sa predstavení nestarajú, aby sa tieto chyby, ktoré sa do kláštorov ľahko vplazia, odstránily, vtedy je nebezpečenstvo, že také domy v duchovnom i hmotnom ohľade zaniknú.«

Dvadsať rokov sa modlila M. Karolína od Matky Božej, aby vyprosila od Boha milosť, žeby Otcovia Spoločnosti Ježišovej dostali v Mâcon dom. Keď toho dosiahla, dožičil jej Boh ako odmenu za to nájsť v tých Otcoch vodcov, ktorí ju uspokojovali v jej vnútorných bolestiach, obhajovali proti vonkajším nápadom a ohováračkám a podporovali v jej podujatiach za česť Božiu. Srovnaj: Denník zo 14. júla.

svojich priateľov, aby so zbraňou v ruke oslobodili jej dieťa. Únosca ju držal zajatú v jednom zámku, ktorý bol obkľúčený mnohými strážami. Až po zúfalom boji sa nehanebný jastrab poddal a sľúbil matke, že dcéru vydá pod podmienkou, ak sám dostane slobodu. Ale rodina, pobúrená nad pohanou svojej členky, predniesla vec súdnemu dvoru la Tournelle v Paríži. Mladé dievča bolo prítomné pri procese a obhajovalo sa s takou vrúcnosťou a výrečnosťou, že vinník bol ťažko odsúdený. Neskoršie sa prihodila udalosť, ktorá znova oživila nádeje šľachtica. Matka mladého dievčaťa zomrela. Aby si zaistil úspech, usiloval sa dostať sa do priazne vojvodu z Orleánsu a podarilo sa mu presvedčiť ho o tom, že ona je jeho nevestou. Zmýlený touto falošnou správou, písal vojvoda poručníkovi slečny a prosil ho, aby urobil gavalierovi, čo je spravodlivé. Zdesený poručník, jeden z prvých mestských úradníkov v Tours, radil svojej sverenke, aby utiekla do jedného kláštora v meste. Zvolila si za útočište kláštor uršulínok, dom, kde jej tetka dostala apoštolského ducha a ktorý bol ešte celkom naplnený spomienkou na jej čnosti. Jej únosca ju prenasledoval až do tejto svätyne. Podarilo sa mu získať obratne pre svoje úmysly kráľovnú-matku a ona o tom písala arcibiskupovi v Tours. Prv však, ako sa malo niečo ustanoviť, chcel prelát prehovoriť s oboma mladými ľuďmi a pri tom sa presvedčil, že nároky mladého muža sú nespravodlivé a pre úbohé dievča potupné. Nešťastník odišiel s pomstou v srdci a s vyhrážkami na perách.[188]) Arcibiskup dal mladú dámu odviesť nazpäť do kláštora, lebo pre tú chvíľu nebolo pre ňu istejšieho útočišťa. Ona sama myslela, že ani za múrami klauzúry nie je ešte dokonale chránená, lebo dobre vedela, že jej nepriateľ sa nepovažuje za porazeného, ale skôr pomýšľa na nové prostriedky, aby

[188]) Casgrain: Dejiny Matky Márie od Vtelenia.

sa jej zmocnil. Nanajvýš rozhorčená nad takým potupným prenasledovaním, rozhodla sa pre reholný život, viac preto, aby prejavila svoju nenávisť k nehodnému, ako by nasledovala vnuknutie milosti. Vyjadrila túžbu zasvätiť sa Bohu, ale všetky želania a túžby jej srdca platily svetu, ktorý chcela opustiť len preto, že sa nemohla ubrániť jeho útokom na svoju slobodu. Svoje rozhodnutie oznámila kráľovnej a Anna Rakúska jej s radosťou sľúbila svoju ochranu a prenasledovateľovi pohrozila najťažšími trestami, ak by ešte raz opakoval svoje útoky.

Tak sa stala neter ctihodnej Matky Márie od Vtelenia postulantkou uršulínok. Bola v kláštore, ale len telom. Jej myšlienky, túžby, náklonnosti, celá jej duša ostaly vo svete. Nemé ticho svätyne ležalo ako olovo na jej pleciach. Jej mladé srdce cítilo akýsi chlad v týchto širokých miestnostiach a rado zaletalo k žiarivým lúčom, ktoré vnikaly gotickými oblúkmi.

Úbohé dieťa vstúpilo teda do kláštora skoro bez vyššieho povolania. Opustila svet síce dobrovoľne, ale z čisto ľudských pohnútok. Čo tu mohla čakať? — Na šťastie v ďalekej Kanade modlila sa a trpela zbožná tetka za svoju nešťastnú neter. Mária od Vtelenia písala neskoršie svojmu synovi: »Náš Pán mi dal k tebe a k nej zvláštnu lásku a neobyčajnú túžbu po vašej spáse. Nemohla som to zniesť, vidieť vás vo svete, kde denne hrozí nebezpečenstvo zahynutia. Zdalo sa mi vtedy, ako by som musela vymôcť tvoju i jej spásu, preto sa nediv, že som za vás oboch tak veľa trpela. Keby som bola musela trpieť až do konca sveta, aby som vás dvoch získala Bohu, bola by som na to ochotná, lebo som sa cítila na to povolaná Božou Velebnosťou . . .« Boh nemohol odolať prosbám takej ohnivej lásky, ktorej poslednou príčinou bol On sám. Vo chvíli, keď neter ctihodnej Matky Márie od Vtelenia prijala závoj, dal jej Boh

podľa slov Doma Claudia, »nové srdce«. Svet, ktorý sa jej posiaľ tak páčil, teraz sa jej zošklivil a rehoľný stav, ktorý jej pripadal tak hrozným, stal sa pre jej dušu rajom slastí. Odteraz žila už len v nebi. Vážila si len nadprirodzené statky, a veľkého imania, ktoré bolo nemálo príčinou jej mnohého utrpenia, použila na dobročinné ciele. V najradostnejšej a najsvätejšej duševnej nálade složila na konci svojho noviciátu slávnostné sľuby, ako Sestra Mária od Vtelenia. Toto meno si zvolila z lásky k svojej svätej tetke. Ctihodná Matka v Kanade nevedela nič o šťastnej premene svojej netere. Na sviatok Nanebevzatia Panny Márie r. 1643 cítila živé vnuknutie, aby ju odporúčala Matke Božej. Sotvaže to urobila, pocítila veľké uľahčenie. Jej duševné utrpenie náhle prestalo. Cítila, ako by jej náhle sňali s pliec ťažké rúcho. — O niečo neskoršie, keď prišly lode z Európy, dozvedela sa, že jej neter prijala v tej istej hodine rehoľné rúcho.[189])

Toto povolanie, jedno z najvýznačnejších, ktoré zaznamenávajú dejiny rehoľného života, ukazuje v obdivuhodnom svetle moc zástupnej obete a riadenie milosti. Novší dejepisec: »Hoci nebeské povo-

[189]) Celý ďalší život Sestry Márie potvrdil, aký hlboký bol účinok onej hodiny milosti. Aby ju užšie k sebe privinul, posielal jej Boh ťažké pokušenie a telesné bolesti. Jej krásne rysy, ktoré by ju boly skoro zahubily, vpadly, a krásne čierne oči, také živé za jej svetského života, začaly sa zahaľovať a dodaly jej tvári skromný výraz, ktorý obdivujeme na jej obraze. Jej pole, takto rozbrázdené kanálmi zármutku, sľubovalo bohatú žatvu. Všetky kríže a tŕnie sa jej premenilo v sladkosť, natoľko dychtilo jej srdce po utrpení. Jej kláštorské meno, ktoré jej neprestajne pripomínalo čnosti tetkine, upomínalo ju tiež, aby neustále prosila Boha o milosť, nasledovať taký dokonalý vzor. Jej horlivé korešpondovanie s tetkou dýchalo hlbokou znalosťou mystického života a anjelskou zbožnosťou. Napokon po čnostnom a pracovitom živote nasledovala po mnohých rokoch svoju už dávno zomrelú tetku do neba. Srov. Dejiny Matky Márie od Vtelenia.

lanie sa neukázalo ani v úmysle, ani citeľné v srdci, predsa vystupuje jasne v cestách Božej Prozreteľnosti, ktoré viedly k cieľu i pri všetkých prekážkach. Náš Pán ju chcel k sebe pripútať i pri jej náklonnosti k svetu a nehľadiac na slabosť, s akou nasledovala jeho vábenie. Nato použil ošklivosť a mrzutosť, ktorú jej spôsoboval práve tento svetský duch, lebo, hovorí sv. Augustín, »Boh tak veľmi túži po našej spáse, že dovoľuje tvorom, aby nás mučily, aby sme v tom našli dôvod, aby sme sa od nich vzdialili. A naozaj, keď ich milujeme, hoci sú pre nás plné horkosti, čo by sa potom ešte len stalo, keby sme v nich nachádzali len sladkosť?«[190])

Hlas Pána zastihuje mnohé mladé srdce vo chvíli, keď sa ono vrhá do víru pozemských radostí. Slečna Eleonóra Perret zabáva seba i ných pri skvelej slávnosti. Náhle sa zjavia pred jej duševným zrakom pravdy večné vo svojej podmaňujúcej veľkosti, jej srdce nepokojne bije, črty tváre prezrádzajú vnútorné pohnutie. Jeden z hosťov to pozoruje a pýta sa: »Prečo táto vážna tvár? Na čo myslíte?« — »Myslím«, odpovedala bez váhania, »či by nebolo lepšie, keby som sa stala rehoľnicou!« — Po tomto neočakávanom vyhlásení nasledovalo druhé pred jej otcom. Po niekoľkých bojoch s jeho nežnou láskou, dostala dovolenie, vstúpiť do kláštora uršulínok v Grenoble.[191])

Podobne povolal Boh slečnu Toulmonde, v rehoľ menovanú Klementína od najsvätejšieho Srdca. Pri prvom svätom prijímaní Ježiš jej zjavil, že polovicu svojho života strávi v lone svojej rodiny, druhú polovicu v kláštore. Ale predsa ju tiahla jej živá

190) Abbé Richaudeau: Vie de la R. M. Marie de L'Incarnation.

191) M. Júlia Perret bola poslednou profeskou tohto domu pred revolúciou. Za revolúcie bola 9 mesiacov vo väzení, a keď opäť nastal pokoj, reštaurovala kláštor.

povaha do víru svetských zábav. Vo svojom rodnom meste bola dušou každej slávnosti. Jedného dňa, mala práve 20 rokov, uprostred hlučnej zábavy ju zasiahla milosť a Šavel sa premenil na Pavla. V jednej chvíli, keď ešte vnikal do jej ušú márnivý smiech sveta a oslepovalo ju jeho klamné svetlo — spadlo beľmo s jej očú, všetky klamy zmizly a nebeské svetlo naplnilo jej dušu. Boh triumfoval nad týmto srdcom, ktoré bolo ako tvorené pre hrdinskú lásku. Aby poslúchla Božie volanie, musela Klementína pripraviť svojmu vrelemilovanému otcovi najväčšiu bolesť — uvidel svoju dcéru až o 10 rokov po jej vstupe k uršulínkam v Amiens. M. Klementína od najsvätejšieho Srdca žila v kláštore tak dlho, ako vo svete. Keď 20 rokov slúžila verne Pánovi, prijala sľúbenú odmenu — nebo.

Boh použil i detsky ľahkomyseľnej hry so svätými vecami na to, aby priviedol duše, ktoré si vyvolil, na ich povolanie. M. Mária Magdaléna Tubert od Kríža, ktorá pochádzala z váženej rodiny v Blois, bola vo svojej mladosti nerozvažitá, ľahkomyseľná, svetárska. Keďže mala priateľku, ktorá sa jej vo všetkom v tomto podobala a včasne stratila rodičov, bolo načim tým viac sa obávať o jej spásu. Ale milosrdenstvo Pána sa jej ujalo a zachránilo jej priateľku: »Rada by som vedela, ako to vyzerá v kláštore?« — »Ja tiež.« — »Veď to môžeme skúsiť. Poďme k uršulínkam a prosme o prijatie. Tak prídeme do noviciátu. Po 3 mesiacoch vyhlásime, že sa nám kláštorský život nepáči a dostaneme sa zasa von.« Dve ľahkomyseľné dievčatá previedly svoj úmysel a zpočiatku bolo všetko tak, ako očakávaly. Keď však bližšie spoznaly život tejto spoločnosti, tak odlišnej od sveta, keď boly svedkami jednoty sŕdc, pravého priateľstva, ktoré vládlo medzi rehoľnicami, keď uzrely na vlastné oči vzájomnú úslužnosť, nenútenú srdečnosť, o ktorej svet nemá ani tušenia, budily sa

v nich pocity, ktoré neočakávaly. Spoznaly, že sa hraly s ohňom, ale s ohňom, ktorý miesto, aby ich popálil, jemne zohrial ich duše. Zvlášť slečna Tubert porozumela, čo Boh od nej žiada a nemyslela už na nič iného, len aby zodpovedala milosti svojho povolania cvičením sa vo všetkých rehoľných čnostiach.[192])

Ešte častejšie spôsobil povolanie na rehoľný stav i nedobrovoľný pobyt v kláštore. Slečna Kervégan, pochádzajúca z jednej z prvých rodín Quintinu, bola zbožná, ale necítila ani najmenšej náklonnosti na rehoľný život. Myslela viac na to, aby verne slúžila Bohu v manželskom stave. Venovala už svoju náklonnosť istému mladému výbornému mužovi, ale otec nesúhlasil s jej voľbou a želal si iné spojenie. Keďže slečna Kervégan chcela práve tak málo povoliť, ako jej otec, došlo k neshodám, ktoré chcel otec odstrániť tým, že poslal svoju dcéru na nejaký čas k jej staršej sestre, ktorá bola uršulínkou v Quintine. Dúfal, že stykom s ňou stane sa povoľnejšou. Slečna Kervégan sa podriadila bez ťažkostí tomuto trestu a o niekoľko dní po svojom príchode do kláštora prejavila túžbu urobiť exercície. V tejto svätej samote hovoril Boh k jej srdcu tak naliehavo, že sa rozhodla, nehľadať iného ženícha mimo Ježiša Krista. Po skončení exercícií prišiel pre ňu otec a vyhlásil, že zmenil svoje náhľady a že nebude klásť nijaké prekážky jej spojeniu s mužom, ktorému venovala svoju lásku. Slečna Kervégan odpovedala, že

---

192) M. Mária Magdaléna Tubert bola potom niekoľko ráz predstavenou. Jej čnosti a vynikajúce dary ducha získaly jej dôveru poľskej kráľovnej Kazimíry, vdovy Jána Sobieského, ktorej Ľudovít XIV. prenechal na pobyt zámok v Blois. Kráľovná často navštevovala uršulínky a ešte častejšie posielala princeznú, svoju vnúčku do kláštora, aby strávila s mladými sestrami rekreáciu a tak spoznala čistejšie radosti, ako ktoré môže svet poskytnúť. Kláštor uchováva ešte jeden list kráľovnej, písaný M. Márii Magdaléne Tubert.

aj ona zmenila svoje náhľady a vyvolila si nesmrteľného Ženícha, Kráľa neba a zeme. Pán Kervégan, zprvu celkom naľakaný, chcel toto náhle povolanie svojej dcéry skúšať a vzal ju domov. Keď však videl jej stálosť, dovolil jej po roku nasledovať volanie Pána a slečna Kervégan sa stala pod menom M. Melánia výbornou rehoľnicou. Riadila dom v Quintine ako predstavená v hroznom čase revolúcie a najviac prispela k jeho reštaurácii. Msgr. de Cafarelli, biskup v Quintine, hovorieval: »Na svete je len jedna M. Melánia. Nemožno ju nájsť tam, kde nie je.«

Vedľa detí sveta sa zjavujú medzi postulantkami Spoločnosti také, ktorých smýšľanie a úsilie patrí najvyšším a najčistejším ideálom, ktoré hľadaly odpočinok pre svoje srdce na osamelých, tichých výšinách Karmelu. Je nápadné, ako často sa javí u duší, ktoré Boh povoláva do Spoločnosti sv. Uršule, zpočiatku silná túžba po reholi karmelitánok. Je to nápadné, hovoríme, a predsa to nie je nápadné, keď dobre spoznáme Inštitút sv. Angely. Veď sa usilujú, ako sme už niekoľko ráz ukázali, o dokonalosť svojich členiek v nazieravom živote. Vonkajšia činnosť sa len pripojuje k nazieravému životu a má viesť zpäť ku kontemplácii.

Dcéra sv. Terézie sa usídli na hore kontemplácie trvale. Len raz prekoná námahu k výstupu, potom v pokoji požíva vrelevytúžené dobro spojenia s Bohom. I keď nechýbajú na najvyšších výškach búrky, sú predsa iné, ako tie, ktoré zúria v nížinách údolia, vyvolané stykom s konkrétnymi prejavmi svetského ducha. Cesta uršulínky vedie horami a údoliami. I ona sa usídli na hore kontemplácie, ale neostáva tam nepretržite, ale znova a znova sostupuje do ríše, kde vír ľudských náruživostí vyvoláva nepokoj a hnutie každého druhu. Karmelitánka vychádza z krajiny smyselnosti a prirodzenosti tou mierou, ako sa jej s pomocou milosti Božej podarí priblížiť sa cestou

svojej sv. Reguly k vznešenému cieľu, ktorý nie je ničím iným, ako spojenie s Bohom predpokladá, dá sa na tejto ceste nielen ľahšie získať, ale aj udržať. Uršulínka si má získať a zachovať to isté dobro. I ona sa dostane k nemu len cestou odriekania sa všetkých pozemských vecí. Ale toto odriekanie je pre ňu omnoho ťažšie, lebo vonkajšia činnosť tvorí pre ducha i srdce neustále nové body styku so svetom. Uršulínka musí tiež, ako karmelitánka, stratiť všetku záľubu, všetku chuť k smyselným veciam, musí sa im duševne vzdialiť, musí sa stať pre ne neciteľnou a neprístupnou — ale jej smysly sa neustále podráždujú, jej oko, ucho sa nesmie celkom uzavrieť pred dojmami, ktoré svojou prirodzenosťou vyvolávajú záľubenie smyselné. Musí dosiahnuť tú vyššiu dokonalosť, ktorá vo všetkých veciach nachádza prostriedky, aby pozdvihla ducha k Bohu a zapálila vôľu Jeho láskou, tak, že napokon každé smyslové potešenie vyvoláva čisto duchovný účinok.[193])

Keďže však tohto stupňa dokonalosti, keď sa neodovzdáme nijakému klamu, môžeme dosiahnuť len na ceste neustáleho umŕtvovania a odriekania, je

---

193) Medzi mnohými ženami, ktoré sa v Spoločnosti povzniesly na tento vznešený stupeň dokonalosti, uvádzame, so zreteľom na úzke hranice tejto knihy, len dve. Najprv M. Máriu od Narodenia z domu Beruries, jednu z prvých rodín Touraine, ktorá mala za novicmajsterku ctihodnú Matku Máriu od Vtelenia. O nej čítame: »Jej spojenie s Bohom bolo také dokonalé, že viditeľné tvorstvo ju vôbec nerobilo roztržitou, ale ešte vrúcnejšie priťahovalo k Pánovi. Krása kvetu, let vtákov, chvenie listov a tisíc iných malých veci, ktoré si zriedka všímame, naplňovaly ju neuveriteľnou slasťou lásky. Raz, keď sledovala zrakom let vtáka, hovorila k svojim družkám: »Nie ste uchvátené obdivom, keď vidíte, ako sa tento vták len letmo dotýka zeme, aby si vyhľadal najnevyhnutnejšie životné potreby, a keď sa zasa povznáša do svojho čistejšieho živlu? Nezdá sa vám, že nás chcú títo malí obyvatelia vzduchu pozvať, aby sme vyleteli k nebu a dotýkali sa zeme len špičkami nôh?«

jasné, že dcéra sv. Angely musí v tom istom ohľade viac robiť, ako dcéra sv. Terézie, aby došla toho istého cieľa. To platí aj o čistote pamäti, fantázie, rozumu a vôle. I uršulínka dosiahne dokonalosti nazieravého života len vtedy, keď jej duševné schopnosti dokonale sa očistia, tak, že jej náklonnosť neprilepí sa na nič pominuteľného, nízkeho, pozemského, vo vedení i rozume, v chcení i láske. Keďže však je nútená zachovať si spomienku na mnohé veci, získať rozmanité vedomosti, ujať sa vernou, materinskou láskou tých, ktoré Boh sveril jej strostlivosti, ľahko sa dá pochopiť, že oveľa väčšia musí byť vnútorná odluka, aby si v neustálom styku s týmito vecami zachovala nepoškvrnenú čistotu, neskalený pokoj srdca, tieto základy všetkej pravej kontemplácie. K tomu priberme prísnosť klauzúry a tým

---

Druhá je M. Mária Henrietta Gougis, profeska z Blois, zomrela 1. januára 1890. Táto vysoko nadaná venovala sa so záľubou štúdiu prírodných vied. Ale nebolo to suché štúdium materialistickej vedy... Zatiaľ, čo rehoľnica sbierala, triedila a chemicky analyzovala, zatiaľ, čo jej mikroskop prezeral nejaký hmyz alebo rastlinu, alebo, keď obracala teleskop k nesčitateľným svetom, ktoré vypĺňajú nebeský priestor, jej srdce sa chvelo poklonou a láskou ku Kráľovi tvorstva, ktorého múdrosť, moc a sláva hovorí rovnako z pyľu, rozvievaného jarnými vánkami, ako z architektoniky hviezdneho neba.

Jej spolusestry rozprávajú: »Ako často sme ju počuly hovoriť, že uvažovanie o prírodných zákonoch budí v nej úctu a lásku k nadprirodzenému poriadku.« Ale nielen v osamelej cele sprevádzala meditácia jej štúdium, jej Bohom naplnené srdce pretekalo i pri prednášaní a prejavovalo sa vo zvolaniach, ktoré pripomínajú slová prorokove: »Domini est terra et plenitudo ejus... In sole posuit tabernaculum suum... Coeli enarrant gloriam Dei... Quia ipse dixit et facta sunt, ipse mandavit et creata sunt...«, keď len necitovala samé tieto texty. Nebolo to nič zriedkavého, že strhla svoje mladistvé posluchárstvo do svätého nadšenia. Jej vyučovanie dosiahlo vždy toho účinku, že sa jej žiačky naučily pozerať na prírodné zjavy nielen okom vedy, ale aj okom viery.

podmienenú samotu, vonkajšie pokánie, ktoré Pravidlá síce nepredpisujú, ale ktoré intenzívny život Spoločnosti prináša ako sám od seba, vtedy porozumieme, koľko podobnosti je v živote uršulínky a karmelitánky. Tak je celkom prirodzené, že sa klíčiace povolanie v duši, ktorá ešte nevie jasne rozlišovať hnutia svojho vnútra, obracia tam, kde vidí nažeravý život najčistejšie zobrazený.

Z mnohých príkladov tohto druhu uvádzame len niekoľko. M. Mária od Sv. Ducha, profeska z Amiens, vstúpila 16-ročná ku karmelitánkam. Ale táto nežná kvetina sa tam nemohla zakoreniť. Jej slabé zdravie ju prinútilo Karmel opustiť a hľadať miestečko pod plášťom sv. Uršule. Tu našla, po čom jej srdce túžilo, a zodpovedala milosti tak dobre, že aj pri svojej apoštolskej horlivosti zachovala si najvrúcnejšie spojenie s Bohom. Jej spovedník mohol o nej povedať, že jej srdce je živým cibóriom, v ktorom Boh nachádza svoju slasť.[194])

M. Mária Terézia de Saint-Pardoux obrátila tiež najprv svoj pohľad na Karmel. Bola potomkom starej francúzskej šľachty, ktorej činy zaznamenávajú dejiny s pýchou. Už, ako malé dieťa sa soznámila na kolenách svojho starého otca[195]) s pojmami náboženstva a rytierskosti, ktoré sa u mnohých starých rodov revolúciou nezoslabily, ale skôr často vystupňovaly až k heroizmu. Zbožný barón rád rozprával dieťaťu o vznešených čnostiach Ľudovíta XVI. a Márie Antoinetty, o Madame Alžbete, anjelovi dvora a o Mme Lujze, veľkodušnej dcére sv. Terézie. Pod takým vplyvom vyrastala Henrietta a pri voľbe stavu obrátila vo svojom veľkodušnom smýšľaní zrak najprv na Karmel. Ale čoskoro spoznala, že tichý život dcéry sv. Terézie by nestačil jej horlivosti za

194) Anály III., 78.

195) Jej starý otec, šľachetný barón de Saint-Pardoux, bol štolbom kráľa Karola X.

spásu duší, chcela prísnosť samoty a klauzúry, k tomu však práce apoštolátu, preto vstúpila 24. septembra 1846 k uršulínkam v Brives.[196])

I slečna Jozefína Taxil chcela vyletieť na Karmel, ale istý páter zo Spoločnosti Ježišovej ju uistil, že Boh jej dal vynikajúce vlastnosti preto, aby ich použila na Jeho česť a spásu duší.[197])

M. Mária Hourles, ktorá zomrela 1861 v povesti svätosti, pomýšľala zpočiatku práve tak na to, že sa stane dcérou sv. Terézie.

M. Róza Simon, narodila sa na ostrove St. Domingo Haiti, vstúpila 18-ročná ku karmelitánkam. Prísny život priťahoval jej srdce, smädiace po obetiach a utrpení, ale útle zdravie nútilo ju, aby vystúpila. Obrátila svoj pohľad na uršulínsky kláštor v Nantes, kde strávila niekoľko rokov svojej mladosti. Tu našla všetko, čo hľadala, a to vo forme, ktorá nepresahovala jej sily. Stala sa vynikajúcou členkou tejto komunity. Pre jej výborné vlastnosti ju obyčajne nazývali »perlou uršulínok«.

Aj o M. Augustíne z Clermont-Tonnerre (srov. III. diel, 3. kap.), čítame, že myslela, že je povolaná na Karmel a aby vyskúšala svoje sily, začala už na zámku Bertangle žiť jeho prísnym životom. Ale jedno slovo jej duchovného vodcu ukázalo jej vôľu Božiu inde. Vikár biskupa v Orleáns, M. d' Arny, jej

---

196) Srovnaj Anály III., 494. M. Mária Terézia bola vo svojom rehoľnom živote pravou nevestou Ukrižovaného: »Elegi abjecta esse«, hovorila neustále, viac skutkom ako slovami. Pán viedol jej silnú dušu tvrdými cestami, preto hovorila niekoľko dní pred svojou smrťou: »Milý Boh ma nikdy nerozmaznával.« Jej milým čítaním bol život. P. Ravignama. Častejšie počula v Paríži tohto známeho rečníka. Jeho nezlomná odvaha, železný charakter, zodpovedaly jej prísnemu duševnému smeru. Rýchle suchoty ju však priskoro vyrvaly láske spolusestier.

197) Prijala závoj u uršulínok v Digne, kde vykonala mnoho dobrého v rozmanitých úradoch, zvlášť ako predstavená.

povedal: »Iďte k uršulínkam. Námahy vyučovania Vám tam nahradia prísnosť Karmelu, a čo sa týka ostatného, vedzte, že opravdivá uršulínka má rovnako sobranosť ako karmelitánka.«

Máme ešte uviesť M. Kláru Boutros, ktorá je jednou z najkrajších ozdôb Spoločnosti. I ona cítila silnú túžbu po Karmeli a keď jej duchovný vodca hovoril o uršulínkach, boly jej prvé slová: »Nikdy nebudem mať trpezlivosť v zachádzaní s deťmi.« A predsa v akom veľkom stupni mala neskoršie práve táto ctihodná Matka dar, zachádzať s deťmi a získavať ich pre Boha!

Ako na uspokojenie mnohých duší, ktoré sa cítily priťahované čisto kontemplatívnym životom a predsa boly svojimi vodcami alebo bezprostredným osvietením shora odkázané na Spoločnosť sv. Uršule, ukázal Boh už na začiatku jej trvania v zázračnom videní, čo je dokonalosťou v nej pestovaného spôsobu života. M. Angela od sv. Kríža (profeska z Neversu, zomrela 1653), chcela byť, stoj čo stoj, karmelitánkou, áno, cítila pravý odpor proti životu uršulínok. Tu videla v modlitbe žiarivý svetelný lúč, zároveň sa jej však ukázal i oheň, ktorého plamene obkľučovaly celý svet. Nevedela si vysvetliť toto podivné videnie. Napokon počula hlas: »V tomto lúči a ohni sa ti ukazuje, aký je rozdiel medzi rehoľami, ktoré sa usilujú len o vlastnú dokonalosť a tými, ktoré sa namáhajú aj o spásu bližného.« Slečna Beaumont už ďalej neváhala a stala sa uršulínkou.

Z veľkého množstva príkladov, ktoré ukazujú milosrdné riadenie milosti v povolaní mnohých uršulínok, uvádzame na konci tejto kapitoly len niektoré.

Mladá barónka Fiegern, v reholi M. Mária Rozália od sv. Kríža, videla vo sne, ako mnohé osoby dvíhaly ruku k nebu a prijímaly zlatníky. I ona vztiahla ruku, ale dostala len obraz, ktorý predstavoval na jednej strane Spasiteľa, nesúceho kríž, na druhej

strane rehoľnicu. Od tej hodiny cítila silnú náklonnosť ku kláštoru, ale pochybovala, či to pochádza od Boha. Aby ukončila nepokoj, ako mienila, žiadala jedného dňa od Boha zvláštne znamenie o pravosti svojho povolania.

»Keď náhle ochoriem,« hovorila, »nechcem ďalej pochybovať, že ma Boh chce v kláštore.« Sotvaže dohovorila, pocítila takú prudkú ťažobu, že ju museli doniesť domov, kde choroba dosiahla takého stupňa, že prinútila okolie, aby ju dali zaopatriť. Teraz odkryla matke svoje povolanie, ale táto nechcela z toho všetkého nič veriť a po uzdravení svojej dcéry myslela len na to, aby ju vydala za šľachetného rytiera, ktorý sa uchádzal o jej ruku. Veľká bola bolesť srdca a trýzeň duše úbohého dieťaťa. Matka naliehala vždy viac a usporiadala už akési zasnúbenie. Tu sa mladá barónka rozhodla hľadať pomoc a ochranu u toho, ktorého sa usilovala matka postaviť medzi ňu a Boha. Žiadala si hovoriť sama so svojím ženíchom. Matka bola od radosti ako bez seba. Myslela, že už je u cieľa svojich túžob. Rozália použila túto príležitosť, aby mu odkryla svoje postavenie a najtajnejšie myšlienky svojho srdca. Gavalier sa ukázal hodným takej dôvery. »Ó«, zvolal »nech je ďaleko odo mňa ukradnúť Najvyššiemu nevestu, ktorú si sám zvolil.« Sotvaže povedal tieto slová, praskol prsteň, ktorý nastokol svojej neveste na prst a skotúľal sa k jeho nohám. Hlboko pohnutý, sám sľúbil, že sa odriekne každého ďalšieho spojenia a svoj sľub splnil. Teraz sa poddala aj matka. Zaviedla svoju dcéru do kláštora uršulínok v Linzi, a keď táto uvidela rehoľnice, hneď spoznala rúcho, ktoré sa jej ukázalo vo sne. Pobožný rehoľný život nasledoval po tomto zázračnom Božom riadení.

Často prenesie dušu heroický akt čnosti cez ťažkosti, ktoré sa hromadia medzi ňou a vrelevytúženým cieľom. V Monflanquin (Lot-et-Garonne) žily

tri sestry, slečny Malespine, ktoré považovali v okolí za vzor naozaj kresťanských dcér. Keď sa prechádzaly skromne mestečkom, každý ich úctivo pozdravoval. Matky ich ukazovaly svojim dcéram, ako príklad každej čnosti. Ich hlboká sobranosť v kostole povzbudzovala celú obec. Nebolo duše v nebezpečenstve, rodiny v núdzi, ktorej by sa neboly usilovaly pomôcť. Už včasne cítily túžbu po rehoľnom stave, vrhly sa k nohám svojich rodičov a prosily o dovolenie, aby sa smely Bohu celkom zasvätiť. Ale otec, hoci výborný katolík, chvel sa pri myšlienke na trojnásobnú obetu a rozhodol sa, podrobiť svoje dcéry prísnym skúškam, aby spoznal Božiu vôľu v ich povolaní.

Jedna z troch sestier bola v tomto čase pripustená k večnej profesii v nebi, ostatné dve sa usilovaly použiť času skúšky čo najlepšie na pokrok v duchovnom živote. Tu sa im naskytla raz príležitosť k heroickému cvičeniu čnosti.

V Monflanquin žilo jedno z tých poľutovaniahodných stvorení, ktoré, opustiac Boha, vrhajú sa z priepasti do priepasti, až napokon zapadnú v bahne nerestí. Každým opovrhovaná bola táto osoba vyvrheľom ľudu. Na jej tele hlodala strašná choroba, ale nebolo človeka, ktorý by bol ukázal súcit s nešťastnicou. Biednica zlorečila Bohu a ľuďom a úplne sa oddala zúfalstvu. Slečny Malespine sa dozvedely o jej nekonečne smutnom stave a hneď sa hrdinsky rozhodly. Povzbudené svojím duchovným vodcom, posilnené chlebom, ktorý rodí panny, na prsiach s medailónom a škapuliarom Panny Márie, idú k chorej, posadia sa na jej úbohé lôžko a preukazujú jej všemožné služby. Hriešnice sa zmocňuje doteraz nepoznané dojatie, nežné slová týchto anjelov budia v jej srdci city, ktoré sa zdaly byť celkom vyhaslé. Z očú jej vyhŕkly slzy, prosí o pomoc kňaza. Keď sa smierila s Bohom, zomrela ako ozajstná kajúcnica.

Mohly by sme teraz myslieť, že príklad týchto šľachetných panien a nápadné obrátenie nešťastnice pritiahly aspoň niekoľko súcitných duší k opustenej mŕtvole tejto úbohej bytosti. Ale nebolo tomu tak. Nikto sa nechcel postarať o jej pohreb, ba nenašli sa ani nosiči pre jej rakvu. Tu preukazujú Terézia a jej sestra mŕtvole vlastnoručne všetky služby kresťanskej lásky a keď zvon dáva znamenie na pohreb, zabúdajú na svoj rod, výchovu a imanie, berú rakvu a nesú ju po rušnej ulici ku kostolu a na cintorín.

Zdalo sa, že Boh čakal na tento heroický akt lásky, aby splnil túžby svojich verných služobníc. Náhle cítily hnutie previesť svoje predsavzatie i proti vôli svojho vrelemilovaného otca. O niekoľko dní neskôr našiel pán Malespine v ich izbe na stole list, v ktorom mu oznamovaly, že opustily milovaný otcovský dom, aby šly za volaním Božím, ktoré už dávno počuly v duši. Vstúpily v Montauban do dvoch rozličných kláštorov: Terézia k uršulínkam, jej sestra ku karmelitánkam. Ich otec, premožený takou veľkodušnosťou, sa poddal a priniesol ťažkú obeť.[198])

Je mnoho takých, ktoré sa len po ťažkých bojoch s vlastným srdcom oddajú úplne Bohu, ale sú aj duše, ktorým je povolanie na rehoľný stav takmer vrodené. K nim patrí Sestra Mária Berchmana, dcéra grófa de Vertus, ktorý pochádzal v priamej línii z domu Valois z Orleánsu. »Nikdy som sa nepoznala bez povolania k rehoľnému stavu,« hovorievala často milo k svojim spolusestrám. Naozaj u tohto omilosteného dieťaťa hneď s prebudením rozumu preja-

198) Teréziu Malespire, v reholi M. Agátu, neskoršie poslaly jej predstavené do Montpesat, kde nebolo nijakej schopnej ruky, ktorá by bola viedla reorganizáciu kláštora. Tento dom jej ďakuje za všetko v duchovnom i hmotnom ohľade. Spomína na ňu s vďačnou úctou. Srovnaj Anály IV. 180.

vila sa náklonnosť na dokonalý život. I túto dušu to tiahlo najprv do prísnej, nazieravej rehole, ale pobožný misionár, s ktorým sa o tom radila, upozornil ju na uršulínky. Sotvaže počula toto meno, jej duša sa uspokojila a jasne videla, že Boh ju chce v kláštore tejto rehole v Ploërmel. Ako rehoľnica podobala sa svojmu sv. patrónovi nielen čnosťami, v ktorých sa cvičila, ale aj krátkosťou svojho pozemského života. Bezprostredne po profesii, ktorú mohla ešte slávnostne zložiť pred biskupom Msgr. Bécel, museli ju doniesť na posteľ, ktorú už neopustila. O niekoľko mesiacov neskoršie skončila tichá smrť krásny život tejto anjelskej sestry.

Čo je ozajstné povolanie, to je moc, ktorou milosť duše nielen zachvacuje, ale aj udržuje, ukazuje medzi inými M. Mária Magdaléna Trebuchet, uršulínka z Nantes. Bola tetkou Viktora Huga a v 18. roku prijala závoj. Bohužiaľ, už nemohla pred revolúciou zložiť sľuby, ale to neotriaslo jej povolaním. Vyvrhnutá do sveta, túžila od r. 1789 až do r. 1806 po chvíli profesie. V týchto 17 rokoch žila ako opravdivá rehoľnica a mohla konečne po reštaurácii svojho kláštora, 16. novembra 1806 verejne zložiť sväté rehoľné sľuby.

Sú dejiny, ktoré rozprávajú o vojenských činoch, víťazstvách a výbojoch národov. Iné hovoria o duševných vymoženostiach národov na poli vedy a umenia. Sú zvlášť v dnešných dňoch, ešte iné dejiny, ktorých zaujímavý obsah môže mnohých upútať, ale popri všetkých týchto dejinách, ktoré sa zaoberajú hlučným vonkajším životom, vyvíjajú sa ešte dejiny, ktoré majú pre mnohých neporovnateľne väčšie pôvaby ako všetky ostatné — sú to dejiny ľudského srdca, ľudskej duše. Zprávy, ktoré sme sa pokúsili v tejto kapitole podať, môžu sa považovať za zlomky takých dejín. Predkladáme ich tým, čo s tichým zanietením počúvajú hlasy, ktoré vo všetkých časoch,

u všetkých národov, v každom veku a stave rozprávajú, že ľudské srdce podľa svojej prirodzenosti túži a dychtí po večnej pravde, kráse a dobre, že o ňu zápasí a bojuje, a že nachádza svoje šťastie len v Tom, ktorý je pravdou, krásou, dobrotou, pokojom a mierom.

XI. KAPITOLA.

Ako sa zomiera v Spoločnosti sv. Uršule.

Smrť a večnosť. — Smrť v reholi je pokojná, svätá smrť. — Niekedy býva oslávená zázrakmi. Vysoká vážnosť milosti povolania v hodine smrti. — Sesterská láska v smrti. — Jej dôkazy i po smrti. — V kláštore sa môže zomrieť náhle, ale nie nepripraveno. — Smrť v kvete života. — Patriarchovia rehole. — Hlasy z očistca. — Posledné slová. — Smrť ako obeť poslušnosti, lásky a poníženosti. — Záver.

Zomrieť! Skutočnosť, ktorá sa už toľko ráz opakovala, koľko ráz sa otvorilo oko svetlu, koľko ráz sa duša spojila s hlinenou nádobou ľudského tela. A predsa skutočnosť, ktorej neubýva hroznej váhy, ktorej strašná vážnosť sa nezmierňuje, i keď sa opakuje 80.000 ráz za deň každodenne. Váha, ktorá ju tlačí, je práve váha večnosti a strašná vážnosť, ktorá hľadí z jej tváre, je hrozné »buď — alebo«, buď večné šťastie, alebo večné nešťastie, ku ktorému je smrť prvým krokom. Smrť je echom života, je ale aj prvým prelúdiom večnosti. Na jej horizonte prebleskuje buď večné svetlo, alebo vystupujú čierne tiene večnej noci. Myšlienka na tieto večné pravdy pohla mnoho ľudí k životu, ktorému sa svet vysmieva ako bláznovstvu, v ktorom však smrť našla súhrn pravej múdrosti. Angeline dcéry zaiste patria do tohto počtu a pre čitateľa bude iste zaujímavé dozvedieť sa, ako zomierajú tie, ktorých život, činnosť a utrpenie, obetavé povolanie pozoroval v týchto

dejinách. Ako sa končí život týchto žien, ktoré obetujú všetko, čo majú, telo i dušu, ducha i srdce, dary a talenty, slobodu a lásku, čo majú len zdanlivé, lebo sa toho odriekajú, vzdávajú? —

Pristúpme k chudobnej posteli niekoľkých zomierajúcich uršulínok a pozrime sa, ako opúšťajú život, ktorý už dávno nie je ich, aby vstúpily do iného, ktorý kresťanská viera tak krásne menuje »lepším životom«. Posledné chvíle týchto panien, ktoré očakávajú príchod svojho Ženícha, sú predovšetkým plné pokoja. Je to začiatok nebeského pokoja, ktorý sa rozptyľuje pred ich vyhasínajúcim zrakom, ako nesmierny oceán, ovládaný tajomným slastným mierom a pozýva ich, aby v jeho lone plávaly vždy ďalej do Božej slávy, navždy a večne. Naplňuje ich vrelá túžba po chvíli, ktorá ich má uviesť do náručia ich Boha, toho Boha, ktorého tak veľmi milovaly, že neváhaly celý svoj život zasvätiť jeho láske. Táto túžba lásky je často taká veľká, že skoro vylučuje bázeň, i svätú bázeň pred Božími súdmi. A keď sa predsa zjaví u týchto smrteľných postelí bázeň, podobá sa čiastočne už tej, ktorá preniká serafínov, keď sa chvejú pred trónom Najvyššieho.

Čo zamestnáva tieto múdre panny, ktorých lampy jasne žiaria, je iba starosť, aby aj toto posledné dielo previedly čo najdokonalejšie. Vo svojom živote usilovaly sa dobre pracovať, dobre trpieť, dobre sa modliť, teraz sa usilujú dobre zomrieť.

Krásny príklad toho poskytuje smrť M. Cecílie Belloy, prvej profesky rehole.[199]) Keď položila v Montargis základ nového kláštora, ochorela, a keď sa uložila do postele, dala jasne na vedomie svojim zarmúteným dcéram, že už viac nevstane. Rehoľnice sa veľmi zľakly, áno, mladý konvent prišiel celkom do zmätku pri myšlienke, že má stratiť svoju Matku

[199]) Srovnaj II. diel 4. kap.

a zakladateľku. Len Mater Cecília si zachovala dokonalý pokoj ducha. Keďže v tomto dome nezomrela ešte ani jedna sestra, dala si priniesť ceremoniál a so svojej smrteľnej postele preberala s konventom rehoľné zvyky pri smrti a pohrebe spolusestry, aby ani jediný bod pri jej pochovávaní nezanedbaly. Určila miesto pre svoj hrob a upozornila svoje duchovné dcéry na najmenšie veci, ktoré maly zachovať pri jej pohrebe a pri službách Božích. Potom prosila o sviatosti zomierajúcich. Kľačiac prijala na svojom chudobnom lôžku Sviatosť Oltárnu a tak ostala, kým bola Najsvätejšia Sviatosť v jej izbe. Pred ňou obnovila vyznanie viery, súc prešťastná, že môže zomrieť ako dcéra svätej katolíckej Cirkvi.

Celý Montargis spolucítil s uršulínkami. Modlili sa o zachovanie tak vzácneho života, ale hodina odplaty pre ctihodnú Matku už prišla. Nič nemohlo Boha pohnúť, aby ju odložil. Večer počula sestra, ktorá u nej bedlila, ako opakovala slová: »Non nobis, Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam!« Keď sestra spozorovala na chorej akýsi nepokoj, usilovala sa povzbudzovať ju. »Ďakujem Vám, milá Sestra,« odpovedala Mater Cecília, »musíme bojovať, lebo diabol robí, čo môže.«

Nasledujúceho dňa lekár vyhlásil, že chorá je blízko smrti. Tu pozdvihla ctihodná Matka oči a srdce k Bohu a povedala s radostným pohnutím: »Laetatus sum in his, quaedicta sunt mihi; in domum Domini ibimus.« Keď sa modlily okolo 9. hodiny večer modlitby zomierajúcich, spozorovala Mater Cecília, že jedna sestra šepkala niečo druhej. Kronika hovorí: to nemohla dokonalá rehoľnica zniesť, a hoci mala už dušu skoro na perách, podala ešte posledný dôkaz svojej horlivosti za presné zachovávanie Pravidiel tým, že milo povedala: »Milé Sestry, prosím Vás, zachovávajte mlčanie a pre mňa ho nerušte.« Potom sa obrátila na jednu Mater, ktorá sa zdala nadmieru

zbožná, ale zamestnávala sa myšlienkou, čo asi bude s kláštorom po smrti tejto svätej Matky, a hovorila: »Na čo myslíte? Boh sa postará o všetko.« Posledné slová k jej duchovným dcéram sa týkaly verného zachovávania Pravidiel a ako v živote, spečatila i v smrti tieto slová svojím príkladom. Posledné hodiny svojho života strávila v najhlbšej sobranosti a v ustavičných aktoch lásky, až napokon bez smrteľného boja okolo polnoci s 20. na 21. augusta 1639 odovzdala svoju krásnu dušu Bohu.

Za prvých 24 hodín po smrti mala mŕtvola jemný, nežný výraz. Zdalo sa, ako by sa dobrá Matka modlila, potom však neobyčajne skrásnela, jej pery sčervenely a z jej úst vychádzalo svetlo vo forme slnka, veľkosti hostie. Tento zázrak trval tri hodiny. Nebol jediný, ktorým Boh oslávil svoju vernú služobnicu. Jedna z jej duchovných dcér strašne trpela žlčovými kameňami. S dôverou si obliekla pás ctihodnej Matky a prosila o pomoc. Bolesti hneď prestaly, chorá celkom vyzdravela.

Keď sa uršulínky z Montargis po smrti svojej svätej zakladateľky ubytovaly v inom dome, chcely vziať jej pozostatky so sebou. Preto vyzdvihly rakvu a otvorily ju v prítomnosti súdnych svedkov, pričom našly telo i šaty neporušené. Rehoľnice mohly ešte raz pozerať na črty tváre svojej ctihodnej Matky. Dotýkaly sa a bozkávaly údy, tak zázračne zachované od porušenia. Potom zatvorily rakvu a preniesly ju neskoro večer do nového hrobu. Bol zachmúrený, daždivý deň. Celé nebo zahaľovaly ťažké mraky. Keď sa však pobožný sprievod pohol, bolo nad ním nebo celkom jasné a čisté a mnoho hviezd zriedkavého lesku žiarilo, takže účastníci mohli bez námahy čítať vo svojich modlitebných knihách. Sotvaže však uložili rakvu, mračná sa opäť stiahly a nasledovala hrozná, tmavá noc, plná búrky a mrakov.[200])

[200]) Kronika II. 25.

M. Cecília Belloy nebola jedinou dcérou Angelinou, ktorej smrť sprevádzaly zázraky. V kláštore v Abbeville zomrela 20. februára 1627 Sestra Mária od sv. Karola, vo svete Johanna de la Garde. Z 25 rokov jej života 9 uplynulo v reholi. Ale ona tak verne spoluúčinkovala s milosťou v tomto krátkom čase, že dosiahla neobyčajnej svätosti. Cesta, ktorou Boh viedol jej dušu, bola, pravda, tvrdá. Dal jej v hojnej miere účasť na potupe svojho Syna, ale pod týmito tŕňami sa rozvíjaly čnosti, ktorých príklad zanechal v kláštore taký hlboký dojem, ako by bola žila 100 rokov, a ktoré spôsobily, že jej pamiatka bude večne vydychovať sladkú, ľúbeznú vôňu svätosti. Boh oslávil smrť tejto sestry, ktorá zvláštnym dopustením Božím bola v živote pre všetky kameňom úrazu. Keďže naraz nápadne schudla, zavolali lekára, hoci povedala, že sa vôbec necíti chorou. Lekár ju prezrel, ale našiel všetky ústroje úplne zdravé, bez horúčky, bez bolesti, bez ťažkosti v dýchaní, slovom nič, z čoho by sa dalo uzatvárať na nejakú chorobu. A predsa videl, že pritom všetkom vnútorný žiar stravuje telo tejto mladej bytosti. Tu ho Boh osvietil, aby oslávil čnosť svojej vernej, ale tak dlho zneuznávanej služobnice. A tento muž vedy vyhlásil, že jej život stravuje láska Božia. A naozaj, nič iného nebolo zranené, iba srdce, ktoré Ježiš Kristus zasiahol smrteľne šípom svojej lásky. Táto rana bola jej duši nekonečne sladká, ale súčasne jej spôsobovala nevýslovné bolesti. Ale aj pritom vykonávala všetky predpísané cvičenia až do pondelka pred svojou smrťou, keď uložila sa do postele. Na druhý deň prijala sviatosti zomierajúcich. Lekár ju neustále navštevoval, hoci nepredpísal nijakého lieku. Pozoroval postup tejto nadprirodzenej choroby. Jedného dňa položil ruku na jej plecia a cítiac len kosti, pokryté zoschlou kožou, použil o nej slová Jóbove: »Pelli meae, consumptis carnibus, adhaesit os meum.«

Túžba tejto mladej sestry po spojení s Bohom rástla s mukami lásky, ktoré ju trýznily, takže istá staršia zpráva hovorí: »Ohnivá túžba trpieť, zomrieť a mať Boha, bola katom, ktorý jej vzal život.« Až do poslednej chvíle nemyslela na nič iného, ako, aby sa stala podobnou svojmu ukrižovanému Ženíchovi. Preto niekoľko ráz prosila v deň svojej smrti ako sv. Alojz, aby jej udelily disciplínu, lebo sama už nemala sily na toto cvičenie pokánia. Z tej istej príčiny si žiadala, aby jej do nápoja primiešaly trocha žlče. O pol hodiny po jej poslednom svätom prijímaní nastala agónia, ktorá trvala 5 hodín.

Hrob Sestry Márie od sv. Karola bol slávny. Často videli na ňom rozmanité svetelné zjavy. 1. decembra 1633 videla jedna z jej spolusestier na hrobe uprostred snehu žiariacu kvetinu, a keď Mater prefektka šla po matutine na cintorín, aby sa za zomrelú modlila, videla tiež túto kvetinu, veľkosti sasanky, neobyčajne jasnej, a vyžarujúcej svetlo. Dlho pozorovala krásu a tvar kvetu. Keď sa chcela vzdialiť, zjavil sa na hrobe plameň, asi pol metra vysoký a pol metra široký. Tieto zjavy sa častejšie opakovaly a spôsobily, že v kláštore i mimo kláštora, prosili s veľkou dôverou túto svätú uršulínku o orodovanie. Rehoľná kronika má niekoľko záznamov o zázračnom vyslyšaní modlitby na jej orodovanie.

Kláštor v Chambery mal sestru, ktorej pravú cenu spoznaly až po smrti. Bola to Mater Františka Berard. I ona šla kráľovskou cestou potupy v nasledovaní svojho Božského Ženícha. Hoci mala na ženu neobyčajné vzdelanie — pred vstupom do rehole pestovala štúdium filozofie a teologie — predsa ju považovaly a zachádzaly s ňou v reholi ako s obmedzenou, hlúpou osobou. Ani jej čnosti sa neviedlo ináč. Boh jej ponechal na uponíženie niektoré vonkajšie chyby, ktoré ju robily v očiach ľudí, súdiacich väčšinou len podľa zdania, opovrženiahodnou, a tak

tieto chyby tvorily nielen ochranný plášť jej dokonalosti, ale aj mimoriadnych milostí, ktorými ju nebo zasypávalo.

Mater Františka spoznala lásku, ktorá ju postavila na túto cestu a horlivo sa namáhala, aby neurobila ani kroka mimo nej. Celý jej život bol cvičením obdivuhodnej prostoty a úprimného pohŕdania sebou samou, takže sa o ňom mohlo povedať: život s Kristom skrytý v Bohu. Keď dosiahla svojho cieľa, keď po dlhom boji so spurnou prírodou dostala sa ta, že sa tešila potupe tak, ako ľudia vo svete úcte, zvolala: »Čo tu mám ešte robiť? Už som všetko dokonala, nič ma už nebolí, nič neteší. Poďme, poďme do vlasti! Ó kedy pôjdeme, kedy tam budeme?«

Porážka ju priviedla k vytúženému cieľu. Ochromila skoro celé jej telo, i jazyk jej vypovedal službu. Mohli jej udeliť len posledné pomazanie. Predstavená bola veľmi starostlivá o jej dušu, preto zavolal istého pátra zo Spoločnosti Ježišovej, ako známeho duchovného muža, aby pripravil Mater Františku na smrť. Keď tento vstúpil do izby chorých, dal mu Boh poznať vysokú dokonalosť zomierajúcej. Sťažoval si u predstavenej, že tak dlho skrývala taký poklad. Táto nemálo prekvapená doznala s ostatnými rehoľnicami vo všetkej prostote, že nevedely, áno, ani netušily, že Mater Františka je svätica. Naopak, považovaly ju za celkom nedokonalú a hlúpu sestru. Páter vyhlásil, že chce byť u tejto dobrej Matky až do konca, čo aj urobil. Jej obličaj ostal vždy jednako veselý, áno, usmievavý, i keď bola zachvátená takými strašnými kŕčami, že sa až posteľ triasla. Štyri dni nemohla povedať ani slova, ale keď sa blížila jej posledná chvíľa, hovorila celkom zreteľne: »Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto,« modlitbu, ktorú za života mala vo dne, v noci na perách. Potom tri razy opakovala sladké meno Ježiš a skonala. Páter, ktorý u nej bol, myslel, že láska Božia bola pravou

príčinou jej smrti. Hovoril uršulínkam v Chambery, že ich zomrelá spolusestra bola hviezdou, ktorú poznali až pri jej zániku. Vzal so sebou spisy zomrelej a odovzdal ich Otcom kolégia, ktorí, keď ich prezreli, neváhali vyhlásiť, že táto čnostná uršulínka si zaslúži, aby bola pripočítaná k vynikajúcim ženám svojej doby.

Šalamúnovo zlaté zrkadlo žien hovorí o silnej žene: »V posledných dňoch sa bude usmievať.« Nie sú tieto prípady smrti vhodnou ilustráciou týchto slov? Dni života týchto rehoľníc boly namáhavé, ale deň smrti bol pre ne dňom víťazstva.

Až vo smrti sa naozaj spozná šťastie rehoľného stavu. Tu duša jasá pri zpätnom pohľade na úzku cestu, ktorou šla za Spasiteľom, nesúcim kríž. Tu by nechcela ani jedna nazpäť... Z úst umierajúcich nevies Božích zaznievajú výkriky radosti nad dobrou čiastkou, ktorú si zvolily a s pomocou milosti Božej až do konca zachovaly. »Ó, milé Sestry, ako dobre je zomrieť v službe Božej, vo svätom rehoľnom stave,« hovorila zomierajúca Soror Mária la Mazon od sv. Pavla svojim spolusestrám.[201])

I Soror Anna de Montholon od Ježiša, profeska z Dijonu, neúnavne vyjadrovala všetkým, čo ju navštevovaly, svoju radosť nad tým, že môže zomrieť ako uršulínka. 19-ročná chorá, ktorá 4 roky patrila do Spoločnosti, bola dokonalou rehoľnicou. Keď lekári vyhlásili, že zmena vzduchu ju môže zachrániť, uisťovala mladá sestra, vtedy ešte novicka, že radšej chce zomrieť, ako ešte raz opustiť kláštor. Rehoľná

---

[201]) Bola profeskou v Ploërmel. Hoci zomrela už 24-ročná, dosiahla takého vysokého stupňa svätosti, že ju Boh oslávil mnohými zázrakmi. V krátkom čase počítalo sa vyše sto zázrakov, učinených jej relikviami, alebo sľubmi k jej úcte, nepočítajúc tie, ktoré sa nemohly dostatočne dokázať. Biskup v Saint-Malo, ktorý počul mnohých svedkov, dal najdôležitejší zaznačiť. Srovnaj: Kronika II. 266, kde sú niektoré z nich uvedené.

kronika hovorí: »Sestra Anna, ktorá sa nikdy nemohla odhodlať, opäť dýchať aj len na chvíľku vzduch sveta, odhodlane privolila na strašnú operáciu a v hrozných bolestiach, ktoré jej táto spôsobovala, tešila sa myšlienkou, že teraz je viac podobná Ježišovi, ktorý si dal prebodnúť bok, aby nám otvoril poklady svojho najsvätejšieho Srdca.«

M. Margaréta Coutier de Souhé od sv. Xavéria, ktorej život na rozkaz kráľovnej Anny Rakúskej napísal Páter Ján Marco O. S. F. a ktorý vyšiel r. 1665 tlačou v Paríži, zvolala tiež zomierajúc: »Ó ako dobre je zomrieť, ako dcéra katolíckej Cirkvi a ako uršulínka v takom svätom dome!«[202])

Prvá laická sestra v kláštore Quebec, Laurentia Bataille, bola dcérou veľmi zámožnej rodiny. Štyri roky musela prosiť svojich rodičov o dovolenie, aby mohla vstúpiť ako laická sestra. Tento boj s rodičovskou láskou sa obnovil, keď chcela ísť do Kanady. Na konci svojho odriekavého, najnižším službám zasväteného života, hovorila Sestra Laurentia: »Ani v jeden deň svojho života som nevynechala ďakovať Bohu za to, že ma povolal k tomuto poníženému stavu. Keby som mala všetky koruny sveta, dala by som ich, aby som si za ne kúpila miesto poslednej laickej sestry v kláštore uršulínok.[203])

Smrťou nemizne sesterská láska, sväté priateľstvo, ktoré navzájom spojuje členky rehole, nemiznú nežné city, ktoré za života hýbu srdcami rehoľníc a dodávajú ich prísnym kláštorským čnostiam pôvabu,

---

202) Zomrela v Dijone 10. júna 1647 v 44. roku života, v 20. roku rehoľného života. Jej otec, Ján Coutier, pán de Chateau-Bornay a barón de Souhé, obetoval Pánovi okrem Mater Margaréty ešte dve dcéry v Spoločnosti svätej Uršule a jedného syna v Spoločnosti Ježišovej.

203) Čnosť Sestry Laurentie Bataille si zaslúžila, aby jej pero ctihodnej Matky Márie od Vtelenia venovalo posmrtnú spomienku.

ktorý neodolateľne priťahuje, áno, v objatí smrti vzplanú skôr novou silou.

Čo je dojímavejšie ako prosba, ktorú predniesla laická Sestra Vincencia Filet, zomrelá 1873 v Tullins, vo sviatok sv. Jozefa po prijatí sviatostí zomierajúcich tomuto slávnemu svätcovi: »Môj dobrý Otče! Mám ešte toľko bielizne opravovať. Ty vieš, koľko práce majú všetky v dome. Prosím Ťa, dovol mi dokončiť svoju prácu a daj mi na to čas až do sviatku Tvojej Ochrany.« Svätý Jozef vyslyšal túto modlitbu, diktovanú takou zbožnou láskou. Sestra Vincencia mohla bielizeň opraviť. Bola s ňou do sviatku Ochrany sv. Jozefa hotová a zomrela ešte večer toho dňa.

Odvážnej obnoviteľke kláštora v Bourges udelili sviatosti zomierajúcich v predvečer trídua. Milá Matka, ctihodná osemdesiatnička, sa obávala, že by sa sestry mohly pre ňu v exercíciách znepokojovať a rozptyľovať. Preto hovorila: »Choďte len a robte si svoju duchovnú obnovu v pokoji. Počkám so smrťou, až si obnovíte sľuby a budete po všetkých ceremóniách. A Pán urobil, ako si žiadala láska jeho zomierajúcej nevesty. Hneď po sv. omši, pri ktorej profesky obnovovaly sľuby, prosila M. Róza Veilhanth, aby sa modlily modlitby zomierajúcich a sotva skončily, odovzdala pokojne a ticho svoju krásnu dušu Bohu 13. júna 1848.

Roku 1869 v noci so stredy na Zelený štvrtok zomierala v kláštore v Mortaine M. Germana Délon. Keď nastala chvíľa, keď táto pobožná sestra, v ktorej kláštor skladal také veľké nádeje a ktorá i pri svojej mladosti bola výbornou novicmajsterkou, mala odísť, aby prijala večnú odmenu, priblížila sa predstavená k posteli zomierajúcej, aby naposledy objala svoju vrelemilovanú dcéru v Pánovi: »Drahá Sestra,« šepkala jej tíško, »to je prvý zármutok, ktorý mi ro-

bíte.« Šťastná matka, povieme a šťastná dcéra, ktoré spojovala v živote i v smrti taká verná láska.

Nábožné rehoľnice berú nežnosť svojho srdca so sebou do neba. Rehoľná kronika neraz hovorí o dôkazoch, ktoré o nej dávaly svojim pozostalým sestrám.

R. 1647 zomrela v Abbéville M. Margaréta Manessier od sv. Karola. Jedna jej zvlášť blízka sestra ju pred smrťou prosila, aby sa namiesto nej poklonila v nebi Božej Velebnosti a pozdravila jej svätých patrónov. Onedlho po blaženej smrti M. Margaréty od sv. Karola videla táto sestra zrazu vedľa seba jasný oblak, z ktorého vystúpila zomrelá, priblížila sa k nej, milo ju objala ako pri bozku pokoja a pritom hovorila: »Milá Sestra! Vyplnila som Vaše poverenie.« Dušu takto navštívenej rehoľnice zaplavila pri týchto slovách nebeská radosť, ale jej oslávená spolusestra zmizla.[204])

Skoro v tej istej chvíli, keď v Quebecu umrela M. Jozefa de la Troche, zjavila sa vo svojom profesnom kláštore v Tourse jednej veľmi pobožnej laickej sestre, Sestre Alžbete od sv. Marty. Táto Sestra ošetrovala a obsluhovala kedysi slečnu Máriu de la Troche za jej penzionátnych rokov, a táto i ako rehoľnica zachovala si tú istú úprimnú vďačnosť za všetky jej vtedy preukázané služby. Áno, nadviazala s jednoduchou, ale detinne zbožnou laickou sestrou sväté priateľstvo, podľa ktorého si sľúbily vzájomnú účasť na všetkých zásluhách a duchovných dobrách, ktoré si

---

204) Smrť Sestry Margaréty od sv. Karola bola veľmi povzbudzujúca. Vernosť v zachovaní predpísaných cvičení, ktorá ju vyznamenávala v živote, posvätila jej posledné chvíle. Ošetrovateľka jej nechcela dovoliť modliť sa officium. »Ó moja drahá Sestra,« hovorila M. Margaréta, »nesmieme zomrieť s dlhami, zvlášť keď ich môžeme ľahko splatiť.« Potom recitovala matutín. Sotvaže ho skončila, ešte so sopätými rukami, s blaženým úsmevom na perách odovzdala svoju dušu v 36. roku svojho života a v 20. svojho rehoľného života.

získajú za svojho života. Keď sa teraz M. Jozefa vo chvíli svojej smrti zjavila Sestre Alžbete, pobádala ju, aby sa pripravila, že ju bude nasledovať, aby ich duše, ktoré na tejto zemi tak vrúcne spojovala láska, boly spojené tou istou láskou. Dobrá sestra šla hneď k predstavenej, hoci bolo už neskoro, oznámila jej nebeskú návštevu a uisťovala ju, že v niekoľkých dňoch umrie. Ostatnú časť noci strávila plná vnútornej útechy a pokoja. Nasledujúceho dňa rozprávala sestrám, shromaždeným v rekreácii: »Dnes v noci som videla niečo veľmi krásneho. Všetky sa budete tešiť z toho. Videla som našu M. Jozefu v žiariacom svetle úchvatne krásnu a neporovnateľne velebnú. Kývajúc mi rukou, hovorila: »Sestra moja, nasleduj ma! Je čas, aby sme sa spojily na spoločnom mieste.« — O 13 dní neskoršie Sestra Alžbeta umrela. Teraz už nemohly pochybovať o pravosti zjavenia, zvlášť, keď neskoršie prišly z Kanady listy a potvrdily, že M. Jozefa v ten istý deň a v tú istú hodinu umrela.[205])

Uršulínky berú so sebou do príbytkov pokoja i materinskú lásku, ktorú podľa Božej vôle venujú deťom a tam orodovaním, ktoré skladajú pred trón Najvyššieho, pokračujú v diele záchrany duší. Niekedy Boh dovolí, aby sa v rozhodných chvíľach priblížily k svojim miláčkom ako anjeli strážcovia, vystríhaly ich, povzbudzovaly, tešily. Irokezi prepadli raz Quebec a medzi zajatcami odvliekli aj deväťročnú Annu Baillargeon. Život týchto divochov sa malučkej tak zaľúbil, že sa rozhodla u nich ostať navždy. Keď M. de Tracy vynútil si po víťazstve nad týmto kmeňom vydanie všetkých zajatých Francúzov, utiekla do lesov, aby sa nemusela vrátiť k svojim. Ale, keď už myslela, že je v bezpečnosti, ukázala sa jej jedna rehoľnica a prikázala jej, hroziac trestom, aby sa

[205]) Viď: Lettres de la R. Mere Márie de l' Incarnation etc. I. 532.

vrátila k Francúzom. Anna sa toho naľakala a usilovala sa vyhľadať zástup ostatných zajatých. V Quebecu ju privedli k uršulínkam, aby sa obnovila v kresťanskom duchu, ktorý sa v nej veľmi oslabil stykom s divochmi. Keď v kláštore uzrela obraz M. Jozefy de la Troche, zvolala prekvapene: »Ach, to je tá, ktorá ku mne hovorila. Má také isté šaty.« Anna za svojho pobytu u Irokezov prijala mnoho z ich pohanských mravov a zvykov, ale jej čistota ostala neporušená. Všeobecne to pripisovali ochrane, ktorou M. Jozefa de la Troche obkľúčila z neba toto dieťa.[206])

M. Karolína Cous[207]) od Matky Božej, mala raz silné pokušenie, aby pestovala cvičenie kontemplatívneho života na úkor prác svojho Inštitútu. Aby ju ochránil od odbočenia, poslal jej Boh pomoc prostredníctvom jednej z jej bývalých vychovávateliek z domu v Lyone. Bola to M. Anna de Pilier, ktorá sa zvlášť ujala Karolíny, keď bola chovankou v jej kláštore a ktorá sa jej zjavila vo chvíli svojej blaženej smrti. Sama M. Karolína opisuje zjavenie: »Krása a lesk tejto duše boly neopísateľné. Nedotýkala sa zeme, ale vznášala sa na striebornom obláčku. Jej biele rúcho bolo späté zlatým pásom, pokrytým drahokamami a perlami, len rúcha zdobily bohaté výšivky. Na hlave mala hviezdnatý veniec, vyžarujúci mnohonásobné svetlo, na prsiach sa jagala ruža, vytvorená zo vzácnych klenotov. M. Anna vysvetlila svojej bývalej žiačke, že veniec si zaslúžila cvičeniami nazieravého života, bohatá ozdoba rúcha je odmenou za námahy a práce vo vyučovaní mládeže, ružu na prsiach si získala zvláštnou starostlivosťou, ktorú kedysi venovala vzdelaniu svojho ducha a srdca. Táto ruža sa teraz rozvíja tým krajšie a nádhernejšie, čím viac ona rastie v čnosti a svätosti. Potom

206) Jeden z otcov vatikánskeho koncilu Msgr. Baillargeon, arcibiskup z Quebecu, ktorý čoskoro po svojom návrate z Európy zomrel, patril do rodiny tejto Anny Baillargeon.

207) Srovnaj: III. diel 11. kap.

ju povzbudzovala, aby vstúpila do jej šľapají a s nezmenenou vernosťou vytrvala v prácach svojho svätého povolania. O niekoľko dní neskôr dostala M. Karolína zprávu o smrti tejto svojej vernej učiteľky.

Vráťme sa do kláštora v Abbeville, kde sme videli tak zbožne zomrieť M. Margarétu Manessier. V posledných dňoch roku 1644 pochovala Spoločnosť na cintoríne, patriacom kláštoru, veľmi milú spolusestru M. Karolínu Roüault de Gamache od Najsvätejšej Sviatosti, ktorú jej vyrvala náhla smrť. Onedlho po tomto smutnom pohrebe navštívila istá rehoľnica hroby svojich zomrelých sestier a plná obáv myslela pritom na dve choré domu — tu zrazu uzrela jasné svetlo a v ňom žiariť v nebeskej sláve M. Karolínu od Najsvätejšej Sviatosti, ktorá odpovedala na jej myšlienky: »Sestra moja N. bude tu budúceho piatku a Sestra N. v nasledujúci utorok,« čo sa aj stalo. Potom hovorila oslávená skoro žartovne, pripomenúc spolusestre rozhovor, ktorý s ňou mala kedysi a pri ktorom sa rozchádzaly ich mienky. »No, moja drahá Sestra, myslíš ešte, že blahoslavení nie sú úplne spokojní, kým nemajú svojho tela?« Žijúca odpovedala, že pohľad na ňu presvedčuje o opaku a pritom zvolala: »Ó akej nevýslovnej sláve sa tešíš, aké šťastie požívaš!« — »A to na celú večnosť; áno, naveky, naveky!« — odpovedala zomrelá a zmizla.

Ešte aj iná sestra videla M. Karolínu od Najsvätejšej Sviatosti päť dní po jej smrti. Po polnoci sa prebudila s neobyčajným pozdvihnutím mysle a s pocitom najčistejšej duchovnej radosti. Pritom jej niečo hovorilo: »Pozri, ako tvoja Sestra odpočíva v Srdci Ježišovom.« Pozrela sa a videla Božské Srdce Ježišovo a v ňom tvár M. Karolíny, obklopenú svetlom slávy. Srdce Ježišovo sa jej zdalo tak nádherné, veľké, velebné, že bola v duchu vytržená a celý vesmír so všetkými tvormi sa jej zdal ako prášok, v porovnaní s týmto nekonečným oceánom krásy a

blaženosti. Pritom jej bolo zjavené, že duša jej spolusestry si získala toto čestné miesto nevinnosťou svojho života, horlivosťou v službe Pána a svojou vrelou túžbou po videní Boha.

Boh dovolil tieto opätovné zjavenia, aby potešil celý konvent, ktorý sa veľmi podesil náhlou smrťou M. Karolíny od Najsvätejšej Sviatosti. Chcel ukázať jej rehoľným spolusestrám, že náhla smrť môže byť veľmi svätou smrťou. U M. Karolíny bola okrem toho vymodleným darom milosti.

Rehoľná kronika hovorí, že táto mladá sestra zomrela z túžby po smrti. Ustavične prosila Pána, aby jej dal čoskoro zomrieť, a to v piatok, celkom opustene a náhle, aby ani ona, ani tie, ktoré by u nej boly, nezanedbaly nejaké predpísané cvičenie. Všetky tieto prosby boly vyslyšané. Keď jej sestry hovorily: »Milá M. Karolína, či chcete zomrieť bez Najsvätejšej Sviatosti?« Odpovedala: »V reholi, kde myslíme na smrť vždy a pripravujeme sa na ňu, nezomiera sa nečakane a keď sa niekto viac ráz v týždni spovedá a prijíma, nezomrie bez sviatostí.« Tak prišiel sviatok Neviniatok, ktorý roku 1644 pripadol na piatok. M. Karolína vykonala po večeri návštevu Najsvätejšej Sviatosti a chcela ísť potom do rekreácie. Ale v tme padla tak nešťastne na veľkých kamenných schodoch, že si roztrieštila hlavu a ostala buď okamžite mŕtva, alebo za veľmi krátky čas skonala. Nikto ju nehľadal, lebo jedny myslely, že je v rekreácii, druhé, že má nejakú prácu. Tri, štyri sestry, ktoré inokedy chodievaly za svojou prácou týmito schodmi, šly vtedy z Božieho dopustenia inou cestou. Tak zomrela M. Karolína, ako si to vždy žičila a prosila — v najväčšej opustenosti.[208])

---

208) M. Karolína od Najsvätejšej Sviatosti zomrela v 27. roku veku a v 9. roku svojej sv. profesie. Bola dcérou markíza de Gamache a Františky Mangot, ktorej otec bol uschovávateľom francúzskej pečate. Srovnaj: Kronika II.

Dejiny zachovávajú ešte mnoho príkladov náhlej smrti, ktorá rehoľnice práve tak málo šetrí, ako ľudí vo svete, ale v kláštore ju nesprevádzajú hrôzy, ktoré ináč veľmi často tvoria jej družinu.

Sestra Johanna Cornille, mladá profeska z Digne, bola rovnako zbožná ako veselá. Oživovala každú rekreáciu, nikdy to ale nerobila s takou živosťou, ako v predvečer svojej smrti. Bola vigília Všechsvätých a ona plná radosti rozprávala svojim spolusestrám sen z minulej noci: »Videla som nádherný sprievod panien, ja sama som bola medzi nimi a šla som po ružiach celkom vytržená pohľadom na mnohé koruny, ktoré mi kynuly. Keby som bola poverčivá, pripisovala by som tomuto snu vieru. Hovorí sa, že procesie znamenajú pohreby ... Keď má jedna z nás sláviť sviatok Všechsvätých v nebi, nech sa ponáhľa, ak chce prísť v pravý čas.« — A so smiechom pripojila: »Budem to asi ja, lebo som najrýchlejšia.« — A dobrá sestra sa nemýlila. O 1/411 hod. prišla jedna zo strašných kríz, ktoré niekedy sprevádzaly jej srdcovú chorobu a o dve hodiny neskôr jej už nebolo. Slávila, ako po tomto zjavení dúfame, sviatok Všechsvätých v nebi.[209])

M. Johanna Cheville de la Briantais od Anjelov, ktorú kláštor v Quimperlé považuje za svoju druhú zakladateľku, prišla jedného dňa, bolo to 24. februára 1682, chvejúc sa zimou, od spovede. Istá sestra, ktorá

---

[209]) Konvent mohol s potechou pozerať za touto zbožnou Sestrou. Jej obľúbeným výrokom bolo: »Boh to chce. Môj Bože, Ty to chceš... Fiat!« Pohľad mala uprený vždy na Božiu vôľu. Úsudok ľudí neplatil v jej očiach nič. Tri dni pred smrťou jej niekto povedal: »Sestra Johanna, všetci Vás v dome milujú.« — »Na tom málo záleží, či nás milujú alebo nie, len keď je Boh s nami spokojný.« Keď niektorá mladá sestra mala ťažkosti v cvičení v čnosti, v zapieraní vlastnej vôle, hovorievala jej milo: »Sestrička, hovorte so mnou: »Môj Bože, Ty to chceš. Stojí ma to niečo, tým lepšie, budeš viac oslávený.«

to spozorovala, zaviedla ju do vykúrenej izby, aby sa trocha zohriala. Potom sa na niekoľko chvíľ vzdialila. Keď sa vrátila, našla dobrú Matku nehybnú. V ruke držala knihu a ukazovala prstom na slová: »Spravodlivý nezomrie, ale bude večne žiť.« — M. Johannu od Anjelov postihla porážka.[210])

Tieto náhle a predsa tak útechyplné prípady smrti ukončujeme niekoľkými príkladmi z novšej doby.

Vo Waterford vstala M. Mária Patrick 13. februára 1860 ako obyčajne. Zúčastnila sa na všetkých cvičeniach a s konventom bola prítomná na sv. omši. Pri raňajkách chýbala, ale to neznepokojovalo nikoho. — A predsa táto dobrá Matka, sotva 34-ročná sestra, bojovala v tomto čase svoj posledný boj. Zomrela postihnutá porážkou, posilňovaná a potešovaná len Bohom a jeho svätými anjelmi. Vo večernej rekreácii predošlého dňa bola reč o ľahkom zemetrasení na anglickom pobreží. »Ó môj Bože!« volala ustrašene jedna sestra, »čo by to bolo, keby u nás nastala taká katastrofa.« M. Patrick odpovedala veľmi energicky: »Nedala by som mnoho« — a pritom urobila výrazný pohyb rukou — »za rehoľnicu, ktorá nie je v každej chvíli pripravená zjaviť sa pred Bohom.« Môžeme si pomyslieť, akú útechu našiel konvent v týchto slovách, keď nasledujúceho dňa uchvátila smrť tak náhle ich sestru M. Patrick.

26. februára 1870 shromaždil sa konvent v Auch na kapitulu. M. Klotilda Jourdan, vtedy prefektka a novicmajsterka, práve hovorila a chcela si opäť sadnúť. Tu sa vzchopila s výkrikom: »Dusím sa, umieram, rýchle spovedníka!« — Predstavená pribehla k nej, sestry ju zachytily do náručia. M. Klotilda sa

---

210) M. Johanna od Anjelov bola veľká ctiteľka P. Márie. Aká nežná a vrúcna, hlboká a obsažná bola jej úcta, dokazuje najlepšie kniha, ktorú napísala o bolestiach Matky Božej. Roku 1868 ju znova vydal Msgr. Sergent, biskup z Quimpert a Léon.

usilovala vypovedať ešte posledné slovo a jej energii sa to podarilo: »Nebojte sa, idem do neba...«, zvolala postihnutá porážkou. Pred dvoma rokmi prišla jej na um práve v ten istý deň pri rozjímaní náhle myšlienka: »Stojím predo dverami a klopem...« Verila, že je to napomenutie Pána a detinne jednoducho sa pýtala svojej nebeskej Matky, či jej podaruje ešte rok, dva alebo desať. Zdalo sa, že jej Mária odpovedá, že môže žiť ešte rok alebo dva, ale že desať jej nesľubuje. Odteraz sa M. Klotilda zvlášť pripravovala na smrť. Toto napomenutie jej už nevyšlo z mysle a o dva roky neskoršie v ten istý deň, áno, v tú istú hodinu ju Pán povolal k sebe neočakávane rýchle, ale iste nie nepripravenú.

Z doteraz uvedených príkladov dojaly mnohé bezpochyby zvlášť preto, že život, ktorý sa ukončil pred našimi zrakmi tak zbožne, oddane, radostne, bol mladý život. Život plný nádeje, plný kvetov, ktoré ležia pred nami náhle roztrhané a pošliapané. Mohli by sme sa Boha pýtať: »Prečo sa nesmely stať ovocím?« — Ale On nám odpovedá, že ovocie nechýbalo, najušľachtilejšie, najsvätejšie, najkrajšie ovocie vyplnenia Jeho božskej vôle. V tomto ovocí je dokonalosť, ktorú dosiahly tieto zdanlivo predčasne zlomené životy, lebo cieľom tohto života nie je to alebo ono dielo horlivosti, nie tá alebo oná práca na česť Božej Velebnosti alebo v službe bližného, dokonca ani vlastné zdokonalenie, pokiaľ sa naň dívame ako na osobný majetok, ale jedine a len vyplnenie vôle Božej. Na tomto princípe, ako ona najistejšom základe, spočíva duchovná budova, ktorú sa usiluje Inštitút vystavať v dušiach svojich členiek. Svojimi svätými Pravidlami ju zobrazuje v náčrte a pláne, ale v živote svojich pravých dcér ju prevádza prakticky. Preto sa mladá rehoľnica pozerá na svoj krátky život s tou istou spokojnosťou, ako staršia na dlhý. Preto mladá rehoľnica opúšťa svoj mladý život, plný

túžby po práci a činoch rovnako radostne, ako staršia rehoľnica mnohé roky, ktoré ju často unavily, keď sa breh stával vždy strmejším, slnečné lúče pálčivejšie, cesta vždy osamelejšia. Preto prináša Spoločnosť Kráľovi nesmrteľnosti s tou istou poníženosťou a oddanosťou jarné kvety svojich záhrad, ako zrelé plody jesene. On jej dáva jedny i druhé. On jej berie jedny i druhé, a Spoločnosť velebí meno Pánovo.

Väčšina rehoľníc, ktoré v Spoločnosti sv. Uršule umierajú mladé, sú obeťou pľúcnej choroby, ktorú dostanú v škole pri vykonávaní učiteľského povolania a ktorú preto M. Uršuľa Hermann nazvala »chorobou uršulínok«. Hoci prirodzenosť tejto choroby prináša so sebou, že ňou postihnuté svojou túžbou tým viac lipnú k životu, čím rýchlejšie sa jeho svázky rozpadávajú, nekrology Spoločnosti uvádzajú predsa množstvo príkladov, ktoré ukazujú, ako vyššie vyvinutý život ducha a milosti môže aj v tomto vzťahu zvíťaziť nad nízkymi a nezdravými hnutiami prírody.

Sestra Lujza od Obetovania P. Márie pochádzala zo starého rodu Saint-Andiol, veľmi slávneho svojím šľachtictvom. Po ťažkom boji s láskou svojich rodičov prijala závoj uršulínok v Tarascone. Hneď po profesii ukázaly sa príznaky beznádejnej pľúcnej choroby. Jej mladosť a túžba pracovať pre milého Boha robily jej zpočiatku ťažkosť, odovzdať sa myšlienke na tak predčasnú smrť. Keď jej však spovedník povedal, že teraz má viac myslieť na večnosť, lebo že je to vôľa Božia, aby v krátkom čase priniesla obeť svojho života, tu sa oddala dokonale a obrátila celú svoju túžbu k nebeskej vlasti. Pri poslednom pomazaní prosila, aby jej vysvetlili obrady. Keď to spovedník urobil, zvolala radostne: »Ó ako dobre je umrieť ako dcére katolíckej Cirkvi, ktorá nám dáva vo svätých sviatostiach také silné zbrane proti dia-

bloví. Quid retribuam Domino pro omnibus quae retribuit mihi?« — »Dcéra moja, budete Ho večne chváliť.« — »Áno, dúfam to od Jeho milosrdenstva.« — Hovoriť o Bohu bolo jej radosťou. Keď ju napomínaly, aby mlčala, lebo rozprávanie ju namáhalo, odpovedala: »Nechajte ma s tým málo dychom, ktorý mi ešte ostáva, oslavovať Toho, ktorého milujem z celého srdca. Neustále vzbudzovala dojímavo strelné modlitby. Keď jej podávali nejaké občerstvenie, hovorila: »Môj Spasiteľ na kríži nemal nijakého.« Potom si dodávala odvahu k utrpeniu: »Moje úbohé telo, vidím, že ešte nevieš zniesť kríž, vzdycháš pod jeho ťarchou. Sluší sa, aby si trochu okúsilo horkosť, lebo čaká na teba večnosť plná radosti! Len zmužile, všetko, čo trpíš, nie je nič v porovnaní s trápením mučeníkov a s mukami v očistci.«

Jej dušu zaplavovala nebeská útecha. Uisťovala, že nikdy necítila niečo podobného. Láska ju nútila neustále vzdychať po Bohu a často sa pýtala, ako dlho to ešte bude trvať. Keď jej odpovedali, že tak dlho, ako sa Bohu zaľúbi, že sa musí i v tom oddať do Jeho vôle, odpovedala: »Ó On vie dobre, že si nežiadam nič iného, ako Jeho vôľu. Ale ja tak veľmi milujem tohto dobrého Boha, že chradnem od túžby, aby som videla Jeho slávu. On, ktorý vidí do môjho srdca, vie, že si nežiadam oslobodenie od svojich bolestí, ale, aby som Jeho večne mala. Nech robí, čo sa Mu páči, ja sa nemôžem zdržať, aby som neobracala svoje myšlienky a túžby na večnosť.« Potom zvolala: »Ó večnosť, ako mnoho stojíš a ako dlho váhaš s príchodom! Ale trpezlivosť — keď tento odklad prispeje na väčšiu česť Božiu, želám si ho a milujem ho.«

Keď jej ktosi povedal, že v 24 hodinách sa jej splnia všetky želania, odpovedala s úsmevom: »Aké šťastie! Odvahu, moja duša, boj potrvá už len 24 hodín, potom sa budeme radovať v Bohu vo večnosti.

Ó krásna večnosť, ako ťa milujem!« Keď jej ponúkli nejaké posilnenie, hovorila: »Či neviete, ako veľmi sa teším z toho, že vidím svoje sily miznúť? Načo toľké lieky, načo toľké prostriedky na predĺženie života tej, ktorá Vám spôsobuje toľko námah!« — »Ale je to vôľa Božia, milá Sestra, aby ste prijali to, čo Vám dávajú.« — »Ach, keď je tomu tak, teda prosím, dajte mi to, prijmem to rada, i keby som musela preto tisíc ráz viac trpieť ako trpím.«

Krátko pred smrťou tejto anjelskej Sestry prišla do kláštora jej matka Mme de Saint-Andiol. Dostala od biskupa dovolenie, vidieť ešte raz toto dieťa, ktoré kedysi prekliala pre jeho povolanie. Zrak Sestry Lujzy bol už zlomený, spoznala svoju matku len po hlase. Tu sobrala svoje posledné sily a hovorila: »Matka moja, ani si nevieš predstaviť, aká som šťastná. Ó keby si mohla okúsiť pokoj a radosť duše, ktorá umiera v reholi, ktorá opustila svet z čistej lásky k Bohu. Áno, keby si mohla cítiť túto blaženosť, bola by si celkom vo vytržení. Je čas, milá matka, myslieť na večnosť a uznať, že svet je klamný. Keď máš odvahy, usilovať sa po veľkom dobre, ktoré ja mám, musíš to urobiť hneď, keď si sa postarala o mojich bratov.« Sestra Lujza vždy znova vyhlasovala, že útecha, ktorú cíti, je predchuťou tej, ktorá ju čaká v nebi, ako odmena za to, že z lásky k Bohu opustila všetko. Keď jej oznámili, že môže žiť najvýš hodinu, prosila, aby sa modlily Te Deum na poďakovanie za túto dobrú zprávu. Pri slovách »Te Martyrum candidatus landat exercitus« šepkala umierajúca: »Ó ako milujem svätých mučeníkov, ktorí vyliali svoju krv za môjho milovaného Pána.« Keď po Te Deum spievaly žalm »Laetatus sum in his, atď.«, hovorila: »Mám príčinu, aby som sa tešila, lebo mi bolo povedané, že ešte v túto hodinu vojdem do domu môjho Pána a Boha.« O niekoľko chvíľ opakovala

tri razy sväté meno Ježiš a odovzdala pritom svoju dušu Tomu, ktorý ju stvoril.

Kláštor v Bourg-Argental bol r. 1832 svedkom podobnej krásnej smrti, keď Boh povolal Sr. Dositeu Seigle bezprostredne po profesii. V prvý deň prípravných exercícií ju prinútila prudká horúčka ľahnúť si. Už chcely odložiť slávnosť, ale chorá prosila tak naliehavo o dovolenie, aby smela pokračovať v exercíciách, že lekár myslel, že sa má vyhovieť jej želaniu.

Keď prišiel deň profesie, Sestra Dositea odhodlane vstala — zdalo sa, že letí k obetnému oltáru — na jej prosby neskrátili nič na predpísaných ceremóniách. Žiariac radosťou, s Nunc dimittis na perách, opustila po slávnosti chór, aby sa znova uložila do postele. Choroba rýchle pokračovala. Nadarmo sa konvent obrátil na knieža Hohenlohe, aby na jeho mocné orodovanie dosiahly uzdravenie tejto milej Sestry. Jej koruna bola dokončená. Jej túžba po nebi sa denne zväčšovala. »Poďme rýchle, ponáhľajme sa!«, volávala často, v črtách jej tvári sa javilo šťastie, ktoré cíti srdce, blízke vytúženému cieľu.

24. januára 1871 vydýchla v kláštore v Argentate svoju dušu mladá sestra Mária Lafon od Božského Srdca so slovami: »Všetko pre Teba, môj Bože, nič pre mňa.« Tieto slová boly jej obľúbeným výrokom.

Hoci sú tieto kvety útle, v porovnaní s trvaním ich života, predsa už rozširujú vôňu zrelej čnosti. Keď Sestra Mária od Božského Srdca složila sľuby r. 1868, ponáhľala sa obrovskými krokmi na ceste dokonalosti. Jej heslom bolo: »Všetko na moje väčšie uponíženie.« Milosť poháňala túto dušu, ktorej život mal byť taký krátky, s istou prudkosťou. Neprestajne prosila Pána skrz Jeho najsvätejšiu Matku o milosť, aby Ho, nakoľko možno, dokonale poznala, ohnivo milovala a hrdinsky nasledovala v znášaní ozajstnej chudoby, utrpenia a opovrhnutia. V jej duchovnom den-

níku je toto miesto: »Budem si neustále pripomínať, že uršulínka sa musí vyznamenať v poslušnosti. S veľkou horlivosťou chcem študovať čiastku našich Konštitúcií, ktorá hovorí o tejto čnosti. Plnenie tohto samého pravidla dostačí, aby sme dosiahli veľkého stupňa dokonalosti. Keďže však som prihrdá, aby som sa podriadila tvoru, beriem si pred seba poslúchať len Boha, ktorému som poslušnosť sľúbila a ktorý mi sľúbil, že len On sám mi chce rozkazovať... Hovoria, že milujem čo je veľké, krásne, nuž niČ na svete nie je krajšie, väčšie ako vôľa Božia. Chcem ju slepo poslúchať.«

9. decembra 1870 napísala Sestra Mária od Božského Srdca: »Včera som strávila blažený deň, bola som bez prerušenia u svojho milého Pána. Mohla som sa celý deň modliť, Deo grátias! Pri zpätnom pohľade na posledný mesiac, ktorý vcelku nebol zlý, ukázalo sa pokušenie na zanedbávanie umŕtvovania. To musím napraviť. Našla som pri tomto spytovaní 1166 aktov čnosti, z nich 779 sa vzťahuje na môj partikulárny exámen, ktorého predmetom bola vnútorná sobranosť. Chcem veľmi dbať o túto duševnú sobranosť, lebo tvorí svätých, duše modlitby, a ja chcem byť svätícou.« Keď sa Sestra Mária takto obnovovala, zaiste netušila, že budúce skúmanie stavu jej svedomia bude sa diať pred samým Pánom a o celom jej živote. Vernosť, s akou sa sama každý mesiac súdila, jej ho iste uľahčila.

V noviciáte v Clermonte nachádzame skoro v tom istom čase sestru, podobnú horlivej Sestre Márii od Božského Srdca. Mária Amália, dcéra grófa de la Rocque, prijala tam r. 1865 závoj ako Sestra Alžbeta. I jej sa dostalo len niekoľko rokov reholného života, ale vedela ich pretvoriť na plné roky. Uvádzame jedno jej predsavzatie, hoci sa veľmi podobá už uvedenému predsavzatiu Sestry Márie od Božského Srdca, lebo čitateľ z toho vidí, že v rozmanitých do-

moch Spoločnosti panuje ten istý duch a, že mladé rehoľnice sa vychovávajú vo všetkých noviciátoch podľa jednakých zásad. »V dobe svojho noviciátu chcem predovšetkým, môj Bože, s Tvojou milosťou dosiahnuť čnosti poslušnosti. Preto budem presne a bez výhovorky robiť všetko, čo sa odo mňa bude žiadať. Chcem sa usilovať slúžiť všetkým svojim sestrám a nehľadieť na to, či sa mi vec ľúbi alebo nie. S najväčšou vernosťou budem plniť rozkazy a rady svojich predstavených... Ale nadovšetko sa chcem usilovať vyhovieť vo všetkom a vždy každému, i najmenšiemu poučeniu tých, ktorí vedú moju dušu, a preto chcem na všetkých svojich predstavených pozerať okom viery a vidieť v nich len Ježiša Krista. Na seba musím zabudnúť, áno, musím, chcem, sľubujem Ti to, môj Ježišu!«

Soror Alžbeta zachovávala svoje predsavzatie tak verne, že predstavení mohli o nej povedať: »Bola by šla cez žeravé uhlie, keď šlo o vyplnenie povinnosti.« Spolunovicky mohly o nej vydať svedectvo, že nikdy neprestúpila nejaké pravidlo a za celý čas svojho noviciátu nikdy neprerušila mlčanie.

10. februára 1867 zložila Sestra Alžbeta sľuby a okrátko potom ukázaly sa príznaky hrdlových suchotín, ktoré rýchle pokračovaly. Koncom októbra lekár vyhlásil, že je v nebezpečenstve, nech jej preto udelia sviatosti umierajúcich. Nachvíľu sa obávaly, že táto zpráva môže chorú rozčúliť. Ale aké veľké bolo prekvapenie ošetrovateľky, keď ju Sestra Alžbeta po tomto oznámení objala s najväčšou nežnosťou a od radosti sa sotva mohla spamätať. Jej vďačný pohľad (hovoriť už nemohla šesť týždňov), vrúcnosť, s akou jej malá, vychudlá ruka vždy znova stisla ruku ošetrovateľky, všetko hovorilo okolostojacim, že táto vyvolená duša pokladá známku odchodu za oslobodenie. Predsa však musela dobrá Sestra čakať na oslobodenie ešte šesť týždňov. 8. decembra odtrhla

Nepoškvrnená Panna ľaliu, ktorá v tak krátkom čase rozvila svoju krásu v slnečných lúčoch lásky a utrpenia. Soror Alžbeta de la Rocque umrela v 22. roku života a v 10. mesiaci svojej profesie.

I z kláštora z Hildesheime odviedla Nepoškvrnená Nebeská Matka už v prvých rokoch jeho rehoľného života jedno jej verne oddané dieťa. Bola to Sestra Mária Alojzia Grasshof, ktorá bola už v 23. roku zrelá pre nebo. Vo svojom krátkom rehoľnom živote povzbudzovala všetky spolusestry svojou detinnou jednoduchosťou, povoľnou poslušnosťou a neustálou veselosťou. Milovala a uctievala veľmi Máriu, svoju nebeskú Matku, ktorá jej vyplnila aj vrúcne želanie, aby umrela na sviatok jej Nepoškvrneného Počatia Mária bola pri nej v utrpení jej bolestnej choroby, rýchlych suchôt. Mária jej uľahčila smrť, takže zvolala: »Nikdy by som nebola myslela, že umieranie je také sladké!« V posledných chvíľach prosila sestry, aby jej podaly sochu jej milej Matky Márie. Pritisla ju s láskou k srdcu a zvolala: »Ó moja dobrá Matka, je to pravda, že teraz idem k Tebe?« Včasne ráno 8. decembra prijala ešte raz sväté sviatosti z rúk kňaza, ktorý jej podal prvé sväté prijímanie a cez svätú omšu usnula tíško v Pánu. Biskup Eduard Jacob, ktorý Sestru Alojziu poznal a miloval už ako dieťa, chcel sám odovzdať zemi jej smrteľnú schránku. Bola to neobyčajne dojemná chvíľa, keď u hrobu jeho drahého dieťaťa vyhŕkly slzy z očú zbožného hlavného pastiera. Ako kedysi Židia pri hrobe Lazarovom, keď videly slzy Spasiteľove, volali: »Hľaďte, ako ho miloval!«, tak sa mohlo hovoriť i teraz: »Hľaďte, ako ju miloval.«[211])

---

[211]) Biskup Eduard Jacob bol verným priateľom a láskyplným otcom uršulínok. Kláštor v Hildesheime ho zvlášť ctí ako svojho zakladateľa a dobrodinca. Vždy sa ho ujímal s neobyčajnou láskou a starostlivosťou. V kláštore nebolo ani jednej slávnosti, ktorú by nebola zvyšovala prítomnosť

Hoci Spoločnosť musí veľmi často vložiť ešte svieži myrtový veniec svadobného dňa do rakvy a na čelo detí, v ktoré skladala svoje najkrajšie nádeje, predsa nezriedka sa jej dožičí vložiť zlatú, čestnú korunu jubilantiek na hlavu svojich vysokozaslúžilých, belovlasých dcér. Anály rádu sú veľmi bohaté, ako sme už v týchto dejinách ukázali, na ctihodné postavy, ktoré po celé roky niesly bremeno dňa i horúčosti, ktoré sa nikdy neunavily v práci a v obetách pre blaho rehole, ktorých príklady sú a ostávajú svieckami na ceste Inštitútu, slovom, ktoré sú živými nositeľkami ducha, čo uchováva a hlása nemé písmeno knihy Pravidiel.

Najstaršou dcérou Angelinou, seniorkou celej rehole, je akiste M. Uršuľa Ravelle od Ježiša, ktorá dosiahla 100 rokov veku. Z nich 80 prežila v rehoľi. Patrila k prvým francúzskym uršulínkam, pomáhala pri zakladaní mnohých domov, keď Inštitút bol ako jednoduchá kongregácia tak priaznivo prijatý na juhu Francúzska. Potom pôsobila s tou istou horlivosťou pri jeho pretvorení v duchovnú rehoľu a umrela napokon v kláštore Toulon v chýre svätosti r. 1670.

Po nej sú »patriarchovia« podľa počtu najmocnejšie zastúpení v kláštore v Quebecu. Charlotta Barré, ktorá sprevádzala ctihodnú Matku Máriu od Vtelenia ako postulantku r. 1639 do Kanady, a ako M. Ignácia sa stala prvou profeskou kláštora v Quebec. Odovzdala vzácne tradície tohto slávneho prvého obdobia XVIII. storočiu. Umrela ako posledná zo zakladateliek r. 1701. Medzi francúzskymi misionárkami, ktoré nasledovaly ctihodnú Matku Máriu od Vte-

---

milovaného veľpastiera. Často slúžil v kláštorskej kaplnke svätú omšu, a ohlasoval slovo Božie. Často sa zdržoval v kruhu rehoľníc, ktoré sa shromažďovaly okolo neho, ako deti okolo otca, aby počúvaly jeho zaujímavé reči, do ktorých vedel vždy vpliesť slovo milého napomenutia a povzbudenia na cvičenie v kláštorských čnostiach. Umrel, oplakávaný celou diecézou, v noci s 25. na 26. decembra 1870.

lenia a mohly sa ešte mnohé roky s ňou deliť o prace, dosiahla M. Mária Le Maire od Anjelov 87 rokov. Vedľa nej nachádzame rodené Kanaďanky, z nich viaceré osemdesiatničky ešte dobre poznaly prvé Matky, takže nasledujúce sestry skoro až do konca XVIII. storočia dostávaly zprávy o čnostnom živote zakladateliek od očitých svedkov. Predovšetkým spomíname prvú predstavenú kláštora, ktorá bola rodenou Kanaďankou, M. Agnes Boudon. Ako análistka si získala právo na večnú vďačnosť svojich spolusestier. Pri druhom požiari kláštora podujala nesmiernu prácu, znova opatriť všetky registre a katalogy a napísať ešte raz domáce dejiny prvých 50 rokov. Robila to s najväčšou horlivosťou a obdivuhodnou vytrvalosťou, a nielenže svoje dielo dokončila, ale pokračovala v ňom až do roku 1711, odložiac pero až vtedy, keď ju Pán povolal na večný odpočinok.[212])

Matky Johanna Evangelista Poisson a Katarína Puignet od Vtelenia delily sa v prvej polovici XVIII. storočia o vedenie domu. Prvá zamenila v 14 a pol roku svojho veku dom v Gentilly s kláštorom, 7 rokov pred smrťou ctihodnej Matky Márie od Vtelenia. Druhá prijala duchovné rúcho v 5. výročie jej vzácnej smrti. V polovici XVIII. storočia bola predstavenou M. Mária Migeon de Brausac od Narodenia, ktorá bola tetkou Angličanom dobre známeho kanadského hrdinu z Monongahéla de Beaujeu. Ku koncu XVIII. storočia viedly komunitu Matky Ester Wheelwrigh od Dieťaťa Ježiška a Gonzaga Davanne, ktorá umrela r. 1802 ako 83-ročná. Pred dvoma rokmi slávila 60. výročie svojej svätej profesie.

»Všetky tieto ctihodné Matky«, hovoria uršulínky z Quebec,[213]) »boly s výnimkou dvoch 80-ročné, ale predsa nie sú našimi »patriarchami«. Ako také musíme menovať Matky Magdalénu Amiot od Počatia, Pietru Boucher a Exuperiu Hertel. Všetky tri boly

212) Anály V. 359.
213) Anály V. 361.

súčastníčkami predchádzajúcich, a ako tieto, maly česť osobne poznať naše zakladateľky. M. Magdaléna Amiot si zachovala v 70. roku svojho rehoľného života všetku sviežosť svojho ducha. Matky Pietra a Exuperia boly tiež deväťdesiatnice a strávily 72 rokov svojho krásneho života v službe Božej. Obidve patrily k tým rodinám hrdinov a svätých, ktoré Francúzsko povýšilo na šľachtický stav za služby, preukázané jeho kolóniám. V Kanade tak slávny »grand-pere Boucher« bol otcom našej M. Pietry a praotcom štyroch iných našich rehoľných sestier. Otec M. Exuperie bol mučený Irokezmi a len zázrakom ušiel smrti. Teda nie je nič prekvapujúceho, keď uvidíme, že dcéry takých hrdinov boly tiež svojím spôsobom hrdinkami, hrdinkami v cvičení všetkých kresťanských a rehoľných čností.«

Na začiatku XIX. storočia bola predstavenou tohto požehnaného konventu M. Xavéria Taschereau, ktorá sa narodila r. 1743. Od svojho piateho roku sa vychovávala u uršulínok, od r. 1764 pôsobila v kláštore ako rehoľnica. Ešte ako jubilantka bola predstavenou domu a až do roku 1825 svojím slovom a príkladom udržovala ducha ctihodnej Matky Márie od Vtelenia a jej prvých spoločníc v nasledujúcich generáciách.

Dlhému životu, ktorý Boh udelil tak mnohým rehoľniciam práve v tomto kláštore, treba ďakovať, že spomienka na ctihodné zakladateľky sa udržala tak živá. Mnohé rehoľnice XIX. storočia sa tešily spoločnosti takých sestier, ktoré mohly povedať, že žily s tými, ktoré osobne poznaly ctihodnú Máriu od Vtelenia a boly svedkami jej čností.[214])

Keď aj nie súčasne a v takom počte ako Quebec, predsa majú aj iné kláštory rehoľnice, vynikajúce

214) Uršulínky z Quebec poznamenávajú, keď hovoria v análoch o vysokom veku, ktorého prv dosiahly mnohé sestry: Zdá sa teda, že francúzsky spôsob života s jeho dvoma časmi na jedenie denne a s francúzskym vínom bol zdravší, ako anglický režim častým požívaním čaju a kávy...«

rovnako vekom ako svojimi zásluhami a čnosťami. Matky v najpravdivejšom smysle slova, stĺpy kláštora, živé Reguly. Bohužiaľ, ani tu nedovoľuje rozsah, určený pre tieto dejiny, dlhšie sa držať pri ich vypočítavaní. Preto prinášame ďalšie zprávy o smrti.

V kláštore v Carcasonne žily v prvej polovici XVII. storočia dve mladučké sestry, ktoré, spojené zvláštnym sväzkom priateľstva, navzájom si pomohly ku skorému videniu Boha.

Prvou bola Sestra Paula de Durban, ktorá umrela 23. júna 1638 v 19. roku, keď už päť a pol roka žila v Spoločnosti. V tomto krátkom čase dosiahla dokonalú čnosť. S hlbokým opovrhovaním sveta spojovala nadšené váženie si rehoľného života a všetkého, čo patrí k jeho podstate. Keď ochorela, lekár nariadil zmenu vzduchu, ako posledný a jediný prostriedok na jej zachránenie. Ale ona uisťovala, že nikdy neprivolí na to a tvrdila, že rozlúčka s milovanými sestrami a to, že bude mimo klauzúry, jej skráti život. Keďže si aj duchovná vrchnosť želala, aby sa vynaložily všetky prostriedky na zachovanie života tejto nádejnej Sestry, ktorá okrem toho patrila k jednej z prvých rodín Languedoc, hovorily jej, že pobyt na vidieku bude trvať len krátky čas a, že si sama môže vyvoliť miesto. Ale Sestra Paula ostala neoblomná. »Som dieťaťom poslušnosti a budem poslúchať, keď sa mi rozkáže, ale umriem, len čo prekročím prah kláštora«, odpovedala pevne, a nikto nemal odvahu, aby sa to mohlo splniť. Konvent sa musel s bolesťou pozerať, ako táto kvitnúca Sestra vädne. Po prijatí sviatostí umierajúcich spomenula si chorá, ktorá často pomáhala pri šití habitov, že práve v šatni nie je nijaký starý habit. Keďže si myslela, že by bolo proti svätej chudobe, aby ju pochovali v jej novom rúchu, prosila, aby jej priniesli staré záplaty, z ktorých si sošila trasúcou sa rukou habit, do ktorého ju maly po smrti obliecť. Kronika hovorí: »Sotva

mala toto svadobné rúcho, tak dôstojné jej Ženícha, hotové, začala sa agónia, a zbožná Sestra s úsmevom oslávenia na svojom krásnom obličaji umrela.

Kto by neveril, že sa nebo hneď otvorilo pred takou vernou, umŕtvenou, povolaniu vernou dušou?[215]) A predsa, po roku a dvoch mesiacoch sa zomrelá zjavila istej novicke toho istého kláštora a oznámila jej, že musí ostať ešte mesiac v očistci a že sa jej bude v tomto čase zjavovať každý deň.

Novicka, ktorá mala toto zjavenie, Sestra Margaréta Descaudieu, bola bytosťou, s ktorou príroda zachádzala veľmi macošsky. Bola tak málo nadaná, že sa jej učiteľkám za štyri roky nepodarilo naučiť ju rozdeleniu roka na mesiace, týždne atď. Zdalo sa, že nemá vôbec pamäti, lebo za celý ten čas nenaučila sa ani modlitbu Pána. Ale ako bolo toto dieťa chudobné na duchu, tak bolo ono obdarené dobrou vôľou, prívetivosťou, úslužnosťou a vrúcnou zbožnosťou. Sotvaže mala 14 rokov, vytrvale prosila o prijatie do Spoločnosti, ale v kapitule shromaždené rehoľnice neodvážily sa ju prijať, ani len za laickú sestru, lebo myslely, že Margaréta, hoci pochádzala zo starej a bohatej šľachtickej rodiny a bola v každom ohľade milučkým dieťaťom, predsa pre rozumovú obmedzenosť nebude vstave nikdy dobre vykonávať povinnosti povolania uršulínky. Keďže však Margarétu táto odpoveď veľmi zarmútila, so súhlasom biskupa z Tarcasonne, rozhodol sa konvent dať jej rehoľné rúcho, ale ku složeniu sľubov nemala byť nikdy pripustená.

Zakrátko po obliečke zbadaly, že Sestra Margaréta mimoriadne chradne, bledne a je smutná. Keď sa jej predstavená spýtala, priznala sa, že 1. septembra sa jej zjavila Sestra Paula de Durban veľmi trpiaca a hovorila jej, že je v očistci a pre zdanlive

215) Kronika II. 515.

malé chyby musí veľké muky trpieť. Tak strašne trpela 14 dní preto, že odkladala prijatie viatika, a túto chybu jej Pán Boh natoľko zazlieval, že by bola bez starostlivosti predstavenej pre toto odkladanie bez viatika zomrela.

Uršulínky sa radily v tejto veci s viacerými pátrami Spoločnosti Ježišovej, najmä so svojou skúsenosťou a učenosťou slávnym pátrom le Bret, ktorý, keď sa s Margarétou porozprával, vec uveril a požiadal kláštorského spovedníka, aby mu o ďalšom vývine denne podával zprávu.

Novicka videla zomrelú za mesiac september denne. Tá zavše modlila sa s ňou a dávala jej rozličné dobré naučenia. Raz videla Sestra Margaréta úbohú dušu za večerného spytovania svedomia, ako sa hlboko klaňala pred Najsvätejším, pričom dala jej na vedomie, že to robí preto, aby poklony, ktoré v chóre zameškávala, nahradila a že musí pre toto zameškávanie mnoho trpieť. Inokedy zasa prikázala jej, aby povedala spovedníkovi, že je prísne trestaná pre jedno Agnus Dei, ktoré mu bez dovolenia darovala. Jedného dňa oznámila Sestra Paula novicke, že niekoľké sestry v noci sa rozprávaly, označila aj izbu, kde sa to stalo a pripojila, že na druhom svete sa musí zvlášť ťažko pykať za rušenie silencia. Raz zasa prosila, aby sa novicky modlily za ňu po 9 dní kajúce žalmy, a keď to niektoré zanedbaly, na druhý deň si na to sťažovala. Keď sa niektorých o tom spýtaly, ukázalo sa, že sa má vec opravdu tak.

Keď Sestru Margarétu podrobily rozmanitým skúškam, rozkázaly jej, aby prosila zjavenie, keď je naozaj dušou Sestry Pauly, aby jej vyprosila od Boha toľko duševných schopností, že by mohla byť pripustená k profesii ako chórna sestra. Sestra Margaréta predniesla zjaveniu túto prosbu s celou prostotou, a na to Sestra Paula odpovedala: »Áno, vyprosím

ti túto milosť, urobíš profesiu.« Od tej chvíle Sestra Margaréta nielenže všetko ľahko chápala, ale tak dobre si zapamätala všetko, čo počula alebo čítala, že to mohla skoro doslovne opakovať. Nielenže si rýchle osvojila všetky znalosti, potrebné na jej povolenie, ale ukázala, že aj v iných vedomostiach predstihuje ostatné, nadané sestry. Ešte väčší údiv budila však svätosť života, ktorú pozorovaly na nej od návštev tejto zomrelej Sestry. Na radosť celej komunity složila slávnostné sľuby. Kronika rozpráva ďalej: »Hneď po profesii spozorovaly, že je obeťou, určenou na to, aby sa v krátkom čase strávila. Dňa 23. júna 1641, práve tri roky po smrti svojej svätej priateľky a učiteľky, zomrela sotva 18-ročná.[216])

Rehoľné dejiny rozprávajú často príklady tohto druhu, ktoré ukazujú, ako i veľmi omilostené, veľmi čnostné rehoľnice musely prejsť očisťujúcimi plameňmi očistca. To vôbec neškodí chýru ich svätosti tu na zemi, ani stupňu ich slávy v nebi, ale pre pozostalé je to napomenutím, aby zodpovedaly s najväčšou vernosťou milosti, lebo sa veľmi mnoho žiada od tých, ktorým bolo mnoho dané.

M. Anna od Ježiša, jedna z prvých profesiek v Dijone a pomocníčka M. Františky Xaintonge pri zakladaní kláštorov v Dijone, Langres a Laon, bola takou vernou nasledovníčkou sv. Angely, že sa odvážili hovoriť v jej životopisnej črte, že sa cvičila v čnosti s nie menšou dokonalosťou, ako jej svätá rehoľná Matka.[217]) Hoci v posledných 10 rokoch svojho života ju navštívily bolestné choroby, predsa vykonávala prísnejšie skutky pokánia ako zdravá. Za jej trojhodinovej agónie počuly jej spolusestry nebeskú hudbu a zároveň hlas, ktorý im oznámil, že prišli anjeli strážcovia tých duší, ktoré M. Anna získala pre Krista, aby odviedli svoju dobroditeľku.

---

216) Kronika II. 514.
217) Denník 9. V.

Aktom poslušnosti voči ošetrovateľke vydala M. Anna svoju dušu.

Niekoľko mesiacov po svojej smrti sa ukázala v noviciáte a keď sa novicmajsterka spolu s novickami s úžasom spýtala, či je možné, že by bola ešte zadržaná v očistci, keď tak sväto žila a blažene zomrela, odpovedala: »Treba nevýslovnej veľkej čistoty, aby sme sa zjavili pred Bohom a veľmi ťažko je ostať po dlhší čas v úrade predstavenej beztoho, žeby sme nezaslúžili očistec.« Pripojila, že jej očistec bude trvať 8 dní a, že tento čas strávi pred Najsvätejším bez akýchkoľvek bolestí. Potom zmizla s hlbokým vzdychaním. Konvent zdvojnásobil svoje modlitby za zomrelú a ako často vyslovily pritom jej meno v chóre, počuly úder na znamenie, že je prítomná. 8. dňa sa zjavila ešte raz na sv. omši a oznámila, že teraz ide do neba. Menológium pripomína: »Odteraz ju nebolo ani vidieť, ani počuť, ale mnohé ju vzývaly o pomoc u Boha, ktorú aj zakúsily.«[218])

Tá istá kniha hovorí zo 4. marca o zjavení Sestry Anny od sv. Uršule, ktorá zomrela r. 1686 v kláštore Aups vo svojej prvej horlivosti. Istej svojej spolusestre oznámila, že jej muky spočívajú v tom, že prechádza z najväčšej horúčosti do najväčšej zimy a naopak. Ale veľkú potechu jej prinášaly návštevy Matky Božej, svätého anjela strážcu a svätého Jóba, ktorého vo svojom živote zvlášť uctievala. Potom jej ukázala niečo, čo vyzeralo ako celkom znetvorené ruky, s poznámkou, že je to trest za jej márnivé zaľúbenie, ktoré mala vo svojej ručnej práci. Dala prosiť aj za odpustenie jednu spolusestru za malé pohoršenie, ktoré jej dala, rozprávaním istej udalosti, »z čoho môžeme vidieť,« píše častejšie citovaný denník, »akú veľkú svätosť vyžaduje Boh od rehoľnej osoby.«

218) Ibid.

Vďačné deti, milujúci súrodenci a priatelia zachovávajú verne posledné slová svojich rodičov, bratov a sestier, priateľov. Sú im svätým dedičstvom, najvzácnejšou pamiatkou. V rehoľnej rodine nachádzame to isté. Posledné slová Matiek, Sestier sa sbierajú so zbožnou pietou, s láskou sa uchovávajú, nielen ako spomienka na drahé zosnulé, ale ako slová útechy a povzbudenia, ako vystríhavé a napomínajúce volanie, ako posledný prejav krásnej milovanej duše, ako záruky šťastného dokončenia života, plného práce, námahy a boja, ako pozdrav na rozlúčenie, ktorý volá »do videnia v nebeskej domovine«. Také posledné slová sú rozsiate ako vzácne perly v životopisných záznamoch rehoľných dejín. Ukazujú, že viera, nádej a láska týchto žien i pri poslednom údere ich srdca sa s najväčšou nádejou obracala k tomu cieľu, za ktorým sa usilovala tak nesklátiteľne v živote.

M. Anna Dutilh, ctihodná reštaurátorka konventu Langon, skonala po dlhom, veľmi agilnom živote so zvolaním: »Som v prístave.«[219])

M. Viktória de Roques, ktorá za revolučnej búrky krásne apoštolovala, zomrela 3. januára 1834 v kláštore v Auch so slovami: »Nikdy by som nebola verila, že umieranie je také sladké.« A predsa, táto Matka mala vo svojom živote nevýslovne veľkú bázeň pred smrťou.[220])

Keď v Brives bola blízko k svojmu koncu M. Školastika Ramande, spýtala sa jej istá sestra, ako sa cíti. »Moje dieťa, môj život sa chýli ku koncu a ja sa tomu teším. Sláva Otcu, Synu i Duchu Svätému.« — Boly to jej posledné slová.[221]) Posledné chvíle sa zdajú týmto milujúcim dušiam pridlhé. »Kedy Ťa

---

219) Anály II. 282.
220) Ibid III. 199.
221) Anály III. 509.

uvidím, krásna otčina?« — vzdychla zomierajúca M. Angela Replat, profeska z Tullins.[222])

M. Mária Billy, profeska z Arras, nemohla zadržať svoju radosť, keď sa obnovilo chrlenie krvi, ktoré ju priviedlo do hrobu. »Ó ako veľmi by som si želala mať vo svojich žilách more, aby som ho mohla celé vyliať z lásky k Ježišovi Kristovi,« šepkaly jej zomierajúce pery.[223])

Iná, M. Klára Coppinger, zomrelá r. 1814 v Black-Rock, skonala so slovami: »Nebojím sa ničoho,« mohla so sv. Teréziou pripojiť: »lebo ma bude súdiť Ten, ktorého som jedine milovala.« V tom istom kláštore zomrela r. 1830 M. Mária Uršuľa Goung so slovami sv. Jána: »Príď, ó, príď, Pane Ježišu!«[224])

Keď M. Athanásiu de Flécelles, jednu z prvých misionárok v Kanade, v posledných hodinách stravovala horúčka a trpela nevýslovným smädom a jedna z prítomných sestier spravila o tom súcitnú poznámku, odpovedala chorá hneď: »Ó ja mám celkom iný smäd.« — »Pravda, milá Matka, smäd po utrpení, po dušiach a po oslave Boha,« hovorila predstavená. A M. Athanásia s napätím posledných síl odpovedala: »Áno, áno, smädím po cti Božej a po Jeho láske.« A potom hovorila zreteľne slová žalmu: »In terra deserta et invia et inaquosa, sic in sancto apparui tibi, ut viderem virtutem tuam et gloriam tuam«, a skonala.[225])

Istá misionárka, mladá laická sestra Mária Róza Tierny, zomrela 1852 v Georgetowne so slovami: »In nomine Jesu, in nomine Jesu! Srdce Ježišovo, príjmi ma!«[226])

---

222) Ibid IV. 691.
223) Ibid III. 186.
224) Ibid V. 272. a 276.
225) Ibid V. 373. M. Athanásia umrela 3. júna 1695 v 63. výročí svojej profesie, 81-ročná.
226) Ibid V. 481.

Keď 16. augusta 1836 zomierala v kláštore v Clermonte M. Karolina de l'Hopital, dala si priniesť svätú Regulu, s úctou ju pobozkala, pritisla na srdce a zvolala: »Toto je môj pas. Idem s dôverou.«[227])

V kláštore v Chateaugirone skončila M. Evangelista Nourry svoj život so slovami: »Pravidlá, Pravidlá!«[228])

Je ľahko pochopiteľné, že posledné slová zomierajúcej uršulínky patria nezriedka jej Nebeskej Matke.

»Virgo fidelis, ora pro nobis!« — modlila sa umierajúca M. Mária Alžbeta Anthony.[229]) Zomrela dňa 10. augusta 1869 vo Waterforde.

M. Anastázia Juvin,[230]) predstavená v Tullins, šepkala pri smrti: »Regina martyrum, Regina coeli.« Zomieram svätá Panna, ponáhľaj sa mi na pomoc,« zvolala v rozhodnej chvíli M. Johanna Malleval.[231]). Život tejto ctihodnej Matky r. 1855 opísal Msgr. Dabert, biskup v Périgueux. So slovami: »Boh môj a všetko moje! — Mária nostra te esse matrem« — vydýchla M. Eufrázia Bonnet svoju dušu.[232])

Uršulínky počujú občas od svojich Matier a Sestier, stojacích na prahu večnosti, i slová povzbudenia a výstrahy.

M. Klára Rolland[233]) obrátila sa na smrteľnej posteli ku svojim spolusestrám s týmito slovami: »Ó aké sladké a útechyplné je zomieranie uršulínky!... Tí, ktorí iných poučovali, budú sa vo večnosti skvieť ako hviezdy!... To sú slová večnej pravdy... Ó koľko detských duší tam pôjde predo mnou... Sestry moje, milujte svoje povolanie, veľmi ho milujte. Pra-

227) Ibid I. 470.
228) Anály, I. 411.
229) Ibid V. 317.
230) Ibid IV. 691.
231) Ibid III. 132.
232) Ibid III. 138. Bola spolu s M. Johannou Malleval, profeskou v Annonay.
233) Ibid IV. 287, umrela 22. februára 1876.

covať na záchrane duší, znamená porozumieť úmyslom Ježiša Krista.«

M. Anna Legros, vysoko zaslúžilá zbožná predstavená z Montain, hovorila pred svojou smrťou: »Pri prijímaní postulantiek berte malý ohľad na veno. Teším sa ako sv. Terézia, že som nikdy neodmietla kandidátku pre nedostatok imania. Nehľaďte veľmi ani na vynikajúce schopnosti, lebo aj stredne nadaná osoba môže konventu osožiť a stiahnuť naň požehnanie Božie, keď má čnosť, zdravý úsudok a dobrú vôľu. Ale nikdy nesmiete byť shovievavé, keď vidíte nedostatok rehoľného ducha, čnosti. Musím si vyčítať, že som v tomto ohľade nebola dosť prísna.«

»Prijatie niekoľkých noviciek je pre mňa príčinou veľkého nepokoja. Bojím sa počtu, ktorý budem musieť o tom skladať. Azda stojí predo mnou za to dlhý a bolestný očistec. Ale dôverujem v Božie milosrdenstvo. Dala som sa strhnúť súcitu s osobami. Dúfala som, že čas a rehoľný život zlepšia chyby ich charakteru, ale mýlila som sa. Všeobecnému blahu sa musí vždy dať prednosť pred blahom jednotlivých. Keď novicka nie je v noviciáte tým, čím má byť, nebude tým ani v budúcnosti. Prv, ako sa polepší, ak sa vôbec polepší, jej zlý príklad narobí mnoho zlého.«[234])

Vidíme, že Boh môže dopustiť na väčšie očistenie duší, ktoré sa majú čoskoro zjaviť pred Jeho súdom, i na poučenie žijúcich, že v srdci zomierajúcej zaujmú miesto úzkosti. Ale jej dôvera a poníženosť ju zachránia, jej smrť je aj pritom pokojná, ako to análistka zvlášť poznamenáva o M. Anne Legros. »Usnula v bozku Pána. Jej črty si zachovaly výraz pokoja a tichého šťastia, ktorý bol odleskom nebeskej radosti.«

Boh neušetrí mnohé rehoľnice v ich poslednej hodine ani od pokušení a bojov, ale ich boj je s Bo-

234) Anály I. 609.

žou milosťou víťazný. Keď zomierala prvá predstavená vo Voiteur, M. Rozália Martin, pripomenula, ako mnohé iné horlivé uršulínky svojim rozžalostneným dcéram, všetky ceremónie, ktoré treba zachovávať pri udeľovaní posledného pomazania. Večer, pred svojou smrťou, si dala od noviciek zaspievať pieseň, ktorá vyjadrovala radosť jej srdca. Ale v nasledujúcej noci dovolil Pán nepriateľovi duší priblížiť sa k tejto smrteľnej posteli. M. Rozália zápasila s najstrašnejšími pokušeniami. »Modlite sa, modlite sa, moje Sestry!« — volala opätovne a potom zasa: »Ježišu, buď mi Ježišom a zachráň ma! Mária, obhajuj ma, bez Teba som stratená!« Sestre, ktorá sa pýtala po príčine jej úzkosti, odpovedala: »Nikdy, nikdy sa nepochopí, aké strašné sú pokušenia poslednej chvíle.« Zavolali kňaza. Našiel dobrú Matku spokojnejšiu. Boj sa chýlil ku koncu. M. Rozália prosila, aby jej pomohli kľaknúť si. V tejto ponížanej polohe odovzdala svoju dušu Stvoriteľovi. »Tak bol pokúšaný sv. Martin, tak zomieral sv. Benedikt,« hovoria rehoľné anály.[235])

Čnosť poslušnosti je zvláštnou čnosťou uršulínok. Nie div, keď mnohá dcéra Angelina usiluje sa premeniť svoju smrť v akt poslušnosti. Ale tieto rehoľnice vydaly svoj život už aj ako obeť smierenia, obeť lásky, obeť poníženosti. Prinášame aj o tom niekoľko príkladov.

M. Gabriela de Grenon od Vzkriesenia, profeska v Auxonne, chcela zomrieť len z poslušnosti. Keď s najväčšou vrúcnosťou pobozkala ranu boku svojho Ukrižovaného, hovorila predstavená: »Zdá sa, že čerpáte z tohto Srdca toľko útechy, ako by ste už mali svojho Milovaného. Ale obávam sa, že sa klamete. Keď Boh vyslyší naše modlitby, budete opäť zdravá.« Tu vztiahla chorá ruky a zvolala: »Ó moja milá Matka, vidíte moju túžbu, aby som prišla k Bo-

235) Anály IV. 726.

hu, nechajte ma zomrieť, alebo skôr, rozkážte mi zomrieť, aby som skončila svoju obeť v tom duchu poslušnosti, v ktorom Kristus priniesol svoju obeť na kríži. A svojim spolusestrám povedala: »Ó ako dobre je zomrieť ako uršulínka!« Potom vzývala svojich mesačných patrónov, každého jednotlive za orodovanie. Predstavená, ktorá sa obávala, že neustály hlasitý hovor jej spôsobuje ťažkosti, ponúkla jej nápoj. Chorá s úctou odmietla, ale keď ctihodná Matka hovorila: »Či by ste nepili rada zo zraneného boku svojho Spasiteľa?« — tu sa chorá pozdvihla s posledným napnutím síl, uchopila pohár do oboch rúk a vypila ho tak radostne, že všetci prítomní boli tým hlboko dojatí. Keď jej ho chceli vziať, nebolo to možné, tak pevne ho svieraly jej ruky, ktoré už stuhly v smrti. »Tak«, hovorí staršia zpráva, »vydala svojho ducha v sladkej predstave, že pije z rany Srdca Ježišovho.«[236])

Denník zaznamenáva dojímavý príklad poslušnosti istej zomierajúcej. V kláštore L' Isle — bolo to dňa 3. júna 1673 — musela predstavená pre nevyhnutnú vec opustiť smrteľnú posteľ istej mladej sestry. Pri odchode rozkázala chorej, aby nezomrela za jej neprítomnosti, ale keď sa priblíži smrť, aby hneď poslala pre ňu. Po malej chvíli si dala Sestra Mária Antónia zavolať ctihodnú Matku a pozdravila ju slovami: »Moja milá Matka, teraz zomriem.« A tak tomu aj bolo. Po krátkom smrteľnom boji unikla jej detinne poslušná duša z pozemskej schránky tela.[237])

Rehoľné dejiny rozprávajú, ako ešte i smrteľné pozostatky uršulínky poslúchaly ešte na slová predstavenej. Kláštor v Boulognesur-Mer stratil pred revolúciou rehoľnicu, ktorá sa zvlášť vyznačovala poslušnosťou. Složené ruky mŕtvoly držaly, ako to bolo zvykom v reholi, kríž a formulu sľubov. Rakva

236) Denník 7. januára.
237) Ibid. 28. júna.

ostala otvorená až do pohrebu. Keď prišli k hrobu, chceli ju zatvoriť, ale stuhlé ruky nechcely povoliť, a preto nemohli rakvu zatvoriť. Nastala trápna pauza. Po niekoľkých márnych pokusoch pristúpila predstavená k rakve a riekla zomrelej: »Dcéra moja, boli ste po celý svoj život taká poslušná, buďte i teraz!« Sotva predstavená skončila, staly sa ruky i ramená ohybnými a rakvu mohli zatvoriť bez námahy.[238])

Veľká je moc modlitby, ale ešte väčšia je moc obete. Kto môže zmerať milosti, ktoré vymohla od neba zástupná obeť v spojení s krvavou obeťou Bohočloveka. Jeden príklad uviedla predošlá kapitola v rozprave o obrátení vojvodkyne de la Valliere, druhý bude nasledovať teraz.

M. Františka Salézia, zakladateľka a prvá predstavená misie v Lutre, ponúkla sa Bohu, že vezme na seba život plný utrpenia a tiež prijme najbolestnejšiu smrť, aby istej drahej duši, ktorá sa už po dlhé roky vzďaľovala od sviatostí, vymohla milosť obrátenia. Boh prijal túto obeť. Poslal jej strašnú chorobu, rakovinu. Už r. 1864 bola blízko smrti, ale modlitby jej sestier predĺžily jej život o 10 rokov, ktoré sa však staly pre dobrú Matku pravým mučeníctvom. Vo chvíli, keď sa jej zdalo, že už nemôže zniesť bolesti, videla Spasiteľa, ktorý jej nežne, ale s výčitkou hovoril: »Ako, ty nechceš trpieť, a ja tak túžim zachrániť túto úbohú dušu?« Tu sa M. Salézia ponúkla Pánovi znova za obeť, a On prijal obeť znova. Ale až keď sa dokončila, udelil Boh tak draho vykúpenú milosť. Zdalo sa, že to ctihodná Matka tuší. Častejšie hovorievala svojim duchovným dcéram: »Moje deti, cítim, že Boh udelí túto milosť až po mojej smrti.« Táto smrť, ktorá mala urobiť Božskému Srdcu násilie, bola pravou smrťou obete. Tri týždne trvalo zomieranie tejto hrdinskej rehoľnice. V každej chvíli tejto doby najhroznejších smrteľ-

238) Anály I. 302.

ných bolestí očakávali jej posledné vydýchnutie. V posledných troch dňoch nemohla už hovoriť, ale ostala pri plnom vedomí. Jej výzor a pohyby hovorily, čo ústa už nemohly povedať. Vždy znova tlačila si k srdcu sv. Regulu a obsypala ju bozkami, ako aj telegram, ktorým jej Pius IX. poslal svoje požehnanie. Jej pohľady opakovaly slová, ktoré tak často vyslovovala s vrúcnou vďačnosťou: »Ó ako sladko je zomrieť ako rehoľnica!« Napokon 16. novembra 1874 zlomila smrť toto srdce, strávené láskou a bolesťou, a oslobodená duša mohla ospevovať milosrdenstvo Pánovo nielen voči sebe, ale aj voči osobe jej tak drahej.

Poslednou útechou M. Salézie bolo, keď jej sestry krátko pred smrťou oznámily, že biskup dovolil, aby sa jej pozemská schránka mohla uložiť v kláštorskej kaplnke u nôh Preblahoslavenej Panny. Uršulínky, ktoré ešte vtedy nemaly vlastnej hrobky a nechcely sa odlúčiť od pozostatkov svojej vysoko uctievanej Matky, použily niekoľké noci jej dlhej agónie, aby daly vytesať hrob do skaly. Pohreb dobrej Matky bol pravým triumfom jej poníženosti. So všetkých strán ostrova sa ponáhľali kňazi, aby spievali rekviem. Jej duchovné dcéry, ponorené v bolesti, by to sotva boly mohly urobiť. Istý páter zo Spoločnosti Ježišovej mal pri mŕtvole reč na slová: »M. Františka Salézia, vzor opravdivej rehoľnice.« Sám Boh oslávil svoju hrdinskú nevestu. Hoci strašná choroba zožierala tak dlho jej vnútornosti, predsa sa na jej mŕtvole neukázala nijaká stopa porušenia. Skôr rozširovala sladkú, ľúbeznú vôňu a usmievajúca sa tvár uchvacovala svojou nadzemskou krásou všetkých, ktorí ju videli.[239])

V obeti M. Salézie vystupuje do popredia láska k drahej duši. Nasledujúci príklad ukazuje obetu, ktorá vyviera z najnežnejšej lásky k Bohu, z lásky usmierujúcej. 2. februára 1885 složila Sr. Ignácia

[239]) Anály V. 331.

Verini sľuby v komunite, ktorá utiekla z Hildesheimu do Bauffe. Toho istého dňa písala vo svojej anglickej materinskej reči: »Môj Bože, môj Kráľ a vrelemilovaný Ženích! Keď som mala šťastie stať sa Tvojou nevestou skrze svoje sväté sľuby, ktoré som dnes zložila v prítomnosti celého nebeského dvora, padám v tento deň, najšťastnejší v mojom živote, pred Tebou na kolená a obetujem sa Ti opäť u stupňov Tvojho sv. oltára za svoju rodinu ako živá zápalná obeta. Ó dovoľ mi, môj milovaný Ženích, aby od tohto dňa môj život bol plný krížov a utrpenia. Áno, najmilší Ježišu, pre Tvoju lásku daj mi trpieť, veľmi mnoho trpieť. Nešetri ma v tomto živote, ale v budúcom ma ušetri! Ale, môj Ježišu, daj mi spolu i trpezlivosť, lebo bez tejto čnosti je moja obeť bezcenná. Mojím jediným želaním od dneška je, trpieť, áno, trpieť za všetky urážky, ktoré sme Ti spôsobili, moja rodina a ja sama, môj najmilší Ježišu! — Opustila som svojich z lásky k Tebe. Boli mi tak drahí a padlo mi to veľmi ťažko, rozlúčiť sa s nimi a so svojou vlasťou, aby som žila v cudzej zemi, medzi celkom cudzími sestrami. Láska bola pohnútkou môjho rozhodnutia. Teraz daj, aby táto láska vzrastala denne viac a viac, a urob, aby som sa čoskoro spojila s Tebou vo večných príbytkoch. Keď sa môj pozemský život priblíži ku koncu, nech príde moja najmilšia Matka Mária, ktorá ma priviedla k oltáru a zasvätila Tebe a nech ma uvedie do večných príbytkov, kde budem vždy ospevovať Tvoju chválu. Najmilší Ježišu, žiadaj odo mňa každú obeť, ktorú chceš. Daj mi sily a ja s Tvojou pomocou znesiem všetko. Ježišu, pomáhaj svojej malej neveste odteraz až do dňa smrti! Mária Ignácia.«

Reč tohto obetavého srdca sa zaľúbila Pánovi. Vyplnil želanie svojej »malej nevesty«. Čoskoro ohlásil nebezpečný kašeľ suchotiny, okrem toho sa v hlave utvorily tuberkuly, ktoré sa spojovaly so strašnými

bolesťami. Šesť týždňov stačilo, aby zničily útle telo. 31. augusta stál konvent v Bauffe pri rakve svojej najmladšej profesnej sestry, ktorá i ako rehoľnica, i ako učiteľka oprávňovala k najkrajším nádejam. Po svojej profesii žila len 7 mesiacov a mala 21 rokov.

Uveďme si pred oči ešte jednu obeť poníženosti.

V živote M. Agáty Granet čítame: »Táto ctihodná rehoľnica stratila svoj život z lásky k poníženosti a poslušnosti.« A tak to aj bolo. M. Agáta pôsobila za šesť rokov nezvyčajne požehnane ako predstavená kláštora v Clermont Ferrand. Z poslušnosti k Pravidlám zvolil konvent po tejto dobe inú predstavenú, ale v srdci všetkých sestier žilo želanie, aby sa čo najskôr dostaly pod vedenie M. Agáty. Keď sa blížily voľby, spozorovala M. Agáta, ktorá zastávala úrad novicmajsterky, čo zamýšľajú jej spolusestry. Smrť sa jej zdala jediným prostriedkom, aby ušla úradu, o ktorom myslela, že nie je schopná ho zastávať. Preto prosila Boha, aby ju povolal k sebe, keď padne voľba na ňu. Na tento úmysel kázala dokonca svojim milým novickám začať novénu. A Boh, ktorý tak rád vyslyší prosby poníženosti, sklonil sa milostivo k svojej neveste. Na celú komunitu čakala veľká obeta, trpké sklamanie.

Tri dni pred voľbou chýbala M. Agáta pri rannom rozjímaní. Ustarostená predstavená šla do jej cely a našla ju veľmi chorú. Len s námahou sa mohla vzpriamiť. »Matka moja«, volala chorá hlasom, chvejúcim sa radosťou, »Matka, Spasiteľ vyslyšal moju modlitbu, ide pre mňa.« Preniesly ju do izby chorých, prišiel lekár, ale vyhlásil, že jej stav je celkom bez nebezpečenstva. To uspokojilo predesený konvent. Prišla voľba a M. Agáta bola vymenovaná za predstavenú. Superior domu jej odovzdáva kľúče, ona sa zľakne, nadarmo mu predkladá svoju fyzickú a morálnu slabosť, on jej rozkazuje, aby v mene Božom poslúchala. Tu pozdvihuje oči k nebu a s citom

odovzdanej bolesti hovorí: »Nech sa stane vôľa Božia!« Potom predsedala s obdivuhodným pokojom voľbe svojich radkýň.

Spovedník, v ktorého M. Agáta skladala najväčšiu dôveru, ju cez deň navštívil, aby ju povzbudil. Len pero tohto ctihodného očitého svedka je vstave vylíčiť rozhovor, ktorý mal vtedy so svojím svätým spovedným dieťaťom. Preto podávame zlomok z jeho listu: »V pondelok častejšie opakovala: Dnes prinášam najväčšiu obeť svojho života.« Navečer bolo jej dosť dobre. Lekár uisťoval, že netreba ani v najmenšom sa znepokojovať. Na druhý deň dala ma dobrá matka zavolať už veľmi zavčasu. Prijala ma, žiariac radosťou, so slovami: »Otče, milý Boh prijal moju obeť, volá ma k sebe. Ešte dnes vojdem do domu svojho Pána, svojho Božského Ženícha.« ... Myslel som zpočiatku, že blúzni, ale ona opakovala s najväčším pokojom: »Áno, Otče, Boh vyslyšal moju modlitbu. Ešte dnes sa mi dostane šťastia, uvidieť môjho Spasiteľa. Bola by som už v noci umrela«, pripojila, »keby som nebola prosila o milosť prijatia Sviatosti Oltárnej, aby som sa o niečo viac pripravená zjavila pred Sudcom.« — Tu sa rozvinul medzi ňou a mnou akýsi boj. »Nesmiete nás tak rýchle opustiť«, hovoril som, »Boh mal iste svoje úmysly, keď dopustil, že ste boli zvolená za predstavenú. Musíte Ho prosiť, aby Vás za nejaký čas zachoval komunite, ktorá Vás potrebuje.« — »Verte mi, Otče«, odpovedala, bolestne dojatá, »že svojim drahým dcéram i pri svojej nehodnosti môžem viac osožiť, keď si ma Boh vezme k sebe. Prosím Vás, dovoľte mi umrieť.« — »Keď je to Božia vôľa, vtedy, moja Matka, môžete umrieť.« Tu sa vyjasnily jej črty, jej oči žiarily a ako ponorené do nevýslovného šťastia zvolala: »Deo gratias!« Teraz už nemyslela na nič iné, len na dôstojné prijatie sviatosti umierajúcich.«

Za týchto smutných ceremónií, keď len potláčané kvílenie odpovedalo na modlitby kňaza, pozdvihla pobožná chorá svoje radosťou žiariace oči k nebu a s úsmevom pozdravila smrť, ktorá bola pre ňu tak sladká, ale nekonečne bolestná pre jej duchovné dcéry. Priniesli jej zázračnú sochu P. Márie, ktorú v kláštore veľmi uctievali. Pokúsila sa zdvihnúť sa a hovorila, pozdravujúc ju: »Ó ona je v nebi omnoho krajšia!« Jej smrteľný boj trval tri hodiny. Bolo to dojímavé divadlo, vidieť shromaždenú túto duchovnú rodinu okolo svojej umierajúcej Matky, ktorú maly stratiť vo chvíli, keď dúfaly, že budú znova požívať ovocie jej múdreho a láskavého vedenia. Slzy tak bohato padaly, že podlaha izby chorých bola skropená nimi. Len umierajúca bola spokojná. Sedela na pohovke a občas, s výrazom plným nežnosti a účasti, pozerala na obklopujúce ju Matky a Sestry. Ale ako pútnikovi, ktorý s netrpezlivosťou sa usiluje vypátrať prvý končiar hôr svojej domoviny, jediná myšlienka naplňovala celú jej dušu — nebo, kde jej srdce už bolo. Napokon prišla vrelevytúžená chvíľa. »Vyjdi, kresťanská duša«, modlí sa služobník Pána, a Máter Agáta, poslušná jeho slovám v smrti ako v živote, odovzdala svoju dušu Bohu.

M. Agáta Granet umrela 19. septembra 1838 v 45. roku života. Okrem rehoľných sľubov vykonala ešte celý rad iných sľubov, ktoré ju zaväzovaly k najvyššej dokonalosti, medzi nimi i heroický sľub, robiť vždy to, čo spozná, ako Bohu najmilšie. Úsudok ľudí, ako chvála, tak aj hana, nemaly nijakého vplyvu na jej konanie. Jej heslom bolo: »Bien faire et laisser dire«. Niekoľko slov ukáže, ako hlboko vnikla do ducha Inštitútu. Často hovorievala: »Keby sme maly ducha nášho povolania, vtedy najväčšou našou radosťou by nám bolo, nikdy nezamestnávať ducha alebo srdce nejakou osobou, skôr by sme sa pokladaly za šťastných, keby si nás vôbec nevšímali, keby

s nami zachádzali chladno a ľahostajne.« O Mater Agáte to neboly iba prázdne slová. Vedela aj ako poddaná, i ako predstavená podľa nich konať. Tak bol jej život životom pravej uršulínky, ako o tom tak pútavo a poučne rozprávajú rehoľné anály.[240])

Tak žily, tak umieraly dcéry sv. Angely! A naplnená radosťou, plná vďaky k Bohu, môže povedať Spoločnosť sv. Uršule: »Tak žijú a tak umierajú moje deti ešte i dnes!« Kto sledoval pozorne tieto dejiny, musí doznať, že Inštitút sv. Angely neustále vzrastal a že teraz kvitne viac, ako hocikedy predtým. Akej okolnosti ďakuje Spoločnosť, že prežila toľko rokov beztoho, že by ju bola postihla nestálosť, ktorá sa veľmi často privesí aj na sväté inštitúcie, ako dych jesene na šťavnatú zeleň našich lesov? — Ostala verná duchu svojej zakladateľky, duchu prostoty a poníženosti, ktorý sa spojoval u sv. Angely tak obdivuhodne s veľkými čnosťami apoštolátu. Áno, charakter zakladateľky ostal charakterom rehole až po naše dni. Akú rozsiahlu, hlbokú pôsobnosť rozvíja Spoločnosť, a predsa pritom akú tichú. Angeline dcéry pôsobia tak nehlučne, že nepočujú samy seba, nepoznajú svojich vlastných zásluh!

A svet? — Čo vie ten o družine pracovníčok, ktoré sa obetovaly zaň, za jeho deti? Koľko mladosti a krásy, koľko šľachtictva a bohatstva, koľko vedomostí a znalostí, a predovšetkým koľko čností sa skrylo za týmito mrežami, aby zmizly navždy. Aká dejepisná kniha o tom rozpráva? Pravda, mnoho je uložené v kronikách, análoch, cirkulároch a nekrologoch, ale tieto knihy sú iba v knihovniach kláštorov, sú ako by nejestvujúce pre svet. Táto kniha po prvý raz prináša z toho niečo pre širšiu verejnosť,[241]) a musím

240) Anály, I. 473.

241) Abbé Postel sa síce pokúsil v knihe »Histoire de Sainte Angele Merici et de tout l'ordre des Ursulines«, vydanej roku 1878, spracovať dejiny rehole pre širšie kruhy. Keďže

sa priznať, že keď som sa chopila pera, cítila som, ako by sa na mňa staré ctihodné Matky dívaly s vyčítavým pohľadom. Ale už som sa dotkla závoja, ktorý tak dlho zahaľoval ich obraz a chcela som ho pozdvihnúť aspoň na chvíľu. — Odpusťte mi, drahé Matky! Hľadaly ste skrytosť, milovaly ste ju z lásky a ku cti Toho, ktorý je skrytým Bohom našich svätostánkov. Nože, z toho istého dôvodu a pre ten istý cieľ sa zjavujete dnes trocha pred svetom. Nechajte na niekoľko chvíľ žiariť svoje svetlo na česť nášho Pána a Boha, na potechu svätej Cirkvi, ktorej ste dcérami, na povzbudenie a radosť svojich sestár, ktoré ešte bojujú a namáhajú sa na pracovnom poli, ktoré ste im zanechaly a na poučenie všetkých veriacich!

Sama sa však napokon obraciam na svätú Angelu, na veľkú Matku tak slávnej družiny panien, na jej šťastné dcéry, tak na tie, ktoré sa už delia v nebi o triumf s ňou, ako i na tie, ktoré ešte na zemi bojujú v jej Spoločnosti, konečne na všetkých čitateľov tejto knihy s poníženou prosbou:

Orate pro me!

Vznik Rímskej Únie.

Dejiny rehole sv. Uršule nás poučily o tom, že dielu sv. Angely najväčšieho porozumenia dostalo sa vo Francúzsku. Tu sa ono ujalo najrýchlejšie, ztadiaľ sa šírily jednotlivé, pápežskými bulami na prísne

---

však podáva z najväčšej časti len výťah z análov, čo má nevyhnutne za následok najvýš monotónne zobrazenie, dosiahlo jeho dielo tohto cieľa len veľmi nedokonale a ako P. At celkom správne poznamenáva, je na mieste len v kláštorských knižniciach. (Histoire de Sainte Angele Introduction VI.) Táto kniha obracia hlavný zreteľ na rozvoj Spoločnosti v hlavných rysoch, a preto prináša len tie podrobnosti, ktoré majú všeobecný historický význam, alebo môžu poslúžiť na lepšie osvetlenie predmetu.

rehole povýšené kongregácie, nielen po celej Europe, ale i po celej zemeguli.

Idea unifikácie samosprávnych a samostatných kláštorov pod jednotnou správou generálnej predstavenej vyšla tiež z Francúzska. Z predchádzajúcich dejín dozvedeli sme sa, že najvynikajúcejšie členky rehole zavše vyslovovaly vrelú žiadosť, kiežby milovaná, na vzácne ovocie svätosti a apoštolátu tak úrodná rehoľa, dostala dokonalejšiu organizáciu v Únii, spolu i čo najlepšie možnosti apoštolovania a sebaposvätenia. Tak M. Columba Nikolon, zakladateľka kongregácie v Tulle napr. žila v pevnom presvedčení, že Únia je vôľa Božia a veľké zásluhy si získajú tí, ktorí budú pracovať na jej uskutočnení. Listy ctihodnej Márie od Vtelenia tiež dávajú svedectvo o tom, koľko sa zaoberaly mysle s ideou jednotnej organizácie v jej časoch. Celou históriou rehole tiahne zlatá niť idey unifikácie, ale dávny sen najvernejších dcér sv. Angely splnil sa až vtedy, keď svätou Matkou požadovaná jednotná organizácia stala sa potrebou času, znamením doby veľkých organizácií.

Požehnané hnutie unifikácie vychádzalo z prekvitajúceho kláštora v Blois vo Francúzsku. Tu bol tridsať rokov duchovným vodcom a spovedníkom abbé Richaudeau, vo vede a čnosti vynikajúci kanonik, ktorý svojou veľkou láskou k Inštitútu sv. Angely a svojou neúnavnou horlivosťou urýchlil uskutočnenie dávnej žiadosti mnohých horlivých uršulínok. Tento šľachetný muž nielen kláštoru v Blois dopomáhal k rozkvetu, ale všemožne sa usiloval všade povzniesť kult sv. Angely a k väčšej dokonalosti priviesť organizáciu jej diela. Jeho zásluhou vyhlásil Pius IX. 11. júla 1861 sviatok sv. Angely za »povinný« sub ritu duplici minoris, jeho horlivosti ďakujeme, že ponížená služobnica Pánova dostala 25. júla 1866 päťmetrovú mramorovú sochu v ctihodnej spo-

ločnosti zakladateľov rehôľ, ktorí stoja okolo hrobu sv. Petra. Aj Spolok sv. Angely viac ako so 60.000 členkami jemu ďakuje svoj vznik.

Iniciatívou tohto ctihodného sluhu Božieho začaly si kláštory posielať obežníky o všetkých udalostiach, bolestiach a radostiach svojho kláštorského života a takto urobily prvý krok k sesterskému sjednoteniu. Tento prvý, ale istý krok bol ako by nepatrným horčičným semienkom, z ktorého vyrástol mohutný strom veľkého diela Božieho.

Keď 8. mája r. 1880 zomrel tento veľký dobrodinca rehole, vzal so sebou do večnosti najvrúcnejšiu svoju žiadosť dokonalého sjednotenia všetkých uršulínok. Akiste on vyprosil u trónu Najvyššieho jej skoré uskutočnenie. Únia sa čoskoro »zrodila zo skutku lásky«, ktorý pochádzal z miesta jeho otcovskej starostlivosti — z Blois.

Keď koncom minulého storočia vláda sjednoteného Talianska zrušila mnohé kláštory, po zaujatí Ríma nešetrila ani kvitnúci a celou rehoľou zvlášť vážený rímsky kláštor uršulínok. Odňatím podpory, zabraním najkrajších miestností v kláštore, častým zastavovaním vyučovania kopala mu istý hrob. Napokon odsúdila členky na smrť, keď ich odkázala na tzv. »Sepolte vive« (hrob živých), kde maly s členkami iných zrušených kláštorov dokonať. Uršulínky opustily síce svoj kláštor, ale vo veľkej núdzi a trápeniach vymieraly a do prenasledovaného kláštora nijaká ašpirantka sa nehlásila. Sesterský kláštor v Blois, ktorý už roku 1879 hmotne vypomáhal rímskym uršulínkam, vzkriesil dokonávajúci kláštor tým, že tam poslal tri rehoľnice. Kláštor v Calvi v Umbrii bol tiež v podobnom položení. Nijaká ašpirantka neprestúpila ani tam prah tichej svätyne, aby sa Bohu zasvätila — nebolo pracovníčok na apoštolát. Tu zasa s dojímavou láskou a obetavosťou prichádzal na pomoc kvitnúci kláštor v Blois. Matka Mária de St. Julien

Aubri rýchle odcestovala s niekoľkými sestrami do Calvi a zachránila tamojší kláštor od istého úpadku natoľko, že potom i rímskemu domu mohol pomáhať. Táto vzájomná pomoc a z nej pochádzajúce požehnané ovocie sjednotily členky troch kláštorov v úprimnej sesterskej láske a porozumení tak, že boly už ako nerozlučiteľný celok.

Veľký pápež Lev XIII. s otcovskou radosťou pozoroval, ako sa pomocou sesterského Blois obrodzujú vymierajúce kláštory. Vážil si uršulínky a vrele si žiadal rozkvet ich rehole. Vidiac zblízka výhody spojenia, odporúčal sjednotenie všetkých kláštorov uršulínskych, lebo bol presvedčený, že izolované domy ctihodnej rehole nijako nebudú môcť vyhovieť novým potrebám času. Preto s uspokojením schválil 9. júla 1898 žiadosť o úniu kláštorov Roma-Blois-Calvi pod spoločnou správou generálnej predstavenej, a vymenoval za protektora novej Únie Jeho Emin. kardinála Satolliho. Už 20. decembra 1898 výslovne si želal, aby sa uršulínky celého sveta spojily, navzájom si pomáhaly, k väčšej dokonalosti sa povzbudzovaly pod spoločnou správou generálnej predstavenej v Ríme.

Za generálnu predstavenú maločkej Únie Roma-Blois-Calvi zvolená bola Matka Mária de Saint-Julien Aubri, veľká apoštolka diela sjednotenia. Horlivosť za uskutočnenie idey, ktorej ďalekosiahle požehnanie vytušila, nežičila jej už viac pokoja. Vrúcnou modlitbou a činorodou láskou dala sa do boja a práce, aby previedla veľkorysý plán na slávu Božiu a pre dobro milovanej rehole. V presvedčení, že plní Božiu vôľu, keď plní žiadosť Jeho zástupcu, smelo s ohnivým a veľkodušným srdcom sa preborila cez veľké ťažkosti a priviedla veľké dielo k víťazstvu.

Výslovnú žiadosť svätého Otca dôrazne zopakoval kardinál Satolli v liste z 24. januára 1899. Poukázal v ňom na nevyhnutné potreby nových pomerov a

zdôrazňoval, že veľkodušné prispôsobenie sa časovým potrebám v sjednotení, nevýslovne prevyšuje prítulnosť k tradíciám, už vyše tristoročným. Že Úniou by sa rehoľa vrátila k pôvodnej centralizovanej forme, ktorú jej svätá Zakladateľka dala, čo by znamenalo postup k dokonalejšiemu, tým viac, že by rehoľa nič neutratila z toho, čo si cez storočia získala.

Túto žiadosť svätého Otca všetkým biskupom, ordináriom uršulínok tlmočil kardinál Serafino Vanutelli v liste z 21. júla 1899. V ňom vyzval ich v mene Jeho Svätosti, aby vyslovili svoju mienku po únii uršulínok a oznámili i náhľady dotyčných kláštorov o sjednotení.

Bolo celkom pochopiteľné, že rehoľnice samosprávnych kláštorov ani predstaviť si nevedely, ako možno spojiť z rozličných kongregácií pochádzajúce domy všetkých národov, ako naštrbiť, alebo rušiť storočiami posvätené tradície. Mnohé váhaly, čakaly, mnohé však hneď s porozumením vypovedaly svoje veľkodušné »Fiat«. »Svätý Otec to žiada — my to tiež chceme«, povzbudzovaly sa a Sv. Kongregácia reg. dostala privolenie 70 kláštorov k Únii.

Teraz sa už mohlo pristúpiť k organizovaniu jednoty. Svätý Otec 8. augusta 1900 poveril Matku Máriu de St. Julien, aby jeho žiadosť oznámila všetkým kláštorom a súčasne povolala ich zastupiteľstvá na prvú generálnu kapitulu do Ríma. Dostaviť sa maly najneskôr do 15. novembra 1900. Výzva sa stretla znova s porozumením; zastupiteľstvo prišlo nielen z európskych štátov, ale i zo Severnej a Južnej Ameriky, Jávy a odinakiaľ. Rehoľnice boly si dotiaľ zväčša celkom cudzie, v rozličných krojoch, s rozličnými rečami a obyčajmi sotva sa poznaly ako dcéry jednej Matky. No, čoskoro ich sestersky spojilo najmocnejšie spojivo lásky, duch svätej Matky Angely ožil v jej rodinke tak, že bola ako »jedno srdce

a jedna duša«. Táto láska v duchu sv. Angely stala sa nepremožiteľným základom Únie.

Na sklonku zapadajúceho storočia, 15. novembra jubilejného r. 1900, kardinál-protektor Satolli slávnostne otvoril prvú generálnu kapitulu s prívetom, ktorého obsah je tento:

Ctihodné Matky!

Z dobrotivosti Jeho Svätosti a vďaka sväzkom, ktoré ma pútajú k tomuto domu, mám šťastie môcť otvoriť prvú generálnu kapitulu, ktorá bude vždy pamätná v dejinách Vašej rehole. Cítim sa šťastným, že môžem byť nástrojom svätého Otca vo vyvolaní toho hnutia, ktoré Vás priviedlo sem, takrečeno k Jeho nohám. S výšky Vatikánu so záľubou pozerá na Vás, ako na svoje oddané dcéry, ktorým je Jeho žiadosť rozkazom a ktoré používaly svoju slobodu, len aby splnily Jeho žiadosť.

Rovnakou záľubou hľadí však Jeho Svätosť i na všetky, ktoré sa nemohly dostaviť, no, v duchu a srdci svojom sú medzi nami.

Keďže svätý Otec svojím prenikavým duchom dôkladne pozná terajšie potreby Cirkvi, podľa možnosti vyzýva rehole k jednote, k spojeniu, v presvedčení, že Cirkev, ktorej charakteristickým znakom je jednota, musí sa usilovať udeliť túto jednotu v príhodný čas i svojim údom, najmä tým výtečnejším, na dobré ovocie úrodnejším. A ktoráže rehoľa je slávnejšia, čo do pôvodu a trvania, ako práve Vaša, ctihodné Matky? Zdravím tu v duchu okrem Vašej zakladateľky sv. Angely Merici, ktorá je slávou Talianska a sv. Cirkvi vôbec, Plejady svätých rehoľníc, ktoré cez tri storočia slávne žiariac sa striedaly.

A ktoráže rehoľa je úrodnejšia, jednak na ovocie svätosti svojich členiek, ako i na ovocie spásy pre tie spoločenské triedy, na ktoré je svätá Cirkev

právom žiarlivá pre ich veľký vplyv na priebeh ľudských udalostí v budúcnosti.

Hovorím tak o Vašej reholi zo skúsenosti, lebo som mal príležitosť poznať ju zo svojej apoštolskej misijnej činnosti v Amerike. Teší ma, že v zastupiteľkách amerických domov môžem pozdraviť kláštory, ktoré som tak dobre poznal a z ktorých jeden nedávno navštívený bol tak strašnou a nečakanou katastrofou.

Pri tomto hroznom nešťastí som sa sblížil s uršulínkami, tu som sa naučil vážiť si a milovať ich, tu som spoznal dôkladne aj silu moci, ktorú môže dať jednotnosť i v najmenších veciach.

Takto pripravený som sa dostal z vysokej priazne svätého Otca do styku s Vašou svätou reholou. Ako protektor skupiny Roma-Blois-Calvi mohol som vniknúť do hĺbky Vášho ducha a na česť týchto troch domov chcem tu povedať, že úcta a prítulnosť, ktorú som prechovával k Vám a Vašej svätej reholi, nevýslovne rástla pri pohľade na živý príklad Vášho sebazaprenia, Vašej oddanosti k svätej Cirkvi a horlivosti za spásu duší, slovom: všetkých Vašich čností. Keď som mal pred očima takéto príklady, uvažoval som v duchu o silách, nadprírodne účinkujúcich, ktoré sú skryté vo všetkých Vašich kláštoroch. Bolo mi ľúto pritom, že tieto sily účinkujú roztratene, roztrieštene, bez súvislosti, bez vzájomného porozumenia. A keď som si uvedomil všetko, čo som videl v Amerike vzhľadom na svetské veci, povedal som si: Čo by mohly takéto mníšky vykonať, keby vedely pod jednotným vedením v súlad uviesť svoje názory, úsilia! Teraz však už svätý Otec povedal svoje slovo! Aká radosť, že môžem byť tlmočníkom Jeho žiadosti! Ako sa aj dobre rozpamätáte, vyslovil som Vám svoju nádej, áno, svoje presvedčenie, že toto sto-

ročie sa nezakončí, kým neuvidím sjednotenie Vašej rehole.

A teraz, keď storočie už zapadá do večnosti, ste tu, aby ste položily základy tohto spojenia. Je to síce ťažké podujatie, no nie je priťažké pre Vaše porozumenie, pre Vašu dobrú vôľu, pre Vašu obetavosť a ešte menej ťažké pre Božiu milosť. Boh je, ktorý chce toto dielo, Jeho prst bol badateľný vo všetkých protivenstvách, ktoré ono prestálo. Tieto protivenstvá mu vtlačily božskú pečať, po ktorej poznať Božie diela, — kríž. A tak to bude až do konca — chcem povedať dotiaľ, kým sa celá rehoľa nepripojí k Únii.

Môže byť, že ani ja, ani Vy nedožijeme sa tejto šťastnej udalosti, ale Vaša bude sláva a zásluha, ctihodné Matky, že ste položily základy tomuto dielu. Vaše mená zlatými písmenami budú zapísané v dejinách Vašej svätej rehole a čo je nekonečne vzácnejšie, budú i v tej knihe, kde je zavedené pre celú večnosť, čo sme tu na zemi vykonali z lásky k Bohu a na rozmnoženie Jeho slávy.

Do práce teda, ctihodné Matky, pod vedením dvoch mužov, osvedčených vo vedomostiach a múdrosti, a to prezidenta Msgr. Alberta Battandiera, apošt. protonotára, jedného z najvýtečnejších konzultorov Svätej Kongregácie biskupov a rehoľníkov, opatreného všetkými splnomocneniami ohľadom poriadku a priebehu zasadnutí, a viceprezidenta, veľadôstojného Pátra Jozefa Leniusa, generálneho prokurátora Oblátov o Nepoškvrnenom Počatí.

Čo sa mňa týka, ctihodné Matky, budem sledovať z diaľky Vašu prácu a budem prosiť Pána Ježiša Krista na orodovanie Prebl. Panny Márie, Vašich sv. patrónov, zvlášť sv. Uršule a sv. Angely, aby Vás žehnal a obdaril plnosťou Ducha Svätého. Amen.

Tak vyprosená milosť Pána nášho zrejme riadila prácu prvej generálnej kapituly. Na zasadnutiach skoro jednohlasne sa ustálily hlavné body Konštitúcií, aby sa predostrely Jeho Svätosti na aprobovanie. Urobily sa i prvé kroky na sjednotenie obyčajov, uniformovanosti. 21. novembra 1900 už 62 predstavených žiadalo od svätej Stolice aprobovanie Inštitútu a jeho Konštitúcií. Svätý Otec Lev XIII. najprv ústne »vivae vocis oraculo« schválil Úniu 28. novembra bra 1900, ktorý deň každoročne slávi Rímska Únia na pamiatku svojho založenia. Písomné vyhlásenie aprobácie Rímskej Únie dekrétom Svätej Kongregácie Epp. & Reg. stalo sa 17. júla 1903, tri dni pred smrťou veľkého pápeža Únie.

Generálna kapitula na zasadnutí 3. decembra 1900 zvolila i prvú generálnu predstavenú. Stala sa ňou Matka Mária de St. Julien, horlivá apoštolka Únie. Pečať božských diel: kríž, zdobil zavše rodiace sa dielo, ktoré mala priviesť k šťastnému vývoju. Od začiatku bojovala s veľkými ťažkosťami, ale premáhala ich nezlomnou vôľou, ohnivým, nezištným srdcom. Cez všetky ťažkosti začiatku viedla Inštitút miernou shovievavosťou, a predsa pevnou rukou, za čo jej Únia zachová vďačnú pamiatku.

Ďalší vývoj Únie.

Terajšie tempo času s novými požiadavkami pomerov ľahko nás presvedčí o nevyhnutnej potrebe Únie a všetkých zmien, ktoré vyžadoval jej prirodzený a cieľavedomý vývoj. Revolučné prúdy vo Francúzsku, nemecký kultúrny boj ku sklonku minulého storočia, čo najdôraznejšie volaly už po sjednotení a vynútily zmeny, ktoré Únia jednotne mala uskutočniť. No, ťažko šlo podrobiť sa zmenám v krajoch, kde nové prúdy neprenikly natoľko, že by boly vyžadovaly zriekanie sa storočných tradícií, svätých

privilégií, ako boly napr. slávnostné sľuby s prísnou pápežskou klauzúrou. Táto okolnosť vysvetľuje, prečo bol postup vývinu tak pozvoľný, istý čas i nesmelý. Krok za krokom, ale isto sa kráčalo za cieľom v účelnej organizácii Únie. Prvou generálnou kapitulou ustálené a v nasledujúcich rokoch starostlivo prepracované Konštitúcie boly schválené Piom X., 14. septembra 1903 len na tri roky, aby sa mohly vyskúšať. Keď Jeho Svätosť 8. mája 1905 znova slávnostne schválil Inštitút R. Ú., schválil i nové Konštitúcie. Miernou múdrosťou šetrily ony tradície minulých troch storočí. Kláštory si ešte ponechaly samostatnosť v závislosti od generálnej a provinciálnej predstavenej. Sľuby a klauzúru si ponechaly domy, aké ich dotiaľ maly. Stabilita (nepreložiteľnosť) členov bola chránená, ale preloženie bolo tiež možné, najmä v záujme cieľaprimeranejšieho rozdelenia pracovných síl. Kláštory boly zadelené do provincií a pre jednotnú výchovu rehoľného dorastu každá provincia mala mať spoločný noviciát. Uniformovanosť sa zavádzala jednakým šatstvom a postupne i rovnakými obyčajmi.

Otcovská starostlivosť, ktorou sa Jeho Svätosť Pius X. zaujal Únie, bola mocnou vzpruhou radostného vývoja. Jeho výzva »Motu proprio« z 8. mája 1905 zvlášť dôrazne povzbudzovala kláštory na vstup do Únie. I biskupov vyzval svätý Otec, aby nerozhodným kláštorom svojou autoritou i láskavou naliehavosťou pomáhali vstúpiť do Únie. Mnohé nové kláštory poslúchly výzvu, takže 8. novembra 1908 mohla Svätá Kongregácia schváliť už osem nových provincií.

Požehnania jednoty čoskoro sladkým ovocím láskyplnej pomoci začaly ovlažovať generálnu predstavenú i členky Rímskej Únie. Už o dva roky po vzniku, keď vo Francúzsku Combes previedol zákon o kongregáciách a zrušil asi tisíc kláštorských škôl, spojené kláštory s láskou prijaly členky pozatváraných domov, aj tých, čo neboly ešte v Únii. Ich veľ-

kodušný príklad nasledovaly potom aj iné kláštory v Europe i v Amerike, a prenasledované sestry všade našly láskavé prístrešie.

Ctihodná zakladateľka Únie r. 1909 opustila svoj úrad. V Calvi dávala príklad poníženej a poslušnej poddanej, a po štyroch rokoch bolestnej a tichej prípravy na smrť, dokončila svoj požehnaný život.

V úrade generálnej predstavenej nastúpila Matka Angela de Notre-Dame Lorenzutti. Podľa žiadosti svätého Otca mala uskutočniť, aby sa zložily pre Úniu Konštitúcie, ktoré by sa prispôsobily potrebám, rázu a obyčajom všetkých národov. Ponavštevovala preto všetky kláštory, pripravovala dielo, ale hrôzy prvej svetovej vojny čoskoro ju odsúdily na ustarostenú stagnáciu. I povojnové hnutia zabraňovaly ďalšiemu spokojnému vývinu, čo jej prinášalo tiež veľa utrpenia.

Nové prúdy a požiadavky zavše viac presvedčovaly uršulínky, že od mnohých kláštorov budú žiadať obetu slávnostných sľubov. Keďže sú tieto podmienené pápežskou klauzúrou prísnych reholí. Prísnou pápežskou klauzúrou však sotva by mohla zodpovedať reholá apoštolskému cieľu v zmenených pomeroch. Mnohé až skľúčila myšlienka, že by sa musely zrieť vzácneho privilégia slávnostných sľubov a mnoho bojov to stálo, kým sa presvedčily, že dokonalejšie je, čo je viac cieľuprimerané. Teologovia zavše museli ich poučovať, že »apoštolská činnosť, ktorá čerpá z plnosti kontemplácie, spojenia s Bohom, je vrcholom dokonalosti. To je spôsob života, ktorý si vyvolil sám Spasiteľ. Teda sa nesmú vzdať tohto svojho povolania, ktoré im ostane aj po zmenách, potrebami času nevyhnutne vyžadovaných«. (Pamätník aut.)

Tieto boje prekonávala Matka Mária Angela de Notre-Dame za svojho 16-ročného úradovania generálnej predstavenej. Šťastne previedla cez ne mladú Úniu v ťažkých vojnových a povojnových časoch,

a roku 1926 oddala svoj úrad Matke Márii de St. Jean Martin. Táto, v každom ohľade vynikajúca jej nástupkyňa, bezpodmienečnou poslušnosťou voči sv. Cirkvi, jasným duchom, múdrou rozhodnosťou a smelým krokom pristúpila na prevádzanie potrebných zmien. A zvíťazila.

Generálna kapitula r. 1926 pod stálym dozorom sv. Cirkvi, sv. Matkou Angelou prikázaným múdrym prispôsobením sa v jej duchu, usilovala sa previesť potrebné zmeny. Jednotne sa usniesla na tom, že odteraz nebudú rehoľnice skladať už slávnostné sľuby, ale po skončení noviciátu zložia jednoduché sľuby dočasné, a po ďalších troch rokoch jednoduché sľuby večné, aby mohla menej prísna rehoľná klauzúra byť prispôsobená lepšej službe Božej v apoštoláte výchovy a vyučovania. Stabilita členiek vzťahovať sa bude na provinciu, do ktorej členky vstúpily, a nie na jednotlivé kláštory. Miestne predstavené domov nebudú sa už voliť, ale ich vymenuje vyššie predstavenstvo.

Toto boly základné zmeny v nových Konštitúciách. Keď ich sv. Cirkev dekrétom 24. januára 1928 schválila, vyhlásila, že členkám Rímskej Únie neodníme sa kvalita rádových rehoľníčok a ponechajú sa im všetky v reholi požívané výhody. V tomto dekréte »svojou pečaťou potvrdila, že Rímska Únia rehole sv. Uršule pokračuje v diele sv. Angely, a to tak, že pritom časovým pomerom primerane dosiahne svojho vlastného zvláštneho cieľa«. A Svätá Kongregácia vyslovila ústami kardinála Satolliho, že »Duch Svätý spečatil znakom dokonalosti dielo sv. Angely«.

Obnovenie ducha rehole v Rímskej Únii.

Duch rehole bol, je a bude duchom sv. Matky Angely. A tento duch je význačným spôsobom duch lásky. Keď dekrét »Quinque circiter lustris« 24. januára 1928 schválil nové Konštitúcie Rímskej Únie,

uisťoval, že Rímska Únia časovým pomerom primerane pokračuje v diele sv. Angely a tak dosiahne svojho vlastného zvláštneho cieľa. Tento cieľ v celom rozsahu ujasniť a v celej dokonalosti nasledovať v Rímskej Únii bolo vytýčeným ideálom novej generálnej predstavenej Matky Márie de St. Jean Martin. Keď už maly rehoľnice nové, Cirkvou schválené Konštitúcie, starala sa, aby ich čím hlbším pochopením a čím dokonalejšie dodržiavaly. Na to povzbudzovaly prekrásne, duchom rehole, najmä duchom lásky preniknuté obežníky o rozličných bodoch Konštitúcií a kláštorskej dokonalosti. To chcely docieliť i vizitácie vo všetkých domoch Únie, vštepujúc idey obnovy do múdro pripravených sŕdc. O všetkých týchto vizitáciách a cestách Velebnej Generálnej Matky pôvabné a nanajvýš zaujímavé Revue (Zvesti) prinášaly bohatstvo skúseností, nových impulzov k pokroku, aby takto duchovné statky jednotlivých domov staly sa všeobecným majetkom celej Únie.

Cirkulár (obežník) č. 11 z 2. februára 1929 je zvlášť venovaný obrode vo vlastnom duchu rehole. Rokuje o charakteristickej čnosti uršulínok: o láske. V tejto zlatej knižočke čo najdôraznejšie opakuje vysokovážená Velebná Generálna Matka slová P. Quarrého, ktorý ešte na začiatku vývoja rehole tvrdil: »Láska je duchom tejto rehole, vnútorná modlitba (rozjímanie) je pokrmom a spása bližného cieľom všetkých jej cvičení.« Presvedčuje svoje duchovné dcéry, že ako iné rehole usilujú sa uskutočniť jeden alebo druhý rys zo života Pána nášho, tak je charakteristickým znakom a duchom rehole uršulínok láska, ktorá s Ježišom, so Spasiteľom, výchovou mladých dievčat pracuje na spáse duší. Dokazuje, že láska je drahocenné dedičstvo, ktoré sv. Matka Angela zanechala v prekrásnom Testamente a láskou prekypujúcich Spomienkach. Že v nich obsažené posledné napomenutia sv. Matky sú ľúbezným echom poslednej reči

Spasiteľovej. Že uršulínka natoľko je dcérou sv. Angely, nakoľko je dokonalá v láske a nakoľko sa usiluje byť stelesnenou láskou, cenou všetkých obetí, celkovej oddanosti, áno, i cenou krvi srdca a života svojho.

Táto láska, ktorá je sväzkom dokonalosti, má byť pevným sväzkom, spájajúcim všetky členky Rímskej Únie. Má byť »vyplnením celého zákona a tak má priviesť k vzrastu a rozkvetu celú Úniu«. Má zrodiť tie »podivuhodné veci«, ktoré sv. Angela prisľúbila verným svojim dcéram v úvode svojich Spomienok. Preto si volila Rímska Únia za rodinné heslo posledné napomenutie svätej Matky: Buďte v sesterskej láske sjednotené, všetky jedno srdce a jedna duša (Spom. 9.). Preto vidieť i v jej pečati slová: Cor unum et anima una.

Generálna kapitula r. 1932 zvlášť túto obrodu v láske pojala do svojho programu. Chcela ju uskutočniť i obnovením úcty sv. Matky Angely k slávnemu jubileu 400-ročného trvania rehole. Obe čnosti: láska a úcta k sv. Matke Angele, maly byť čo najvnútornejšou, najintenzívnejšou prípravou na dôstojné oslávenie jubilea. A boly ňou. Celý jubilejný rok, 25. november 1934—25. november 1935, s porozumením sa cvičilo v nich, 6500 rehoľníc a 75.000 žiačok Rímskej Únie — čo prinieslo žiadanú obrodu. I vonkajšie prípravy: tlačené publikácie jednotlivých provincií, oslavy, sbierky na obnovenie rodného domu sv. Angely a podobné, nechýbaly a pridaly svoju časť na obnovenie. Tak bol jubilejný rok pre Rímsku Úniu rokom milostí a požehnania.

*

Najkrajší kvet lásky, ktorý sa živil z jej plnosti, je duch apoštolátu. I Rímska Únia len z plnosti nadprirodzenej lásky môže čerpať sily, vzpruhy, úspechu k veľavýznamnému svojmu apoštolátu školy. Len

z tejto lásky sa zrodí oduševnenie a vytrvalosť v boji o školu, na ktorú je svätá Cirkev právom žiarlivá.

Kde Rímska Únia prijme nový kláštor do svojho celku, tam začne boj o školu so všetkým možným úsilím. Otvára nové školy, nové internáty, premení už nevyhovujúce, stará sa, aby všetky učiteľky čím dokonalejšou prípravou ozbrojené vyhovely zvýšeným požiadavkám času. Študijné kurzy, začaté v rokoch 1925, 1926, 1927 s 200 rehoľnicami 15 národov, často sa opakovaly zvlášť vo Francúzsku, a všade priniesly nového elánu i rozkvetu do škôl, ktoré udržuje Únia.

V týchto školách chráni Únia mládež od najútlejšieho veku až po dospelosť. Na misiách napr. v Číne, Siame, v domoch južnej Afriky, Aljašky, Skalistých hôr opatrujú sa deti v jasliach, sirotíncoch, slúži sa im »apatéčkami«, čiže bezplatnými lekárňami. Na množstve ľudových a meštianskych škôl vo väčšine kláštorov veľa beznáročných pracovníc sa stravuje v tichom, zabudnutom hrdinstve. Nižšie a vyššie gymnáziá, reálne, hospodárske, obchodné školy, umelecké kurzy a učiteľské ústavy Únie chránia mládež od škodlivých vplyvov moderných ateistických prúdov. Školami pre domorodých a i vyššími školami slúžia dielu šírenia viery v Grécku, v Brazílii, na Kube, v Mexiku, v Siame, na Jáve, v Kanade, v Spojených štátoch a inde.

Vo všetkých školách a apoštolských inštitúciách pracujúce rehoľnice usilujú sa vyhovieť zvýšením požiadavkám, ktoré kladú svetské školy rovnakého stupňa. Hlavné úsilie vynaložia však na výchovu kresťanského charakteru. Spása nesmrteľných duší, za ktoré Spasiteľ vylial svoju svätú krv, stojí vždy na prvom mieste a pre zachovanie najväčšieho pokladu: milosti dietok Božích, v smysle Pravidiel použijú sa všetky možné prostriedky. A tu sa ukázal Inštitút zvlášť učenlivou dcérou svätej Cirkvi. Čo-

koľvek ona v jednotlivých krajoch podujala na obrodenie života viery, to použily na ten cieľ i uršulínky. Úcta Božského Srdca, Eucharistie, Bl. Panny Márie v časových spolkových organizáciách, všade vykonaly svoju výchovnú prácu a pripravujú dnes zvlášť na laický apoštolát, svätým Otcom tak vrele odporúčaný.

Pre tak rozsiahly apoštolát potrebuje Rímska Únia veľa vnútornej sily, bohatého vnútorného obsahu jednotlivých členiek. Prehĺbenejšie duchovné vzdelanie je preto jej prednou starosťou. Venuje sa mu dva roky v noviciáte a potom tri roky v juvenáte rehoľného dorastu. A po desiatich rokoch ďalších štúdií a apoštolskej činnosti predpisuje aj polročnú tretiu probáciu s mesačnými duchovnými cvičeniami. Takéto tridsaťdňové exercície môžu si podľa žiadosti aj iné členky vykonať privátne.

Posledná generálna kapitula r. 1938 mala priniesť nový mnohosľubný rozvoj. Žiaľ, do jej požehnanej činnosti zahrmely už delá nemecko-poľskej vojny, ktorú nasledovala veľká svetová vojna. Za generálnu predstavenú už po tretí raz vyvolená bola Matka Mária de St. Jean Martin, ktorú na tento úrad kvalifikovaly jej nepopierateľné zásluhy, veľký organizačný talent, bohatosť duše i srdca. Hneď po generálnej kapitule ponáhľala sa do Ameriky, zaniesť tamojším domom požehnanie Únie. Netušila, že z tejto vizitačnej cesty nebude sa môcť vrátiť a len leteckou poštou bude môcť udržať styk so svojimi milovanými dcérami. No, cesty Božie sú nevyspytateľné. Keď dnes počujeme o veľkej a požehnanej činnosti Velebnej Generálnej Matky v Amerike, keď sa s radosťou dozvedáme, že kláštory Spojených štátov, Kanady, radom vstupujú do Únie, pokladáme jej nútený pobyt v Amerike za zvláštne riadenie Prozreteľnosti Božej. A keď i na miestach hrôzami vojny navštívených často sa rúca a borí, čo sa toľkými obetami šľachet-

ných životov stavalo, veríme, že po krutom utrpení všade príde vzkriesenie a splní sa sľub sv. Matky Angely: »Majte za isté, že Boh nikdy neopustí túto Spoločnosť, dokiaľ svet stáť bude; lebo keď On ju založil, ktože ju bude môcť zničiť?«

Rehoľa sv. Uršule na Slovensku.

Z dejín rehole dozvedeli sme sa, že najstaršie kláštory uršulínok v bývalom Uhorsku založené boly na území nášho Slovenska. Videli sme, že prvý z nich bol založený r. 1676 v Bratislave a že cez všetky boje tureckých vojen, moru, povodní vyrástol v mohutný strom, ktorý vštepoval zdravé haluze do Vratislavi, Varaždína, Veľkého Sibína, r. 1698 i do Košíc a r. 1724 do Trnavy. Vieme aj to, že od začiatku maly tieto kláštory vyhľadávané výchovné ústavy a školy, a to nielen pre dievčatá z najvyšších kruhov, ale i pre chudobnejšie. Všade chránily vieru, mravy, čistotu rodinného kozuba výchovou zbožných, príkladných dievčat — budúcich matiek.

Každý z týchto kláštorov vydal i podrobnejšie svoje dejiny, tak bratislavský r. 1876 z príležitosti 200-ročného jubilea svojho založenia a trnavský r. 1935 v rámci Pamätníka 400-ročného jubilea rehole sv. Uršule.

Na úsvite nášho storočia i z Trnavy bola presadená nová vetva do Modry, kde sedem rehoľníc trnavského kláštora 6. augusta 1903 položilo základy modrianského kláštora. Založený bol zásluhou Ľudovíta Ernyeiho, opáta-farára, zo 120.000-korunovej benefície kardinála prímasa Klaudiusa Vassaryho. Rehoľnice začaly tu svoj apoštolát v trojtriednej ľudovej škole so šiestimi postupnými ročníkmi, s detskou opatrovňou a ochranou ženskej katolíckej mládeže Marián-skej kongregácie. Modriansky kláštor bol filiálkou trnavského. R. 1921 na rozkaz predstavenej z Trnavy vrátily sa všetky rehoľnice do materského kláštora

a školy prevzaly Školské Sestry de Notre-Dame. Ale modrianski veriaci žiadali si zpät obľúbené uršulínky a dotiaľ prosili, kým sa tieto po roku nevrátily. Od tých čias je modriansky kláštor samostatný, vtelený do Slovenskej viceprovincie. Pomaly sa rozširuje a zväšovaním dvora, záhrady, novostavbou internátu, kláštorských bytov, s otvorením meštianskej školy a budúcim školským rokom obchodnej školy.

Kláštory na území Slovenska vychádzaly z kongregácie Bordeaux, boly do roku 1900 tiež samosprávne, ako ostatné kláštory z tejto kongregácie vyšlé. Výzvu sv. Otca Leva XIII. hneď poslúchly i bratislavské i trnavské rehoľnice. Boly medzi prvými, ktoré sa pripojily k Rímskej Únii. Kláštory Bratislava—Trnava privtelené boly roku 1900 do Rakúsko-Uhorskej provincie so sídlom v Ľubľane. Prvou provinciálkou im bola milovaná a úctyhodná Mater Terézia Heidrich, pravý vzor láskavosti a materinskej dobroty. Spoločný noviciát pre kláštory v Ľubľane, Škofji Loke, Linci, Gorici, Bratislave a Trnave bol v prekrásnej alpskej dedinke Mekinje (Münkendorf) pri Kamniku (Stein). Volaly ho zemským rajom.

Prvá provinciálna kapitula bola r. 1907. Toho roku v máji už po druhý raz zúčastnily sa zastupiteľky našich kláštorov generálnej kapituly v Ríme. Práve sa oslavovalo storočné jubileum svätorečenia sv. Matky Angely. Svätopeterský chrám v plnom lesku vítal naše Matky, i stĺpy a siene Vatikánu boly, vraj, vyzdobené na počesť jubilea prvej vyučovacej rehole ženskej mládeže. Všetky kláštory poslaly do Ríma pamiatky zo svojich osláv: obrazy a dejiny svojich domov s básničkami. Zo Slovenska už vtedy šla do Večného Mesta slovenská básnička: »Buď sláva sv. Angele«. Poslaly ju z trnavského kláštora. R. 1913 utvorila sa maďarská provincia s noviciátom v Bratislave.

Hrôzy vojny zastavily živé styky v Únii — nastala nanútená stagnácia. Novicky už nemohly ísť do ďalekého Kraňska, vychovávaly ich doma. Za vojny chlieb chudoby bolo si treba podeliť aj so spolusestrami, ktoré sa u nás z bojového územia uchýlily. No po štyroch rokoch svitly zasa lepšie časy.

Povojnové prevraty politické požadovaly nové zadelenia provincií v Únii. Utvorila sa i nová československá provincia roku 1922 so sídlom v Bratislave. Provinciálnou predstavenou sa stala v rehoľných čnostiach vzorná, zaslúžilá Mater Ignácia Irtzingová; po jej vymenovaní za generálnu asistentku, Mater Alfonza Pichlerová, dlhoročná obľúbená predstavená bratislavského kláštora. Zariadil sa i spoločný noviciát vo vilovej štvrti Bratislavy — v takzvanom Mariánskom domove bratislavských uršulínok. Neskôr, keď aj Kutná Hora, Praha, Olomouc a Přestavlky vstúpily do Únie, provinciálnym sídlom sa stal kutnohorský kláštor, a provinciálkou Mater Ľudmila Petránková, vysokovážená, dobrotivá predstavená tamojšieho kláštora. Do československej provincie patrily vtedy domy týchto miest: Kutná Hora, Praha, Liberec, Olomouc, Hostinné, Přestavlky, Bratislava, Trnava, Modra, Ožďany, Veľké Leváre, Cífer. R. 1934 pristúpily do Rímskej Únie i rehoľnice v Košiciach. Ožďany boly filiálkou Bratislavy. Bratislava zakúpila i veľkostatok vo Veľkých Levároch r. 1930, a dala vznik druhej svojej filiálke. Cíferský kláštor v kaštieli, parku a záhrade grófa Juraja Zichyho bol filiálkou Trnavy. Založený bol r. 1931 kúpou. Rehoľnice sa tam zotavovaly, viedly detskú opatrovňu a dva roky ústav pre vzdelanie opatrovníčok, od roku 1933 i meštiansku školu. Od roku 1935 až po 1939 bolo tu sídlo slovenskej viceprovincie so spoločným noviciátom novoutvorenej českej a slovenskej viceprovincie. Noviciát, ktorý 25. augusta 1933 presídlil sem z Bratislavy, i tomuto miestu dal zvláštneho po-

svätenia a mladý rehoľný dorast zanechal tu milú pamiatku. Zvlášť pri veľkom požiari 25. decembra 1933 dal svedectvo neobyčajnej disciplinovanosti a nežnej lásky k Eucharistii, jednomyseľne sa starajúc predovšetkým o »Ježiška v kaplnke«, kým ich plné kufry už horely.

Toľko a tak odľahlých kláštorov ťažko bolo jednotne spravovať v Československej republike. Preto sa provincia rozdvojila na Českú a Slovenskú viceprovinciu. Jubilejný rok 1913 priniesol slovenským uršulínkam radostný dar:

Slovenskú viceprovinciu.[242])

Založená bola usnesením generálnej rady so súhlasom sv. Stolice č. 6057/932 so sídlom v Trnave. Za prvú provinciálnu predstavenú vymenovala Veleb-ná Generálna predstavená Mater Felicitas Herbstovú, dlhoročnú horlivú učiteľku na učiteľskom ústave v Trnave. Nová provinciálka začala svoju prácu plnením poslania poslednej generálnej kapituly: duchovnou obrodou. Spolu s predstavenými domov provincie a s inými vyznačenými rehoľnicami zúčastnila sa 7.—15. augusta 1933 exercícií predstavených v Prahe. Po nich vypočula odkazy a želania Veleb-nej Generálnej Matky na konferenciách, dávaných od 16. do 21. augusta generálnou asistentkou, Mater Angelou Zemljakovou a usilovala sa ich do života uvádzať. Mala porozumenie zvlášť pre školu, i ako provinciálka vyučovala na učiteľskom ústave.

V apríli r. 1935 po odbavenej tretej probácii vymenovaná bola za provinciálnu predstavenú Mater Školastika Grígelová, dlhoročná majsterka noviciek.

---

[242]) Len pomenovanie je »viceprovincia«, slovenská provincia je úplne samostatná, udané pomenovanie je len preto, lebo podľa Pravidiel len najmenej tristo členiek môže tvoriť provinciu.

Nová provinciálka venovala sa mladej provincii, zvlášť k povzneseniu školstva so všetkými silami, podľa smerníc v Ríme obsiahnutých. Prvá jej starosť bola: vzkriesiť upadajúci košický kláštor, ktorý koncom roku 1934 vstúpil do Únie a spolu i do slovenskej viceprovincie. Mal už len málo žiačok na maďarskej ľudovej, meštianskej a obchodnej škole, kým pred prevratom s povestnou gazdinskou školou v krásnom parku, tiež i učiteľským ústavom patril medzi najpoprednejšie ústavy. Láskavosti, podivuhodnej vytrvalosti, kde bolo treba, i energickým zákrokom novej provinciálky podarilo sa pozdvihnúť mladú letorast Únie na predošlú úroveň. Po ročnom boji, útrapách a námahách otvorila v školskom roku 1936/37 rehoľné slovenské dievčenské gymnázium uršulínok a od roku 1937/38 znova otvorila i zaniklý učiteľský ústav. Žiaľ, viedenským arbitrážnym rozsudkom Slovenská viceprovincia stratila nádejný dom v Košiciach, spolu i dom v Ožďanoch. Veľactihodná provinciálka zavolala vypomáhajúce slovenské členky zpät a slovenský učiteľský ústav hneď v novembri 1938 preložila do Bratislavy, aby zaujal miesto práve zaniklého maďarského učiteľského ústavu.

V školskom roku 1937/38 otvorila i meštiansku školu v Modre a rehoľné slovenské dievčenské gymnázium uršulínok v Trnave. Toho roku mnoho bojov prestála i s miestnou predstavenou, Mater Evangelistou Sullovou v záujme osamostatnenia škôl trnavského kláštora, ustanovujúc za udržovateľa miesto rím.-kat. autonomnej obce v Trnave, predstavenstvo domu.

Toto rozširovanie školstva vyžadovalo vo všetkých kláštoroch prestavby a novostavby. V Modre po výstavbe dievčenského internátu pre prihlásivšie sa žiačky zo štátneho učiteľského ústavu, nasledovala stavba kláštorských bytov a zväčšenej kaplnky. Bratislavský dom tiež nemal pre novootvorené gymná-

zium budovy. Rýchle dostal však modernú prístavbu, no, obetovať musel za ňu svoj majetok vo Veľkých Leváročh, zakúpený od šľachtickej rodiny Wenckheim. Prácou a modlitbami, exercíciami, provinciálnou kapitulou a treťou probáciou posvätené toto miesto prevzal štát v novembri 1941. I trnavský kláštor dlho zápasil s nedostatkom školských miestností pre nové gymnázium. Do novostavby mohol sa však pustiť až po odpredaji cíferského kaštieľa s pozemkami Slovenskej poľnohospodárskej spoločnosti (Slovpol) v marci 1941. Na mieste najstaršej časti kláštorskej a dvoch susedných domov pristavuje trnavský kláštor modernú budovu, ale pre vojnovú krízu a nedostatok stavebného materiálu novostavba veľmi pomaly napreduje. Z materiálu zrúcaných stavísk však chytro dostal preplnený kláštor milú malú vilku v Ružovej doline v Suchej nad Parnou na zakúpenom pozemku.

Vnútorný život škôl ich značným rozšírením neutrpel. Naopak, kvalita školskej práce sa zlepšuje, pracovné sily sa väčšmi využívajú, všade prúdi intenzívna školská činnosť. Štúdiu, vysokoškolskému vzdelaniu mladého dorastu venuje sa všetko možné úsilie.

Kvintesenciou tohto mnohostranného apoštolátu je i zostane aj v Slovenskej viceprovincii vnútorný duch lásky. Zdá sa, že i u nás ho prípravy na 400-ročné jubileum rehole väčšmi roznietily. Celý jubilejný rok 1934/35 uplynul v znamení lásky, v cvičení sa jej skutkov, v prehĺbení úcty k sv. Angele, v modlitbách a obetách »za pokoj Kristov v kráľovstve Kristovom«. Generálnou predstavenou odporúčanú tlačenú publikáciu vydala i naša viceprovincia: Pamätník — príčinením M. Stanislavy Ernstovej — s krátkym životopisom sv. Angely, dejinami rehole a Rímskej Únie, krátkou históriou kláštorov na Slovensku a podrobnejšími dejinami trnavského kláš-

ra, keďže ešte neboly vydané tlačou, a s obrázkami života v tajomnej klazúre. Samo jubileum slávilo sa zbožnou, plnomocnými odpustkami obdarenou trojdňovkou a aj vonkajšími oslavami jednotlivých kláštorov. V deň jubilea prehovorila Veľactihodná provinciálna predstavená v rozhlase celému slovenskému národu o poslaní sv. Angely, o význame jej diela, o výchovnom účinkovaní uršulínok zvlášť na Slovensku.

Tretia probácia bola zvlášť mocným prostriedkom duchovného prehĺbenia pre čím účinnejší apoštolát. Kým vojny tomu neprekážaly, každoročne putovalo niekoľko probantistiek do Ríma, a ktorým sa neušlo toho šťastia, odbavily si aspoň trojmesačnú probáciu v júli, auguste a septembri r. 1936 s mesačnými exercíciami. Vo Veľkých Leváročh toho roku sama Veľactihodná provinciálka viedla tretiu probáciu 21 probanistiek.

Predmetom najväčšej starostlivosti a materinskej lásky Veľactihodnej provinciálky bol a je noviciát. Výchovu mladého dorastu sleduje zblízka s čo najväčšou pozornosťou. Od začiatku svojho úradovania túžila po samostatnom noviciátskom dome a myslela stále na jeho zariadenie. Pán žehnal jej úsiliu. Grófka Berta Dessewffy poručila svoje letovisko i s deväťhonovou záhradou v Batizovciach r. 1938 noviciátu. Opravy, zariadenie stálo síce ešte veľa, zvlášť finančných obetí, ale v láske k nášmu rehoľnému dorastu prekonané boly ľahko. Už 21. júna 1939 opustily novicky Cífer a 23. júna toho roku J. E. Ján Vojtaššák, spišský biskup, posvätil kaplnku s novým noviciátskym domom. Tam, v úpätí našich tatranských velikánov, v útulnom domove, kde i krásy prírody povznášajú myseľ k výšinám, pripravuje sa náš milý dorast na veľký apoštolát. Prozreteľnosť roku 1939 dožičila slovenskému národu samostatný štát, takže naša viceprovincia svoje vychovávateľské dielo

prevádza v rámcoch Slovenskej republiky. Duch slovenského štátu je kresťanský, čo je nádejou úspechu ich obetavej práce.

Daj, Bože, aby v tejto svätyni mnoho apoštolských duší dozrelo a zosilnelo k dobru Cirkvi a milovaného slovenského národa a štátu!

Testament sv. Angely Merici

Ja, Sestra Angela, nehodná služobnica Ježiša Krista, vznešenej dáme Lukrécii, hlavnej predstavenej Spoločnosti sv. Uršule a ostatným vychovávateľkám (správkyniam), a Matkám, šľachtickým dámam: Genovéve Luzzago, Márii Avogadro, Veronike Buzzi, Uršuli Gavardo, Johane Monti, Alžbete Prato, Leonile Pedezzocca, Kataríne Moya. Kiež Všemohúci ráči udeľovať Vám stále všetkým svoje požehnanie, v mene Otca, i Syna, i Ducha Svätého.

Zaľúbilo sa Bohu, drahé Sestry v Kristu a ctihodné Matky, že si podľa večného plánu vyvolil veľký počet duší, najmä panenských, aby ich vytrhol z márnosti svetskej a utvoril z nich našu Spoločnosť. Najviac obdivujem v tom Jeho Božské milosrdenstvo, že ráčil použiť mňa, neužitočnú služobnicu, napriek mojej nedostatočnosti, na dielo tak krásne a tak veľké; na to udelil mi milosť a schopnosť, spravovať Spoločnosť podľa Jeho vôle, starajúc sa o jej potreby, zvlášť o tie, ktoré sa vzťahujú na výchovu panien a ich vytrvalosť v stave, pre ktorý ich vyvolil Pán. Jedna z hlavných milostí, za ktorú som Mu podlžná, je tá, že Vás vyvolil na to, aby ste boly opravdivými a oddanými Matkami tak vznešenej rodiny a staraly sa o ňu, chránily ju, ako keby jej členky boly vlastnými Vašimi dcérami, ba ešte viac.

Teraz želala by som si, aby sa otvorilo oko Vašej duše, aby ste nahliadly veľkú milosť a šťastie, vyplývajúce z toho, čo Vám učinil Boh, keď odovzdal Vašej starosti svoje vlastné nevesty a sveril ich Vášmu vedeniu. Ó ako Mu máte ďakovať a zároveň Ho

prosiť o to, že keď Vás už ráčil postaviť na čelo tak vyvoleného stáda, aby Vám ráčil dať i žiadúcu autoritu a múdrosť, potrebnú na plnenie tejto úlohy, spôsobom, ktorý by bol v očiach Jeho chvályhodný, a aby Vám dal snahu a silu na vykonávanie Vašich povinností.

Preto máte byť celkom a pevne odhodlané, odovzdať sa úplne do Jeho svätej vôle a so živou a neochvejnou vierou podnikať všetko z lásky k nemu; potom vytrvať v tom diele, nech už príde hocičo. Nadovšetko Vás prosím a vrúcne žiadam, pre umučenie a krv Ježiša Krista, ktorú vycedil pre nás, aby ste ozaj veľkou starostlivosťou prakticky zachovávaly tie malé naučenia, ktoré s milosťou Božou Vám tu predkladám. Teda, odchádzajúc z tohto sveta a zanechávajúc Vás na svojom mieste, dávam Vám tieto pokyny, ako odkazy mojej poslednej vôle, aby ste ich verne plnily.

Prvý odkaz.

Moje drahé Matky a Sestry v Kristu, usilujte sa s Božou pomocou získať a zachovať si takého ducha a dobré smýšľanie, aby Vás vo Vašich starostiach a v riadení Spoločnosti viedla len láska k Bohu a horlivosť za spásu duší. Všetky Vaše práce, zakorenené v tejto dvojitej láske, budú prinášať len dobré a spásonosné ovocie. Náš Spasiteľ povedal: Dobrý strom nemôže prinášať zlé ovocie, ako by tým bol chcel povedať, že srdce a duch, oživené láskou, môžu plodiť len dobré a sväté diela. Odtiaľ i slová sv. Augustína: Miluj, a rob, čo chceš! Tým, ako by bol priamo povedal: Láska nemôže hrešiť.

Druhý odkaz.

Snažne Vás prosím, aby ste si zapísaly a vtlačily hlboko do svojej duše a srdca všetky svoje dcéry,

každú zvlášť, a to nielen ich mená, ale aj pôvod, povahu, stav a všetko, čo sa týka každej zvlášť. Nebude Vám to ťažké, ak ich obkľúčite živou láskou. Lebo vidíme, že prirodzené matky, keby maly i tisíc dietok, uzavrely by ich všetky do svojho srdca, a každé z nich by malo v ňom svoje zvláštne miesto. Zdá sa, že čím viac rastie ich počet, tým viac sa vzmáha aj láska matiek a ich starostlivosť. Pravá láska tak to robí. Tým viac môžu a majú činiť takto matky duchovné, preto, že duchovná láska je neporovnateľne mocnejšia, ako láska prirodzená.

Teda, moje milé Matky, ak milujete svoje dcéry vrelou a oddanou láskou, nie je možné, aby ste všetky zvlášť nemaly zapísané vo svojej pamäti a vo svojom srdci.

Tretí odkaz.

Prosím Vás, usilujte sa získať si svoje dcéry láskou a viesť ich rukou nežnou, láskavou, a nie panovačne a prísne, ale vo všetkom hľaďte k nim byť prívetivé.

Počujte, čo hovorí Pán Ježiš: Učte sa odo mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom. A o Bohu čítame, že On spravuje všetko milo. Pán Ježiš hovorí ešte ďalej: Jarmo moje je sladké a bremeno moje je ľahké. Tak sa máte i Vy snažiť na všetku možnú vľúdnosť. Nadovšetko chráňte sa chcieť dosiahnuť hocičoho násilím, lebo Boh dal každému slobodnú vôľu a nechce nikoho nútiť; On sa uspokojí s tým, že presviedča, volá a radí, ako to robí ústami sv. Jána: Radím ti, kúp si korunu neporušiteľnú. Radím ti, hovorí, ale nenútim ťa.

Nechcem tým povedať, že by niekedy preto nebolo treba pokarhať a použiť prísnosti vo svojom čase a na svojom mieste, podľa dôležitosti prípadov a potreby osôb, ale pritom máme byť vedené len láskou a horlivosťou za duše.

Štvrtý odkaz.

Máte si z celého srdca žiadať a celú svoju snahu a starostlivosť vynaložiť, aby Vaše dcéry boly ozdobené všetkými čnosťami a dobrým duchom, aby sa mohly ľúbiť svojmu Ženíchovi, Ježišovi Kristovi. Máte zvlášť celú svoju starostlivosť a bedlivosť venovať tomu, aby sa zachovaly neporušené a čisté, chovaly sa vo všetkom počestne a múdro, aby boly vo svojom konaní vždy trpezlivé a láskavé.

Keď už pozemské matky vynakladajú toľkú starostlivosť a námahu, aby náležite pripravily a ozdobily svoje dcéry tak, aby sa mohly ľúbiť pozemským ženíchom, a čím sú títo rodom svojím vyšší a vznešenejší, tým väčšou starostlivosťou sa usilujú matky svoje dcéry spraviť príjemnejšími, aby boly svojim ženíchom milé. A keď celú svoju radosť majú v tom, že sú matkami dcér, ktoré si vedely získať zaľúbenie svojich vznešených ženíchov, takže ich prostredníctvom aj matky si získajú lásku svojich zaťov; tým viac máte robiť takto Vy, s ohľadom na Vaše duchovné dcéry, ktoré sú nevestami nie smrteľníkov, určených na rozklad, ale nesmrteľného Syna večného Otca.

Ó aká to nová krása a dôstojnosť, byť vychovávateľkami a matkami neviest Kráľa kráľov a Pána pánov, a v istom smysle stať sa testinami Syna Božieho a tak prostredníctvom panien získať si priazeň a lásku Najvyššieho!

Ó Vy budete veľmi šťastné, keď hneď a s radosťou spoznáte svoje nové a jedinečné povolanie!

Piaty odkaz.

Keď niektorú upozorníte, alebo jej budete láskavo radiť tri alebo štyri razy ohľadom nejakej značnej chyby, a keď uvidíte, že dotyčná to nechce uznať, vtedy ju ponechajte samu na seba, a neposielajte

viac asistentky, aby sa s ňou zapodievaly; môže sa stať, že vinníčka, vidiac sa tak nepovšimnutou a opustenou, vstúpi do seba, a oľutujúc svoju vinu, bude chcieť zostať v Spoločnosti. Tak vidíme, že Boh vyhnal Adama zo zemského raja, aby spoznal potrebu, činiť pokánie.

Teda, ak vinníčka má pravú ľútosť a chce sa vrátiť, máte ju prijať, ak bude prosiť za odpustenie všetky a zvlášť svoju predstavenú; potom jej uložte pokánie, postiť sa v jeden piatok o chlebe a vode.

Šiesty odkaz.

Keď vidíte u niektorej z Vašich dcér, že sa veľmi pomaly zrieka módy a podobnej svetskej márnosti, na čom jej vskutku nemá záležať, môžete mať málo nádeje, že bude vytrvalá v zachovávaní Reguly, lebo keď nechce urobiť to, čo je menšie, tým ťažšie urobí to, čo je väčšie.

Ale i tu treba, aby ste boly múdre, lebo môže sa stať, že niektorá celým svojím srdcom lipne síce na nejakej malichernosti, a keď sa jej raz podarilo premôcť sa, ľahko bude môcť zvíťaziť aj nad ostatným.

Siedmy odkaz.

Shromaždite sa dva razy, alebo aspoň raz za mesiac, aby ste sa dobre dozvedely o všetkom, čo sa týka Spoločnosti, zvlášť ohľadom chovania sestier, ich potrieb, ako duševných, tak i telesných, a postaraly sa o všetko podľa toho, ako Vám to Duch Svätý vnukol.

Ôsmy odkaz.

Starajte sa tiež, aby ste s času na čas shromaždily i svoje dcéry na miesto, ktoré sa Vám bude zdať na to vhodné, a tak umožnily im zúčastniť sa nejakej

menšej prednášky, počuť povzbudzujúce slová, keď môžete na to dostať ľahko nejakú súcu osobu.

K tomu budú mať ešte i ten osoh z týchto shromaždení, že sa tu stretnú ako milované sestry, poshovárajú sa o duchovných veciach, navzájom sa rozveselia a potešia. Bude to nemalá výhoda pre ne.

Deviaty odkaz.

Vedzte, že ak by nebolo užitočné a cieľuprimerané, aby Spoločnosť mala nejaké majetky, nebol by sa Boh o ňu postaral aj v tomto. Upozorňujem Vás však, aby ste boly múdre, dobré a pravé matky, aby ste vydávaly sverené Vám peniaze len pre dobro a rozvoj Spoločnosti, ako Vám to bude diktovať múdrosť a materinská láska. Ohľadom tohto nechcem, aby ste vyhľadávaly rady mimo Spoločnosti: o tom rozhodujte len medzi sebou tak, ako Vám to vnukne láska a Duch Svätý, obracajúc všetko na dobro a duchovný prospech Vašich dcér, aby ste tie, ktoré sú už vo Spoločnosti, na väčšiu lásku a pokrok v dobrom povzbudily a iné pre Spoločnosť získaly.

Pravý a bohumilý cieľ dávania almužny je ten, aby sme to konaly vľúdne a milo, čím by sa druhí od zla odvrátili a priviedli k dobru, alebo k väčšiemu duševnému prospechu.

Takto v istom smysle privádzame a zaväzujeme obdarovaných, že robia to, čo chceme. Tak, ako keď niektorá deva prijme nejaký dar od svetskej osoby, čím sa zaväzuje plniť vôľu svojej dobroditeľky tak, že jej nemôže nevyhovieť, práve tak možno darmi a almužnami pritiahnuť iných k čnosti, a týmto spôsobom ich zaviazať činiť dobro. Zachovajte tieto pravidlá, a nezmýlite sa.

Desiaty odkaz.

Srdečne Vás prosím, starajte sa a bedlite nad týmto nebeským stádom, svereným Vašej výchove, ako

bedliví pastieri všetkého si všímajúc, aby nevznikol medzi nimi nesvár, roztržky alebo iné pohoršenia, a najmä, aby neboly zasiahnuté nejakou otravou a bludnou mienkou terajších, morovou nákazou preplnených časov. Vedzte, že diabol nespí, ale tisícerými spôsobmi hľadá našu záhubu. Bedlite a najmä starajte sa o to, aby všetky boly srdcom a vôľou navzájom spojené, ako to čítame o apoštoloch a ostatných kresťanoch prvej Cirkvi, že mali jedno srdce a jednu dušu. Práve tak usilujte sa byť v takom vzťahu k Vašim dcéram, lebo čím užšie budete spojené, tým viac bude Ježiš uprostred Vás, ako Otec a dobrý Pastier.

Nebude iného rozoznávajúceho znamenia, že Spoločnosť je Spasiteľovi milá, ako láska a jednota všetkých navzájom, lebo On sám povedal: Len tak pozná svet, že mne patríte, keď máte lásku jedni k druhým.

A tak láska a dobrý súlad sú istým znamením, že kráčame po ceste pravej a Bohu milej. Preto, drahé Sestry, bedlite, lebo diabol bude Vám klásť úklady pod rúškom dobra. Len čo spozorujete čo len tieň tejto morovej nákazy, liečte ju hneď podľa svetla, ktorého sa Vám dostane od Boha a za nič na svete nedajte vzrásť takému semenu vo Spoločnosti, lebo tým by ste daly svetu veľmi zlý príklad; ohľadom na to, že kde je nesjednotenosť vôle, tam je vždy nesvornosť; a kde je nesvornosť, nasleduje bez každej pochyby rozpadnutie, ako to povedal Božský Spasiteľ: Každé kráľovstvo proti sebe postavené spustne!

Jedenásty odkaz.

Naposledy majte veľkú starostlivosť, aby dané dobré predpisy a predovšetkým tie, ktoré obsahuje Regula, boly čo najbedlivejšie zachovávané. Keď však podľa času a potreby je navyhnutné nariadiť niečo nového a učiniť rôzne prispôsobenia, konajte to s veľkou múdrosťou a po náležitej porade; a aby

Vaše hlavné útočište bolo vždy u nôh Ježiša Krista. Tam so všetkými Vašimi dcérami konajte vrúcne modlitby, lebo tak bude Ježiš Kristus uprostred Vás; On Vás osvieti a poučí, ako pravý a dobrý učiteľ, o tom, čo máte činiť. Majte to za isté, že tieto Pravidlá sú priamo Jeho svätou rukou ustanovené; a On neopustí túto Spoločnosť, kým svet bude trvať; keď je to predovšetkým On, ktorý ju založil, kto ju bude môcť zničiť? Verte to, nepochybujte o tom; majte pevnú vieru, že tomu tak bude. Viem, čo hovorím. Šťastní, ktorí sa v tomto živom presvedčení zasvätia tomuto dielu.

Keď budete verne zachovávať toto všetko a iné podobné, ako Vám to bude vnukať Duch Svätý, ohľadom na čas a okolnosti, radujte sa a zachovajte dobrú vôľu; hľa, aká veľká odmena Vám bude pripravená a kde budú dcéry, tam budú i matky.

Tešte sa a nepochybujte, dúfajúc, že sa uvidíte shromaždené všetky v nebi, ako si toho žiada a chce naša spoločná Láska! A kto Jej môže odolať? Jej svetlo a radosťou naplňujúci žiar pravdy Vás obkľúči vo chvíli smrti a vyslobodí Vás z rúk nepriateľa.

Nože, vytrvajte verne a radostne v začatom diele; a chráňte sa, opakujem: chráňte sa zmalomyselnieť, lebo každý sľub, ktorý Vám činím, sa uskutoční v prehojnej miere.

Teraz odchádzam a Vy pokračujte v konaní dobrých skutkov. Avšak, kým Vás opustím, objímam Vás a dávam všetkým pobozkanie pokoja, prosiac snažne Boha, aby Vám žehnal.

In nomine Patris et Filii et Spíritus Sancti. Amen.

Spomienky sv. Angely Merici

Sestra Angela, nehodná služobnica Ježiša Krista, svojim milovaným dcéram a sestrám, predstaveným Spoločnosti.

Sila a pravá útecha Ducha Svätého nech je s Vami všetkými, aby ste zmužile a verne mohly vytrvať v povinnostiach, ktoré ste na seba vzaly a tak očakávať veľkú odmenu, ktorú Vám pripravil Boh, ak s Vašej stránky usilujete sa byť verné a plné materinskej starostlivosti o Jeho nevesty, snažiac sa bedliť nad nimi ako dobré učiteľky a bedlivé pastierky. Ó ako máte prosiť Boha, aby Vás osvietil, riadil a učil, čo máte činiť z lásky k Nemu v tomto úrade, ktorému sa nemôže prirovnať nijaký iný, veď ste strážkyňami neviest Najvyššieho! Uvažujte teda, ako vysoko si musíte svoje dcéry vážiť, lebo čím viac si ich budete vážiť, tým viac ich budete milovať a tým viac sa budete o ne starať. A bude Vám nemožné, aby ste ich nenosily vo dne, v noci všetky a každú zvlášť vo svojom srdci, lebo takto činí pravá láska. Vaša povinnosť Vám nemá byť predmetom trápenia, naopak, máte vrúcne ďakovať Bohu, že Vás ráčil vyvoliť, aby ste sa obetujúc, spravovaly a strážily tento poklad. Je to naozaj veľká milosť a neoceniteľný údel, nakoľko to len vládzete pochopiť. Netraťte odvahy a dôvery, keď sa Vám bude pozdávať, že nemôžete vyplniť všetko, ako by sa patrilo; dúfajte a dôverujte pevne v Boha. On Vám pomôže vo všetkom.

Proste Ho a dajte sa ponížene viesť Jeho mocnou rukou. Veď, keď Vám sveril tak zodpovedný úrad, dá Vám i potrebnej sily, aby ste splnily jeho povinnosti, ak len s Vašej stránky nebude chýbať spolupráca. Pracujte, buďte agilné, verte, dôverujte, namáhajte sa, volajte k Nemu z celého srdca a uvidíte bezpochyby podivuhodné veci, všetky namierené k sláve Jeho Božskej Velebnosti a k väčšiemu blahu duší. A popri všetkom ostatnom, čo máte s pomocou Božou robiť, prosím Vás všetky, ba čo viac, zaklínam Vás láskou k utrpeniu Ježiša Krista a Jeho svätej Matky, usilujte sa tieto moje napomenutia,

ktoré Vám tu zanechávam, v skutok uviesť. Nechže Vám pripomínajú aspoň čiastočne moju vôľu a moje žiadosti. Podľa toho, ako ich budete plniť, spoznám, či Vám na srdci leží, robiť mi radosť, lebo vedzte, že teraz žijem už životom vyšším, ako som žila na zemi, že teraz vidím lepšie a viac sa starám o dobro, ktoré ustavične konáte. Teraz môžem a chcem Vám ešte viac pomáhať a preukazovať dobrodenia každého druhu.

I.

Drahé dcéry a sestry v Kristu, usilujte sa s pomocou Božou zaštepiť si toto spravodlivé smýšľanie a toto ponížené cítenie, že nie ste hodné byť predstavenými. Považujte sa skorej za služobnice a pomocnice svojich dcér; uvážte, že Vám je viac potrebné im slúžiť, ako aby ony boly od Vás obsluhované a že Boh by mohol ľahko inými a lepšími prostriedkami starať sa o ne. Ale vo svojom milosrdenstve použil Vás k Vášmu väčšiemu dobru, ako nástroj, aby ste si pomocou jeho nekonečnej dobroty mohly získať viac zásluh a On mal viac príčin Vás odmeniť. Nasledujte Pána, ktorý tu na zemi ako sluha bol poddaný svojmu nebeskému Otcovi až do smrti; preto sám povedal: Neprišiel som, aby som bol obsluhovaný, ale aby som slúžil. — A sv. Gregor, hoci bol pápežom, menoval sa sluhom sluhov Kristových. Pri zastávaní úradu predstaveného a pápeža považoval sa v srdci za najmenšieho a za sluhu sluhov Božích, pamätlivý súc slov Evanjelia: Kto je medzi Vami najväčší, bude ako najmenší.

A tak aj Vy, hoci ste aj predstavené, považujte sa za menšie od druhých. Keď to budete činiť, Boh Vás natoľko povýši, nakoľko sa Vy ponížite. Nie nadarmo a bez dôvodu ponižuje sa srdce pravého služobníka Kristovho a ničí v sebe márne sebavedomie a lásku k veľkej úcte, lebo dúfa a očakáva od Boha iné uspo-

kojenie, slávu a vyššiu česť, veriac pevne slovám sv. Evanjelia: Kto sa ponižuje, bude povýšený.

II.

Buďte vždy láskavé a vľúdne k svojim dcéram. Nech Vás pobáda len láska a horlivosť za spásu duší, keď ich napomínate, im radíte, na dobro ich povzbudzujete, alebo usilujete sa odvrátiť ich od zlého; lebo viac dosiahnete láskavosťou a prívetivosťou, ako ostrým a tvrdým káraním. Toto treba použiť len v nevyhnutnej potrebe, na príhodnom mieste, v určitom čase a s ohľadom na charakter patričnej osoby. Len láska, ktorá vzťahuje všetko na česť Božiu a v prospech duší, učí takej múdrej miernosti a riadi srdce podľa potreby buď na väčšiu láskavosť, alebo prísnosť.

Keď vidíte niektorú malomyseľnú, bojazlivú, nedôvere naklonenú, posilnite ju, dodávajte jej odvahy, poukazujte jej na milosrdenstvo Božie, od ktorého môžeme dúfať všetko dobré, a rozširujte jej srdce každým druhom útechy. Naproti tomu, keď spozorujete, že niektorá je namyslená, nesvedomitá a málo sa bojí Boha, tej pripomínajte prísnosť spravodlivosti Božej, ako ľahko môžeme upadnúť do hriechu, veď žijeme uprostred osídel a nebezpečenstiev a máme vždy príčinu obávať sa. Písmo sväté hovorí: Blažený človek, ktorý žije stále v bázni.

III.

Buďte podriadené predstaveným, ktoré Vám zanechávam na svojom mieste, ako je to spravodlivé. Čo robíte, robte z poslušnosti voči nim, a nie podľa svojej ľubovôle; keď ich poslúchate, poslúchate mňa a poslúchajúc mňa, poslúchate Ježiša Krista, ktorý svojou milosrdnou dobrotou, hoci celkom nehodnú, vyvolil ma, aby som zaživa i po smrti bola matkou

tejto Spoločnosti. A keď ma vyvolil, dal mi aj milosť, riadiť ju podľa Jeho vôle. Ak by sa stalo, že by ste maly spravodlivý a rozumný dôvod, predstaveným odporovať, alebo im námietky robiť, činte to vhodným spôsobom a úctivo. Ak nebudú súhlasiť s Vaším mienením, zneste to trpezlive a vedzte, že je vždy spravodlivé matky milovať, či sú dobré, či chybiace. Znášajte ich, chráňte sa veľmi sťažovať si na ne, reptať, alebo zle o nich hovoriť s hocikým, ale najmenej s Vašimi dcérami. Buďte vždy a všade žiarlivé na česť a vážnosť, ktorá prináleží predstaveným; lebo keď Boh prikazuje ctiť našich otcov a naše matky podľa tela, viac musíme si ceniť a vážiť otcov a matky podľa ducha. Bedlite najmä nad tým, aby predstavení od každého, ale zvlášť od Vašich dcér uctení a vážení boli. Keď sú Vaši predstavení dobrí, myslite, že si ich nezasluhujete; ak sú prísni, uznajte, že si zaslúžite horších.

Keby sa Vám však na nich niečo neľúbilo, môžte sa o tom v tajnosti poradiť s niektorou dobrou a v každom ohľade spoľahlivou osobou. Vedzte však, že keď jasno spoznáte, že je spása Vašich dcér v nebezpečenstve, nemáte s niečím súhlasiť, ani niečo trpieť, ani ohľad brať na osobu, ale robiť podľa múdrej rady a zdravého uváženia.

IV.

Starajte sa bedlivo, aby ste poznaly chovanie a duševné i telesné potreby Vašich dcér, zaopatrite ich Vy samy čo najlepšie podľa možnosti, aby nijaká z Vašich dcér neprišla do trápnych rozpakov. Ak samy nie ste v stave im pomôcť, obráťte sa na hlavnú predstavenú. Objasnite jej hneď a bez okolkov potreby svojich ovečiek. Keď vidíte, že im pomôcť váha, doliehajte na ňu prosbami, a v tom prípade Vám dovolím, aby ste boly až dotieravé, lebo keby vinou Vašej nedbalosti niektorá zahynula, Pán Boh

by v deň posledného súdu požadoval od Vás prísne zúčtovanie o tom. Verte pevne, že Boh nikdy nezabudne starať sa o Vaše duchovné a telesné potreby, ak len Vy so svojej strany vykonáte všetko, čo môžete. Keď je to On, ktorý túto Spoločnosť založil, nikdy ju neopustí podľa slov Písma: Nikdy som nevidel spravodlivého opusteného, ani Jeho potomkov žobrať si chlieb.

V.

Navštevujte často svoje dcéry a milé sestry, keď máte čas a možnosť, najmä vo sviatok. Pozdravte ich a pozrite, ako sa majú; posmeľujte ich, povzbudzujte ich, aby vytrvaly v začatom spôsobe života, vyzývajte ich, aby si žiadaly len nebeských radostí a majetkov, aby túžily po radostných a vždy nových sviatkoch nebeských, po blažených a večných triumfoch a aby sa zriekaly lásky k tomuto biednemu a klamnému svetu, v ktorom niet odpočinku, ani nijakého uspokojenia, ale len márne sny a tvrdé lopoty, kde je všetko trápne a biedne.

Napomínajte svoje dcéry, aby sa chovaly vo svojom dome podľa pravidiel zdravého rozumu, múdro a skromne a vo všetkom aby boly disciplinované a mierne. Aby jedly a pily nie pre ukojenie smyselnosti, ale len preto, aby si udržaly prirodzené sily a mohly Bohu lepšie slúžiť.

Majú byť mierne v spánku a dožičiť si preň len potrebného času. Práve tak nech sú slušné a skromné v smiechu a len také veci nech rady počúvajú, ktoré sú dovolené, čestné a užitočné. V reči nech sú obozretné a múdre, aby každé ich slovo bolo rozumné a zdvorilé, nikdy tvrdé, ale vždy jemné, podporujúce svornosť a lásku. Povedzte im, že chcem, aby všade tam, kde sa nachádzajú, dávaly dobrý príklad, aby boly poslušné a poddané svojim predstaveným a usilovaly sa udržať pokoj. Predovšetkým nech sú však ponížené a prívetivé. Ich skutky, reči

a celé chovanie nech je preniknuté láskou a trpezlivosťou, lebo týmito dvoma čnosťami zvlášť prebijú hlavu diablovi. Keď navštevujete spolusestry, ukladám Vám, aby ste ich odo mňa pozdravily a v mojom mene im ruku stisly. Odporúčajte im, aby boly všetky jednomyseľné a nažívaly svorne medzi sebou, aby len jednu vôľu maly a v poslušnosti vytrvaly pri týchto Pravidlách, lebo záleží predovšetkým na tom, aby robily česť Ježišovi, ktorému zasvätily svoje panenstvo a celú svoju osobnosť. Jedine v Bohu majú dôveru a lásku skladať a nie vo stvorení.

Posmeľujte ich a povzbudzujte a oznamujte im radostnú zprávu, ktorú Vám zvestujem v mene Ježiša Krista a Najsvätejšej Panny: Nech sa tešia svätou radosťou, lebo v nebi je pre každú jednu z nich pripravená nová koruna slávy a blaženosti, keď len zostanú verné a stále vo svojich dobrých predsavzatiach a budú sa namáhať zachovávať Pravidlá. Ohľadom toho nech nemajú nijakej pochybnosti, i pri všetkých ťažkostiach a utrpeniach, ktoré ich zastihnú, lebo toto čoskoro pominie a zmení sa v radosť a rozkoš; veď napokon utrpenia tohto sveta sú v skutočnosti ničím v porovnaní s nebeskými dobrami. Majú pevne veriť, že Boh ich v núdzi nikdy neopustí, ale bude sa podivuhodne starať o všetky ich potreby. Teda nemajú tratiť nádej.

Koľké vznešené osobnosti, ba i kráľovné, majúce moc i bohatstvo, nemôžu predsa nájsť uľahčenie v krajných potrebách! Oproti tomu Vy, moje chudobné dcéry, nájdete útechy a sily.

Povedzte im, že teraz viac žijem, ako prv, keď ma ešte telesne videly; že teraz ich lepšie vidím a poznám, a môžem i chcem im viac pomôcť. Som stále medzi Vami s Ježišom, mojou a Vašou Láskou, ak len zostanete dušami viery a nestratíte nikdy odvahy a dôvery. Týmto spôsobom rozširujte mieru prisľúbení, ktoré sa iste splnia. Povedzte najmä tým, kto-

ré sú smutné, malomyseľné, alebo v pochybnosti, aby si ma neželaly vidieť na tomto svete, ale v nebi, kde prebýva Ježiš, naša Láska; hore nech sa dvíhajú ich nádeje a nie k zemi viažu. Ježiš nech je ich jediným pokladom a ich celá láska nech je v ňom. Netreba nám Ho hľadať na tomto svete, ale v nebeskej výšave po pravici Otca, podľa slov apoštola: Keďže ste vstali s Kristom, hľadajte, čo je nebeské, a nie, čo je zemské.

VI.

Žite a chovajte sa tak, aby ste mohly byť vzorom Vašim dcéram; a čo chcete, aby ony činily, robte to napred Vy samy. Ako by ste ich mohly napomínať alebo pre chyby karhať, keď ony tie chyby na Vás vidia? Ako by ste ich mohly o nejakej čnosti poučovať a im ju na cvičenie odporúčať, keď jej samy nemáte a ony ani nebadajú, že ju aspoň začínate spolu s nimi cvičiť? Usilujte sa svojím príkladom ich pobádať a povzbudzovať na čnostný život.

Prispôsobte sa im vo všetkom, čo je ušľachtilé a sväté, zvlášť v zovňajších cvičeniach čností, v prijímaní sviatosti pokánia a Sviatosti Oltárnej a v konaní podobných dobrých skutkov, lebo spravodlivé je, aby Matky boly vzorom a zrkadlom svojim dcéram v čnostnom živote.

VII.

Vedzte, že máte chrániť svoje ovečky pred vlkmi a zlodejmi, to jest pred dvoma druhmi morom nakazených osôb: pred klamom svetských ľudí a pred pokryteckými rehoľníkmi a bludármi.

Čo sa týka styku so svetom, varujte ich, aby sa nestýkaly dôverivo s mladíkmi a inými mužskými, hoci i duchovnými, lebo priveľká duchovná dôverivosť končí sa skoro vždy smyselnou dôvernosťou. Nedovoľte im, nakoľko len možno, obcovať so záhaľčivými ženami, ktorým sa neľúbi čistý život a

ktoré sa rady oddávajú márnostiam a svetským zábavám. Dávajte pozor na to, aby niektorý spovedník, alebo iný rehoľník neodrádzal niektorú pannu, ani od jedného jej dobrého predsavzatia, či už pôstu alebo od vážneho rozhodnutia sa pre panenský život, alebo od vysokého si váženia tejto Bohom ustanovenej Reguly. Lebo mnohí pod zámienkou dobrej rady hľadia odvrátiť ducha týchto biednych detí od rovnej cesty a dobrých predsavzatí. Ochraňujte ich najmä pred morom nakazenou náukou bludárov; a keď počujete hovoriť, že niektorý kazateľ, alebo iná osoba stojí v povesti bludárstva a káže novoty, ktoré sú mimo obyčaje Cirkvi a proti tomu, čomu sme Vás my učily, vtedy hľaďte obozretne odstrániť Vaše dcéry od takých osôb a nedopustite, aby také reči počúvaly; lebo často sa stane, že keď zlé semeno dostane sa do duše, dá sa odtiaľ už len ťažko odstrániť. Ani Vy nemajte s takými ľuďmi nijaké styky. Nechajte ich; myslite dobre o každom, ale buďte múdre v záujme vlastnej spásy; je lepšie pridržať sa niečoho určitého bez nebezpečenstva, ako pridať sa k niečomu neurčitému s nebezpečenstvom. Držte sa starej cesty a doterajšej obyčaje Cirkvi, ktorá bola zbudovaná a utvrdená toľkými svätými pod vnuknutím Ducha Božieho a vedie nový život. Iné mienky, ktoré sa vynorujú, alebo vynorovať budú, nechajte, ako veci, ktoré vám musia ostať cudzie. Modlite sa však a odporúčajte modliť sa, aby Boh svoju Cirkev neopustil, a zreformoval ju podľa svojho zasľúbenia, ako to uzná za prospešné pre väčšiu svoju česť a slávu a naše dobro. V tomto čase nebezpečenstva a skazy nájdete útočište len u nôh Ježiša Krista. Keď Vás Ježiš vedie a poučuje, budete dobre vycvičené podľa slov proroka: Šťastní sú tí, ktorých učíš Ty, ó Pane! Uponížte sa teda pod Jeho mocnou rukou a dostanete svetla, pričom volajte s prorokom: Osviet, ó Pane, moje oči, aby neusnuly v driemote smrti!

VIII.

Milujte všetky svoje dcéry rovnako, nedávajte prednosť jednej pred druhými, lebo všetky sú stvoreniami Božími a Vy neviete, čo On chce z nich urobiť. Či ste celkom istí, že tie, ktoré sa Vám zdajú byť najnižšími a najneschopnejšími, nie sú povolané stať sa najveľkodušnejšími a Božej Velebnosti najmilšími? Kto môže preniknúť srdcia ľudské a najtajnejšie ich myšlienky? Obkľúčte teda všetky jednakou láskou, znášajte ich jednakou trpezlivosťou: lebo Vám neprisluší, aby ste súdily služobnice Božie; On vie dobre, na čo ich určil, ako hovorí Písmo: Z kameňov môže On vzbudiť deti Božie. Vy však čiňte svoju povinnosť, napomínajte svoje dcéry s láskou a priateľsky, keď ich vidíte z ľudskej slabosti upadnúť do nejakej chyby; takto budete stále obrábať Vám sverenú vinicu; pritom ponechajte Bohu starosť, aby vo svojom čase divné veci konal, keď sa mu to bude ľúbiť.

IX.

Moje posledné slovo je, ktoré Vám znova opakujem a snažne odporúčam i za cenu svojho života, keby to bolo potrebné: žite vždy vo svornosti a majte len jedno srdce a jednu vôľu. Buďte medzi sebou spojené sväzkom lásky, ctite sa, pomáhajte si a znášajte sa v Ježišu Kristu. Keď sa budete o to usilovať, bude Boh bezpochyby vo Vašom strede, blahoslavená Panna Mária, apoštoli, anjeli a všetci svätí a blahoslavení nebies, áno, i zemské stvorenia budú Vám naklonené; lebo od večnosti to Boh tak zariadil, že tým, ktorí z lásky k Nemu sú spojení a jednomyseľne činia dobro, darí sa všetko a všetko im slúži na prospech.

Obdivujte teda, aká dôležitá je táto svornosť a jednota. Túžte po nej, namáhajte sa o ňu, objímte ju a držte ju s celou silou; keď budete takto zo srdca

jednotné, sľubujem Vám, že budete pri všetkých protivenstvách, prenasledovaniach a diabolských podvodoch stáť, ako silná skala a nepremožiteľná veža. A nad to, uisťujem Vás, že zaručene dostanete od Boha každú milosť, o ktorú Ho poprosíte a že budem i ja vždy vo Vašom strede, podporujúc Vaše modlitby. Preto posmeľujte svoje dcéry, aby v začatom diele veľkodušne pokračovaly a tešte sa všetky spoločne, lebo bezpochyby sa všetko splní, čo Vám hovorím.

Okrem veľkej a neoceniteľnej milosti, ktorú Vám moja i Vaša Božská Láska udelí v hodine smrti, lebo veď vo veľkej núdzi sa pozná pravé priateľstvo, verte mi a majte to za isté, že vtedy zvláštnym spôsobom spoznáte, akou som Vám pravou a vernou priateľkou.

Teraz Vás opúšťam; tešte sa, majte živú vieru a pevnú nádej. Prv však prijmite ešte moje požehnanie:

In nomine Patris, et Fílii, et Spíritus Sancti. Amen.

Sv. Uršuľa, patrónka rehole sv. Uršule